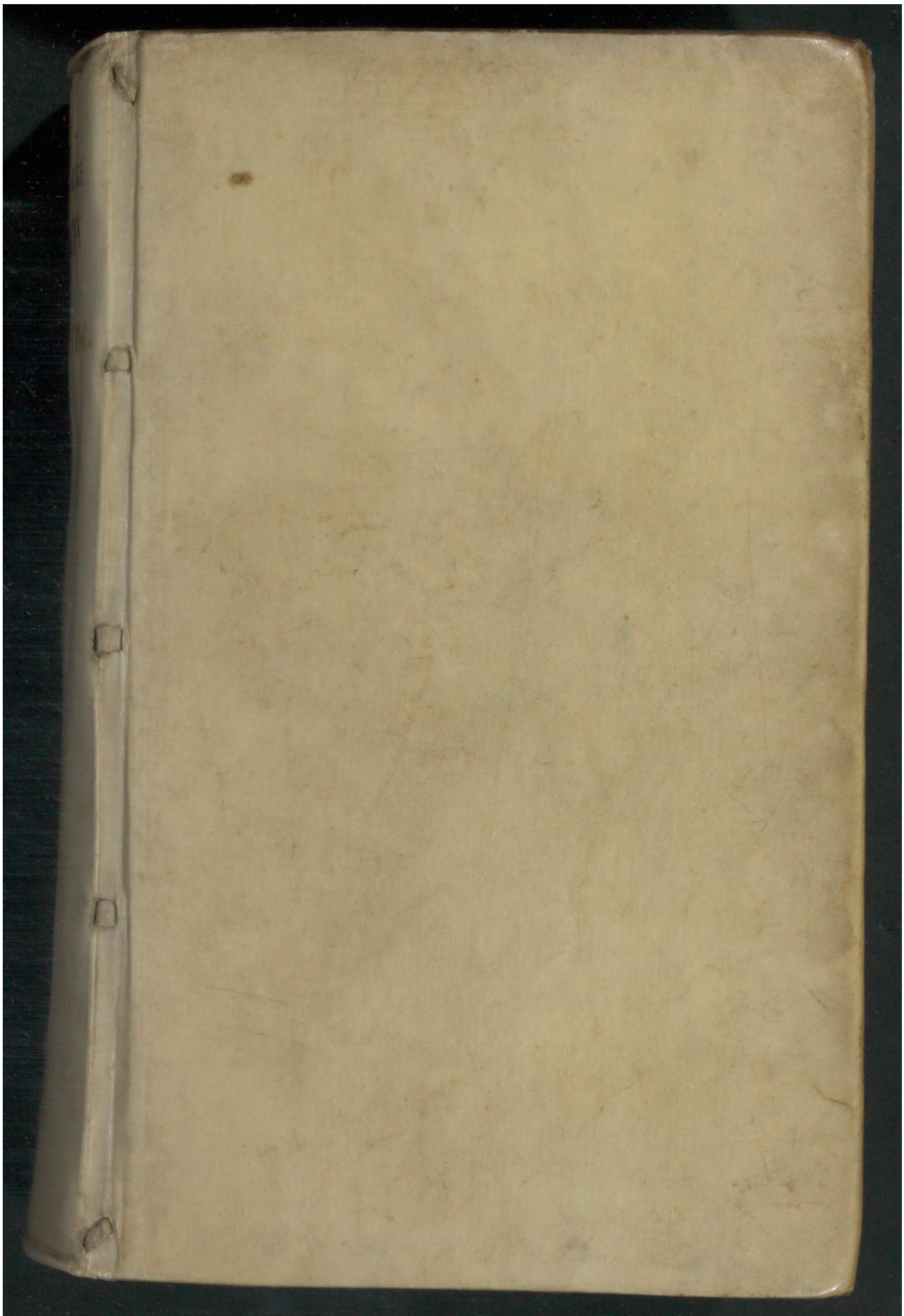

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

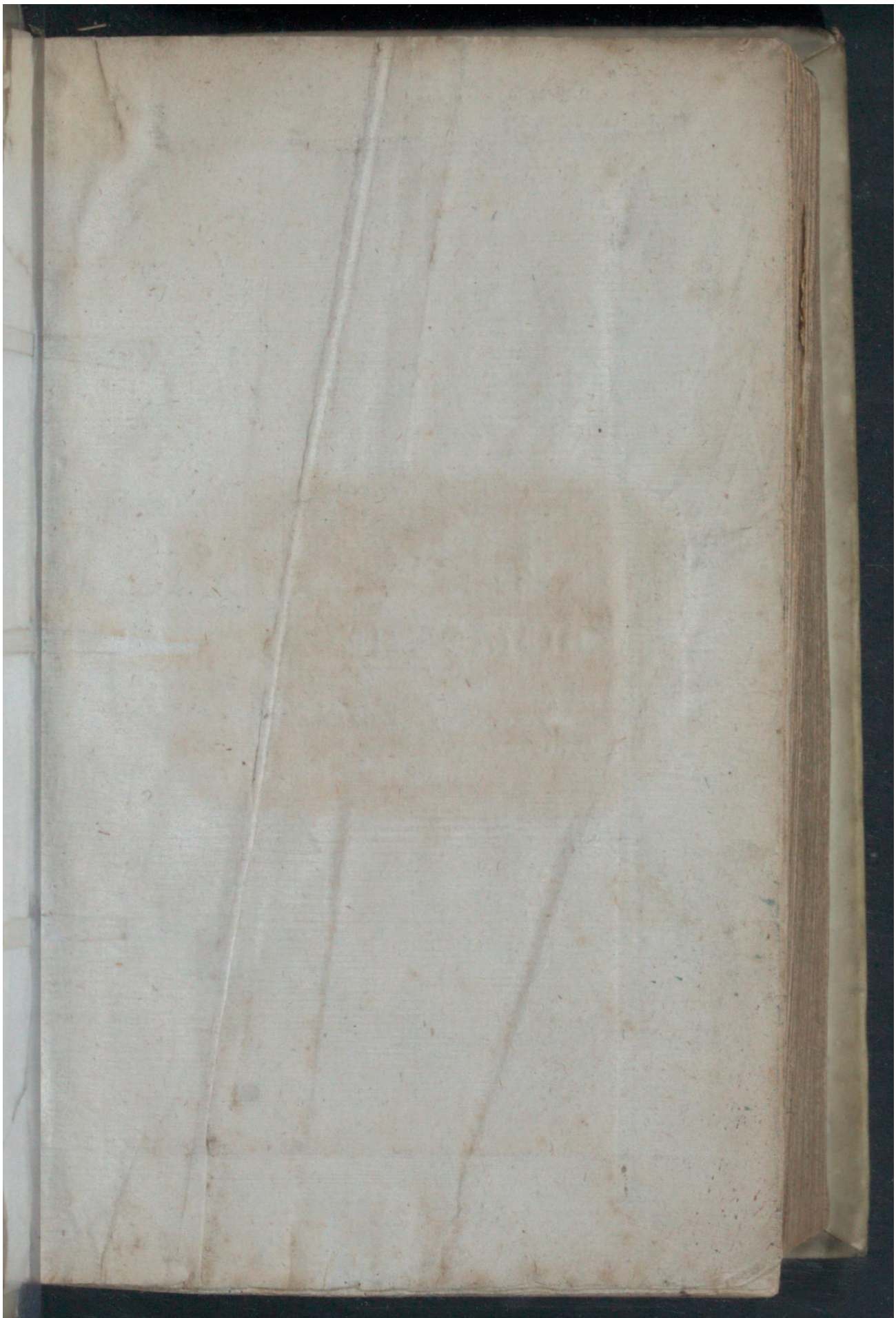

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

I N.o
BIBLIOTHECA
J. A. J. Carré.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

31 B 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

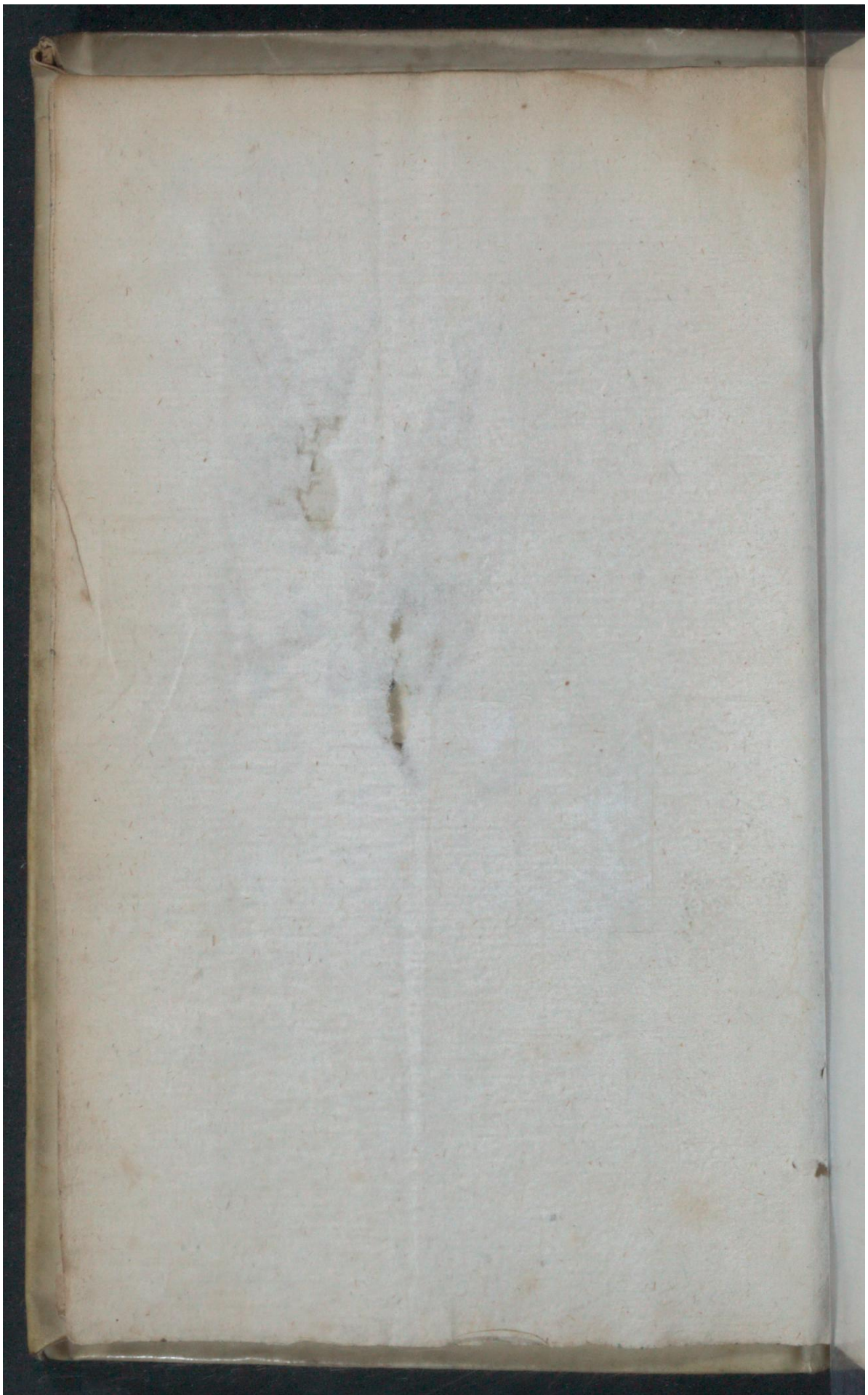

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

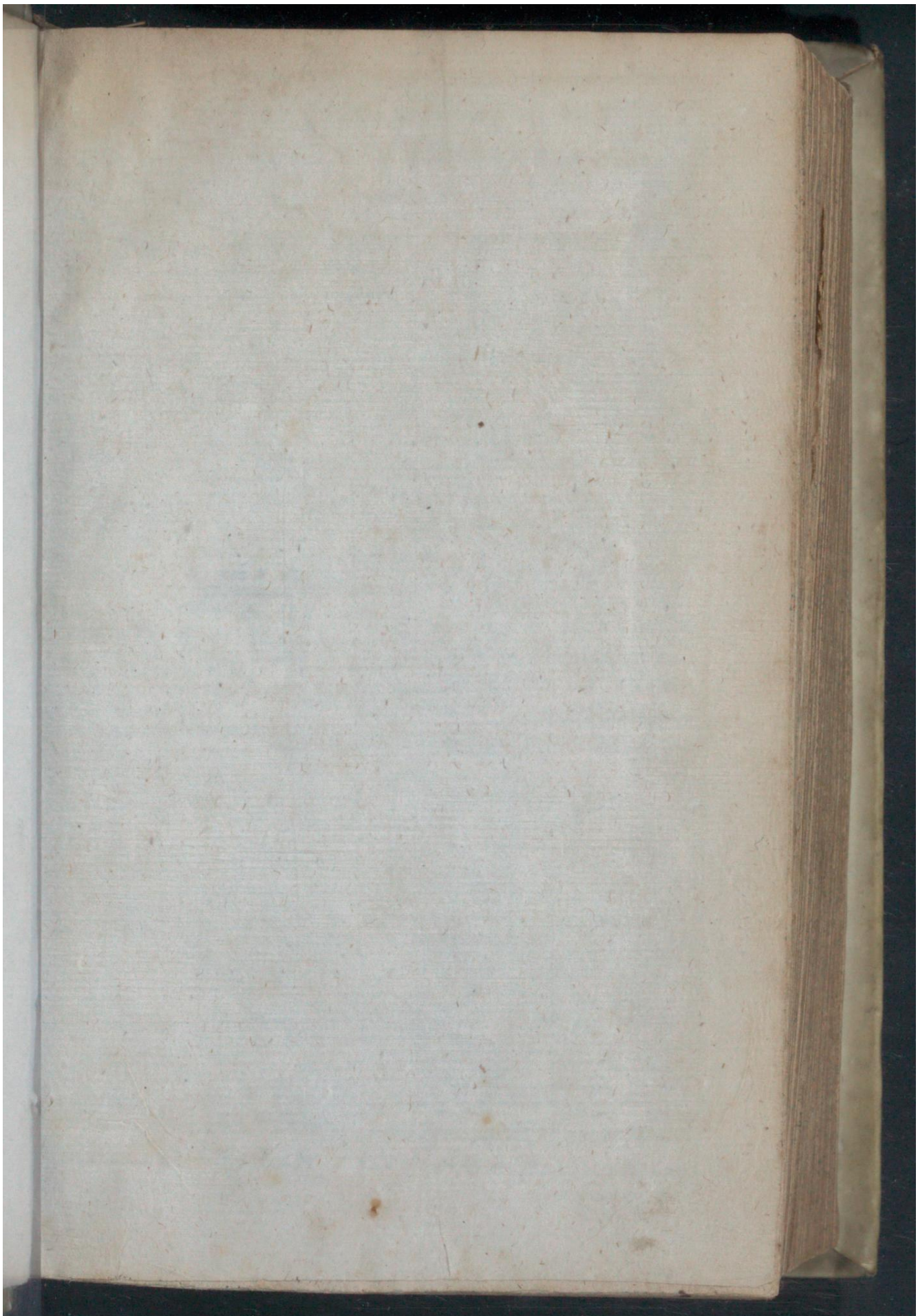

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

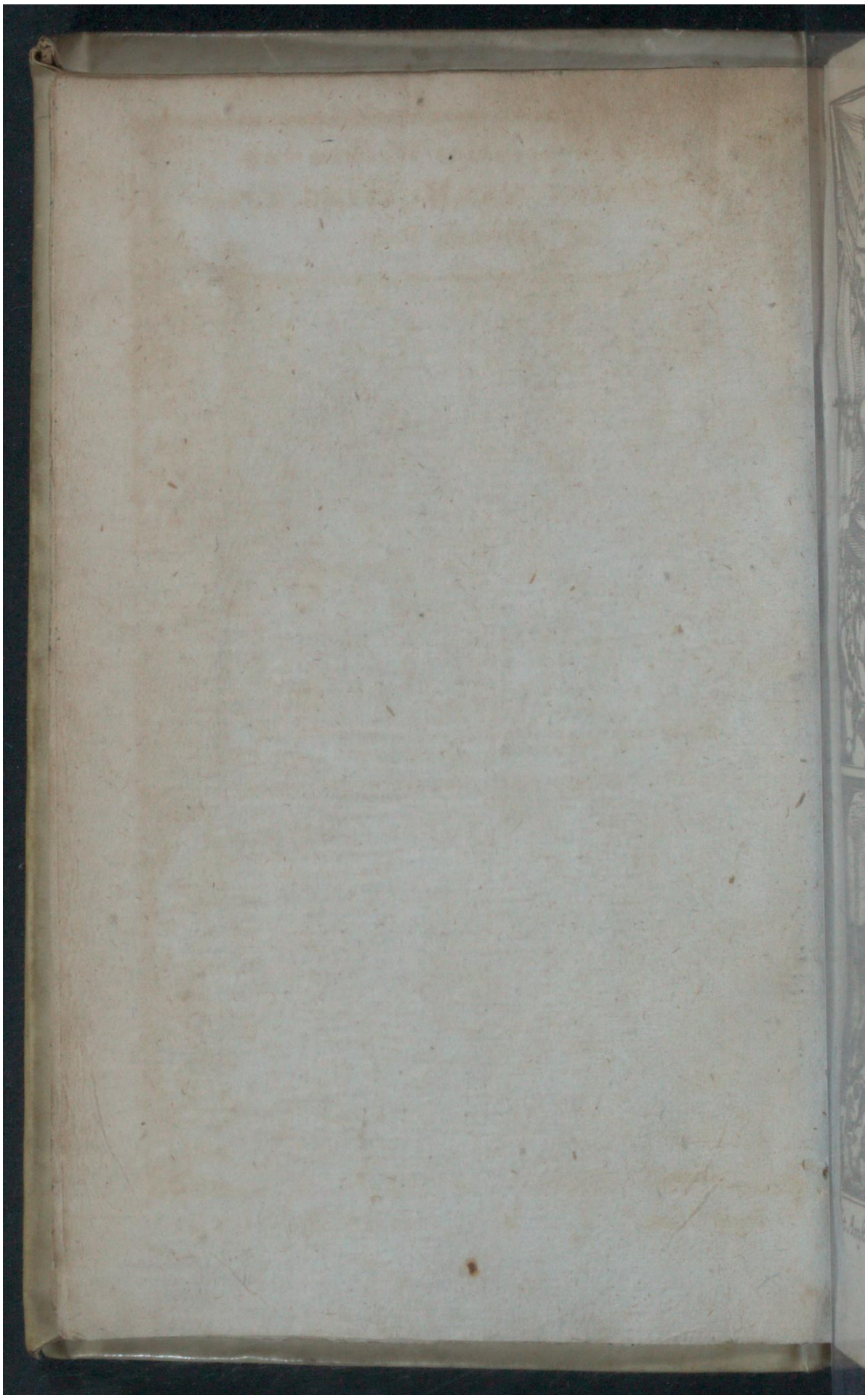

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De Vol-geestige Werken van SALOMON VAN RUSTING. M. Doct.

Tweede Deel.

't Amsterdam By IAN TEN HOORN Boekverkòper
1698.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

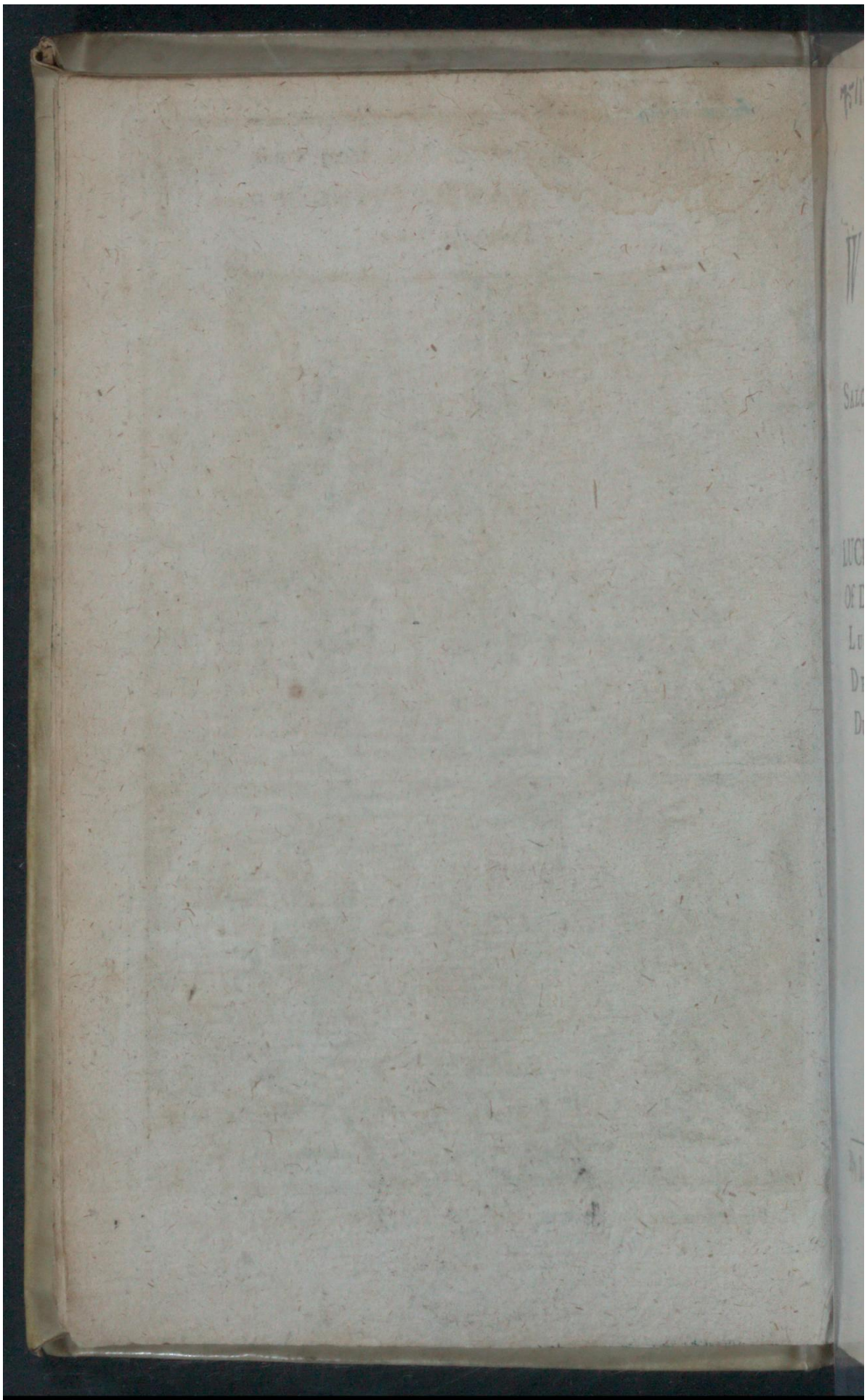

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

75/1246

DE VOL-GEESTIGE WERKEN,

Van

SALOMON van RUSTING, *Med. Doct.*

TWEEDE DEEL.

beſtaande in

LUCIFER in zyn BIEGT-STOEL,
Of DUYVELZE ABZOLUTIE.
LUCIFER in zyn REGTERSTOEL,
DE KAT in 't VAGEVUUR,
DUYVELS LEVEN onder de DUYVELEN,

En

ARAN en TITUS,

Koddig Treurſpel.

Den vierden Druk.

t' AMSTERDAM,

By JAN ten HOORN, Boekverkoper over 't Oude Heeren Logiment, 1698.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ovid: Lib: quint: triſtium. Eleg. 1.

AT mala ſunt, fateor. Quis te mala Sumere cogit?
Aut quis deceptum ponere ſumta vetat?
Ipſe nec emendo: ſed ut hic deducta legantur,
Non ſunt illa ſuo Barbariora loco.
Nec me Roma ſuis debet conferre Poëtis.
Inter Sauromatas ingenioſus ero.

Ibid: Lib: 4. Eleg: 10.

SI quid habent igitur Vatum praſagia veri;
Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

OPDRAGT

Aan de Ed: Agtbare, Wyze, Voorzienige, Discrete Heeren,

Den HEER

CORNELIS OLY,

SCHOUT,

Den HEER

JACOB COLLIS,

En den HEER

ADRIANUS van der MEER,

Regeerders van Zuid Schermer, &c.

MYNE HEEREN.

MEt d'Overheden te eeren, betoont elk onderdaan zyn pligt te volbrengen: elk is zulks na vermogen schuldig. Ik, myn vermogen inziende, vind geen middel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

tot meer eerbewyzing, als u E: Aghtb: op te offeren (beneffens my zelfs, en alle het myne) alles wat myn bryn gebaart heeft, van zodanige ſtof, als dit twede deel myner Rymwerken in heeft: hier door poog ik uwe E: Aghtb: namen onſterffelyk te maken, en derve my verzekeren, dat men die, zo lang myne vaarzen in de Waerelt zyn, gedenken zal; wyl zy die E: Agtbare namen, op haar voorhooft, over al zullen tonen, waar zy by geeſtige menſchen door de Waerelt gevoert zullen worden. Dit is 't grootſte vermogen dat Poëten hebben. Ik offere u E: Aghtb: dan (beneffens my zelfs) dit werk, om u E: Aghtb: daar door aan de onſterflykheit na myn ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

OPDRAGT.

vermogen op te offeren, op dat ik betone van geheler harten te zyn (na wenschingh van langdurige aanhouding uwer gelukkige regeringe) die ik ben.

Ed. Agtb. Wyze, Voorzienige,
Discrete Heeren,

Uwen gehoorzamen en Dienstvaardigen Dienaar

SALOMON van RUSTINGH.

Medicinæ Doctor,

en, Capitein uwer Borgeren.

Uit myn Studoor
den 18 *Septembris*
Ao. 1698.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Aan den Wel-Edelen Hoog-geleerden Heer

JONKHEER

SALOMON van RUSTINGH,

Heer tot Staffholtſzt en Doctor in de Medicijne.

Op het Twede Deel zyner volgeeſtige Rymwerken.

O Treftig brein dat zo vol zwiers en ciers,
U ſchranderheit, het wyze montpelliers,
Met roem liet hooren,
Als ik, tot roem van u *dees Hollandois*
Heeft niets als vindingen vol Fraais en mois,
Ontfing in d'ooren.
Hoe daalt gy met u wel-geſneden veer
En wieken, doch dus laach van boven neer
Uit heldre wolken
Tot in de duiſtre woningen, alwaar
Gy niet alleen maar zielen aanhoort, maar
Bezielde volken,
Van alderhande ſtaat en zect en zoort?
Al zacht. verſchoon my. 'k Mis nu regtevoort,
Gy wilt niet komen
In 't Vagevuur vol Fabels, waarom dat
Gy kol daar heen zond, en vertelt u kat
Zyn wondre dromen.
Maar ziet wel toe. Gy ſtelt hier zonder Schroom,
Het Vagevuur gelyk een Kattendroom
Verdigt van Papen
In 't

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In 't Heidendom, gevolgt van 't jodendom,
Van wien 't het pausdom afgezien heeft, om
Te meer te ſchrapen.
Maar wat wil Romens prieſterdom doch met
U Kattendroom beginnen, zo 't maar let
Op uwe vaarzen
In welkers Inhoud zelf 't een tytverdryf
Genaamt wort, zonder zin, en een geryf
Tot veele naarzen?
Gy wilt niet dat men iets daar uit beſluit.
Den Lezer kieſt hier dan zyn kortswyl uit,
En zy te Vreden
Met Hondert Fratzen van het Vagevuur,
Dit kol u kat verhaalt aan Puisje Buur.
U Koddigheden
Zyn doch bekent door heel het Nederlant,
En waar den Batavier zyn Standaart plant.
By d'indianen
Van Ooſt en Weſt, en waar hy meer verkeert
Elk een acht u voor koddig en geleert.
Gy zult geen tranen
Door ſchryen, om een Treurſtof, uit het oog
Doen komen, maar door lagchen; om 't Ver-
toog
Van Snakeryen
Wel dubbelt. En wie of dat leeren woud
Daar zelf Duc d'Alb noch Heraclyt hem zoud
Van lachen myen
Indien hy 't overlas van vaars tot Vaars.
Wy weten en bekennen 't is wat Raars.
Maar laat een ander

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo duiſtre ſtof beſchryven die 't begeert.
U Studie heeft u beter ſtof geleert.
Gy zyt te Schrander
Om niet wat uit te vinden dat ons meer
Tot nut zou zyn en u tot grooter eer.
De Medicyne
Die gy alreets verligt hebt door u ligt,
Als gy u Veltboek daar toe hebt geſtigt
Zal beter Schyne
Wanneer gy die met uwe Nieuwe Glans
Maar meer verligten wilt, gelyk gy t'hans
Al hebt begonnen.
Hy komt aan 't Park niet die niet vorder gaat
Gy hebt het werk gerokkent, maar de draat
Dient afgeſponnen.
Vertoont ons meer van onze konſt in druk,
En geeft aan al de waerelt dat geluk,
Dat Nieuwigheden
Uit u vernuftig Schranderbryn gebaart,
Veel meer als al het werk der ouden waart,
Gegront op reden
En ondervinding, elk verligt in konſt.
Zo zult gy groter eer en groter gonſt
By ons verwerven.
Apollo heeft de medicyn zo wel
Geoeffent als gedigt en Snaren ſpel.
Wilt ook niet ſterven
Voor dat gy daar u korte weg in aan
Gewezen hebt om kort en goet te gaan
Voor alle menſchen.
Schey

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Schey uit Schey uit. En Staak alzulk gedigt,
Op dat gy door u konſt de Waerelt ligt.
Dat wil ik wenſchen.

F. Erm. M. D.
Tuus ut ſuus.

WEDER-SCHRIFT

Aan den Hoog-geleerden Heer

F. Erm. *Med. Doctor.*

Wegens de voorſz. Vaarzen.

MYn waarde Rysgenoot, die, tot Chalon,
Vry Duvels wiert, als u die Bourggoignon
Zo Duvels loerde,
Wen hy u Holſter, buiten u gezigt,
Geen weinigjen had van de Huig geligt,
En u ontvoerde
't Geen u zo nodig was! hoe komt gy nu
Voor Spook, en Duvel, en voor geeſten, Schu
Die doe by monden
Vol Duvels, ja by tauzent tonnen vol,
Dien Bourgoignon (u knegt) gelyk al dol
Hebt na gezonden
Doe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Doe ſtak 't u op geen Duvel vier of vyf:
Is 't u nu leet, dat ik van geeſten Schryf,
Die zelf voor dezen,
Nu noch pas Vier en twintig Jaar verleen,
De duvels zo gemeenzaam in u Reen,
Niet ſcheen te vrezen
Doe Scheent ge een Duvels Ryzer: is 't u leet
Dat ik nu voor een Duvelze Poëet
Kan door paſſeren?
Te Montpelliers daar keken we zinceer,
't Is waar; maar ziet, men hoeft ons daar niet meer
Te promoveren,
Als doe. Zyt gy nu al de Duvels quyt,
Daar gy zo milt mee waar, om doe ter tyd
Noch toe te geven
U knegt, die met u gelt was op een pad?
't Scheen of gy doe de Ruimte Duvels had:
Nochtans wy keven
In 't gints en weder Ryzen daarom noit.
Of hebt gyze aldenbruy doe weg gegooit?
Dat zou ſchier ſchynen.
Wel nu, dats goet: 'k ben 'er meer te vreen
Ik zenze, door myn pen, al mee daar heen.
De nikkers quynen
Al, aan een ongeneeſſelyke Quaal:
De lugt, in Hollant, is haar altemaal,
Voor 't leven ſchaadlyk.
De troon der Duvlen krygt reets krak op krak:
En, als die monſters doot zyn, zal ik ſtrak
Of ligt wel daadlyk,
U bee

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

U bee verhoóren. Zyt dan maar gerúst,
En wagt 'er zo lang na, indien 't u luſt,
Zo zal ik ſchryven
Alzulks, als my u Rymſchrift aan verbint:
En ik zal onderwyl, u goede Vrint,
En Dienaar blyven.

Tuus ut ſuus.

S. van RUSTINGH.

Med. Doctor.

P. S. Dewyl gy my niet eens en Schreeft/
In wat Spooks aarsgat gy nu Leeft
Verzeig 's mir/ das es gantsch der welt/
Al was wir Schreiben/ zey erzelt!
Dan aber wen ich zeigen sol/
Das uwer Literas/ mir wol
Gewurden seynd/ zo musz ich schreiben
Vi iets; und lassen 's dar bey bleiben.

VOOR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

VOORREDEN

KODDIGE LESERS!

HIer Vertoont zich endelyk voor aller ogen het twede deel myner Rymwerken. 't Is niet zo lang by my geweeſt, als by den Drukker, die, vermits hy gedurig, ſchier alle Drukkers Parſſen warm houd, door daar de werken van veel Autheuren uit en in te doen Stappen, ook niet eer ſchynt gekunnen te hebben dit werk hervoor te doen komen. Die eerſt komt, maalt eerſt zytmen. Door de groten, worde klynen over 't Hooft gezien. Verſchyden andre Werken, zo Folianten als Quarten, voor myn Octaaf op weg zynde, hebben de Waerelt eer beryſt, doch endlyk komt het 'er ook noch, gelyk gy ziet, niets begeer ik van den Lezer, als, dat hy dit Werk, gelyk ook myne Voorgaanden, en die noch komen mochten, aanneme voor kortswyl alleen, gelyk ik het ook alleen tot myn eigen kortswyl gemaakt hebbe. Indien zich iemant (dit Werk doorlezen hebbende) inbeelden woude, dat ik, al kortswylende, d'een en d'ander zoeke te nypen, of te quetzen, die zy hier mede gewaarſchuuwt, dat myn Vaarzen hier niet toe Aangeſtelt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

geſtelt, noch gedigt zyn, wyl ik een vyant ben van Schimpdigten, en alles wat daar aan en van af hangt. Ik hebbe het tegen niemant, noch tegen eenige ware Godsdienſt, noch ben niemants vyant: en, op dat zich niemant iets hier uit, ten nadeele van iemant, inbeelde, zeg ik rond uit, dat al deze verhalingen niets anders zyn als vertellingen zonder waarheit, voor ieder ſlegts ten kortswyl op geſtelt, om 'er kortswyle door te doen genieten, zonder iets meer. Op deze openhartige belydenis behoorde elk te Vrede te zyn, en niemant behoorde zich te belgen. En wat redelyk ſchepzel zal zich konnen belgen over dingen, rakende die, die by de duivelen zyn? want hier wort van geen levende menſſen geſproken, noch verhandelt. Ik denk immers niet dat iemant voor verdoemden zal willen inſtaan, die reets ter plaatze, hunner waardig, zyn; te minder, wyl ik bekenne alles te Fabuleren. Neemt het alles, (behalven eenige nutte en dienſtige vaarzen) voor een miſſelyke kattendroom aan, waar voor ik het maar, tot tytkorting, uitgeve: dan 't zou my leet zyn zo 'er zig iemant aan ſtiet, of ergerde.

Ik heb het niet gemaakt voor Belgzugtigen noch Geeſtelyken, maar alleen voor ſnaken, die op myn Vaarzen vlammen. Stel ik miſlagen, onnutte praatjes &c. voor, men obzervere dat die door verdoemden geſproken wor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

worden, (die in haar ſtraf-plaats zyn; en dat ik die) die zulke redenen voeren die plaats toe eygene, daar zy hier ageren. Ik toone ſlegts op een Vermakelyke wys de Strafplaats en ſtraf (als in een kattendroom) der gener die dus gedaan of geſproken mochten hebben als hier voorgeſtelt is. men ſchrikke zich af van zulks, daar zulks op gevolgt is, of zoude kunnen volgen. Ik ſtem niet met haar. 't Is my maar om kortswyl te doen, met koddige vaarzen zyn myn Harſſenen bezwangert, is 't wonder dat zy baren? dunkt imant dat het wanſchepzels en gedrochten zyn die 'er gebaart worden? wie dwingt hem dat hyze beter eernaam geve?

Wyl ik geen Zonen heb, zoud het my leet zyn, dat myn naam uit de waerelt raken zoude; Dieshalven mene ik noch, door deze myne papieren Kinderen, zo lang na myn dood te leven, als ik kan. Deze koddige maakzels zullen haaren Koddigen maker doch wis zeer lang overleven. Dit nu, na myn mening, genoeg, tot onderrigting en waarſchuuwing voor den Lezer zynde, zal deze Voorreden endigen.

LUCI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

LUCIFER
IN ZYN
BIEGT-STOEL:
OF
DUVELSCHE BIEGT, EN HELSCHE ABSOLUTIE.

DOe Lucifer noch in zyn troon zat,
En elk verdoemde ziel haar loon mat,
By d'ell, by 't ſchepel, by 't gewigt;
En, eer hem noch de voet geligt
Was, of ten zetel uit gebannen,
Door Doctor Bekker, die by kannen
Vol duvels, daar voor, door 't jan rap,
(In plaats van botter in zijn pap)
In ſmoel gewenſt wort; woud hy weten,
(Dewijl hy 't ſelf al ſchier vergeten
Had) nettum den precyſen dagh,
(Indien men 't alſo noemen mach)
Als hy ten hemel af, beneden
Gejaagt wiert: maar wijl 't lang geleden
Was, was geen duvel daar om laag,
Die hem voldoen kond' op zijn vraag:
Dat moeyde hem alzo vry een beetje:
Maar (ſeyd hy endelijk) hoor eens, weetje

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Waarom ik dat juiſt weten wou?
Dit is de reden: hoor! ik zou
Die dach, hier onder, dan doen vieren,
Door al myn helſche duvels-dieren,
Met ſtilſtant, en met ledigheit,
Van ider nikkers arrebyt:
En ordonneren, zich, met zaken
Van ſpeculatie, te vermaken:
Met kortswyl, en met zulks, als dan
Zich elk verſchaffen wil, en kan.
Beëlzebub, de Secretaris
Van Lucifer, zei: zo dat waar is,
Dat gy, als waart ge in 't menſchen gilt,
Een helſche kermis maken wilt,
Wat kan u dan die dag juiſt bruien?
Die dag heeft wynig te beduien;
Te meer, dewyl ze niet bekent
Is, hier by ons, noch hier ontrent;
Ja niet een hair meer, als de reden,
Waarom ze ons hier heen ſadzen deden:
Dies, wilt ge een kermis maken, ſtel
Maar ſlegts een dag, en daar mee wel.
Maar, wyl ons d'oude knegt van Romen
De previlegie heeft benomen,
Te leven als men eertyds plag,
Op aller zielen zielmis-dag,
(Door gantſche kerken vol van miſſen)
De zielen edik te doen piſſen,
En ander wrang en wrevlig zuur,
In 't voorgeburgt, of 't vagevuur,
Zo zoud ik dan, in ſpyt van dezen,
Die manden vol van miſſen lezen,
Die dag waar op de zieldag quam,
Aan ieder duvel veniam,
Als in 't latynze ſchool verëeren!
Laat elk dan, na zyns zelfs begeeren,
In vryhyt, zonder wet of maat,
Eens leven zo hy 't zelfs verſtaat:

Want

Want al die duivels, en harpyen,
Waar door des vaagvuurs zielen lyen,
Zyn, op die zielmisdag, al mee,
Als of men miſſen voor haar dee
Van al haar daaglyks Werk ontſlagen,
Alle andre duvels komen klagen,
En vragen: waarom doch zyn zy
Nu grooter kavaillers als wy?
Komt haar nu meer toe leeg te lopen
Als ons? men laat ze zemels knopen,
Indien 'er aars geen Werk voor is;
De papen doen voor haar geen mis
Meer, als voor ons; om nu dit klagen
Met uwen wil by een te dragen,
Zo zoud ik raden, dat men al
Wat nikker heet, en heten zal,
Die zelve dag, die vryhyt geve,
Dat elk na zyn kop doe, en leve:
Dan, d'oude roomſche vryer, doet
Zo wel de vaagvuurs duvels goet,
Met al zyn miſſen te doen lollen,
Oormuſſen, en zulke grollen,
Als al de zielen, die, in pyn,
By ons, hier in het vaagvuur zyn:
Want als die zielen, op die dagen;
Bevryt zyn van die, die haar plagen,
Dan zyn die duvels ook bevryt,
Van haren arbyt, voor die tyd;
Zo dat zyn miſſen, voor die ſpoken,
Die 't helſche vuur in 't vaagvuur ſtoken,
Zo nut en goet zyn, als voor die,
Waar voor hy mis laat doen: en wie
Weet, of hy zelfs daar oit van droomde?
Want, wiſt hy 't, mooglyk dat hy ſchroomde
De zielen goet te doen, op dat
Geen duvel daar zyn deel in hâd.
Zo gy nu al de duvels, even
Dat zelve veniam wilt geven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat Monſieur Paus-oom op der aart,
Maar voor de vaagvuurs ſielen ſpaart,
Ligt ſal hy, om u dit te keren,
Geen ſielen aflaat meer verêeren;
En keren dat, op die dag, niet
Een mis meer voor een ſiel geſchiet.
Ik heb (zey Luzifer) u reden
Verſtaan; en ben daar mee te vreden:
Maar, wyl nu aller ſielendag,
Indien die komt zo ze eertyds plag,
Nu weer verſchynen zal op morgen;
Sult gy dan fray daar in verſorgen,
Dat heden werd gepubliceert,
Het geen gy my geproponeert
Hebt: mits expres daar by te voegen,
Tot ider nikkers vergenoegen,
Dat ik, op die dag, wys en mal,
Vry audientie geven ſal:
Heeft dan een nikker iets te klagen,
Of anderzints iets voor te dragen,
't Zy nikker, of verdoemde ſiel,
Die oyt of oyt hier onder viel,
Al wat een ider my ter ooren
Wil voeren, ſal ik die dag hooren;
Maar niet een ogenblik daar naar:
En, 'k wil, dat die dag, jaar op jaar,
Op allerſielsdag ſal verjaren;
Doet gy dit overal verklaren;
Sodanig, dat men 't elk vertoont,
Wie in ons rijk, hier onder, woont.
Die ſelven dag dan, ſal men weten,
Sal aller nikk'ren vierdag heten.
Maak dat men dat zo publiceert,
Op datter niemant ignoreert!
En, tot ons aller vergenoegen,
Den roeper dient 'er by te voegen,
Dat, ſo 'er nikker, droes, of ſpook,
Hier, in des afgronts vlam en rook,

't Zy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Zy onlangs, of van outs af, zwierde,
Die weet, wanneer wy duvels wierden,
En wanneer herwaars afgedaalt,
De tyd hoeft juiſt niet naau bepaalt,
Men zal, om niet geſtreng te lyken,
Op geen tien twalef eewen kyken,
Indien 't niet meer ſcheelt, als hy maar
Betonen kan, 't is ongevaar
Of zus of zo veel duizent jaren
Geleden; die 't maar zo kan klaren,
Die zal voor zyne moeite, ſtrak,
Een exellente pyp tabak,
(Noit zmookte eenig duvel puyker)
Een kopjen brandewyn met zuiker,
Zo dik of 't ſtront was; 'k zal hem hier
Een glaasjen Rotterdammer bier
By, tot een ſpoeling voor zyn ſnater,
Dat is, een glaasjen ſtront en water,
Vereeren: 't zyn regalia,
Die meer als duvels zyn; waar na
Men hier, met reden, mag verlangen:
Die zal die geen van my ontfangen,
Die my dan op dit ſtuk voldoet,
Omtrent maar circum circa goet:
Ik zal hem uit een pyp doen roken,
Trots d' edelſte van alle ſpoken,
Gekirrimirriet, en verglaaſt,
Op dat men zich te meer verhaaſt,
Op 't geen gezeit is, te bedenkken.
Die zelve gaven zal ik ſchenkken,
Aan die geen ook (die niet maar ſtelt,
Gelyk het Vondels Jooſt vertelt,
Maar) die ons grondig kan bewyzen,
Waarom men ons deed hier heen ryzen;
Welk d'oorzaak is van onzen val;
Ten minſten dat 'et een zyn zal,
Van zo veel nikkers en geſpenſſen,
Die my voldoen zal op myn wenſſen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Al was 't maar om 't regaal : maer zagt !
Ik heb my niet heel wel bedagt :
Al d' oude duvelen vermuffen
Hier onder ; en ik loof zy ſuffen,
Van ouderdom ; en dies, ik meen,
Dat by de duvelen, geen een
Uyt al, gevonden worden zoude,
Die tijd, en oorzaak, heeft onthouden.
Wanneer, en waarom, dat wy hier
Gedoemt zijn tot het helſche vier :
Maar, onder de verdoemde zielen,
Waar van de helſche kolken krielen,
Sal mooglijk d'een of d'andre ſiel
Zijn, die, eer zy hier-onder viel,
Of, tot ons neder is gekomen
Dit, op het aardrijk heeft vernomen :
Daar weet men, 't geen geen duvel weet :
Want, op dat niemant licht vergeet,
Wort alles, watter oyt bedreven
Is, net gedrukt, of opgeſchreven,
En zo verkoft, aan alle man
Die gelt heeft, of, die leſen kan :
So dat een mens, die maar kan leſen,
En lezen wil, niet dom kan wezen :
Men mag wel zeggen, datter niet
Onthoudens-waardigs, oyt geſchiet
Is, daar men d'inhout van, in boeken :
Niet zoud' op 't aartryk konnen zoeken :
En, wyl hier allerleye zoort
Van ſielen, binnen onſe poort
Zijn, zullen hier wel boekgeleerden
Gevonden worden, die 't begeerde
Verklaren kunnen ; en zo niet,
So is 't om zonſt, en noyt, geſchiet :
Maar, of men hier wou komen hengelen,
Met van de Vondels val der engelen,
So zeg ik, dat ik poëſy
Maar ſtront, en drek, en bruyery

Acht :

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Acht: want, in vonden van Poëten,
Wort overal maar in geſcheten:
Die zaak is van geen klyn gewigt;
Zy hangt aan geen Poëts gedigt.
Maar nu, gaat heen; gy zult bezorgen,
Dat alles, voor den dag van morgen,
Den gantſchen afgront weet. Wel aan!
Vertrek! en doet dat zo verſtaan!
Nu kunt ge u licht imagineren,
(Myn lezer) dat dit publiceren
Zeer vaardig voortging, wyl 'er wis
Niets gaauwer als de duvel is:
Want, in een vyf zes ogenblikken,
Dees' ordres netjes te beſchikken
Was daar geen konſt; want, in de hel,
Is elke nikker duvels ſnel;
Ja mooglyk noch al veel geſwinder:
En zekerlyk, het kan niet minder
Zyn, wyl elk duvel daar ontrent,
Is in zyn eigen element.
De vreugd', op dit geroep gebleken,
Is met geen pennen uit te ſpreken,
Noch met geen tong te ſchryven: want
In 't vagevuurze-zielen lant,
Riep elke ziel: men kan wel giſſen,
Dat deze kermis, alle miſſen,
Die men op aller zielen dag,
Voor ons, op aard', te lezen plag
Zeer duvels verr' zal overtreffen,
Gelyk men ligtlyk kan bezeffen;
Vermits de papen, dan, voor niet,
De miſſen moeten doen; want ziet,
Zy doen 't dan met niet veel devotie
Om dats 'er ordinaar negotie
Mee dryven: 't bleek ook hier; om dat
Een ziel dan noch wel tantpyn had,
Of moeſt het exterogen-ſteken
Noch lyden; ot het gal op breken,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De pyn van 't fotzen podagra,
Een buikpyn, kramp, etcetera,
Verdragen: maar het nikker plagen,
Zal alle jaren, op die dagen,
Geheel ceſſeeren, en wy vry
Zyn, van die hele bruiery.
Die zielen, die men, in der hellen
Gewoon was, ewiglyk te quellen,
Die riepen mee al, groot en klyn,
't Zal voor ons ook dan vrydag zyn!
Ook rieppen duvelen en ſpoken,
Nu zal 'er tyt zyn om te roken!
Elk nikker overleid' al ſtrak,
Wat wonderlyke kermis-quak
Hy tegen morgen wou beginnen,
Met al zyn vyf zes zeven zinnen.
De zommige overlyden, om,
Ten beſten van al 't nikkerdom,
Iets favorabels uit te vinden;
Of iets aanmerklyks te onderwinden.
Een party andren, in verſchil
Geraakt, geraakten nu van wil,
Den opperduvel zulks te klage,
En hem haar queſtie voor te dragen:
In zumma, dat je 't wel bevat,
Den een wou dit, en d'ander dat,
Op deze kermis ondernemen:
Doch ik zal daar niet lang van temen,
Mits ik, van al die temery,
Miſſchien, meer vyant ben als gy.
Ik zal dan, om niet lang te vallen,
De bot op ſtaande voet gaan gallen.
Voor af (devote lezer) weet,
Dat Lucifer zich zeer vroeg kleet,
(Om zyne dingen te verzorgen)
En, ordinaris, alle morgen,
Zyn ſchoenen eerſt aantrekt; en met
Een ſpronk, zo wipt hy dan van 't bed,

Met

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met noch door vaak geſloten oogen,
Vol ſlaaps: dit eerſtlyk overwogen,
Geſchiede 't ſmorgens vroeg, op dien
Voornoemden dag, eer hy kon zien,
Dat, als hy in zyn ſchoenen klimmen
Wou, al by tyts een party ſchimmen,
(Verdoemde zielen zeit men daar)
Voor 't bed van luizevaar, malkaar
Verdagvaart hebbende, verſcheenen:
'k Loof (zeid hy) dat je lui moet meenen,
Dat heel de kermis-dag, voor myn,
En jou lui, noch te kort zal zyn.
Wat heb je lui voor wondre zaken,
Aan my, dus vroeg bekent te maken?
Maar ik beding voor alle ding,
Dat ik met vree ten bed afſpring.
Hy zette dan zyn klaaw op 't kantje
Van 't bed, en wipten over 't rantje,
Ten bedſteede uit, en af; en rook,
Na zyn gewoone bedſtroo, (look)
Zo duvelachtig, dat die zielen
Haar Neuzen, met haar naars toe hielen:
Dit achtje mooglyk voor wat raars;
Maar daar ſteekt elk zyn neus im aars,
Om voor een arger ſtank als deze
(Look, duvels-bedſtroo) vry te wezen.
Myn heer de duvel (zeid 'er een)
't Verzoek is, om een oor te leen,
Voor elk; en, dat gy dan zoud willen
All' onze zwevende verſchillen
Aanhoren! zoetjes wat, al zagt!
(Zei Lucifer) 't is in myn magt
Niet, u requeſt te fiatteren;
Dan 't is een ongegront begeeren:
Met voor fotzen bruiery,
Kom je hier zo vroeg, voor 't bed, by my?
'k Wil zulke malle praat niet hooren!
Wat pokken meen je? dat ik ooren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

By menigte aan de kop heb? wel,
My dunkt het lykt wel narrenſpel.
Moeſt ik, met ooren by douzynen,
Op dit myn kermisfeeſt verſchynen?
Waar ſtaat dat? in wat boek? zeg op!
Ik heb 'er twee ſlegts aan de kop,
Ik ben daar heel wel mee te vreden:
Ook heb ik daar toe goeden reden;
Want menig komter hier beneen,
Met een oor, of wel zomtyds geen:
En, van die twee nu, kunje giſſen,
Zoud ik'er niet graag een van miſſen:
Ik leen geen ooren weg; maar wil
Wel horen, wat je voor verſchil
Hebt: ook zoud ik wel weten willen,
Wat dingen, zwevende verſchillen
Zyn? zweeft die queſtie over huis,
Met vlerkken, als een vledermuis?
Of zwevenze in de lucht, met vleugels?
Als d'ojevaars, en d'andre veugels?
Of zwevenze overal, als ſtof,
En dampen? wat weet ik 'er of!
Gy dient my wel eens op te geven,
Wat dat verſchillen zyn, die zweven.
Heer Duvel (zeid een ander) 't is
Van uwe hoogheit alles mis
Geraden: 't is een ſpreekwys, daar men
Op aart, de mont van vol heeft; maar, men
Bevintze in kranten 't meeſt van al,
Op datze plaats vervullen zal:
Want, die de krant op aarde lezen,
Die dunken, datze vol moet wezen;
De drukker ook; en daarom ſtelt
Hy, na de konſt, en haagnevelt,
Om hier en daar een plaats te ſtoppen,
Een ſtopwoort, al zoud elk hem foppen;
Zo is dit (zwevende) dan ook
Een ſtopwoort, minder waart als rook.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat nu aangaat het ooren lenen :
Daar willen we anders niet mee menen,
Als dat ge ons maar met aandagt hoort,
Beſchyt en lik, van woort tot woort!
Wel nu (zey Lucifer) wy zullen
Hier, met u praat, geen plaatſen vullen
Als in de krant; want, ik ben hier
Geen letterſetter, noch krantier :
Dies hoev je hier niet (als of 't maar foppen
Was) woort, noch letter in te ſtoppen :
Elk ſeg maar, wat hy ſeggen wil,
Gants kort, en goet; en ſwijg dan ſtil.
Heer duvel (ſeyd 'er weer een ander)
Met oorlof! we hebben met malkander
Seer menigmalen, geargueert,
Gemuyſebruyt, gediſputeert,
En deerlyk overhoop gelegen;
Ja, wel een deuntjen acht of negen
Geplukhaart; en die krijg ontſtont,
Om dat ſich ider onderwont,
Sich ſelfs te roemen, voor magiſter
In artibus; en ider wiſter
So veel van op te ſnuyven, dat
Het ſcheen, of elk 't gewonnen hat;
En niemant wil 't gewonnen geven :
Elk roemt, als of hy, in ſijn leven,
Op aard, u beſte dienaar was :
Hier by komt al 't gebruy te pas :
Elk, in ſijn konſten, en hanteering,
Of hantwerk, ambachten, en neering,
Roemt, u de meeſte dienſt gedaen
Te hebben : kunt gy my verſtaan?
Wy rekenen, dat menſſen plagen,
U een byſonder welbehagen
Verſtrekt; en, dat ge een afgodt zijt,
Van die, die ſich daar 't beſt in quijt :
Wie ſich dan daar in 't beſt gequeten
Heeft, mag u beſte dienaar heten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En 't naaſt aan uwe ſchijtpoort gaan.
Hierom nu, hebben wy verſtaân,
Dat elk, zijn liſten, en zijn lagen,
U Hoogheyt zelve voor zal dragen;
En 't oordeel, uyt u eygen ſnoet
Verſtaan; en dit keurt ider goet.
Ik wil daar 't vonnis wel op ſpreken,
(Sey Lucifer) ſchoon ik niet reken,
Dat my een dienſt van u gedaan
Is; altans, ik kan 't niet verſtaan.
Een ander zey: 't is, in ons leven,
Op aart, altijt die naam gegeven;
Wy loovden 't ook: maar hoe agt gy 't?
Indien (zey luyſevaar) u ſtryt
Uyt zulke ſtellingen geſproten
Is, ben je luy gewis begoten,
Met narrenſop; want, vat je niet,
Dat noyt een Koning dienſt geſchiet,
Als, door zijn ordres na te komen?
En wie van u, heeft oyt vernomen,
Dat ik, tot loning, of tot ſtraf,
Of quaatdoen, oyt een order gaf?
En, ſchoon 't was my een welgevallen,
Dat elk veel quaats deed, wie van allen
Bragt my die tyding, op dat ik
Daar door te beter in mijn ſchik
Sou zijn? maar, 't ſoud u beter voegen,
Te denken, dat my 't vergenoegen,
En, al wat mijn behagen kan,
Benomen is, en ſuyver van
My afgeweert: maar, wilje weten,
Wie 't beſt van allen, duvel, heten
Sou mogen? of, wie dat van pas
Op aart, de ſnootſte duvel was?
Indien jer wat mee ſiet te winnen,
Fiat, zo kun je maar beginnen,
U daden op te ſnuyven; en
'k Sal ſien of ik u ſchyden ken:

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar eerſt wil ik voor af bedingen,
My geen lang liedtjen voor te zingen:
Begin dan vry op ſtaande voet:
En maak u praatjes kort, en goet!
Doe ſprak een Doctor in de Regten:
My komt de voorrang toe in't vegten,
Als tong, en kakebeen, 't geweer
Zal wezen, dies trek ik van leer.
Een Doctor in de Medicynen
Zei: wel, dat zou my wonder ſchynen!
Ik ben zo wel gepromoveert
Als gy; en waardiger geëert:
My is de magt van lyf en leven,
En u maar van de beurs gegeven:
'k Bekenn', gy ſchikt wel eens, ter noot,
Wel mee, van leven en van dood;
Maar, dats van't leven van canaille,
Van dieven, ſchelmen, en rappaille,
Die ordinaar de beſte heul
Bekomen, van de ſchout, en beul;
En dats nog zelden: ik, daar tegen,
Word' alle dagen, wel ter degen,
Van volk van allerhande ſtaat,
Gelyk haar trooſt, en toeverlaat,
Geëert, gezocht, en aangebeden,
Voor hare qualen: en met reden;
Want ieder acht my, in zyn nood,
Bykants een redder van de dood:
U, mag men haav, en goet vertrouwen,
En gelt, om dies te meer te houwen,
Of, om te meer te krygen: maar,
Men zoekt u niet in lyfs gevaar,
Of't moet een ſchelm, een ondeugt, wezen,
Die voor den beul, of ban, moet vrezen;
Maar, voor een volk van zulk een aard,
Is, al wat reedlyk is, vervaart.
Zacht (zei den Advocaat) hoor maatje!
Dat zeggen ſtrekt maar voor een praatje:

Wie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie by de groten wat verkeert,
En 't hoofſche wezen heeft geleert,
Weet, dat in 't hof, noit iets gemeener
Is, in den raat, als onzer eener;
Door ons moet vorſt, en lant, beſtaan,
Dat, zonder ons, tot nul zou gaan:
De regtsgeleerden zyn de mannen,
Waar mee men raat, en vierſchaar ſpannen,
En ryken wel regeeren kan.
Den boer, den borger, d'edelman,
De vorſt, en die aan 't hof verkeerden,
Zyn, zonder ons, (de regtsgeleerden)
Gelyk een ziellelozen romp,
En, als een zabel, bot en plomp
Ter ſnede, daar niet mee te vegten
Is: wat zyn landen zonder regten?
En 't regt zou, na den klaarſten ſchyn,
Niets, zonder rechtsgeleerden zyn.
De medicinæ doctor zeide:
Zo 't mensdom een van onze beide
Moeſt miſſen; zo men my verloor;
En u, in malle keur, verkoor;
Men zou niet ſlegts gezontheit derven,
Maar 't hele menſdom zou verſterven:
Het geen gy zegt, als tot u lof,
Van uwen omgang in het hof,
Wie is gemeender by de Vorſten,
En ander adelyke borſten,
Die, niet zomtyts, en altemet,
Zyn, in der vorſten ſlaapzalet,
Maar daaglyks? Wie is aangenamer
In 's koninginnen binnenkamer,
En in 's princeſſen kabinet,
Als wy? niet ſlegts maar, aan het bedt;
Maar ik durf wel met eerbiet ſpreken,
Dat wy, zomtyts, wel onder deken,
Met handen durven komen; daar
Men d'advocaten, allegaar,

Wel

Wel af zou keren; wyl de ſlagen
Des harten, na geen regten vragen:
Wat dunkt u dan? zyt gy zo koen,
Dat gy ons dat wel na durft doen?
Wat koningen, wat koninginnen,
Wat markgraven, wat markgravinnen,
Wat hartog, hartogin, of prins,
Princes, hoe hoog, of anderszins,
Zal ons van 't ledekant af weren;
Daar niemant u toe zal begeren?
Hier blykt uit; zonder zeer veel praats,
Indien het hof goet advocaats
Is, dat het beter doctors wezen
Moet, als ik zonneklaar mits dezen
Bewezen heb: het heeft ook ſchyn;
Benaaude ziekte, en grote pyn,
Die kerm, en jammer zang, doen zingen,
Zijn, die de vorſten kunnen dwingen,
Om heul, om trooſt, om hulp in noot,
Voor ziekte, en pijn, ja voor de doot
By ons, maar niet by u, te ſoeken:
Wat zyn u regtsgeleerde boeken,
U gantſche doctorſchap in 't regt,
U waart, als gy in 't ſiekbedt legt,
En ſteunt, of kermt, aan ſiekte, of pijnen?
Gy ſelfs, moet ons de medicijnen,
En hulp, afbidden voor u quaal:
Geen gladde tong, noch braaf ter taal
Zyn, kan u ziekte of pyn genezen;
't Is niets, den doctor moeter wezen,
Zo gy niet na de kuil wilt gaan:
Gy kunt niet, zonder ons, beſtaan:
In tegendeel, is wel te giſſen,
Dat wy u ligtelyk kunnen miſſen;
Wyl menig doctor afgeleeft
Is, die noit regtgeleerden heeft
Gezocht; en dat noch zonder hinder:
Is dan u waarde niet veel minder

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als onze? denk maar dit, meſsjeurs;
Wy zyn voor 't lyf, gy voor de beurs:
U konſt is 't meeſt om goed te geven;
En d'onze is, om gezont te leven:
Het regt is regt, al ſchoon'er niet
Een advocats plydoi geſchiet:
Wie wil, die kan zyn zaak beſlegten;
En dat wel buiten plyt, en regten:
Maar, in benaaude ziekte, en pyn,
Kan niemant zonder Doctor zyn.
Hoor! (zeid' een Paap hier op) gy Heeren
Moogt met malkander diſputeren,
Zo veel gy wilt; maar, 't is gewis,
Indien de ziel veel beter is,
Als 't lyf, gelyk gy toe moet ſtemmen,
Dat uwe reden wynig klemmen;
Dewyl gy om de voorrang plyt
Als mannen van authorityt,
Als of 'er hier geen hoger waren:
Maar dat zal ik u anders klaren:
My komt de voorrang boven al
Toe, 't welk ik u bewyzen zal,
Met zulke, en diergelyke reden,
Als Advocat en Doctor deden:
Gy Advocat, zyt, voor het gelt,
In 't regt, voor 't meerendeel, geſtelt:
Maar, daar aan lyt niet veel gelegen:
Want, zo men 't wel wil overwegen,
Wy kunnen, zonder gelt, beſtaan:
't Is mooglyk, u voorby te gaan:
Men kan een advocat ontberen:
Want zekerlyk, het procederen
Is niet nootzaaklyk: men beſlegt
Zyn zaken zelve, buiten 't regt
Van plyten, en van plytbezorgers:
Men ſtell' zyn zaak, zyn medeborgers,
En mannen buiten het geſchil,
Ter ooren; en indien men wil

Na

Na hun onzydig vonnis hooren,
Zo kan men 't plyten, eer 't gebooren
Is, ligtlyk ſmoren; dies is 't niet
Van noden, dat 'er plyt geſchiet,
Om elk zyn aandeel te verwerven;
En dies, 't is wis, men kan u derven:
Gy legter agter, advocaat,
Indien het na myn raatſlag gaat.
De doctors in de medicynen,
Zyn zekerlyk, in ziekte, en pynen,
Van noden; want, in ziekte, en pyn,
Kan nimant zonder doctor zyn:
Ik weet wel, dat 'er dronken lullen,
My hier in tegenſpreken zullen,
En zeggen, met een domme kop,
Dat zy veel liever druivenzop,
Als doctors medicynen, meugen,
Die zy dan zeggen niet te deugen,
Als, om te vroeger in de kuil
Te raken; maar laat zulk een uil
Een pynelyke ziekte krygen,
Hy zal ten eerſten, zonder drygen,
Den doctor by hem eyſſchen,
Jaa, hy krygt hem dan niet licht te dra.
De duvel (zeit hy) mach die pynen
Verdragen, en zo pynlyk quynen,
Indien 'er, voor zo bittren pyn,
By doctors goede midd'len zyn:
Dan moetmen hem den doctor halen,
Al zou men 't noch zo duur betalen;
't Is dan; loop haal den doctor ſnel,
En doe my doch de bootſchap wel:
Doch, is een dronken lul maar pippig
En ſlegts wat quappig en wat quippig,
Dan zeid hy ſchier, met kreupels kragt,
Dat hy den doctor ganſch niet agt;
En hier aan kent men dronken gekken:
Zy zorgen voor haar ygen bekken;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Voor anders nimant; van haar deel
Krygt elk een (menen ze) te veel:
In wyn en ſtarke drank te drinken
Doen zy haar penningen wel klinken;
Maar voor geen Doctor, als door noot;
En, als zy vrezen voor de doot.
De girighyt is, by een pronkaart,
En vraat, zo arg niet als een dronkaart;
Wyl die 't gelt, voor de medicyn,
Taxeert op zo veel roemers wyn,
Die hy daar voor had kunnen zwelgen,
Dies, eer een ziekte hem wil verdelgen
Acht hy geen Doctor; maar als dan
Heeft hy 'er groot gevoelen van:
Een dronkaart, als hy in de kroeg is,
Acht datter altyt tyts genoeg is,
Wyl hem dan werk noch drokte jaagt;
Maar, als hem eens een ziekte plaagt
Wil hy op ſtaande voet genezen
Zyn, en weer aan zyn functie wezen;
Daar roept hy van zyn dubble ſcha,
Van tytsverlies, etcetera;
Dan, ſchynt het, raakt het aan zyn zinnen;
Verdoct'eren, en heel niets te winnen;
Daar denkt hy niets om in de kroeg;
Dan heeft hy gelts en tyts genoeg:
Ik zeg dan, Doctor, u ter eeren,
Men wil, noch kan u niet ontbeeren:
Ik ſtel u boven d' Advocaat
Al wiert hy dapper op my quaat:
U konſt, om ziekten te genezen,
Moet beter als zyn plyt-ampt wezen;
Want zekerlyk en wis, meſſieurs,
De mens is beter als de beurs:
Maar daarom doch, heer Docter, reken
Ik niet, dat gy voor my moet ſpreken;
Want, overdenkt het na zyn aart,
Ik ben het meeſt van dryen waart:

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik heb zo wel als gy (by gommen)
Den groten doctortrap beklommen;
Dies; wat belangt het doctorſchap,
De lange py, de bul, en kap,
Myn ſtudie heeft die ook verkregen,
Zo wel als d'uwe: wel ter degen:
Ik ben, om myn promotie-brief,
U weerga, 't zy u leet of lief,
En daar in, vochtiger noch droger;
Maar hier in ben ik vry wat hoger
In waarde, als gy, om dat gy zyt
Een Doctor, niet voor d'eewigheit,
Maar, voor het ſterflyk lyf, der genen
Die, door de ziekte en pynen, ſtenen,
Wiens doot gy niet een ogenblik,
Noch ſtip, verzetten kunt; maar ik
Ben doctor van de zielen; deze
Nu, blyken waardiger te wezen,
Als ſterffelyke lichamen,
Om dat een ziel niet ſterven ken,
Men moet dan, om ons niet te quellen,
't Onſterflyke, voor 't ſterflyk, ſtellen;
Dies volgens ook, de ziel voor 't lyf:
Dit zo dan ingezien, zo ſchryf
Ik my de voor-rang toe, van dryën.
Ik (zei de Doctor) zal niet lyen,
Dat gy de voorrang hebt, of gy
Zult tonen, dat gy, van ons dry,
De grootſte daden uit kunt werken!
Ik zal my daar mee dan verſterken;
(Zei Pater Paap oom) dat het ent,
Waar na ge u, met u zieken, went,
Is, om het ſterflyk lyf, en leven,
Gezonthyt, en niets meer te geven;
Zo, dat het hier op aarde, zy,
Van pynen, en van ziekte, vry;
Meer kunt ge, in u ampt, niet begeren:
Maar 't myne is zielen te cureren:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Indien de ziel nu waarder is,
Als 't lichaam (en dat kan niet mis
Zyn, wyl het lichaam eens moet ſterven,
En gants verrotten, en verderven,
En wyl de ziel, in eewighyt,
Kan ſterven, noch verrotten) zyt
Verzekert, dat hier uit moet volgen,
Al wiert ge ook noch zo zeer verbolgen,
Dat, wie een onverganklyk deel
Heeft, tot zyn voorwerp, en geheel
En al, met zyne medicynen,
Van eewigduurige quaal, en pynen,
Te helpen, tot zyn doel beoogt,
Dien voegt het, boven die, verhoogt
Te zyn, die maar vergankbre zaken
Kan, in vergankbre ſtoffen, maken:
Ik ben, die 't eewige ten wit
Heeft; gy, 't vergankbre lyfs bezitt:
Ik doel op zielen, en den hemel;
Gy, maar op 't lyf, en 't aarts gewemel:
Zo veel de ziel van 't lyf, en d'aart
Van d' hemel ſcheelt; zo veel de ſtaart
Van 't hooft ſcheelt, zyn u medicynen
En ampt, verſchelende van 't myne:
Dies, wyl myn ampt, voor 't uwe gelt,
Voegt my, in rang, voor u, geſtelt
Te worden; u, de tong te ſnoeren:
Zo lang als ik het woort zal voeren,
Wyl myn zubject, het uwe, verr'
Te boven gaat; en Lucifer
Zal, om myn reden te doen klemmen,
Voorzeker, met, en voor my, ſtemmen.
Doe ſprak den Advocat: al zacht!
Ik wens, dat hy een beetje wacht,
Om 't vonnis niet heel gaan te vellen;
Ik wil my onder hem wel ſtellen,
Wanneer hy my maar noch een woort
Of twintig dartig heeft gehoort.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoor Heer oom! 'k weet wel, dat de papen
De beſte brokken graag begapen;
En, die haar die niet altyd geeft,
Gaat by haar door voor onbeleeft:
Wie haar gezag bediſputeeren
Wil, zoeken zy wat te verneeren:
Maar evenwel paſtoor, kom an!
Al moeſt ik daatlyk in den ban,
Ja, voor een knorhaan opgegeten
Zyn, dien je dit noch wel te weten:
Jy lui weet, voor de ziel veel raat,
Maar weet je lui wel zo veel baat,
Om zielen ziekten te genezen?
Voor myn part, ik altans zou vrezen,
Dat uwe medicyn, zo wis
Niet, als des lichaams doctors, is:
Gy weet niet, of de ziel verdoemt is,
Waar voor u middel, ſchoon 't beroemt is,
Gegeven word; want daar ontrent,
Zyn u d'effecten onbekent:
Al ſchoon 'er meenig in zyn ſterven,
Roept: ik zal 't eeuwig leven erven!
Ik zal gewis ten hemel gaan;
Daar ik myn ſtoel gereet zie ſtaan!
Ik weet niet of die zaak zo klaar leid;
Altans, ik twyffel aan de waarheid:
Wanneer ik zulke zieken zie,
En hoor, bevind ik dikwils die,
't Verſtand, als ordinaar, op 't leſte;
Ten minſten een ſtreek over 't weſten:
Want, wie haar harſſen gronden pylt,
Bevind haar van de koers geſeilt,
Indien men hare kaart wil weten,
Altans, ik loov niet, dat zy 't weten,
Of 't ſchort my lager als de kap:
Wat is dat voor een wetenſchap,
En, van den hemel, aards gevoelen?
Waar toe zyn, in den hemel, ſtoelen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van noden ? maar , indien 't geviel ,
Dat daar een armiaanſche ſiel
Quam ; loof , door 't rijſen , en door 't ritten
Die kon 'er dan wat op gaan ſitten ,
En ruſten ; want , een armiaan
Sijn ſiel , trekt niet om laag van daan
Of neemt een lichaam , van benede ,
Daar zy niet af kan ſchyden , mede ;
Die ſiel die is lichaamlijk ; en
Dat die een ſtoel van doen heeft , ken
Miſſchien wel weſen ; anders vielen
Ligt , die lichamelijke zielen ,
Vermat van 't rijſen , onder voet.
Dit praatjen (zeyd heer Paap oom) doet
Niets , tot bewijs van uwe zaken.
Wel hoor dan ! 't ſal 'er nu toe raken ;
(Sey d' advocat) en 'kſal je in 't kort
Gaan ſeggen , watter aan je ſchort :
Wie 't ſekerſte , van uwe beyden ,
Sijn medicynen kan bereyden ,
So , dat hy daar mee , metter daat
Betoont , de ſiekten , en het quaat ,
Ontwortelt ; zijn zubject geneſen ,
Herſtelt zo als 't behoort te weſen.
Van ziels , of lichaams qualen zijn
Die ſal dan in de voorrang zyn :
Dat ſulks den doctor uyt kan werken ,
Kan ider een ſchier daaglijks merken :
Maar , dat dit zo , door u geſchiet ,
Loov' ik , noch gy , noch nimant niet :
Gy kunt , in ſielen te cureren ,
So ſeker niet medicineren ;
Die gaat u ſtelling , en bewijs ,
Gelijk een dronken man , op 't ys :
Hebt gy 't proces nu niet verloren ?
So laat u ſtem dan beter horen.
Wel aan ! hoor toe dan ! (ſey de Paap)
Ik ſal 't weerleggen als een aap :

Wie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie 't beſte deel tot zyn zubject heeft;
En daar in, na de konſt, perfect leeft,
Gaat in de rang voor allegaar:
Dit zyn wy Paſtors, en dats klaar;
Want, onze voorwerpen zyn geeſten
Van menſſen (zielen) daar van leeft men,
Gevoelt men, en gelooft men, dat
Zy heerlyker, als 't aarden vat,
(Het lichaam) zyn; en dies, om dezen,
Sal dan de voorrang d'onze wezen;
En wy, om d'onvergankbre ſtof,
Verdienen onvergankbre lof;
Die dat ontkennen dat zyn dwazen.
U Major meen ik weg te blazen;
(Zei d'Advocat) want gy begrypt
Een man, die diamanten ſlypt,
Dat die een goutſmit zou te boven
Gaan; is die ſtelling te geloven,
Zo is een bouheer (Architect)
Die anders niet tot zyn zubject
Heeft, als een party grove waren,
Onwaardig om met brood te paren,
Zo waart niet als een bakkers knegt;
Paſtoor, die ſtelling is te ſlegt:
Laat Lucifer ons daar in ſchyden,
En dan daar nimmer weer om ſtryden.
Steld gy 't (ſprak Lucifer) aan my?
Begeerd gy dat ik Scheidsman zy?
Zo hoord dan ernſtig na myn woorden,
Gelyk als ik d'uwen hoorden!
Gy paap, paſtoor, parochiaan,
Of zo ge u naam beſt kunt verſtaan;
Hebt gy niet meenigmaal, in 't preken,
In uwe kerk, aan uwe leken,
d'Ootmoedighyt, en nedrighyt,
Voor groote deugden uitgelyt,
En, als nootzaaklyk, aanbevoolen,
Waar dat gy leerde, in kerk, en ſchoolen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hebt gy niet menigmaal gelezen,
Dat gy moet flegt en nedrig, wezen?
Gy hebt, 'k loov duizentmalen wel,
Den trotzen hoogmoet in de hel
Haar plaats gewezen. Ge hebt een ieder,
't Zy onderdanen, of gebieder,
Verboden d'eerzugt, als het geen
Dat alle quaden, niet alleen
De dood, maar d'yslykſt' aller qualen,
De hel, kon tot haar loon behalen:
Hoe komt gy nu dan dus verkeert?
Hebt gy dat zelfs niet ook geleert?
Wie zal in u voor deugt uitſpreken,
Dat ge u ondeugt noemt in uwe Leken?
Gy dwaalt op d'afweg van het ſpoor:
't Voegt u, gaat zelfs de leeken voor.
Het ſchynt my, of een preker dol is,
Die 't geen, waar van hy zelven vol is,
In andren ſtraft, als tot vermaak:
Ja't is een ſchandelyke zaak,
Niet waardig, als de naam van blaffen,
Zyn quaat in andren te beſtraffen.
Een hond blaft als hy dieven hoort,
En is doch zelfs van 't dieven zoort!
En dies is 't honds. met ſlyve kaken,
Zyn quaad, in anderen, te laken.
Hoe komt een leeraar doch zo plomp,
Die andren ſlypt, en zelver ſtomp
Blyft, als een ſlypſteen? 't zyn geen helden
Die maar, gelyk een kortswyl, ſchelden
Op 't een of 't ander quaad, waar van
Men hem die ſchelt, beriſpen kan.
Gy dan, die zelfs dit elk geleert hebt,
En evenwel gediſputeerd hebt,
Om 't voorregt van de voorſte rang
Hoor na myn ſtem, en kyk niet bang!
Indien gy d'eerzugt wilt veragten
Zo moet ge u zelfs daar zeer van wagten:

Roemt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Roemt, acht, en pryſt gy nedrigheid
Ziet toe dan, dat gy nedrig zyt:
Indien men u ſchoon, zes of zeven
Maal, woud het regt van voorrang geven,
Zo voegd' u, en dat niet in ſchyn,
Maar ernſtig, 't leſt van al te zyn:
Op dat u nedrigheid mogt blyken:
Den hoogmoed paſt aan uws gelyken,
Gelyk een beedlaar 't felpen kleed:
Ziet dits myn vonnis; is 't u leed,
Gy moet het met geduld verdragen.
Dit was na 's doctors welbehagen;
Die zei terſtond: myn heer Paſtoor,
't Is uit met jou; je ſchyter voor,
Gelyk door 't vonnis is gebleken:
Ik zal dan 't eerſt van drieën ſpreken.
Dat ſchut ik! wagt een beetje, vrind!
(Zei d'Advocat) eer gy begint,
Bid ik een beetje om ſilentie!
Ei, geef een beetjen audientie!
Want ik meen, dat ik, van ons twee
De voorrang heb, en meen je 't mee,
Zo willen w' 'er niet eens om plyten,
En onze tyd daar mee verſlyten,
Want voortgaan, wint altyd wat pats.
Zwyg (zei den Doctor) ſnoert u ſnats!
Dien goeden Monnik, noit volprezen,
Heeft zonne en middag klaar bewezen,
Dat ik u verr' te boven ga,
In waarde, en ſtaat, etcetera;
En dat kan Lucifer getuigen:
'k Wil me onder zyn ſententie buigen.
Ik ook (zei d'Advocat) en wil
Hy dat ik zwyg, zo zwyg ik ſtil.
Wel aan (zei Lucifer ik zal je
Verloſſen van een tong batalje,
Wyl je anders daar de ſchoone tyd
Maar zonder voordeel, in verſlyt;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy medicine doctor, hoorde
Te denken, dat gy eerſt met woorden
Geleert hebt, alles wat gy kont;
In die tyd voegde u met de mond
Te vegten, doe gy noch ſtudeerde:
Maar, zedert men u promoveerde
Ten doctor, voegt u weinig praats,
Maar daarom niet te minder daats:
De lyders, die in 't ziek-bed leggen,
Die zyn door doen, en niet door zeggen
Te helpen; want, met geen diſpuit,
Raakt een van die ten bedden uit:
Als ge in u ſtudie, by u maatjes
Waart, voegde u zomtyds wel wat praatjes;
Maar, nu gy doctor zyt, is 't koen,
Met wynig praatjes, veel te doen:
U zinſpreuk was doch by de luiden;
't Is niet met woorden, maar met kruiden
Te doen. Die zinſpreuk dunkt my goet,
Al wat gy zeggen wilt, dat doet.
Een doctor, voor de ziekte en pynen;
Voor buitenquaal, de Chirurgynen,
d'Apotheker, voor haar beider kok,
Zo krygt een ieder zynen brok.
Elk mach ſich veilig in zyn zaken
Een hooftman tot de voorrang maken:
Maar u doen hangt niet aan de praat,
Zo veel als enkel aan de daat.
Laat regtsgeleerden (Advocaten)
De voorrang voor u toe, in 't praten;
Zy hebben anders niet geleert;
En zyn daar toe gepromoveert:
Zy willen doch altyd, met regten,
En plyten, dats met praten, vegten;
En waar het praten gelt, wel hoe!
Daar komt haar zuiver 't voorregt toe.
'k Zeg daarom juiſt niet dat hy meer is,
Als gy, of dat hy grooter heer is;

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar zy zyn 't praten zo gewent,
En daar voor by elk een bekent,
Dat haar geen duvel kan doen zwygen,
Al woud hy ze aan een rogg'ſtaart rygen.
Onthou dit lesjen voor altyd:
Indien gy by een kaak'laar zyt,
Zo ſmeed' noch practizeer geen liſten,
Om iets met hem te reden twiſten,
Want, heeft hy ſlegts het ſpraaklid vry,
En is hy daar wat waanwys by,
Zo zal hy u in twiſt betrekken,
En, volgens d'aard van zulke gekken,
Het altyd winnen in zyn zin,
Al ſtak 'er in zyn praat niets in,
Dat waardig is om na te luiſtren;
Daar by zal hy u eer verduiſtren,
Met zyn geſnater, ſchoon hy niet
Als oneer van zyn ſnaatren ziet:
Denkt gy; 't geluid is elk gegeven:
Maar wyſlyk, na 't verſtant te leven,
Aan wynigen: en laat u raan;
Blyf van de kakelaars van daan,
Zo niet, getrooſt u, laat haar ſpreken,
Ja zonder u daar in te ſteken:
Want zulk een zoort van gekken, wil
Altyd de baas zyn van 't verſchil,
Dies raad ik, dat gy advocaten,
En andre kakelaars laat praten:
Al wat 'er in is, is 't geluid;
En 't ga hoe 't wil, dat wil 'er uit.
Hier gelt nu kaaklen: want men tragt 'er
Na; daar in hoort gy doctor agter
Te leggen, altans regtevoort:
Maar valt het voor, dat doen, het woord
Is, of na waarde, en ſtaat, te leven,
Dan zal ik u de voorrang geven.
'k Geef hem de voorrang in de praat;
En u het regt van hoger ſtaat,

Of

Of waardiger, om dat ge op aarde
Meer nuts deedt, en van groter waarde
Waart, als een Advocat; alleen,
Stelt u voor dees tijt dus te vreen.
Den Advocat was, door die reden,
Niets meer als taamlijk wel te vreden;
En daarom zeyd hy ook zeer ras,
Dat dat een duvels vonnis was:
En 't was niet allegaar gelogen:
Maar, voor elk een voor al, te mogen
Sijn waffel roeren, en voor in
De rol te ſtaan, was na zijn ſin;
Dies ſtelde hy vaardig, onverdroten,
Sijn tong en kaakbeen na de noten
Van 't ſingſang dat hy ſpelen wou:
Hy trok zijn ſnater in de vou
Om dat het werk te meer zou klemmen;
En vong doe aen met luyder ſtemmen,
Te ſeggen 't geen hier volgt. Indien
Je 't leſen wilt, zo zulje 't ſien.

D' ADVOCAT.

WAnneer ik even uyt geleert was,
En, na de zwier gepromoveert was,
Tot doctor in de regten, loov'
Ik, dat ik datelijk ten hoov'
Trok, om de wijs van procederen,
Daar, door ervarenthyt te leren,
Gelijk geſchiede. Naderhant
Koos ik mijn woonplaats op het lant;
Want, na mijn dacht, was, by de boeren,
't Vermakelijkſt proces te voeren:
Het dorp, waar ik mijn woonplaats hadt,
Had previlegie als een ſtadt.
Maar, eer ik biegt: u, Pater, Monnik,
Wanneer het u beurt is, vergon ik, Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als ik verborgentheên vertel,
Dat gy die uitlegt, hoort gy wel,
Want ik wil myne biegt niet zeggen
Zo als de zaken by my leggen,
Maar op een andre trant: maar nu,
Het uit te leggen is aan u.
Myn aanvang was, des dorp regenten,
(Een deel zeer grove en plompe venten)
Met Schout en Scheepnen, en al wat
Maar in de raat op 't kuſſen zat,
Haar zwambalg daaglyks op te vullen,
Met koſt, en drank, en wyn by pullen
Vol (want, wie zo doet, op het lant
Krygt zulke raatslui ligt op hant
Die graag eens anders gelt verteren)
Zo wint men gonſt by zulke heren,
En zulke gonſten doen meer baat
Als al wat in den codex ſtaat.
Wanneer ik by haar was gezeeten,
Aan taaffel, ſprak ik onder 't eeten,
De meeſte part wel ſchier latijn,
Om voor geleert bekent te zijn.
De boeren moeten ſomtijts hooren,
Van hunne onnoſle dorpspaſtoren,
Dat waarlijk der geleerden taal
Latijn is; en dat altemaal
Die, die 't latijn niet fix en ſpreken,
Seer diep in ongeleerthyt ſteken;
Ja, dat men niet geleert kan zijn,
Ten zy men kan dan ook latijn,
Schoon haar geleerthyt uyt geen talen
Als uyt de griekſe taal te halen
Is, en 't hebreeus; latijn nochtans,
Heet altijt by haar 't meeſte mans
(De minſte part kan d'andren leſen)
Als of men niet geleert kon weſen
Ten zy men kon latijn. En ſiet!
Kond ooit een andre natie yet,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat aan zijn taal ofspraak te binden
Was, en onmooglijk uyt te vinden,
Ten zy dan door die taal; als taal?
Dat argument is duvels kaal
Nochtans, zy laten van haar teemen
Sich, spijt u bakhuys, niet vervremen;
Dit hebben zy 't den boer geleert,
Dies, wie latijn kan wort geëert.
De boeren dan, wanneer zy saten,
En hoorden my die taal maar praten,
Vergaten t'eeten; en men stont,
Of zat, en keek met open mont:
Ik wierd van 't hele rot gepresen,
Voor milt, en rijk, en wel belesen;
Ja door, en wederdoor geleert,
En daarom dubbelt waart geëert.
Nu wiert een groten dief gevangen,
Die, na de regten, wis moest hangen;
Doch, deze is door my vry geplyt;
Ja selfs ook van de minste tijt
Van ballingschap; en 't was geen wonder:
Wie garen met hun voeten, onder
Eens anders tafel zijn, die past
Hun hospes, daar zy dus te gast
Gaan, ook wat na zijn sin te leven,
Of die hout op van maaltyd geven.
Nu dunk je mooglyk wel, of my,
Wat, aan die dief gelegen ly?
Jaa; daar leid my, van mynent wegen,
Al vry een hopen aan gelegen:
Want, alle spys en drank, die 'k gaf,
Ging van myn capitaaltjen af;
En dat was, (by een elle weeken)
Doch niet veel waart om van te spreken;
En, zonder deze schrandre vont,
Had ik, in 't kort licht, op een hont,
Na nullenborg toe konnen raken:
Die dief dan, diende tot mijn saken;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hy was doortrapt genoeg, en ſnoo,
Ja dief, en ſchelm, in folio.
'k Had zulks, in zyn gevangen hoeken,
Daar ik hem vry alleen bezoeken
Mocht, ondervonden; en al daar
Maakte ik en hy de zaken klaar:
Ik deed hem zolemneelyk zweren
Dat hy het all' zou zecreteren
Wat ik met hem verhandlen zou.
Ja, dat hy, tot de doot getrou
Zou zyn, en noit een woort verklaren,
Van 't geen ik hem zoud openbaren:
Hier by, dat hy al doen zou, wat
Ik hem te commanderen had;
Mits ik my aannam zo te quyten,
Dat ik hem zuiver vry zou plyten,
Gelyk ik deed: men liet dien guit
Dan vry en vrank ter gaten uit:
Hy kond niet minder, als bedanken
My, in myn huis, voor myne ranken;
Gelyk hy dan ook, metter daat,
Volbragt; en ik wiſt goeden raat,
Om onze domme dronkken boeren,
Door hem, tot ons profeit te loeren.
Hier dien je nu te weten, dat
Ik, by de boeren, toegank had,
En liep ſlechts dagelyks in 't hondert,
By ider, nimant uitgezondert;
En elk een meende, dat ik ryk
Was, ja dat nimant myns gelyk
In rykdom was by deze kinkels:
Aldus dan znoov ik alle winkels,
En hoeken van de huizen door,
Men hield' ook niets verborgen voor
My, wyl ik ſcheen een man te wezen,
Daar 't goet gemoet in ſcheen te lezen
Te zyn, met grote letters; maar
De zaken waren niet zo klaar.

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer ik van myn rykdom roemde,
Ja haar veel wondre ſchatten noemde,
Zo toonde men my kiſt en kas,
En wat daar in verborgen was;
Ja alles heeft men, onverdroten,
Tot myn plyzier my opgeſloten;
Niets bleef verborgen in het huis,
Ja tot het potgeld toe indluis.
De meeſte boeren op de dorpen,
Zyn deze domheid onderworpen,
Zy tonen't aan een vriend ſchier al,
Behalven 't wyf haar watjekal,
Als of 'er niets was om te vrezen.
Eens op een avond dan na dezen
Quam ik (akskaks beſchonken) t'huis,
En veinsde, als had ik, door abuis,
De ſleutel van myn deur verloren,
Die 'k niet zo haaſt wiſt op te ſpooren;
Derhalven, 'k vroeg, by ieder een,
De ſleutel van zyn deur te leen,
Akskaks, of ik bezoeken woude,
Wiens ſleutel myn ſlot op doen zoude;
Dan drukte ik elke ſleutel af
In potaard, eer ik ze overgaf;
En gaf aan elk model een teken,
Tot onderſcheid, met zulke ſtreken
Bequam ik, zonder veel gequel,
Van elk zyn ſleutel een modell.
Vermits ik al vry dikwils buiten
Geſloten veinsde, en door de ruiten
Ongraag na binnen breken wou,
En niemand twyffelde aan myn trou.
Om tot het oogwit onzer zaken,
Door die bedekte weg te raken,
Zo had die dief een ſchelmſe ſmit
Op hand, en dit hulp tot ons wit,
Om, na 't fatzoen van die modellen,
Al daatlyk ſleutels toe te ſtellen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Voor twee drie dubbelt gelt, en die
Altijt gemerkt met een, twee, drie,
En zo voort; en om geen abuyſen
Te krijgen, ſtelde ik dan die huyſen
Te boek, op 't ygenſte getal
Dat op de ſleutel ſtont, en al
Op dat m'er niet in zou verdwalen,
Om 't ſekerſte de buyt te halen.
De boeren waren 'er zo zot
Dat zy, wanneer haar deur in 't ſlot
Was, met geen grendeltuyg ſich quelden,
Dat onſe zaak te wiſſer ſtelde:
Want, waar geen grendel is, daar is
Den inkomſt, met een ſleutel, wis,
En by ons was van al den preutel
Een goede wel gemerkte ſleutel.
Den dief, als was hy buyten 't lant,
Quam noyt voor 't oog of voor de hant;
Maar 's nagts als alle boeren droomden,
Quam hy, als een die niet en ſchroomde;
Te voorſchijn, en ſloot zulk een deur
Op, als ik wilde, na mijn keur,
Daar fadsden wy dan bey te zamen
Maar regel regt op in; en namen
De kiſt, het bovendeel der kas,
Kantoor, of waar dan 't geld in was,
Met een, met ander, ſtil en zoetjes,
Maar mee, en zetten onze voetjes
Wat haaſtig voort, en bragtent thuis,
Met in het minſte geen gedruis;
En braken 't op, al 't geen 'er binnen
Was, tot verheuging onzer zinnen,
Dat lyden wy tot mynent neer,
En brogten 't leege doosjen weer,
Zo ſtil, en haaſtig als wy konden,
Ter dier plaats daar wy 't eerſtlyk vonden:
En, als dat ſnel, en zagt, verrigt
Was, ſloten wy de deur weer digt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Des morgens, als de boer het knoejen,
En voeden, van zyn vee, en koejen,
Beſchikt had, en ter plaatze quam,
Daar hy de divery vernam,
Was d'armen duvel zeer verlegen,
En raasde en kermde wel ter degen;
Zo, dat de gantſche buurt aldaar
Quam; en zy konden allegaar
Niet vatten, hoe dat kond gebeuren,
(En dat noch met geſloten deuren)
Dat imant kiſten breekt, en tiert,
En dat m'er niet van wakker wiert!
Want anders wiert 'er niet geſproken;
Als, dat het, daar, was opgebroken;
Daar quam ik zelfs dan, ook al by,
En zei; 't is waarlyk tovery:
En wyl men naderhant beſpeurde,
Dat zulks, dan hier, dan daar, gebeurde,
Zo kreeg myn zeggen goet geloof;
En wy, wy deelden onzen roof.
Het komt u mogelyk, in d'ooren,
Als raar, en zeltzaam niew, te vooren,
Hoe dat een dief, zo fix, en promt,
Hier in een Advocats-vel komt!
Maar ei, wie zal my deze beiden,
Den een, van d'ander, onderſcheiden,
En zeggen niet, dat d'een, een dief
Is, puur alleen tot ongerief,
En d'ander Advocat geheten,
Een dief die, ſchoon hy 't niet wil weten,
Met zulk een ſchrandre looshyt ſteelt
Dat zelfs 't ook die geen niet verveelt
Dien hy beſteelt? maar zyn bedryven
Zyn, om veel dommen te geryven;
Dan, 't gaat daar mee, gelyk men ziet;
Geen duvel doeter iets om niet:
Doch, zo een Advocat geen dief is,
Wiens divery noch tot gerief is,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo ſeg ik dan van my alleen ;
Ik abſolut , ik ben 'er een.
Zijn d' Advocaten geen , met brieven
Gepermitteerde , gawedieven ?
Zijn zy geen plund'raars , die , om loon ;
Zich laten huuren , om wel ſchoon ,
Kantoor , en kiſt , en kas , te plondren ?
Dat zou de duvel ſelfs verwondren.
Zijn Advocaats , en Procureurs ,
Geen happig quaat , en plukkebeurs ?
Kan imant affeuranter liegen ?
Kan imant , met meer ſchijn , bedriegen ;
Als d' Advocaten ? zo zeg ik ,
Dat ider my de maars vry lik ,
So ik , in al die ſchelmeryen ,
Mijn weerga ('k laat mijn baas ſtaan) lyen
Wou ? ik altans , ik ben die geen ,
Die al die ſchelmery , alleen
In mijne functie braaf gepleegt heb ;
Die kiſt , en kas , en beurs , geleegt heb :
Mijn mede-dief (de Procureur)
Die opende voor my de deur :
Wy kregen 't merg uyt kas en kiſten ,
Door ſnoot practijk , en loze liſten ;
Wijl nimant ietwes overquam ,
Daar men geen plytenſtof uyt nam ;
Hoe groot een onregt imant hadt
Men ſocht hem in te preken , dat
Hy groot gelijk had ; en 't gelukte
Wel , dat men zulk een ſotskap plukte
Zo kaal als een gebraden hoen ,
Eer dat hy zag waar 't om te doen
Was , naamlijk , om wat merg van kasjens
Daar waren ſlegte wisjewasjes,
Geen noemens waardig , daar ik ſtrak ,
Sey , datter een proces in ſtak ,
Wel waart een jaar lang om te plijten,
Dit wiſt ik dapper uyt te krijten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En zei dan: hoe! wel ben je flegt?
Begin maar! je hebt gewonnen regt.
Indien je 't maar flegts durft beginnen,
Je zult het, met de koften, winnen:
Men deed myn raat zeer menigmaal,
En 't beurd' al mee wel, dat het kaal
Met plyten afliep; wy verloren
't Wel; en de regters, die te voren
Myn vrinden waren, waren doot:
By d'andren was myn heul niet groot:
Dan zeid ik, om my niet te fchamen,
De Regters doen niet na betamen:
Wy hebben een geregte zaak
Voor, en dat vonnis roept om wraak:
Maar ik raad vaardig te appelleren:
Je zult verzeker triumpheren;
De Regters hier in deze plaats,
Zyn met ons weer partyder maats:
Maar wil je, je niet laten raden,
Zo trooft je met je kofte en fchaden:
Maar appelleerje, zyt gewis,
Dat alles weer gewonnen is.
Wat zoud ik doen? ik moeft wat zeggen,
Om voor geen knol in 't zant te leggen:
Hier door dan raakte ik weer in eer;
Ten minfte, ik zocht ze daar door weer.
In zulke en diergelyke parten,
Woud ik de duvel zelf wel tarten.
Myn Procureur, geleert door my,
Wift zich na die bedriegery,
Gelyk hem dat betaamt te voegen,
Wanneer wy 't gelt ten beurs uit joegen:
Hy kon voor Procureur beftaan,
En had zyn proef daar op gedaan,
Dats, liegen zonder root te worden:
Want hy kon liegen dat het fnorden,
En vont zich daar noit eens bedraait
In, of in 't minfte deel bekaait.

Want,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want, wie de regtbank frequenteren
Wil, moet eerſt duvels liegen leren,
En zyn conſcientie, met een ſcheet
Zich van ontlaſten, in 't zecreet:
Want Regtsgeleerden, en conſcientie,
Die maken van malkaar geen mentie:
Maar, om hier niet lang op te ſtaan,
Zal ik myn biegt vervolgen gaan.
'k Ging in een ordinaris t'eeten,
En liet dan, die 'k bediende, weten,
Dat ik met zyn party daar ſprak,
Om onze dingen met gemak,
En zonder plyten, at te praten,
Expres alleen tot zyner baten:
Hy loofde 't ook (myn goe Sinjoor)
En ik, ik ſchreef daar zo veel voor,
Als oft zo, waarlyk, geſchiet was,
Hoewel het abſolut ſo niet was;
Want ik lei 't altyt daar op aan,
Om myn laſt, and'ren op te laan,
Als maar ſlegts op myn voordeel ziende.
Wen ik 'er etlyke bediende,
Zo 't voorviel, dat ik d'een zyn ſtuk
Beplyt had, had ik het geluk,
Van alle d'anderen wys te maken,
Als of ik, elk apart, hun zaken
Beplyt had; en dat was al weer
Voor my, zo veel profyt te meer,
Ook vond' ik altyt ruimte ſpatie
In 't boek, om zomtyts een vacatie
Vyf zes, daar by te lappen; 't ging
Al mee, voor ſlot van rekening:
'k Vond altyt ietwes in te laſſen,
Daar nimant zo naaw op kond paſſen;
'k Had hier of daar gecompareert,
En zo veel in haar dienſt verteert.
'k Had veel meer items als een ſnyer,
Want alle dingen ſtont my vryer:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik maakte 't facit van myn zom,
't Zy dan, men lachte, of ſchreide 'er om;
En woud niet tegen murmureren,
Zo zeid ik, laat ze maar tauxeren;
Myn rekening kan wel beſtaan;
Hier woud men veeltyds ook niet aan
Uit vreeze voor tauxatie-koſten:
Wat aanging al die valſche poſten,
En items, dats zo vals als 't kan,
Daar oordeelt zelden Regter van;
En wie derft ons ter vierſchaer dagen,
Om onze rekening te beklagen?
Want dunkt u Lucifer? zyn wy,
Die dus doen, vry van dievery?
Hoor toe, ik zal je noch verhalen,
Dat my, tot veel verſcheiden malen,
Gebeurd is, dat ik, door geweld,
Sub intelligitur met geld,
Gedwongen, ſchier gewonnen plyten,
Verloor, dat my te ſlegt te quyten,
En ſchoon ik geen triump behaalt
Had, moeſt ik evenwel bepaalt
Zyn, kun je nu niet wel begrypen,
Dat zulk verlies moeſt byſter nypen,
Als elk dus zyn verlies beſpeurt,
En daarom nacht 'en dagen treurt?
Maar voor den een te procederen,
En d'ander te doen triumpheeren,
Al ſchoon dat geeft voor d'eer het minſt,
So geeft het altyd dubbelt winſt.
Dus heeft zich menig menſch verhangen
Met nat beſchreid gezicht, en wangen,
Of, op een andre wys vermoord,
Om reden als gy hebt gehoord.
Dus levende; ben ik geſtorven;
En heb daar door de naam verworven,
Van een doortrapte en ſchrandre geeſt;
Maar in bedrog, en archliſt, meeſt;

En

En die naam is hier groot van waarde.
Zal ik de ſnootſte droes der aarde
Met regt niet heten mogen? of
Behoord daar toe noch ſnoder ſtraf.

DEN DOCTOR.

'T Gaat nu, na d'aard van Advocaten;
So lang men haar alleen laat praten,
Haar welbeblokte valſche les,
So, ſchynt het, winnen zy't proces;
Maar, komt haar tegenſtrever, even
Op die wys, zyn les op te geven,
So ſchynt het, is't met haar gedaan:
Hier zal't u even ook zo gaan.

d'ADVOCAT.

DIe ſtelling zal ik reproberen.
Daar zal ik tegen procederen:
'k Ontken die zaak van aanbegin.

DEN DOCTOR.

HOu jy je bek, of'k ſchyt'er in!
Moet jy'er weer je ſnoet in ſteken?
Halt ſmaul! 't is myn beurt om te ſpreken.
Ik heb je zuiver uitgehoord,
En in je praatjes niet geſtoord.
Val in myn ſchythuis ongebeden;
Maar, met je bek niet in myn reden:
Wyl ik u niet gekeert heb, zult
Gy nu ook zwygen, met geduld;
En valt'er endlyk wat te zeggen,
Of my met regt te wederleggen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo geev, als 't u beurt is, geluid;
Maar hoor my eens ter degen uit:
Een gek begint altyd zyn reden,
Eer d'ander zyne heeft afgeſneden:
Dies, wil je niet, van my, voor gek
Geagt zyn, zwyg, en hou je bek.
Ik zal van meta af, vertellen.
Myn vader deed my t'ſchool beſtellen
Ter plaatze daar ik, in 't latyn,
Zoud onderwezen konnen zyn.
Daar leid' ik zulk een miſlyk leven;
Dat my de naam daar wierd gegeven,
Van ſnaak, en koddige ſcholier:
'k Was leerzaam; want een jaar drie vier,
Gaf my zo veel als andren zeven:
Doe wierd ik, met een van myn neven,
Na d'Academie toegeſtiert,
Tot meer volmaaktheid; want ik wierd
Beſteld, in 't geeſtlyk te ſtuderen,
En de Theologie te leeren:
Maar, 'k leefde daar na myn manier,
En was gedurig aan de zwier,
Gelyk gy hier uit ligt kont horen:
Ik had myn zelfs een ſtyl verkoren;
Dies, myn profeſſor was de waard;
Myn boeken waren ſlegts, de kaart,
En 't tiktakbort; waar in ik leerde,
Trots die wat anders beſtudeerde:
Dit ging zo grof toe, dat myn neef
Daar over aan myn vader ſchreef,
In forma; dat alzulke quanten
Als ik, tot geen Theologanten
Bequaamheid hadden; maar heel wel
Tot dambort, kaart, en tiktakſpel.
(En doch dien honsvot heeft zyn leven
Wel zo veel ſchelmery bedreven,
Eer hy voor paap in 't klooſter gong,
Dat meenig om veel minder hong.

Eer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Eer dat de Paap zich Paap laat wyen,
Studeert hy eerſt in ſchelmeryen
En allerleye dartelheid:
En als hy eens tot Paap geweit
Is, en verandert van negotie,
Dan, ſchynt het, ſtinkt hy van devotie,
Gelyk ſanct Malchus ezel van
De muſcus: maar daar leid niet an.)
Dit deed myn ouders met malkandren
Dan vaardig van beſluit verandren
En ik wierd t'huis ontboden, daar
Myn ouderen my, bei te gaar,
Geen weinigjen reprimenteerden;
En, 't geen 'er doe noch aan mankeerde,
Dat wierd met rottingſmeer vervult,
Zodanig dat (ik zweer 't) myn bult,
Of bokkel, zo was afgeladen,
Als of m'er carminaand van braaden
Won; en men dreigde, als of men wou
Terſtond met my na 't weefgetou,
En doen een wever van my groejen:
Maar dit, bedacht ik, zou my moejen;
Zo dat ik, als een kreupel, bad,
(Uit vtees voor 't lakenweven) dat
Men 't noch eens met my wou probeeren
En weder zenden te ſtudeeren,
Wyl ik beloofde, dat ik ſtaag
Studeren zou, by nacht en daag.
Zy, door 't bangkyken van myn oogen,
En, door beloften, weer bewogen,
Hernamen weer op nieuw dan voor,
Om voor my weer een profeſſoor
Te zoeken, daar ik wel zou ſchynen
Te wezen; en de medicynen
Te laten leren: 't wierd gezeid,
Dat daar toe geen godvruchtigheid
Van noden was. Fiat. Men ſchuurde
My noch de bokkel eens, en ſtuurde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

My weer ter ſtudie: 'k ging dan heen,
En was in myn zin wel te vreen,
Dat ik uit Vaders oogen raakte,
Daar ik het niet veel beter maakte:
'k Schreef brief, op brief, om boekengelt;
En, als ik 't gelt in myn gewelt
Had, ſpeelde ik niet, gelyk te voren,
(Want, dob'len had ik afgeſworen)
Maar 'k hield' een hoertjen net en wel,
Tot myn vermaak in 't minneſpel:
Ik ſcheet in boeken, en in leſſen,
Maar hield' van zauffen, en van freſſen,
En rinkelrojen langs de ſtraat,
By nagt, en deed dan niets, als quaat.
Ook lokte ik andre ſtudiozen,
Zo, dat zy die weg, met my, kozen,
Zo netjes, als ik weet niet hoe,
Na 't waartshuis, en na 't hoerhuis toe:
Zo, datze, in plaats van predicanten,
Tot hoerejagers, en bachanten,
Studeerden, alzo wel als ik,
En daar door was ik in myn ſchik,
Om dat zy braat voor my ſpendeerden,
Voor dat ik haar de lietjes leerden,
Die in der hoeren kermis kraam
Voor goet paſſeerden, en bequaam
Gerekent wierden, om de gekken
Tot dartelheden op te wekken:
Dit duurde zo vaſt jaar op jaar,
Het een jaar voor, en 't ander naar;
Tot dat myn Vader (zonder weten
Dat ik myn pligt dus had vergeten)
Myn ſchreef; was ik noch niet volleert,
Dat ik ook niet gepromoveert
Zou worden; wyl 't geſtadig zenden
Van gelt, nu endlyk eens moeſt enden,
Dan, 't geen hy had, was al te met
Verkoft, en 't gelt my by gezet;

Nu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Nu had hy niets meer te verkopen,
Als een klyn ſtukjens lants; wy hopen
(Herhaald' hy) dat wy dat wat duur
Verkopen zullen; 't valt ons zuur,
Dus alles by u op te zetten
Doe, dagt my, moeſt ik 'er op letten:
Ik ging by myn Profeſſor, daar
Ik klaagde, en bad, met groot misbaar,
Indien hy my geen doctor maken
Wou, dat ik voor den droes zou raken,
'k Beleed hem al myn daden, pas
Als of de vent myn biegtvaar was,
En dat noch, met gebogen knyen,
Met zuchten, en met tranen ſchryen;
Dus kreeg ik deernis in de man,
Zo dat hy zeide: wel, kom an;
Ik zal je kort en knapjes leren,
Al 't geen, dat in 't examineren,
U voor zal komen; kunjet maar
Onthouden, ziet zo ben je klaar.
Daar, ſchreev ik gantze volle dagen,
Zo, dat my nimmer menſchen zagen;
En, wyl myn mallemorie goet
Was, leerde ik 't als op ſtaande voet:
Heel zelden heb ik iets geſchreven,
Dat my niet is in 't hooft gebleven;
Zo dat ik, in een korten tyt,
Bequaam was, tot de waardighyt
Van Doctor, als ik maar de heren
Een wynigje de hant wou ſmeren;
Want, op myn eigen wint, in zee
Te gaan, dat lag nog zo niet ree:
Die lesjes kond ik wel van buiten:
Maar, zo men my wat met diſpuiten
Wou quellen, na de konſt gemaakt,
Zo had ik wel tot nul geraakt;
Dies, om die queſtie voor te komen,
Heb ik 't met hantzalf ondernomen:

Want

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want ziet, myn vader ſtuurde my,
Zyns leſten ſtukjen lantswaardy,
In gangbre munt, en daar door quamen
Wy, als een koning, door d'examen:
Doe gaf my myn Profeſſor zelf,
In ſchrift, een thezis tien of elf,
Om eene van die, fix te leren,
En op het Cathedra te oreren;
Dat was al weer tot myn geluk:
Hier gaf ik eene van in druk.
En, of ik daar in mocht faljeren,
En die zaak niet wel defenderen,
Zo (zeid hy) kond ik maar ſlegts gaan,
Het quam juiſt op geen thezis aan:
Wy geven aan zo menig, bullen,
Als Doctor; wy zyn goede Sullen;
Die, als 'er 't gelt maar niet ontbreekt,
All' Doctor maken, wat maar ſpreekt:
Wy dryven hier, daar mee, negotie.
Ik, myn getuignis van promotie
(De bull) nu hebbende, vertrok.
Hier wiert de bul nu, van de bok,
Al vry een groot endt wegs gedragen;
En 't leſte beeſt had niet te klagen
Van moeiheit. Als ik thuys quam, ging
Ik (wy! 'er niet zeer veel aan hing)
Die, met een thezis al vereeren,
Wie my maar quam congratuleren,
Als Doctor; en, al wie ze las,
Dacht dan dat ik een kanjer was;
Doch nimant wou my 't lyf vertrouwen,
Uit vrees van 't dan niet lang te houwen:
Want zekerlyk, d'ervarenthyt,
Waar aan zeer veel gelegen lyt,
Kan by geen jongen Doctor wezen,
In 't ſtuk van zieken te genezen:
Al ſchoon hy daar gepromoveert
Is, en heeft wel gediſputeert,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo is 't ſchier al, wat elk daar hoorden,
Geen zaken van de konſt, maar woorden,
En diffinities, vol van ſtryt,
Daar gants niet aan gelegen lyt;
En, die de konſt der medicynen
Zo nut zyn, als het zant den zwynen:
Die loopjes had ik zat geleert,
En was daar wel op geſtudeert.
Een ouden Doctor, die voor dezen,
Daar ook expert in pleeg te wezen,
Maar nu die ſchoolſche loopjes al
Vergeten was, kond ik als mal
Doen ſchynen, door myn ſchoolze loopjes;
Die had ik op myn duim, by hoopjes;
Zo, dat ik hem, in ſchooldiſpuit,
Verr' overwon, en deed hem uit:
Nochtans zo was hy, by de zieken,
Al een van d'alderſnootſte grieken:
Maar, in diſpuit, ik overwon
Al wat geen ſchoolze loopjes kon.
Met zulke, en diergelyke dingen,
Zocht ik my zelven in te dringen;
En, als dat lukte, zag men wel,
Dat al myn praat, meer kinderſpel
Geleek, als zieken te cureren;
Zo dat ik dapper aan 't ſtudeeren
Teeg, in de boeken; want ik docht,
Of dat my ook wat helpen mocht,
Om dat ik zag, dat argumenten,
Geen midd'len waren, om patienten
Te helpen, uit hun ziekte, en pyn;
Maar, datter goede medicyn,
Bequaam om zieken te genezen,
In plaaats van ſchooldiſpuit, moeſt wezen.
Ik trok dan dapper aan de pees,
Met groter ernſt als oit voor dees;
En 'k zogt, in obzervatie boeken,
De waren tot myn kraam te zoeken;

Maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, wat ik deed, of wat ik liet,
Men zocht my by de zieken niet;
Zo dat ik voornam te verhuizen:
Nu, ik vertrok dan met myn luizen
Terſtont uit, op een dorp: ik ſnoof
Daar dapper op, en kreeg geloof:
Want, wie maar dapper by de boeren
Kan pochen; kan ze ligtelyk loeren,
Voornaamlyk als men braaf gekleet
Is, meent men, dat de vent veel weet.
Begond ik dan latyn te ſpreken,
De boeren ſtonden ſtrak en keken
Als apen; zo dat ik, voor myn
Deel, dan akskaks wel half latyn
Sprak, als of ik de droes belezen
Wou: daar door wiert ik dan geprezen
Van elk, als of in 't gantſche lant
Geen man was, groter van verſtant;
Ja nergens meer al zulke een puiken:
Wie ziek was wou my wel gebruiken;
Maar dat was jammer, datter geen,
Of ſelden een, weer op de been
Quam; en wanneer der een geneſen
Wiert, kon dat ook mijn ſchult niet wezen:
Want ſpijt mijn pochen, en mijn liſt,
Ik ſelf, wiſt; dat ik niet veel wiſt:
Of my alſchoon de boeren eerden,
Gelijk een door en weer doorleerden,
En roemden my al dapper hoog,
Zo wiſt ik doch dat elk het loog:
En wie doch, ſoud het beter weten?
'k Wiſt niets; als dat ik kon doen zweten,
Purgeren, braken, en een koel
Drank maken, lekker voor de ſmoel;
Een likpot, en dan bloet af tappen,
Clyſteeren; voorts niet meer als ſnappen,
En dat was meeſt een vremde taal;
Hier in was ik de nagtegaal

Gelyk,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gelyk, waar aan niets, als de ſtem is,
Daar anders doch niet veel aan hem is,
Als fluitent zang, na konſt, noch maat,
Geſteld; en dat men niet verſtaat:
Met my was 't even zo gelegen;
'k Was maar een ſtem die niet ter degen
Verſtaan wierd: want, als ik wat zei,
Daar was de helft latyn ſchier by.
En dat was; om by arm' en ryken,
Een Doctor van verſtand te lyken.
Hier letté ik op, dat ik vernam,
Al eer ik by een zieke quam,
Niet maar ſlegts hoe, maar waar hy klaegde,
Men moet niet denken dat ik 't vraagde,
By vrind of Buurman van die geen
Die ziek was, neen, voorzeker neen:
Maar altyd had ik zulke luiden,
Die 't voor my vraagden en beduiden
't My voor een glaasje bier of wat,
Al eer men my ontboden hadt,
En dat in ſtilte; dat hulp machtig;
En 't ſtyfde myn geleerthyt kragtig,
Om dat ik, door dit zoort van liſt,
Staag aller naarzen afgang wiſt,
En 't was door myn gewone ranken:
Ik quam zo haaſt niet by de kranken,
Of 'k voelde hem dan de pols akskaks,
En daar op zeid ik hem dan ſtraks:
Je ziekte komt van lang te quynen;
Je bent benaaut, en vol van pynen,
En die het meeſt ontrent de borſt;
Je lyt onlydelyke dorſt,
Onmooglyk ſchier door drank te leſſen;
In 't hooft is 't, of men daar, met meſſen
En hamers, kerft, en klopt, en ſlaat;
Je meugt niet lyden dat men praat,
Zo dreunt het in je harſſenbekken,
Als of m'er harſſens uit wou trekken:

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je bent, voor lang al, je appetyt,
Of etens luſt, geheellyk quyt,
Je kent ſchier niet, of wynig, ſlapen:
De boeren keken toe als apen;
En zeiden: dats een konſtig man!
't Is of die Doctor toov'ren kan!
Hy kan de kool te lydig bakken.
'k Vervolgde: laat de moed niet zakken!
Zyt maar geruſt, en wel te vreen.
De cauza movens niet alleen,
Maar ook coujuncta cauza, willen
Wy u, met pillen, door de billen,
Doen loſſen; en de kragten weer,
Door een zeer voedende kliſteer,
Wat dikwils ingeſpuit, herleven
Doen; want, of ze u al eten geven,
Dat luſt u niet; en dies is 't goet,
Dat men die geen door 't aarsgat voed,
Die met de mond geen koſt begeeren;
En dat verrigt men door cliſteren:
De vis acceptrix in de maag,
En vis retentrix, zoud men graag
Met vis concoctrix conjungeren,
Maar, dats nog niet wel t'attenteren;
Want cauza procataretica,
En primitiva, wil zo dra
Niet, als 't wel hoorde, na beneden.
De cauza antecedens mede,
Maakt zomtyds niet alleen veel ſpel
Maar ook den lyder veel gequel;
De vis expultrix is ook teder
In u; want die leid heel ter neder;
Ook ſchort het, in ventriculo,
Geen kleintjen, maar in folio.
Men zal u eerſt phlebothomeren,
Eer dat ik iets zal ordonneren;
De cauza movens van u pyn,
Zal zulks tot een revulzie zyn;

Een

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een vomitiefje te exhiberen,
Dat zoud u nu te veel forceren,
Dies wil ik capitalia
Stomachica, en becnica,
Nu d'een, dan d'aar incorporeren
Doen, doch te voren eens purgeren;
Daar na, per ſudorifera,
Verquikkende julapia,
De gantſche ziekte eradiceren,
En dat zal my geen duvel keren;
Ik zal per apozemata,
Die van refrigerantia
Gecomponeert zyn, u die hette,
Die u die dorſt verwekt, beletten;
En, by die leſſing voor den dorſt,
Een linctus geven voor de borſt;
En 'k zal je op deze wys genezen,
Zo, dat je duvels fix zult wezen.
Daar ly de boer, gelyk een uil,
En keek my aan met open ſmuil;
De vrinden ook, gelyk de gekken,
Bekeken my met open bekken,
En zeiden endlyk: Heer Doctoor
't Is, of je die man, door en door
Gekropen hebt; zo netjes weetjet;
Maar leer je dat zo? en vergeetjet
Je leven niet: ik loov zo weetjet
Wel alles wat te weten is,
Of 'k zeggen wou, zo by de gis.
Ik, om de ziekte te verjagen
Gink over hem pas drie vier dagen
Als d'armen duvel van een boer
Al na zyn oude vrinden voer,
Was 't niet in 't hemelryk, het was 'er
Ook niet ver van daan; dan 't was geen braſſer
Geen hoerejager, dobbelaar,
Of dronken drinker, dat is klaar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En waarhyt ; maar een goeden flocker ,
Eens wierd ik by een rijken fokker
Ontboden , die heel ſchielijk lam
Geworden was ; als ik daar quam ,
Zeyd' ik ten eerſten ; lieve makker
Het moeyt me ! want je bent 'er wakker ,
Ja meer als duvels , mee gebruyt ,
Ja (zeyd' hy) 'k wou 'k nou niet een duyt
Had , en ſlegs mijn geſonde leden.
Ik loof 't (zeyd' ik) het heeft zijn reden ;
Dan 't is een morbus chronicus ,
Die voor medicaminibus ,
Fortaſſe niet heel graag zal wijken ,
Dies is 't een ſiekte voor de rijken ;
Maar , om ter zaak te komen , 't is
Een ſiekte , die in cerebris ,
Ex pituita generatur ,
Et qui paraliſis vocatur ,
Wiens cauſa antecedens , lyt
In koude ongetemperthyt ;
En die dient eerſtlijk weg genomen ;
En daar dan kunnen wy toe komen ,
Secundum rondeletium ,
Per clyſterem & vomitium ,
Die by zijn tijt , en lang te voren ,
Voor duvels deftig zijn verkoren ;
Voorts per ſternutatoria ,
Et per veſicatoria ,
Door pillen , en electuarie ,
En een verdrogende cibarie ,
Per apophlegmatiſmos , en
Al watter meer toe dienen ken.
Ik ſal je dan een reys of ſeven ,
Een drankje met je gadt in geven ,
Dewijl dat kragtig revelleert ,
Het geen om hoog in 't hooft pecceert ;
Te meer , dewijl 't voor zulke luyden ,
Alleen van capitale kruyden ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En bloemen, fraytjes word gekookt;
Hier ſchyt men dan van dat het rookt,
En zes vaam kan te maars uit ſpatten;
Wie is zo dom, die niet kan vatten,
Dat zulk een ding, voor zulk een quaad,
Wel duvels vaſt en zeker gaat?
Na dezen, zal ik u doen ſpuwen,
Zo heerlyk, dat het u benuwen
Zal: want de maeg van die vomeert,
Word, als geſchraapt, en omgekeert;
Dus zullen we in tien twintig dagen,
Al 't quaed, by mond en gat uit jagen;
En wat 'er vorder moet gedaan
Zyn, zal op die wys heel wel gaen,
Vermids al d'ouden zo genazen.
Ik deed' hem dan te maars in blazen,
Den eenen ſchytdrank by den aar;
Tot dat 'er elk clyſteer, zo klaar
Weer uit quam, als z'er in gepoeſt was;
Doe dacht my dat het wel gehoeſt was;
Doe gaf ik hem een ſpuuwdrank in,
Die, in een uurtjen meer of min,
Hem zo afgryſlyk deed' braken,
Dat brakke dirk 't niet maken
Zou; dies ik 't alle dagen weer
Herhaalde, tot hy zulks niet meer
Van doen had; en je hoeft niet te vrezen,
Dat hy van 't accident genezen
Was: vraag je, hoe dat het hem geviel!
Den armen duvel ſpoog de ziel
Ten deelen uit; want gy moet weten,
Hy had hem ſchier half uit geſcheten;
Zo dat hy heen trok, uit zyn zorg,
Na graflant, en na kuilenborg.
'k Wil myn heer duvels oor niet quellen,
Met al myn kuren te vertellen;
Maar zeggen dat my alle ding
Schier al op die manier verging:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want ſchier al mijn patienten ſtorven ;
Of wierden tout a faict bedorven ;
Maar , wiert 'er een geſont en tjat ,
Vermits ik daar geen ſchult toe hadt ,
Zo zat ik by my zelf en morden ,
Waar door die vent geſont geworden
Was ; en ik kon niet vatten , hoe
't Geſchieden kon , tot heden toe.
Maar , als ikze all' ſchier , die my konden ,
Om zeep , na graſſant had geſonden ,
Zo kreeg ik endlijk , metter tijt ,
By beetjes , wat ervarenthyt ;
Vermits ik zo allengsjes merkten ,
Wat dat mijn medicijnen werkten ,
Wie dit of dat niet uytſtaan mocht ,
Wat middel hier of daar toe docht ,
Altans ten minſten wat geen quaat deedt ,
Alſchoon 't juyſt anders niet wel baat deed ,
Want menig domme boer (ik ſweer 't)
Heeft my door zijne doot geleert.
Wie kan ſich over my beklagen ?
Hoe ! zoud ik 'er geen boer aan wagen ?
Zy wagen zelfs haar lijf daar aan ,
Als zy 't met doctors onderſtaan ,
Die eerſt zijn uyt de ſchool gekomen :
Want , wie noch niets heeft ondernomen ,
En weet dan , of hy zelfs wat kan ,
Dat is al vry een konſtig man.
Een Doctor , ſpijt al zijn ſtuderen ,
Moet noch door ondervinding leren ;
Maar die , waar aan hy leren ſal ,
Is 't leven moe , of hallif mal.
Ik had dan dus nu ondervonden ,
Wat geen quaat , en wat quaat doen konde ,
Dat hulp my magtig tot mijn ſaak ;
Want menigmaal had ik vermaak ,
Wanneer een rijke ſchier te vaardig
Aan 't beet'ren ſloeg , wiſt ik hem aardig

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat in te geven, waar door hy
Dan weer op nieuws geraakte aan ly,
Dat kond ik altemets eens klaren;
Want, door hem qualyk te doen varen,
Was hy te langer myn patient;
Wats daar aan? 't was een ryke vent;
Ik mogt daar wel wat mee beginnen
Om veel viziten door te winnen:
Dan beurde 't ook wel, als ik wat
Tot argen zyn gegeven had,
Dat zulk een, van die tyt af, ſlimmer
Wiert, ja zo ſlim wel, dat hy nimmer
Weer beterde, maar tot in 't graf
Altyt my daar de ſchult van gaf.
Wat is 'er menig van zyn leven,
Iets, om te ruſten in gegeven,
Die ſlapende is in 't graf geraakt,
En daar, of nimmermeer, ontwaakt.
Zo moorden, en om 't leven brengen,
In plaats van 't leven te verlengen
Hier agtbaarhyt kan maken, zo
Behoort men my in folio,
(Dats groot formaat) vol op te roemen;
En my de grooſte droes te noemen,
Die 't aartryk heeft, of oit gehad
Heeft: wie zal tegenſpreken, dat
Noit arger duvel oit in wezen
Was, als die daar men van genezen
Wil zyn, van quynen, ziekte, en pyn
Die zulke, door zyn medicyn,
De bittre doot op 't lyf doet halen,
En laat zich dat noch duur betalen,
Waar duvel is oit ſlimmer beeſt,
Op aard' of hier om laag geweeſt?
Men gaf my gelt voor myne gangen,
Om daar voor medicyn te erlangen,
En ik gaf haar in plaats van dat,
Een moortgift; waar de doot in zat;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Niet juiſt, dat ik haar 't zelve gunde,
Maar, door myn jonkhyt en onkunde,
Dat ik my in 't genezen ſtak,
Schoon my d'ervarenthyt ontbrak,
De trotshyt myner jonge jaren,
Deed my, my zelfs, expert verklaren;
Ik znoof, en blies, by ider een,
Of ik de Phenix maar alleen
Was, daarmen wyshyt van moeſt menen,
En al de reſt maar brekebenen,
En krucken. Ik alleen was leep
En hulp ſchier ider een om zeep.
Myn ouden vader, en myn moeder,
Ja zelfs myn zuſter, en myn broeder,
Zyn, op die zelve wys, door my,
Verwaarlooſt; en dat quam, dat zy
Kaſteel, en kerken, op myn bouden,
En alle kennis my vertrouden,
En ik, uit ſchaamte, dorſt by haar
Geen ander halen, om daar naar
Niet, ſpottende, 't verwyt te horen,
Dat ik een kanjer ſcheen te voren,
Maar, als 't myn ygen bloet beſtorf,
Bleef ſtaan te kyken als een mof.
Dat ik 'er wel een boer aan waagde,
Die niet veel na zyn leven vraagde:
Maar, dat ik aan myn ygen bloet
My niet betroude. Op deze voet
Nochtans, heb ik 'er veel doen ſterven,
Of wel na aardenburg doen zwerven.
Wat heb ik, op die wys, voor dees,
Een ry gemaakt, van wees by wees!
Van Weduwen en Wedunaren!
Een jongen Doctor, onervaren
In zyne ſtudie door practyk,
Waar is een duvel zyns gelyk?
Wanneer men al d'ervaren mannen,
Woud' ylinks uit de werelt bannen,

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer het gantſche mensdom krank
Was, en ze wierden, ſpyt hun dank,
De jonge Doctors aan bevolen,
Zodanig als zy uit de ſcholen
Gekomen, vars gepromoveert
Zyn, 't zou ſchier wonder zyn (ik ſweer 't)
Indien het grootſte deel, het leven
Niet, voor de doot, in ruil zou geven.
De werelt had geen ſlimmer peſt
Van node, als non probatum eſt,
Wel duur gekoft, maar in te ſwelgen,
Om 't gantſche mensdom te verdelgen:
En dies, dewyl ik zelfs een geeſt
Van zulk een broedzel ben geweeſt,
Zo ſlim als imant my kon krygen,
Schat ik elk eens hart na myn ygen.
'k Weet niet, dat ik oit goet gedaan
Heb, dat niet zeer duur quam te ſtaan.
Als van myn lyders een gezont wiert,
Schoon my wel d'eer daar van gegont wiert,
Zo zeg ik zelve, dat ik niet
Begreep, hoe dat het was geſchiet,
Als, by gevall. Als myne jaren
Zo, twee of dry en dartig waren,
En kreeg nu ſchier d'ervarenthyt,
Zo raakte ik juiſt het leven quyt;
En moeſt, door een van myn conzerven,
In 't beſte van myn leven ſterven.
Doch, levende, heb ik, als een helt,
Gedurig quaat gedaan voor gelt.
Noit heeft my iemant laten halen,
Of moeſt my duur genoeg betalen,
Het gif, dat hem gegeven was;
Of't geen hem, by geval, genas.
Moeſt imant nu zich zelfs beſteden,
Tot groulyker afgryſlykheden,
Als, datmen elk om gelt vermoort;
En dat noch juiſt van zulk een zoort,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Waar by men enkel word ontboden,
Om hunne qualen uit te roden;
Van wien men, voor zyn gang, betaalt
Wort, en, voor alles wat gehaalt
Wort, gelt ontfangt? Ik wens te weten
Hoe zulk een gruwel-daat mach heten,
Zo niet, men geve my, de kroon
Des grootſten duvels, tot myn loon.

EEN APOTEKER.

'k Ben bly dat ik nu beurt zal krygen.
My wiert myn mont al moe van ſwygen
Ik zeg je dat; Heer Doctor maat,
Je hebt meer als duvels lang gepraat.
Ik loov je op die les geſtudeert hebt,
En ze eerſt van buitenen geleert hebt:
Altans, dat had je duvels wel.
Je thezis, had je die zo ſnel,
Ter cancel, kunnen op-oreren,
Men had je mogen promoveren,
Zo net, als Kees met moeders broek.
Nu dats tot daar en toe, ik zoek
U niet te laken, noch te pryzen;
Maar, zal ſlegts, op myn beurt, bewyzen,
Dat ik de kroon verdient heb, die
Die gy pretendeert; gelyk ik zie.

EEN CHYRURGYN.

Al zagt! zal ik dat moeten lyden,
Zo zullen wy 'er eerſt om ſtryden.
Van waar komt u die agtbaarhyt,
Dat gy meer heer en meeſter zyt,
Al ik? want ygentlyk, , ik reken,
Dat myn beurt nu is om te ſpreken

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy zyt in u konſt geleert,
Niet meer, noch meer gepromøveert,
Als ik voor deſen in de mijne:
't Is waar, wy zyn wel, elk in 't zyne,
Des Doctors dienaars; maar ik ſpreek,
Dat ik maar, voor een aderſteek,
Alleen in maat van bloet aftappen,
Sijn order niet mach overſtappen;
Daar ben ik 's Doctors dienaar in,
So lang als ik 'er gelt mee win;
Maar voorts, in uytterlijke ſchaden,
Gebruyk ik hem om my te raden,
Indien ik eens verlegen ben,
En hy zyn ampt volkomen ken;
Want ſeker, hy kan voor volkomen
Geleert, niet werden aangenomen,
Indien hy niet de Chyrurgie,
Dat 's mijn konſt; en de Pharmacie,
Dats d'uwe, zo wel als de zijne,
Verſtaat. De konſt der Medicijne
Begrijpt het alle dry na wens:
Hy is Doctor van den gantſchen mens;
En zo hy wel geleert zal heten,
So dient hy't alle dry te weten.
Ik ben dan maar zijn onderdaan,
En dien hem maar ten dienſte ſtaan,
Alleen maar ſlegts in 't ader laten,
Ten opſigt van gewigt of maten:
Maar gy, in al u nering, zijt
Sijn dienaar eewig en altijt.
Heeft maar den Doctor ruymte kranken,
Gy moet hem ſtrak ten dienſt, zijn dranken,
Decocten, apoſemata,
Mixturen, en julapia,
En wat hy dan wil ordeneren,
Te vuur doen, koken, prepareren;
En, ſchoon gy droegt een felpen rok,
So zijt gy doch maar 's Doctors kok:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Niet zyne alleen, maar myne mede;
Dats regt, en dat beſtaat in rede:
Want, zalven, plyſters, liniment,
Een cathaplaſma rezolvent,
Wy Chyrurgyns, wy doen 't u koken;
En waar toe 't hooft onnut gebroken,
Dewyl u ampt het u gebiet,
Maar kok te zyn, en anders niet?
Ja noch geen kok voor de gezonden,
Maar voor de zieken, en gewonden;
Ten dienſt (in ziekten, en in pyn,)
Den Doctor en den Chyrurgyn:
Wy beide zyn dan uwe heeren,
Die u, als dienaar, emplojeren,
Van d'alderſlegtſte zoort; zo dat
We u menigmaal een ziekens gat,
Door in te ſpuyten, uit doen ſpoelen;
En hoe komt gy dan van gevoelen,
Dat gy, in rang, my voor zoud gaan?
Dat kan de duvel niet verſtaan.

d'APOTEKER.

DIe reden zal ik je openbaren,
En, kort en bondig, gaan verklaren:
Myn eet ſtelt my in hoger graat;
Verſta je 't nu Chyrurgus maat?
Wy zyn by 't volk in hoger agting
Als gy zyt; en dies is myn tragting
Regtvaardig, na de voorſte rang,
Al keek je zevenmaal zo bang.

DE CHYRURGYN.

HEt domme graaw, een boeren kinkel
Ziet op de groothyt van u winkel,
Vermits 't in u de kennis hoopt,
Van al de waar die gy verkoopt:

Zy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zy zien maar ſlegts, gelyk de zotten,
Op al u menigte van potten;
En meten u reſpect, als dol,
Dan af, met al die potten vol,
En daarom meent het dat gy Heren
Zyt, wyl ge u ook laat reſpecteren,
Niet als de knegt, maar als de Heer:
Men geeft u dan, door domhyt, eer,
Meer als u toekomt; maar in regten
Daar eert men Heren meer als knegten:
Een Kok is minder als die geen
Wiens Kok hy is; dat ſteunt op reen.
Gy zyt myn Kok, dies zyt gy laager
Als ik, als was de droet u ſwager.
Wat aangaat u geſworen eet,
Die acht gy zelfs maar als een ſcheet;
Zal ik die dan noch hoger agten?
Dat moet gy niet van my verwachten.
Gy deedt een eet, op dat men zou
Verzekert zyn van uwe trou;
Niet om u daar door te vergroten,
En van u koks-ampt af te ſtoten;
Maar tot verzekering voor myn,
Dat gy myn trouwe Kok zoudt zyn;
Alſchoon ge u, aan u eet gebonden
Hielt, als een Jager aan zyn honden,
Die, als hy 'er profyt in vint,
Zyn honden ſnel ter loop ontbint.

d'APOTEKER.

Wy achten al die geen voor bokken,
Die ons aldus voor dienſtb're kokken
Benamen: en 't is maar een Beeſt,
Die d'eerſte vinder is geweeſt,
Van zulk een ſchantnaam ons te ſchenken,
Doch evenwel ik zoud' niet denken,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat Lucifer, wiens onderdaan
Wy zyn, my zal doen achterſtaan;
Als wetende, dat wy in eer zyn,
Veel meer als gy, en daarom meer zyn
In ſtaat in achting, en waardy:
Ik eiſch zyn vonnis; wat doet gy?

DE CHYRURGYN.

IK ook maat. Ik heb niet te vrezen
Dat hy niet op myn zyd' zal wezen,
Dewyl d'Heer Duvel, zo men zeyt,
Is duvels vol argliſtighyt:
Maar, wat belangt het reſpecteren,
En d'eer, waar meed' u d'ezels eeren,
Zo weet gy zelfs wel, dat een man
Van kennis, u niet eeren kan,
Als met een minder eer als d'onze;
Wat legt gy daar dan van te gonzen?
Gy zyt myn heer niet, maar myn knegt,
Doch, 't geen d'Heer Duvel zeit, zy regt.

LUCIFER.

GY Monsjeur Stimpſtamp Apoteker,
Dat gy een kok zyt, dat is zeker;
Ja Chyrurgyns en Doctors kok.
Schelt my nu mee al ſlegts voor bok,
En beeſt, gelyk gy hebt geſproken:
U ampt is, voor die twee te koken,
Te mengen, en te ſtampen, en
Al waar men u noch meer toe ken,
In u Aptekery gebruiken:
Dies zult gy voor u meerder duiken,
Gelyk een dienaar voor zyn Heer.
Gy minder, geeft u meerder eer!

Hoe!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe! zou de kok de meester spelen?
Dat zou de nikker zelfs vervelen.
Hou smoel dan toe, en snoert u baart!
En gy Chyrurgus, geef de kaart!
Zyt niet zo lang in uwe reden,
Als d'Advocat en Doctor deden;
Die maakten 't al te duvels lang;
En zo gaat vast den dag zyn gang;
En zo de rest een beurt zal krygen,
Zo mag de nikker zo lang swygen,
Tot elk zyn praatjen uit heeft; want,
Het schynt schier, of men zamen spant,
Om myn gezag, en magt te tergen,
Door myn gedult zo veel te vergen,
Dat magtig ligt gebroken wort;
Begin dan maar, en maakt 't wat kort:
Want ginter staan al meer gespenssen,
Die ook om audiente wenssen;
En zal elk een zo lang respyt
Genieten, zo zal ons de tyt
Gewis, ten grootsten deel, ontbreken,
Om elk een uit te horen spreken:
Wel nu, op dat men tyt gewin,
Smoelfacelator! za begin.

DE CHYRURGYN.

ALs ik zo wat Latyn kon spreken,
Eer my de baart quam uit te breken,
Wierd ik voor gelt, maar niet om gelt,
By een Smoelfaaslarier bestelt;
Id est: een Chyrurgyn: by dezen
Zoud ik een twee drie jaren wezen,
En leren daar de Chyrurgy:
Altans, men zou 't een jaar of dry,
Met my, op die manier, bezoeken:
Men koft my dan alzulke boeken

Gelyk

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gelijk mijn meeſter wou ; van die
Was wel 't voornaamſt , d'anatomie
Van Bartholinus : wou 'k gepreſen
Zijn , zo moeſt ik daar ſtip in leſen ;
En ſeker , 'k dee 't ook met vermaak ;
Dan 't was voor my een ſoete ſaak ,
Gelijk als hymlijk door te ſluipen ,
Ja in een vrouwen buik te kruipen
Met mijn gedachten , door het geen
My , naakt , in print , voor 't oog verſcheen ;
Van 't geen my 't ſchrift niet kond ontdekken ;
Kond my de print een tolk verſtrekken.
Wat had mijn ſpeculatie val ,
Als ik een vrouwen watjekal ,
Van overal beſpeculeerde ,
In alle delen ! ja 'k begeerde
Daar een volmaakte kennis af ,
Indien de tijd occaſie gaf.
De dienſtmyt was een jeugdig mysjen ,
Die 'k dan ſomtijts wel eens een rysjen ,
Vertoonde , in letter , en in print ,
Al wat me aan vrouwen hymlijks vint.
'k Was niet zo droog als pompernikkel ,
Dat ik hier door geen Venus prikkel
Gewaar zou worden , maar de myt
Ontworſtelde de Venus ſtryd :
Ik zogt altyt aan haar te voelen ,
Dat , waar de jonge maats na doelen ;
Zy gunde my wel dat gevoel ;
Maar voor de reſt bleef ze even koel ,
Doch , ſcheen de nasmart meeſt te vrezen ,
Dan moeſt weer 't boek myn quaal genezen :
Maar dat anatomieboek deedt ,
Dat ik ſchier anders niet en beedt.
Met woorden , werken , en gedagten ,
Als , maar na 't minneſpel kon tragten.
Myn meeſter , die al veel meer werk ,
Van 't ſchouburg maakte , als van de kerk ,

Liet

Liet zelden ſpel of klugt voorby gaan,
Wanneer 't hem na de tyt mogt vry ſtaan,
Of hy was op dien burg ter ſchouw:
Hy had een ſchoone jonge vrouw,
Zeer ſtoei en tobziek; deze ziende
Dat ik my van dat boek bediende,
Vroeg my, of 't gene dat ik las,
Wat moois, of wat vermaaklyks was?
En ziende, dat ik op dat plaatje
Zag, zeydze; woud je wel, dat Kaatje
De myt, zo naakt hier voorje ſtont?
Kom zeg me rys (Indien je kont)
Indien je Kaat, of my, kont krygen,
Tot wien van beiden zoud je nygen?
Tot jou (zeid' ik) wanneer? (zeid' zy)
Ik heb een man, 't ſtaat my niet vry.
Dat heeft wel twederleië reden;
(Zeid' ik) jy bent van lyf, en leden,
Van aangezigt, etcetera,
Wel zesmaal mojer mens als Kaa.
Ten andren, indien Kaatjen zwanger
Wiert, zoud ik daar gewis veel banger
Voor zyn, als of ik jou met kint
Gemaakt had. Zoud je zeker, vrint?
(Zeid' zy, al lachende) maar meen je
Dat ik de mooiſt van twee ben? neen je
Geloov ik; word maar ſlegts niet root.
Nu maakten zy haar boezem bloot,
Een boezem, waardig, om door kuſſen,
De zoetſte kus-luſt aan te bluſſen.
Zie (zeid' ze) zulk borſten, zyn,
Die mojer, als die van Catryn?
Ik merkte wel wat zy begeerde,
Waarom ik ook niet lang tardeerde.
Zy was dan, wyl ik in haar voer,
Al voor haar agtien jaar een hoer.
Voorts; als myn baas maar een tragedie
Ging zien, zo ſpeelden wy comedie;

Maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, wijl mijn prentjen ſcheen te zijn;
Als of 't gemaakt was na Catrijn,
Zo was ik noch zo niet te vrede,
Ten zy dan ik had Caatjen mede,
Gelijk haar Juffer, aan den dans;
En 'k ſag 'er nu veel beter kans
Toe, om eens tot mijn wit te komen;
Ik hoefde nu niet veel te ſchromen,
Om dat de Juffer garen mee,
Door 't een mes, 't ander in de ſchee
Wou houden; wijl de myt niet klappen
Sou, als zy mee op Venus trappen
Geklommen was; en 't lukt wel;
De myt geraakte meed in 't ſpel.
Als ik, en mijne makker ſamen,
Eens in de kroeg te ſamen quamen,
Had zelf de minſte van mijn maats,
Op eene ſelfde wijs, veel praats:
De prenten der Anatomiën
Deed elk een vroumens voor de kniën
Begeeren; want men achte egaal,
't Copy veel min als 't principaal:
Maar kort hier aan, leerde ik die boecken,
Van onſe anatomie vervloecken:
Catrijn die was met jongen; daar
Van ſeydſe, en ſwoor, was ik de vaar:
Dies om in 't hymelijk te houwen,
Beloofde haar tot mijn vrou te trouwen,
Indien zy hymlijk baarde, en ſweeg,
Tot ik bequame jaren kreeg.
Maar, onſe Juffrou ſocht te maken,
Dat zy niet in de kraam zou raken,
Vermits zy haar het vrugtjen af
Wou drijven; en hier toe dan gaf
Zy my laſt, om door alle hoecken,
En kuffen, na een hoer te ſoecken,
Die 't kunsje wiſt, en my voor gelt
Wou leren: 'k liep dan met gewelt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Kuf in, kuf uit, en vroeg de hoeren,
Om raat voor gelt, om uit te voeren;
d'Een leerd' my dit, en d'ander dat;
En, als ik raat by hopen hadt,
Zo gingen wy dan met ons beiden,
Die afdryf midd'len toebereiden;
De myt nam ze in; de konſt was vals;
Want myt en vrugt, geraakte om hals:
Het ſpeet my wel; maar, daar en tegen,
Was ik met myt noch vrucht verlegen,
En om die reden was ik bly,
Ik was van kint en trouwen vry.
Nu kreeg ik ook al zin in 't ſpeien,
En hoeredansjes der bordelen,
Zo, dat ik daar veel tyt verſleet,
Hoe zeer 't ook onze Juffrou ſpeet;
Maar die ſpyt wiert wel haaſt vergeten;
Want zy, die nu had leren weten,
Dat twee, meer konden doen, als een,
Wiert met de klanten gatgemeen,
Die op de winkel comverzeerden,
En die men daar de baarden ſcheerden;
Want, als de meeſter, en de knegt,
Uit ſcheren waren, was het regt
Bequame tyt, om zulke gangen
Te gaan, en 't wipwerk aan te vangen:
In zumma, ze had altyt een man;
En daar was ik al d'oorzaak van:
Want, als een wit kleet eens beſmet is,
Die 't aan heeft, wyl 't nu niet meer net is,
Ziet op geen vlak vyf zes, om dat
Hy denkt; het is doch al beklat.
Zie daar had ik nu menig ſwager:
Ik zelfs, was pol, en hoerejager:
Ik had een moje myt bekoort,
Beſwangert haar, en 't kint vermoort,
En was een gaſt van zeſtien jaren;
Maar die vervloekte printen waren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De voetſters van dit quaat. Maar hoe!
't Gaat overal ſchier ook zo toe;
'k Meen op de Baarde ſchrapers winkels:
De meeſters zyn zo dom als kinkels,
Wyl zy 't Anatomy-boek, meer
Bequaam tot ergernis, als leer,
De jongens laten kopen: boecken,
Waar in zy ſtrak gaan printjes zoecken,
En 't onbeſchoftſte daar van, aan
De dienſtmyt weer vertonen gaan:
Zo dat zy daar in meer ſtuderen,
Om iets tot ontugt uit te leren,
Als, om daar door, als langs een trap
Te klimmen, tot hun wetenſchap.
Ik ſleet myn jeugt dan, na de ſwieren,
En mode der ſmoelfaaſlarieren,
Die in een hoerhuis, of een kroeg,
Des avonts gaan, en ſmorgens vroeg
Weer op de winkel arriveren,
Om uit verbinden, of uit ſcheren
Te gaan: ik leerde al mee nochtans
En wiert by beetjes vry wat mans;
Zo dat my myne vrinden porden,
Myn proef te doen, en baes te worden;
Maar, wyl ik noch zo veel niet kon,
Geviel my deze raat niet bon,
Tot dat myn voogden, door myn jaren,
Niet langer, 't myne te bewaaren,
Verſchuldigt waren; dies men my
Dan ſtelde in d'opperheerſchappy,
Van 't geen, waar zy zich van ontſloegen:
Doe ſpeurde ik wel, woud ik de kroegen,
En kuften niet verlaten, dat
Ik 't myne, in 't kort, wel haaſt gehat
Zou hebben; 'k dee dan als ik hoorde:
'k Studeerde in Herls, en van de Voorde,
Maar kort; ik ging by aldenbrui,
By Deken, en by Overlui, En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En by al d'Examinatoren,
Die ik met gelt zogt te bekoren,
My tot een meeſter in de konſt
Te maken; en 't was niet om zonſt;
Men permitteerde my d'examen,
Daar ik ſchier, ſlegts met ja en amen,
Volſtond: Zie daar, dus wierd ik baas:
En keek zo prat, als zinter Klaas:
Ik koft een winkel; 'k teeg aan 't lappen,
En vaardig langs de weg te ſtappen;
De mantel om den hals; en zag
Zo ſtemmig als een kerel mag.
Smoelfacelators, of Barbieren,
Die mogen zig vry zedig tieren,
Alſchoon een ſchelm agter 't oor
Zit; want dat moeter zo mee door.
Ik koft een wyf, van ſmuil en oren
Bequaam; om mannen te bekoren,
Gelykze in 't korten tyt ook dee:
Wat woud ik doen? ik had zo mee
Gedaan, in myne jonger jaren:
Ik dacht (en ik hebt ook ervaren)
Dat my niet wonders wedervoer,
Myn meeſters wyf maakte ik tot hoer;
Myn knegt heeft even zo, de myne
Gebruikt, gelyk als was zy zyne:
Maar, wyl de Schrift aan my vervult
Wiert, leed ik alles met gedult:
Ook dacht ik dat gemeene plagen
Te ligter vallen om te dragen.
Ik dagt, ik was het niet alleen
Wyl 't by de Chyrurgyns gemeen
Scheen, na myn mening; ſchoon myn giſſen,
Maar giſſen was, en licht kon miſſen,
Dats wel; altans, ik droeg myn ſchult
En ſtraf daar over, met gedult.
Maar, als ik nu een party kindren
Kreeg, konden die myn ſlaap meer hindren,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Door zorg, hoe dat ik haar en my
Zou voeden, als door haar geſchry:
Maar doe begon ik myn patiënten,
Zo, by den akkremalimenten,
De beurs te legen, datter ſchier 't
Hart zelf niet meer gevonden wiert.
Wat accident ik onderhanden
Kreeg, ſtrak aan 't ſnyden en aan 't branden;
't Was al ſchier kanker, of het vuur;
Dan klaagde nimant dat ik duur
Was; want het volk wat wys te maken,
Is een van d'alderbeſte zaken,
Voor ons; en daar van komt braaf gelt.
Hier in was ik een dapper helt.
Was imants arm of been geſwollen,
En dapper root, ik zei ten vollen;
Dit is van 't hete vuur niet vry,
En 't koude vuur is digte by;
Zo 'k die peryklen niet kan keren,
Zo raakt het aan 't mortificeren,
En zo men grote koſten mydt,
Zo raakt gy d'arm voorzeker quyt.
Strak was het antwoort: lieve meeſter
Ontzie geen koſten! 'k bidje, weeſter
Niet zuinig in! is 't zo geſtelt?
Ik bid je, zorg niet voor je gelt!
Je moet geen konſt noch koſten ſparen!
Het gelt is weder te vergaren.
Ei doe je beſt! en zorg voor geen
Betaling. 'k Zorg niet (zeid ik) neen:
Maar 'k waarſchou nu ſlegts van te voren,
Dat hier wat koſtelyks toe zal horen.
Hier moet geſtooft zyn, en gerookt,
Myn pap in brandewyn gekookt,
Van dure kruiden, melen, bloemen,
En, om 't je in 't nederduits te noemen
Met vluchtig olyagtig zout,
Gemengt; het is wel duur; maar gout,

Noch

Noch diamanten zyn niet beter:
Het zal wel duur zyn, doch ik weet 'er
Wel raat toe: 'k zal je in korten tyt,
Met koſten, konſt, practyk, en vlyt,
Zo zuiver, en zo fix, genezen,
Als je oit kont van te voren wezen:
Dus maakte ik dan de lui wat wys,
En daar na ſtelde ik dan de prys,
Die niet gering was; want myn liegen,
En 't volk met ſtudiete bedriegen,
Dewyl 't een konſt is, moet ze al mee
Betaalt zyn, even als ik dee.
Ik had een ſchinthont van een macker,
Een ſchacher, en een gier'ge racker,
Daar ik van jongs op had by verkeert;
Die had my deze konſt geleert:
Zo hy, als ik, wy waren zamen
Van goede eſtime en goeder namen;
Bakte ik een kool by een die leed',
Hy was die, die niet beter deed.
Begeerde myn patient een twede,
Daar was ik daatlyk me te vrede;
Dan kreeg myn ſchacher-vrint een beurt,
Waar van het alles goetgekeurt
Wiert, wat ik deed, en wat ik zeide;
Op die wys leefden we alle beide,
Wy voegde d'een den ander plaats,
En waren ſchickelyke maats,
Als 't voorviel beurzen te bederven.
'k Hiel veel van ſnyden, en van kerven
Al waſt ſchoon buiten noot; want ziet,
Ik ſneed noch kurf doch noit voor niet.
Want, wat ik ſneed, moeſt weer genezen
Zyn, en daar moeſt ook gelt voor wezen.
Ik zette, als waſt maar tyt verdryf,
Een been, een hant, of arm van 't lyf,
Alleen om eer mee in te leggen:
Dan 't ſchynt geweldig wat te zeggen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Te zyn, iets af te zetten; 't geeft
Een eernaam al zo lang men leeft,
Wy kunden zulke roem by hopen,
Door leden af te zetten, kopen,
En ziet eens waar men eer door haalt!
En zulks wiert my noch duur betaalt,
Want ziet wy werken voor geen biertjen.
Had imant elders maar een kliertjen,
Een plekjen of een ſmuiltery,
En quam, en liet dat zien by my
Dat moeſt al ſtraks een kanker heten,
Al was het 'k weet niet waar gezeten,
En moeſter uit gezneden zyn,
Al was 't met onverdraagbre pyn,
Alleen om eer en gelt te winnen;
Want, zou men daar geen zy by ſpinnen,
Wat zoud het met ons wezen? 't gaat
Doch alles met het gelt te raat.
Zag 't een of 't ander uit den bollen,
Wat root, wat dik, en wat gezwollen,
En quam dan, 't zy dan man of vrou,
Op hoop, of 't noch verdwynen zou,
By my, 't was mis; ik hulp 't aan 't zwellen,
En deed myn pappen daar toe ſtellen;
Want, wat men, door verdwynen, quyt
Raakt, geeft ons niet heel veel profyt;
Ook wil'er 't volk niet veel van praten:
Ik hulp 'er dan een vyf zes gaten
In; en in elk een wiek, die dik
En lang was: 'k was dan in myn ſchik;
Hoe groter wiek, hoe langer lappen.
Ook hield ik magtig veel van pappen,
Dat heeft meer naams, en 't geeft meer gelt
Als plyſters; 't helpt met meer gewelt
En pyn, aan 't zwellen, en aan 't rotten:
Men moet de luiden wat bedotten,
Dat is profytlyk voor de beurs.
Indien 'er een van die meſſieurs

Quam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Quam, die wel vreemde havens pylen,
Om daar haar waar te koop te vylen;
'k Wil zeggen: quam 'er dan een pol,
Die, met een hoer, een gyle ſnol
Een wisjewasjen had gebakken,
En kond' dan niet gemaklyk kakken
Of piſſen (want, men krygt gewis
Wel nu of dan, de koude pis)
Die, als hy 't ſchip maar buiten gaats had,
Dan ſtrak al dagt dat hy wat quaats had,
En quam by my terſtont om raat
Dan onder vroeg ik op der daat;
Hoe lang is 't wel geleden, dat je
't Eerſt van je leven zulk een katje
Geſtreelt, en voor de kou gebruikt
Hebt, of zo'n juffertje gefuikt?
Is 't wel een jaar of wat geleden?
Want ziet, dat ik dat vraag, heeft reden.
't Is bilfik dat ik dat verſtaa.
Zei dan de zotskap ſlegts van jaa,
Zo trok ik al terſtont aan 't vragen;
Hebt gy, gedurende die dagen
Dat gy dus ſluikend' hebt geboelt,
Geen hooft of ſchouderpyn gevoelt?
Zeid hy dan jaa, 'k zei; zonder jokken
Je bebt heimelyk de ſpaanſche pokken,
Hoe eer, hoe beter, in de cuur:
Je dient je hier, in myn vagevuur,
Eens ſchoontjes uit te laten branden;
Ik kryg 'er menigte onder handen
Met zulke znuiſteryen, daar
Ik raat toe weet met geen gevaar,
En met gemak van af te komen:
Zeg dat je, om kortswil, eens na Romen,
Of na Parys toe trekt; en kom
Dan, met een tamelyke zom,
In 't hymlyk, hier by myn logeeren;
Ik zal je in korten tyt cureren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Strak rezolverde zulk een bloet,
En accordeerde op ſtaande voet,
Voor twee drie ſtapels ducatonnen.
Hoe zoud ik 't beter wenſchen konnen!
Ook beurde 't wel, dat een perzoon,
Een puisjen, aan zyn grote toon
Krygt, daar de nagel aan vergeten
Is: want, men moet voorzeker weten,
Dat nimant, hy zy man of wyf,
Een plaats heeft aan zyn gantſche lyf,
Of daar kan wel een puisjen komen,
Dat voor geen quaat kan zyn genomen:
Maar quam 'er zulk een dan by my,
Ik vroeg al ſtrak; myn vrint, hebt gy
Noit elders, om een ſnoeppe rysjen,
Geweeſt in 't een of 't ander mysjen?
Je moet niet liegen! want ik weet....
Hier zweeg ik. d' Ander, ſtrak gereet,
Zyn mallighyt, en bruieryen,
Voor my, als Biegtvaar te belyen,
Zei dan ſlegts openhartig heen;
't Is wel een jaar drie vier geleen
Dat zulks gebeurt is. 't Kan wel wezen;
(Zeid ik) nochtans, het is te vrezen,
Wyl dit u puisken, waar en wis,
Een virulente chankert is,
Dat gy, en 't ſteunt op goede reden,
Het morbum onder uwe leden
Hebt; en ik raad u, als een vrient,
Dat gy u van de cuur bedient;
Zo niet, gy zult het al u dagen,
Als 't veel te laat zal zyn, beklagen.
Daar ſtond' den uil en keek als mal;
En 't muisjen was weer in myn val.
Had imant eens in zulk een haven
Geweeſt, om Venus luſt te laven,
En kreeg daar na de ruidighyt,
(Krauwagie onder ons gezeit)

Van

Van 't vierde of vijfde ſoort ; al daatlijk
Seyd ik hem ſtemmigjes en ſtaatlijk ;
Mijn vrint , ik zeg 't je ſeker noo ,
Maar 't is de pokke in folio.
Wie van de ſcheurbuyk ſtram en loom was ,
Al ſchoon de man ook noch zo vroom was ,
Beleed hy my maar , dat hy een
Maal , ('t zy hoe lang dan ook geleen)
Geploegt had in Vrou Venus akker ,
Strak ſeyd'ik ; hoor mijn ſoete makker !
't Zy dat jer quaat om wort , of gram ,
De pokken maakt je loom en ſtram.
Ik , die een kerel van geloof was ,
So goet als eenig Paap ten hoov was ,
Wiert ligt gelooft : ſo kreeg ik 't gelt ,
En ſulke bloets in mijn gewelt.
Ik zey dan , ſonder dat ik munde ,
Haar cito , tuto , & jucunde ,
Zo fix te maken als een glas ,
Indien men niet te gierig was :
Want , als men maar geen gelt wou ſparen ,
Zo nam ik aan , het zo te klaren ,
Met al te geven wat men wou ,
Als of m'er gaſtmaal houden ſou.
Door ſulke deuntjes voor te ſingen ,
Kond' ik dan deftig gelt bedingen ;
Dus kreeg ik die dan in de cuur ,
Of alias in 't vagevuur ,
Om , na de konſt eens uyt te branden ;
Maat , als ik ze dan onder handen
Had , liep 't zo lekkertjes niet af ,
Als ik haar eerſt te kennen gaf :
Want om die eſels te cureren ,
Deed ik ze ſchriklijk ſaliveren :
Want anders denken d'uilen , dat
Zy , of het morbum niet gehat ,
Noch hebben , of niet gecureert zijn ;
Dies moeter dan geſaliveert zijn :

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dus deed ik dan ; maar deed de quik ,
In mijn ſtricade , veel te dik ,
En ſmeerd 'er mee ; hoe 't af wou lopen ,
Daar moeſt men 't beſte dan van hopen ,
En 't quaatſte vreeſen : want , ſchoon hy
Van alle Venus-qualen vry ,
Was in mijn vagevuur gekomen ,
Mijn fotſen ſmeeren deed hem dromen ,
Van alle duvels buyten vaak :
Want , in de plaats van , met vermaak ,
Geſonthyt van my te verwerven ,
Moeſt menig , door mijn quylen ſterven :
Der quam 'er ſomtijts noch een door ,
Die zijn gehemelte verloor ,
Sijn neus , of ſchelfteren van beenen ,
Van hooftpan , kakebeen , of ſcheenen :
En , ſchoon mijn ſmering veel te ſterk
Was , en te vinnig in zijn werk ,
En daar door 't been bedorven raken
Moeſt , wiſt ik ze al weer wijs te maken ,
Dat zulk bedorven been , al pas
Van 't marbum opgevreten was ;
Dat kon men ligtelijk geloven ;
Want logenſchuym drijtt altijt boven.
Dus bleef ik altijt in mijn eer
Met goede winſt wat wil men meer ?
Hoe vinnig dat mijn ſmering werkte
Nochtans , (om kort te gaen) verſterkte
'k De zalivatie menigmaal ,
Door mijne turbith mineraal ,
Een twee drie reyzen in te geven
Of ſoete quik ; dus moeſt 'er 't leven
Wel uyt : en wou 't noch zo niet heen ,
Zo moeſt doch al die quik in 't been ,
't Zy hier of elders blijven ſteken ,
En doen 't bederven : maar wy keken
Daar in het minſte niet na om ;
Want ſekerlijk ik was te dom ,

Or

Om zelf te vatten, en te weten,
Dat ik dat been had op doen vreten
Door al die quik; ja 't docht nu dat
De pokken't been bedorven had,
Al ſchoon ik zelver van te voren
De gek met zulke bloëts geſchoren
Had, die zo ligt geloofden: maar
Nu, dacht my, bleek de zaak te klaar.
Quam imant in myn cuur te ſterven,
En liet wat na, zo moeſt ik erven;
Want ik zwoor ſtrak by 't gulden kalf,
Dat ik 't bedongen loon, pas half
Ontfangen had. En ging verklaren,
Dat ik 't gehym wou openbaren,
Tot oneer voor 't geſlagt, indien
Men zich, door girighyt, liet zien,
In eenen penning af te korten:
Ik kreeg 't, met ſcheuren en met horten;
Maar daar gaf ik niet om, als ik
't Maar had, zo was ik in myn ſchik.
Wat deed ik menig't leven enden,
Door deer, en jammerlyk ellenden,
Wyl ik in elk het morbum vont,
En my niet op de kuur verſtont!
Ik heb d'afgryſſelykſte qualen,
Die een verdoemde ziel behalen
Kan, door myn onervarenthyt,
Myn pokpatienten toeberyt.
En had maar zulk een Venus bengel
By Dreſſer, in den gouden Engel,
By Luiters niewekerk, gegaan,
Hy hadder beter mee geſtaan:
Want, van die dikbaſt, wil ik zweren,
Dat in de pocken te cureren,
En alle Venus-qualen, wis
Geen beter vent, als Dreſſer, is.
Of onervaren Chyrurgynen
Als kanjers hier in willen ſchynen;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En nemen beurs en leven, als
Ik ook dee, dat is lam, en vals.
Myn Heer den Doctor mag wat roemen
Met zich een duvel te doen noemen
Zo duvels als hy heeft gezeit;
Hy heeft voorzeker deze ſtryt,
Met my, en tegen my, verloren,
Gelyk men hier aan ligt kan horen
Voor die geluiſtert heeft, na 't geen
Ik heb verhaalt, en al myn reen.
Hy deed de ziecken maar verquynen,
En ſterven door zyn medicynen,
Door domhyt ſlegts gepreſcribeert,
Om dat hy anders niet geleert
Had, als een hoopje ſchoolze woorden,
Die niet veel tot de zaken hoorden
En die men hem had wys gemaakt,
Als of daar 't wit mee wiert geraakt:
Maar ik, expres om gelt te winnen,
Hoe zeer 't de lyders aan de zinnen
Ging, dacht altyt, wat bruit het myn.
Met moetwil hulp ik ze in de pyn;
En poogde, om op myn winſt te letten,
Hun arm, en benen, af te zetten.
Ik maakte een kleintjen altyt groot,
En door practyk de leden doot.
Ik groeide in branden, ſnyden, kerven,
En deedze vol van pynen ſterven:
Won hy, door zyne domhyt, gelt,
Ik won 't met ſtudie, en gewelt.
Ik twyffel niet, of 'k zal het oordeel
Van Lucifer, tot mynen voordeel,
Haaſt horen: want myn naam is waart,
Voor d' alderargſte droes op aart,
Geënregiſtreert te worden. 'k Zoude
Vorſt Lucifer te lang op houden,
Indien ik zeggen woud', hoe dat
Ik 't op een boeren dorp eens had,

Waa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Waar ik als Doctor practiſeerde
Gelijk de ſwier daar is ; 'k ageerde
Gelijk een Doctor : ſchoon men wiſt ,
En ſag , dat ik aan graf en kiſt ,
'Er vry veelhulp , als aan 't eeten ;
Wats daar aan ? want men hoort te weten ,
Dat ſlegts de boeren , meeſt altijt
Een meeſter halen , om 't profijt ,
Schoon menig daar door op een hont raakt,
Indien de boer dan weer geſont raakt ,
So geeft men ſtrak de meeſter d'eer ,
Van gaauw en wel geleert , ja meer :
En wort de boer om ſeep geſonden :
Daar wort verſchoning voor gevonden ;
Men ſeyt , dat moeſt doch zo geſchien ,
En 't is van eewighyt voorſien ;
Daar baat niet ; want dat moeſt zo weſen ;
De boer die ſterft , of wort geneſen ,
Dats even goet , het gaat hoe 't gaat ;
En ſulke lesjes zijn niet quaat ,
Voor grootſe gekken van Chyrurgen ;
Al waren ſe al ſo dom als jurgen ,
Die , in de regenbak , in plaats
Van 't kakhuis , kakte. 'k Had veel praats,
En daar door meenden al de boeren ,
Dat ik voor Doctor wel kon ſloeren:
Dus voerde ik menig uit de zorg,
Na graflant , of na kuilenborg ;
En dat is my al meer weervaren,
Vertrou ik , in dat beetje jaren ,
Dat ik maar by de boeren zat
Als monsjeur Doctor in de ſtadt ,
En , in de dorpen , al zyn dagen
Weervaren is , by vremt en magen :
En hoe kon 't anders wezen ? want
Ik had geen oortjen aan verſtant ,
Om iet inwendigs te cureren ;
Alleen maar wiſt ik te purgeren ,

Indien ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Indien, doen ſchyten, daar voor door
Kon gaan: dan 't was maar om de ſloor.
Een boer die meent dat Chyrurgynen,
Voor Doctors in de medicynen,
Verſtrekken kunnen, als zy maar
Zo ſtemmig zien, als voddevaar,
En wyl 't my daar niet aan mankeerde,
Kond ik ze loeren zo 'k begeerde:
Was ik dan, na hun doot, gering,
En civil van rekening,
Zo wiert my dan noch roem gegeven;
Om dat ik die geen, die 'k om 't leven
Bragt, noch zo goetkoop had vermoort:
Nu ben ik lang genoeg gehoort.
Myn waffel kan niet langer praten,
Dies wil ik 't hier by blyven laten:
Maar anders, 'k had noch ſtofs genoeg,
Een ſchoft lang over eenen boeg.

EEN LEDESETTER.

WEl Borſt! ik loov je wel weratje!
Wat my belangt ik meende, datje
Die predicatie, my te ſpyt,
Wel heel tot in der eeuwighyt,
Ja noch wel langer, zocht te maken:
Indien je waffel, of je kaken,
Je ſnats, je ſnater, of hoe 't heet,
Van al de roering die ze deet,
Niet al zo moe zyn, mogt men 't weten,
Als die graauw' erten heeft gevreten,
Die niet heel gaar gekookt zyn, zo
Dien je Orateur in folio
Te heten. By een elleweken!
Ik meen niet half zo lang te preken;
Myn bek is reets van 't ſwygen moe:
Zie daar begin ik al: hoor toe!

Myn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Mijn ſuſters mans vaar pleeg voor deſen,
In Duytſlant, wel een Beul te weſen;
En, na mijn arme ſwagers doot,
Was ik wel eens beuls-knegt ter noot.
Ik, als dien henker quam te ſterven,
Socht zijn officie te verwerven,
Om dat ik hoer en dief wel wat
Met roeden, ſtrips gegeven had:
Maar 't baantjen wiert een ander, even
So waardig als ik ſelf, gegeven:
Met die was ik doe juyſt geen maats;
Dies ging ik in een andre plaats,
Alleen uyt ſpijt, mijn woning ſoeken;
En deed al ſtrak, door alle hoeken,
De weet doen: dat mijn ſwagers vaar
Dien ouden Beul geweeſt was; daar
Ik 't ſelve hantwerk by gedaan had:
So dra dit ider een verſtaan had,
Voegde ik 'er daatlijk by, van pas,
Dat ik een Ledeſetter was.
En, in die konſt ſo wel ervaren
Als d'oude, met zijn grijſe haren.
De luy dan, ſtellen daatlijk vaſt,
Wanneer de Beul, een hangebaſt,
Door lang te pijnigen, en rekken,
De leden uyt malkaar kan trekken,
(Dat kan een boeren vlegel wel)
Dat ook een beul zo fix en ſnel
Ontlede leden wel kan ſetten;
So, dat ſe in 't minſte niet kan letten,
Of deeren: maar zy denken niet,
Dat ſulks maar by de roes geſchiet;
En lukt het niet, wie ſeyt 'er tegen?
Wat is 'er aan een dief gelegen?
Hy is een yder maar tot walg,
En vind zijn dootbed aan de galg;
Of ſulk een, kreupel wort geneſen,
Of lam, hy moet te vreden weſen,

Het

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het zy hem dan óok leet of lief:
Wie heeft meedogen met een dief?
Doch, wil de beul, aan dieven, leeren,
Ontleede leden wel cureren,
Dat ſtaat hem vry; men zal hem niet
Beletten, dat het wel geſchiet.
Aldus bekenn' ik dan mits deſen,
Dat zulks wel mooglijk konde weſen,
Dat hy, door lankſaamhyt van tijt,
Noch ſomtijts wel ervarenthyt,
Van ledenſetten kon bekomen;
En dit nu ygentlijk genomen,
Is ledeſettery alleen:
Maar, wijl men dieven, arm noch been,
Door pijningen, of beul, doet breken,
So mag men wel met waarhyt ſpreken,
Dat hy dan, daar van, niet meer weet,
Als onſe kat zijn oude peet;
Altans, men mag wel vrylijk menen,
Dat hy ſich, op gebroken benen,
't Zy op wat plaats aan 't lijf het is,
Sich niet verſtaat; en dat is wis:
Nochtans vertrout hem de gemeente,
Strak, allerley ſlag van gebeente,
So wel gebroken, als ontleet,
En meent ſtrak dat hy alles weet,
En, dat hy ſtrak ſeer vlug van geeſt is,
Die maar een maant beuls knegt geweeſt is,
Ja ſo, dat men hem medicijn
Af yſt, voor alle leden pijn.
De beul nu, is 'er mee te vreden;
Waagt imant zijn gebroken leden
Aan hem; en meent, het zal wel gaan,
Hy waagter zijne domhyt aan:
Wie 't ſcheelt, het kan de beul niet ſchelen,
Hy avontuurt het; wil 't wel helen,
Dats wel; zo niet, wat ſcheelt het hem?
Zijn werk heeft even grote klem.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat ziet m'er menig, vele maanden
By zulke maats te meeſtren gaande,
Die, al zo ſtyf en krom, van daar
Gaan, of het noit begonnen waar!
Nochtans, heeft maar een beul, haar leden
Geſmeert, zo zyn zy wel te vreden;
Dan hebben zy zich wel geweert,
En zy zyn na de konſt geſmeert:
Want, of ſchoon alle Predicanten,
Gedurig preekten, dat die quanten,
Door 't Beuls ampt, en dat maar alleen,
In 't minſte geen gebroken been,
Herſtellen, noch genezen leren;
Ik ſweer, dat elk een wel zou ſweren,
Dat al die Prekers, zonder bryn,
Of harſſenloze gecken zyn.
Heeft imant eenig zoort van jigten,
Of, dat hem, ontrent zyn gewrigten,
Vertonen, ſtekingen, en pyn,
Dat moet al ſtrak een zinking zyn;
Dats quintum voor den Ledezetter:
En die wort ook ſchier voor een ketter
Geagt, die zich ontvallen laat,
Dat zich geen Beul hier op verſtaat.
Indien ſchoon alle de Doctoren,
Geſtyft van alle Profeſſoren,
Van allerlyë factien,
Te zamen vraagden; of men ken
Geloven, dat een ongeleerde,
Die in 't ſchavotswerk maar ſtudeerden,
'k Wil zeggen, of een regten Beul,
Een ſchelm, een dief, of moorder, heul
Kan doen ontfangen, om zyn pynen,
Door dit of dat te doen verdwynen,
Wanneer hy, in gevankenis,
Gepynigt, en verwezen is?
En, of des Regters medelyden,
De ſchelmen wil van pyn bevryden?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men zal terſtont het gantſche rot
Geleerde vragers, dom, en ſot,
Ja noch wel domme beeſten heten,
Die minder als jan hagel weten.
Met zulk een grote authorityt,
Reſpect, en agting; breet en wyt
Begiftigt, van een party dommen,
Dorſt ik, gelyk een kanjer, brommen.
Viel iemant van een trap daar heen,
En quam my klagen, dat zyn been,
Of arm, of wat het dan mocht wezen,
Zeer pynlyk was, en wou genezen
Zyn, zo gaf ik dat lit al ſtrak,
't Zy zus, of zo, een krak, of knak,
Zo dat hy 't been niet meer kon roeren:
(Want elk moet op zyn voordeel loeren)
En vroeg men my, zo zeid ik ras,
Dat zulk een been gebroken was:
Ik wond en ſpalkte 't dat zy 't zagen,
En liet hem dan na huis toe dragen;
Hier by, gaf ik hem dan een les,
Van inhout; dat ik hem expres
Verbood, dat breuklit te bewegen;
Dats wel, en daar kon nimant tegen:
En, ſchoon het was ſchier niet een beet,
Zo zeid ik, 't been dat heeft een ſpleet;
Het been is overlangs geſpleten:
Of, 'k zeid; het is gekneuſt; wy heten
De kneuzing arger als een brook,
En 't ſlegte volk geloofde het ook:
Voor wien zal dit nu wonder wezen,
Dat zulke luiden haaſt genezen
Zyn, welkers beenderen, en vel,
Niet ſtukken is? verſta je wel?
Nochtans zo wiert 'er van geſproken,
Dat in zo korten tyt, gebroken,
Geſcheurt, gekneuſt, en al den bras,
Door my zo frai genezen was.

Ja,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ja, zonder nagebleven hinder;
Dat maakte myn reſpect niet minder:
Doch, hadden zulke gekken maar
In huis gebleven, en haar daar
Heel ſtil gehouden met haar beenen,
Haar quaal was wel van zelfs verdwenen;
Maar, wyl een uil, een goetkoop raat,
Belagt, begrinnikt, en verſmaat,
En wil niet, zonder ſpalken, ſtil zyn,
Zo moeſt dien ezel, na myn wil zyn
Geduimt, geknoffelt, en gerekt;
En daar door wiert myn beurs geſpekt.
Had imant pyn in zyn gewrigten,
Door vallen, zonder dat die ſwigten
Wou, en men toonde dat aan myn,
Strak zeid ik; d'oorzaak van u pyn
Is dit maar, dat het uit het lit is:
Wie pyn lyt, denkt niet, dat het wit is,
Waar beul en zyns gelyk na ſchiet,
Splint, monnie, gelt, en anders niet:
Al ſtrak ging ik zulk zoort van gekken,
Dat lit zo knoffelen en rekken,
Dat hy zich, tegen zynen wil
Zo onbeweegelyke ſtil
Moeſt houden, of hy half vermoort was;
En, of men daar al om geſtoort was,
Zo zeid ik, met een groot getier,
Wat duzent duvel doeje hier
Indien je niet gerekt wilt wezen?
Je bent niet anders te genezen;
En ſwyg je niet, ik ſweer je pal,
Dat ik niet meer na je om zien zal!
Zo moogje na een ander lopen;
En lamme en ſtyve leden kopen,
Van d'een of d'andre broddelaar.
Dat maakte, dat dien ander, naar
Begon te kyken, en te ſmeken,
En zei, dat hy niet meer zo ſpreken

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zou; en dies wiert 'er niet gekikt.
Had imant met zyn voet geſwikt,
Of, door wat met malkaar te mallen,
Op kny, of elleboog, gevallen,
En toonde 't my; 't zy dat, of dit:
Zo zeid ik, dat het uit het lit
Was, of een knoop van 't lit gebroken.
Myn vonnis wiert noit wederſproken.
Dus beurde 't ook wel, datter een
Quam, die in waarhyt, arm of been,
Ontleedt was, of gebroken; daatlyk,
Zag ik zo ſtemmig, en zo ſtaatlyk,
Gelyk een bok, die (of je 't weet)
Heel vars gewyde paaspalm vreet.
Wel vrintſchap zei 'k dan; dit zal jeuken:
Dits eene van de ſlimſte breuken,
Die 'k van myn leven heb gezien;
En in der daat, niet een van tien
Van dat zoort, worden wel genezen:
Die les, hem alzo voor gelezen,
Trok ik aan 't recken, by de gis;
En was 't niet raak, zo was het mis.
Ik heb, door myn onkundigheden,
Veel kromme, kreuple, ſtyve leden
Gemaakt, al eer ik metter tyt
Wat leerde, door ervarenthyt:
Nochtans heeft nimant van zyn leven,
't Verderf zyns lits my toe geſchreven:
Want elk agt het voor gewis,
Wie by een Ledezetter is,
Kan by geen beter meeſter komen,
Al trok hy 'er ook om na Romen;
Geen beeter meeſter als een Beul:
Dat geeft het ampt geen klyntjen heul.
't Geſchiet zeer dikwils in de ſteden,
Dat imant zyn ontlede leden,
(Gebrokene ook wel) door de pyn,
Doet zetten van een Chyrurgyn,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die 't beter als een Beul kan ſetten:
Maar, 't is onmooglyk te beletten,
Dat niet het lidt, hoe braaf geſchikt,
Aan 't uyt-ent, in het kort, verdikt:
Ook wil de pyn ſo ſtrak niet wyken:
Dit neemt het domme volk voor blyken
Van quade ſetting, en verbant:
Strak trekt men uyt de ſtadt op 't lant,
En ſoekt, by Beul of Ledeſetter,
De cuur verſekerder en netter:
Dan ſeyd ik, met een ſnarren geeſt;
Je hebt by een broddelaar geweeſt,
En bent wel tweemaal half bedurven!
Sie daar mee had ik dan verwurven,
Dat, zo 'k alſulke dan verdurf,
Ik 't, met verderven niet verkurf;
Maar, die haar d'eerſte maal verbonden
Had, wierd gelaſtert en geſchonden,
Wat uytgevuuſt, en heel onteert,
En myn ſnot op ſyn mouw geſmeert.
Ja hier om wil men menigmalen,
Dien eerſten Setter niet betalen,
Maar geeft hem, in de plaats van gelt,
Onteerbre namen van gewelt
Voor ſetten, wintſels, en verbinden;
En wil hy ſich noch onderwinden
Voor 't Regt zyn loon te ſoeken, daar
Vaart hy niet beters ſoms. Dats raar.
Wat willen wy noch meer begeren?
Dies zyn wy ſtout in 't affronteren
En elk gelooft ons: dats een ſaak
Van achting, en tot ons vermaak.
Hoe kunnen wy 't veel beter wenſſen?
Als wy noch leven by de menſſen?
Genas ik imant by geluk,
Strak wiert dat voor een meeſterſtuk
Geroemt, en luytkeels uytgekreten:
En doch, men moet voorſeker weten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat elk ervaren Chirurgyn,
Veel beter raat weet, om de pyn
Ontſtekingen, en diergelyken,
Te keeren, of die te doen wyken
Als eenig Ledezetter; want,
Hy heeft, met ſtudie, en verſtant,
In and're uitwendige accidenten,
Geleert, zulks, door medicamenten,
Beletten, en te keert te gaan:
Ook is heel maklyk te verſtaan,
Dat Chyrurgyns, die wat geleert zyn,
En in haar kintshyt geinſtrueert zyn
De kragt van elk medicament,
En, die der kruiden kragt bekent
Is, weet, als met bekende dingen,
Verzekerder mee om te ſpringen,
Als een die 't niet geleert heeft; en
Dewyl hy 's menſchen lichaam ken,
Van binnen alzo wel, als buiten,
Zo kan men daar uit wel beſluiten,
Dat een, die weet hoe been en lit
Moet zyn, als 't na behoren zit,
Ook wel 't gebeente wel kan zetten:
En wat zoud' een Chyrurgus letten,
Wyl hy d'anatomy geleert
Heeft, dat hy beenen, die bezeert
Zyn, die gebroken, of ontleet zyn,
Dat zyn verſtant niet zoud' gereet zyn,
Die wel te voegen zo als 't hoort?
Wy Ledezetters, die geen woort
Van kruidenkragt, of diergelyken,
Verſtaan, noch in die boeken kyken,
Noch geen anatomy verſtaan;
Is 't niet een duvelsdomme waan,
Dat elk zich inbeelt, dat wy heren
Zyn meer als die, die 't and'ren leren?
En, dat die 't niet geleert heeft, al
Kan doen, wat een geleerde zal

Falje-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Faljeren ? ſulke dommen zijnder ;
Zy agten goe Chyrurgen klynder
Als Ledenſetters , beulen : ziet ,
Wat eert het volk op aarde niet !
Wy Ledeſetters die dat weten ,
Zijn daarom ook van groot vermeten ;
Een anatomiſch Chyrurgijn
Moet maar een brodlaar by ons zijn :
Altans , ik durf je wel verklaren ,
Dat geen gehater dingen waren ,
By my , als goede Chyrurgijns ;
Om dat ſe altijt met minder pijns ,
Gebroken en ontleet genaſen ;
Maar ik , met buld'ren en met raſen ,
Zeyd' altijt wel te weten , dat
Een Chyrurgijn geen kennis had ,
Ontleet , noch breuken te geneſen :
Een breuk , moeſt geen gebroken weſen ,
En 't geen ontleet was , niet ontleet ,
Wanneer 't een goet Chyrurgus deet :
Maar , al wat my om hulp geſproken
Heeft , was 't een been of 't aêr gebroken ,
Ontleet , geplettert , of geſcheurt
En dat wiert altijt waer gekeurt.
Dus heb ik endlijk wel ter degen
Ervarenthyt , en naam , gekregen ;
Zo dat ook ider , wie maar pijn
Had , elders , 't zy waar 't was , by mijn
Quam , op dat ik hem ſou cureren ,
Die 'k dan met appel ſalf ging ſmeren ,
Of roosſalf , om de ſoete rook ;
Of wel met oude botter ook ;
Want anders wiſt ik niet veel ſaken ;
Ook wiſt ik niet veel toe te maken :
Ik koft wel uyt d'apteken , half
Dialthea , half popelſalf ,
En fiat linimentum : 'k ſmeerde
Daar mee , ſo lang als elk begeerde ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Genas, of niet, wat bruyde 't my!
Om gelt was al mijn bruyery:
't Gebeurt genoeg, dat ſulke pijnen,
By avontuur, van ſelfs verdwijnen;
Dat gaf my dan een heerlijk loon,
En ſchone peerlen aan mijn kroon:
Dats goet voor my, als ik maar gelt heb.
Uyt al wat ik je nu vertelt heb,
Is ligt te vatten, dat al 't geen
Ik deed, om gelt maar was alleen:
Dat ik, met aſſeurant te liegen,
Maar voor had, menſſen te bedriegen;
En, dat ik, eer d'ervarenthyt
Een plaats by my had ingewijt,
Een menigte van rijke en armen,
Na Beuls wijs, ſonder my 't ontfarmen,
Gerekt, geduymelt, en gedraayt
Heb, dat jer wel mee hoort gepaayt,
En wel mee in je ſchik te wezen:
Want ik verſeker je nits deſen,
Wees jy een duyvel noch zo koen;
Waar ik was, had je niet van doen:
Want, om den mens aan 't lijf te plagen,
Daar moet jy noch conſent om vragen;
En elk is bang voor jou; maar ſiet,
Ik plaagde elk, en vroeg nimant niet.
Wijl gy maar duvel in de naam zijt,
En hebt in 't minſte geen bequaamhyt,
Zo wort gy maar by elk gehaat:
Maar ik was duvel in der daat.
Ik maakte dubbelde patienten:
Ik deed aan lijf en ſiel tormenten;
En zonder dat men my de ſchult
Gaf, had men ſakken vol gedult:
Niet een van alle die 'k zo plaagde,
Die ſig oyt over my beklaagde:
'k Heb menig deerlijk aan het lijf
Geplaagt, en lietſe dan noch ſtijf,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of krom en kreupel van my trekken;
En zulke duvels domme gekken
Beklaagden haar verdriet noch pyn;
Maar dagten, 't kon niet anders zyn:
Want elk een hout hem voor een ketter,
Die quaat ſpreekt van een Ledezetter:
Dus is 'er menig ambagtsman,
Die nu zyn koſt niet winnen kan,
Door kreuple, ſcheve, ſtyve leden
Wiens wyf en kindren, door de ſteden
En dorpen, beedlen gaan; en hy
Roemt, beedlende, noch zelfs op my.
Hoe menig pokmok, die aan pynen
In zyne leden ging verquynen,
Vroeg my om raat! Ik zei dan ras,
Dat op elk lit een zinking was,
En, dat ik hem die weg zou zmeren,
Zo, dat hem 't minſte niet zou deren:
Wiſt ik van pokken of zyn maat?
Heel niets: maar die, op hoop van baat,
Begaven zich by my ter curen:
Maar dat kon dan langer duuren,
Als, tot haar, tyt, en pyn, verdroot,
En in de beurs niets overſchoot,
Om haar gezonthyt mee te kopen:
Dan zou men wel na Dreſſer lopen,
By Marten Luithers Nieuwe Kerk;
Maar, gelt is meer als 't halve werk,
En dat was in de kaars gevlogen,
By my; dies moeſt men pyn gedogen,
Ja zelfs een jammerlyke doot;
Om datter niets meer overſchoot,
Om deze pok-kuur te betalen.
't Gebeurde al mee wel, van geen kalen,
Die, als ik lang genoeg geſmeert
Had, ſpeurden, heel niet gecureert
By my te zullen worden; datze
Dan dachten; 't is de pokken; katze!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar dan was 't ſomtijts wel te laat:
Men ſturf elendig, buyten raat.
Maar, om niet al te lang te temen,
Sal ik hier mee mijn afſchyt nemen;
Want ik heb klaar genoeg getoont,
Dat in de hel geen duyvel woont,
Noch ook geen duyvel ſich op aarde
Bevint, van mijn ontſag, en waarde:
Men kieſt wel, by een advocaat,
Een and're ſchrandre medemaat:
Een Doctor in de medicijnen;
De beſte van de Chyrurgijnen;
Wil 't hun patient niet na zyn ſin,
Hy voert 'er noch een ander in,
Van ſelfſte en d'eygenſte negotie.
De lyder ſchyt in hun promotie:
Maar, waar ik was, was ik alleen
Genoeg; men woud 'er anders geen
Begeren, om haar te bederven;
Al had ik ſe de dood doen ſterven.
Nu blykt genoeg, voor die my ken,
Dat ik de ſlimſte duyvel ben,
Die d'aarde kon tot plaag verſtrekken:
Hoewel een duyvel van de gekken;
Maar die zyn op de werelt meeſt;
En dies ben ik een grootſe geeſt.

d'APOTEKER.

WEl beul neef, ja dat ben je ſeker:
Maar ik heer duyvel Apoteker,
Sal tonen, dat ik wys en gek,
Een duyvel van reſpect verſtrek:
So dat ik duyvel aller menſſen
Ben; kunje groter duyvel wenſſen?
Jy die, gelyk je ſelf bekent,
Alleen der gekken duyvel bent,

Bent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Bent zelfs genootzaakt my te pryzen,
Die duvel ben van gek en wyzen:
Dat zal ik u betonen: ja,
Denk maar op u dialthea,
Wanneer gy die van my quamt halen,
Gaf ik u dik en menigmalen,
Vuil ſmeer met lyn oly; dat won.
Wat aangaat u populeon,
Dat was maar varkens vet, gebraden
Met nachtſchabeziën en bladen,
In menigte en in groten hoop
Die 'k had voor 't plukken; dats goet koop.
Als gy wat goets dagt te beoogen,
Dan wierd gy dus door my bedrogen:
En dat waart gy niet ſlegts alleen;
Maar ook den Chyrurgyn met een:
Quam hy om oly liliorum,
Ik gaf dien ſtultulo ſtultorum
Slegts oly van olyven, daar
Mee ging hy heen, en was wel klaar.
'k Gaf, voor diachylum cum gummis,
Wat diapalma ſlegt, pro nummis;
En entwas maar voor gratie dee,
Dats even goet, en 't won al mee.
Ik gaf maar lootzalf, in de furie,
Voor zalf de ranis cum mercurie.
En 'k gaf, voor oxicroceum,
't Emplaſtrum, quod bazilicum,
U biqne, ab omnibus, vocatur,
Et propter vim ſic nominatur,
Met dubelt hars gezmolten, dat
Is even goet, voor die 't maar vat.
Myn Heer den Doctor voer voorzeker
By my, d'Heer Duvel Apoteker,
Niet beter: want ik loerde op winſt;
En die ſteekt in opregt zyn 't minſt.
Schreef hy my voor, iets fraais te nemen;
Tot potiones, apoſemen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Decoctien, julapia,
Conditums, en etcetera,
Zo hy, in deze zyn recepten,
Van fraje en dure dingen repten
Die deed ik 'er niet in; want ziet,
De zieken proeven dat doch niet,
En 'k liet het my zo duur betalen
Als of 't 'er in was; want wy halen
Daar d'alderbeſte plokjes van.
Wie geen ryksdaalder maken kan,
Van 't geen geen ſchelling waart is, deze
Moet zekerlyk een botmuil wezen,
Of 't is een gek in folio:
Wat al de werelt wil het zo.
Indien hy heul zocht in de krachten
Van corneolen, en ſmaragden,
Sapphyr, granaatſteen, hyacinth,
Bereide peerlen, dat was quint
Voor my: want, van myn gantſche leven,
Heb ik die nimant ingegeven,
Schoon 't wàs my al gepreſcribeert:
Maar 't gelt heb ik 'er voor begeert
Als of de zieke 't ingenomen
Had; want daar moet de winſt van komen.
De bezoar, topaas, en gout;
Hoe veel men daar zomtyts van hout,
En wil dat die zyn ingenomen,
Zyn nimmer uit myn huis gekomen,
Alſchoon men ze ordineerde; maar
't Wiert my betaalt, als was de waar
Gelevert: 'k had die wel in glaasjes
Met rode leertjes; en met blaasjes
Verzien, tot pronkciraat; dat quam
Te pas, propter welſtantiam.
De fyne olyen by dezen,
Die mochtmen in recepten lezen,
En op het glas in myn boutiek;
Maar 'k gaf ze nimmer aan die ziek

Was;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Was ; want den oleum van Foely ,
En die zo duur zijn als de droely ,
Gelijk , van naaglen , en caneel ,
Alſchoon ze een Doctor noch zo veel ,
In zijn recepten ordineerde ;
Schoon hy de duvel preſcribeerde ;
Wat bruyde 't my , ik zeg , 't is waar ,
Ik gaf zo veel van 't een als 't aar ;
Dats niet een oogvol : maar ik deed 'er
Die drogen zelfs in ; dats gereder ,
En 't meeſt profijtlijk voor de beurs ;
Om winſt is 't doch te doen meſſieurs :
Ik gaf dan , in de plaats van oly
Van macis , klinklaar zuyver foly :
Voor oly van caneel , al mee
Kaneel : en diergelijke dee
'k Al mee met nageloly , deze
Moeſt naaglen in de plaats voor wezen ,
En die niet meer in zwaarte , pas ,
Als d'oly voorgeſchreven was :
De prijs was , of daar d'oly by was
't Welk zo veel meer profijt voor my was.
Voor aloës pellucida ,
Socotorin , hepatica ,
Koft ik de ſlegtſte die men weten
Kan , hengſten aloë geheten ,
Of caballina in 't latijn :
In ſumma , wat maar duur mogt zijn ,
En , ſchoon hoe nodig 't ook mogt blijken ,
Gaf ik aan armen noch aan rijken :
En ſchoon den Doctor was 'er by ,
Zo 't ſcheen expres tot ſchaa voor my ,
Zo zeg ik , kond ik , zonder liegen ,
De beſte Doctor wel bedriegen :
Want oleum van terpintijn ,
By d'andere olyen , die fijn
Genoemt zijn , zonder dat men 't ruyken
Kon , wel gemengt om te gebruyken ,

Ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Geſtadig in myn winkel klaar
Stont; en dat was dan dure waar.
Ik had voor 't pulvis fragmentorum,
Der lapidum prætioſorum,
Geſtoten zant, alzo gekleurt,
Al was 't van 't hele gilt gekeurt,
Zo konden zy 't bedrog niet merken?
En dat is ligtelyk uit te werken,
Met wel gekleurt geſtoten zant:
En oeſterſchelpen, wel gebrant,
En zeer zubtyl tot ſtof gewreven,
Ging ik de naam van peerlen geven,
Met bynaam van geprepareert;
Was dat niet braaf gepractizeert?
Myn compozitien, in potten
Gereet, om ider te bedotten,
Die waren, zo als nu gezeit
Is, van te voren toebereit:
Want, om wat duurs daar in te mengen,
Dat woud ik nimmermeer gehengen;
Ja zelfs ook geen zaffraan: want ziet
Ze is duur, en dat geviel my niet:
En wie zaffraan van my quam halen
Moeſt ſlegtſte zoort, voor beſt betalen.
Voor horen van Rhynoceros,
Verkoft ik hoornen van een os,
Of van een koe, dan 't een en 't ander
Gelykt zeer deftig na malkander.
Voor eenhoorn, gaf ik in 't gemeen
Maar ſlegts yvoor, of elpenbeen;
En wie zal een van deze beide,
Gevylt, van 't ander onderſchyden?
Ik gaf voor lapis beſoar,
Al mee maar zant: bruide ik 't in 't war,
Dat moeſt de Doctor dan vergelden:
Want zulks droop op myn keuvel zelden.
En wil je ſpreken van myn eedt,
Zo ik die zolemnelyk deedt,

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als ik myn proef dee? gy moet weten,
Dat ik op eden, en op ſcheten
Gelyke veel maar agt gaf; daar
Quam menig door in lyfs gevaar:
Den grootſten hoop verloor 'er 't leven
Door, door zo quid pro quo te geven.
Den Doctor, door zo ſlim een trek,
Stont dan en keek gelyk een gek.
En kond in genen deel begrypen
Waarom de ziekte na zyn pypen
Niet danſſen wou: en 't ging hoe 't ging,
Het moeyde hem zomtyts zonderling,
Dat hy zyn zieken dus zag ſterven.
Daat hy geen eer mee kon verwerven,
Doch kon 't niet keren: want hy wiſt
Niet, van Monſſieur d'Aptekers liſt.
Ook beurde 't my zeer menigmalen,
Als imand quam om iets te halen,
Op 's Doctors ſchrift en recipe,
Gelyk men ordinaris dee,
Dat ik, om eygen eer te winnen,
Zey: wat wilt gy hier mee beginnen?
Dien Doctor is een dommen bloet;
Zyn ordinantie is niet goet;
Want, zulk een als gy 't in zult geven
Zal ſtrak in prykel van zyn leven
Geraken: want zie; dit, en dat,
Gund ik myn hont niet in zyn gat:
Maar, zo gy 't wilt op my begeren,
Ik zal wat beters ordineren;
Zeg maar waar 't ſchort, in aars of hooft.
Heel dikwils wierd ik dus gelooft;
Wyl 't ezels tuig, uit al haar kragten,
De kok meer als den Doctor agten:
Ik maakte dan wat toe, en 't was
Luk raak, als botter in de as.
Daar wiert 'er zomtyts een genezen;
Voor die wierd ik dan zo geprezen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat andren, daar door aangelokt,
Al mee na my toe zyn gefokt,
Om 's Doctors gangen uit te winnen;
Daar tragte ik na met al myn zinnen,
En 'k deed zo veel, voor Doctors gank,
Te meer betalen voor myn drank.
Ook, om de luiden te verwildren,
Wiſt ik de Doctors af te ſchildren
Voor helden, die, door langen tyt
Te quack'len, maar hun zelfs profijt,
Meer als der ziekken welvaart agten,
En maar na veel viziten tragten:
Ook, dat de Doctors, ordinaar,
Niets gaven, als zeer dure waar,
Zeer ſlim, voor ryken, 'k laat ſtaan kalen
En ſlegte luiden te betalen:
Die liſt was goet, en 't gaf my winſt;
Maar 't was de zieken zeker 't minſt
Profijt. Nu kun je ligtelyk merken,
Dat ik niet hylzaams uit kon werken,
Als by geval: want, ongeleert,
En in die konſt niet geſtudeert
Kond' ik de ſiekken niet geneſen,
Of 't moeſt luk raak, en wonder, wezen:
Want een Aptekers ſtudie, gaat
Maar ſlegts tot kok, of tot koks maat,
Om voor den Doctor, en zijn krancken,
Sijn apoſematen, en dranken,
Te koken, en beryden, 't geen
Hy ordineert; en dits 't alleen
Wat men ons leert op onze winkels:
Maar ezels, uilen, domme kinkels:
En zulk tuyg, knotten wy dan toe;
Dat wy zijn, als ik weet niet hoe
Geleert; en in de medicijnen
Ervaren; dat we voor de pijnen,
En ſiekten, en 't geen elk mankeert,
Volkomentlijk geinſtrueert

Zijn;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyn; en de kragten van de kruyden;
Perfectjens weten te beduyden;
Dat wy, 't zy met ſimplicia,
Of treflyke kompoſita,
So ſeker weten te cureren,
Als ſommige van deze Heren,
Wier koſtelyke promotiebul,
Haar vint en laat een ſlegte zul.
Nu kun je ligtelyk beſpeuren,
Dat ik, door voorverhaalde leuren,
En door de nu vertelde liſt
Meer ſieken offerde aan de kiſt,
Als aan de ſpys, en aan de keuken:
Jy Beul neef, jy bedurft maar breuken
Eer dat je 't ambagt kont; maar veel
Van 't goet, bedurf ik in 't geheel.
Luk raak bedurf jy arm of benen:
Maar ik, het gantſche lyf met enen.
So imant door u, kreupel ging,
Verlamt aan 't een of ander ding;
Ik deedſe, binnen wynig dagen,
So ſtyf zyn, dat menſe moeſt dragen,
Van 't bedt tot in de kiſt; van daar,
Na 't grat: wat dunktje? is dat niet raar!
Gy moet het my ten beſten houwen;
So veel woud nimant u vertrouwen:
Ik hulpſe, ſonder veel geſchals,
Voor Doctor ſpelende, om den hals.
Den Doctor ſelve moet belyen,
Dat ik door deze bruyeryen,
Voor Doctor ſpelen, veel meer
Gemoort heb als dien goeden Heer:
Want hy had noch zyn fondamenten
Waar op hy my d'ingredienten
Bereyden liet: maar ik (ik zweert)
Had ſieken helpen niet geleert:
Ik wiſt wel, 't moeſt miracul wezen,
Als ik een ſieke zou genezen:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie 't niet geleert heeft, 't ga hoe 't gaat,
En wilt doch doen, doet willens quaat.
So heb ik 'er veel meer om 't leven
Gebragt door dit, als hy: hier neven
Heb ik noch, door 't vervalschen van
Zyn recipees, zo menig man
Om hals geholpen, dat hy zeker
Wel zwigten mag voor d'Apotheker;
Behalven dat myn winkel nog
Geen mengzel had, als, met bedrog,
En schacherzucht, by een gebrabbelt:
Of hy al wat recepten krabbelt,
Hy doet het voor des krankens best;
En 't blykt, wyl hy 't probatum est,
Voor 't onverzogte zal verkiezen,
En zal geen zieke graag verliezen:
En dat was myn beooging 't minst;
Want ik zag maar alleen na winst.
Wie weet nu van een droes op aarde,
Van meer bedrog en grooter waarde,
Waar door het menssely k geslagt,
Kan eer ten onder zyn gebragt?
Wie heeft verstant, en zal niet tragten,
My, met respect, en roem te agten,
Voor d'aldersnootste duvel, daar
Men horen kan, 't zy voor of naar?
Maar, wyl 't op aard nu zo gelegen
Is, dat men niet meer agt ter degen
In medicyne of chyrurgie
Geleert te zyn, ten zy dan die
Een jaar of twee mee op 't aptheken
Gegaan heeft, en, om, klaar te spreeken,
By ons gedient heeft voor Koksmaat,
Op dat hy zich alzo verstaat,
Op allerlei Apthekers zaken,
Om die wel toe te kunnen maken,
So is daar door 't bedrog ontdekt,
Tot ons uitnement disrespect,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En tot onze onwaardeerbre ſchade:
Geen Doctor wil nu, op genade
Van een Apteker leven; maar
Hy maakt zyn middlen zelfs nu klaar;
Of 't moeſt dan noch een plompert wezen
Die Daalmans werk niet heeft doorlezen,
Noch Blankaarts boeken: of een, die
Zig, op de konſt van Pharmacie
Niet veel verſtaat: noch kan by deze
Zomtyts noch wel een luiaart wezen,
Die aan de moeite zelf niet luſt;
Of die ons dan noch onbewuſt
Is: want Barbiers om harent halven,
Bereiden zelve hunne zalven
En plyſters, op dat terpentyn
Daar niet voor gummy in zou zyn:
Maar, om niet al te lang te praten,
Zal ik 't maar ſlegts nu hier by laten;
En twyfflen niet, of Lucifer
Zal zeggen, dat ik elk een verr'
In helſche daden overtreffen
Zal; en my daarom meer verheffen,
Als al wat duvel van reſpect
Heeft; wyl myn reden daar na ſtrekt.

DE PAAP.

DUs openhartig uit te bigten
Meſſieurs, dat hoort je te verligten:
Maar my als geeſtlyk oovrighyt,
Is zorg der zielen opgelyt;
En, op jou texten te gloſſeren,
Dat ik billyk pretenderen:
Want, uit te leggen, 't is gewis,
Dat zulks myn eigen ſtudie is.
Ook ben ik om te diſponeren
Van quade feiten; die 't negeren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wil, zie in 't canonicque recht,
Want voordeel daar voor ons in legt.
Gy miſlyk zoort van Advocaten,
Die d'eerſte beurt toekomt in 't praten,
Wyl d'Opperduyvel (dank dat hem)
Dat heeft bekragtigt met zyn ſtem!
Gy lieden zyt, met zyn believen
Gepermitteerde gaawe-dieven:
Ook ſtaat u, in uw divery,
't Behendig beurzen ſnyden, vry:
Maar, dat gy uit u kruin gaat ſtoten,
Met valſſe ſleutels in de ſloten
Geweeſt te hebben, dats een text,
Waar mee gy Lucifer behext
Hebt; want van texten uit te leggen,
Weet Lucifer niet veel te zeggen:
Maar ik zal zeggen; dat u liſt
Een ſleutel was, voor kas, en kiſt,
En aller domme boeren deuren:
Wie kan die gloſſen euvel keuren?
Ge ontfutzelde, met geen gewelt,
Al ſlapende de boeren 't gelt,
Dat is te zeggen; dat de boeren
Haar plytzaak op u lieten ſloeren,
En keken zelfs daar ſlegts van af,
Het zy 't haar ſchade of voordeel gaf;
En zulks heet met geſloten ogen,
En ſlapende; is 'er aangelogen,
Zo ſpreek vry nu, en ſwyg hier naar!
Gy ſwygt; wel nu: myn glos is klaar.
Ook hebt ge voor een comparitie,
Wel drie vier boeren, die notitie
Van waarden reekning, toegevoegt.
En, wyl je dan by nagt gekroegt
Hadt, was haar dat by nagt ontſtolen,
Die divery die bleef verholen
En 't ſcheen ſchier tovery, hoe dat
Men zo veel gelt verbroddelt had

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als 't Regt verloren, en men d'ogen
Weet open had, en ſig bedrogen
Vont door u vals en liſtighyt.
Sie daar: is 't niet wel uytgelyt?
Nu wil ik hier mee niet ontkennen
Dat gy u dievery, met pennen,
En ink, in 't boek gepleegt hebt; neen:
'k Agt ſulk een divery gemeen
By d'Advocaten; want zy ſchrijven
Gemeenlijk meer als zy bedrijven,
En dies, dat gy, met u geplyt,
Een dief in uwe nering zijt,
Geloof ik by my ſelf volkomen,
Daar wil ik niet eens tegen dromen:
Want, ſo my d'heugnis niet bedriegt
Is ſulks my dikwils in de biegt
Verklaart, van u, en van deſe andren:
Gy zijt dan dieven met malkandren;
Den Doctor, en den Advocaat,
Den Chyrurgijn, den beul, (zijn maat)
En elk eens kok: (den Apoteker)
'k Loov dat je dieven bent, ja 'k ſeker:
Ook, dat je luy bedriegers bent,
Wort ook al niet van my ontkent:
Maar, wat het moorden ſal belangen,
Wat is daar veel mee aan te vangen?
Wijl ider een geloven ſal,
Dat al u moorden by gevall,
Geſchiet zijn; en maar uyt onkunde;
Wijl elk zijn lijders 't leven gunde;
Wel wetende, dat na de doot,
Niet een van uw' iets meer genoot,
Als 't geen verdient was aan den kranken:
Want, al wie doot is, heeft geen dranken,
Noch andre ſnorrepijppen, meer
Van doen; dat weet elk even ſeer:
Ook is u doden, en u moorden,
Op dat ik ſpreek met ware woorden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De lijders, al zo veel als uw'
Te wijten; wijl 'er nimant ſchuuw
Is, onervaarne te gebruyken;
So dat die, die ten grave duyken,
Het ligt vertrouwens oude loon
Genieten, wijl ik u verſchoon;
Altans ſo wat ten grootſten dele:
Doch evenwel, gy hebt 'er vele,
Door onkunde, en bedrog, vermoort,
Gelijk men van u heeft gehoort:
Maar u vermoorden, moeſt by lijven,
Ik ſegg', alleen by lijven, blijven:
En wat gy ombragt in 't gemeen,
Dat was het lighaam ſlegts alleen;
Behalven elk u ygen ſielen.
'k Bekenn' dan zuyver; gy zijt ſielen:
Maar ik ſal tonen, dat ik ken
Bewijſen, dat ik arger ben,
Alleen, als jy luy met je vijven:
En daar in ſal ik boven drijven:
Geloov je 't niet, zo luyſter maar.
Mijn ſtudie was te Leuven, daar
Ik, wijl het gelt daar toe mankeerde,
Door d'een en d'anders gonſt ſtudeerde.
Dat is de vijver daar men viſt
Uyt armoe, 'k wierdt een Janzeniſt,
Gelijk tot Leuven 't ordinare
Gebruyk is: acht en twintig jaren
Had ik, als ik tot Prieſter was
Gewijt, en d'eerſte miſſe las.
'k Wiert aanſtonts Capellaan, van eene
Paſtoor met podagriſche benen:
Ik preekte, en hoorde biegt, en dee
Al 't gene dat mijn orden mee
Bragt: 'k leerde de predeſtinatie,
Al ſtaag, in elke Predicatie,
Als of Calvinus zelf 't zermoen
Deed. (Als de Janſſeniſten doen)

Al-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Alſchoon 'er van het hof van Romen
Contrarie order was gekomen,
En ider Janſſeniſt een eed,
Tot afſtant van die lering, deed:
Wy lagte en ſcheten in die eden,
Die wy aldus gedwongen deden:
En zeker, 't was conſcientie-dwang:
Want elk perzoon van onze rang,
Moeſt, door dien eed, zyn ampt als kopen;
Zo niet, zo moeſt men beed'len lopen;
Als konnend' anders niet beſtaan:
Dien eed was dan door dwang gedaan;
Waarom ze ook geen effect zorteerden,
Vermits wy, als te voren leerden:
Maar onze leken, is een zoort
Van volk, dat maar de ſtem aanhoort,
En let op d'inhout van het preken
Zeer wynig; en dat is een teken,
Dunkt my, dat ider, man en wyf,
Slegts preken hoort om tytverdryf;
Ligt zoudenze aars bediſputeren
Dat wy ze geuzen wilden leren:
Maar zy ſlegts horen na 't geluit;
En dat gaat 't een oor in, 't aar uit:
Doch zalig zyn die geen die bot zyn,
Zy zullen ezelen voor God zyn;
Daar zyn de leken mee te vreen;
En dat bruit zo al vry wel heen:
Dus hoeft men niet veel te ſtuderen;
En dat is, 't geen wy juiſt begeren:
Dies zeid' ik in myn preken wel;
Een predicatie is maar ſpel,
Aan preken is niet veel gelegen:
Maar, aan het biegten daar en tegen,
Hangt heel en al de zalighyt;
En die 's alleen de ziels profyt.
Dit, om veel moeiten te beſparen
Kond ik al horende wel klaren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De biegt, is die niet ingeſtelt,
Om zittende, gemaklyk, gelt
Te winnen, en elk eens zekreten
Secuur, en met profyt, te weten,
Zo weet ik d'oorzaak niet van 't werk.
Want onze Catholike Kerk,
Stelt mee vaſt, alzo wel als d'andren,
Dat Godt de zonden met malkandren
In eigener perzoon, vergeeft.
Wanneer den Zonder leetzyn heeft,
En hem zyn zonden heeft beleden:
En dat heeft zyn gegronden reden;
Godt zeit het door Ezechiël:
En Sanct Ambrozius zeit wel;
't Woort Gods (ſeit hy) vergeeft de ſonden.
By Auguſtinus wert gevonden;
Van allen menſſen is 'er geen
Als Chriſtus, en die maar alleen,
Die imants zonden weg neemt; dezen
Zyn van elk een genoeg gelezen:
En 't Prieſters hantboek, wel bekent
By alle Prieſters, en tot Gent
Gedrukt, voor een Antwerper Kerel,
Wyſt zulks zo netjes als een perel;
En alle Prieſters weten 't: hoe,
En waar, komt dan het biegten toe
Te pas, als om gehymeniſſen,
En gelt, en zonder net te viſſen?
Want zekerlyk geen mens bedriegt
Of loert een Prieſter in de biegt.
Een vroumens komt perfect verhalen
Hoedanig en hoe menigmalen
Zy zich in onegt troetlen liet;
Ja hoe 't plyzierig ging, hoe niet:
Indien wy 't maar ſlegts willen weten,
Wy vragen 't zo zy 't felfs vergeten,
En elk, 't zy jong of out bedaagt
Is van ons garen ondervraagt:

Ziet Enchyridium Sacerdotum, guidonis de monte rocheri Cap: de poteſtate clavium.

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men zal ons, zonder 't af te vergen,
Ook ſelfs geen wil tot zulks verbergen.
Hier wort een Prieſter door geleert,
Hoe elk een is genatureert:
Want elke biegtling zal ons tragten,
Zyn werken, woorden, en gedagten,
Bekent te maken; men verſwygt,
Ons niets; want anderſints men krygt
Geen abſolutie, als die ſlegt is,
Ten zy de biegt vooraf opregt is:
En dan vereert men ons op 't leſt
Noch gelt: fiat, probatum eſt.
Maar, wyl men onze Kerk van Romen,
Voldoet, met eenmaal 's jaars te komen;
En dat ontrent het Paſcha Feeſt,
So heeft een algemene geeſt,
Het Prieſterdom om gelt beſeten;
Zo, datze al prékende doen weten
Geen nutter werk te zyn, als dat
Men dikwils komt te biegten, wat
Men, algedurende zyn leven
Voor quaat, en zonden, heeft bedreven;
Ten minſten ider hoogtyt: want
Zo vult men ons te meer de hant;
En 't volk, dat al zo dom als tjoen is
Meent niet dat ons 't om gelt te doen is:
Maer, wyl 'er, door dry viermaal 's jaars
Te biegten, evenwel te ſchaars
Gegeven wort, zo is, door liſten,
Van onze Broeders Janzeniſten,
Hier toe een beter liſt geſmeet:
Dat is; wy zyn zo niet gereet,
Met elk een daatlyk te abſolveren,
Als andre Catholyke Heren,
Wy vynzen zo conſcientieus
Te zyn, als d'alderfynſte Geus.
Wy vynzen ons, uyt mededogen,
Om 's ſondaars zonden, zeer bewogen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En zeggen; zo'k u abzolveer,
En gy geniet dan onzen Heer,
Zo zyt gy zekerlyk verlooren:
Maar, zo gy na myn raad wilt hooren,
Zo heb noch een beetje moed:
Gaat heen en lees, tot uwe boet,
Of penitentie, tot voldoening
Voor uwe zonden, en verzoening
Met Godt; des daags, van liever lee,
Een heel capitteltjen of twee,
Wanneer gy t'huis zyt, in een hoekjen
In Thomas van de Kempens boekjen,
Op een Godvrugtige manier,
Een week of dry; kom dan weer hier;
Dan zal ik zien, met hulp des Heeren,
Of ik u niet kan abzolveeren,
Daar ging myn goede penitent,
En gaf my zulks als hy gewent
Was, gelt in manibus: want even
Dat, was de bootschag maar slegts. Geven
Dat is der Jansseniſten leus:
Behalven dit punt zyn wy Geus,
Vermits wy de predestinatie
Zo vast, en, van die valuatie
Prezupponeren, als Calvien;
En daar uit kunt gy klaarlyk zien,
Dat zielmis, mis, en biegt, maar webben
Zyn, slegts om't geven, en om 't hebben,
Geweven; maar, om voort te gaan;
Den penitent quam dan weer aan,
En liet my zyn bedryven horen.
In rang en order, als te voren
Van hem daar toe bespeculeert,
En wierd dan eens geabzolveert;
Mits dat hy daaglyks bleef verbonden,
Tot penitentie voor zyn zonden,
De zeven Psalmen, en by die,
Die groote lange litadie

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van alle Hyligen, te lezen;
En daar niet eer van vry te wezen,
Voor dat hy weer te biegten quam:
Dan ging hy heen gelyk een lam,
Na my wat in de hant geſtoken
Te hebben, daar myn ſchou van roken
Kon: en, om van die ſlaverny
Van al dat daaglyks bidden, vry
Te raken, was hy veel gereder
Tot biegten, en quam vaardig weder;
Dus hielt ik elk een in de bant
En kreeg daar gelt voor in de hant:
Hoe meer dan, dat men dit verrigten
Quam, dats hoe meer men quam te biegten,
Hoe meermaals dat ik gelt ontfing;
En daarom was 't my zonderling
Te doen: doch, op dat men 't niet merken
Zou, predikte ik dan in de kerken,
Dat nimant denken moeſt, dat ik
Door gelt, te beter in myn ſchik
Kon wezen; wyl eens Prieſters zaken,
Geen magtige beſlomm'ring maken;
Dewyl een Prieſter met zyn myt,
(Een Klopjen tot gedienſtighyt)
Ligt door de werelt konden raken,
Dit zeid ik dan met ſtyve kaken:
Doch, of men merkte, dat het maar
Gevynſthyt was, ik moeſt van daar:
De boeren waren met myn reden,
Zo 't bleek, niet al te wel te vreden:
Ik moeſt vertrecken, ſchoon 't my leet
Was, en tot in myn darmen ſpeet.
Ik wiert weer by een aar gezonden
Voor Capellaan; maar ziet, zy konden
My mee aldaar niet lyden; want
Het ging de boeren aan 't verſtant,
Gedurig onder penitentie
Te leven, door die gelt inventie:

Dus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dus ſwurf ik trots een Duitſche Joodt,
Gelyk vermuft beſchimmelt broodt,
Voor Cappelaan, by deze en gene;
Maar waar ik quam, was zelden eene
Die my niet haate gelyk een peſt.
Zo moeſt ik altyt weer van neſt
Verandren: want, om van methode
Te wiſſen, al wou men my doden
Zo woud ik dat niet doen; want ziet,
Ik diende veeltyts voor 't geniet
Van 't halve biegtgelt. Zou 'k dat derven?
Juiſt quam 'er nu een Paap te ſterven,
In een heel ſlegte Paſtory:
Dit wiert een braaf verval voor my,
Die ſchier van honger niet meer kakken
Kond, en niets had, als lege zakken,
En kale vrinden, die zeer graag
By my, zomtyts, haar lege maag,
En holle darmen, zouden vullen,
Had ik maar wat gehad te ſmullen:
Maar nu, zo haaſt als ik Paſtoor
Was, klonk het haar zo zoet in 't oor,
Als alle d'orgels en fiolen:
Nu kreeg ik ſmeer om op te dolen;
Vermits ik om dat biegtgelt, meer
Bekommert was, als om myn eer.
Ik vond veel ongedane zaken:
Hier lier ik breken, daar weer maken;
Nu was 'er dit. dan dat, niet pas,
Zo lang de Kerk maar gelt per kas
Had: want ik was niet eer te vreden,
Voor alle ding zyn volle leden
Had: ſchoot 'er iets te kort, wel aan,
Daar moeſt men dan om beedlen gaan:
Indien men dan iets aan de Heren
Baljuw, of Schout, 's jaars zou vereeren,
Dat moeſt van deur tot deur gezogt
Zyn; want het gelt was door gebrogt,

Met

Met tim'ren; en dan deed dat zoeken,
Baljuw en Schout, vilyn vervloeken:
Want, als men daarom in de beurs
Moet, vloekt men vinnig die meſſieurs:
't Gelt wenſt men gloejend in hun handen,
En dat het op hun ziel moet branden,
Ook wenſt men hun dan menigmaal,
Dat haar de helze duvel haal:
Dies was ik een van deze Heren,
Ik zoud hun dat vervloeken keren,
Mits kerende die timmery,
En niewe kerken hovaardy,
Van dure kerklyke ornamenten
En autaarcierzels; want die venten
Van Papen, pronken in der daat,
Met duur en pragtig misgewaat;
En beedlen 't gelt daar toe, de leken
Af; en om regt en waar te ſpreken,
De kerkendienſt is even goet
Alſchoon menze in een ſlegt kleet doet.
Voorts, ik met al myn wisjewasjes
Van dikwils biegten, leeg de tasjes,
En beurzen, meer als haagnevelt;
Want, al myn bruien was om gelt:
En dit domdoddig zoort van boeren,
Liet zig van my gewillig loeren;
En ſchorte 't 'er zomtyts aan een,
De reſt was weer met my te vreen.
Wiert imant ziek, en leyd op ſterven
Strak zocht ik van zyn goet te erven:
Ik ſprak (als een die niet graag borgt)
Gy hebt u lichaam wel verzorgt,
Met doctoren en medicynen,
Voor u lichamelyke pynen;
Maar denkt, de pyn van 't vagevuur
Slegts een minnuutjen van een uur
Te moeten lyden, zal u geven
Meer pyn, als ge in u gantſche leven

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verdragen kunt, al leed gy al
De pynen, die in 't aartſche dal
Geleden worden, zamen; dezen
Zyn niets by die, die daar zal wezen:
Ik maak u zulk een hels torment;
Indien ge 'er niet om denkt, bekent:
Op dat ge u zieltjen zoud verzorgen:
Want, mooglyk, zo gy wagt tot morgen,
En dan u ziel is in de pyn,
Van waar zal u verloſſing zyn?
Dies wil ik u recommanderen,
Dat gy laat miſſen celebreren,
Zo veel in u vermogen is;
Want niets zo zeker als de mis
Kan zielenpyn, in 't vaagvuur, ligten:
Myn myt, een klopjen, laat die bigten,
En ter communie voor u gaan,
Eens 's weeks; daar zult gy wel mee ſtaan;
Want ze is een zeer devoot caronje:
Vereert haar daar wat voor; en kon je,
Zo maak een rentjen aan de kerk,
Tot Kerkcieraat; dats hylig werk;
En 't is verdienſtig: gy moet weten,
Wilt gy u arme ziel vergeten,
U erfgenamen, na u doot,
Vergeten ze ook: en dies, de noot,
Waar in u ziel zeer haaſt zal raken,
Raat u een teſtament te maken,
Alleen tot zielzorg voor u ziel:
Want, of het nu alſchoon geviel,
Dat gy daar maar een jaar te lyen
Had, zo zal 't misdoen weer gedyen,
Tot uwer vrinden zielen trooſt,
Van 't aldernaaſte bloet, en krooſt:
En, op dat alles vaſt gaan zoude,
Maak myn deel aan een goet vertroude,
Beveel die mondling, dat hy 't my
Geeſt: want men laat niet toe, dat wy

Door

Door vreemde teſtamenten erven,
Om mis te doen, voor die die ſterven:
Dies dient die zaak met zekerhyt
Gedaan, zo als ik heb gezeit.
Dus kreeg ik, by den ackrelenten,
Myn deel in alle teſtamenten:
Ja zelf myn ſchyndevote Klop,
Ik meen myn dienſtmyt, en myn pop,
Die ik meeſt had om mee te ſpelen,
Raakte ook zomtyts al mee aan 't delen,
Van 's overledens gelt of goet.
Wat geltzugt had oit beter voet,
Als onze? hoort meſſieurs! wy Papen
Verſtaan ons meeſterlyk op 't ſchrapen;
En ſchoon 't zomtyts wel haat verwekt,
Het is devotie die 't bedekt.
Wanneer een zieken overleden,
Was, en men was niet wel te vreden,
My al te geven, wat aan my
Beſproken was; 't is dievery
(Zeid ik) het geen men my gegeven
Heeft, of beſproken by het leven,
My dus te onthouden: en ik ſweer,
Dat ik die nimmer abzolveer
Die my een penning wil ontrekken!
't Is met Gods Heiligdom te gekken
Als Prieſters iets onthouden wort:
Gy doet die arme ziel te kort,
Voor wien dat gelt aan my gemaakt is:
Schoon die nu van Godts hant geraakt is,
En gy wilt nu met zyne pyn,
Dus zonder medelyden zyn:
Wanneer gy zelve komt te ſterven
Gy zult het zelve lot beërven,
Zo als gy doet, zal u geſchien:
Men zal u ziel geen laafnis bien,
Als gy in 't onverdraaglyk lyen,
U gierigheden zult beſchryen:

Ziet

Ziet toe dat gy u niet bedriegt,
Ik ſal, alſchoon gy ſturft, u biegt
Niet horen, noch u abſolveren;
Noch eenig Prieſter conſenteren,
U in u doots noot by te ſtaan;
Dies zijt gewaarſchout! laat u raan!
Op deſe wijs, en door zulk preken,
Kond ik wel harde koppen breken;
Ik preekte zé murw als kly;
En zo quam 't gelt al vaſt by my.
Het heeft my dikwils zelfs verwondert,
Dat niet een boer, van zo veel hondert
Onnoemlijk tal van boeren loopt,
Wanneer zijn wijf afſterft, en koopt
Een ander, om voor hem te ſchryen;
Met inſigt, dat dat hem bevryen
Zou, van zijn droefhyt en zijn leet:
Maar ider domme kinkel weet,
Dat ſchryen, om eens anders ſmarten,
Voor gelt, den ſchryer niet ter harten
Gaat, noch de ſmart verligt: maar ſiet!
Van 't bidden denken zy dat niet:
Nochtans 't is om die ſelve reden
Zeer mal, voor bidden gelt beſteden.
Alſchoon een Prieſter zeid; dat hy
De mis, voor gelt, doen, Zimony
Agt; en, als iets dat niet geſchieden
Mag, tragt met reden te verbieden,
Zo ys van hem, voor niet, een mis
Dry, vier, of vyf, hy zal 'er wis
(Vervolg zo maar) de bruy van krygen,
Zo dat hy dan voor niet zal zwygen,
Vermits hy ſpreken zal voor gelt;
Alſchoon m'er ſprookjes van vertelt.
Voor gelt, een mens tot bidden huuren,
En om te ſchryen, dat zyn kuren,
En zotternyen van gewelt;
Wel waart in d'Almanacq geſtelt.

Nu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Nu, om weer tot de zaak te komen;
Myn geldt en moed was toegenomen:
Zo dat ik welig wiert, en vet;
Het ging my wel, maar in het bet
Begon my 't vlees zo zeer te tergen,
Dat ik 't niet langer zelfs kon bergen:
Ik had een Klopjen tot myn myt
Verkoren, welkers gylighyt
Ik door de biegt had leren kennen;
En 't was geen lelyk zoort van hennen:
Daar bergde ik 't in wat ik te veel
Had: en wat meen je? by myn keel,
't Was dubbelt hylig werk; wy beyën
Gehyligt weetje wel door 't wyën,
Verſtonden ons die zaken wel;
Hoe dat het ging, 't was hylig werk:
't Was hylig onder, hylig boven:
En wiert zy zwanger, 't was te loven,
Dat uit zulk dubbelt hylig werk,
Een ſteunzel voor quam, voor de Kerk,
Noch kond ik my dus niet belyën:
Ik ging weer niewe Kloppen vryen,
Van die 'k, door 't biegten had geleert,
Zeer wel te weten waar 't haar deert:
Van die ging ik dan, als de viezen,
Alleen maar ſlegts de mooiſten kiezen;
Die 'k, met zeer vriendelyk gelaat,
Ried tot den geeſtelyken ſtaat;
En zulks vervolgd' ik alle dagen,
Tot zy zich quamen op te dragen,
Aan 't wytzel, en gewyt gehull;
Dat gaf ten eerſte een brave ſmul:
Want, wyl dat heet de Kerk te trouwen,
En Chriſti Bruit zyn bruiloft houwen,
Gaat vaſt; na die dan is 't begin
Der Klopſtaat, en die gaat dan in.
Een Klopjen is voor al verbonden,
Tot dikwils biegten harer zonden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die zy, met lief, of 't zy met leet,
Door denken, doen, en seggen, deedt:
Beleed zy my dan, door gedagten,
Noch somtijts na een man te tragten,
Daar boud ik dan mijn voorneem op;
Dewijl een Priester, en een Klop,
Gemeenelijk een paar uyt maken:
Maar zo 't gebeurde, dat het laken,
Niet na mijn sin geschoren was,
Dat was met klopzus even pas:
Want nonnenhul, sal papenkappen,
Om duvel, noch om doot, beklappen:
Want, wie een Priesters eer onteert,
Wort nimmermeer geabzolveert,
Als, na volkomen restitutie
Van eer; eer volgt geen absolutie.
'k Weet niet hoe dat den dommen leek
Zo dom is, dat men dese streek,
Van moje klopjes aan te sokken,
Niet merkt: want lelijke die lokken
Wy niet, ten zy sy rijk zijn: want
Een rijken strekt ons voor een sant;
Ik eerde die, om milde gaven,
En om de geltdorst mee te laven.
Maar, een die lelijk was, en kaal,
Niet waart dat haar de duvel haal,
Wou die met kragt een Klopjen wesen,
Die zogt ik altijt te beleesen,
Tot kloppenstaats afkerighyt;
Want daar was mooyte aan noch profijt:
Maar zo ze my altijt aanporden,
En woud expres een Klopjen worden,
So liet ik haar daar in begaan.
Het domme volk kan niet verstaan,
Dat wy de mojen daarom vryen,
Om ons tot speeltuyg te gedyen;
Want, was 't ons om de siel te doen,
En niet om wellust, of om poen,

Wy

Wy zouden kaal en lelyk kiezen;
Want ider kan een ziel verliezen;
En God is 't, die zig niet vergaapt,
Aan gelt nog ſchoonhyt; ſchoon men raapt
Iets, om 't contrarie te betonen,
Hy zondert nimmermeer perzonen
Uit, om haar ſchoonhyt, noch om goet,
Maar om het goede dat men doet:
Een ſchone zal gewis, voor 't oordeel
Geen hair meer hebben tot haar voordeel
Als een die lelyk is, ten zy
Door beter ziel; en ik bely
Altans, dat ik geen klopjes vryden,
Als moje en ryken; alle beiden
Alleen om lyfs of goets genot;
En wie dat anders denkt, is zot:
Want, was 't niet om daar van te delen,
Ey lieve zegt, wat kon 't my ſchelen,
Of eenig Klopjen kaal, of ryk
Was? moi, of lelyk? dits nu blyk
Genoeg, dat Papen en Bagynen
Niet zo devoot zyn, als zy ſchynen:
Altans, het bleek genoeg aan my,
Al was 't maar om myn klopgevry.
Ik, die met reden, alle harten
Schat, na myn ygen, acht djt parten
Gemeen by 't prieſterdom, indien
Zy maar na gelt, en ſchoonhyt zien,
Wanneer zy zelf gaan maagden zoeken,
Om die tot Klopjes op te doeken:
Want God is op geen ſchoone maagt
Verlieft, en wat het gelt bedraagt;
Hy heeft geen gelt noch goet van node
Die beide volgen noit geen dode:
Want gelt en ſchoonhyt, in der daat
Helpt nimant die voor 't oordeel ſtaat.
Hier blykt nu uit, dat ik niet ſterven
Kon, zonder zielen te verderven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dat alleenlyk om plyzier:
Zo dat de Beul, en d'andre vier,
Zig tegen my niet kunnen roemen;
Dewyl zy ſlegts maar lyven noemen,
Of lichamen, en lichaaams quaal,
Die zy bedurven altemaal.
Het is zo dapper niet van noden
Te vrezen, die die 't lichaam doden,
Gelyk die moordenaars, als wel
Die, die de ziel doot, en de hel
Met helſche rompen kan vervullen:
Wat roemen deze kattekullen
Dan, op gaar lichaams moordery,
En divery, en zotterny,
Op lyf en leven te vernielen!
Ik ben, die lichamen, en zielen,
Gelyk vermoort heeft, als gehoort
Is; ik heb lyf en ziel vermoort;
Niet ſlegts door wisjewasjes bakken,
Met Klopjens, en myn lege zacken,
Te vullen; maar door noch al meer:
Hoor toe maar! ik vertell al weer,
Wanneer ik in het conzacreren
Was, of in 't transzubſtantieren.
Dacht ik niet meer op 't geen ik dee,
Als 't ſchip denkt op de barre zee;
Want dan ook waren myn gedagten
Dezelve, die zy anders plagten
Te zyn, als naamlyk, op de fuik
Van elke Non haar blanke buik,
Of nette quabbetjes; en deze
Belletten my devoot te wezen:
Want, ſchoon ik was al voor 't altaar;
Myn Klopjes lyden ook aldaar,
En waren altyt voor myn oogen:
Wie zou zo conzacreren mogen?
Ook had ik ſtrak van woort tot woort,
Haar gyle onkuiſſche biegt gehoort,

Eer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Eer ik aan 't Autaar was gekomen:
Hoe zoudmen conzacreren, zo men
Dat Kloptuig rondom om zich heeft?
Voor my, 'k wil graag bekennen, 't geeft
Een denken aan die bruieryën,
Van 't conzacreren gants verſchyën;
Zo dat, in plaats van broot tot God
Te maken, was het volk bedott,
En broot bleef broot in valuatie:
En nochtans onder d'elevatie
Het volk, onkundig in de zaak
Bad broot met aandagt aan, en ſmaak:
En dit geſchiede zo veel malen
Dat ik 't getal niet zal verhalen.
Ik boog 'er zelfs myn knyen eerſt
Voor, en dan ieder, elk om 't zeerſt.
Ook is het menigmaal in dezen
Gebeurt, wanneer ik mis zou lezen,
Wyl ik my zelve niet bevont,
Dat ik in ſtaat van gratie ſtont,
Noch ook my daar toe kon beryden;
Dan moeſt ik 't conzacreren myden;
Zo 'k zelf niet, door het nutten, wou,
Dat ik des duvels worden zou,
Als Judas; want communiceeren,
Dat is, het lyf en bloet des heren
Ontfangen, zonder hartenleet,
In zonden ſtaat, als Judas deed,
Kan, zonder hylig voorberyën,
Gewis maar ter verdoemnis leiën,
En daarom was ik niet zo koen,
De conzacratie dan te doen:
Die ongewyde hoſtie even
Wel, wiert van my om hoog geheven,
En aangebeden van al wat
Maar in myn kerk op kniën zat:
Die Afgods-dienſten en gebeden,
Die al dat volk dat broot aandeden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyn 't allen tyt van God verdoemt,
Wyl hy dat af-god-dienen noemt,
Voor 't ſchepzel knyen neer te buigen
Uit Godsdienſt; 't welk de Bybel tuigen
Kan, en de ſtraf daar op geſchiet:
Wie is zo dom nu, die niet ziet,
Dat ik meer quaats heb, in myn leven,
Alleen, als d'and're vyf, bedreven?
Altans ô Lucifer! 'k beken
Dat ik Paſtoorheer d'oorzaak ben
Van al die Afgods-dienſten, en de
Zeer droef daar op gevolde ellende.
'k Zou 't hier by laten blyven: maar
't Zal, dunkt my, beſt zyn, dat ik daar
Noch by voeg, hoe myn doen en leren,
Als hont en knuppel, accorderen.
Wanneer ik op de preekſtoel was
Was 't, of ik uit een boekjen las,
En ſchreeuwde, dat het elk een hoorde;
Dat ook d'onkuishyt in de woorden
Beſtont! en 'k zweer je, dat ik ſtrak
Niet liever, als van 't naaiwerk, ſprak;
Van dartelhyt, en kindermaken,
En van al deze aangaande zaken;
Niet maar ſlegs by myn huisgezin,
Maar by elk een, bragt ik het in
De praat te pas; het moeſt wel ſluiten,
Of 't voegde of niet; ik moeſt het uiten:
En ſchoon die praat zo paſtoraal
Was, dat de boeren altemaal
My, daarom over al niet achten,
Woud' ik 'er doch my niet van wachten.
Ik preekte, dat de lekkerny,
Een abzolute afgodery
Was: 'k noemde dat een buikgod eeren:
Nochtans woud' ik my niet verneren,
Om aan een zober man zyn dis
Te vreten; wyl 't niet lekker is,

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat zulke luyden op doen ſchaffen;
Maar bruylofts koſt en drank te ſtraffen,
En ryke lekkre luy haar koſt,
By dezen was ik op myn poſt
En maakte braaf myn part te krygen:
En 't is niet waardig te verſwygen,
Dat ik luk raak een gaſt had, die
Dan vrat als andre twee of drie;
Doch daar na, dacht ik niet te talen
Na zulke gaſten weer te halen:
Maar daar na, bragt ik ſtaag te pas
Wie dat my zulk een vreetbeer was.
'k Sey prekende (op de ſpaarpot ſiende)
Dat al wie d' Afgod Mammon diende,
Dat is, de girighyt, en 't gelt,
Een Afgodt dienden van gewelt;
En dat daar voor het hol bewaart is,
Dat onder Lucifer zijn ſtaart is:
(Met reverentie dat ik 't noem,
Op dat ik niets dies zaaks verbloem)
So kond ik op de gier'gen moppen:
Nochtans, wanneer ik op myn Kloppen
So veel gereden had, dat ik
De preekſtoel niet meer kond, zo dik
Beklimmen, wenſte ik, dat myn leken
My, om de Mis te doen, noch preken,
Moveerden: want een Capellaan
Te houden, quam my duur te ſtaan:
En ſocht ik een die van myn maats was,
En die dan doe noch zonder plaats was,
Die vrat dan, voor een mis of preek,
Van myn koſt weer de gantſche week;
Dies zocht ik die weer weg te boſſen,
En zonder wurremkruyt te loſſen;
En dat noch 't ſlimſt was; zulk een gaſt,
Bragt ſomtyts, by den akkremaſt,
Noch wel een gaſt of twee drie mede,
Gelyk d' Enkhuyſers doen; dat dede

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

My, in de beurs des harten, zeer;
En wenste om sulk een hulp niet meer:
So dat ik zelver liever preekte,
En mis dee, schoon 'er 't hemt van weekte:
Maar, woud myn volk te vreden zyn,
Met niets, dat was profijt voor mijn,
Vermits mijn jaargelt even groot was,
(Ik preekte of niet) tot dat ik doot was,
Dan 't was my zelver maar om poen,
Den mammon, of om gelt te doen.
Als ik mijn Doctor zou betalen,
Vertelde ik hem zeer menigmalen,
Ik weet niet hoe lang wel voor heen,
Dat hem een ider in 't gemeen,
Voor duur hielt: weetje door wat reden?
Ik hoopte, dat hy dan beneden
Een ander, my in rekening
Zou stellen, als 't aan reeknen ging.
In 't preken schold ik die voor sotten,
Dier tijtverdrijf somtijts in spotten,
En sulke jokkerny, bestond';
En waar ik een schriftuur-plaats vond',
In Proverbys Salomonis,
Die duuwde ik, als men dan gewoon is,
Alzulke spotters in de mou:
Als, dat haar Godt bespotten zou;
En dat men spotters van sich drijven
Moest, om in rust en vree te blijven;
Spot, spotters loon; etcetera.
Dat was dan preken; maar zo dra
Had ik de preekstoel niet begeven,
Of ik kond tegen andre seven
Spotboeven maklijk uytstaan: want
Geen arger spotdroes in het lant
Als ik was: anders wou 't niet hotten,
Ten zy dan ik moest elk bespotten;
En 't meest noch, die 't meest van my hiel;
'k Was vol van spot tot in mijn siel;

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En ſpotten was myn meeſte tragting:
Hier door ook raakte ik in klein agting,
By out en jong, by groot en klyn,
Gelyk de ſpotters altyt zyn.
Wanneer ik preekte, ſchold ik aardig;
Die zilver droegen voor hovaardig;
Zy droegen 't aan hun kleet meſſieurs,
Maar ik droeg 't liever in myn beurs.
Regeerzugt, hoogmoet, woud ik bannen
Zo 't ſcheen, uit vrouwen en uit mannen,
Wanneer ik ſtond en preekte; maar
Daar na, zocht ik ſchier ordinaar
Het Dorp en Raathuis te regeren,
Had men 't maar willen conzenteren;
Maar neen, men dreef my van myn doel
Men woud my 't kuſſen, en de ſtoel
Niet laten te gelyk bezitten.
Gelyk te ſchiette na twee witten,
Is altyt van een beiden mis;
Dies wierd ik elk tot ergenis.
Een deel woud zulk zoort van Paſtoren,
Gelyk als ik was, niet meer horen,
Vermits myn ongebonden mont,
In hoogmoet minder ſtigten kond,
En meerder ergenis kon maken:
Hier ſmaalde ik weer met ſtyve kaken
Van, op de predikſtoel; en wierd,
Zo hevig dat ik daar van gierd'
En root wierd, in myn hele bakhuis
Als of ik zat en drukte op 't kakhuis;
Doch daar wiert dan wat om gelagt,
En ik niet meer daar om geagt.
Myn boeren zagen daar een gek an,
En groeiden daar een hantdik ſpek van.
In 't preken, zeid ik d'agterklap
Een fout van 't alderſlegt jan rap
Te wezen, daar de droes behagen
In had, en hielt, zyn levendagen;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dat hy haar ook tot een loon
Een plaats toevoegde, voor zyn troon:
Doch was ik zelver een agterklapper
In folio; ja zulk een ſnapper
In agterklap dat ik geen vrint
Had, hy zy ook hoe waart bemint,
Die ik niet agter rug belabde,
Zo, dat 'er elk fenyn uit zabde.
'k Heb, op de preekſtoel, veel gezeit;
Hoe dat geen dink d'ondankbaarhyt,
In ondeugt, oit kon overtreffen:
Hier kond ik tout a faict van keffen,
Wanneer ik op de preekſtoel ſtont:
Zelf was ik arger als een hont,
In allerly ondankbaarheden:
Want, wie my dienſt en eer aandeden
Beſpotte ik in haar aangezigt;
Ja nimant kon 't my zo licht
Verkerven, als myn beſte vrienden
Die my met hart en ziel bedienden.
Ook pasquilleerde ik vol van gal,
Al was 't maar op een paardeſtal:
Ik moeſt doch altyts iets beſpotten
Al was 't ook maar ſlegts varkenskotten.
'k Was zelfs zo korzel als een beeſt:
En doch lankmoedighyt van geeſt
Heb ik voor hylig aangeprezen.
Een boer zei: 't mocht de duvel wezen!
Hy liegt het alles wat hy zeit:
Want, agtte hy 't zelfs voor hylighyt,
Al wat hy hylig noemt, hy zoude
Zich aan die hylighyt wel houden;
Dan 't is een korzelige vent:
En zo hy 't al voor quaat erkent,
Wat hy quaat noemt, zo moeſt dat blyken
Door van die zaken af te wyken:
Maar hy keurt zelf het quaat voor goet;
Dat blykt, om dat hy 't alles doet,

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat hy voor quaat zoekt af te ſchildren.
Dus raakte 't volk vaſt aan 't verwildren,
En ik in 't graf. Zie daar myn les;
Hoewel de leſte van de zes,
Na Koning Lucifers begeren;
Doch evenwel durf ik wel ſweeren,
Dat in myn text al vry meer pit
Als in al d'andre vyven zit.
Maar, al zoud ik 'er ook om prachen,
Zo dien ik noch wel eens te lachen,
Om dat het hier op order, zo
Perfect geſchiet in folio,
Dat zeg en affirmeer ik zeker:
Monſieur den dief, den Apoteker,
Is tuſſchen Beul en Paap geplaatſt:
Dien armen diefshals heeft het quaatſt:
Zo voert men dieven na de galgen,
Als blykt aan alle hangebalgen:
't Is raar voor die 't bedenkt; wel ja
Daar paſt een lach op: hah hah ha!
Nu wenſte ik aanſtonts wel te weten,
Wie reſpectable duvel heten
Zal; en de grootſte duvel; die
'k Behalven Lucifer, hier zie!

LUCIFER IN SYN BIEGT-STOEL.

VErdoemde Zielen, komt wat nader!
Hoor toe! 'k verklaar u al te gader
Dat gy hier, nu, te dezer tyt,
Myn alderbeſte duvels zyt!
Gy hebt u na myn zin gequeten!
Dus zult gy gloejent zilver vreten,
Wanneer den grootſten hoop van al,
Maar op een hontsvot byten zal!
Zo 't weer geviel in rang te ſpreken,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo zult gy deze rang niet breken:
Den Advocat, als kaaklaar, voor.
De twede in rang zy dien Doctoor.
Smoelfacelator zy de derde.
De Beul, de Ledezetter, werde
De vierde plaats gedediceert:
En, als zich deze rang eens keert,
Zal hy de darde zyn: ja zeker.
Stampkokkius den Apoteker,
Zal in de rang de vyfde gaan.
Myn Heer Paap Jan, moet agter aan
Zyn, om voor Luitenant te ageren:
Want, als de rang zich om mogt keren,
En 't op een lopen ging, zo was
Hy 't eerst in 't lopen, en dats pas:
En, als men zal verkeert beginnen,
Zal hy de Kaak'laars voorrang winnen;
Doch dat hy nu de trop besluit.
Zie daar zy 't nu me wel, en UYT.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

LUCIFER
IN ZYN
REGTERSTOEL.

Anneer die kermis-dag nu, even
Alzo geviert was, als voor-ſchreven
Is, en geheellyk gepaſſeert;
Sprak Lucifer: ik had begeert
Van d'een of d'ander wel te weten,
Dat ſelve, dat wy al vergeten
Zyn; als, te weten op een prik,
Hoe lang 't geleden is, dat ik
Van boven, uit het eeuwig leven,
Tot in de hel toe, ben gedreven:
'k Heb my al lang hier om gequelt.
En niemant komt die 't my vertelt,
Zodanig als 't van my begeert is:
En, wyl die dag nu gepaſſeert is,
Wil ik, dat ieder duvel, net,
Als voren, op zyn zaken lett;
En, wyl ik ider nu geſproken
Heb, zo begeer ik, dat die ſpoken,
Die nikkers, duvels, droezen, en
Zo als dat tuig haar namen ken,
Gelyk wy die wel eer benoemden,
Die al de zielen der verdoemden
Hier onder voeren, dat die ſtrak
De zielen, die zy met gemak
Gekregen hebben in detentie,
Hier voor myn Troon ter audientie

Doen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Doen komen, op dat ik haar ſtraf
Na waarde; en na verdienſte ſchaf.
Nu wiert 'er ſtrak een deur ontſloten,
En vele daar door uitgeſtoten,
Met een afgryſſelyk, zeer naar,
En kerment jammerlyk gebaar,
Zo, dat het gilde, en dreunde in d'ooren,
Onmooglyk langer zulks te horen;
Dies Lucifer, met grammen zin,
Riep: hou je bek of 'k ſchyt 'er in!
Hoe is 't met deze hoerekinders!
Wat meenje? dat wy hier beminders
Zyn, van dat narrenzang? wel neen.
Hier op ontſtond een ſtilte; en een
Zei: met verlof Heer Duvel! ben je
Zo machtig als 't wel lykt, zo ken je
Wel keren, dat je zulk geluit
Niet hoort: maar kyk een rys, men bruit
Ons, of men ons maar voor de honden,
In vullis vaten had gevonden:
Je knegts, je duvels, of hoe heet
Men ze hier? die dragen niet een beet
Reſpect, noch geen conſideratie:
Wat duvelze vervloekte natie
Heb je in je dienſt? wy zyn geboeit;
Nochtans men ſleept ons voort; men knoeit
En ſchopt, en ſlaat, en bruit ons, even
Als of men haar daar gelt voor geven
Zou; en je roept noch hou je ſmoel;
Wat meen je? datter geen gevoel
Meer in ons is? gebied je geeſten,
Die onfatzoenelyke beeſten,
Dat ze ons met vreden laten; dan
Zal elk zien, of hy ſwygen kan:
'k Verzeker je, dat wy niets minders
Al hoerenzoons, en hoerekinders
Zyn: zeker wy zyn aldenbrui
Fatzoenelyke eerelyke lui,

Die,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die, als we leefde, in onze dagen
Den degen, met ontzag, te dragen,
Gewoon zijn. Ben je krijgsluy? (vroeg
Vorſt Lucifer) ſpreek op! en droeg
Je 't zwaart op aart, in oorlogs tijden,
Om uwe landen te bevrijden?
Wat duvel! Soljers? (zey den aar)
Zoud je ons voor zulk volk met malkaar
Hier aanſien? neen werentig; heel niet:
Zulk raptuyg zijn wy by mijn keel niet:
Maar ons is eertijts toe vertrout
Den dienſt van Droſt, Baljuw, en Schout;
Tot welkers dienſten en beliven,
Wy ſchelmen, moordenaars, en dieven,
En beedlaars vingen; die gevat,
Op 't platte lant, in dorp, en ſtadt,
Van onſe Mogenthyt gevangen
Gebragt zijn, om hun ſtraf te erlangen;
Waar door een ider, metter tijt,
Wiert van zulk lompentuyg bevrijt.
Mijn Heer de Duvel (zeyd een nikker)
Ik ſal je zeggen 't geen dat ik 'er
Van in te brengen heb: 't is ſchuym,
Dat een conſcientie heeft, zo ruym,
Dat ik 'er maklijk paart en wagen
Daar in, en rondom in, kan jagen.
Mijn Heer (zeyd eene van dat tuyg)
Die nikker liegt te duvels ruyg
In 't byzijn van u Excellentie,
Dat wy zo ſchriklyk veel conſcientie
Bezitten zouden: want, ik ſweer
Uit naam van all', (wat wil je meer?)
Dat geen conſcientie als een zantjen,
Van al ons leven, oit, op 't kantjen
Van onze harten is geweeſt;
Veel min daar in; dies liegt dat beeſt:
Al wat conſcientie wort geheten,
Is vreemt by ons, dat moet je weten.

Wel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wel nu dan (zey den aêr) je bent
Dan volk dat geen conſcientie kent.
Heer Duvel, 't zijn geen Lietjens-ſangers,
Maar Divenleyders, luyſevangers,
En zulk tuyg als men Dienders heet;
Zo vol van ondeugt, en zo wreet,
Als eenig duvel hier beneden;
't Heeft acht op ſuchten noch gebeden:
Die Schurken voeden ſchelmery,
En divery, als of 't haar vry
Stont. Worden deze Heren-honden,
Ter ſchelm en divenjagt geſonden,
En krijgen ſchelm of dief gevat,
Ho! raat genoeg! heeft hy maar wat
Om haar de handen mee te vullen,
Terſtont, die Divenfokkers zullen
Hem laten lopen; is 'er maar
Gelegenthyt, zo is hy klaar,
Hoe ſlegt hy is in valuatie,
Zy doen hem, voor zijn diefs-gelt, gratie:
En, zo die dief dan haar noch wat
Belooft, en naar, in 't korte, dat
Beloofde geeft, zo mag hy denken,
Dat hem de Beul niet ligt ſal krenken,
Indien hy haar zomtijts maar geeft
Van 't geen dat hy geſtolen heeft:
Zo dat zy Koningen der diven
Zijn; die de dieven ten belive,
De diefſtal toeſtaan, zo die maar
Wat contributie-gelt, aan haar,
Van hunne divery, betalen;
Die diven zijn dan haar vaſſalen:
Maar d'arme dief die dat niet doet,
Al keek hy dan ook noch zo zoet,
Zy zullen die, en zijn gezellen,
Die haar niets geven, als rebellen
Van haar gedugte Majeſtyt,
Gevangen, zetten, puur uyt ſpijt;

En

En, om haar roof-luſt eerſt te koelen,
Zyn broek, en zakken, wel bevoelen,
En nemen alles, tot een duit,
Ja mes en ſnotdoek zelfs, daar uit;
Op dat hy, in zyn ſtrenge banden,
In 't gat, geen gelt heeft in zyn handen,
Om eenig zoopjen voor te koop
Te krygen. Dien verdoemden hoop
Van Luizevangers, die bezyden
Haar ſtaan, zyn ygentlyk beſchyden
Om lietjes-zangers, bedelaars,
't Geſpuis van hydenen, en haars
Gelyken, over al te zoeken,
Door ſtadt, en dorp, en alle hoeken,
En voeren dan alzulke maats
In 't wilge Raſphuis; dats haar plaats,
Daar zulke beedlaars dan met eeren,
Door werken, wel van koſt en kleren
Verzorregt worden: 't bedeltuig
Nochtans, gewoon zeer raaw, en ruig,
Als beeſten, ſlegts daar heen te leven,
Wil zich tot werken noo begeven;
Vermits zy, door de bedelzak,
(Alſchoon elk een tot ongemak)
Met veel gemakkelyker zaken,
Als werken, aan haar nootdruft raken:
Want, in de dorpen, en op 't lant,
Wort haar gemeenlyk gelt ter hant,
En eten in de korf, geſtoken;
En, mits haar noit iets heeft ontbroken,
Zo is dat ontuig allegaar,
Zeer wulps en dartel met malkaar:
Zy gaan voor familjare geeſten,
En paren even als de beeſten;
Want man en vrou, tot elks geryf,
Verleent gemeenzaamhyt van lyf:
Haar baren, of haar jongen-worpen,
Geſchiet gemeenlyk op de dorpen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar dan het boerdom, ligt geraakt
Door mal medogen, altyt maakt,
Op koſten van een Dorp vol Boeren,
Haar hoerkraam fraitjes uit te voeren:
Haar wort een vroetwyf toegeſchikt;
Een kraambewaarſter uitgepikt,
Om 't bedelvarken te bewaſſen,
En tot haar dienſt wel op te paſſen;
Men geeftze koſt, en kindergoet,
En wat een kraamvrou hebben moet;
Ja alles wat zy hebben zouden:
Als dan de kraam is uitgehouden,
Zo gaan zy met haar hoerkint heen.
Die hoerenkraam is ongemeen
Verdriet en laſtig voor de luitjes;
En 't lant raakt dus vol jonge guitjes
Van hoer en dieven door malkaar,
Want zulk volk is 't meeſt allegaar.
Maar, eer die ritze dragt voldragen
Is, gaan die ſcheuken alle dagen,
In zo veel Dorpen als ze om broot
Gaan, vynzen, dat de barens noot
Haar overkomt, hoe langs hoe banger;
En dat zy geen minutjen langer,
Van wegen felle barens-pyn,
Meer zonder vroemoer kunnen zyn.
Het wyf wort in een huis genomen,
De Schepens doen een vroemoer komen,
Die, als zy 't wyf dan ondertaſt,
Vint, dat de zaak nu noch geen laſt
Lyt, en men raat haar te vertrekken;
Doch zy, de boeren maar voor gekken
Aanſchouwende, zeit vrou en man,
Dat zy heel niet meer loopen kan:
Dus wort haar koſt en drank, daar neven
Een ſchelling vier of vyf gegeven:
Daar door dan krygtze niewe kragt,
En wort dan verr' van 't Dorp gebragt:

Maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, op dat zy zich niet vermoejen
Zal, doet men ze in een ſchuitje roejen,
Na 't een of 't ander dorp, en daar
Weer, maaktze 't ygenſte gebaar.
Dus laatze zig, al ſtaag, in hopen
Van dorpen, door den boer, uitkopen,
Die liever 't ſchotbeeſt zo wat geeft,
Als dat men al den kraamſchaa heeft.
Maar, ſtelde d'Overhyt een boete,
Mits dat de Schepens zouden moeten
Die boete geven, als 't zo quam,
Dat op een dorp een bedelkraam
Geviel, in een der boeren huizen,
Ik ſweer, Heer Duvel, by pots muizen!
Daar wierden zo veel ontuig niet
Geteelt, als elk daar daaglyks ziet.
Nu kan men wel met handen taſten
Dat zulks geweldig overlaſten
Moet, wyl men dus de boeren port
Op dat men uitgezopen wort,
Van die verbruide ledig-gangers:
Hier toe dan zyn die luizevangers,
En Droſten dienders aangeſtelt,
Om al zulk ſchuimtuig met gewelt
Uit alle ſtedelui, en boeren,
Na 't willge Raſp-huis toe te voeren:
Maar zy gaan ſlegts heen om de buit,
En plundren deze beedlaars uit
Van hun gebedelt gelt en brokken,
Den beedlaar moet het alles dokken,
Zo bedelgoet, als bedelgelt;
Zo niet, zy nemen 't met gewelt,
En laten ze dan weer ſpanceren:
En even zo doen deze Heren,
Zomtyts, met diven ook op 't lant;
Ze handlen ze op een zelve trant.
Zo, zo, (zei Lucifer) maar even
Wel, waar 's dat bedeltuig gebleven?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyn die niet in u hant geraakt,
Zo zeg, wat is 'er van gemaekt?
Hier zynze by den ackrelenten
(Zei d'aar) by hele regimenten:
Daar ſtaanze in ryen en geleên,
Langs al die luizevangers heen:
Daar ſtaat geſchoren, ongeſchoren,
En al die by dat Claſſis horen,
In order, netjes by malkaar.
Dat liegt gy duvel allegaar!
(Zeid eene van dat bedelrisje)
In order ſtellen, daar in mis je.
Myn Heer den Opperduvel! 'k ſweer 't!
Wy zyn volkomen geaffronteert,
En hebben reden ons te ſtoren!
Want, wy zyn Prieſters, en Paſtoren,
Der Roomſche Cattelyke Kerk.
Is dit regtſchapen duvels werk,
Het hylig Prieſterdom te paren,
Met diven, en met bedelaren?
Ik meende dat men (by myn ziel)
Hier onder, beter order hiel.
Stak gaf die Nicker, deze Pater,
Een leckre klater voor zyn ſnater,
En zei: wat bruit me deze Paap!
Jy luizige geſchoren aap,
Zul jy me hier zocken te affronteren,
En my 't in order-ſtellen leren?
Wel dats weratjen ook wat raars!
Waar vind men ſnoder bedelaars,
Als al dat bedeltuig van Papen?
Jy lui ſtudeert al meer op ſchrapen,
Als op je misdoen: want men ziet
Wel, dat je lui eet liever niet,
Als andre luiden ſpys; en deze
Dient noch wel toebereit te wezen,
Voor uwe leckre bedelbek.
Gy noot u zelver, met een trek,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy gingt in kleding, of gy, even
Pas, iets had, om daar van te leven.
Gy node akskaks, met zoete taal,
De ryken op u middigmaal
En gafze zobertjes te vreten:
Dan deedjer, na de maaltyt, weten,
Als of je, indien je beurs wat meer
Geſpekt was, alle daag haar weer
Wout noden, en haar beter ſchaffen.
Is dat geen beedlen? wie zal 't ſtraffen?
Dies oorzaaks wiert by beedlaars vaſt
Van d'een en d'ander, ſtaag te gaſt
Genoot: gy gingt daar om te zmullen
En om u ſwambalg op te vullen,
En had u porte eſpee, livry,
Dat is u myt, u Klop, op zy.
Waar gy gewoon waart te verkeren,
Daar ſpraakt gy niet als van vereeren,
Vereer my dit, en ſchenk my dat:
Zo doende ſchonk u ieder wat:
En agt gy dit noch voor geen beedlen?
Of zou 't u adel hier onteedlen?
Noit had gy eene ryke Klop,
Die gy niet altyt aan de kop
Gingt lellen, om u zulks te ſchenken
Als je haar te voren in bedenken
Gegeven had. En ſturf 'er een;
By tyts dan, waar jer in 't gemeen
Al by, om zulke 't hooft te breken,
Met u een dootgaaf te beſpreken,
Om daar voor mis by mis te doen,
Tot zielentrooſt, en zondenzoen:
Want gy gaft hun verzekerniſſen,
Dat wie geen turfmant vol van miſſen
Liet na zyn doot doen, dat die puur
Schier eewig brandde, in 't vagevuur:
En gy wiſt zelf wel dat het logen
Was, wat zy daar van zeggen mogen:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want, ſterft een Prieſter, die zorgt niet
Dat eene mis voor hem geſchiet,
Ook zal hy niets daar voor beſpreken:
De leken wil men 't oog uitſteken
En daarom doet zyn zucceſſeur
Slegs om den leek, en om de ſleur,
Een mis om 't jaar, voor d'overleden
Geſtorven Prieſter; in gebeden
Beveelt hy hem geheel den leek,
Eens om de maant, en om de week;
Maar zo hy zelver kon geloven
Dat mis doen, hier, voor hem, daar boven
Wat helpen kond, als 't wiert gedaan,
Zo kan een dommert wel verſtaan,
Dat hy 'er happig by zou wezen
Om daaglyks miſſen te doen lezen
Tot ligting van zyn pyn: maar neen,
Hy ſterft 'er maar zo ſlegts op heen;
Wil d'erfgenaam zich daar mee weren
Dats wel, dat zal hy juiſt niet keren.
Is dit nu noch geen beedlen? wel
My dunkt het ſchynt ſchier apenſpel.
Ook zal ik je, met je believen;
Al mee betonen, dat je dieven
Bent, van de ſnootſte en argſte ſlag,
Hoewel in ſchyn, zo fijn als rag:
En wat verſchoning zulje vinden,
Indien ik zeg dat jy die vrinden
Dat gelt ontſteelt, dat voor die mis,
Voor doden, u gegeven is?
Gy weet d'onnooſlen te bedriegen,
En, ſlegts om gelt, haar toe te liegen,
Dat uwe miſſen medicyn
Zyn, voor die, die geſtorven zyn:
Nochtans heeft Zalomon, dien wyzen,
Wiens leſſen noit genoeg te pryzen
Zyn, u geleert, als; datter niet
Noch onder Zon noch Maan geſchiet

Waar

Waar aan de doden deelgenoten
Zijn : weet gy dit om verr te ſtoten ?
Die Schrift-text hebt hy ook geleert :
Nochtans hebt gy ſtaag gelt begeert ,
Om doden deel aan mis te geven ,
En wiſt doch datter van zijn leven
Geen kans toe was ; door dit bedrog
Nogtans , verkreegt gy 't geltje doch ;
En dog de vrienden van die doden
Die hadden 't dikwils zelfs van noden ;
Doch gaven 't van haar daaglijks broot ,
En bleven zelfs daar door in noot.
Is dat niet met een liſt geſtolen ?
Zo kan men hier wel duvels dolen.
Wy noemen hier , 't zy leet , of lief ,
Een Paap , een beedlaar , en een dief.
Gints aan een andre kant , wat varder ,
Schreewde eene noch al vry wat harder :
O grote Lucifer ! indien
Gy ons niet geaffronteert wilt ſien ,
Zo doet ons van de dieven ſchyden ,
En tot een ander claſſis lyden ,
Vermits wy klaar in daat en ſchijn ,
Bedinaars der Juſtitie zijn !
Die dat riep , wiert , door drie vier ſpoken ,
Al ſtrak de bek vol vuur geſtoken :
Stop daar je waffel mee , (zeyd een
Van dat geduvel , die dat deên)
Maar dat ſpook , die de Schout der ſpoken
Was , en tot dees tijt toe geſproken
Had , zey : wel hoe ! zijt gy verſtoort ?
Zijt gy niet mee van 't diven zoort ?
Van wien is doch 't bewijs veel klaarder ?
Een diet , is dat geen deurenwaarder ?
En is een deurwaarder geen dief ?
Hoe droes komt gy dan op mijn brief ?
Jy luy bent nochtans , by je leven ,
My al voor diven opgegeven ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En 'k zal betonen dat je 't bent :
En of je luy je fout ontkent ,
Wy zullen daar maar eens in ſchijten ,
Vermits m'er hier niet om zal plyten :
't Is al genoeg als ik het weet :
Want ik ben hier een droes van eet ;
En heb wel zolemneel gezworen ,
By Lucifer zijn duvels ooren ,
By al de kronkels van zijn ſtaart ,
By al de vazels van zijn baart ,
En endlijk , by zijn aarsgats-plojen ,
Voor hem geen leugens uyt te ſtrojen ,
Ten laſte van een aartſche geeſt ,
Die noyt hier onder is geweeſt ,
Als nu ; dies valt hier niets te ontkennen :
Wy reſpectable duvels bennen
Van zulken fotzen inborſt niet ,
Dat we imant zouden in verdriet
En lijden helpen , zonder reden ,
Als of wy imant onregt deden.
Hoor ! dat je een dief bent , dat is klaar :
Want hoorde gy een Pagter maar
Vertellen ; deze luyden falen
My , wijl 't haar tijt is , te betalen :
En , ſchoon hy u dan noch niet zont
Om gelt , zo gingt gy doch terſtont ,
Al ſtrak , de luy inſinueren ;
En daar voor , zo veel , pretenderen ;
En ſomtijts noch zo veel , als pas
U toegelyt zalaris was.
Die luy die 't doch noch niet gelegen
Quam te betalen eerze u kregen ,
Die moeſten , 't ging hoe 't ging , dat gelt
Met ſchade lenen , of geſtelt
Zijn ; als gy weer quamt , u zalaris
Noch eens te geven : dies dan waar is,
Dat gy die luy dat gelt afdwongt ,
En van haar armoe zulks ontwrongt ;

Ja

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ja zulks noch buiten laſt en order:
Dit is begin; ik zal u vorder
Wat anders zeggen, ongediert!
Wanneer gy heen gezonden wiert,
Om d'een of d'ander inzinuatie,
't Zy die, of wel een renovatie;
Indien die Boer hier vriendlyk ſprak,
Gy kreegt papier, en ſchreeft al ſtrak;
Die boer heeft my niet ſlegts geſchonden,
Maar d'Ovrighyt voor bitze honden
Geſcholden. Of, indien je quamt
Na dat je een morgen zoopjen namt,
Van vyf zes mutjes ſjap, dan waar je
Verzien met goe couragie, maar je
Trok dan aan 't ſchelden van die boer,
Tot dat hy op je backis voer,
En ſloeg je, dat je, in drie vier weken
Pas kyken kont, en pas kont ſpreken;
Dat was dan zulk een ſware zaak,
Dat zulk een boer, tot u vermaak,
Zich niet wat uit wou laten ſchelden,
Dat gy al ſtrak in lettren ſtelde;
Dat zulk een boer 's Lants Ovrighyt,
Had in haar eer te na gezeit,
Mits zeggende, daar in te ſchyten,
En die voor ſchelmen uit te kryten,
Voor boeren onderdruckers, en
Al wat men meer bedenken ken:
Dat gy, die dit niet kont verdragen,
Daar jammerlyk voor wiert geſlagen;
Zo, dat gy niet van daar kont gaan,
Door zulk een overdadig ſlaan.
Dit wiſt gy zelver te onderſchryven,
Met namen, by drie, vier, of vyven,
Als tot getuige, ſchoon niet een,
Als die 't u deed, een oog te leen,
Tot u getuignis had gegeven:
Ook had je altyt een ſchelm zes zeven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die, voor een bek vijf zes vol sjap
Tot vals voor u te tuygen, knap
En vaardig waren te getuygen,
Wat gy maar uyt u kop wout zuygen:
O wee die boer dan voor zyn slaan,
Indien hy niet woud onderstaan,
Sich zelf uyt zyn verderf te kopen,
By u, en dat door gelt by hopen!
Is dit nu noch geen divery?
Hoor toe dan! neemt 'er dit noch by:
Als gy een boer wout ruineren,
Als gy hem zout insinueren,
So maakte gy dat hy 't niet rook;
So met de renovatie ook:
Want gy had boer, noch boers gelyken,
Gepoogt u schrift te laten kijken:
Als gy dan 't vonnis had, waar door
Den boer 't in folio verloor;
En gy, om zulks te executeren
Gingt, wist gy af te speculeren
Wanneer de boer, en 't huysgesin
Van huys was, en daar nimant in:
Dan gingje, en sloegt maar alles open
En deed, van end af in, verkopen;
Maar; 't geen u aan u vingren hing,
Was in der daat niet heel gering:
Al wat gy in u zak kont somlen,
Of wat gy hymlyk weg kont stomlen,
Vermits gy daar toe schelmen hadt,
Was weg, en eewig op een padt.
Zyn dat nu noch geen diveryen?
En wout gy daar noch tegen stryen?
Hier agter deze maats, wiert weer
Seer fors geroepen: hoor myn Heer
De Duyvel! dit zyn vuyle schelmen,
Die met haar stank de hel bedwelmen;
Maar wy zyn luyden van fatsoen!
Wat hebben wy met haar te doen?

Wy

Wy zyn ons Heren trouwe knegten,
En ſteunen ſlegts op onze regten:
Wie ons voor diven ſchelt, wee hem,
Die raakt op 't aartryk in de klem.
Strak wiert dien helen hoop met ſwepen
Geſlagen, en zeer fel genepen
En voortgedreven, tot heel digt
Na voor, in Lucifers gezigt:
En aanſtonts zei die voorge nikker:
Heer Duvel, dit was een Verklikker
Die zo zyn bek ſtrak heeft geroert:
Men heeft hem voor u troon gevoert
Met al zyn beſtiale makkers
Verklikkers; 't zyn des Pagters Rakkers;
En honden, die zy tot haar jagt
Altyt gebruiken, dag en nagt.
Gy Pagters Jagthont, die zo even
Zo van u eer hebt opgegeven!
Wat meenje? dat je hier niemant kent?
Waar duvel meenje dat je bent?
Wy weten, dat je Pagters Honden
Bent, om te jagen uitgezonden,
En 't wilt, u meeſters, gaaf en wel,
Ter hant te ſtellen, flux en ſnel:
Maar je eer, en trou, zal me aan je werken,
Als ik die noemen zal, wel merken:
Gy zyt, om toe te zien, dat niet
Een daat van ſluikery geſchiet;
En zo gy die maar wout beletten,
Zo deed gy wel, in onze wetten,
Die zoude u, zo ge aêrs niet deedt,
Van hier doen ruimen: want men weet
Regtvaardighyt, met vrou en mannen,
Waar ze in is, hier te zyn verbannen:
Maar gy, om uwe ſchacherny,
Gy broedt, en voedt de ſluikery,
Ja zoekt ze aan 't ſluiken te gewennen.
Gy gaat by die u niet en kennen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En veilt ze contrabande waar
Ter ſluik te koop: de koop raakt klaar
Om dat gy 't zo weet op te ſtellen,
Dat zig de lui daar niet om quellen;
En zien zy dan, 't gelukt haar puik,
Zo brengt ge haar ſluikwaar veel ter ſluik
Te koop, om 't vogeltje te lokken:
Dit heet ik ſluikeryen fokken;
Want die, waar gy op die wys gaat,
Zyn zulke bloodaarts in der daat,
Dat zy het ſluiken, al de dagen
Haars levens, nimmer derven wagen,
Op vrees daar door geruineert
Te raken: maar gy practizeert,
Om, door bedrog, en liſt, u netten
Tot zulk een vogelvang te zetten;
Dies fluit gy zoet om u gewin,
En krygt z' 'er zo by beetjes in,
Gelyk de viſſen in de fuiken;
Gy hulpt haar vry veel malen ſluiken;
En, wyl 't alzo voor wint en ſtroom
Ging, raakte 'er ook op 't leſt geen ſchroom,
Dan gingt gy fraitjes u gezellen,
U medeſchelmen zulks vertellen,
Dewyl gy zamen deed; en dan
Was 't, ga, en brengt de Pagter an!
Dat wiert gedaan; en deze zienders
Verſchenen dan, met ſchout, en dienders,
En Pagters, en alzulke maats,
Gelyk een wintſtorm, daar ter plaats,
Ter winkel in; en ſtrak in hoeken,
En alle gaten door, te zoeken:
De winkelier die ſtaat verbaaſt
Voor al dien hoop, wyl ider raaſt,
En tiert, met yſſelyk te ſchelden;
Want zo verbyſtren zulke helden
De lui ten eerſten, met haar ſtem;
Den armen hals is in de klem,

Wyl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wyl onderwijl de Pagters honden,
Al keffende, de ſluykwaar vonden:
Dan hoopt al ſtrak een dikke vent
(Een Pagter) 't eene drygement
Op 't ander; en 't ſchijnt, zy willen,
Den winkelier al daatlijk villen,
Ten minſten hangen; want men zeyt,
Het is van 't znootſte diven-feyt;
Zo helpt men, door dat overbluffen,
Den armen winkelier aan 't zuffen;
Die kermt, en is voor deze noot,
Al meer verbaaſt, als voor de doot,
En bidt om Godts wil te accorderen;
Want ider drygt hem wat te leeren.
Komt hier gy Pagters, 't gelt u ook!
Op dit commando quam een ſpook
Tien twintig, van fatzoen als ſlagters,
En dreven menigten van Pagters,
Gelijk als oſſen voor haar uyt,
Ja met dat zelve jagtgeluyt
(Proe hoh) gelijk men agter d'oſſen
Gewoon is, om die voort te boſſen:
Sla op, en ſchoppen, waren troef,
Maar d'opſlag ſpeelde op guyten boef,
Tot dat die vette beeſten zamen,
Tot nevens de verklikkers quamen:
Doen ging dien voorgen duvel voort,
En zey: gy aartſche jagers, hoort!
En let zo wel op, als u knegten!
Men zal u na u daden regten;
Doch hoort eerſt toe na 't geen men zeyt,
En 't geen u honden opgeleyt
Wort! gy Verklikkers, Duvelsdieren!
Die, op die wijs, de winkelieren,
Het hart hebt uyt de beurs gehaalt,
En daar voor met u part betaalt
Zijt, bleeft noch buyten achterdenken,
Dat gy gezocht had die te krenken,

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die gy dus, door u liſt, en met
Bedrog, tot ſluyken, en in 't net
Gelokt gehadt, en ſchier uyt geſopen:
Dan deedt gy zulk een man noch hopen,
Dat hy, door niewe ſluykery,
Geheel, altans ten naaſten by,
Weer tot zyn ſchaa-verhaal zou raken:
d'Onnooſle, die niet wiſt, hoe 't laken
Geſchoren was; noch niet bedagt,
Dat gy hem in dit lijden bragt,
Was, met die ſchyn van trooſtbre reden,
En u bedrog al weer te vreden;
Tot dat ge u endlyk uytgeweert
Had, en hem heel geruineert.
Dit heb ik u, en u geſelien,
Voor af maar willen heen vertellen,
In welke form dat gy altyt
Van d'allerſlimſte ſchelmen zyt,
Die zelver helpt, en raat, tot ſluyken,
En jaagtſe, als viſſen, in u fuyken:
Maar nu zal ik bewyſen, hoe
Gy diven zyt: dies luyſter toe!
U honden-functie was, door baſſen,
Voor uwe Jagers op te paſſen,
Op datter niemant ſluyken zou;
Dit moeſt een deel zyn van u trou;
Die hebtge, als voorgeſyt, gebroken:
Dies dient van 't andre deel geſproken
Te worden; en dit dan beſtont
In, dat ge, als een getrouwe hont,
Die trouwe wagt was aanbevolen,
Moeſt melden wie u Heer beſtolen
Had; wel verſtaande dan, wie dat
U Heer zyn pagt ontſloken had:
Maar gy, in plaats van calangeeren,
Gingt zelf met zulken accorderen,
In 't hymlyk; en 't geen 's Pagters was,
Borgt gy behendig in u tas:

Dat

Dat deed gy dikwils; en de Pagter
Quam daar in eewighyt niet agter.
Wie ziet nu noch niet naakt en klaar,
Dat gy zyt diven, allegaar?
Een van die Pagters, die dit hoorden,
Zei; dats altans, met klare woorden,
Bewezén: ey! maar waarom wy
Hier by de dieven in een ry
Geſtelt? met Lucifers believen
Geſproken, wy zyn doch geen diven,
Maar brave kerels al den brui.
Zwyg (zei die droes weer) 'k zeg, jy lui
Tot barſten vetgemeſte beeſten,
De minſten zo wel als de meeſten,
Zyt van de ſlimſte dieven, die
'k Hier, ontrent 't hele zootjen, zie:
Want, een, die eenmaal maar geſloken
Had, moeſt voor hondert moſtert koken:
Gy plukte hem voor die eene maal,
Ten eerſten, moeder naakt, en kaal:
Want, waar gy in quamt om te wroeten,
Daar yſte gy zo groten boete,
Ja ſprakt noch, boven dien, van ſtraf,
Als of 'er 't lyf aan hong; dat gat
Zo grote ontſteltnis in die ſluiker,
Dat hem van achtren ſtrek een ruiker,
Als of 't een ſtruitjen was, ontviel,
En 't ſcheelde wynig, of de ziel
Was ook by dat gat uit, ontſlopen:
Strak tragte hy om u af te kopen,
En, wyl u eys vervaarlyk veel
Was, ja veel groter, als geheel
De rykdom van dien armen kacker
Was; want men kakelde, noch ſprak 'er
Niet, als van duzenden; zo dat
Alzulk een u dan zo lang bad,
Met zulke erbarmelyke woorden:
Tot tot hy u akskaks bekoorde:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy accordeerde dan op meer,
En grooter boetzom, als 's lants heer
Daar had gelieven op te zetten,
Tot ſchrik, om 't ſluiken te beletten.
Ook hebt gy menig ſlegthooft, en
Die elk wel voor onnoſlen ken,
Doen menen, door u leugenpraten,
Als of zy tegen u placcaten
Gezondigt hadden, ſchoon 'er niet
Was, met haar weten, van geſchiet:
Gy eiſte groote boete; en deze,
Die ordinair voor plyten vrezen,
Die waren, hoe verdrukt, noch bly,
Wanneer ze, in 't hymelyk, maar vry
Van uwe klawen raken konnen,
Door menigten van ducatonnen.
Wanneer je akskaks regtvaardig ſcheent,
Of zulks als daar door wiert gemeent,
Zo weet gy, hebt gy menigmalen
U, zo veel boeten doen betalen;
Dat al het ſluikprofijt, geheel,
Niet waardig was het tiende deel,
Van 't geen den ſluiker u moeſt tellen,
Om u daar mee te vree te ſtellen.
Ook hebt ge in 't hymlyk, veel, 't accoort
Zo ſtil gemaakt, als of 't een moort
Was, en verboon daar van te ſpreken:
Dus bleven d'armen dan verſteken,
Van hun geregte darde part;
Want, zo veel mogt u niet van 't hart,
Om, ſchoon 't een wet is, haar te geven;
Dat is dan ook by u gebleven:
Een divery in folio.
Nu is 't ook veel gebeurt, dat zo
Een Pagter, duur genoeg, de pagten
Gemynt had, en wiert van gedagten,
Dat hy niet veel, voor zyn parlot,
Zou trekken, heel en al brankrot

Ging,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ging, en by tyts zyn ſpillen pakken,
Met 's Lants gelt in zyn dieffche zakken
Zo znel, of hem een duvel joeg:
Dits van u divery genoeg.
Hier uit nu kan genoegzaam blyken,
Dat jy lui nimant hoeft te wyken,
In divery, en ſchelmery,
Trots eenig dröes hier om of by.
De hel heeft geen vervloekter nikkers,
Als oude Pagters, en Verklickers,
Als peſten voor de helſche reſt:
En hier door zyt gy vet gemeſt.
Nu liet hy zich weer luider horen:
Men voer van agter eens na voren,
Die Pennelickers, die meſſieurs
De Pagters laatjes, Collecteurs!
Men zal u zaken ook beſlegten,
Gy Pagters en Verklickers-knegten!
Hoe zuiver gy ook ſchynen wilt,
Gy zyt al mee in 't diven gilt.
Jy lui bent ſchelmen, die niet weten
Wilt, dat je ſchelmen hoort te heten.
Kom, biegt eens op! waar is al 't gelt,
Dat u voor pagt is toegetelt?
Gy ſchelmen hebt, met eet te ſweren
Bekragtigt, alles, aan u Heren
Te geven, wat gy, van haar pagt,
Ontfangen zout. Gy hebt gepragt,
Gebedelt, om dat ampt te krygen,
Met lichaam buigen, 't hooft te nygen,
En, als gy 't endlyk kreegt, hebt gy
U ſchyntrouw ſtrak, in divery
Verwiſſelt, als gy wel ter degen
Schreeft nul in 't boek, en hiel ter negen:
Dat gelt bleef voor de Pagter t'zoek:
Want alles wat hy niet in 't boek
Vond, kond hy niets van pretenderen:
Wat wiſt hy op u zubſtraheren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Te zeggen? want het is een les
Die goet is, nul ik houder zes,
In alles net te boek te teeknen;
Wie dat niet kan, die kan niet reeknen:
Maar gy waart in u functie kloek,
Vermits gy 't alles niet te boek
Schreeft, wat men u aan pagt quam geven,
Maar zette nul, en hielter zeven:
Dat geltje kreeg je met gemak,
Stilswygens, in je diefze zak:
En dat kond noit een Pagter raden;
Die leeft op 's Collecteurs genade;
Maar gy lui maakte het wel zo bont,
Dat Monsieur Pagter, op een hont,
Na Wie-Weet-Waarlant toe moet ryden,
Dit zoud hy somtijts konnen mijden,
Indien hy in elk Dorp en Stadt
Noch slegs een briefjes gever hadt,
Van wien die geen een briefjen halen
Moest, wie dan ging zyn pagt betalen,
By d'ander; die, wanneer hem 't gelt,
Als Collecteur, wiert toegetelt,
Quitantie geven moest, en deze
Diend weer van die gezien te wezen
Dien 't eerste briefje gaf: dit ree
Te boek gestelt, by alle twee,
Zo kon de Pagter na begeren,
Die by de boeken confronteren;
Het loon dat een nu krygt, dat was
Voor die twee zamen wel, en pas:
Maar, wyl de Pagters 't niet believen
Alzo te schikken, dat gy dieven
Haar niet besteelt, zo zy haar lief,
Dat d'eene dief, den andren dief,
Door tien te houden, nul te zetten,
Geen bankrotteren kan beletten:
Gy lieden zyt dan dieven van
U Pagters, als men horen kan.

Voorts,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Voorts, wiſt gy 't menigmaal te mikken,
Zeer hymlyk borgens te verklikken,
En hielt u zo onſchuldig, dat
Het noch van nimant wiert gevat,
Vermits 't u hymlyk wel wou lukken;
Dit noemen wy hier ſchelmenſtukken:
Gy zyt dan ſchelmen, beedlaars, en
Doortrapte diven met u pen:
Men zoud u onregt doen, met buiten
Het ſchelm en diven-gilt te ſluiten;
Maar in het bedel-gilt, daar zyt
Gy ingekomen, om profijt.
Nu wiert een valbrug neer gelaten,
Waar over, menigten Soldaten
Marcheerden, moedig, trots, en bars:
Die aanklaag duvel riep; 't za, mars!
Links om! marcheer verby je mackers,
De diven, bedelaars, en rackers!
Halt! links om noch eens! za marcheer!
Swenk! halt! mars! halt! nu noch eens weer
Regts om! ſluit al den brui u ryën,
Tot rakens toe, aan beide zyën!
Sluit u geleden flucx en fier,
Tot op het puntje van 't rappier!
Hebt neerſtig agt op d'evolutie!
Gy zyt hier niet, om contributie
Te halen, heen gevoert; want ziet
Men heeft hier zulke dingen niet:
Maar Lucifer zal u betonen,
Dat hy u daden wil belonen,
Wyl dat, op aart, tot zyn verdriet,
Heel zelden, zo als 't hoort, geſchiet.
Maar eerſt voor al, dien ik u zaken,
Loonwaardig, hem bekent te maken:
Doch 't eerſt van deze, moet u pligt
Zyn; en daar na, 't geen gy verrigt
Hebt. Om dan tot de zaak te komen;
Zo hebt gy lieden aangenomen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een Klooster orden : 't was altijt
Gewillige gehoorsaamhyt ;
Een eerbaar , kuys , en suyver leven ;
En willige armoe : dit zijn even ,
Die ygenste , en die zelve drie
Seer vast gestelde artijklen , die
De Kloostermunken statueren :
Die zullen wy examineren ,
En sien hoe gy u daar in droegt.
Een krijgsman , die sig vergenoegt ,
Met 's daags vijf stuyvers te verteren
(Wijl hy niet meer , voor kost en kleren
Ontfangt) moet armoe lijden ; dat
Gaat vast ; en wie sig nimmer zat
Eet , en in 't velt , by dag en nagten ,
Marcheren moet , zijn togt en wagten
Versien ; door regen , wint , en drek ,
Marcheren ; die hoort niet veel trek
Te hebben tot onkuysche dingen ,
Om eens een vroumens te bespringen :
Dies , willige armoe , kuys en vroom
Te zijn , zijn vrugten van de boom
Gehoorsaamhyt ; en ge hebt met eede
Belooft , om generhande reede ,
Te zullen overtreden , 't geen
Men u geboot , of verboot. Meen
Je luy nu , dat wy hier beneden ,
Van 't geen de soljers boven deden ,
Onkundig zijn ? zo heb je mis ,
Wijl niets voor ons voorborgen is.
Gy moest in 't velt , en in de steden ,
Altijt met u zoldy te vreden
Zijn : maar gy gingt altijt om buyt ,
Met uwe medemakkers , uyt ;
En 't was al buyt wat gy maar vinden
Kont , op de velden van u vrinden.
Den armen boer had , koe , noch paart ,
Noch gelt versteken , of bewaart ,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of gy wiſt alles op te ſnuiven;
En, als gy zulks maar in u kluiven
Had, riept ge in 't leger onverzaagt:
Dat gy 't de vyant hadt ontjaagt:
En zulk een vyant buit te ontjagen,
Dat frequenteerde je alle dagen;
Dat roemde je noch met malkaar
Voor heldendaden: is 't niet raar?
Zo dat je meer ſcheen op de boeren,
Als op de vyant, kryg te voeren.
Dat was, met u ſoldy te vreen
Zyn, dee 't? wy zeggen hier van neen:
Dat noemen wy hier plundren, roven,
En ſtelen: noemt gy 't ſlegts daar boven,
Om buit gaan, daar lyt ons niet aan.
Maar dog, door zulk uit ſtelen gaan,
Quam u de beurs vry dik te ſwellen,
Waar door ge u van geen armoe quellen
Liet; maar je vrat en zoopt je dik
En vet, en waart wel in je ſchik:
Hier uit is maklyk te beſluiten,
Dat doe de welluſt niet meer buiten
Geſloten wezen kon: men zag 't
Ook; wyl gy ſtaag, by dag, en nagt,
Wanneer gy uitliept om te muizen,
In afgelegen boeren huizen,
Een boer zyn wyf of dogter vont,
Dat gy die al ten eerſten ſchont;
Zy waren dan of moi of lalyk,,
't Geviel u allegaar niet qualyk;
Al warent besjes noch zo out;
By u was nimant vry betrout.
Indien 'er elders boeren waren,
Die 't legerhooft voor ſcha wou ſparen,
En deed met trommeſlag verbien,
Dat haar geen onhyl zou ſchien,
Vermits zy contributie gaven,
Tot vrydom van haar goet en haven;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, ſchoon daar by gezeit wiert, dat
Die hangen zou, die 't overtrat;
Nochtans, om dat gy wiſt, dat dezen
Dan in haar huyzen moeſten wezen,
Zo trok je luy daar heen om buyt,
En gaft je daar voor vyant uyt;
Altans, gy deed u daar voor agten,
Door plondren, ſtelen, en verkragten;
En endlijk maakte gy ze, tot
Haar foy, noch zomtijts wel cappot,
Uyt vrees voor dat zy 't mogten melden.
Dus zogt gy buyt, en ſlagen zelden.
En quam u dan eens een party
Soldaten, van de vyant, by;
Schoon even ſterk, zo dorſt gy 't wagen,
Dat gy 't u alles liet ontjagen;
En teegt zo vaardig op een padt,
Als of u duvels agter 't gat,
In plaatze van Soldaten, waren.
In 't lopen kond je 't heerlijk klaren:
Maar, waart gy vyf ſes, tegen een
Des vyants, dan waar je ongemeen
Helthaftig, in die 't punt te bieden,
Wyl 't zonder p'rykel kon geſchieden;
Dan weerde je je als een batavier,
Ja gaft aan nimant geen quartier:
Gy plonderde, en quamt, met haar kleren,
En u geſtolen buyt, marcheren
In uwen kamp; en roemde dan,
Dat gy, met zo veel hondert man,
Dat gy 'er pas een hant vol by waart,
Geſlagen had, en niet aan ly waart
Geraakt; maar, met een dapperhyt,
Gevogten, tot dat gy de ſtrijt
Gewonnen had, gants vol couragie;
Dat je haar die buyt en plunderagie
Ontjaagt had, met een krijgs gewelt.
Dat wiert dan in de krant geſtelt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En voor romynſtuk uitgekreten:
En hoe ook zoud men beter weten,
Dewyl gy moorde, en ſtalt, en loogt,
Op dat gy d'Officiers bedroogt!
Waart gy gezint een Dorp vol Boeren,
Al 't hare, als tot een buit, te ontvoeren;
Gy rotte een goet party by een,
En trok 'er met een furie heen;
Gy quamt 'er niet, of teegt aan dond'ren.
En blixmen, en dan ſtrak aan 't plond'ren;
En, als gy alles aan een kant
Had, ſtak gy 't Dorp noch toe in brant:
En woud' een Boer daar tegen praten,
Of doen, zo moeſt hy 't leven laten:
Als gy dan dus in 't Leger quamt,
Zo roemde gy, dat gy het ampt
Eens krygsmans, braaf had waargenomen;
Wyl gy lui by dat Dorp gekomen
Waart; en, of 't wezen wou, terſtont
Een vyand'lyke troup bevont,
Die by die Boeren, als by vrinden,
Haar drank en eten quamen vinden;
Dat zy daar ook in gaudio
Te zuipen zaten: en, alzo
De Boeren ſchiltwagt voor haar zetten,
Om 't overvallen te beletten,
Vervielt gy, digt ontrent een haag,
Juiſt in een boeren hinderlaag,
Die etlyke van d'uwen matſten;
Dat doe, des vyants volk, ten ratſten
Aux armes quam, met boer en al,
En overviel u in een dal;
Maar, dat gy haar zo repouceerden,
Dat zy confuzelyk retireerden,
Tot in het Dorp; en dat zy daar
Noch dapper, uit de huizen, haar
Verweerden; tot zy, door al 't ſchieten,
Het Dorp, al brandende, verlieten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En trokken in de ruimen lugt,
Met al de boeren op de vlugt:
En, wyl zy dorp en 't velt quiteerden,
Dat gy de huizen doe ſpoljeerden,
En dat gy al namt, wat de vlam
U, door haar hette, niet benam.
Dit heel relàs was al beſloten,
En, uit u ſchelmen kop geſtoten,
Eer dat gy 't ſchelmſtuk onderlyt
Had: dit daar na alzo gezeit,
En veel vertelt door zo veel ſtemmen,
Dat ſcheen een waarhyt dan, die klemmen
Moeſt voor een waarhyt; en 't ging voor
Een waarhyt ordinaar ook door.
Wanneer in 't leger zulk een tugt was,
Dat al u pogen zonder vrugt was,
En niets te ſtelen viel, zo docht
Gy, hoe gy overlopen mogt,
En vry in 's vyants leger raken,
Om daar den ſchelm op niews te maken:
Gy onderleid het in der nagt,
En liept voor ſchelmen van u wagt,
Na 's vyants heir of vaſtigheden:
Daar diende dan ten minſten reden
Gelogen, en gepractizeert,
Of ſchyn, waarom men dezerteert:
Dan zeid gy, om 't een glimp te geven;
Ons wiert noch gelt noch broot, zyn leven,
Als om de week vyf zes, en dan
Pas half, betaalt, aan ieder man;
En, wyl 'er gelt en broot manqueerde,
Was 't nodig dat men dezerteerde:
De duvel ſtelt zyn lyf in noot,
Indien voor niet, om gelt noch broot.
Zie daar is d'algemene logen,
Uit elke ſchelm zyn kop gezogen:
Dus affronteert men dan zyn heer,
En plaagt zyn ygen natie weer.

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer gy in de winterlagen
Gelegt wiert: gingt gy alle dagen,
En laſt in 't boekjen, dat men kaart
Heet, en gy bragt u gelt de waart;
Als 't gelt verſpeelt was, en verſopen,
Dan gaft ge u huysvrou daaglyks hopen
Van ſlagen, voor zyn drank en ſpijs,
Al was hy ook ſchoon out en grys:
Hy moeſt u lekker te eeten geven,
En kreeg ſmeerlendium daar neven.
Als gy vertrekken zout, zo ſneet
Gy bedt en kuſſen op, en ſcheet,
Als of 't wat raars was, in de veren.
Uyt al 't geſeyde blykt, gy heren
Soldaten, dat gy al den bruy,
Vervloekte goddeloſe luy
Zyt, ſchelmen, diven, moordenaren,
En zulke, als van de galgen varen
Hier onder in het helſche ruym.
Gy zyt het alderſnootſte ſchuym,
Dat oyt hier, uyt de helſche poelen,
Door d'etna quam op 't aartryk ſpoelen.
Gy zyt een duyvels tuyg, daar niet
Als onheyl door op aart geſchiet.
Geen duvel hoe hy zy geheten
Heeft ooyt zo argen drek geſcheten,
Als u gy krygsluy, die hier ſtaat,
En kykt zo bats als Hyntje maat,
Doe ſprak den aller duvlen Koning;
Is 't uyt? zo zal ik elk beloning
Doen geven, zo als 't my behaagt.
Maar waarom voert gy vrou noch maagt
Hier voor myn Troon? dat heeft zyn reden;
(Sey d'ander) want het is op heden
Sint Huberts-dag; zeer wel bekent.
Wat was ſint Hubert voor een vent?
(Sey Lucifer) geen boerenplager,
(Zey d'ander) noch geen hoerejager,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoewel in 't groote jagers gilt;
Maar 't was een Jager, die het wilt
(Als wolven, hazen, harten, hinden,
En zulk goet) haagnevelt kon vinden:
Dies gaan de Walen op de jagt,
Op ſinte Huyberts dag en nagt.
En ider jaar: op deze dagen,
Send ik myn Jagers ook uyt jagen,
Die vangen, met een domme kop,
Dan anders niet als Jagers op:
Maar nu juyſt, hebben zy de honden,
En jagers, en haar knegts, gevonden,
En voor u troon gebragt. En ſiet
(Sey Lucifer) heb je anders niet?
Za! zent u Jagers heen, als leewen
Om maagden, vrouwen, hoeren, weewen,
En zulk tuyg, op tejagen! doet
Haar jagen! za! op ſtaande voet.
Heer duyvel (zey den aar) zy tragten
Altyt na zulke beeſte-jagten;
En hebben giſter al, van die,
Ten minſte een regiment of drie
Gevangen, en by hele riſten
In 't gat gevoert, al eer ze eens wiſten
Dat hier een kermis was: want eer 't
Groot Jaarfeeſt wiert gepubliceert,
Was al mijn Jagtgeſin op aarde.
Daar nimant haar dit openbaarde:
Maar, doe 't gerugt vloog derwaarts heen,
Begaven zy zich hier beneen,
Om 't Kermis-feeſt te helpen vieren:
Gelieft u nu al deze dieren
Hier mee te hebben? kom, wel aan,
Men zal ze hier voor u Troon doen ſtaan.
Voorzeker ja (zei d'Opperdrommel.)
Nu hoorde men een groot geſtommel
En een afgryſſelyk, zeer naar,
En karmend jammerlyk gebaar,

Door

Door ſchrickelyk veel vrousperzonen
Veroorzaakt; lelyken, en ſchonen,
Out, jong, weew, vryſter, vrou, en hoer,
Zo als 't van boven neder voer:
Maar, wyl een ider, vrou met eeren
Wou zyn, dorſt nimant zonder kleren
Te voorſchyn komen: doch men ſloeg
Met roosboom takjes; daar mee joeg
Men haar, geſtelt in compagnien,
Frai, in gelederen, en ryen,
Tot voor al 't zootjen datter ſtont.
Doe opende die Schout zyn mont,
En zei: Heer Duvel zie! die zwynen,
Die daar zo fier en trots verſchynen,
Zyn vrouwen, eertyts ryk van goet
Geweeſt; en daar by, trots van moet.
Zy hadden allegader mannen
Getrout, voor zullen, en voor jannen;
Voor kerels van een ſlegt verſtant;
Om zig van d'een en d'andre quant
Te dienen, om haar luſt te boeten,
En 't egte bed dus om te wroeten:
Want, wyl zy, in haar maagden ſtaat,
Hoogmoedig, vol van trots gelaat,
Verſchenen, in eens iders oogen,
Wiert nimant tot haar min bewogen
Tot haar de maagdom zwaarder viel,
Als 't ſchyden tuſſchen lyf en ziel.
Doe trokken deze trotze dieren
Slegts met laquajen, en koetzieren,
Aan 't tocklen; die ze, in korten tyt,
Zo tout a faict gelegenthyt
Verſchaffen, om haar brant te bluſſen,
Dat in het gantſche huis geen kuſſen
Was, dat haar gylhyt tot geen bet
Verſtrekt had; met ſlegts altemet;
Maar al zo daaglyks, volg malkander;
Nu d'een daar op, en dan den ander,

Laquai

Laquai en Stalknegt, beurt om beurt;
Zo lang, tot zulks dan wiert beſpeurt,
Van ſommige andre huysgenoten:
Die hengſten wierden dan verſtoten;
En, of Mejuffer ſwanger was,
Men gaf een koppelaarſter ras
En vaardig, order, om te ſoeken
Een man van aanſien, doch tot doeken,
Of tot bedotten pas: men vont
Sulk een zo gaaw niet, of terſtont
Was 't huuwlijk klaar gevrijt; en trouwen
Was troef, al zou 't ook noch zo rouwen.
Die beeſten, in den egten ſtaat,
Verſtrekten ider, in der daat,
Haar mannen elk een hel op aarde:
Want, wijl zy ſlegts om welluſt paarden,
Zo was haar nimmer zulks genoeg:
Tot ſavonts laat, en ſmorgens vroeg,
Liet zy, van ſtalknegts en laquayen,
Haar dartle wulpſe welluſt pajen:
Men ſorgde voor geen man: als 't naaut
Wiert die beſnaawt, en overgraawt;
En dat moeſt hy noch alle dagen,
Spyt hoornekroon en al, verdragen.
Als haar haar Venus-ruiters wars
Van welluſt wierden, dorſt men, bars,
Die afgeſloofde maats caſſeren,
En andren met die dienſt vereeren:
Die gecaſſeerden bragten dan
Die dingen hymlyk aan de man,
En overal. Dit hengſten fokken
Quam endlyk uit op ſpaanze pokken,
Die, van een onervaren gaſt,
Zo ruuw en raaw zyn aangetaſt,
Dat d'een in 't ſmeerbedt, geeſt, en leven,
d'Aar, in de ſweetkas, heeft gegeven:
Zie daar! dat hele regiment,
Is ons voor anders niet bekent.

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat Regiment dat daar beneven
Staat, is in 't weedwen boek geſchreven:
't Zyn gyle weedwen, die eerſt
Haar brave mannen, elk om 't zeerſt,
Zo duvels porden om te ryden,
En, met zyn cortelas te ſtryden,
Door moje praatjes, en al 't geen
Men denken kan, dat in 't gemeen
De luſt tot ſpringluſt kon verwecken,
Zo lang, tot zulk een zoort van gekken,
By beetjes daar de bek in ſchoot,
En ruilde 't leven voor de doot;
Gelyk gy weet dat die, voor dezen
Hier tot de rinkeiſtoel verwezen
Zyn. Maar die weed'wen, metter tyt,
Zyn weer van andre mans gevryt;
Van vryers, en van wedunaren,
Om weer op nieuws door d'egt te paren:
Elk had een mans-perzoon vier vyf,
Die dongen, elk om 't zeerſt, na 't lyf;
En 't wiert haar ook niet hart geweigert:
Elk weewtje liet zich, met een ſwygert,
Van elk beklimmen; en dit riedt,
Nocht dacht, den een van d'ander niet,
Noch 't wiert ook van geen mens beſpeurt; en
Zo kreeg ze, op 't minſt, een vyf zes beurten.
Dies zag dat weewtuig beter kans,
Om door een ruim verſchiet van mans,
Haar wulpze welluſt uit te bluſſen:
Maar, hier door, wierdenze ondertuſſen
Zo lalyk, dat haar elk verliet;
En daar na kreeg men gantslyk niet.
Een deel van dezen ſpringergaſten,
Kreeg ook zo miſſelyke quaſten,
Zo koddig als ik weet niet hoe:
Daar trok men mee na Dreſſer toe,
Aan 't Ykant, t'Amſterdam, op Cingel
Die help zo menig rare ſwingel

Weer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Weer in zijn oude en regte plooy :
Maar hier door raakte al vaſt het mooy
Van al die weedwen af ; zo dat ze
Van nimant aanſpraak kregen : catze !
Dat moeyde haar duvels , al de tijt
Haars levens , tot in eewighyt.
Dat regiment dat daar bezijden
Staat , is noch ſlegter als die byden.
't Zijn vryſters , welkers maagden-ſtaat ,
Zo ſchriklijk van haar is gehaat ,
Dat zy de manluy noch vervloeken ,
Die aan de maagden niet beſoeken ,
Of ze haar niet dienen kunnen , met
Een ſpringtogt , op , of voor het bet :
Zy ſchelden die voor domme beeſten ,
Voor koele en half geſtorven geeſten ;
Die (ſeggenze) zijn altemaal
Niet waart , dat haar de duvel haal :
Maar , wijl zy duvels lelijk waren ,
En al te kaal om mee te paren ,
Heeft nimant na de reſt gevraagt :
Dies zijn zy tot haar droefhyt , maagt,
Indien ik zeg , dat hare bekken
Tot liefde , en welluſt te verwekken ,
Te ſlegt zijn ; zeytmen : ben je gek
Wat heeft men aan een moje bek
Die ſiet men daaglijks : dats geen wonder :
Maar ſelden ſiet men ze van onder
De pels ; en 't geen daar elk om paart ,
Is daar ; en dat is even waart :
Wat is dat aars als 't mannen pakhuys ?
Een man die troetelt niet in 't bakhuys :
En , als hy kuſſen wil , dats wel ,
Een moje heeft ook maar vlees en vel,
Niet meer als wy ; en wil men kuſſen,
Die luſt is alzo wel te bluſſen
Aan ons , als aan die moi zyn ; en
Men ziet niet of 't geſchieden ken ,

Zy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zy willen 't niet bezoeken: zouden
Wy ons dan niet gramsteurig houden?
Dus zit dit tuig en mort en tiert,
Om dat het niet getroetelt wiert:
Ja ze hebben dikwils zitten schryen
Dat niemant om haar maagdom vryen
Quam; en dat was haar grootste smart:
En dies zyn 't hoeren in haar hart.
Dat regement van Unjerdieren,
Daar naast aan; dat zyn camenieren,
En kraambewaarsters, minnemoers,
En meiden: preutze en trotze broers,
Die, om dat zy haar heren hoeren
Verstrekten, noch matroos noch boeren,
Ten man begeerden: haar respect
Was, in haar zin, genoeg begekt,
Indien een arbytsman wou denken;
Zyn trou, als man, aan haar te schenken:
Want elk wou liever 's heren hoer
Zyn, als de huisvrou van een boer,
Of die de kost met werken winnen
Moest; zulke kond men niet beminnen:
Maar, hoer te zyn, dat was gemeen
By haar, dat bruide beter heen.
Alleen dit simpel overwegen,
Dat zy haar Juffren bedt deel kregen,
Was oorzaak, dat die varkens, daar
Op, trotzer wierden met malkaar,
Als zelfs haar Juffers, en met eenen
Zo sturven zy voor hoer daar henen;
En bleven hoeren tot het graf,
Haar dekzel voor haar hoerdom gaf.
Dat Regiment weer, naast aan deze,
Zoud elk wel op haar voorhooft lezen,
In ordinare duvels-taal;
't Zyn Hoerhuis hoeren altemaal.
Dit zyn van 't slimste zoort van swynen,
Die Lucifer met ligt omschynen

Kan;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Kan; want die varkens zyn geſtelt,
Om iders hoer te zyn, voor gelt,
Van kochels, en van hoere waardinnen
Om nering door haar gat te winnen:
Dus lokt men jonge maats, daar wijn,
En ſwynen, tot de welluſt, zyn;
Wie in die beeſten veel verkeren,
En daaglyks ryklyk op ſpenderen,
Die roemen zy, als of 't een eer
Was: dus is menig jongen heer
Al vroeg, en in zyn jeugt bedorven
Of wel aan hoeren quaal geſtorven;
En dan, gelijk als was 't maar boert,
Van onze jagers hier gevoert.
Dat Regement al weer daar neven,
Zyn Appel-Kool- en Worteltéven,
Een ſtraattuyg, en het ſlimſte ſlag
Van hoeren, dat oyt nikker zag:
Dit nu, zyn d' onbeſchoftſte beeſten
Van al d' op aart vervloekſte geeſten.
Dit hylloos en vervloekte ſaat
Kruyt 's daags de wagen langs de ſtraat,
En is van nimant aanſien waardig:
Maar 's avonts gaan die ſpoken, aardig
Gekleet, en net (op haar manier)
De ſtraten, na de hoereſwier,
Gelyk een nagtſpook door te waren;
Niet, om in eenig mens te varen;
Want dits een nagtſpook regt verkeert
Dat liefſt van andren begeert
Bezeten, en geplaagt te wezen;
Dat ziet men naakt en klaar aan deze;
Zy zyn gekurven hier en daar,
Met ſnee by ſneetjes, by malkaar,
Perfect gelyk de ryſche botjes,
In kufjes, en in hoerekotjes,
Daar d'eene pol haar, met gewelt,
Beroofde; van het hoeregelt,

Haar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Haar, door een andre pol gegeven.
Een ander, heeft in 't beeſt, zyn ſteven
Verſeylt; en, als hy dat gewaar
Wiert, liep hy vaardig toe na haar,
En heeft ze een ſneetjen zes of zeven,
Seer minlyk, in haar ſmoel gegeven:
Ziet, hier door, ſiet haar vale huyt
Daar zo als ryſche botjes uyt:
Want, wie die beeſten dan bedurven,
Die hebben haar daar voor gekurven:
De meeſte magt wel, zyn haar ſnoet
Of neus, en 't kakement, niet goet,
Maar door de pokken opgevreten:
d'Elendigen, die dit niet weten,
Wanneer dit grom op aart noch leeft,
Wie gatgemeenſchap met haar heeft.
Geen duvel kan het haar beletten,
Dat zy niet zulke maats beſmetten,
Met haar bepokmokt onderlyf,
Dats weer voor Dreſſer tytverdryf;
In Hollant is doch geen bequamer;
Die geeft, na qualityt, een kamer
En bedt; een ider na zyn ſtaat,
En gelt; en dan weet hy 'er raat
Toe. Dit hier ſtaande zoort van ſpoken
Kan op der aart veel moſtert koken:
Zy ſtelen 't gelt van ider een
Met liſt; en dat is 't niet alleen:
Maar, kunnen zy haar wit beraken,
Zy zullen twiſt en moeyte maken,
In dronkenſchap; zo dat meer moort
Van deze beeſten wert gehoort,
Als van een Duvel oyt zyn leven,
In Almanakken is beſchreven,
Want wie vermoort is plondren zy,
En gaan met haren hoerſchreef vry.
Dit zynze (ô Lucifer!) nu alle
Daar gy de bot mee kunt vergallen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Begeert gy meer ? alſchoon gy drygt
Zo moet gy zien dat gy meer krygt,
Ik kan 'er u geen meer beſchaffen
Voor dees tyt; en gy kuntze ſtraffen
Puur na u ygen zin : de hel
Geeft op u vonnis geen apell.
Hier hebt gy niets dan ledig-gangers;
Als, dieve-lyders; luizevangers;
Veel bedelhoeren; de meſſieurs
De Pachters knegts, de Collecteurs;
Verklickers; Papen; gyle znollen;
Wat wilt gy meer? gy hebt haar pollen
Al lang al hier: geef maar geluit!
Spreek 't vonnis over dit tuig uit,
Dat by provizie voor u Troon is;
Op dat zy weten wat haar loon is!
Ik zie zy wagten al met ſmart.
Nu! is het in u ſnats verwart,
Gelyk een mug in varkens borſtlen?
En kan 't zo niet uit ontworſtlen?
Nu luſtig grote Lucifer,
Gy onderaartſche Morgenſter!
Waar duvel zit je na te wagten?
Je zit en tuurt in je gedagten,
Bulk nu eens op gelyk een koe;
En hou daar na je waffel toe.
Als Lucifer zich wat bedacht had,
En zes of zevenmaal geragt had,
Sprak hy : Verdoemde zielen! komt
Hier by, en hoort u vonnis promt!
Komt nader gy vervloekte geeſten!
Gy Pagters! vetgemeſte beeſten!
Wyl gy zeer wel gevoedert zyt,
Verkies ik u tot myn ontbyt,
Uit enkle, en loutere genade:
Men zal u als capoenen, braden,
Aan 't ſpit gelyk, en by malkaar,
Van nu af aan: wanneer gy gaar

Zyt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyt, wil ik, zal men, alle morgen,
My, tot ontbyt, van een verzorgen,
Van d'uwe; lekker, gaar, en root
Gebraden: en ik wil tot broot
Voor die koſt, geen bequamer keuren;
Als u, gy beedlaars Collecteuren!
Men zal u drogen, malen, en
Zo zuiver buidlen als men ken,
En met Verklikkers tranen treden,
Als roggendeeg; dan fraaitjes kneden,
En garſſen; en terſtont daar naar,
In Beëlzebubs aarsgat, gaar
Doen backen; dat zal uwen ooven
Zyn: want wy leven niet als boven.
De Papen, wil ik, hooft voor hooft
Givilt, gebraden, en geſtooft,
Voor ſpys ter middagmaal begeren;
Ook zal mer wat van fricaſſeren:
En, op dat alles lecker zy,
Wil ik altyd van een Klopjen by
Een Paap ter tafel op doen diſſen
Tot carminaad; en 't moet niet miſſen:
Want Klop en Pater by malkaar,
Is 't out gebruik, en 't maakt een paar.
Dits 't middagmaal. Nu wil ik wyders,
Dat Luize-vangers, Divelydets,
Een deel gezouten, en gerookt;
Een deel tot hutſpot wel gekookt;
Een deel gekapt tot fricadellen,
Gewonden in haar ygen vellen;
Mitſgaders haar gebraaden bryn,
My tot een avont maaltyt zyn;
Wel zuiver, zonder eenig graatjen.
Ook wil ik, zal men, tot een ſlaatjen,
De Bedelhoeren kloppen, dat
Zy al zo dun zyn als een blat;
En daar dan goet fatzoen van ſnyden
Als blaatjes; en die toeberyden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met beed'laars-vet, in plaats van zous;
Het vlees van een gerookte zmous
Daar dun en netjes op gezneden
Gelyk een ſlaatjen in de ſteden:
Dit zal dan zyn, een lekker, graag,
En deftig koſtjen, voor myn maag;
En dat zal my geen quaat beduien:
Maar, zo myn maag den bok wil bruien,
Zo, dat myn ſpys niet wel en teert,
Zo wil ik doch niet gekliſteert
Zyn, ſchoon myn hooft ook vol van damppen
Was: maar men zal verklickers ſtamppen,
Tot een electuarium,
In plaats van een cibarium:
Dat zal, en 'k ſtatueer 't mits dezen,
Myn duvels hyligbitter wezen:
De nette dozis zal voor myn,
Alleen maar een verklicker zyn?
Daar zal ik deftig van purgeren,
En 't zal myn maag wel acuëren,
Probatum pro memoria.
Tot duvels vomitoria,
Dat is, tot midlen om te braken,
Weet ik alhier geen beter zaken,
In plaats van antimonieglas,
Om darmen, maåg, en al den bras
Door ſchoon te ſchrapen; noch die raarder
Daar toe is, als een deurewaarder
Tot ſtront gekapt: want, als ik zo
Een in neem, dats in folio
Bequaam, tot ſchyten en tot ſpuwen,
Zo duvels, dat het je benuwen
Zal; en 't is geen arcanum ook,
Voor die 't maar weet; om dat dit ſpook,
Op aart, by allerhande natie,
Verſtrekt voor ſpuuwdrank, en purgatie
Om huis, en kas, en beurs, en al,
Zo ſchoon te maken, datter zal,

Van

Van huisraat, noch van ronde ſchyven,
Niets, als de plaats, van overblyven.
Dus blykt wel, dat ze op aart, certyn,
Een duvelze antimonie zyn;
Dewyl zy, als men klaar kan merken,
Van boven en van onder werken,
Gelyk de ziekte van de zee:
Zy nemen al den preutel mee,
Tot zelf het bed om op te ſlapen.
Om maag en darmen ſchoon te ſchrapen,
Zal zulk een dan, wel murw en gaar
Gekookt, tot ſtront gekapt, my daar
Toe, een zeer heerlyk middel ſtrekken,
Om ſtoel, en potgang te verwekken:
Want, wyl zy werken met gewelt,
Acht ik ze daar toe haagnevelt:
Maar, of 't my al te ſtark purgeerde,
Zal ik, op vrees of zulks my deerde,
Myn aarsgat gat ſtoppen met een klop,
In plaatze van een kurken ſtop.
Die, die haar maagdom, zonder willen,
Behielden, zullen my tot pillen
Verſtrekken, die men, zo 'k verſta,
Wel noem ſuppozitoria,
By Doctors Kokken, d'Apoteken;
Die zal ik by myn korn in ſteken,
Tot aarsdarms leging by de roes,
Dat is een zetpil van den droes.
Voorts, al die reſt van duvels-moeren,
Van gyle, dartle, ritze hoeren;
't Zy dat ze in 't hymlyk hoeren zyn,
Of openbaar (wat bruit dat myn?)
Die zulje, op dat ze niet beſmetten,
(Want hier op moeſt men altans letten)
Eerſt zuiver branden in een gloet;
Gelyk men een tabaks-pyp doet,
En zo, gelyk wy hier gewoon zyn:
Wanneer zy dan ter degen ſchoon zyn,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo kloptſe dan wel dun, en plat,
Tot aarspapier, om daar mijn gat
Aan, op het kakhuys, af te vegen,
Dies wil ik, dat ze wel ter degen,
Aan zulke piesjes zijn geſcheurt
Als daer bequaam toe wort gekeurt.
Waar duvel ſal ik de Zoldaten,
Dat ſchuym van hel en werelt, laten?
Want ik betrou ze hier onder niet,
Om dat zy elk een tot verdriet,
En duvels, waar zy zijn, verſtrekken,
In niets als onluſt te verwekken:
Zy zijn op 't aartrijk uytgebraakt.
Hoe duvel zijnze hier heen geraakt?
Hoe komen ze hier dus laag te dalen?
Hoor! laatze ſtrak tot moſtert malen!
Of, 'k weet noch beter raat: kom an:
Men brande 'er aanſtonds koffy van,
En zuyp' ze dan met kokent water
Tot een verſnaapring voor de znater;
Zo raakt dat duvels tuyg, op 't leſt
Noch op een hont. Probatum eſt.
Gy helſche Schout! gy zult weer jagen
Gaan, om al 't ſchuym van d'aert te vagen
En voert u wiltvang dan weer hier:
Zo krijgen we ook weer aars papier,
Voor ider duvel te employeren!
Want, van u jagt zal elk gauderen,
Wie hier by d'onzen, duvel heet:
Want ſekerlijk, het zoud my leet
Zijn, dat een Duvel my zou klagen,
Dat hy zijn part niet weg gedragen
Had, van 't gejaagde: daarom zy
't Employ van alles, elk een vry.
Nu quam een Duvel uyt den hogen,
Van boven neder, afgevlogen;
Die quam zo voort niet neer, of ſprak:
Ik heb een ſchone pijp tabak

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verdient, zo ſchoon als gy u leven
Aan eenig Duvel hebt gegeven,
O Lucifer! kom ſtel my dra
Die duvelſe regalia
Op ſtaande voet maar voor myn ſnater,
Kom, geev my 't glaasjen ſtront en water,
(Een Rotterdammertjen) een Ryn
Geſuykert kopjen brandewyn,
So dik of 't ſtront was van de ſuyker!
Dat is belooft aan zulk een Duyker,
Die ſeggen kan, ſlegs ongevaar,
In zulk of zulk een duſent jaar
Is Koning Lucifer gevallen.
Ik ben die, die daar van kan kallen.
Ik ben een familjaren Geeſt
In imants boekſalet geweeſt;
En heb daar netjes horen lezen
Dat dartien hondert jaar voor dezen
(Of daar ontrent) als Juliaan
Den Apoſtaat, een wondren haan,
Regeerde, een Kyſer van de booſten,
Dat Lucifer doe in het Ooſten
Een Engel (dats een Biſchop) was:
Die zelve Lezer dan, die las,
Dat Lucifer, door zyne wanen,
Een Sect, die Luciferianen
Genaamt wiert, opgeworpen heeft;
En hy is haaſtig overleeft,
Of haaſtig, onvoorſiens geſtorven,
Wanneer hy 't Chriſtendom verdorven
Had: ſiet gy wel? dat is niet ver
Geſogt den val van Lucifer:
Tot meer bewys, zo weet daar neven;
't Is door Euſebius beſchreven;
Euſebius Pamphily
Cæſarieſis is het; die
Den Kerklijken Hiſtorieſchryver
Met eenen onvermoeyden yver,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Genaamt wort ; in zyn tiende boek :
En wil je 't niet geloven ? zoek
Het zelf ; indien jet je onderwinden
Wilt , zulje 't daar voorſeker vinden.
Dat nu een Biſſchop , Engel , is
Genoemt , in d'Apocalypſis ,
Dat willen ze aldenbruy , daar boven ,
Door heel Europa , wel geloven.
Is 't niet gewonnen ? zeg myn Heer
De Duvel : wat begeer je meer ?
Die zelve Lezer ging dan zoeken,
In noch een van zyn ander boeken,
En vont , dat in die zelve eeuw ,
Hieronimus , gelyk een leeuw ,
Der Luciferianen reden ,
En leer , met brieven heeft beſtreden ,
En haar verweten , dat zy die
Zijn , daar , in Apocalypſi
Van is als van voorzeyt gehouden ,
Als van die namaals komen zouden :
Want , wat voorzeyt was , was nog niet ,
Als maer in een geſigt , geſchiet ;
En had niet anders te bedieden ,
Als , dat het namaals zou geſchieden :
Zo is u val dan doe voorzeyt ,
En in de vierde eeuw uytgelyt ,
Als gy zo trots en zo vermetel ,
Vielt , uyt u Biſſchoplyke Zetel.
Indien jer nu niets tegen weet ,
Zo toont u vaardig en gereet ,
Om u beloften te betalen ;
En dat al zonder lang te dralen :
Ik heb gevlogen dat ik zwoeg ;
En 'k geef je nu bewijs genoeg ,
Uyt authentyke luy. Begrijpje ?
Waar is 't gekirrimirriet pijpje
Met lekkere tabak ? geef 't hier !
Mijn glaasje Rotterdammer bier ,

Of

Of ſtront en water; 't brandewyntje
Met zuiker; kom, dat is geen klyntje:
't Is 't alderbeſte hels banket:
(Tabak en brand'wyn) en ik wedt,
Indien je 't my nu niet wilt geven,
Dat niet een Duvel van zyn leven
Meer na beloften vragen zal.
Ik heb je Lucifer zyn val
Nu, dunkt my, klaar genoeg bewezen:
En niemant heeft oit meer gelezen,
Noch, met bewys, geen eenig woort
Van andre Lucifers gehoort.
Als Lucifer zich wat bedacht had,
En, met een mees muil ſnats gelagt had,
Sprak hy tot deze Droes: Gaat vry
Ten eerſten in myn botlery,
En doet u, door myn duvels-dieren,
Ik meen, myn helze bottelieren,
Betalen: zo 'er een verreiſt,
Die u vertelling vals bewyſt,
Zo zult gy, en dat zal ik maken,
Noch voor een arger Duvel raken,
Als nu: en by provizie, bruit
Nu heen, en rookt u pypjen

U Y T.

NA-REEDEN.

NU dunkt my hoor ik een deel dommen,
Zo dom als varkens-borſtels brommen,
En zeggen, dat ik leek, en Paap,
Dat is gezeit, een yder, ſchraap:
Een dommen ſtyf kop zal dit willen
Doen doorgaan, voor een deel paſquillen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En zeggen, dat ik elk een ſmaal:
Maar hoor! zy liegen 't altemaal,
Die momuſſen, die oordeels-maatjes:
'k Vertel hier niet als kattepraatjes,
't Is al den brui een kattedroom.
Ook ſpreekt men hier niet, van die vroom
Zyn, en op aarde noch in 't leven;
Daar van is hier geen woort geſchreven.
Wie leeft vint hier geen aanſtoot in,
Ten zy door een verdraiden zin,
Om dat ik hier ook nimant noemde,
Tot ſmaat, als maar alleen verdoemde,
Die, door haar ondeugt, in de hel
Geſtelt zyn, en gy doet niet wel
Indien ge u zelfs daar by gelyken
Wilt, zo gy zelfs niet zulke blyken
Hebt: maar, agt gy u zelfs geraakt,
Zo hebt gy 't wis heel ſlegt gemaakt;
En 't was wel aars voor u te wenſſen;
Want hier is nimant die van menſſen
Spreekt: want, in hel en vagevier,
Wie daar komt, laat zyn lichaam hier
Voor eerſt noch blyven: en wy weten,
Dat al die, die noch menſſen heten,
In ziel en lichaam t'zaam, beſtaan.
Dit overwogen, blykt hier aan,
Dat ik niet meen, of van begeren
Ben, om de menſſen te affronteren;
Wyl ik daar 't minſte niet op loer.
'k Spreek van de duvel en zyn moer,
Van geeſten, en verdoemde zielen
Die, daar zy zyn beſchyden, krielen,
En wat die ſpoken zeggen, dat
Moet niet voor waarhyt opvevat
Zyn. 't Moet alleen zyn aangenomen,
Voor duvels-praat, en katten dromen,
En zulk goet: want men zoekt om laag,
By Spoken, noit de waarhyt graag.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik vind plyzier in wat te digten,
En zo wat koddig rym te ſtigten;
Dewyl ik zuiver, ik beken
't, Een Rymer van den Duvel ben,
Gelyk je aan dit boek kunt beſpeuren:
Die naam mag elk een niet gebeuren;
En acht je die noch niet een beet?
Ik ben een duvelze Poët:
En zulk een duvels Rym te maken,
Zyn my vermakelyke zaken.
Wie 't lezen wil, die lees 't; wie niet
Wil, laat het vrylyk ſtaan: want ziet
Wy willen niemant daar toe dwingen
't Zyn voor een ider vrye dingen,
Die 't leeſt, die doe 't om zyn genugt:
Want ik heb 't zelf maar om de klugt
En nergens anders om, geſchreven;
En, tot vermaak in druk gegeven:
Zoekt gy de Drucker zyn profyt,
En hier vermaak in, maak 't hem quyt:
Ik loov, je zult 'er van je dagen,
Geen rozenobel om beklagen:
Maar zo je 't koopt; en dan ten vier
Doemt, is die vlam u veel te dier.
Zie daar! om niet te lang te temen,
Zal ik dan hier mijn affchyt nemen,
Op dat ik je niet langer quel.
Meſſieurs en Juffertjes! Vaar wel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

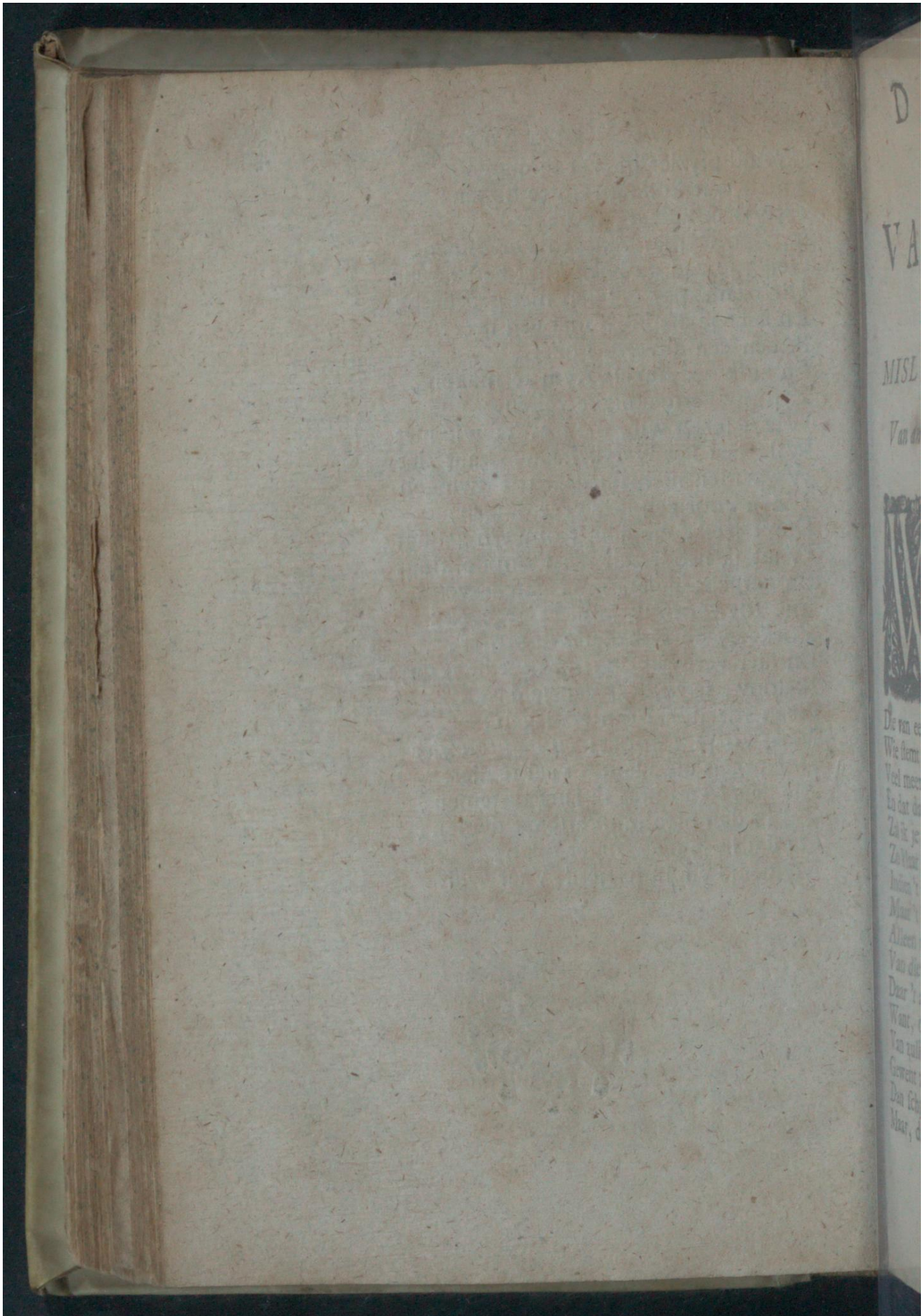

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

DE KAT IN 'T VAGEVUUR,

OF MISLYKE KATTENDROOM.

Van antique en moderne ſaken, &c.

WAt heeft hy wondre weten-
ſchappen,
Die, in het midden van de may,
Syn buurmans Kat kan leren
klappen,
Trots d'alderbeſte papegay!
Maar, dat de Geeſten kunnen
kaak'len,
Die van een lichaam zyn ontbloot,
Wie ſtemt niet, of dat zyn mirak'len,
Veel meer als duzentmaal zo groot!
En dat dat zomtyts kan gebeuren,
Zal ik je, mooglyk noch in 't kort,
Zo klaar als 't mooglyk is, doen ſpeuren;
Indien 't maar niet gelochent wort:
Maar 't hoorde, als authenticq, te gelden,
Alleen om die loofwaardighyt,
Van die, die deze zaak vertelden,
Daar 't alles aan gelegen lyt:
Want, of men al wat raars hoort ſnacken,
Van zulke, lui, die ordinaar
Gewent zyn, kool by kool te backen,
Dan ſchynt het logen, ſchoon 't was waar:
Maar, die den lof van waarhyt ſpreken

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De logen in zijn keel bleef ſteken,
Die logen wort, door heel de ſtat,
Voor goede waarhyt uytgekreten:
Dus ook van een die nimmer loog;
En dats met reden moet je weten:
Die nimmer loog, die noyt bedroog.
Maar, om dan tot de ſaak te komen,
Mijn Kater is geen logenaar;
Althans, men heeft het noyt vernomen:
Is zijn verklaring dan niet waar?
Hy is, van leven, en van wandel,
Al vry fatſoenlijk, en modeſt;
Zo ook in al zijn doen, en handel;
Dat zeyt geen beetjen in 't atteſt.
Hy kleed ſich ook niet overmatig,
Maar hout ſich netjes in 't habijt,
In 't ſwart, en dat hout elk voor ſtatig:
Want bruyn is eerlijk zo men zeyt;
En 't blijkt, vermits de Predikheeren
Zo bruyn gekleet gaan als de droes;
En, uyt haar nette ſwarte kleeren
Zo ſtemmig ſien, als onze poes.
Wanneer dan mijn voorſchreven Kater
Sich, achter mijnent, wat vertrat,
Ontmoette hem, dicht ontrent het water
Mijn vrome buurmans bruyne kat,
Waar by mijn Kater in zyn leven,
Vry veel, en dikwils, heeft verkeert,
Niet dat ze onêerbaarhyt bedreven:
Althans, ons leken wort geleert,
Alleen het beſte te vermoeden
Van onſen naaſten, op dat wy
Zyn eerlyke naam behoeden,
Uyt vreeſe voor eerſchendery.
Wanneer zy daar dan zo malkander
Ontmoetten, hebben zy, met luſt
En liefde, daadlyk, d'een den ander
Omhelſt, geâayt, en eens gekuſt;

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer myn buurmans Kat geſproken
Heeft: ô myn waarde buurman Kol!
In wiens gat hebje nou geſtoken
Zo langen tyt? of in wat hol?
Ik heb hier ſchier op al de bomen
Geklommen, en na jou geloert,
Maar heb je nergens niet vernomen;
En heel de Maart is heen geſloert:
Hoe moog je zo lang van my wezen?
Heb ik het ergens mee verbruit?
Ben ik zo mooi niet als voor dezen
Of is nu onze buurtſchap uit?
Daar valt niet veel van op te ſpreken
(Zei Kol) 't is noch niet lang geleen,
Een half jaar en twee drie weken,
Of altans daar ontrent zo 'k meen,
Dat ik je uit buurtſchap wat quam vryen;
En 't was doe herftſtze katten maart;
Maar jy wout myn gevry niet lyen;
Je vloogt me vierkant in myn baart;
Je lolde, en krolde, dat men yzen
Zou, dat men 't hoorde, zulk gebaar!
Je blieſt, en klaauwde, dat ik dyzen
Moeſt, als een ouwe beſtevaar.
Ho Kol buur (zei den ander) weetje
Niet beter van de vryery?
Zo leerze dan eerſt noch een beetje:
Kom leg daar op te ſchool by my.
Wanneer myn buurmans Kat zo praate,
Doe zag men aan myn Kater, dat
Zy deze dartle reden haate;
Zo dat zy tot myn buurmans Kat
Zei: lieve zoete buurvrouw Puisje!
Mag ik je bidden zoete maat,
Maak liever voor je ſnoet een kruisje,
Als dat je zulke dingen praat.
Doe keek den ander magtig ſnedig,
En zeid': indien je niet en liegt,

Hoe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe duvel kom je nou zo zedig?
Of heb je daatlyk eerſt gebiegt?
Wat Klopbroer, of wat Paap, of Pater,
Heeft, juiſt op 't leſte van de maart,
Hier dus bekeert zo krols een Kater,
Als jy voor dezen altyt waart?
Dat moogje (zei den aar) wel vragen,
Op dat je voor de naſmart vreeſt;
Je raat het van je levedagen
Niet; 'k heb in 't vagevuur geweeſt.
Wel Kolbuur, foppen we malkander?
(Zei Puisje) 't lykt begommen wel:
Je bent beget geen Salamander:
Jy in het voorburg van de hel
Geweeſt? en daar niet eenen vlokje
Te zengen, van je bonte pels!
Met reventie, Buur, dat jokje:
Want, aan jou rok is niet veel hels.
Ey lieve, waarom zoud ik jocken?
('Zei Kol) jy bent een miſlyk ſlag:
Men zengt 'er altyt juiſt geen rocken:
Het was op Allerzielen dag
Als ik 'er was: nu kunje giſſen
Hoe dat myn rok zo frai mach zien;
Want, om de dienſten, en de miſſen,
Die dan by ſchepen vol geſchien,
Voor alle Catholicque zielen
Die dan in 't vagevuur noch zien,
En in derzelver vlammen krielen,
Zo lyden zy dan heel geen pyn;
Dat ben je ſchuldig te geloven,
(Al waar je, in plaats van kattenbont,
Van duvels hairen overſtoven)
Zo wel of 't in de Bybel ſtont,
Indien je kattelyk wilt wezen;
Dewyl 't in boecken van fatzoen,
Met aprobatie, wort gelezen;
En daar mag nimant tegen doen,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of elk een hout hem voor een ketter,
En hyden, en etcetera;
Dat weet ik wel, ſchoon ik geen letter,
Geſchreven, of gedrukt, verſta:
Geen wonder; wil ik in de boeken
Maar eens wat bladen, als de lui,
Myn Heer peurt aanſtonts aan het vloeken
En geeft me dan al ſtrak wat brui:
Dats even goet: myn Heer die weet 'er
Zo veel te meer van; en daar in
Is hy dan ook zo veel te beter:
Nu dat is per parenthezin,
Excuſez moi, zo ingeſlopen:
Maar, op dien ſtrak genoemden tyt,
Schoon daar de ketters tegen lopen,
Is 't vagevuur zyn kragten quyt:
En op die zelve tyt (dat raar is)
Is 't in de hel *Sint Jutmuts* dag;
En dan mag ider een die daar is,
Weer leven als hy eertyts plag;
Dan is 't 'er kermis; in de wagten
Van alle poorten, zyn te bier
In Slobberdoesburg; want zy agten
De hel zo goet als 't vagevier.
Wel zo! (zei Puisjen) dat haar harmen
De broek op veetren moet! om dat
Zy 't liegen door haar diefze darmen,
Ja midden door haar gryze gat.
Zulk duvels tuig is maar canalje:
Maar lieve Kol buur, zo je 't weet
Vertell me wat; ik ſweer ik zal je
Geloven! lieg vry dat je ſweet:
Ik wil 't niet eens in twyffel trekken
Om dat je een Doctors Kater bent,
Heel anders als die hoddebekken,
Wiens naam, nog woonplaats, nimant kent.
Hoe is 't in 't vagevuur geſchapen?
Zyn alle dingen daar ook duur?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En vreet men daar ook ſpek met rapen?
Vertell me wat van 't vagevuur.
Wat heb jer al voor nieuws ervaren?
Wat wonders heb jer al gehoort?
Wie zag jer? gaan ze daar ook waren?
Je weet nou wel wat van de moort.
Ik laat my daar niet veel om quellen,
(Zei Kol) ik zal je 't geen ik weet,
Zo net als doenlyk is, vertellen;
Pas jy maar dat je 't niet vergeet.
Eerſt moet je, als authenticq, geloven
Dat ider ziel in 't vagevier,
Verſtaat, en weet, al wat hier boven
Geſchiet, als was hy zelver hier;
Ja hondert duzentmalen beter
En twyffel jy daar vry niet an:
Lees Columbanus eens, die weet 'er
Veel treffelyke dingen van:
Die heeft 'er vry veel van geſchreven,
Met aprobatie, en daar hoort
Men ſtrak zyn zegel aan te geven:
Maar hoor nu! als ik aan dien oort
Quam, daar het vagevuur verknogt was
Aan d'helze binnenpoort, vernam
Ik, dat daar iets wat lugt, of togt was,
Niet wetende van waar dat quam;
Althans, daar, in die zelve koelte,
Zat Ariſtoteles, in een
Irreparebel out geſtoelte,
Dat mat noch ſporten had, noch been,
Of iets waar 't op kon ſtaande blyven;
Dies wiert het van een zeker zoort
Van ſpook, gelyk als oude wyven,
Met kragt geſtutt, en onderſchoort:
Nu hadden ze hem daar heen gedragen,
Om met Descartes, zo hy kon,
Een veltſlag, van diſpuit, te wagen,
Op hoop of hy hem overwon:

Hy

Hy riep hem dus: Gy moeitenmaker!
Gy Jezuiten kint! Papiſt!
Gy Godt-ontkenner! Godtverzaker!
Verdoemde en duvelze Aſgodiſt!
Kom hier jy fotzen tuig van venten!
Ik heb het out poſſeſſie-regt!
Bewys jou miſlyke elementen,
Al eerje mynen wederlegt!
Bewys me (by den ackrelenten!)
Hoe dat het hemels vuur op aart,
In allerly ingredienten,
De naam van hemels vuur bewaart,
Gelyk op aart u Doctors leren,
Hoe komen ze aan die malle kuur,
Dat vuur in water zal logeren,
En blyven evenwel noch vuur?
Ik noem het ingeboren hette,
Die zal het blyven t'uwer ſpyt:
Geen duvel zal het ons beletten;
't Zy dat je pypt, of dat je ſchyt.
Descartes ſtont daar gints, en hoorde
't Geen deze hem alzo bits toe beet,
En riep: wilt gy my ſlegts met woorden
Bevechten, zo ben ik gereet;
Met reden, meen ik: zo je kyven,
En ſchelden wilt, gelyk je doet;
Of zo je in 't zin hebt dwars te dryven,
Gelyk een deel van u gebroet,
Zo wil ik niet een voet verrreden,
Om tot u aan te nadren: want
Ik paar de vrede, met de reden,
Geboren uit een goet verſtant.
Hier op riep Ariſtotels weder:
Wat reden! wat verſtant, jy guit!
Ik ſweer je, kom ik je eens op 't leder,
Je zult 'er duvels mee gebruit
Zyn: 'k ſweer je, 'k zal je mores leren!
Doe zeid hy endlyk met een graauw:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo je eens weer zoekt te disputeren
Ik maak je 't vagevuur te naaw!
Doe zeid hy tot zyn Zeteldragers:
Kom draag my maar weer na de hel:
De Francen zyn maar hoerejagers;
En daar mee is 't nu uit, en wel.
Maar hoe quam die verdoemden hyden
In 't hylig vagevuur (zei Poes)
Wou dat zyn Heer, de Nikker, lyden?
Of is hy meester van de Droes?
Heel niet (zei Kol) maar wyl de spoken
Geen schiltwacht hielden, als gezeit
Is, is hy doe eens uitgebroken,
En heeft Cartesius gepreyt.
Wie kan zo vremden zaak begrypen,
Als dit: dat menig brave Geest,
Zyn schrander brein poogt op te slypen,
Aan zulk een mal, en hydens, beest?
Hoe! mal? (zei Puisje) by gants korven!
Daar heb ik nimmer van gehoort.
Ja mal (zei Kol) hy 's mal gestorven,
En heeft zich zelfs uit spyt vermoort,
Om dat hy 't dalen en het ryzen
Des waters, naamlyk ebb, en vloet,
Niet kan begrypen, noch bewyzen;
Hier om dan sprong dien mallen bloet
In 't barre water, dat het spatte
En zeyd 'er onder 't springen by:
Dewyl ik u niet kan bevatten,
Wel aan dan *zo bevatt dan my.*
Wie zal nu doch in twyffel trekken
Dat een die zulk een bui aan boort
Heeft, een zeer mislyk slag van gekken
Is, ja wel van de malste zoort?
Altans, ik zeg met vaste woorden,
Dat ik die mallighyt begon,
My zelfs uit spyt te gaan vermoorden,
Als ik iets niet begrypen kon,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En ſprong daarom van ſpyt in 't water,
Men zoud voorzeker zeggen, dat
Ik was een regte malle Kater,
Of, maar een regte malle Kat:
En zou 't in my een zothyt heten,
Die maar een Kat ben, ey wie zal
't In hem, iets aêrs te noemen weten,
Dat elk een 't wel verſtaat, als *Mal*?
Ook zocht hy elk een wys te maken
(Gelyk myn Heer wel heeft gezeit)
Een lengte woorden (zonder zaken)
Daar gants niet aan gelegen leit,
Waar aan de bloem van 's menſchen leven
Beſteet moeſt zyn, om al die drek
Van woorden, begrip te geven:
Is zulk een vent dan noch niet gek?
Maar doe vernam ik Alexander
De Groote, met Philip, zyn broer;
Den een die borrelde op den ander,
En keef gelyk een pekelhoer.
Den groten Alexander zeide:
Jy dommen duvel, wat had jy
Om d'opperheerſchappy ten ſtryde
Te trekken? 'k heb een Monarchy
Van heel den aartkloot, met myn degen,
En door myn kragt, en dapperhyt,
Helthaftig, voor de vuiſt, verkregen;
En niet met liſt en ſlim belyt:
Ik heb het alles overwonnen;
Ja zelfs het wilt gediert' incluis:
En, als 'er niets myn magt heeft kunnen
Weerhouden, quam ik heerlyk thuis;
Ontſien, geviert, gedient, geprezen,
Bemint, gehoorzaamt, en gebruyt:
Maar zy, wat duvel zoud je wezen?
Waar is je winſt? waar is je buit?
Waar duvel heb je myn zoldaten,
En al myn ſchone ruitery,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het heyr; en al den bruy, gelaten?
Ik weet 'er van, vertel 't my vry.
Hoor toe (zey Phlip) ik zal je, lager
Van toon doen ſingen; want, je bent
By elk een, voor een hoeren jager,
En dronken duvel, wel bekent;
Ja ſelfs een onderdaan der hoeren,
Die u, (haar gylhyt te gevall,)
Doe dronken, wiſten te vervoeren,
Dat elk u daarom laſtren zal;
Om dat gy, met u ygen handen,
Het alderkoſtelykſte Pallys
Van heel de werelt, deedt verbranden:
Van ruineren komt de prys
U ſuyver toe; zo ook van moorden;
Ge ontſacht noch disgenoot, noch vrient;
Wanneer 't u luſte, om wynig woorden,
Had ider een de doot verdient:
Gy hebt meer quaat als goet bedreven:
Gy hebt veroordeelt, onverhoort;
Dies zyt ge, in 't beſte van u leven,
Ook van den uwen weer vermoort:
Dat gy den aarskloof overheert hebt,
Is zeker maar den aartkloot niet,
En minder als gy noch begeert hebt:
Gy hebt, om 't opperſte gebiet,
Geſtreden, met een party krukken,
En wisjewasjes, en dat kon
Je, 't ging hoe 't woude, niet miſlukken:
Geen wonder dat men overwon
Die in den oorlog onervaren,
En, zonder dapperhyt, of moet,
Schier zonder ſlag verwonnen waren,
Gelyk dat Parſſiaans gebroet,
En d'arme onnozele Indianen,
Die moedernaakt, u tyranny
Verdragen moeſten, door u vanen,
En bulderende krygs geſchry,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ter dood verſchrikt, en overwonnen,
Vermits haar ſwarte naakte huit,
Geen pyl, noch ſwaart, heeft weerſtaan konnen,
Die gy op ſchilt en ruſting ſtuit:
Zo had gy goet voor baas te ageren;
En daarom trokt gy derwaarts heen,
Daar gy ze ligt kont overheren;
Daar waart gy dapper mee te vreen.
Maar ik heb my door groter ſaken,
Van een veel heerelyker aart,
Gezogt, een grote naam te maken;
Die eer was noch voor my bewaart:
Ik overwoog, dat zo veel zielen,
Vaſt jaar op jaar vervolgens, door 't
Gebrui van uwe wapens vielen,
Die door u oorlog zyn vermoort,
En deerlyk om den hals gekomen;
En wyl den oorlog noch geen ent
Had, overdagt ik eens dat, zo men
Dus voortging, al den horlement
Van menſſen, dus, om zeep zou raken;
En 't had, na my dagt, vry wat noot;
Men kon ze zo geſwint niet maken,
Je ſloegt ze noch geſwinder doot:
Altans, dat moeſt afgryſlyk minderen;
Je keerde gantſche landen om
En doode mannen, vrouw, en kindren,
Om u epheſtion; dats dom!
Wie kan zo ſnel een lant bevolken
Als gy verdelgen? en je zondt
Ze zo maar na de ſtyxe kolken;
Zo doende raakten ze op een hont:
En, voor al deze tyrannyen,
Dagt ik wel, dat men u zou mee
Doen, op een hont, na ſtyx toe ryen,
Gelyk men dan in 't kort ook dee;
't Was tyt; want had men jou in 't leven
Gelaten, 'k had gewis gevreeſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat je alles aan de doot gegeven
Had; en dan had ik beeſt geweeſt;
Een Koning zonder onderdanen;
Een Opperheerſcher zonder lant;
Neen broertje, zulke dolle hanen
Als jy, zyn alderbeſt van kant:
Jou moorders, meen ik, hebben willen
Beſoeken, of je ook ſterflyk waart,
Zo gaven ze je, om geen tyt te ſpillen,
Vergiftig water in je baart:
Nu jy, die meende dat je een Godt waart,
Bevont doe, dat men jou bedott
Had, wyl je maar een grootſe zot waart,
In plaatze van een grote Godt:
O dommen duvel! moeſt jy eerſt leeren
Te weten, dat je een ſterflyk mens
Waart, als je jou liet cappotteren?
Hoe quam die ſotheyt in je pens?
Vergat je doe dat ik je broer was?
En d'oude Koning Phlip je vaar?
En dagt je, dat je moer een hoer was,
Van Jupiter? wel dat was raar!
Zo komt het al de gekken over,
Als haar de zothyt eerſt begint;
Maar deze zotterny is grover;
Gy tragte meer een hoerekint,
Als wettig Konings zoon, te heten:
Maar dat is nu tot daarentoe;
Ik zal je eens ordentlyk doen weten,
Wat ik dan endlyk deed; en hoe
De zaken dan zyn afgelopen:
Wanneer u lykpligt was gedaan,
Verdeelden wy de legerhoopen,
Of trouppen, zo je 't wilt verſtaan;
En elk trok daatlyk met de ſijnen,
Na 't lant hem toegedeelt; en ik
Trok ook ten eerſten, met de mynen,
Geheel en al wel in myn ſchik,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Na 't geen myn part was: onderwegen
Bedagt ik 't geen ik daatlyk zeid,
En overleid' het wel ter degen,
Eer ik 'er my eens toebereid';
Als naamlyk: wyl 'er zo veel menſſen,
Door u vervloekte kryg, tot ſtront
Geſlagen waren, dat te wenſſen
Was, datter nu al weer terſtont,
Zo veel als eerſt, gebakken waren;
Maar, wyl dat niet wel kon geſchien,
Zo moeſt men 't wenſſen laten varen,
En 't op een andre wys bezien:
Ik deed myn breden raad vergad'ren,
En daar in wiert beſloten, dat
Men op den vyant aan zou naad'ren;
En waar men quam, in dorp, of ſtat,
Geen dootſlag, of geen moort, bedryven,
Als aan die genen, die de doot
Verdienden, maar dat men de wyven,
En dochters, (als die maar zo groot
Bevonden wierden, als de zaken
Veryſten) maar ſlegs allegaar,
Couragieus, met kint zou maken;
En dat het ſwangre vrouw-volk, daar
Voor, zeker gelt, aan die zoldaten,
Die haar beſwangert hadden, zou,
Als tot zoldy, genieten laten;
Dus doende, kon den akkerbou,
Den handel, den oorlog, en 't ſtuderen,
Heel tout a faict, in korten tyt,
Of 't noit geſchiet was, weer floreren;
Ook zoud men de manhaftighyt
Aldus, door al de werelt, planten,
De macedoniaanſchen aart
Van katten, kan men zonder wanten,
Geen veer, noch borſtel, uit haar ſtaart,
Of waar 't ook uit mocht wezen, plukken;
Diesvolgens, die aldus geteelt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Was, kon van onze helden ſtucken
Niet heel en al zyn misgedeelt:
Nu, dit beſloten zynde, wierde
Dit in myn heir gepubliceert,
Waar door myn volk van vreugde gierden;
Ja 't heeft gelykerhant begeert,
Zo daatlyk maar dien tocht te wagen;
Men riep: wat doen wy langer hier?
Wy zullen ons daar elk in dragen
Gelyk een vet-gewydde ſtier!
Myn vreugde was niet uit te ſpreken;
En 't was voorwaar een heerlyk ding:
Nu kond 'er niet meer aan ontbreken,
Als dat men maar marcheren ging.
Gy zocht, met ſtelen, moorden, doden,
En dwang, u zelven in 't getall,
En rang, te ſtellen, van de Goden:
Maar hier in waart gy zeker mal;
Want zulke dingen zyn maar zaken,
Om, in de plaats van godlyke eer,
Sich duvels ſchandelyk te maken,
Gehaat, gevloekt, en noch al meer;
Want roven, doden, branden, moorden,
En dronken drinken, waren noit
Voor iets, dat tot de Godhyt hoorde,
Genoemt; maar, dat men zomtyts koit
By d'een of d'andre moje deeren,
Dats godlyk; want men weet, Jupyn
Die deed dat zomtyts machtig geeren:
En daarom moet dat godlyk zyn:
Al d'andre Goden, hebben even
Manhaftig, zich hier in geweert;
En, wyl 't Godinnen zelf bedreven,
Is 't godlyk, hoe je 't went, of keert:
Indien 't niet godlyk is, te geven,
En menſſen (als aldus geſchiet)
Te maken, en die te doen leven,
U moordery is 't altans niet:

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je roemt (maar 'k heb 'er vry wat tegen)
Dat je al de gantze monarchy
Des werelts, heerlijk hebt verkregen;
Dat lieg je altans, geloof my vry;
En 't schijnt ook tegen alle reden,
En 't wort u reets door my betoont;
Want, wanneer trok jy na beneden,
Daar 't vry wat beter is bewoont,
Van herliker oorlogs knegten,
Die, als d'ervarenthyt bewijst,
Geboren schijnen om te vegten?
Die landen zyn door my beryst.
Je meende, dat je 't al verwonnen
Had, als je 't bovendeel verwont;
Maar neen, je hebt maar te deeg begonnen,
En daar mee raakte je op een hont.
Nu, wy dan, trokken na beneden,
Vol moets, te voet, en ook te paart,
Somtijts te scheep; en aan de steden
Is daatlijk ons arrest verklaart;
Hier tegen seyd men: dat de wijven
Van die conttryen, nimmermeer
Bequaam zyn, mannen te gerijven:
Wy vroegen haar daar op: wanneer,
En hoe, zy dan de kindren teelden?
En, of zy nimmer met malkaar
Eens roemsteek, of piquetten, speelden?
Maar daar op zeyden ze allegaar,
Dat zy des zomers, in de bossen,
Maar lieppen kindren plukken, daar
By menigten van kindren wossen;
En dat was maar een week in 't jaar:
Het manvolk, had men tot bescherming
Des lants, en tot den akkerbouw;
Het vrouvolk maar slegs tot verwerming,
Des winters, in de felste kouw
Om 't bed voor af wat warm te broeden,
Daar voor zy haar, in recompens,

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat tugtigen met hare roeden,
Waar van zy zwollen, als een mens
Die ſwanger is; en, met onſe oogen,
Zy zulken ook van ons geſien:
Zy zeyden, dat ze nimmer logen,
Ten zy 't ſatzoenlijk kon geſchien,
Dat nimant ſchaa daar by kon lyen:
Wie heeft 'er ooyt meer van gehoort!
Wy konden daar niet tegen ſtryen,
Dies trokken wy van daar ſlegts voort;
En, als we al weer by ſteden waren,
Daar wiert al ſtraks mijn wil verklaart,
Indien de vrouwen konden baren;
Maar, 't was al eenen zelven aart
Van menſſen, zo zy zelfs vertelden;
Die, die ze plukten, heetten vaar;
En, of we ons zelfs daar al mee quelden,
Dat was, en bleef de mode daar;
Daar viel niets tegen uyt te regten;
En wouden wy, met zulk een zoort
Van volk, ons wagen mee te vegten,
Zo raakte 't hele leger voort;
En daarom is 't niet ondernomen;
De Duvel mogt daar tegen ſlaan;
Zy plukten 't volk maar van de bomen;
Daar is niet tegen uyt te ſtaan:
Ook vonden wy weer andre volken,
Die zeyden: datſe 's winters, van
Om hoog, van boven uyt de wolken,
Afvielen, beyde vrouw en man;
Ik vroeg haar: of me in andre landen,
Al verder na beneden af,
De Min-godin geen offer branden?
Waar op men ons ten antwoort gaf:
Indien u voorgenomen ſaken
Zijn, vrouwen op te zoeken, daar
Gy niewe menſſen by kunt maken,
Zo trek tot by de zee, alwaar

De

De Marſaten, en Sturianen,
Woonagtig zyn in een valy,
Wiens hooftſtat Urk is; daar zyn hanen
Die niet van veren zyn als wy;
Die maken jongen by haar wyven;
Daar kunt gy, zo 't u luſt, altyt,
Ja tot in eewigheyt by blyven,
Of, tot dat gy 'er loof by zyt:
Wel aan, zeyd ik; maar 't is dan rede
Dat een van d'uwe met ons reyſt;
So geev ons dan een gidſe mede,
Die ons deſelve land-aard wyſt:
Sy waren daar wel mee te vreden,
En gaven ons een kerel mee:
Wanneer wy ſtarke marches deden,
Al fadſende regt na de zee:
Maar evenwel, die mars fexeerden
Ons, meer als duvels; want daar ſturf
'er Meer, als ik 'er doot begeerde,
Waar door ons heyr wel half bedurf;
Het vierde part wel, deſerteerden,
En 't overige vierdepart
Van 't leger, datter noch reſteerde,
Dat waren lompen in haar hart;
Want, als we in die valeyen quamen,
En vonden daar zulk vrouvolk zat,
Als ons geſeyt was, en wy namen,
So zeyd ons volk: wy zyn nu mat,
En moe, van 't gaan, en honger lyen,
Wy dienen eerſt wat uytgeruſt,
En wel doorvoedt; om dus te ryen,
Heeft nimant nu noch zo geen luſt;
Daar mogt het vrouvolk heen mee bruyen
Of ik al doende was geraakt,
Wat kon dat dan al veel beduyen?
Dus wiert 'er vaſt niet veel gemaakt:
Maar, om dan van de zaak te ſeggen,
Wy ſagen Urk van verren, trots,

Verr'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verr' boven alle ſteden leggen,
Op 't platſte van een ſtyle rots;
Daar op deed ik myn raad vergaadren,
En ſprak: gy Helden! is 'er nu
Noch bloet, en moet in buyk en aadren,
So toon je nu bygett niet ſchuuw,
Om deze Veſting aan te klampen?
Hier is een onverſterflyke eer
Te winnen, voor geleden rampen;
Dit is het al wat ik begeer;
Hier moet men heldendaden tonen,
Op dat men lof en eer verwerf;
De winſt zal onze moeyten lonen;
De krygsleus is nu, win, of ſterf;
So wy d'onwinbre ſtarkte winnen,
So zal'er voor de poorten ſtaan:
Tot hier aan toe, ja tot hier binnen,
Quam Philp, den Macedoniaan,
Een moedig droesjen van een ventjen,
Als blykt, by dit ſyn monument,
Geſtelt op 't leſte werelts entjen,
By Grieck noch Parſſiaan bekent.
Myn krygsraat was al weer te vreden;
Het antwoort was, Heer Koning, gy
Hebt reden, ja veel meer als reden;
Dit hoort by d'Oppermonarchy,
Die u Heer Broeder niet verwerven,
Of winnen kond; en 't is hem leet
(Vertrout men) dat hy, voor zyn ſterven
Die daat, die gy wilt doen, niet deet:
Op deze reſolutie, deden
Wy 't Leger dan, regt toe, regt aan,
In volle ryen, en geleden,
Vol moet, en luſt, na Urk toe gaan;
Daar ſloegen wy ons by ter neder;
Dat was ontrent doe middernagt:
Nu trok men 't vrouvolk op het leder,
Als daar toe, mee voor Urk gebragt;

All'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

All' die van d'onzen nu niet ſliepen,
Maar dapper, na gegeven les,
De voor ſtorm, op die wyven, liepen,
Die kregen ook ten eerſten bres,
Doch maar zo taamlyk groot van ſpatie:
Wy maakten dan tot zekerhyt,
Een linie van circumvalatie;
En die was niet zo haaſt bereit,
Of ik gaf order om te ſtormen;
Maar, al ons ſtorm gereetſchap was
Verrott, verroeſt, en van de wormen
Bedorven; daar lag al den bras:
Noch woud ik zo dat werk niet ſtaken;
Het was te verr' gekomen; dies
Liet ik weer ſtorm-gereetſchap maken;
Maar, wyl de wind geweldig blies,
Was't gants onmooglyk die te regten,
Hoe zeer daar ook wiert aan getorſt:
Gints riep men weer: men kan niet vegten
Van wegen ſchrikkelyke dorſt!
Men bad Jupyn met kragt om regen;
Maar hoe men ſchreeuwde, en kreet, en bad
Het quam den hontſvot niet gelegen;
Daar vaar de kramp hem voor in 't gat!
Men bad, en offerde, alle dagen;
Maar Jupiter, zeer ſtyf van kop,
Zogt ons door dorſt, van hier te jagen,
Dies gaf hy ons niet eenen drop
Van zyn zo zeer gewenſten regen;
Maar, 't was of hy 't al willens dee,
(Der duvel moet hem 't aarsgat vegen!)
Hy joeg de gantze volle zee
Ten leger in: en al dat water,
Al hadje noch zo groten dorſt,
Wie kan dat bergen in zyn ſnater,
Al woudmen zuipen dat men borſt?
Men wiert genootſaakt om te ſwemmen;
Men dreef op ſtorrembok, en leer;

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men ſchreeuwde en riep met luide ſtemmen;
Jupyn! ziet van d' Olympus neer
Hoe dat we hier in de baren dryven!
Ons dorſt weragtig nu niet meer!
Men zonk vaſt weg, by vier, en vyven,
Gelyk, en nimant quam 'er weer:
Onze oude wichelaar (och lacy!)
Dreef, op zyn ronde wyde pels,
En riep: Jupyn! help onze nacy!
De duvel haal, men zou 'er hels
Om worden! en ik wil een rekel
Zyn, zo je ons, uit booſaardighyt,
Iets aêrs te zuipen geeft, als pekel;
En wy zyn nu de dorſt al quyt!
Maar, ſchoon dat wy al dorſt weer kregen
Wie zuipt de zee leeg? dat komt kaal;
Kan jy die in jou ſwambalg legen,
Zo zuip dat jou de duvel haal;
Zo raken wy 'er van ontſlagen!
Of wil je ons hier, voor bruine baars;
De viſſers in de fuikken jagen?
Zo vaar de kramp u dwars im aars!
Dit had hy naaulyks uitgekreten,
Of 't was hem, wyl hy daatlyk ſturf,
Ten eerſten zelf al weer vergeten:
Om kort te gaan, de zee verdurf
Den gantzen aanſlag, niet alleenlyk,
Maar 't hele leger ſcheet 'er voor,
En gaf de geeſt; maar 't is beweenlyk
Dat ik myn agting dus verloor:
Nu weetje 't endevan de troepen,
Die 'k tot myn dienſt in deeling vond;
Je hebt na dat volk niet meer te roepen;
Die zyn al weg, en op een hont;
Voor Urk zyn we allegaar gebleven;
Die fotzige belegering,
Die koſte zo veel volks het leven,
Dat moeit my nu noch zonderling.

Hier

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hier zweeg Heer Phlip. Maar deze zaken
(Zei Poes) dien je aan die Chyrurgyn,
Dirk Burger, wel bekent te maken;
Want ziet, in zyn Chronykjen, zyn
Ze niet (by d'Almanach) te vinden;
En wis, door deze antiquityt,
Zul je hem in folio verbinden,
Maar hoor! (zei Kol) ik ben beryt:
(Zei Poes) maar Koning Alexander,
Keek die doe niet als tiribus?
Hy had geen tyt; (zei Kol) een ander,
Dien Cæsar, Cajus Julius,
Die die vertelling met zyn ooren
Gevat had, zei: wat moet ik al
Voor aardige patjollen hooren!
Ben jy lui, die de vis de gal
Gebroken hebt? heb jy begonnen,
En alles na je wil volent?
Heb jy de werelt overwonnen?
Is Alexander zulk een vent?
Wel waar of gy noch van moogt praten!
U krygsvolk, ider was een helt;
En daar mee hebt gy geen Soldaten,
Van moet, en dapperhyt, gevelt,
Maar kerels, even eens als wyven,
Die vyf, zes, zeven, tegens een,
Wat onderwonden te bedryven,
En bruiden evenwel noch heen,
Als 't op een vegten ging. By dezen,
Een heir geſtelt gants moedernaakt;
Hier ſcheen je krygslui by te wezen:
Die heb je dan kapot gemaakt:
Zulk volkje waren d'Indianen,
En Parſſianen, al den brui:
Daar waren dan de Grieken, hanen,
En duvels, op verwonnen lui:
Wie weet hoe dat je ze omgebrogt hebt,
Een volk tot ſtryden onbequaam!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Weet niet hoe dat je ze opgesocht hebt:
En hier door kreeg je een dappren naam;
Waar wil dat heen? maar ik heb even
Met helden, als wy zelver zyn,
Gestreden, leven tegen leven,
Gelyk een dappren Romyn.
'k Heb 't roomze ryk dien groten Cnejus
Ontwrongen; myne lantsgenoot,
En makker, toegenaamt Pompejus:
Ons avontuur was even groot.
Uw Vaderlant, en al de landen,
Wel eer door d'uwen overheert,
Die d'oorlogs wys, uit griekze handen
Ontfangen hadden, en geleert,
En in de kryg nu wel ervaren,
Zyn alle, door 't Romyns geslagt,
Gelyk als of 't maar ossen waren,
Slegts onder 't Roomze jok gebragt.
Ik ben, als gy, geen Vorst geboren:
Maar heb my, door manhaftighyt,
Gelyk gy, zo 't u lust, kunt horen,
Een kroon, en scepter, toeberyt.
'k Heb d'overheerden, en verheerders,
My doen erkennen voor hun heer;
Die d'oorlog voerden, en verweerders:
Noch zocht ik evenwel noch meer:
Maar, met een oorlogsvolk als wyven,
Noch om de kindermakery,
Socht ik den oorelog te dryven;
Dat acht' ik te gering voor my:
Maar, all' de trans-alpynze Franssen,
Een volk, in d'oorlog opgevoet,
Heb ik doen na myn pypen danssen,
Gelyk een deftig krygsman doet;
En d'onverwonnen Switzers, konnen
Getuigen van myn dapperhyt,
Een natie, nimmermeer verwonnen:
'k Heb 't jok haar op den hals gelyt.

Zie,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zie, dat zyn volk'ren, die niet naakt zyn:
Daar zoud je luy, par avontuur
Des oorlogs, op een hont geraakt zyn:
Verſta je dat wel, maatje buur?
Doet hier eens by, de booſe Spanjers,
En ſtrijtbre Duytzen; lieve bloet,
Ik zweer je, dat zyn and're kanjers,
Als 't wijffe Parffiaans gebroet:
Nochtans, die volken kond' ik dwingen;
'k Heb ze overwonnen als een helt:
En dat zyn treffelijker dingen,
Als jy luy aan malkaar vertelt.
Hier was ik noch niet mee te vreden;
Ik zocht maar volk dat ſtrijden kon:
Dies trok ik verder na beneden,
Daar ik de Walen overwon.
'k Won heerſchappy by heerſcappyen,
En vorſtendom by vorſtendom,
Ja monarchy by monarchyen;
't Schrikte alles voor myn oorlogstrom.
Hoe lager dat ik ben gekomen,
Hoe ſtrijtb'rer natie dat ik vont,
Hoe verder, die weg af, van Romen,
Hoe meer dat men my tegen ſtont,
Ik voerde myne krijgsbanieren
Hoe langs hoe lager, tot ik quam
By d'onverwinb're Batavieren,
Uyt Batos oude ſtrijtb're ſtam:
Dit volk was niet, als and're deden,
Woonachtig, meeſtendeel in 't velt,
Maar, in, met aart bewalde ſteden,
Verſorgt voor uyterlyk gewelt:
En 't volk vogt niet met lans, of ſperen,
Gelijk veel and'ren zyn gewent;
Maar wonderlyke moort geweeren,
By geen van d'onzen oyt bekent,
Gebruyken zy om mee te ſtrijden;
Men zag noyt wonderlijker ding:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wy gingen ons dan daar beryden
Tot d'een of d'aar belegering.
Wyl we onze kragten zamen ſpanden,
Om d'een of d'andre monarchy,
De Batavieren uit hun handen
Te ontweldigen, zo rukten wy
Ons Leger, in der yl, voor *Slooten:*
Hier wierden wy, met karndemelk,
In 't kort, zo deerlyk overgoten,
Al ſtormende, dat d'onzen, elk,
In karnmelk dagten te verzuipen:
De ſtorm was ruſtig afgeweert,
En gants ons Leger dat ging druipen
Doch geen van d'onzen was bezeert:
Nochtans voor *Slooten* wou 't niet lukken;
Dies gingen wy voor Sloterdyk,
Met grooten haaſt, ons Leger rukken;
Dit was de hooftſtad van dat Ryk,
Doe ſprak ik: weer je nu als wormen
Jy Roomze krygſlui; want je moet
Op deze veſting weer aan 't ſtormen:
Weer an den brui, op ſtaande voet!
Maar deze ſtorm, ging ons noch zotter;
Zy weerden zich daar, niet alleen
Met karndemelk, maar ook met botter:
Daar was van d'onzen ('k ſweer 't) niet een,
Die met een tang was aan te vatten,
Zo deerlyk zagen zy 'er uit:
Wy lieten daar de ſtorrem katten,
De Sloterdykers tot een buit;
Want geen van d'onzen was begerig
Die mee van daar te voeren; want
Zy waren meer als duvels ſmerig;
En wy verlietten dan dit lant,
Gelyk wy 't ſtormtuig ook verlietten;
Zy zyn onwinbaar, dat is klaar:
En dats geen wonder, want zy ſchieten
Met karndemelk en botter daar.

Dit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dit Ryk dan, onverrigter ſaken
Verlaten, ſogten wy een plaats,
Om 't zo veel beter af te maken:
Wy tekenden dań deze kaats,
En trokken fraytjes aan 't marcheren,
Met grote vaart, na Dimen toe,
Om dat helthaftig t'attaqueren.
Jy Grieken kunt niet vatten, hoe
De krygsluy in die landen ſtryden:
Zy zyn daar vry wat ſnoder, als
In Parſſen: die de doot niet myden
Kan, raakt in dat geweſt om hals;
De Groot-Vorſt van het Ryk van *Diemen*,
Snyt, al wat hy gevangen krygt,
Aan klyne piesjes, en aan riemen;
Daar zyn wy ook al mee gedrygt:
Nochtans durf ik je dat wel ſeggen,
In ſpyt van dit zyn drygement,
Ik durfde hem in zyn ſtadt beleggen;
Ben ik geen duvel van een vent?
'k Gaf daadlyk order aan myn hopen,
Of regimenten, zo je 't noemt,
Op ſtaande voet maar ſtorm te lopen,
Gelyk men deed; maar 't ging verdoemt:
Want, al de Dimers dat zyn baſen,
Niet wel om tegen uyt te ſtaan;
Zy ſchieten daar met koejen kaſen:
Daar ga de Nikker tegen aan.
Zy gingen met ons om als kett'ren,
En ſchoten, met haar ſchiet-geweer,
Van koejen kaſen ons te plett'ren;
Daar bruyd' men dan van boven neer,
Ten wall' af, tot geheel beneden:
Wy trokken dan van daar, te rug,
Na eene van zyn andre ſteden;
Dat was met name *Diemerbrug*:
Daar voeren wy voor al niet beter,
Maar vry wat arger: want het wiert

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ons, in die ſtorm, wel tweemaal heter:
Was dat niet yſſelyk verpiert?
Behalven dat ze hier op ons ſchoten,
Met kaſen, wierden wy met huy,
Tot op 't verſuypen af, begoten;
Dat gieten dat is van den bruy.
Ik gaf dan laſt aan myn ſoldaten,
De ſtorm te ſtaken, en gelijk,
Het Ryk met eene te verlaten.
Wy trokken dan van hier, na 't Rijk,
(Hoe duvel wort het ook geheten?)
Ja; 't Kyſerryk *Abcouw*. Men zou
De namen ſomtyts wel vergeten;
Maar ik ben die man, die ze onthou.
Wat meenje, dat we hier beter voeren?
O neen: d'Abcouwers bleven baes;
Zy weerden ſich als duvels-moeren,
Met huy, met karnmelk, en met kaas,
En botter, ja met kool met krenten:
Die kreeg men ſiedend' op zyn huyt:
Zyn dat geen drommelen van venten?
Daar ſtaa de droely tegen uyt:
Neen deze ſtorm was al te bloedig;
Dies lieten wy het ryk *Abkouw*
Daar leggen; en wy trokken moedig
Van daar, na 't Vorſtendom Sparwouw:
So haaſt als wy daar arriveerden,
Zo klampten wy de Hooftſtat aan,
Die we ook als helden attaqueerden,
Met yver: maar het wou niet gaan.
De droes! wat ſtoven hier al koppen!
Die duvels ſchoten daar, met ſtront
Van koejen; en met gele kroppen;
Dus raakten d'onzen op een hont:
Maar dat ſtont my zo niet te lyden.
Wie heeft 'er oit van zulk een zoort
Van krygsgeweer, om mee te ſtryden,
In 's werelts ander deel gehoort?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik monſterde dan hier myn leger:
't Verlies dat ik geleden hadt,
Verdroot my dapper; en ik kreeg 'er
De popelcy van in myn gat:
Myn rouw was meeſt om d'Offiicieren,
Die zo helthaftig, voor myn eer,
Hun dappre zabel konden ſwieren;
Maar doodt: nu konden zy geen meer.
Catullus was 't, die van een Sloter
Geſchoten wiert, door 't linker oor
Zeer deerlyk, met een ſtukje boter;
Zo dat hy 't leven daar verloor.
Balbutus, *Balbus*, en zyn broeder,
Zyn in de karnemelk verſmoort:
En *Lentulus* is noch verwoeder
Helaas! by Sloterdyk vermoort,
Met karnmelkshotte by zyn keel in
Geſchoten zynde, dat hy ſturf;
Hy kreeg, 't is waar, wel juiſt niet veel in,
Doch 't was dat hy de doot verwurf.
Malkaljus liet by Dimen 't leven,
En ſturf met yſſelyk geraas;
Daar 's Decius al mee gebleven,
En *Maximus* dien grooten baas;
Die zyn in hui van kaas verdronken,
In dien afgryſſelyken ſtorm
Daar *Schevus Curvus* met zyn ſchonken
Al mee tot ſpys wiert voor den worm.
Domkoppus dikhooft, een der grooten
Des heirs, met *Styrus Bulleblaas*,
Die zyn daar 't hooft van 't lyf geſchoten,
Met van die Diemer koejenkaas:
Maar *Valgus Scheejſchonk*, met zyn oomen,
Zyn in de ſtorm op Dimerbrug,
Erbarmlyk om den hals gekomen,
Dewyl haar, met een kaas, de rug
Wiert ingeſchoten: dus verdorven
De Bataviers myn helden vaſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Myn beſte volk is daar geſtorven
Wy gingen ſeldrements te gaſt.
Flaminius woud weer na Romen,
En wiert, in 't ſtormen op *Abkou*,
De kop juyst van de romp genomen,
Met ouwe kaas: daar leyt hy nou.
Sulpitius wiert in de lenten
Zyns jeugts, te jammerlijk gelikt,
Wyl hy, met hete kool met krenten,
By mont en keel in, wiert verſtikt.
Maar *Flaccus* leedt was noch al groter;
Die wiert, zyn oogen uyt zyn hooft
Geſchoten, met een ſtukjen boter;
Zo dat hem zyn geſigt berooft
Was, eer hy in de karnmelk ſmoorde,
Valerius die noble quant,
En *Cincinnatus*, die zyn, door de
Verbruyde Abkouwer kool verbrant.
Pots duvel wat liet ik daar knegten!
Het moeyt me nu noch by myn zool.
De nikker haal Abkou; zy vegten
Met kaas, met karnemelk, en kool.
Ascanas, hebben de Saarwouwers,
Met een zeer grote gele krop,
Zyn hooft geſchoten van zyn ſchouwers;
Daar leyd de vent doe zonder kop.
De droes! wat ſtoven daar al koppen,
Door dat verbruyde moort geweer,
Van allerhande zoort van kroppen!
Meſſieurs, wy komen daar niet weer.
Pancratius wiert in zyn waffel
Geſchoten, met een murwe ſtront;
Hy maakte nog zo wat geraffel,
Maar daar mee was hy op een hont.
De Bataviers, wie ſtaat daar tegen?
't Zyn duvelen van oorlogsluy;
Zy vegten (en zyn noyt verlegen)
Met ſtront, en kool, en aldenbruy.

Zy,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zy, door met zulk een tuig te ſchieten,
Verdreven ons, gelyk ik zeg;
Zo dat wy dit geweſt verlieten,
En kozen weer een andre weg,
Met ſtarke marches, tot wy quamen
In 't Keizerryk van *Aarleveen*;
Daar we een beleeg'ring onder namen,
Die niet veel beter ging, zo 'k meen.
Dan d'Aarleveeners dat zyn mannen
Van moet en dapperhyt, niet vremt;
Zy zouden zelfs de duvel bannen,
Al was hy moedernaakt in 't hemt.
Hier wiert ons heir wel half bedurven;
En die beleegring ſtont ons duur:
Zy ſchoten met vierkante turven,
Aan d'een zy gloejende van vuur:
De Nicker mag die natie tergen,
Die met gebrande turven ſchiet:
Wy konden ons voor 't vuur niet bergen;
Zo dat men dit al weer verliet,
En trokken weer te rug na Romen,
Als of het noit begonnen was:
Maar daar was niet zo ligt te komen,
Vermits de naawte van een pas,
Die zy met kracht van krygsvolk ſloten;
Zo dat ze ons dwongen om te ſtaan:
Hier ſchoten zy met rode kroten,
Van achter zekre halve maan:
Hier kond een kerel ſchier niet gapen,
Of kreeg een wortel in ſijn ſnoet:
Ook ſchoten ſe als de droes, met rapen,
En kool, en diergelijken goet,
Gekookt, en heet gelijk de nikker;
Dat vloog je of 't ſnorden, om de murf,
Hoe nader dat je haar quamt, hoe dikker;
't Welk heel onſe order dan bedurf.
Octavius, die d'avantguarde
Geleyde, ſag wel dat ſijn hoop,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In 't hete murwe tuig, verwarde;
Ja datter ook een deel verzoop
In hete karnmelk; dies gebood hy
Te retireren; dus gepiert
Te worden, dagt hem quaat; dies vlood hy
By tijts, al eer 't noch arger wiert:
Want *Calvus Kinnus* was te voren,
Zyn baart al van zyn bek gebrant,
Met hete kool; en dus geſchoren
Te worden, ging ons aan 't verſtant.
Ik zag geen kans na huis te raken,
Dies zogt ik met die natie, daar,
Een deugdelyk accoort te maken,
En dat was ook ten eerſten klaar:
Wy accordeerden, dat wy zouden
Paſſeren; en wy zouden haar
Voor onze bontgenoten houden,
En d'een den anderen malkaar
Behulpzaam zyn; en daar beneven,
Heb ik het ook met haar geſtelt,
Zy zouden my een lyfwagt geven
Van Batavieren, voor myn gelt,
Die met haar miſſelyke dingen,
Van 't ſtrak genoemde krygs geweer,
De duvel zelf wel kunnen dwingen;
En dats een waarhyt zeer cinceer:
Wy trokken dan uit hunne landen,
Al fadzende, na Romen toe
Niet veel met eere, noch met ſchanden,
Maar zulk een oorlog nochtans moe,
Gy Heeren, voerden u banieren,
By ſtront, en krygsvolk van deux aas;
Maar, had je lui met Batavieren
Geſtreden, je had gewis de kaas,
De kool, noch karnmelk, van je dagen,
In 't minſt niet tegen kunnen ſtaan:
Dat kan de duvel niet verdragen,
Al moeſt hy ook op ſtelten gaan:

Met

Met kaas, met kool, en turf te ſchieten
En melk, en botter, 'k zweer, dat zou
De ſtoutſte duvel zelfs verdrieten,
Als zat hy in een Munniks mouw.
Waar praat je van? van ouwe Jelle?
(Zei *Duc de Luxembourg*) ik zal
Je daar wat anders van vertellen:
Jy ouwe krygslui zout 'er mal
Van worden, zo je die contreyen,
In deze tyden eens bezaagt;
Men heeft daar d'ouwe wys van ſtreyen,
Al over lang 't gat uit gejaagt.
Gy zout u totter doot verwondren,
Dewyl de Bataviers nu ook
Wel kunnen blixemen en dondren;
Zy ſchieten vuur, en vlam, en rook,
En zware afgryſlyke yz're ballen,
Die vuur en vlammen braken; en
Zo, dat men daar nu ſtenen wallen,
En ſteden, ruineren ken.
Die daar, als vyant, nu verkeren
Wil, raakt 'er ligtlyk noit van daan:
De droely mag dat volk verheren;
Daar is niet tegen uit te ſtaan:
Zy hebben alle d'elementen
Tot haren dienſt; en hier noch by
Zyn 't allegader ſchrandre venten,
Heel vremt van vreemde heerſchappy.
Wy Francen, hebben deze natie
Wel leren kennen, tot ons leet,
Wanneer myn Koning eens, met ſtatie
Een grote heirtogt derwaarts deet.
Wat meen je? dat je nu de Francen,
Gelyk als doe, verwinnen zoud?
Of doen ze na je pypen danſſen?
Heel niet; zy ſchieten nu met goudt,
En liſt; en dats van zulk vermogen,
Dat wie het raakt, wort lam, of dom,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of ziet niet langer uit zyn oogen;
Ja 't maakt de menſchen doof, en ſtom;
De ſtommen doet het ook wel ſpreken,
De blinden, zien; de kreuplen, gaan;
De dommen geeft het ſchrandre ſtreken;
Daar worden wondren door gedaan
By hopen; meer als tot Loretten,
En Scharpenheuvel, door de maagt
Van Dort; ja bergen te verzetten
Geſchiet daar door, wanneer men 't waagt:
Met dat geweer kan nimant omgaan
Zo ſchoon, als Koning Lodewyk;
Daar zoud gy Vorſten nu voor ſtom ſtaan:
En wie is daar in zyns gelyk?
In u tyt ſcheent gy wat te wezen,
By Griecken en Romynen; maar
Nu, zoud geen jongen voor u vreezen;
Hy week u ligtlyk niet een haar.
De werelt heeft nu andre helden
Om in den oorlog mee te gaan,
Als doe, doe jy lui, daar, de velden,
Met u zoldaten gingt beſlaan.
't Zyn allegaar nu andre dingen;
't Europiſch krygſvolk, altemaal,
De minſte kan de duvel dwingen,
Al was hy rondom ook in 't ſtaal.
De ſlegtſte die 'er nu verſchynen,
Op 't Europeeſche krygstoneel,
Dat zyn de Griecken, en Romynen;
Die agt men daar nu niet heel veel:
De beſten zyn de Batavieren,
En Britten, die op lant, en zee,
Hun vanen, en hun wimpels ſwieren;
Hier neffens zyn de Francen mee.
De ſtrytbre Switſers te verwinnen,
Als gy (ô Cæſar!) eertyts deet,
Durft nu de duvel niet beginnen;
En jy, begon je 't nu, ik weet,

Niet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Niet een van heel je leger, zoud'er
Van weer te Romen komen; want
U heir wiert wis geen etmaal ouder,
Als 't was, wanneer 't in Switſerlant
Zyn eerſte legerplaats bekleedde.
De Duitze natie, dat je die
Woudt dwingen, als je doe wel dede,
't Zou mis zyn; een van haar, zou drie
Romynen door de vlammen jagen.
Dat ik de Polen niet vergeet',
Wyl al de Duitze troupen zagen,
Wat wonder 't Poolſe leger deedt:
Maar dartig duzent Polen, ſloegen
Twee hondert duzent Turken, van
Voor Wenen, dieze verder joegen,
Als ik je nu vertellen kan.
Gy *Cæſar*, en gy *Alexander!*
Ik zeg je, en 't is de waarhyt ook,
Dat jy lui d'oorlog met malkander,
Die nu in vuur, en vlam, en rook,
Beſtaat, je leven niet verſtaan hebt;
Want ſiet, men ſpuuwt en ſchijt nu vuur,
Dat gy u leven niet gedaan hebt;
Wat dunktje daar van maatje buur?
Dat Romen, dat vermaarde Romen,
Dat heel de werelt heeft verheert,
Wy Francen hebben 't ingenomen,
Geplundert, en heel verneert:
Die menigten van Koninkryken,
Waar in gants Griekenlant wel eer
Beſtont, ging eene Vorſt mee ſtryken,
Als aller Griecken Opperheer;
Die was Rooms Keizer in het Ooſten;
En had een magtig Keizerryk,
Het welk op 't kragtigſte, en op 't looſſte,
Beſtiert wiert: hier quam endelyk
Wel duſentmalen duſent Turken,
't Lant af te lopen; en het ſcheen

Of,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of, voor dit ſchriklijk heyr van ſchurken,
De gantſche griekze magt verdween:
Wy Francen, regt van pas gekomen,
Wy deden dien ontelbre trop,
Van meer als eenen duvel, dromen;
Wy ſloegen die zo, datter kop
En ſtaart van, aan de ſabel bleven:
Wy hebben ze ten lande uyt,
En wie weet waar na toe, verdreven;
En deelden onder ons de buyt:
Hier bleef't niet by; wy overmanden
Het gantſche griekſe ryk; zo dat
Een fransman, al de griekze landen,
Als Kyzer, met reſpect, bezat.
Ik weet wel, dat jy luy Romynen,
En Grieken, in die oude tyt;
Als helden, klaarlyk uyt kondt ſchijnen,
Maar al die luyſter ben je quijt;
Ze is endlijk heel en al verdwenen;
Want onze glants, heeft uwe, ver
Verdonkert, en ze overſchenen,
Gelyk de grote zon en ſter:
U ygen landen, en conqueſten,
Zijn, door ons, Francen, kort en knap
Vermeeſtert; wat in die geweſten
Is; eert noch onze meeſterſchap:
De Turkze Kyzer, die tot hinder,
En ſchrik, van 't Europeeſch gebiet
Strekt, vreeſt een hel vol duvels minder,
Als 't France volk, dat hy ontſiet,
En vreeſt; hy ſiet ons na onze oogen,
En heeft een endelooſe ſchrik
Voor onſe natie, ingeſogen;
En dats met reden, wijl hy dik
En menigmaal, de France kragten
Beproeft heeft; ſo dat hy altijt
Sich wel, voor onſe haat, ſal wagten,
Dewijl die hem tot ſcha gedijt.

Dewijl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dewyl ik hier ſtont na te horen,
(Zei Kol) ontfong ik een geluit,
Van ſlaan, en vegten, in myn ooren;
Twee waren met malkaar gebruit:
Formozus Paus, die woude *Steven*
De Sevende, die na hem Paus
Geworden was, wat pompus geven:
(Dat was een al te zuren zaus)
Hy had hem vinnig by de lappen
Gegrepen, en hy zeid': ik zal
Je, zo 't my mooglyk is, nu trappen,
Dat al je moſtert, en je gal,
Je tot je bytgat uit zal ſpatten,
En noden je daar op te gaſt:
Maar zeven andre Pauzen, vatten
Die twee, en hielden ze wat vaſt.
(Vier *Benedicten*, en drie *Jannen*)
Daar tegen riep *Formozus:* laat
My los, gy ſchelmen, en tyrannen!
Doet hier in d'afgront geen meer quaat!
Gy hebt, op 't aartryk, in u leven,
Afgryſlikhyt genoeg gedaan;
Dies heeft men u vermoort, verdreven,
Gevangen, en 't lant uit doen gaan.
En gy, (ſprak *Jannes de veertiende*)
Heeft Steven u niet uit u graf
Gehaalt, om dat gy 't wel verdiende?
Die nam u d'ornamenten af,
Om dat gy waarlyk die niet waardig
Waart; en dies hout u backus, hoor
Ey hoor eens! (zei Formozus, vaardig)
Den een dief ſpreekt hier d'ander voor!
Het geeſtlyk goet, u aanbevolen,
Hoe hebt gy dief daar mee geſpeelt?
Gy hebt Sanct Peters goet geſtolen,
En aan u vrinden omgedeelt.
ô Ho (zei *Benedict de ſeſte*)
Dat was aan hem toe: want hy was

'er

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'er Heer van: hy gaf 't maar ten beſte:
Dats uit; en dat is daar mee pas;
Maar gy, gy hebt 'er ſchilderyen,
En ſnorrepypen, voor gekocht:
En hebt, met u afgoderyen,
Het volk tot beelden dienſt gebrocht.
Terwyl men daar dus diſputeerde,
(Zei Kol) zo quam Paus *Bonifaas*
De ſeſte, een treflyk rechts geleerde;
Die zey: hoe is hier zulk geraas,
Van vegten, ſchelden, en verwyten?
Vergeet je, dat je Pauſen bent?
Eys regt, en doet u zaak beplyten.
Hier by quam noch een andre vent,
En dat was Paus *Clement de vierde*;
Die zeyd': ik wiſt niet hoe je lui
Daar zo geweldig raaſde, en tierde;
Maar geev je lui meekaar wat brui?
Dat voegt geen Pauzen, die met regten,
Decreten, en conſilien,
Maar niet met handen, moeten vegten.
Dewyl ik Doctor Juris ben,
Wil ik je graag myn ſnater lienen;
En, zo je met my conzuleert,
Ik wil je, voor een klyntje, dienen,
't Zy dat je daagt, of maar verweert:
Kies my maar, wil je wat beginnen:
Waar wagt je na? hoe ſta je dus?
Ik ben altyt gewoon te winnen.
Altyt? (Zei *Bonifacius*)
Hoe drommel kom je dan hier onder!
Den hemel die ben je altans quyt.
Wel hoe! (zei *Clemens*)dats geen wonder;
Daar heb ik niet eens om geplyt:
Als ik op aarde noch verkeerde,
Die wetten had ik wel geleert;
Maar 't geen men daar om hoog begeerde,
Daar was ik niet op geſtudeert.

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar gy, die door u aflaats bullen,
En eerſte vont van 't gulden jaar,
Den hemel, en u beurs, wout vullen,
Hoe komt gy zelver hier? dats raar!
Kon je elk die wou, den hemel geven,
En hebt u zelven mis gedeelt!
En mis je 't pat na 't eewig leven?
Daar, zeg ik, dat de droes mee ſpeelt?
Waarom u zelven uitgezondert?
Hoe drommel kom je doch zo dom?
Dat heeft my zelf al mee verwondert
(Zei d'ander) hoe 'k hier onder kom:
Ik zeide noch: dat ik op aarde
Godts Stedehouder was geweeſt,
En 't ampt van d'aldergrootſte waarde
Bekleet; met een doorlugte geeſt,
In plaats van wylen Zinte Peter:
Maar hier op wiert my weer gezeit:
Ho kerel, weet je noch niet beter?
Hoe kom je aan zulke malligheit?
Hy die de ſchepſ'len heeft geſchapen
En alle dingen onderhout:
Wat meen je, dat die, Paus, en Papen,
Zyn Ryk, als Viceroi vertrout?
Dien groten Opperheer der Goden,
Heeft, in zyn Opperprieſterſchap,
Geen Stedehouderen van noden;
Van hier met zulke zotte-klap:
Hy kan het alles regeren, zelfs
Gelyk hy doet; en daarom gaat:
Hier woud ik tegen procederen
Dies riep ik om een Advocaat:
(Dat ik myn ygen zelfs vergeten
Heb, is myn ſchult, en ik beken 't,
Ja 't heeft my duzentmaal geſpeten:)
Maar ik riep dan om Paus Clement,
Wyl gy op aart gepromoveert waart
Tot Advocat; en dat met reen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Vermits gy door en door geleert waart:
Zo liep 'er dan een voor my heen,
Om u tot voorſpraak op te zoeken;
Maar d'Advocat, noch Procureur,
Noch Paus, was in al 's hemels hoeken
Te vinden; daarom wiert ik deur
Geſchrapt: wanneer dit nu niet baten
Mogt, woud' ik van myn aflaatsbul,
Myn gulden jaar, etcetara, praten,
Ey zei: wyl ik den hemel vull',
Met zeer devote Pelgrims zielen,
Van overal, na Romen, af-
Gezakt, en, die met aandagt knielen,
Op ider Martelaar zyn graf,
Wyl ik 'er aflaat voor gegeven
Heb, eens maar ſlegs in hondert jaar,
Sal my dan zelfs het eewig leven
Onthouden worden? dat komt raar!
Ik, die daar over diſponeren
Kan, zegg', heb ik niet wel gedaan,
Ik kan my daar van abzolveren;
Dies wil ik in den hemel gaan,
Dewyl ik, met Sint Pieters ſleutel,
Gods, en des duvels ewighyt,
Het vagevuur, en al den preutel,
Ontſluit, en ſluit, het ſpyt wie 't ſpyt:
Zoud ik hier zelver uitgeſloten
Zyn? wel, dat zou de nicker doen:
Maak plaats voor 't hooft van d'aarſche Groten
Eer ik je zelfs ten kit uit boen'.
Om dat gy, voor den Heer der heren,
De graven van Gods Martelaars
(Antwoorde d'ander) hebt doen eeren,
Als hylig, en niet als wat raars,
Hebt gy Godts wet, en wil, geſchonden,
Waar door gé aan Godsdienſt maar alleen,
Met ſtraffe reden, waart verbonden:
Dies pakt u aanſtonts derwaarts heen,

Daar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar gy die Pelgrims hebt gezonden;
Hier in den hemel wert 'er geen,
In ſpyt u aflaatsbul, gevonden:
Ja van den helen hoop niet een.
Zie daar, daar heb je nu de reden
Ten dele, waarom dat men my
Van boven afdreef, na beneden:
Zo dat ik wel geloov, dat wy
Nu hier wel kunnen procederen:
Want hier zyn we in den hemel niet
Van waar men my, om diſpenſeren,
En diſponeren, hier heen ſtiet.
Hier mee zo; (zey *Clement de Seſte*)
'k Zey, dat ik u groot jubilee,
't Heel zondig Chriſtenrijk ten beſten,
Tot vijftig jaar verſetten dee,
Dewijl 'er weynig, hondert jaren
Beleven: maar men zeyd', ik dee 't
Maar ſlegs, om offergelt te garen:
In zumma, 't hulp my niet een beet.
Ik (zey Paus *Paölo de Twede*)
Voer ook zo, ſchoon ik 't jubeljaar
Op vijf en twintig ſtellen dede:
Men zeyde my, dat deed ik maar
Om dat die tijt dan, by myn leven,
En 't offergelt op my, verviel;
En niet, om dat ik iets wou geven
Tot hemelvoering voor een ſiel:
Als ik zey Paus te zyn; pots mauzen!
Dat heeft my tout afaict gemiſt
Om dat me in 't hemelrijk, van Pauzen,
Of Paus, noch Paus-gelijken, wiſt.
Is 't mogelijk? (zey Puysjen) is 'er
Nu noch geen Paus in 't hemelrijk?
Sanct Peter dan, dien goeden Viſſer,
Die is 'er wis al; daar is blijk
Van. Dats wel waar (zey Kol) maar deze,
Gelijk Paus Clemens had verſtaan,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Was Biſſchop, en wou niet meer wezen;
En daarom is hy in gegaan.
Die, die malkander by de kladden:
En by de lurven, zo men 't heet,
Of noemen wil, gegrepen hadden,
Die moeſten, 't was haar lief of leet,
Haar bakkelytjen laten varen,
Dewyl zy, door die zeven voor
Genoemde, wat beteugelt waren;
Doch ſtond haar bakhuis even goor.
Hier by dit zootjen quamen hopen
Van Pauzen, en ik weet niet wat
Voor Joden, by malkander lopen;
En elk van allen keek zo prat
Als ruiten Heer: en ik heb reden
Te menen, dat de kakelplaats
Nu hier was, wyl ze 'er aars niet deden:
En ik, ik tekende de kaats.
Gregorius, die, van die name,
De dartiende, en de leſte, was,
Had een zeer treurig praatjen, zamen
Met hem, die d'eerſte Vader was
Van onze Paters Jezuiten,
Ignatius; en met zyn maat
Xaverius; en 't ſcheen, zy lieten
Sich aanzien, alle dry, als quaat:
De Paus *Gregorius*, die zeide,
Met een Pontifical getier,
Vermengt met gramſchap, tot die beide:
Wat duvel doe je lui noch hier?
't Is 'k weet niet hoe lang al geleden,
Dat ik je lui ten hemel zondt:
Wat heb je lui dan hier beneden
Te ſtellen? pak je lui terſtont
Na boven, daar ik je beſcheert heb!
Of is je lui noch onbekent,
Dat ik je gecanonizeert heb?
Zo zeg, en ſweer ik, dat je bent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Niet waardig om de maars te likken:
Ik heb je gecanoniſeert,
En 't over al zo doen beſchikken,
Dat ider u aanbidt, en eert;
Niet, om dat jy luy hier, in 't midden,
Miſſchien, van drommel en zyn maat,
Soudt ſwetven; neen, maar om te bidden,
Voor al wie u aanbidt om baat;
Maar meeſt voor my, die u geſtelt had
In dien aanbiddelyken graat;
Wijl ik dat doe in myn gewelt had,
Als ygen aan myn magt en ſtaat.
Dat alles kon miſſchien wel wezen;
(Seyd' onze goede Sinte Frans)
Maar ik verſeker je, mits dezen,
Dat ik 'er nu heel wynig kans
Toe ſie, om daatlyk daar te vliegen,
Daar je ons geſchikt hebt; en je kunt
Je ſelven (ſie 'k nu wel) bedriegen,
In ons te geven dat je ons gunt:
Indienje Paus geweeſt waart, even
Ter dier tyt, als wy beydegaar,
De doot verwiſſelden, voor 't leven,
En had je ons doe dan met malkaar,
Tot hyl'ge mannen *Maken* kunnen,
Geloof my vry, dat ik je dan
Het eewig leven ook zou gunnen,
Schoon ik je 'er niet aan helpen kan:
Maar meen jy *Vader*, dat van Romen,
Het vonnis, van de ſalighyt,
En van verdoemenis, moet komen?
Ik loov dat jou de duvel ryt.
Ey waar is zulk een wet te lezen,
Dat Godt geen Saligmaker meer,
(Als onder u geſag) zou wezen?
Zyt gy dan, zelfs Godts, Opperheer?
En heeft 'er die niet in te ſeggen
Als gy 'er een tot hylig maakt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ey; waar af zulke wetten leggen,
Dat Godt zyn ygen doen niet raakt?
Zo Pauſen kunnen ſalig maken,
Seg, hoe veel Saligmakers zyn
'er Dan, die zelfs niet ſalig raken?
Of zyn zy voor haar ſelfs te klijn
Van magt? Zy zyn wel ſielen wakers;
Dat ampt, en die ſorg, komt haar toe:
Maar 't zyn gewis geen Saligmakers,
Dat wed ik om een houten koe.
Hoor Vader (ſeyd' *Ignaats*) indien je
Kunt Saligmaken, wat bejaag
Je doch hier onder zelf? wat mienje
Te doen? wat maak je hier zelf om laag?
Hoor (zey *Gregorius*) ik letter
Met aandagt op, en ik vertrouw
Gy zyt verandert in een ketter,
En hebt een ſchellem in de mouw,
Om dat gy maar alleen ſlegts Vader
Segt, ſonder *Allerheyligſte*
Daar by te doen: wel nu noch quader!
Is dat voor 't goedt dat ik u dee?
Indien gy hylig waart voor deſen,
(Sey ſint *Ignaas*) dat paſte u wel;
Maar d'Allerhyligſte te weſen,
En hier in 't voorburg van de hel
Te ſwerven, en te pierewajen,
Hoe accordeert dat met malkaar?
Daar moet je ſlegter luy mee pajen,
Als ons; hoe kryg je 't zo? dats raar!
Hier by verſcheen al ſtrak een ander,
Zo 't ſcheen, tot kyven zeer bequaam:
En deze dan was *Alexander*
De zeſte Paus van deze naam;
Die ſeyd': hoor toe gy brave mannen,
Eer dat je jou beſondigt! want
Wie van de Pauſen wort verbannen,
Die komt niet in 't luy-lekkerlant:

Wy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wy kunnen binden, en ontbinden;
Wy kunnen zaligmaken, en
Verdoemen; wat we ons onderwinden,
De hemel ſtemt met ons: en ben
Je niet met ons van een gevoelen,
Zo ben je ketters, en die zyn
In onzen ban; je moogt wat woelen,
Maar dat ontſlaatje van geen pyn.
Weragtig niet? (zei Sanct Franciſcus)
Gy, die te Romen, arger als
Een crocodill, ja baleliſcus,
Om tytverdryf ſlegs, om den hals
Deed brengen, die u konden hindren,
In 't Keurryk van het Vaticaan,
Een erfryk, voor u hoerekind'ren,
Te maken, of ten minſten aan
Het huis van Borgia te knopen;
Gy zeg ik, die de zalighyt
Miſſchien niet voor u zelfs dorſt hopen;
Altans, dewyl ge hier onder zyt,
En hier ligt noit van daan zult raken,
Indien gy zalig maken kont,
Zo moeſt gy u zelven zalig maken;
Of is 't plyzierig, op een hont,
Na hel en vagevuur te ryden,
Om zeep? dat denk ik immers niet,
Of wiſt je doe noch niet, dat lyden,
Een zelve zaak is met verdriet?
Ik dagt, jy lui waart ſchrandre geeſten;
(Zei Alexander) maar ik merk
Wel, dat je lui maar domme beeſten
Bent: is dat Jezuiten werk?
Nochtans, hoor toe: ik zal u tragten
Te contenteren: 'k zat en at
En had niets minder in gedachten,
Als, daar ik over tafel zat,
Het leven met de doot te ruilen,
Gelyk geſchiedde; 'k zweer je, 'k zou

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'er, Kon ik maar, nu noch omhuylen,
Dan 't hart dat barſt my ſchier van rou.
Dat ider zorg draagt voor de ſijnen,
Dat is natuurlyk; daarom zogt
Ik zorg te dragen voor de mynen:
En 'k had 'er 't middel toe bedogt,
Om, als ik endlyk eens zou ſterven,
De Pauslyke opperheerſchappy,
Op myne kindren te doen erven;
Ten minſte op zulk een dan, als my
In 't bloedt zou 't naaſt beſtaande wezen;
In zumma, 't erfrecht op myn bloet:
Maar hier is queſtie om gerezen;
Myn creaturen keurden 't goet;
Maar al de grootſte Cardinalen,
De rykſte en magtigſten van ſtaat,
(Haar moeten al de duvels halen)
Verworpen 't, ja zy keurden 't quaat:
Zoud ik haar daar doe niet voor lonen
Voorzeker ja: dies gaf ik laſt
Om zulks te doen, aan mynen zonen;
Die dan, (wanneer ik die te gaſt
Had, die 'k van daar, na 't ander leven
Wou zenden) door een miſſlag, my,
Juiſt hebben, met de reſt, vergeven:
Daar komt het dan by toe, dat wy
Onze ygen zalighyt verzuimden:
Vermits wy, juiſt op 't onvoorzienſt,
Al etende, de werelt ruimden;
En na myn doot, is mis, noch dienſt,
Noch niet een brui voor my gelezen,
Wyl dat, voor Pauzen noch geſchiet:
Maar meen je, dat ik hier zou wezen,
Indien ik 't Pauſſelyk gebiedt,
En 't leven, zo niet had verloren?
'k Heb wel een aflaat tien of elf,
Voor deze en gene vrint beſchoren,
Te meer dan zoud ik, voor my zelf

Een

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een aflaat hebben kunnen ſchrijven,
Met ygen hant, op parkement,
Zo dat geen duvel ze uyt kon wrijven,
Al was hy 'er zeer digt ontrent:
'k Had zonder dien 't wel kunnen keren;
Want 'k had myn biegtvaar volle magt
Gegeven om my te abzolveren;
Maar juyſt, myn doot quam onverwagt:
En daarom kun je luy niet zeggen
Dat ik niet zalig maken kan;
Je weet wel hoe de canons leggen;
En dies, je luy bent in den ban,
De magt van beatificeren,
Is ygen aan een Paus, en wat
Sich daar wil tegen oppoſeren,
Moet ſtrak in Lucifer zyn gat.
Een Joots Rabbyn, met baart, en knevels,
En met een grote pruyk op 't hooft,
Trok zyne winkbraan op, vol wrevels,
En zey: Meſſieurs, die dat gelooft,
Is duvels dom, ja noch veel dommer;
Zo jy de wetten dus verdraayt,
Je draayt ze dan ook noch veel krommer:
En, ſchoon je 'er 't ſlegte volk me paayt,
Ons, Joden, zuljer niet mee pajen:
Wy zyn heel anders van fatſoen;
Wy laten ons geen ſtaart aan drajen,
Gelijk de Romaniſten doen:
Wil jy luy Saligmakers wezen,
En maak je zalig als 't je luſt,
En kun je 't doen? waar is 't te lezen?
Die texten zyn my onbewuſt.
Hoor (zey Paus *Julius* te twede)
Den Roomzen Canon, die gebiet,
En laat dat toe, met goede reden;
En die verſtaat gy Smouſſen niet.
Dat (zey de Joot) kan zo wel wezen:
Maar, vindt men, in dien Canon, klaar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Uitdrukkelyk, en wel, te lezen,
Dat, ſchoon een Paus een moordenaar,
Een uitgereden hoerejager,
Geen Biſſchop, maar een Oorlogsman,
Een borgery en boerenplager,
Een ſchelm, bedriger, en tyran,
Daar gy en Alexander beide
Wel voor bekent zyt, evenwel
Noch macht heeft, om een ziel te lyden
Ten hemel opwaarts, of ter hel?
Kon 't Alexanders magt niet hindren,
Alſchoon hy zelfs, en door zyn ſchult
Eerſt Romen heeft met hoerekindren,
Doe met tyrannen heeft vervult?
En gy, die zelfs den Francen Koning
Hebt in Italien gehaalt,
Als tot beſcherming van u woning;
Door wien gy hebt gezegepraalt;
Gy hebt hem als een ſchelm verraden,
Als hy, indien Lombardzen ſlag,
Zich, door geen helden oorlogsdaden,
Maar door verraat gevangen zag,
Om dat gy hymlyk had beſteken,
Dat d'Italjanen, in dien ſlag,
In plaats van vegten, zyn geweken:
't Verlies dan, was u ſchelms bejag,
Dewyl gy hymelyke verbonden,
Staag, tegen d'een en d'ander vrint,
Gemaakt hebt, en hebt uitgevonden;
En gy, die menig hoerekint
Geteelt hebt, zyn dan deze zaken
U hylighyt niet in de weg,
Om doden, hyligen te maken,
En die te doen aanbidden? zeg:
Zo zyt gy als der hyd'nen Goden,
Jupyn, Mercurius, en Mars,
Die hoeren maakten, roofden, dooden,
En dies al evenwel, noch bars

Ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Genoeg, hun Godhyt te doen eeren.
Hoor Smousjen (zey Paus *Bonifaas*,
Van die naam d'achtſte) dat zyn Heren
Geweeſt, niet meer als van deux aas.
Dewyl 't verdoemde hydens waren,
En wy goe Catholyken zyn,
Hoe kun je ons dan dus evenaren?
En wat bruit ons dien Godt Jupyn?
Van wien was Jupiter gezonden,
Om zulks te doen gelyk hy deet?
In 't kort gezeit, het zyn maar honden,
't Zy dat je 't weet of niet en weet:
Wy hebben onſe ſending; Smousjen;
En zijn Vicarien van Godt;
En dies u ſprookjens van 't root kousjen,
Zijn ons geen tijtverdrijf, maar ſpot:
Wy zijn Gods dinaren, en vrinden,
En hebben goddelijke magt,
Op aart te ontbinden, en te binden;
Of, had je daar niet om gedagt?
Wy kunnen ſluyten, en ontſluyten.
So, ſo, (ſey Rabby Moſes) waar
Om ſluytje je dan ſelver buyten
Den hemel? dat komt ſeker raar!
Maar, als de Vorſten, afgezanten
Commiſſie geven, om zich na
Te reguleren, en die quanten
Gaan buiten hunne laſt, zo dra
Zy menen buiten 's Vorſten oogen
Te zyn, zo dat zy hun reſpect
Verliezen, zal een Vorſt gedogen
Dat hem zyn Afgezant begekt,
En houden evenwel van waarden
't Geen zulk een Afgezant verrigt?
Zal hy met regt niet dien ontaarden
Verbannen van zyn aangezigt?
Wanneer een Vorſt, een Gouverneur ſtelt,
En die geen wetten mainteneert,

Ja

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ja 't regt, en die dat yſcht, te leur ſtelt,
En daar, den Vorſt mee affronteert:
Indien dien Gouverneur, de wetten
Die hem zyn Vorſt gegeven heeft,
Niet nodig agt om op te letten,
Maar andre niewe wetten geeft:
En, 't geen zyn Vorſt heeft toegelaten
Verbiet: en 't geen zyn Vorſt verbiet,
Niet ſlegs maar toelaat, maar verwaten
Gebiet; zal dien Vicaris niet
In 's Vorſten ongenade raken?
Zo dien Vicaris dan die geen,
Tot meer als zyns gelyk wil maken,
Die 's Vorſten wetten overtreen;
Zal dat zyn Vorſt ſlechts aproberen?
Zo, zeg ik, heerſt hy als een kint:
Maar, in wat lantſchap of men Heren,
Van zulk een ſtyls regeering, vind?
Waar wil je dat op appliceren?
(Zei *Bonifacius*) je dient,
Het geen je hebt willen allegeren,
Ons wel eens te verklaren, vrint.
Je zegt (zei Rabby Mozes) dat je
Vicarien van d'Opperheer
Van aard en hemel bent: (weratje
Dat is geen klyntje, zulk een eer)
Maar die geeft wel expres te kennen,
Dat hy, een Heer vol jalouzy,
Verbiet, u tot iets aars te wennen,
Als maar tot hem, wien d'heerſchappy
Van alle ſchepzelen, zelf beſtieren
Wil: ook moeſt ge u geen Middelaar,
Als Chriſtus uwen Heer verzieren;
Hier loopt gy tegen aan; dats klaar:
Gy maakt u veel aanbidlykheden
En Middelaars; en die die wel
Godtvrugtig eren, met gebeden,
Die geeft gy aflaat voor de hel;

Voor

Voor die ſluit gy den hemel open,
Ja die aanbidt gy zelf wel ſtrak;
Ja, die dien hylig meeſt na lopen
Stelt gy wel meed' in d'Almanak:
Wat maakt gy al veel Middelaren,
Dwars tegen u commiſſie aan!
Wat doet ge 'er al ten hemel varen,
Die voor u na beneden gaan!
Gy zyt hier onder kaf en zemel
En zelfs in 't zondig menſchen gilt,
En doch regeert gy aard' en hemel,
En maaktze zalig die gy wilt:
De Pauzen, als ze op aarde leven,
Zyn menſſen, zondig allegaar,
En zelfs geen zalighyt gegeven;
Nochtans die geven ze aan een aar:
Dus geeft men dat men niet ontſangen
Heeft: ey zeg eens, hoe kunt gy gelt
Van die het zelfs niet heeft, erlangen?
Is dat geen regel van gewelt?
Dus maakt hy meer als zyns gelyken,
Die zondig is, en zalig maakt;
Mocht hy zich zelfs daar mee verryken
Hy was 'er maklyk aan geraakt.
Hoor Smous (zei Bonifaas) je weet 'er
Niet van: je bent aan dat oor doof,
Den Thalmud die verſtaat gy beter,
Als 't Roomze Catholicq geloof:
Al wat wy op der aarde binden,
Die bant blyft in den hemel vaſt;
Wy ſchenken die dan onze vrinden
In ſpyt wat hont daar tegen baſt.
Wanneer een zondaar hier beneden,
Godt bidt, zo wort hy niet verhoort,
Om al zyn boos en godloosheden;
En daarom neemt men regtevoort
Zyn toevlucht zekerder, tot helden,
Die voor Godts eer, in ſpyt van pyn,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Haar goet, en eer, en leven, ſtelden;
Waarom ze ook in den hemel zyn,
En by Godt zelfs van groot vermogen:
Wanneer een zondaar haar aanbidt,
Hy vindt haar vol van mededogen,
Hy raakt veel ligter tot zyn wit,
Wanneer Gods vrinden voor hem ſpreke,
Dats wel, (zei Rabby Mozes) maar
My is in 't minſt noch niet gebleken,
Hoe dat de zaal'ge zielen, daar
Perfecte kennis van bekomen:
Hoe weten zy wat hier paſſeert?
Zy kunnen 't immers daar niet dromen.
Het wort haar daar geannuncieert
(Zei Bonifaas) van die na boven
Toe ryzen, tot in 't hemelryk:
Dat moet een Chriſten mens geloven,
Of hy is geen goet Catholyk.
Dat acht ik (zei den Rabby) wonder:
Want, als een ziel ten hemel rrekt,
Zo laat zy doch haar mont hier onder,
Door kiſt, en aard, en zark bedekt:
Hoe zal die daar een boodſchap voeren,
Die mont noch tong heeft? 't is te blaaw;
Wy laten ons alzo niet loeren,
Die praat is goet voor 't ſlegte graauw:
En hoe zal die de bootſchap horen,
Die, als hy van beneden quam,
Het lyf verliet, met kop en ooren,
En daar gants niet van mede nam?
Het lyf blyft op zyn dootsplaats leggen;
De ziel trekt, zonder lichaam, wech:
Hoe zal d'een horen, d'ander zeggen?
Kun jy dat wel begrypen? zeg.
Maar ſchoon 't nu was gelyk gy 't ſtelde;
Zy wiſten 't, mits 't haar wiert gezeit;
Is dan 't meedogen dezer helden,
Noch boven Godts meedogenthyt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ey zeker dat komt vry wat ſtartig:
Is 't ſchepſel meer volmaakt als Godt?
Is Godt dan niet volmaakt barmhartig?
Of drijft hy met het volk de ſpot?
Wat zyn dat miſlijke manieren
Daar gy dus ongegront van rept!
Is 't ſchepzel meerder goedertieren
Als Godt den Schepper die het ſchept?
Zulk zeggen ſteekt zo vol afgrijſen,
Dat ik het waardig agt geſtraft:
Gy moet u ſtellingen bewijzen:
't Is niet genoeg dat gy wat blaft.
Hoor Joodt! wy ſchyten in jou praatjes
(Zey Bonifaas) wat bruyt ons jou!
Wy zyn niet eens alſulke maatjes,
Dat ik je dat bewijzen zou.
Ik ben heel wel te vreden mannen:
(Zey *Rabby Moizes Maimons Soon*)
Gy zyt doch alderbruy tyrannen,
Die hier gebannen zyt om loon.
Wien? ik? (zey Bonifaas) ben ik'er
Mee in begrepen? doe 'k je quaat?
Gy zyt de weerga van de Nikker,
(Zey Rabby Moiſes) of zyn maat:
Wat hebt gy in myn praat te ſchijten
Wat Smouſt en Joodt je 't hooft? ik ben
Een van d'aanſienlykſte Iſrelyten
En meen je dat ik jou niet ken?
Wat bruyt my hier jou dommen yver!
My dunkt u ſchroef die is weer los:
Loop, ſchijt in jou Hiſtorie ſchryver,
Gy quamt aan 't Pausdom als een vos,
Regeerden als een leew, en 't leven
Quiteerde je als een hont: je deedt
Wel duzent Roomze kronen geven,
Voor die een Fransman 't hooft af ſneedt.
Urbaan de zeſte zey: Sanct Peter
Sloeg Malchus 't oor wel van de kop;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En was dat juyſt al zo veel beter?
't Is al van 't een en 't zelve ſop:
Want of is of, 't zy kop of ooren;
Een die geen ooren heeft is doof;
Een zonder kop kan ook niet horen;
Dies 't ſcheelt niet veel na myn geloof:
Ik ſchyt in Franken en in Walen.
Dat loof ik (zei den Rabby) mee;
Gy deed wel zeven Cardinalen,
Heel in de Genueeſche zee,
Verdrinken; ingepakt in zakken,
Zo bleven d'enden by malkaar:
Gy deed ze niet aan ſtukken hakken;
Dies zyt gy niet zo wreed als d'aar,
Maar doch wel dubbelt zo boosaardig;
Dan 't was uit wraak, wyl ze u tot Paus
Niet hebben wouden, als onwaardig:
En ſchoon gy zeid': halt ſmaul du Smaus!
Het zal nochtans de waarhyt blyven:
't Was in u tegenwoordighyt;
Men ſmeetze in zee, en lietze dryven;
Dus raakte gy die Heren quyt.
Gy (zey *Gregori de dartiende*)
Verwijt, zo 't ſchijnt, hier elk zyn leet:
My dunkt ſchier, dat een beul hier diende,
Die u die blattertong af ſneet.
Hoe! wanneer zyt gy dus verandert?
(Zey Rabby Mozes) arme ſchaap!
Strijd je onder der tyrannen ſtandert?
Of droom je? ben je niet in ſlaap?
My woud je nu de tong af ſnijden;
En doe je noch in 't Vaticaan
Sat, mogt je ſtraf noch vonnis lijden,
Al was 'er 'k weet niet wat gedaan:
Doe was den Staat vol Sodomiten,
Verkragters, dieven, moordenaars,
Vol ſchelmen, rovers, en banditen,
Guyts, bankrottiers, en woekeraars,

Be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Bedriegers, booſwichten, tyrannen,
En ſtraten-ſchenders; zumma 't regt
Was uit u kerkenſtaat gebannen:
Hoe kom je dus verandert knegt?
Jou arme Cardinaals, ontſtal je,
't Geen Pius haar had toegelyt,
En ſchonkt het aan een deel canalje:
Zo dat je, in dartien jaren tyt,
Meer godloosheden hebt bedreven,
Door uwe ſchaaps-regering, als
'er Oyt, of immer, van zyn leven,
Te Romen voorviel, binnens wals:
Den Kerkelyken ſtaat, als hylig,
Wel eer, door ider, vry en vrank
Beryſt, had doe geen plaatsjen vylig;
En dat geduurde u leven lank,
Zo lang gy 't Vaticaan regeerde;
Tot dat Montalto op den Stoel
Quam, die den Staat weer reformeerde:
Die was gewis niet half zo koel.
Hier was Paus *Sixtus*, die de vyfde
Dies naams was, datelyk ontrent,
En zeid': indien men 't quade ſtyfde,
Zo quam de werelt aan zyn ent,
Maimonides, gy zyt een kerel,
Daar ik al taamlyk veel van hou;
Gy zyt een kerel als een perel,
Die ik al veel vertrouwen zou.
Ik (zei *Ben Maimon*) wil wel ſweeren,
Had ik de keur in 't Vaticaan,
Ik zoud geen arger ſchelm begeren,
Als u; want daar ontbreekt niets aan:
Gy groten iet uit niets geſproten,
Die 't Roomſche Monarchaal gebiet,
Niet ſlegts alleen maar, tot der groten,
Maar tot een iders groot verdriet,
Beheerſt hebt! hoe durft gy noch ſpreken?
Of dagt gy, dat my hier, de ſtof

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Tot u veragting, zoud ontbreken?
Gewiſſelyk gy doolt te grof.
Als kaks gy zoudt het volk hervormen;
Maar ge hadt het op haar beurs gemunt:
Gy zocht maar beurzen te beſtormen,
En die boodt gy ook dapper punt.
Wie kond 'er zo geringe zaken
Bedryven, ſchoon 't geen misdryf was,
Daar gy geen gelt uit wiſt te maken,
Alſchoon men noit geen voorbeelt las,
Van zulks, als gy tot voorbeelt maakte?
Men dorſt niet wedden: en uit zorg
Of me ook op u gallyen raakte
Bleef u de beurs veeltyts tot borg,
Ja 't ſcheen al ſchier niet meer te myen,
Dat men de beul niet op zyn huit
Kreeg, of niet raakte op u gallyen;
Want hier waart ge enkel 't meeſt op uit,
Om daar door zulk een zom te krygen
Als gy, tot af koop van die ſmaat,
Beſtelt had; en men moeſt noch ſwygen
Uit vrees voor noch veel arger quaat.
Gy deedt eens ouders erfg'naam vangen,
En maakte u zelfs, als naaſte bloet
Tot erfg'naam (want gy deet hem hangen)
Na 's ouders doot, van al zyn goet,
In ſpyt van teſtament, en wetten:
Gy heerſte als Govert met de bult;
Men dorſde u keren noch beletten,
Of raakte, zonder ſchult, in ſchult.
Dus kreegt gy gelt tot u gebouwen,
En piramiden, en dus kont
Gy duzenden ſpionnen houwen,
Den Kerkelyken ſtaat in 't ront,
Ja ſchier in aller Vorſten Hoven:
Gy vont geen ſwarighyt, in 't maar
Den een te ontwringen, d'aar te ontroven,
En geven 't dan weer aan een aar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar is het noch niet by gebleven.
't Was met u geltzugt noch niet wel;
Gy diſponeerde ook over 't leven,
Gelyk als over kinderſpel:
Wie maar een maagt, op ſtraat, dorſt kuſſen,
Of, wie maar na zyn degen greep,
Daar kond ge u moortluſt niet aan bluſſen,
Ten zy een ſtrop zyn keel toe neep.
d'Onnooſle kon geen trooſt erlangen,
Een kint, een jongen (ach, te vroeg!)
Moeſt, ſpyt zyn bloedig ſchryen hangen
Om dat hy 't onregt niet verdroeg:
Men woud zyn meeſters ezel halen
Door 't vonnis, tot zyn buurmans laſt
Gevelt; hier moeſt hy voor betalen
Met hals en keel, aan galg en baſt.
Men zag de galgen, en de wippen,
En raden, nimmermeer zo vol:
Men kond' u boosheit niet ontſlippen,
Gy ſchoort de ſchapen om de wol,
Maar, die geen wol had, die moeſt zorgen
Voor u gallyen; of wel heel
Gy liet hem door de beul verworgen;
Zo was dan 't ſcheerloon, hals, en keel.
Gy wiſt altyt wel ſtof te vinden,
Men leefde zo men leven mocht,
Om ſlegs te vangen, en te binden,
Als gy 'er maar ſlegs iets op zogt:
U vierſchaar was altyt geſpannen:
U kerkers vol tot barſtens toe;
Wie oit de fleur zogt van tyrannen,
Men vond ze aan u, in Romen, doe,
Als gy in 't Vaticaan regeerde:
Gregorius, als 't ſchaap, die ſturf;
Daar gy, als wolf op ſuccedeerde;
Vergeef me zo 'k zo ſeggen durf!
Noyt heerſte in 't Vaticaan een quader;
Een ider was vol zorg en noot;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ja zelf, gy waart een biegt-verrader,
En ſtrafte daar op met de doot.
Wat meer, onkuyshyt in een vryſter,
Dat moje hoertje, die Princes,
Moeſt met de doot (foey u!) te bijſter
Geſtraft zyn: maar het was u les,
En 't eenigſte oogmerk van u zaken;
Die grote rijkdom had, moeſt voort,
Op dat gy aan de ſchat zoudt raken;
De hoer haar gelt had u bekoort.
Gy bande 't quaat geheel uyt Romen,
En plaatſten 't in u ygen fiel;
Zo dat gy 't al op u genomen
Hebt, wat u ſlegs niet wel geviel.
Wel nu (zey *Sanct Martinianus*)
Zo deed hy als een harder hoort.
Zo deed hy doch, (zey Paus Urbanus)
En dats wat zeldens rechtevoort.
'Hoe! Sanct Martiniaan hier onder
(Sey Sixtus) vrint, wat zoekt gy hier
Te maken? zeker, 't geeſt my wonder
Wat doet gy hier in 't vagevier!
U plaats is immers in den hemel,
Want gy zyt gecanonizeert:
Hoe komt ge hier by dit naar gewemel?
Dat 's immers regelregt verkeert.
Ja (zey Martinianus) 'k dachte
Dat ook; maar 'k heb my zelf bedott;
Om dat ik op myn kuyshyt achtte,
Veel meer als op 't gebodt van Godt.
Een naakte maagt behielt het leven
Uyt een door ſtorm gebroken ſchip,
En quam juyſt, tot myn ramp, gedreven
Aan die van my verkoren klip,
Daar ik myn kluysnaars leven voerde
Daar was ik, na myn mening, vry,
Wanneer de Satan op my loerde
Gelyk hy deze maagt by my,

Tot

Tot myn bekoring heeft geſonden:
'k Bekenn', zy ſloeg my, in het vlees,
Vry tamelyke diepe wonden;
Maar ik, uyt al te groten vrees,
Van myne kuysheyt te verlieſen,
Dacht ſtrak, dat ik hier een van twee,
De doot, of 't hoerdom, moeſt verkieſen;
Ik koos de doot en ſprong in zee:
Dit was van die twee, dagt my, 't beſte.
So meend' ik ook (zey Paus Gregoor)
Hier mee zo (zey Urbaan de zeſte)
Neen(zey Martinianus) hoor!
Men zeyde my: die u verboden
Heeft hoerery te doen, heeft ook
Tot u gezeyt: gy zult niet doden:
Doe dacht ik dat myn hart belook.
Hoe (voer men voort) woudt gy niet ſtryden?
Waar voor verwagt gy dan de kroon?
Gy doode u, om de kamp te myden;
Dat zyn de blood'aarts wel gewoon.
Maar, in wat authenticque boeken,
Of, in wat wet, van Godt gelyt,
Hebt ge u behoud'nis willen zoeken,
Daar u de gelukſalighyt
Ontzeyt wort, zo gy 't lieve leven,
Niet minder, als u maagdom, acht?
Waar vint gy zulk een wet beſchreven?
Gy hebt u zelfs om hals gebragt,
Om uwe maagdom te bewaren:
Wat hinderde u, om met die maagt,
Op d'echtelykſte wys, te paren?
En had u dit al niet behaagt
Waarom dan niet met ernſt gebeden
Dat Godt u kuysheyt ſparen wou:
En, was 't u ſalig, met wat reden
Of Godt u niet verhoren zou?
Maar 't Schrift van Godts Apoſtels handen,
Zeyt klaar, voor u, en ider een;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Is beter trouwen, als te branden:
Dat hebt gy niet gehoorſaamt; neen,
Maar Godts, en zyn Apoſtels woorden,
Veracht'looſt, en u zelfs vermoort:
De ſalighyt is niet met moorden
Te winnen, daarom pakt u voort.
Martiniaan had naau geſproken,
Of *Sanct Pelagia*, met haar
Twee dochters quamen door gebroken,
In 't midden van het zootjen, daar
Zy ſich een plaetsjen deden wijken;
En Sanct Pelagia zey: hoort
Eens toe, gy vrome Catholijken!
Hier zyn noch drie van 't zelve zoort:
Hoe deftig ſtaan we hier nu te pronken!
Wy hebben alle, met ons drien,
Ons zelfs, in een rivier verdronken,
Uyt vrees, of Kyzer Maximien,
Dien booswigt, een vervloekten hyden,
Onſ' eer maar te verkragten zogt,
En myne dochters, met hun byden,
Hun kuyſche maagdom nemen mogt:
Ik ging haar voor, en was de ſtoutſte;
Maar gy myn outſte kint, vertell!
Op dit gebodt begon dan d'outſte:
Wy (brave mannen!)weten wel
Dat wy gebeatificeert zyn,
Door 't hyligmakent Roomze Hooft;
Maar, wiſt men, dat wy dus verneert zyn,
Onze eer op aard, was lang verdooft.
Wy quamen niet zo haaſt voor 't oordeel,
Of bragten alles in, wat wy
Bedagten, tot ons aller voordeel:
Maar 't antwoort was tot ons; hebt gy
In 't hylig wetboek, oyt gevonden,
Dat maagden tegen wil verkragt,
De ſiel de kuyſheyt wiert geſchonden?
De ſiel is in geen menſſen magt.

Indien

Indien de ſiel niet ſtemt in 't quade,
Schoon 't lyf mishandling lyt, door dwang,
Dat baart by Godt geen ongenade:
Dat een Tyran het lighaam prang,
En rekk', en ſcheur 't aan duſent enden,
En zent in ider beeſt een deel,
Hy zal, noch kan, de ſiel niet ſchenden;
Die blyft, in ſpyt zyn trots, geheel:
Indien dien booſwigt u verkragt had,
En uwe ſiel gaf nimmer ſtem,
Maar keerde, zo veel ze in haar magt had,
Zyn booshyt bleef dan maar op hem:
Hy mogt u dan tyranniſeren,
Maar gy bleeft van zyn booshyt vry;
Men doet genoeg met ſich te weren:
Maar gy hebt zyne tyranny,
Op een verboden wys, ontvloden;
Gy hebt u ſiel onthyligt, met
U zelfs, uyt ſchaamte, en vrees, te doden;
En zulks is ider, door Godts wet,
Verboden. Dat zo waarde leven,
U van u grootſte vrint, (van Godt)
Alleen tot zyner eer, gegeven,
Verwerpt gy tegen zyn gebodt:
Was Godt nu van den aart der menſchen,
Dat hy een zuyvre maagdom zogt,
Zo was 'er voor u niets te wenſchen
En gy waart dubbelt wel bedogt,
Indien u 't moorden toegelaten
Was; maar Godt is een ſuyver geeſt,
By wien geen maagdom iets, kan baten;
Want hy is van geen menſchen leeſt:
Gy dan, uyt vreze voor te lyen,
Zyt moordenaars geworden, van
U zelfs; u ygen tyrannyen,
Benamen elk u zelfs, tyran.
Den Hemel is niet voor tyrannen,
Noch moordenaars; die zyn van hier,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Voor eewig, en altoos, verbannen:
Gaat, pakt u dan na 't ..... vier!
'k Loof 't Wel (zei Sixtus) zulke zaken,
Van zulke en diergelyke alloy,
Zyn my gemackelyk wys te maken:
Maar evenwel, dats raar, en moi,
Dat gy lien gecanonizeert zyt,
Niettegenſtande u moordery,
Ja met een heil'ge naam vereert zyt!
Heel aêrs canonizeren wy;
Wy nemen zielen zonder zonden,
Van welks devotie wy bewuſt
Zyn, en u wel verzeekren konden,
Dat zonder zonden zyn geruſt:
Ook die, die ons, niet door gekakel,
Van Monnik, of van Klooſter-non,
Maar, door het een of 't aar mirakel,
By my, de naam van hylig, won.
Hier op vertoonden zich twee ezels,
Gants onvoorziens, en onverhoets;
Heel ſtemmig en modeſt, als Quezels;
't Hooft nederwaarts, en barrevoets,
In 't hair gekleet, en fijn, zy vielen
Voor Sixtus, op haar knyen neer,
En zeiden: ziet hier zulke zielen
Als gy canonizeerden Heer!
Waarom doch hebt gy ons vergeten,
En ons niet gecanonizeert?
Men doe ons doch de reden weten,
Dat nimant ons als hylig eert,
En aanbidt! hebben we in ons leven,
Iets, dat na kertery geleek,
Bedekt, of openbaar, bedreven,
Zo wenſte wy wel dat heb bleek.
Wie was zo needrig van manieren,
Wie zediger in zyn bedryf,
Als wy twee arme onnooſle dieren?
Wie meer tot ider eens geryf?

Droeg

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Droeg Sanct Christoffel door het water,
Wie over wezen woud, het past
Ons, hem te zeggen in zyn snater,
Dat wy al mee tot zulk een last,
Hoe dat men wou, de bokkel lienden.
Wy zyn zo nut, en nutter ook,
Om dat wy noit de duvel dienden,
Noch rovers, en alzulk gespook,
Als hy; en wyl men hem zo waardig
Acht, en hem beatificeert,
Zo is 't, niet zonder reden, aardig,
Dat nimant zulks, voor ons begeert.
Wat vierdag hebben we oit gebroken,
Den zy door knuppelslag, en dwang?
Wat woort is oit onnut gesproken,
Van ons, ons gantsche leven lang?
Wy zyn van Sancti Brunos regel;
Wy aten nimmermeer geen vlees,
Maar distlen, scharper als een egel:
Ons kleet wiert, met een bullenpees,
By wyl omgordt ter halver lenden,
Hoewel maar zo wat heen geknoeit;
Wy zyn, als Zanct Franciscus benden,
In 't graauw gekleet, en ongeschoeit,
Gelyk gy sien kunt hyl'ge Vader:
Ook scheenen we in mirak'len klaar,
Ik, en myn macker, bei te gader;
En dat is wel voorzeker waar;
Men kan het in de bocken lezen,
En die de schriften niet gelooft,
Dies hart moet wis van keisteen wezen,
Of 't is een rechten Faroos hooft:
Sanct Regulus verdreef een Nikker,
(Zei d'een) en die wou doe in my;
En, tot myn ongeluk, stont ik 'er,
Of 't wezen wou, juist digte by;
Hy kreeg verlof in my te trekken:
Hy trok dan uit met groot gedruis;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar ik, om Satan te begekken,
Schreef met myn poot, in 't zant, een kruys:
Als hy zyn paſpoort dus geſchreven
Zag, ſtoof hy, ſchrikkelyk verwoet,
Na d'helſche poel, daar hy gebleven
Is: is 't mirakel nu niet goet?
Sanct regulus moeſt exerceren,
En 'k weet niet hoe veel kruyzen ſlaan,
Al eer de droes woud eſchapperen;
Doe moeſt hy hem noch plaats toe ſtaan,
Om in my, arme dier, te varen:
Maar ik, ik ſprak geen eenig woort,
En kon 't alleen met een kruis klaren;
Daar mee moeſt monſieur duvel voort;
Voor eewig en altoos, hêr onder.
Doe opende den aêr zyn mondt,
En zeid: ik deed zo groot een wonder,
Als ik ligt noit geſchreven vond.
Ik heb dien hoſtie aangebeden,
Door Zanct *Antonius* gewyt,
Te Padua; en ben te vreden,
Dat men dat vry in kennis lyt:
Men lees en vraag 'er na, 't zal blyken,
Niet ſlegts maar in 't legendeboek,
Maar by devote Catholyken;
Gelyk als blykt by onderzoek:
Het is voor dezen wel gebleken,
Dat eens een Ezel zo wat ſprak;
Maar ſlegts daar zo wat heen te ſpreken,
By aan te bidden, is te ſwak,
Om niet te kunnen onderſchyden,
En met volkomen bondighyt,
Myn wonder, 't grooſte van die byden,
Te roemen; dits genoeg gezyt,
(O alderheiligſte *Montalte!*
Paus Sixtus wil ik zeggen) om
't Ons toe te ſtemmen; gy zyt al te
Goetgonſtig voor het hyligdom,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om ons requeſt niet te approberen:
Indien jer jou fiat op geeft,
Zo dat ze ons na behoren eeren,
Gelyk dat ook zyn reden heeft,
Zo willen wy ons dankbaar tonen;
En alle mogelyke vlyt
Aanwenden, om u te belonen,
Voor dat ge ons dus behulpzaam zyt.
Paus Sixtus liet hier zyn gedagten,
Met aandagt, over gaan; en ſprak:
Ik wil u voorſtel billik agten;
Mits, dat men in den Almanak,
Met even grote rode letter,
Myn voornaam, tuſſen d'uwe, ſtel;
In ſpyt van ſchiſmaticq en ketter:
Fiat! en daar mee uit, en wel,
Den eerſten van April zal 't wezen;
Die dag zal dan Sanct Ezels dag,
In d'Almanakken zyn te lezen;
Die elk dan daar voor houden mag.
Dien voorgenoemden Rabby, parſte
Zyn zy, met by zyn handen; en
Hy riep: ik lach my ſchier te barſten,
Wyl ik niet langer ſwygen ken!
Hoe kan 'er treffelyker blyk zyn,
Van 't Roomſche Catholicq geloof,
Wyl zelfs ook d'Ezels catholyk zyn?
Zo niet, zo ben ik mal of doof:
Onnooſle catholique beeſten!
Wat ben jer wel aan met malkaar!
U hyl'ge dag, dient wel met veeſten,
Beluit te worden, bei te gaar:
Zo my 't canoniſeren paſten,
'k Zou doen, dat elk u vieren zag;
Den eerſten woenſdag in de vaſten;
Dats daags na vaſtelavonts dag.
De vaſten hoorde te beginnen,
Gelyklyk met Sanct Ezels dag;

Want

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want zeker die heeft ezels zinnen,
Die vaſt, wanneer hy eeten mach.
Gy Pauzen! ik wil beredentwiſten,
Dat gy, om 't onderſchyt van ſpys,
Paſſeren moogt voor Antichriſten.
Ey zeg my, is die Criſten wys
Die van d'Apoſtolen verſtaan heeft:
Men oordeele u in ſpys noch drank,
En evenwel na u vermaan leeft?
En gy, die zo veel eewen lank,
U onderdanen hebt verbonden,
't Gezegent zuivel af te ſtaan,
Op ſtraf van dodelyke zonden;
Waar komt u deze magt van daan?
't Kan, na Sanct Peters leer, niet ſloeren
Dus over 's Heren erfdeel,
Gezag, en heerſchappy, te voeren;
Want hy verbiet het u geheel.
Men zeg my; hoe kan dat geſchieden?
Die 't met d'Apoſt'len hout, kan die
Verbieden, 't geen dat zy gebieden?
Maak dat ik daar bewys van zie.
Hoor (zei Paus Sixtus) zulke vragen,
Zyn lang; by ons, met regt gelaakt;
Want, al die veertig vaſten dagen,
Zyn van d'Apoſt'len zelfs gemaakt,
Kom (zei den Rabby) 'k zal 't je pryzen,
Indien je dat bewyſt aan myn;
En dan zal ik aan jou bewyzen,
Dat zy haar zelfs contrarie zyn.
Want, zeggen ze eerſt: het mag geſchieden:
Eet alles wat men voor u zet:
En zo zy 't weer daar na verbieden,
Zo breken zy haar ygen wet.
Hoor Smous (zei Sixtus) lik myn gat eens!
Bemoeit u met u Thalmud! want
Onze abſtinentie, of men dat eens
Bewyſt, u koppig Joods verſtant

Zou

Zou 't evenwel niet accepteren
Wyl gy u die kool niet verſtaat.
Maar hoor! (zey d'ander) 'k wil beweren,
Dat al u abſtinenties quaat
Zijn: dat gy 't Chriſten volk geen kind'ren
Agt, maar dat gy de Stiefvaars zyt,
Om dat ge haar voorregt zoekt te mind'ren,
En haar op quade wegen leyt,
Bequaam, om haar den hals te breken;
Zo dat u toeleg niet en is,
Ey leer my dan met text of teken,
Wat *vlees* gemeenſchap heeft met *vis*?
Het eene vlees kan 't ander voeden.
Vlees heeft gemeenſchap met malkaar,
Het vlees, kan vlees verlies vergoeden.
Het een vlees maakt het ander: maar,
Of menſſen al veel vis verſlinden,
Heeft vis gemeenſchap met het vlees?
Wat voedzel is daar in te vinden?
Wat man van oordeel of dat wees?
Het vlees maakt menſchen ſtark en weelig;
Die ſappen zyn voor ons gezont:
Maar vis is al den bruy graveelig,
En helpt ons pijnlijk op een hont.
De Broeders van Sanct Brunoos regel,
Cathuyzers Munniken genaamt,
Verſtrekken, aan 't bewijs, een zegel:
Die orden, loov ik, is beraamt,
Op dat die geen, die ze onderhouden,
Een quijnent leven voeren, en
Een doot vol pijnen, ſterven zouden;
Gelijk ik dies verſekert ben,
Dat geen Cathuyzer komt te ſterven,
Ten zy door ſcheurbuyk, of graveel,
Daar ze eerſt, vol pijn, en quyn, aan ſwerven,
En zien 'er uit, vaal, bleek, en geel,
En mager; zo dat zy voor ſpoken
Paſſeren kunnen: ô wat is

'er

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'er Menig dus den hals gebroken
Door eewig, anders niets als, vis,
En broot, in plaats van heerlijk zuyvel
Te vreten! zyn 't geen martelaars
Van monsieur Haantje pik, de duvel,
Zo kom en poest my vry im aars.
Dat zeer gezont is, wort verboden,
Als 't vlees van 't schaap, van d'os en koe;
Zo zoekt gy 't mensdom uyt te roden:
Want spijs die quaat is, laat gy toe.
Indien gy d'ongezonde spyzen,
Als vis, en zulk een tuyg, verboot,
Zo waart gy 'er magtig om te prijzen;
Maar vlees; dat onderschyt is groot.
Terwijl ze hier dus te samen praaten
Verscheen by deze rommelzood'
Een grote menigte Prelaten,
En dat verhinderde de Jood'
In zyne voorgenomen reden;
Vermits die Geestlijken, al strak,
Elk aêr hun compliment aan deden,
Tot dat Paus Sixtus endlijk sprak:
Gy hyl'gen mannen! my verwondert
Geweldig, dat ik hier benêen,
U allen, met u drie vier hondert
Gelijk bespeur: waar wilt gy heen?
Hoe komt gy lieden hier beneden,
Die 'k dacht lang boven waart geweest?
Ey geev my doch een beetje reden!
Ach! (zey Paus *Pius*) wy zyn beest,
En meer als beest! (pots zeidrementen)
En weet je daar nu noch niet van?
O Trenten! ô dat sotze Trenten!
Myn Heer, gy weet wel, dat men dan
Dat groot Consilie deed vergaad'ren,
Daar al dien hoop die gy hier ziet,
En zulk een groot getal van vaad'ren
Sich, t'onzen dienste, vinden liet:

Dit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dit vlas had Julius begonnen
Te rok'nen; Paulus ſpon een draat,
Of twee; maar ik heb 't afgeſponnen;
Ten ende vlas, ten ende raat:
Ons levens draat wiert ook gekorven,
En onze dagen zyn verteert;
Zo dat wy alle zyn geſtorven,
En voor den Regter geciteert;
Alwaar we ook vaardig zyn gekomen,
(Een ider om zyn billik loon)
Elk van zyn ſterfplaats, ik van Romen;
En elk in ygener perzoon:
Wy hadden (dagt ons) niets te vrezen
Dat onze vreugt beletten zou,
Maar vrolyk en goets moets te wezen;
En juiſt begon doe onze rou:
Van alles wat tot onzen voordeel
Kon dienen, wiert niet eens gerept:
Maar wiert gezeit: gy zyt voor 't oordeel,
Om dat gy zelve geoordeelt hebt.
Gy deedt een ſtrengen vierſchaar ſpannen
Gelyk een werelts Regter paſt,
Om hondert duzenden te bannen,
En dat was tegen uwen laſt:
U was het tegendeel bevolen,
Met een uitdrukkelyke wet,
Onmooglyk om daar in te dolen:
Daar hebt ge u tegen op gezet.
Ik zeid: en wilt geen oordeel vellen,
Op dat gy niet geoordeelt wort.
Hier tegen hebt gy, als rebellen,
Elkaar tot oordeel aangeport:
Sulk oordeel als gy, in u leven,
Vol haats gegeven hebt, zy dan
Ter dees tyt aan u zelf gegeven:
Zyt altezamen in den ban!
Ik antwoorde: ô gy Heer der heren!
Hebt ge ons op aarde niet geſtelt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om onze ſchapen te regeren:
En die te hoeden voor gewelt?
Nu quamen daar de Ketters preken;
En zochten in de ſchaapskooi, luit,
En lelyk, maar ſlegs in te breken;
En dat dagt ons gants nut geſtuit:
Dies, om de kudde te verbitteren,
Dat ze onze ſchaapſtal niet verliet,
Zo dede wy den ban uit ſchitteren;
En anders deden we immers niet.
Maar 't antwoort was: die u verlaten,
En lopen tot een andren Heer,
Die zyn eens anders onderzaten;
Want zy zyn d'uwen dan niet meer:
De Criſtenen dat zyn geen knegten,
Maar vryen, buiten u bedwang:
Daar valt niet tegen uit te regten,
Voor u, noch die van uwen rang.
Woudt gy myn volk in banden knopen?
't Zyn mynen: ja zy zullen my,
't Zy waar ze ook lopen, niet ontlopen,
Ik ben haar Heer; en blyv haar by.
Wie zyt gy, die, door uwe wetten
Myn ygen dienaars oordeelt, en
Hun poogt in ſlaverny te zetten,
Daar ik haar Heer de Harder ben?
Daar is niet eene, van die allen,
Die gy gebannen hebt, ja meer,
't Zy dan, zy ſtaan, of 't zy zy vallen,
Zy ſtaan en vallen my, haar Heer.
't Was u genoeg, maar te verklaren,
Die u verlaten hadden, dat
Zy niet meer van u ſchaapskoi waren;
U ban heeft doch op haar geen vat,
Gy zocht het volk maar te beroeren;
Myn ygen erfdeel, daar gy
Geen heerſchappy mocht over voeren
Dan 't is myn ygen heerſchappy.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Had u gezonden, als ik zelve
Gezonden was, om zo te doen,
Als ik; zo deden ook myn elve,
Die ik zond: nimant was zo koen
Die imant om 't geloof verdoemde;
Ook vond m'er doe, van die, niet een,
Die ſich als Opperhooft beroemde:
Die eer komt my maar toe, alleen.
Het Ryk is my, alleen maar, ygen:
Het oordeel is alleen aan my:
't Paſt u, ter naawer noot, te drygen;
Op dat ik zelfs den Harder zy:
Myn eer wil ik geen andren geven:
En die eer is myn ygen eer:
Ik ben voor wien de Magten beven:
Gaat, pakt u ſtrak van boven neer!
Och! zo veel Catholyke ſielen,
(Myn Heve Puisjen) als 'er ſtaag,
Van boven neer, her onder, vielen!
Het ſcheen een digte regen vlaag,
Die nimmer ophiel: en ſy klaagden,
Uyt eene mont, gelykerhant,
Als of men haar daar onder jaagden;
Om dat zeer grote miſverſtant,
Van, vaardig oordeel uyt te ſpreken,
Als dat 'er, buyten 't Catholicq
Geloof, geen ſalighyt te queken
Is, nochtans hout men 't authenticq:
Zo dat die, die haar zelven roemen,
Schoon anders nimant op haar roemt,
En ider, buiten haar, verdoemen,
Die, ſchynt het, worden zelfs verdoemt.
'k Wierd loof by al dit naar gewemel;
En wenſte my al, van om laag,
Na boven toe; ja in den hemel;
Want ik bevond een grote plaag,
Te zyn by zo veel nare ſpoken:
Dies zogt ik te vertrekken; maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Myn goede intentie wiert gebroken,
Door vry wat kakeltongen, daar
Ik dan na toe ging, om te horen
Wat daar te zeggen viel; en pas
Kond ik my in 't geſelſchap booren,
Vermits ik maar een Kater was.
Een die zyn waffel 't meeſte roerde,
Was die beroemde Hippocrates
Die 't woort ſchier wel alleenig voerde,
Ja, zo 't my toeſcheen, deed hy les;
Maar, 't ſcheen my toe, als had hy even
Een zaak verhandelt: want hy ſprak
Nu van noch eene les te geven,
Daar niet veel minder pit in ſtak.
Laat ons de zaken eens doorwandelen
Met reden, (vervolgde hy) die
Se op 't aartryk, nu voor 't meeſt, verhandelen:
Dats 't acidum en 't alcali.
Men ſtelt nu in de medicynen,
Dat maar alleenelyk het zuur,
Den oorſpronk is, van ſiekte, en pynen:
Dit acidum, dit zuur, wort puur
Spits-puntig, ſcharp aan beyde zijden,
Beſchreven, als een ſcharp geweer;
Zo dat het hakken, karven, ſnyden,
En ſteken kan, en wat noch meer
Door zulk geweer verrigt kan worden,
Die dingen ſwerven door malkaar,
Gelyk zomtijts de muggen ſnorden,
Als 't warm weer in de zomer waar:
Dat is d'een heen, den ander weder;
En dat by menigten gelyk,
Al heen en weer, en op en neder,
Gelyk men daar een beter blyk
Van, aan de muggen zelfs kan ſpeuren,
Wanneer men maar op aardt verkeert:
Maar, als het dan eens komt te beuren,
Dat zulk een zuur een quaal cauſeert,

Zo

Zo kan een alcaly 't verwinnen,
Vermits 't in dingetjes beſtaat,
Bequaam om zulke punten, binnen
In zich te bergen; want het gaat
Bewegende, gelyk van 't ander
Gezeit is, daar 't zich onder mengt,
En znorrelt zo lang door malkander,
Tot dit het zuur ten onder brengt,
Alleen door 't in zich te verbergen,
Gelyk een degen in zyn ſchee;
Zo kan 't geen vlies noch zenuw tergen,
En quetzen als 't te voren dee,
't Geen ſchrikkelyke pyn moeſt maken.
Ook, dat dit zuur een pyp verſtopt,
Zo, dat 'er niets meer door kan raken,
Dewyl 't vol punten is gepropt,
Die voor de naaute blyven ſteken,
Dwars voor malkander, ſchuins, en ſcheef,
Zyn reden die van zelven ſpreken;
Dies ik daar geen meer blyk af geef.
Doch dit 's noch nodig wel te leren;
Dat zuur, en alcali, verkeert,
Sich, d'eene tegen d'ander, keren,
Tot dat het zuur is overheert;
Zo 't een dan regts om wort bewogen,
Het ander links om; en zo maakt
Het al geſtaag, na zyn vermogen,
Tot het eene in 't ander raakt,
Gelyk als degentjes in ſcheetjens:
Dus is dan zuur geen zuur meer, en
Het raakt, allengsjens, en by beetjens,
Met ſweet, en pis, en zo als 't ken,
Ten lichaam uit, en zo na buiten:
Dat zuur, de vogten zeer vertraagt
In 't circuleren, blykt, wyl 't ſtuiten
Moet, waar 't met ſteken vliezen plaagt.
Ook, wyl de punten niet ſtaag voorgaan,
Maar ſcheef, en dwars, zo kunnen die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Niet al zo wel, en vaardig doorgaân,
Als midden in een alcali.
Noch kan men 't zuur dan ook bedwingen,
Behalven door alcaliſch zout,
Met vette, en oleoze dingen;
Want daar door wort het zonder fout,
Al ſtrak omſlingert, en omwonden,
Gelyk een mes, met vodden, ront
Om wel omwonden, en bebonden,
Geen ſcharp vertoont, noch nimant wont:
Want alle d'olyen, en vetten,
Die kunnen, om haar takkighyt,
Het zuur omwinden, en beletten
Het zelve, dat het ſteekt noch ſnyt:
Maar dit moet hier noch by gezeit zyn;
Als 't zuur in 't alcali nu ſteekt,
Dat zy dan haar beweging quyt zyn,
Die haar dan bei te gaar ontbreekt;
En dus is 't zuur niet meer verbolgen:
De ziekten dan, ontſtaan uit zuur;
En uit het vorige moet volgen,
Dat in het alcali, de cuur
Beſtaat, voor allerleie qualen
Gevoegt by een oliëtyd,
Die 't glatjes ryzen helpt, en dalen:
Daar hoeft nu niets meer van gezeit.
Een Doctor met een groene py aan,
En met een groen bonnet op 't hooft,
Zeid': excuzeer me; dat gaat my aan:
Hier is 'er een die 't niet gelooft:
En daar van zal ik reden geven:
Zo 't zuur ons lichaams welzyn raakt,
Wie zal dan zonder qualen leven,
Wyl 't al gedurig wort gemaakt?
Want, ik kan anders niet begrypen,
Of in ons lichaam, wort altyd
Sulk zuur gefaconneert, door ſlypen;
Wyl d'een figuur den ander ſlyt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En afwrijft, na 't in elks vermogen
Is; want zy worden langs malkaar,
Gedurig, en altijt, bewogen;
En zulks weervaart haar allegaar:
Gewis, uyt allerley figuren,
Daar onze vogten uyt beſtaan,
Door altijt langs malkaar te ſchuren,
Komt ſuur, en al de reſt, van daan:
Zy worden dan al ſtaag geſlepen;
d'Een ſcharp, en d'ander weder ſtomp,
En zo als dat kan begrepen
Zijn, ſcharp, gehoekt, plat, ront, en plomp;
Zo dat zy al geſtaeg malkanderen,
Door ſlijpen, wrijven, en geſchuur,
Oneyndig van figuur veranderen;
Zo, datter dan gedurig zuur
Aldus gemaakt wort, en gebroken;
Waar uyt moet volgen, dat het ſchijnt!
Gy hebt van zulk een quaal geſproken,
Die ſtaag verſchijnt, en weer verdwijnt:
Want, zal het zuur de qualen maken,
Zo moet voorſeker, ſiekte, en pijn,
Gemaakt en weer genezen raken,
Zo lang de dingen roerbaar zyn:
Zo zal dan, zonder medicijnen,
Van buyten ingegeven, wis,
De ſiekte, en pijn, van zelfs verdwijnen,
Gelijk nu al bewezen is:
Want, kunnen daar figuren raken,
Als mes, en degen, van fatzoen,
Men kanze daar weer anders maken,
Zo dat ze geen meer hinder doen:
Want, wijl daar niets in 't zelve wezen
Blijft, zonder veel verandering,
Waar heeft men dan meer voor te vrezen?
De medicijn dan, is een ding,
Voor nimant voortaan meer van noden,
(Indien u ſtelling ſeker gaat)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als om de beurs wat op te roden,
Voor die deſſelver inhout haat.
Maar, ſchoon men konde nu niet weten,
Dat al dat zure ſcharp geweer,
Wiert ſtomp gewreven, afgeſleten,
Hervormt, en diergelijke meer,
Zo laat ons dan 't verſtant eens vergen,
Of 't alcali de quaal geneeſt
Alleen door 't zuur in ſich te bergen,
Gelijk men hedensdaags het meeſt,
Malkander op de mouw wil binden:
Voor eerſt dan (zeg ik) en voor al,
Zo 't alcali het zuur zal vinden,
Dat het al vry wat zoeken zal,
En al vry vaardig dient te loopen,
Dewijl het agter aan komt, en
Het zuur voor uyt is, onder hoopen
Van zo veel dingen, als geen pen
Verſtaa, en vatbaar, uyt kan drukken;
Hier vind ik vry wat ſwarighyt,
Hoe 't alcali dat zal gelukken,
Als by gevall na langen tijt;
Gelijk wy daaglijks kunnen leren,
Wanneer wy zamen kuyeren gaan,
En een van die accompagneren,
Blijft onder weeg een poosjen ſtaan,
Om eens om tijtverdrijf te piſſen;
Die is dan agter aan, en leſt,
En loopt hy niet, het zal hem miſſen:
Ligt quam hy nimmer by de reſt,
Of all' die voor zyn, moeten wagten;
Ten zy dan, dat hy ſnelder gaa:
Men evenaar dit met gedagten,
Dat even zo d'alcalia,
't Zuur ook niet ligtlijk agterhalen:
Maar ſchoon 't raakten 'er terſtont
Al by; wat zal 't al menigmalen,
Den eenen tour by d'aar, in 't ront

Tour-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Tourneren moeten, en bewegen,
Eer 't iet zuurs in krygt, in zyn hol!
Want zekerlyk, gy zult myn degen,
Hoe dat je mikt, al wierd je dol,
Onmooglyk in de ſchee niet ſteken,
Zo ik de ſchee, gelyk een rat,
Rondom draai. Sellemaliweeken
Hoe dom is die, die dat niet vat!
Indien dan ſcheed, en degen, beide,
Snel, neder, opwaarts, heen, en weer,
Rondom, en dat noch endlings, dreiden,
Ja beide loopende; myn heer,
Die ſchee zal noit rapier ontfangen,
Als wonderlyk by avontuur,
Na on-afwagtelyke gangen:
Dus ook met alcali, en zuur.
By dit komt in conſideratie;
Eer 't alcali, een acidum,
Ontfangt, logeert iet in die ſpatie;
Zo niet, ziet daar een vacuum.
Indien dan 't alcali niet ledig
Is, 't geen 'er in is niet geloſt,
Die man is waarlyk al vry ſnedig,
Die d'ander uit zyn woning boſt:
Zal 't ſuur dit uyt zyn wooning drijven,
En ſetten ſich in plaats van dat?
Hoe zal een vremt daar zeker blyven,
Daar d'ygene niet zeker zat?
Het kan 'er, met een zelve ſlinger,
Weer uit geſlingert worden: maar
Gy zegt, hun magt is dan geringer;
't Gedraai is dan gedaan: dats raar!
d'Alcaliën, als die met zuuren
Beſwangert zyn, zo zyn zy doch
De zelve, en ygenſte figuren,
Als eer den een in 's ander loch
Geraakt was; ei wat zal het hindren
Te drajen, als voorheen alleen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het kan zyn vaart maar ſlegs vermindren,
Dan 't is wat ſwaarder als voorheen,
Eer 't alcali het zuur verſwolgen
Had: een ding dat een ander gaan
Doet, doet het zyn beweging volgen:
Maar hoe komt dit dan ſtil te ſtaan,
En van bewegen af te laten?
Die reden heeft te wynig ſwiers;
Die moeſt je by geen Doctors praten,
Van d'hoge School van Montpelliers.
Dit nu alweer verby geſlagen:
Het bloet, beſwangert met die twee,
Die d'een den ander doen vertragten,
Moet lomer, als 't te voren dee,
Bewogen worden: 't circuleren
In zyne ſnelle vaart geſtuit:
Maar die der vogten omloop keren,
Die laat men nutter 't lichaam uit.
Nu dien ik hier noch van te ſpreken:
Die pypjens, die zo naawtjes zyn,
Daar 't zuur in vaſt kan blyven ſteken,
Zyn ook voor 't alcali te klyn:
Want zeker, 't is niet buiten rede,
Zo 't na den aart zal zyn als 't hoort,
Of 't mes is klynder als de ſchede;
De deur wat klynder als de poort;
Myn degen kan wel door paſſeren,
Waar voor de ſchee moet blyven ſtaan;
Zo zal het zuur wel tranſporeren,
Daar 't alcali wel door zal gaan.
Ten leſten komt hier noch een quaatjen:
Dat juiſt, in 't alcali moet zyn,
Volmaaktelyk na de maat, een gaatjen,
Gants niets te groot, noch niets te klyn,
Daar 't zuur zich netjes in kan ſluiten,
Zo dat 'er heel niets aan ontbreekt:
Want, ſteekt 'er 't minſte puntje buiten,
Dat hakt, en kapt, en kerft, en ſteekt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Al even eens weer als te voren;
Dies, is 't niet van nettum pas,
Den helen arbyt is verloren:
Dies wenſte ik wel, zo 't mooglyk was,
Te weten, hoe men aan die maat komt,
Van 't ſchaadlyk zuur, en 't hylzaam zout,
Op dat men zekerlyk tot baat komt,
En op een vaſten grontſteen bout:
Maar ei, wie zal zich onderwinden
Rontom te zoeken, by de gis,
Na 't geen onmooglyk is te vinden;
Gelyk die gantſche ſtelling is?
My dunkt, ik heb genoeg bewezen,
Dat zuur, als zuur, geen ziekte maakt,
Of wort al daadlyk weer genezen;
Wyl 't van figuur verandert raakt:
Om dat 'er een gedurig wryven,
En ſchuren, in ons bloet geſchiet,
Zo kan dan niets zodanig blyven,
Dat geen verandering geniet.
En ſchoon de zuren, bleven zuren;
Twee ſnydig ſcharp, en ſpits van punt,
En ander quetzende figuren,
Zo ziet of gy begrypen kunt,
Waar alles vaardig wort bewogen,
In 't ront; en evenwel regt uit,
Of daar een klyn rapier, zou mogen
Ten ſcheed in ſling'ren, daar 't in ſluit,
Wen ſcheed' en degen alle beyde,
Snel ſlingerde, over ents, in 't ront;
En dwingen 'er dat uyt te ſcheyden
Dat eerſt zyn woonplaats daar in vont?
Maar ſchoon het quam al zo te beuren;
't Zou zekerlyk maar by gevall
Zyn; als men ligtlyk kan beſpeuren:
Hoe komt de werelt dan zo mal,
Om, als bezeten, en verbolgen,
Slegts blindeling, en by de taſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo mal een ſtelling na te volgen,
Die na de reden ſluit noch paſt?
Hier op liet zich terſtont een ander,
Van aanzien, horen; en die zei:
Wat diſputeer je hier met malkander,
Met zo veel muggeſiftery!
Op 't aartryk is verſchiet van gekken,
Het komt op eenerlei niet aan,
En zo je 't wilt in twyffel trekken,
Ik zal jer van verhalen gaan;
En dat gevalt my vry wat raarder:
Wie tot een wetenſchap ſtudeert,
Men acht hem daar toe vry veel waarder,
Heeft hy een vreemde taal geleert:
Was 't noch een taal, die in de landen,
Een landt-aart zich als ygen acht,
Ik woud die helden niet eens tanden,
Die 'k nu maar waart agt uit geſlagt.
'k Spreek niet van die Theologanten,
Die waardig, hunne bybeltaal,
Als waart beroemde Predicanten,
Tot nut en goet ſtrekt altemaal,
Maar van de Doctors, en Juriſten,
Die eerſt een jaartjen, acht of tien,
In een verſtorven taal verquiſten,
Waar van zy noit een landt-aart zien.
Als die dan, in haar konſt volleert zyn
En 't ſtemmig bakhuis in de kap,
Waar in zy dan gepromoveert zyn,
Tot Doctors in hun wetenſchap,
Het zy dan in de Medicynen,
De Rechten, of Philozophie,
Zy willen daatlyk gekken ſchynen:
Want zelden een van deze drie,
Zal een bequame reden ſpreken,
Die zyne landt-aart kan verſtaan;
En 't is geen wonder; want ik reken,
Het komt hem van de kap van daan.

Hy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hy zal zyn redenen vermengen,
Met out, vermuft, verrot, latyn;
Dat, meent hy, moet hem eer aanbrengen;
En 't heeft al vry een beetjen ſchyn:
Want, uil, en ezel, die dat horen,
Daar is hy, daarom, van ge-eert;
En 't klinkt haar zonder baar in d'ooren;
Hoe duvels is die vent geleert!
(Zeit botmuil) hy zoud ons verkopen
Eer dat men 't weten zou: hy heeft
Die taal, by tobbens vol, gezopen,
Die hy nu hier weer over geeft.
Zomtyts noch zal 't een Doctor wezen,
(Al kan hy ſchoon latijns genoeg)
Bequaam om ſiekten te geneſen,
Gelijk een varken tot de ploeg:
En is 'er een 't latyn vergeten,
Of is die geen goet latyniſt,
Dat wort hem agter rug verweten,
Als of hy daarom wynig wiſt;
En dat van die noch, die latyn ken,
Maar, van de medicynkonſt, ruim
Zo veel, als 't alderbeſte ſwyn ken:
Maar loopjes, heeft hy op zyn duim,
Die hy noch korts heeft in de ſcholen
Geleert, in goet Latyn, daar in
Kan ieder dommen uil verdolen:
Hy ſpreekt niet als latyn, laat in.
Dan meent een botmuil, dat hy even
Veel reden, kan, van zyne konſt,
Als van Latyn, en loopjes, geven:
Maar monſieur botmuil meent om zonſt,
Als dommenheer Doctoor te ſnaatren
Staat, by de Boeren, die het hoort
Zou zich daar ligtlyk van bewaatren:
Want meeſt is 't acht of tiende woort,
Gevolgt van een latynze reden,
Die, hy dan weer verduitſt; en dats,

Tot

Tot luiſter van zyn achtbaarheden,
Met een gefronſte en pratte ſnats;
Alſchoon de meeſte, die het horen,
Wel wenſten, dat hy dat latyn,
Wat in zyn waffel woude ſmoren,
Om dat zer niet gedient mee zyn.
Daar wort zomtyts wel tot die heren
Gezeit: ſpreek geen latyn tot my,
Zo hoef je 't niet te tranſlateren;
Ik ſcheld je van die moeiten vry;
Want ik zoek geen latyn te leeren:
Ik yſch van u geen vremde taal;
Maar dit dat gy my wilt cureren.
Zie Doctor, daar is 't altemaal.
Daar zal hy ſtrak al weer een praatjen
Latyn en duits op voegen: hoe!
Dat is den oly tot zyn ſlaatjen;
Dat diſt hy op tot walgens toe.
En ziet gy meer van zulke mannen,
Zo ſchynt 'er, ſpyt u wil en dank,
Een enkle taal, als uitgebannen;
En ſlimmer taal als lingue frank,
Een poespas, mengzel van twee talen,
Ten naaſten by als in brondroet,
Komt in de plaats; heel mal door malen:
Dat keuren deze gekken goet;
Als of 't een dronken mans gezank was;
Dat komt haar van de kap van daan:
Indien 't noch zuiver lingue francq was:
Dat zou Tagryn, en Italjaan,
Spanjool, en ſchier heel Barbaryen,
Verſtaan; maar 't is een mengelmoes,
Dat nimant, met fatzoen, kan lyen;
En ſlegs bequaam om by de droes
Te knorten, die 'er wis voor beven
Zou: dan het is, haar ygen taal,
By pozen met latyn door weven,
Niet waart dat die de duvel haal.

Wie

Wie duyts, en geen latijn kan ſpreken,
En wie latijn kan, en geen duyts,
Verſtaat haar nimmer; en ik reken
't, Als voor wat nodeloos geluyts.
Wat noot was 't, wou 't daar nog by blijven,
Maar, ſal hy, van zyn konſt, een boek,
Op zyn manier geleert, beſchrijven,
Zo zoekt hy uyt zyn prullenboek,
(Ik meen zyn ſotskap harſſenbekken)
Arabiſch, grieks, latijn, en 't geen,
Waar door hy ſich, by andre gekken,
Wil agten doen, voor ongemeen.
Een ſiekte, geeft hy al die namen,
Die Griek, Latijn, en Arabier,
En andre, 't gaven: deze al t'zamen
Beſchrijft dit arme letterdier,
Alskaks, om ſich mee op te pronken;
Als of hy al die talen, klaar
Verſtaan kon: was de vent noch dronken
Zo leek het noch een beetjen: maar
Genomen, hy ſprak al die ſpraken
Alleen, die al de werelt ſpreekt;
Wat wil de gek daar hier mee maken,
Dat hy die in zyn bladen ſteekt?
Moet hy 't papier daar mee beſmullen?
Weet hy geen beter ſtof, en zaak,
Om 't ledige papier te vullen?
Dat hy dan vry zyn moeyten ſtaak.
Als ik, in myn lantstaal, der ſieken
Hun quaal, en 't geen die helpt, verſtaa;
Wat bruyt my hoe Latijnen, Grieken,
Araberen, etcetera,
De ſiekte, in hare talen heten?
't Is of zy talenmeeſters zyn,
Die talen willen leren weten,
In plaatze van ſiekte en medicijn.
Zo komt het dan de gekken over,
Wanneer 't haar in haar brynpan ſlaat;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dat wort al by beetjes grover;
Op 't leſt een ongeneeſlijk quaat.
Noch zyn'er een deel andre zotten,
Van alle faculteyten, die
Gelijk een party Hottentotten,
Zo mal zyn als ik weet niet wie:
Dat zyn een zoort van Potpoëten,
Die Pegaſus, ja zelf Apoll,
Van agtren hebben leeg gevreten:
En die zyn wel ſchier hallefdol
Van outs vermaart, door haar gedigten;
Zy maken vaarſen, daar geen koe
Zyn ſtaart voor uyt de weg zou ligten,
Al ſprongen ze als ik weet niet hoe:
Dat zyn van die latijnſe digters,
Die van dat ouwerwets latijn,
By kagen vol, ja hele ligters
Vol, vraten, en verſadigt zyn:
Zo, dat, wanneer ze eens vaarzen kalven,
Slegs zonder vinger in de keel,
Zo komt het daar by heel' en halven,
Zo dwars uyt, als een hamerſteel;
Een haſpelwerk, zo wonderbaarlijk,
Dat, als dien Digter 't, na een jaar,
Eens overſetten zal, hy waarlijk
Daar zelf na zoeken moet, van waar
Hy 't zal beginnen af te winden;
Want hy weet aanſtonts zelver niet,
Waar ſtart, of ooren, zyn te vinden,
Voor dat hy 't dikwils overſiet:
Zo zeer is alles in malkander,
Verwart, gehaſpelt, en getiſt,
Dat, noch de nikker, noch een ander,
't Niet kan ontwarren zonder liſt.
Als Duytſen, duytze vaarzen ſpreken,
Dat wort al ſprekende verſtaan;
Daar heeft men 't hooft niet om te breken;
Dat volgt malkaar van voren aan:

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar laat een ſchrandre geeſt volleert zyn,
En ſpreken even fix latyn,
Als duits; en daar by beſtudeert zyn,
Zo zal hy doch niet vaardig zyn,
In 't vaarzen uit latyn vertolken:
Dus haalt men een vernufte ſtyl,
Van oude, en lang verdelgde volken,
Van over drie vier hondert myl,
In 't vaderlant: en hare bothyt
In 't vaarzen maken, wort geroemt;
Alſchoon men ook die zelve zothyt
Van digten, in zyn lants-taal, doemt:
Want, wil een Duitsman, vaarzen maken,
En haſplen dat men 't niet verſtaat,
Zo zal hy zeker 't zotjen raken,
En zal 't ook wezen, in der daat.
Niet minder dan, die Latiniſten,
Die eerſt een tamelyke tyd,
Met hunne digtery verquiſten,
En dan een ruime tyd reſpyt
Van noden hebben, om te ontdekken
Het geen zy maakten; dats niet pluis:
Weg! weg! met zulk een zoort van gekken!
Men ruim haar plaats in 't Laazrus huis.
O hoo! (riep eene, een endt van varren)
Laat my daar eens een beetje door;
Ik weet noch van veel groter narren;
Daar zal ik van vertellen: hoor!
Men vint een party hoerenjagers,
Die, even als om tydverdryf,
Beſwagert zyn met zeer veel ſwagers,
Die op een man zyn echte wyf,
Zo overdadig mal verſlingren,
Dat zy, hoe zeer men ze affronteert,
Het alles graag zien door de vingren,
Indien men haar maar tyd vereert,
Om by die modderpoel te wezen;
Ja zelf, zy kopen tyd, voor gelt,

Om

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om vuur, met vonken te genezen:
Ja zelf die zotterny die quelt
Haar zo, dat zy de man benyden,
Dat hy zyn ygen wyf genaakt;
En kon men hem de pas affnyden,
Zo was de zaak te meer volmaakt:
Wie kan oit groter gekken vinden,
Die op eens anders wyf jalours
Zyn? ô gy dollen, en ontfinden,
Wat zeilt gy fchriklyk van de cours!
Nu vong ik even in myn ooren,
Een ander miffelyk geluit;
En daar op ving aan te boren,
Na buiten, en ik quam 'er uit.
Het waren dan een party Joden,
Die zaten d'een den aar in 't haar,
Als wouden zy malkander dooden;
Met een zeer fchrikkelyk gebaar:
Maar aanftonts quam 'er juift een Chriften
Tien twintig, by dit Joots gefnorr;
Die, met gewelt, den oorlog ftiften;
Maar niet het yffelyk gemorr,
Daar zy noch dapper vuur mee geven:
Hun kruit en kogels was verwyt;
Ik wil (zeid' een') met eede ftaven,
Dat gy een fchelm, en deugniet zyt;
Ja ftimmer fchelm als ik kan noemen!
Men heeft u ongelyk gedaan,
Alleen maar zimpel te verdoemen:
Het moeft u noch veel arger gaan.
Gy zyt een fchelm, een fiel der fielen,
Daar ik de walg van fteek, en gruuw.
ô Gy verlyder aller zielen!
Den afgront is te goet voor uw.
Abt *Columbanus*, die hier neven
Stont: zei: wat is dit voor een Smous?
Wat heeft hy zonderling bedreven?
Wat zmous (zei d'aar) je zufters kous.

Ach

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ach (zey de goede Abt Columbanus)
Wat zyt ge een vuylik van een vent!
Gy ſlordomdyne, en grovianus,
Indien gy 't niet vertellen kent,
Zo ſnoert au krom gedompte waffel,
En kyk maar ſlegts niet eens zo bats:
Wats aan au ſchelden, en geraffel?
Vertel de zaak, of ſnoert au ſnats.
Wat, (zey den ander) zou 'k niet ſchelden?
Dat beeſt is meer waart als verdoemt:
Zyn lyf en ziel kan 't niet vergelden:
Hoor waar dien hont zich op beroemt!
Hy zeyt: in zo veel tyrannyen,
Ruinen, en vervolgingen,
Als 't Joodze volk, in ouwen tyen,
Geleden heeft, meer als een pen
Kan relateren na behoren;
Doe (zeyt hy) is het hylig boek,
Met Mozes wet, en al verloren,
Verdelgt, veruineert, en t'zoek
Geraakt, en nimmer weer gevonden:
Doch, wat aanging de taafel wet;
En d' offerhanden voor de zonden;
(In iders harſſens vaſt gezet)
Het maken van den Tabernakel;
't Beginſel van het Joodze volk;
Een ider wonder en mirakel,
Door Godt, en Moyzes zyne tolk,
Verrigt; en dan die and're zaken,
Begon men weder by malkaar,
In order, tot een boek te maken,
Gelyk als dat behoorden: maar
Men had niet langer in memorie,
Hoe 't voor de Sontvloet was gegaan,
Van aanbegin; en die hiſtorie,
Roemt hy, heeft hy daar by gedaan.
Wel drie vier duzent jaar verleden,
Wanneer hy 't Hooge-prieſter-ampt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Heel netjes (zo hy zeyt) beklede,
Doe heeft hy 't volk dan ingeſtampt,
Hoe dat verſchyden beeſten ſpraken,
Met kennis in het Paradijs;
En doe gy dat haar wys kon maken,
Doe maakte hy haar noch meerder wys;
Als naamlyk: dat de mens gewent was,
Met alle dieren in 't gemeen,
Of dat dier, dat 'er dan ontrent was,
Veel praats te voeren onder een:
Ook dat de ſlang het wyſte beeſt was,
Van alle beeſten; daarom dat
Het by den mens gemeenlyk 't meeſt was,
En daar veel reden mee gehat
Heeft: ja, dat ze ook veel meer verſtand had,
Als Eva; Eva weer noch meer,
Als Adam, die ze by der hant had:
Hier op vervolgde hy dan, wanneer
Hy voor de Joden ſtont te preken,
Wyl hy ze wys kon maken, dat
Een ider beeſt bykans kon ſpreken,
En dat de Slang meer kennis had
Als Eva, zo viel 't hem te ligter,
(Gelyk hy roemde) wat hy wou
Hun aan te ſmeeren, als een digter;
Hoe dat de Slang eens by de Vrouw,
Alleen, in 't gras was neer geſeten,
En vroeg haar: waarom dat zy van
De Boom der Kennis niet woud eeten?
Of zy bevreeſt was, dat ze dan
Volmaakt, en Godt gelyk, zoud wezen?
In 't kort, al 't gene, wat men hier
In 't Boek der Schepping van kan lezen,
Zeyt dit rampſalig duvels dier,
Heeft hy het volk eerſt voor geknottert,
En doe in 't hylig Boek geſtelt:
Zo dat nu dees verdoemden ſpottert,
Elk Rabby voor een botmuyl ſchelt,

Om

Om dat ze niet begrypen kunnen,
Dat menſchen, zo volmaakt, als zy,
De Slang gewis niet zouden gunnen,
De roem van zyn verlydery.
Hoe (zeit hy) kun je lui geloven,
Dat zy, ſpyt Godt, en zyn gebodt,
Een Slang geloven zouden, boven
Den Schepper, dien volmaakten Godt;
Ja, dat Godt zelfs haar zou bedriegen.
En van dien hoog verboden Boom,
Een ſtrengen logen voor zou liegen?
Dus roemt dien duvel, dat zyn droom,
By ons, voor Godtſpraak wort genomen:
En 't is hem (zeit hy) nu noch leet,
Dat hy geen meer van zulke dromen
Heeft uit zyn harſſenpan geſmeet.
Zoud ik dien ſchelm dan niet vervloeken,
Om dat hy zyn verdoemt bedrog,
Stelt in die Godtgewyde boeken?
'k Verdoem, en ik vervloek hem noch:
Ja kond ik hem aan ſtarden ſcheuren,
Om al die logens dien hy loog,
Hy zoud 'er zekerlyk om treuren,
Die ſchantvlek van de Synagoog.
Paus *Pius* van die naam de vierde,
Zei: aangezien door deze vent,
Zo 't waar is, elk bedrogen wierde,
Zo zy een jegelyk bekent:
Dat hy, om zyne ketteryen,
Daar hy de werelt, nu en dan,
Mee onderſtaan heeft te verlyen,
Van nu of aan in onzen ban
Zy! ban of niet, (zei dien bedrieger)
Ik ben 'er al, zo wel als jy;
En jy bent zulk een overvlieger,
Met al jou bannebruyery:
Mogt ik de lui niet wat vertellen?
Zy ſliepen anders in de kerk:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wathoeft men dat te boek te ſtellen,
Voor hylig en onfylbaar werk?
En wat hoev jy die geen te bannen,
Die myn verciering niet gelooft?
Jy hebt wel menſſen harſſenpannen,
Maar ezels harſſens in jou hooft.
Is 't niet genoeg wanneer gelooft wort,
Dat, door des eerſten menſchen val,
Zyn afkomſt van Gods beelt berooft wort?
En, dat het zonden-gift, in al
De menſchen ſich, daar door geſett heeft;
En dat het zondenſaat, zyn zaat,
Met zyne quaal, en ſtraf, beſmett heeft,
Al looft men niet, dat ſlangen-praat,
Volmaakte ſchepzels kon verlyen,
Als of dat beeſt onfylbaar was?
Waar toe die muggefifteryen?
Waar komen die doch toe te pas?
Het eerſte mensdom is gevallen,
Door zonde, en dat is daar mee wel:
Die peſt liep daar door voort, op allen;
Zo ook die ſtraf van doot en hel:
Maar voegt jou Pauzen, die te bannen,
Die 't hylig Bybelboek vermeert?
Zo zyn 'er noch wel andre mannen,
Daar d'een en d'ander zomtijts van leert,
Ban die, die in de Bybel laſſen,
Van Eſdras, 't darde en vierde boek;
En dat gebedt van Vorſt Manaſſe;
Ban die mee achter in een hoek,
Gelyk ge haar Schriften ook gedaan hebt,
Die ge in een hoekjen hebt geplaatſt,
Gelyk je luy dan dat verſtaan hebt,
En heel aan 't entje, 't alderlaatſt,
Een plaatsjen overlaat: want achtje
Die Schriften goet, waarom ze dan
Maar aan een hoek gezett? of dacht je,
De beſten komen achter an?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En agt je ze niet aprobabel,
En authenticq, gelyk het blykt,
Hoe agt je ze dan zo capabel,
Dat je 'er de Bybel mee verrykt?
Hier (zei Paus Pius) dat komt aardig!
Men agt een ſchelm een logenaar
Als gy, daar geen vertoog van waardig:
Je bent een beeſt, een laſteraar.
Hier by quam Alexander d'achtſte;
Die zei tot dien verdoemden Joodt:
Gy fielt, verdiende wel d'onzagtſte
Kaſtyding, die oit ziel genoot;
Het zy dan, dat gy 't hebt gelogen,
Wat ge hier voor waarhyt hebt vertelt,
Of 't zy dat ge ons maar wenſt bedrogen
Te hebben; 't zy dan hoe je 't ſtelt:
Want by de Bybel iets te digten
En dat voor opregt canonicq
Om zich totaal daar na te rigten
Te ſtellen, is niet catholicq:
Gelyk de Bybel te beliegen
Een zaak is, daar men alle daag,
De werelt mee zoekt te bedriegen;
Gelyk dan heden deze plaag,
Door Doctor Bekkers boek, geleert wort;
Waar door des Schrifts auctoriteit,
In 't openbaar, bediſputeert wort,
Waar ze iets, van hex of duvel, zeit:
En dies, waart gy by Becker, boven
Op 't aartryk, mooglyk dat hy zegt,
Om zyn geſnap te doen geloven
Dat hy u tot getuige brogt.
Maar, weet jer hier niet een te vinden,
(Zeid' eene apart) die 't Boek van Jop
Kan tonen, dat hy dat verzinde?
Wat woud ik zeker op myn kop.
Wel nu nog arger, noch al gekker
(Zei Alexander d'achtſte) 'k loof

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy metgenoten zyt van Becker;
Dan die ſchynt ook aan dat oor doof:
'k Loov, dien verdoemden Smous, en dezen,
Het boek van Becker, met malkaar,
Hier hebben, met verſtant, door lezen:
Hoe komt men hier aan zulk een paar?
Wat meent gy, gy hartnekte Joden,
Dat u Religions-genoot,
Dien booswigt, ons, door zyn methode
Van liegen, uit de waarhyt ſtoot?
Hy zoekt je kolen aan te drajen,
Indien je hem maar geloven wilt:
Maar, laat ge u met zyn logens pajen,
Zo moet je in 't groot narren gilt:
Hy liegt het, dat hy dat bedagt heeft,
Van d'oude Slang, in 't Paradys,
En dat in 't hylig Boek gebragt heeft:
Jy lui bent al den brui niet wys,
Indien je lui je laat bedriegen
Van dien bedrieger; want hy zoekt
Een naam te maken, door zyn liegen:
Maar, ſchoon hy jou lui al bedoekt,
Hy zal geen Chriſtenen bedoeken:
Wy houden 't allegaar voor waar,
Wat in de Canonike Boeken
Gevonden wort; en dat is klaar.
O ſlegthooft! (zei dien leſten prater)
De Joden, van Godts wet verdwaalt,
Indien je een eew acht negen later,
De Bybel van haar had gehaalt,
Wat zoud je 'er al veel raars in vinden!
Maar, nu die Smouſſen zyn bewuſt,
Dat ze u niet kunnen meer verblinden,
Vermits hun Bybel by u ruſt,
Zo gy die van haar hebt ontfangen,
Nu kunnen zy haar fabel werk,
Alleen maar by haar Thalmud hangen:
Maar, weet gy niet, dat haar wel ſterk

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Is onderregt, en ſcherp verweten,
Voor meer als zeſtien eewen, dat
Ze in haar Vaad'ren wet ſich queeten,
Zo, dat me 'er Godts wet door vergat?
Ja oude wijffe faablen leerden?
Godts wet verlietten? en daar voor
De wetten harer Vaad'ren eerden?
Hoe klinkt u dat in 't linker oor?
Hoe kunt gy dan noch zeker agten,
Dat gy de Bybel onvervalſt,
Van zulke Joden zoudt verwagten,
Die, noch veel bitterder als alſt,
U ſtellen onder d'Afgodiſten,
En onbezneden Hyd'nen? hoe
Gevalt die quaden naam een Chriſten?
Helaas myn vrint hoe kom jer toe?
(Zey Columbanus Vranks) 'k ontzetter
My van: gy zyt niet wel beſint.
Ba ou gy zyt een vuylen ketter:
Dieſvolgens, in den ban, myn vrint.
Een ketter, maat? dat kon wel wezen:
Maar had ik voor u ban niet meer;
Als voor dit vagevuur, te vrezen,
Ik zou my ſekerlyk niet zeer,
Bekomren. Hoe (zey d'Abt weer) meenje
Dat gy, in 't vagevuur, goey cier
Met ons zult maken? 'k loof wel, neen je:
Geen ketter komt in 't vagevier.
Is dit geen vagevuur, (zey d'ander)
Zo zyn wy zekerlijk verdoemt:
Ik hoor dat jy luy 't met malkander,
Een voorburg, en een vaagvuur noemt;
En daarom kreeg in gedagten,
Dat ik hier in de regte plaats
Was, daar men uytkomſt kon verwagten,
En hoopten op een beetje baats:
Maar nu is al myn hoop verloren.
Ba (zey den Abt) hebt gy noch hoop

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo is au 't ergſte niet beſchoren:
Gaat ginter by een Paus, en koop
Goet koop, een van haar aflaats-bullen;
Dats 't inſtrument, waar by men kan,
Gemaklyk af, na 't vagevuur, ſullen:
Loop haaſtig! repr au als een man.
Och! is 't met gelt te doen, zo weet ik
Geen oog vol raat: (zei d'ander) want
Als ik noch geld op aard had, beet ik
Me 'er door, met alle myn verſtant:
Maar heb je me niet wat te lenen?
Of ben je 't geven meer gewent?
Ba neen; (zei d'Abt) kik heb es gene:
Kik liet main gelt in myn Convent.
Hoe (zei den ander) ben je een Monnik,
Daar ik hier ſta en me aan vergaap?
Excuſez moi Monſieur, dat kon ik
Niet raden. Wel myn zoete Paap,
Heb jy dien aflaat zelfs vergeten?
My dunkt jy quamt hier niet onlanks.
Hoe wierd je op aard wel eer geheten?
Ik ben d'Abt Columbanus Vranks
(Zei d'Abt) die eertyts, in myn leven,
Van dit verpierde vagevuur,
Een boek vol fratzen heb geſchreven;
En wagte vaſt, van uur, tot uur,
Van dat ik herwaarts af gedaalt was,
Na zulks, als my, tot laaffenis,
Voor ſchryvloon van dat boek verhaalt was,
't Effect van aflaat, en van mis;
Ja wel van wie weet hoe veel miſſen,
Als hier en daar voor my gedaan
Zyn: daar is 't getal niet van te giſſen:
Daar heb ik nu al vry wat aan?
Daar zingt men zomtyds een oremus,
En ik ſta hier en kyk, zo prat,
Gelyk den uil van Nicodemus;
Niet waar? dat helpt my nu al wat?

Doch,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Doch, 't valt my ligter noch te zetten,
('k Was Abt, en quam 'er goet koop af,)
Als die wel zakken piſtoletten,
Aan my, wel eer, tot ſielmis gaf,
Dat al vry menigmaal geſchiet is,
En ſwerven hier nochtans al mee,
Of gelt en ſielmis alles niet is,
Wat imant voor haar gaf, of dee.
Zo zult gy wis dien Abt dan wezen,
(Zey d'ander) dien anticqſen vent,
Die wel een hondert jaar voor dezen,
d'Abt van ſint Peters was, by Gent:
Pots mauzen! 'k heb jou boek gelezen;
En 't grilt my nu noch door myn vel:
Je bragt me in duzentmaal meer vrezen,
Voor 't vagevuur, als voor de hel.
Pots mauzen! en pots kool met krenten!
Ik wiert zo mak gelijk een lam:
Wat ſchreev je afgrijſlijke tormenten,
De ſiel toe, die in 't vaagvuur quam?
De ſielkens (ſchreev je) wiert de darmen,
Met duvelskrauwels, uyt het lijf
Geſcheurt: wie zoud ſich niet ontfarmen
Voor zulk een duvels ongerijf?
Of die dan al ſchoon warmoes vraten,
En kool, door 't mis-doen opgediſt,
Waar nikker of zy 't wouden laten?
Die dan noch darmen in de kiſt
Had, om zyn holle balg te vullen,
En die weer vaſt, aan keel, en gat;
Pots pampelmoes! hoe wou die ſmullen,
Als hy in lang niet veel gehadt
Had! maar het bytgat, en het ſchytgat,
Raakt, door die darm-uit-ſcheurig, t'zoek:
Doe 'k leefde, en als ik hallef tyt had,
Zo zat en las ik in jou boek;
Dan vond ik zomtyts noch verblyding:
Waar droes is dat van daan gehaalt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe quam je aan al die niewe tyding?
Ja; 'k heb ze al mee met gelt betaalt:
(Zei d'Abt) hoe zou 'k 'er aêrs aan komen?
Den eene gek en d'aêr, beſchreef
Zyn hygende, en benaaude dromen,
Daar hy zyn handel dan mee dreef;
En veilden die voor relevatie:
Hun boeken wierden geaprobeert:
En, als een boek maar aprobatie
Heeft, wort het noit gecontrolleert:
Ja Papen zullen daar uit preken,
Of 't uit het Euangelie was;
Daar tegen valt geen woort te ſpreken;
't Is geaprobeert, en dan is 't pas.
Die 't Vaders boek leeſt, en Legende,
Twee boeken, beide goet gekeurt,
Daar vint men logens zonder ende;
Geſchiedeniſſen noit gebeurt;
Ja domme fabulen by bakjes
Vol, en by vamen toegetelt:
Waar praatje van? van zulke quakjes,
Komt menigmaal het meeſte gelt.
Wat vint me 'er menigten gekapten,
Ruig, raauw, geleert, en ongeleert,
En vry een goet getal van Abten,
Alleen gebeatificeert,
Geëert, geviert, en aangebeden,
Om dat zy voor hun vryighyt,
En voor hun Kloofters, dapper ſtreden,
En vaardig waren tot de plyt:
Wanneer dan zulke baſen ſterven,
Men ſteltze, ſpijt hun wrevel, ſtrak,
Schoon ze hier, als muffche korſten, ſwerven
Beyde, in Legende, en Almanak.
Heb ik in myn boek wat gelogen,
Dats geen mirakel; want ik ben
Alzo, van andren, eerſt bedrogen:
Dat ik juyſt nu niet beetren ken.

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar Pater (zei den ander) weet je
Noch, waarom dat je hier bent gedoemt?
Zo bid ik je, vertell me een beetje!
Maar niet bewimpelt noch verbloemt.
Wel vrientſchap, zoud ik dat niet weten?
(Zei d'Abt) hoe zei nieuſgierige Aagt?
Het zal my nimmermeer vergeten,
Hoe 't ging, wanneer ik wiert ontmaagt.
Hier mee zo. 'k Zal 't je dan vertellen;
Gants onbewimpelt: luiſter maar!
Wy, en al onze metgezellen,
(Ik meen de Prieſters allegaar)
Wy hebben al vry ſtrenge wetten,
Daar wy, op ons verdoemenis,
Naaukeurig dienen op te letten:
En onder deze is, als wy mis
Doen, en den Canon dan beginnen,
Dat wy dien Canon gants devoot,
Voor al met geen verſtrooide zinnen,
Vollezen: dit verbont is groot
Gedurende de conzacratie;
Want, zo men dan iets anders denkt,
Geſchiet geen transzubſtantiatie,
Schoon je anders alles wel volbrenkt.
Als dan die hoſtie opgeheven
Wort, wort ze ook aangebeden; en
Geen klyne afgodery bedreven?
Gelyk men ligt begrypen ken:
Want, als het broot wort aangebeden,
Gelyk of 't Godt was, en 't is broodt,
Waar vint men Godtsdienſt, die met reden,
Dit niet, voor Afgodtsdienſt, verſtoot?
En dit zoort van afgoderyen,
Gaat, meen ik, over al in ſwang;
Daar 's naaulyks kans toe om te myen:
Want ſwaarlyk kan een mens zo lang
Zyn, zonder andere gedagten,
Dat hy, 't half Onze Vader, bidt.

Altans,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Altans, ik zou 't onmooglyk agten:
Daar heb je dan voor eerſt nu dit.
Hier kende gy nu wel uit giſſen
(Altans kik zau 't op au vermoen)
Dat zulke miſſen kunnen miſſen,
En, dat zulk misdoen, is miſdoen,
Zo dat het, om, en weerom, mis is
't Zy hoe men 't keert, of hoe men 't went,
Behalven dit alleen, dat wis is,
Dat d'eere Godts dus wort geſchent.
Voorts beurt het zomtyts alle dagen,
Dat d'een devoot Catlyk, en d'aar,
Ons gants ootmoedig komen vragen,
Om mis te willen doen voor haar:
Den eene, voor zyn zieke broeder;
Dees, voor zyn wyf; die, voor haar man:
Die weer, voor zyn geſtorven moeder;
En dat helpt dan zo veel als 't kan,
Altans, men doet ons miſſen lezen,
Den een voor dit, een aêr voor dat;
En 't zy voor wien, of waarom 't wezen
Mag; ider komt en brengt ons wat:
In zumma, dat zo menigmalen
Wy mis-doen, komt men ons met gelt
In manibus, contant betalen;
En ons is tot een wat geſtelt,
Geen gelt voor onze mis te ontfangen:
Maar, zo ons imant wat vereert,
Men zal ons om dat gelt niet hangen;
Indien men 't voor geen dienſt begeert:
Maar, laat ons eene een mis of zeven
Voor niet doen, ſtel dan vry voor wis,
Indien hy dan geen gelt wil geven,
't Zal daar na mis zyn met zyn mis.
Wy mogen eens, of twees, een misjen
Voor niet doen; maar indien men ziet
Dat men niet krygen zal, zo gis je
Wel, doet men niet graag mis voor niet:

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De menſſen leven van malkander;
Je weet wel hoe die dingen gaan:
Want, mis voor d'een, en mis voor d'ander,
Daar mag de duvel van beſtaan.
Nochtans onze order wil 't niet lyen;
't Zy waar 't geſchien mag, en door wie,
Men ſtelt het by de ketteryen;
En 't heeft de naam van Simonie;
Daar 's ook niet anders van te maken,
Maar die voornoemde afgodery,
En Simonie, dat zyn twee zaken,
Daar niet een Paap of Munnik vry
Van is: die Simonie zal blyken,
Indien 't een kalis, agt, of tien
Maal, met het misdoen wil bekyken;
Hy zal daar ſnel 't effect van zien:
d'Afgodery blykt even zeker;
Wie kan de conſacratie, tot
Na 't conzacreren van den beker,
Zyn hert zo zuiverlyk tot Godt
En tot het geen hy doen moet, wenden,
Dat geen gedachts-verandering,
Zyn voorneem, hoe devoot, zou ſchenden:
Het is een gants onmooglyk ding.
Nu kunt gy, zonder harſſenſlypen,
Uit zulks, als ik u nu genoemt
Heb, ongetwyffelt, wel begrypen,
Waarom ik hier heen ben gedoemt.
'k Heb (zei den ander) zulke parten,
Maar 'k weet nu juiſt zo net niet, waar,
Gelezen, van dien Sinte Marten,
Niet een devoten bedelaar,
Die Sinte Martens paart zou winnen,
Indien hy 't Onze Vader badt,
Met geen verandering van zinnen,
Gelyk hy zich dan zulks vermatt:
Maar, eer hy een beed uit gebeden
Had, zeid hy: zal ik dan de toom

Ook

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ook hebben? neen (zey d'ander) heden
Geen toom noch paart, en daar ſtont oom;
En keek, gelijk ſint Olofs kater,
Als ze in de ſneew geſcheten had.
Dat zyn maar quakjes; (zey de Pater)
Ik ſchijt eens in ſint Olofs kat:
Ik wou dat ik maar hier van daan was;
En door een ander afgeloſt!
'k Wou myn quart ook te roer geſtaan was!
(Zey d'ander) my verdriet myn poſt.
Den Abt zeyd': kik heb au nu reden
Gegeven, hoe 'k veroordeelt ben:
Maar waarom heeft men au beneden
Gejaagt? myn goeden Abt, ik ken
(Zey d'ander) dat zeer ligt vertellen;
Kan ik je, met myn ongeval,
Voor jou verhaal, te vreden ſtellen,
Daar ben ik mee te vreden: 'k zal
't Je dan verhalen: 'k ben verſchoven,
Zo 'k meen, ten principale, om dat
Ik niet Papiſt was, in 't geloven:
Zie daar: dat helpt je nou al wat?
Dat komt au zeker daar van daan, vent
(Zey d'Abt) kik kanda wel verſtaan,
Dat ge een, verbannen Bekkriaan bent;
Of wel een plus quam Bekkriaan.
Wel wat of je me wys wout maken!
(Zey d'ander) dat men my verſchoof,
Dat quam my door geen andre zaken,
Als maar ſlegs, door myn ongeloof,
Ja, ja, (zey d'Abt) gy Bekkrianen,
Gelooft van duvel en zyn moer,
Als Jochem Bulkes van zyn hanen,
Wanneer hy na Ooſtinjen voer:
Die loofde, als hy weer t'huys zou komen,
Al d'arme duvels dan al doot,
En happa, zouden wezen, zo men
Ze niet verruylde om ſtoetten broot:

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En nettum was 't zo. Jy lui even
Alzo. Je lui maakt veel geſchreews,
Om dat geen Bybel oit beſchreven
Is, 't zy in 't grieks, of in 't hebreews,
Daar ſpook, of duvel, hex, of nikker,
In is te vinden: maar ik meen,
Kon ik die talen maar, dat ik 'er
Wel tien in vinden zou, voor een.
Maar poſito, laat dat al wezen:
Wat bruit ons grieken en hebreen?
Wy kunnen doch haar ſchrift niet lezen.
Wy zyn met onze taal te vreen.
Schoon griekze, noch hebreeuze Bybel,
Noch hex noch duvel heeft wanneer
Wiert daar de zaak door impoſſibel?
De duitze heef 'er zo veel meer.
De talen ſtellen ons geen wetten:
Wy zyn te vreden, met latyn,
En duits; en wie kan ons beletten,
Dat wy daar mee te vreden zyn?
Wy achten d'andren niet van noden.
De Griekze Bybel die is geus:
d'Hebreeuze die komt van de Joden;
En daarom zo wat entre deus;
Dat blykt, om dat jer hex, noch duiker,
Noch ſpokery, in vinden kont;
En dat neem je allegaar voor zuiker:
Maar daarom ben je ook op een hont.
Maar ſchoon 't was nergens in te lezen;
In Bybel noch zyn Beſtevaar;
En zou 'er dan geen duvel wezen?
Wel dat is ook wel duvels raar!
Ons Catholicq geloof is wiſſer;
't Zy hoe 't ook met de Bybels gaat,
Een duvel zal 'er zyn, en is 'er,
Wyl onze Paus 't alzo verſtaat;
En die 's onfijlbaar: daar 's niet tegen
Te doen. Wat bruit de Bybel ons?

Daar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar lyt ons wynig aangelegen;
Wy lezen die maar by de gons.
't Conzilie, en de Paus, zyn boven
De Bybel: en al wat die gebiet
Aan ons, dat willen wy geloven:
't Zy 't in de Bybel ſtaat of niet:
En wyl des Pauſſen wetten leren,
Dat duvelen, en zulk geſnorr,
Den mens verlyden; accepteren
Wy 't, zonder 't allerminſt gemorr.
Wel, zo 'er duvels zyn, (zei d'ander)
En doe wiert hem de kop al kroes,
Zo zyn zy duvels voor malkander;
Of ider ſtrekt zich zelfs een droes.
Geen drommel heeft my oit voor drommel,
't Zy waar in 't ook mogt zyn, verſtrekt;
En daarom agt ik zulk gerommel,
Niets anders waardig, als begekt.
Al 't quade, daar ik, in myn leven,
De ſtraſmaat mee heb opgevult,
Ik zelfs, heb dat alleen bedreven;
Ik ſtel de duvel buiten ſchult:
Want als ik rekenſchap zou geven,
Van alle myn bedreven quaat,
Zeid ik: Sint Lucas heett geſchreven,
Dat haantje pik rontom ons gaat
En ziet wie dat hy kan verſlinden;
En, wyl hy myn verſtant, en wil,
Verandren kon, en my verblinden,
En dat zo hymelyk, en ſtil,
Dat ik 'er niets van kon bemerken,
Zo deed hy my dan 't quaat, voor goet,
Zodanig als hy wilde, werken:
En wyl het quaat de duvel doet,
Hoe kan men my daar voor doen lyden?
Dien duzent konſtenaar, wie kan
Zyn grote magt, en liſt, vermyden?
Men preekt, en ſpreekt, en leeſt 'er van,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat hy een Koning, Vorſt, en Heer, is,
Van heel de werelt, lugt en eert;
Gelyk een gants gemene leer is:
Altans alzulks is my geleert.
Wie kan zo groot een Vorſt weerſtreven?
Kan ik den heerſcher wederſtaan,
Daar voor onze aartze Vorſten beven,
En ſtaag met zorgen zyn belaan?
Maar ik (was 't antwoort) heb geſproken
U onheil is uit u. Verneert
Zy die, die myne wet gebroken
Heeft. Gy hebt myne weg verkeert.
Wat? zouden 'er geen duvels wezen?
(Zei Columbaan) die Morgenſter,
Waar van we, in de Openbaring lezen,
Dien ſchonen Engel Lucifer,
Die, met een magtig deel gevallen
Is, van het hemels heir, en wiert
Van boven neder, uit de wallen
Des hemels, na de hel geſtiert;
Is die ſchriftuurtext dan gelogen?
Die ſtaat 'er immer al te klaar.
Ik kan je praat niet meer gedogen;
Dies bid ik hout je waffel maar.
Hoe! 't Boek der Openbaring (zeide
Den ander) is hier klaar voor my:
Want ik, en gy, wy weten beide,
Dat dat een boek vol prophety
Is; dats niet van voorleden zaken,
Maar van toekomende; en ik zal
Je daatlyk zoeken wys te maken,
Dat Lucifer, en zynen val,
Doe, als toekomende, voorzeit is,
Wyl dat, door Sanct Jeronimus,
Alzo mee netjes uit geleit is:
Het was dan een Hereticus,
Een ketter, Pater Columbanus;
Dien ketter, Lucifer, die heeft,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ten tyd' des Kyzers Julianus,
Als Biſſchop in het Ooſt, geleeft:
Daar zyn de Luciferianen
Van af gekomen; en daar is
Dien Satan, met zyn onderdanen,
Dan volgens d'Apocalypzis,
Daar van Sanct Jan gepropheteert heeft:
Hy viel, dat is, hy viel Godt af:
En al die zyne Sect begeert heeft,
Dat hemels heir, dat Godt begaf,
Viel met hem: al die Chriſten hopen,
Dat hemels heir, die Chriſten ſchaar,
Is met hem in 't verderf gelopen.
Hoe is 't? verſtaan we nu malkaar?
Ik, die een opregt Cattelyk ben,
Die 't met het Cattelyk geloof
Altyd zal houden, daar ik blyk ken
Van tonen, was aan dat oor doof:
En 't was me al over lang berouwen,
Daar ik 'er tegenwoordig was;
En 't was my leet genoeg: maar trouwen,
Het quam nu juiſtom zo te pas.
Abt Columbanus, die mits dezen
Weer op ſprak, zeid: hoor maatje buur!
Daar moeten ſpook en duvels wezen,
Al was 't maar om 't vagevuur,
En zielmis, in hun plooy te houwen:
Want, zo men deze twee verloor,
Het zoud ons al ons leven rouwen;
Men ſcheet 'er dan wel hallef voor:
Indien 'er nu een veeſt geveeſten
Wert, in het donker, dats al ſpook,
Van helſche, en vagevuurze geeſten;
Men zeit het, en men looft het ook:
Men kan dan, by de gis, al giſſen,
Wiens ziel die ſcheet is; en men vliegt
Al na de Prieſters, en laat miſſen
Doen: 'k ſweer dat 'er dat niet om liegt.

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En 't zy wie dat een Bekkriaan wort,
De Roomze Kerk zal zorgen, dat
Haar 't zielmis-doen niet ondergaan wort:
Zo niet, zy was wel half in 't mat:
En dat zou zeker volgen, zo men
De duvels, en het ſpook, verliet,
En zich begaf tot Beckers dromen:
De Catholiquen doen dat niet,
Dat ſpook, en duvels, overleeden,
Gewis, de gantſche Prieſterſchap,
Zoud zich in rouwgewaden kleden;
Om dat de botter uit haar pap
Zou raken: daarom zyn 'er ſpoken,
En duvels, tot het vagevier
Van node, zal haar ſchoorſteen roken.
Wy ſchyten in de niewe ſwier;
Wy zyn van d'ouden: wy begeren
Niet, datter duvel zy, noch ſpook:
Wy kunnen die twee niet ontberen,
Of 't vagevuur ontbrak ons ook,
Daar wy nu principaal van ſmeren;
En raakten wy de duvel quyt,
Wie zou de zielen tormenteren,
Dat ons tot zo veel goets gedyt?
't Out Vaderboek, en die Legenden
Der heiligen, die bei te gaar,
Die vielen ligtelyk aan enden,
Aan hoep, en duigen, van malkaar,
Indien het ſpook, en duvel, doot was:
En 't zou de druckers al zo wel
Als ons, een ramp zyn in de brootkas:
Neen, vivat duvel, ſpook, en hel!
Wy, zo wy zulke mannen wiſten,
Die twyfelde of 'er duvels zyn,
Die zouden wy voor Atheiſten,
Uit kryten; en haar ſtrak de pyn
Des vuurs doen voelen, en vervlocken,
Door d'Inquizitie van dat lant:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo wierden ook gewis haar boeken
Verdoemt, verboden, en verbrant.
Want, wou men die party verkieſen,
Wat zou daar nadeel uyt ontſtaan!
Men zoud het vagevuur verlieſen,
En heel den aflaat had gedaan.
Maar jy geliefde ſtrak te vragen,
(Zey d'ander) zo de duvel ſturf,
Wie of de zielen dan zou plagen,
Vergeev my dat ik vragen durf,
Of dezen duvel moet regeren,
Gelyk een tweden Rodemont,
Op aard, en waar hy te verkeren
Komt? is hem dat faveur vergont?
Waar vint men deze gonſt beſchreven?
Die hem van boven neder ſtiet,
Van 't eewig hemels zalig leven,
Tot daar elk ziel de doot geniet,
Om namaals, met het lichaam zamen
Te branden, in het eewig vuur,
Gaf die, dat helſche beeſt, met name
De duvel, dan dat avontuur
Alleen juyſt, om de baas te ſpelen?
Zo was hem ſekerlyk van Godt
Noch ſlimmer oordeel toe te delen;
En hy heeft noch het beſte lot,
Van al de menigten verdoemden:
En 't was geen wonder zo men dat
Vervloekte beeſt, daar heerſcher noemden,
Ja vierde, en iverig aanbadt:
Maar zeker, ik zoud niet geloven,
Dat, als men hem heronder dreef,
Iets, d'alderminſte gonſt, van boven,
Tot in de laagte, by hem bleef:
Hy is rampſalig in 't onendig;
Altans, wie hem beſchryft, beſchryft
Hem tout a faict elendig:
Maar 't zy wat gonſt noch by hem blyft;

Ja

Ja 't minſte dat me 'er van mag lezen,
Zo is 't onmooglijk, dat hy kan
Volkomentlijk elendig wezen:
Dies, ik geloof daar gants niet van.
Van au geloof is niets te vreeten,
(Zey d'Abt) en 't is niet waart genoemt;
Kik ben au vonnis niet vergeten:
Ge zyt om 't ongeloof verdoemt.
Terwyl nu dezen hoop hier zamen,
In kyven, ſchelden, en diſpuyt
Was, en etcetera, zo quamen
Hier etlyke, die, met haar huyt,
Zich voor een daaglyks kleet bekleedden;
In 't kort, zy waren moedernaakt:
Den Abt, als die zyn ſnats op dede,
Zey: hoe zyt gy liens hier geraakt?
My dunkt da kik het wel zau ramen:
't Is om dat ge au dus naakt laat ſien:
Gy bottrikken! gy zauſt au ſchamen,
Voor al deze eerlyke lien.
Fy! pakt au daatlyk na der hellen,
Eer dat ge ons vrome liens ontroert.
Ge zaut ons in luxurie ſtellen.
Heeft au de duvel hier gevoert?
Dat zou 'er wel ſchier wat na lyken,
(Zeyd' een der naakten) voor die geen
Die niets als op zyn neus wil kyken,
Gelyk de ſlegtſten van 't gemeen.
Wy waren zelfs al mee, voor dezen,
In zulk een mening, wyl voor heen
Een Bybel by ons wiert gelezen,
Gedrukt, jaar zeſtien hondert een,
In welks regiſter wiert gevonden,
De duvel in zyn heerlykhyt,
Meer als wy oyt een Koning konden
Begrypen: want hy wiert gezeyt
Een Vader, Vorſt, en Heer, te wezen,
Ja Godt, en Koning, van geheel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

De werelt. Zou me 'er niet voor vreſen?
Wat Vorſt, wat Koning, heeft zo veel,
Als Heer, en Vader, oyt beſeten?
Wien is 'er oyt ter werelt, tot
Zyn deel, de werelt toe gemeten;
Daar by dien groten naam van Godt,
Heer, Vader, Koning, Vorſt, gegeven,
Als onzen Heer de Duvel, die
Wy diende, en eerden in ons leven,
Als Heer, en Vorſt, en Koning? wie
Zou zulk een groten Heer der heren,
Die zo hoog wort geintituleert,
Niet boven alle Vorſten eeren?
Dies is hy dan van ons geëert,
Alſchoon we hem noch zo hoog niet roemden:
En nochtans zeyd men ons: van hier!
Weg gy vervloekten en verdoemden!
Gaat heen in 't eewig helſche vier,
Dat myne vyanden beryt is!
Gy die myn eer een Afgodt deelt.
Wyl tot den menſchen, klaar, gezeyt is:
Diens Godt alleen. Geen bel, noch beelt.
Kik wil au altans niet beklagen:
(Zey Columbanus) au is regt
Geſchiet. Ik zou wel willen vragen
Aan jou, of jy daar waarhyt zegt?
(Zey d'Indiaan) je moet niet liegen.
Ba neen ik; (zey d'Abt Columbaan)
Kik wil, noch zal au niet bedriegen.
Wel; hoor dan toe! (zy d'Indiaan.)
Wy hydenen, en ongeleerden,
Als jy ons geweſt hebt overheert,
En ons (gelyk je zey) bekeerden,
Zyn wel expres van u geleert,
Eenvoudig maar ſlegs te geloven,
Al 't geen de Bybel in had; en
Dat niet alleen, maar daar en boven,
U Kerkelyke leringen,

Of

Of anders, Kerkelyke geboden.
Dats regt (zey d'Abt) en die zyn ryn,
En boven alle ding van noden,
Om opregt Catholyk te zyn.
Ook (zey de Swart) heb je onze natie
Expreſlyk gerecomandeert,
Op elke predikdag, predicatie
Te horen: en gy hebt begeert,
Niet maar ſlegs die, maar al u woorden,
Geloof te geven, 't zy wanneer,
En waar, dat wy u ſpreken hoorden;
En wie weet nu wat noch al meer:
Doe hebje luy beſtaan te preken,
Dat ons, de duvel, of zyn maat,
Wel ligtelyk den hals kon breken:
En dat hy allerhande quaat,
Voor 't menſſelyk geſlagt, kon brouwen:
U preken, had gy ons geleert,
Voor waarhyt, en voor goet, te houwen:
En dat is wel ge-effectueert:
Want we hebben ſchrik en vrees gekregen,
Voor dien Heer Duvel, die ons kond,
In doot, in leven, op de wegen,
In huys, in kerk, waar hy ons vond,
Op allerly wys doen treuren:
Indien een hoos, of klyne orcaan,
Quam 't een of 't andre op te beuren,
Dat had die duvel ſtrak gedaan;
Ten minſte altans, hy was 'er onder
Gemengt; zo ook met zwaar tempeeſt:
Ja zelfs by blixem, en by donder;
Dan waart gy voor hem zo bevreeſt,
Dat gy alleenlyk niet op kruyſſen
Betrouden, maar 't gewyde vogt
Wiert omgeſprenkelt, in u huyzen;
Op hoop, of je hem zo keren mocht:
Doch vloog'er ſomtyts noch de brant in,
Spyt wyen, en ſpyt kruis op kruis;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hy kreeg 'er evenwel zyn hant in,
En ſloeg 't in brant, of heel tot gruys.
Kont gy des duvels kragt niet breken,
Die roemt dat gy hem bannen kunt,
Wat zouden wy dan arme leeken?
't Scheen meerendeels op ons gemunt.
Wy baden die dan aan die quaat deed,
En 't hele mens geſlagt verlyt,
Op hoop of hy ons die genaad deed,
En ons noch ſpaarde voor die tyt.
Je leerde ons, dat hy elk eens Heer was,
In 't overheren; dat alleen
Maar Godt nog boven hem, en meer was,
Als hy, maar aers ter werelt geen.
Dies, is hy zulk een Vorſt, en Koning,
Waarom dan niet gebeden? zeg!
Ja regt (zey d'Abt) en au beloning
Die hebt gy daar ook nu voor weg.
O dat geloven! dat geloven!
Wiert, met afgrijſlijk naar geſchry,
Geroepen: 'k meend' het quam van boven,
Maar 't was daar naaſt en dichte by.
Wat 's dit nu weer? (zey Columbanus)
Wat is 'er, dat je luy dus baart?
Wat zou 'er? (zey dien Bekkrianus)
Die luy, die maken ons vervaart.
Stil! (zey den Abt doe, tegen deze
Die daar zo ſchreeuwden) ben je mal?
Wat ſal dat naar gebuldren wezen?
't Is of men u vermoorden zal.
Doe ſprak 'er een van die dit hoorden:
Gy netgeſchoren Heer den Abt!
Was hier een, die ons kon vermoorden,
Men was 'er lang na toe geſtapt;
Wy, die den hemel moeten derven,
Die onuytſprekelyke vreugt,
En niets wat trooſten kan, verwerven;
Maar, eewig leet zyn, voor geneugt,

Genie-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Genieten; mogten wy ons dooden,
En moorden laten, voor altyt,
Zo was 'er zorg, noch vrees, van noden,
Voor een veel ſlimmer eewighyt:
Waar hadden we dan voor te zorgen?
Maar ach! dien laatſten oordeels dag,
Is vreeſlyker; en komt ligt morgen;
Ja mooglyk daatlyk wel: ag! ag!
Mocht noch de ziel het lichaam vryen,
En dat het lichaam noyt verrees,
Tot hondert duſentvoudig lyen;
Ach! ach! die allervreſen vrees!
Och! wou den Schepper eewig zwygen!
Wy zyn doch al genoeg verdoemt,
Vermits wy heul, noch trooſt, meer krygen.
Maar alles wat men rampſpoet noemt,
Is ons tot wettig deel beſchoren!
Ach! dat wy maar die donderſtem,
De laatſte maal, niet mochten horen;
Die zo afgryſlyk, van hem
Zal uytgaan: (ach was 't ons tot voordeel
Als 't aartryk gants tot pulver barſt!)
Staat op gy doden! kom ten oordeel!
Hoe worden wy door zorg geparſt!
ô Lichamen! verdoemde lyven!
Was 't mooglyk, dat gy, eewig, kont
Verrott, in uwe graven blyven,
Of, dat me u nimmer weder vont,
Zo kont ge u met geen zielen paren;
Zo zoud ge, als nieu hervormden mens,
Niet in d'onend'ge vlammen varen,
Daar we eewiglyk, en tegen wens,
Al brandende, eewig zullen branden,
En eewig leven, bey te gaar!
ô Pyn, ô knarſſingen der tanden!
Ach! mocht een hondert duſent jaar,
De tyt, een ſtip des tyts, vermindren,
Zo quam 'er endlyk noch een end:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, niets kan 't eeuwig vonnis hindren!
Myn vrint, (zei Columbaan) je bent
In wanhoop, loov ik wel, geſtorven:
En zo dat waar is, loov ik wel,
Zo ben je in eewighyt bedorven;
En daar mee fads vry na de hel.
Maar wat is d'oorzaak, dat gy lieden
Verwezen zyt, tot deze quaal?
Vertell 't my eens! het mogt geſchieden,
Dat uwe ſmarten, door 't verhaal,
Iets ligter wierden. 't Kan niet wezen:
(Zei een van d'andren) maar ik wil
Je 't lesjen wel eens kortjens lezen:
Dies ſwyg dan maar een beetjen ſtil.
Wy allegaar zyn hovelingen
Geweeſt, modeſt, en zeer devoot;
In onze Hoven geen geringen,
Maar ider van ons was voor groot
Van afkomſt, ſtaat, en van vermogen
Geroemt, geprezen, en bekent:
Geen zaken wierden overwogen
Ten zy, wy waren 'er prezent.
In 't kort gezeit, wy waren Raden
Der Vorſten: alles van gewigt,
Was ons, op onzen hals geladen;
En alles wiert door ons verrigt:
De Vorſten, en hun Vorſtendommen,
De zaken van 't gemeen, en 't Hof,
Zyn op den hoogſten trap geklommen,
Van regt en eer; en dezen lof
Dat Vorſt, en volken, goet, en leven,
Elk 't zyne, vreedzaamlyk bezatt,
Daar van wiert ons de roem gegeven:
Men eerden ons door lant en ſtadt:
De lantlui, handelaars, en borgers,
Den zeeman, en den konſtenaar,
Die noemden ons, haar trouwe zorgers;
Wy deden alle dingen maar,

Godt;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Godt, Vorſt, en Vaderlant, ter eeren;
En alle ding ging voor de wint:
Ons hoogſte wenſchen, en begeren,
Was, ons van ider een bemint,
En zulks door billikhyt, te maken:
En hoe kon 't zyn, dat wy niet, tot
Zulk voornemen, billik zouden raken?
Het wiert, en bleef dan ook ons lot:
Zo lang, tot dat we in andre boeken,
Als, tot die tyt, van ons doorleert,
Begonden tydverdryf te zoeken;
Daar vond men: dat het Hof flatteert,
En pluimſtrykt: dat men in de Hoven,
Om d'ordinare logentaal,
Zeer ſwaarlyk imant kan geloven;
Der Vorſten Hoven, altemaal,
Vervult met allerlye laſtren:
En, dat men maar ten Hoov moet zyn,
Om zich van deugde te verbaſtren:
Dat alle booshyt, met de wyn;
Met luſt, en ſmaak, wort ingedronken:
Ja, dat de Hoven allegaar,
In ondeugts-poelen zyn verzonken:
En dit ſcheen klaar, en openbaar,
Door deze ſchryvers uitgevonden:
Zy noemden 't Hof, een modderpoel;
Vervult met allerlye zonden:
De ſtrafplaats, en het ware doel,
Daar Godt zyn pylen op zou ſchietten:
Dit maakte, dat we allenskens 't Hof,
d'Een voor en d'ander na, verlietten;
Uit vrees, of 't, met ons, wel tot ſtof,
Door ſtraf, mogt raken, door Gods donder:
Het Hof ſcheen ons een addren-neſt,
Ja ſlimmer; en dat was geen wonder,
Het was ons, arger als de peſt,
In ſtapels boeken, uitgeſchildert:
Het ſcheen daar, dat den hoveling,

Val

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van Godt, en deugden, was verwildert;
En, dat het quaat van 't Hof af hing
Wy dagten, dat onze eer, in deze
Veragte plaatzen; groter vrees
Liep, als men in 't bordeel kon vrezen,
Het welk men boven 't Hof noch prees:
Wy waren als de vreemde lieden
Die, in een moorthuis gelogeert,
Zeer znel, vol doot vrees, 't huis uitvlieden,
Eer eene, met zyn leven, leert,
Zyn mackers, dit gevaar ontwyken:
Wy ook; we ontweken dit gevaar:
Dit was de val van deze Ryken,
En brave Vorstendommen; daar
Het heil, met ons, scheen uitgeweken:
Wy hadden ider een gewent,
Van regt, en wel te doen, te spreken;
Zo niet, zo was 'er straf ontrent:
Wy rieden elk zyn Vorst tot vrede:
Waar toe wy dan gelegenthyt
Verschaften, na de wet, van reden;
En na gedaante van de tyd:
Maar, na dat wy het hof ontvlugten,
Leefde ider na zyn ygen drift
En alles quam vol ongenugten:
Geen goet wiert meer uit quaat gezift.
Men ruineerde goede wetten,
Of hanthaafden geen wet altoos:
Men kond geen quaat, door straf, beletten;
Want ider onderdaan was boos:
De Vorst ontbraken goede Raden:
Wat iders bontgenoot maar deed,
Was euvel daat, by euvel daden;
En alles, breking van de vreed:
Hier door nu, quamen oorelogen;
't Welk Vorst, en onderdaan verslont,
En 't alles stelde in onvermogen;
Dus raakte 't alles op een hont:

Maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, hadden wy ten hoov gebleven,
De vrede, en eendragt, had gebloeit;
En d'eene Vorſt, had d'aar, zyn leven
Ligt, met geen krygs alarm, gemoeit:
Maar wy, die al die maats geloofden,
(Dat regte znorre pypentuig,
Die Vorſt, en hof, hun eer beroofden,
Waar door zy moedig, een gejuig,
Tot hunner eer, te maken, zoeken;
Als of zy 't hofgezin nu, naakt
Ontdekten, in haar fotze boeken,)
Wy zyn, door haar, ten val geraakt:
Indien men haar maar niet gelooft had,
En elk gebleven in zyn ſtaat,
Ligt dat men ons dan niet berooft had,
Van 't eewig leven. 't Is te laat
Bedagt: (zei d'Abt) maar deze geeſten,
Die d'oorſaak zyn van uwen val;
(Wat meent gy?) dat zyn ook gen beeſten;
Gy komt'er; maar zy zyn'er al:
Men heeft haar, om haar te gerieven,
Hier, onder Belzebub zyn ſtart,
Een plaats doen ruimen by de dieven:
En, op dat haar verheven hart
Niet barſten zal, zo is met eenen
Dit vonnis over haar gezeit:
Dat ſlipſcharemeſſe-ſteenen,
Haar gloeiend zy op 't hart geleit:
En zulk een oordeel moet gezont zyn,
Wyl 't met de reden accordeert:
Want, wyl zy anders niet, als ſtront zyn,
Zo paſſen ze onder dito ſteert:
En, wyl zy na de ſlypſteen aarden
Die ſtomp blyft, ſchoon hy andren ſlypt
Is 't regt dat men haar daar mee paarden:
En gloejent (dat je 't wel begrypt)
Om dat die dieren in haar darmen
Verkleumt zyn, en zich graag in 't Hof

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wel zouden hebben willen warmen
Met kleding na de hoofsche snof:
Maar, wyl zy over 't hooft gekeken
Zyn, spyt haar tragting, hebben zy
Zich, door hun boeken willen wreken
Tot teken van hun zotterny.
Maar 't kan my daaglyks noch verwondren
Dat niet elk Vorst, met bars geluit,
Zyn gramschap op zulk tuig doet dondren
En jaagt ze stadt en landen uit;
Om dat ze, in bozen iver, trachten,
Elk Heer van staat, en Hoveling,
Te schelden, lastren, en veragten,
Als was het Hof, het slimste ding
Van heel de werelt; en zy sluiten,
Gelyk als door voorzigtighyt,
Alleen de Vorsten maar daar buiten;
Die worden lof door haar gezeit;
Alskaks die mogen zy wel lyen:
Maar, 't is maar om de donderslag
Van haar getergde wraak, te myen;
Daar dit tuig noit veel hyl in zag.
Maar, is 't niet of zy zeggen wouden:
De Vorsten hebben geen verstant,
Om die, uit hof, en dienst, te houden,
Die argenis aan stadt en landt,
En al hun onderdanen, geven;
Ja zo, dat ze yder jong en out,
Ontstigten, door hun godloos leven?
Wat dunkt u? is dat volk niet stout?
'k Wiert loof by zulk een zoort van gekken;
(Zei Kol) zo dat ik voor my nam,
Van hier, na boven, te vertrekken;
'k Vertrok van hier dan, en ik quam
Van 't eene gekken zoort, by 't ander:
Veel volkeren dan zag ik, die
Daar harrewarden met malkander;
En d'inhout van 't verschil was, wie

Van

Van d'adelykſte ſtam zou wezen;
En 't outſte van afkomſt: elk van haar
Hielt ſijne ſtelling, lang voor dezen
Beweſen, ſchoon 't was niet zo klaar.
Die van Parijs die zeyden: wy zyn
Van Paris, Trojas Konings Zoon,
Afkomſtig: zouden wy niet bly zyn?
Ons volk verloor, en kreeg een kroon:
Wats dat? of Trojen wiert verloren,
Men maakte Vrankrijk weer met kint,
En daar uyt is Parijs geboren,
Door Vader Paris; en gefwint
Heeft hy daar op Champagne weder
Beſwangert; hier quam Trojes van;
En dat beminde hy vry wat teder,
Gelijk men ligt geloven kan,
Wijl 't na zyn Rijksſtadt juyſt genoemt was,
Die over zo veel duzent jaar,
Voor ons geheugen, zo beroemt was:
Maar jy, waar ben je met malkaar?
De Walen van Bauvais, die d'ooren
Vry digt aan 't hooft ſtaan, wouden dat
Niet al te zeer geduldig horen;
Maar zeyden: ken je luy de ſtadt
Bauvais wel? zeg jy borſtelbinders!
U Paris was een hoeren voogt;
En zo ben jy luy hoerekinders,
Hoe dat je je ook beroemen moogt:
Ook was u Koning, in zyn leven,
Een wormeſchyter, die niet ſtaan
Dorſt, en is uyt zyn neſt gedreven,
En doe na Vrankrijk toe gegaan:
Maar wy zyn egt geboren ſielen,
Van Koning Bavo, Priams neef,
Geteelt; die met twee hondert kielen,
Door zee, na Henegouwen dreef;
Daar hy de ſtadt Bauvais geſtigt heeft;
Voor dezen overſchriklijk groot;

En,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, die voor griek, noch droes, geſtigt heeft,
In ſpyt van allerhande noot:
Al lang eer Trojen eens gevallen
Was, en ten puynhoop was geraakt,
Had Koning Bavo, onze wallen,
En Stadt, volkomen opgemaakt:
Hy had doe, door de ſtarrekunde,
Reets lang voorſien, dat al de Goon,
't Verhoerde Troje, aan Grieken, gunden,
En dat hy, endlyk, evenſchoon
Geſtaan zou hebben, als u Paris,
Alſchoon hy noyt in Helena
Geweeſt was, dat voorſeker waar is;
En dies verliet hy Phrygia,
By tyts, met al zyn onderdanen,
En ſchat: hem volgt groot en klyn,
Ziet nu, gy afkomſt van Trojanen
Dat wy de beſte, en outſte zyn!
Hier waren die van Tong'ren tegen;
Die zeyden: als je liegen wilt,
Zo liegt ten minſten dan ter degen;
Op dat je noch in 't loognaars gilt,
Op 't leſt, eens overluy moogt wezen:
Zoud jy luy ouder zyn, als wy?
Doe gy van Bavo hebt geleſen,
Doe was Turguntius daar by,
Die Bavos outſte kint getrout heeft;
Die trok op d'oever van de zee,
Alwaar hy Tongeren gebout heeft:
Zo dat wy Tongeraars daar mee
Toe horen. Van die daar toe horen,
Zyn wy mee: (zeyden die van Metz)
Want *Mets* is alzo ſnel geboren,
Als Tongren; ſpijt al u geſwets:
En dat moet jy luy zelfs bekennen:
Want Mozellanus, eerſt getrout
Met Bavos Dochter, trok d'Ardennen
Door, en daar heeft hy Metz gebout,

Aan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Aan die ſtroom, die zyn naam noch heden
Voert, en Mozella wort genaamt,
Wyl d'eerſte van de moezelſteden,
Door Mozellanus, wyt befaamt,
Gebout, bevolkt, en geregeert is.
Schoon Teroane (zeid een aar)
Ten naaſten by verdeſtrueert is,
Nochtans is 't klaar. en openbaar,
Dat wy, die Terroaners heten,
Van Bavos darde dochters man,
(Morinus) onzen afkomſt weten
Te rekenen; en daar door kan
Men, zonder veel gebrui, bewyzen,
Dat wy, om d'afkomſt, en geſlagt,
Al even waardig zyn te pryzen,
Als gy, met al u grote magt.
Ba kik en weet niet wa gy praten
Meugt; (zeid een kerelken van Gent)
Gy moet au onderrigten laten:
Au liens es immers wel bekent,
Dat Konings Bavos jongſte Dochter,
Aan Carineus, in den egt
Gegeven wiert; nu hy dan. brocht 'er
(kik weet niet wa Kronyk het zegt)
In Vlaandren, aan de Lye, en Schelde,
De Lieve, en Moere, aan deze vier
Rivieren, daar hy 't neder ſtelde,
Heeft hy, met alle vlyt en ſwier,
Onze Hooftſtadt (Gent) gebout, en dezen
Is noch in wezen, niet alleen,
Maar ze is ook boven al geprezen,
Dat in Europa legt: kik meen
Dat al au liens genoemde ſteden,
Met ſtront, en darmen, door malkaar,
Met huit en haar, en al haar leden,
In Gent wel kunnen: wilt gy daar
Van praten? d'auwen zyn vervallen;
En Carineus, ons Patroon

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyn Stadt, leit noch in hare wallen,
Op 't allerminſte noch zo ſchoon,
Als over drie vier duzent jaren:
Ba ze es nu noch al even ſtout,
Als doe daar Phrygianen waren:
Maar kyv niet; wy zyn even out,
Bauvais, Metz, Terroane, Tongere,
Met Gent; ons queſtie dient geſligt;
Kik weet van geen vyf de jongere,
Dan zy zyn te gelyk geſtigt.
Een die hier by was, en vol wrevels
Rondom zag, met een trots gelaat;
Streek eerſt zyn grote ſwarte knevels
Na d'ooren toe, en ſcheen wel quaat:
Wanneer hy lang genoeg geſtreken
Had, zeid hy: hou je waffel toe!
En laat een Heer van aanzien ſpreken!
Jy domme duvels weet niet hoe
Dien godtvrugtigen Eneas,
Na Trojens ondergang, met twee
Maal hondert ſchepen, op de zee was,
En vond een inham in de zee,
Daar hy de droogte en diepte pylde,
Tot dat gy gantſlyk in het ent
Van deze bogt, geluckig zylde;
Daar hy door, al den horlement
Van ſcheepsvolk, twintig duzent zielen,
De luizen niet eens mee getelt,
Belaſte, vaardig uit hun kielen
Te landen; en zich, voor gewelt
Verzekert, vaardig op de klippen
Te geven, daar men eerſt met vree
De luizen fraitjes doot zou knippen:
(Gelyk men dan gehoorzaam dee)
Dan deze klippen te bewonen,
Bevolken, en etcetera,
Daar by, zich dappre mannen tonen:
Dits nu de Stadt Venetia,

Daar

Daar wy Venetianen Heer zyn;
En woud jy ſchit in 't hemten, met
Jou magteloſe plaatsjes, meer zyn,
Als wy? dat is 'em niet begett.
Wie pokken is 'er van jou vijven,
Ja zeſſen, neem Parijs daar by,
Die zo zyn ygen tol kan drijven,
En op zyn zelfs beſtaan, als wy?
Venetien heeft nau begonnen,
Te zyn, of 't heeft ſich uytgebryt,
En heeft 'er zeer veel by gewonnen,
Door oorlog en manhaftighyt.
Wy durven alle dingen wagen;
Wy zouden na geen Paus, noch Vorſt,
Ja na de duvel zelfs, niet vragen,
Indien hy maar beginnen dorſt,
Ons, met een oorlog t'attacqueren:
Maar jy, wat duvel ben jy luy?
Als onderdanen? wy zyn Heren,
En oorlogshelden, aldenbruy.
Hoor! ſwijg een beetje ſtil jy ſchurken!
(Zey Mahometh de twede) ken
Je 't magtig Kyzerrijk der Turken
Wel, daar ik Vorſt en Heer van ben?
Turquatus den Trojaan, die mee was
De Troyſche brant ontvlugt, en een
Van die vier Vorſten, die Eneas
Op zee verſelden, met al 't geen
Der Grieken moortluſt was ontkomen;
Dien Vorſt Turquatus, die heeft dan
Ephezen in beſitt genomen,
En, als een dapper oorlogs-man,
Zyn Ryk vergroot, dat hy Turquyen
Genoemt heeft, na zyn naam: wie zal
Daar nu met reden tegen ſtryen?
En roem eens op: wie is, van al
Den hoop, der Troyze vlugtelingen,
Zo magtig als Turquatus volk?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie kan de duvel zo wel dwingen,
Als wy? en voor wiens oorlogs-dolk,
Zyn zo veel Vorſten weg gebannen,
Verdelgt, verwonnen, en verjaagt,
Als door de Turken, Muzulmannen?
Wat Vorſt zo koen ter werelt, waagt
Turquatus landen aan te pakken,
Indien den Turk 't niet eerſt begint?
Men zou ze kattenſtront doen kakken,
En quijlen doen, gelyk een kint.
Dit kond een Fransman niet verdragen;
Die ligte daatlyk arm en hant,
En zeyd; indien ik voor geen ſlagen
Bedugt was, 'k ſloeg je tullebant,
Van hier, tot voor Conſtantinopel,
Daar jy nu niet meer komen kent:
Jou blaffer! dat je 't aarsgat popel!
Hier zyn 'er noch genoeg ontrent,
Die met, en voor my kunnen tuygen,
Dat uwe Turken, tot haar leet,
Voor onze natie moeſten buygen:
En, ſchier de gantſche werelt weet
Het wel, dat u de ſtrytbre Francen,
Zo lugtig, als een hanepoot,
Na hunne pypen leerden danſſen:
En weet je waar dat volk van ſproot?
Van Francio, dien Helt van Trojen,
Die met zyn eene linkerhant,
Vol kragts, kon door de glaſen gojen,
Een luys gelyk een oliphant:
Dien Francio is, die de ſteden,
Van 't heel Sycambrianerlant,
Geſtigt heeft, en in ruſt, en vrede,
Zyn volken daar heeft neergeplant:
Van daar het nederwaarts getogen,
Is Franktort door dit volk geſtigt;
En wie haar buurſchap niet gedogen
Wou, hebben zy de voet geligt:

Van

Van daar dan voerden zy haar vanen,
Ten oorlog, tegen ſeker zoort,
Van krygsluy, moedig als de hanen,
En om een haverſtroo verſtoort;
Waarom dat lantſchap ook genoemt was,
Het Hanen lant, of Gallia;
Wiens volk by ider een beroemt was,
Onwinbaar, en in gloria
Te heerſchen, en te triumpheren;
Maar 't zaat van Francio, begon
Daar dapper mee te ſchermutſeren,
Tot dat het endlyk overwon,
En 't Hanenlant heeft ingenomen;
Daar heerſt het, en gebiet het noch;
Sodanig, dat geen uyl 't zou dromen,
Al ſliep hy in een varkens trog:
De naam Françoiſen, haar gegeven,
Van outs, na Francio haar Heer,
Is haar tot heden bygebleven;
En die verandren zy niet weer:
Halt ſmaul dan gy Mahometanen,
Van afkomſt en van heerſchappy!
Wyl wy Françoiſen, van Trojanen
Af komſtig zyn, zo wel als gy;
Wyl Francio de metgezel was,
Van Vorſt Eneas, over zee;
En over al, met hem, in 't ſpel was,
Hy dee dan ook al wat hy dee,
Homerus zat hier regt in 't midden
Van 't zootjen, al zo prat als griet;
En zey: meſſieurs, mag ik je bidden,
Lieg doch zo duvelagtig niet!
Want alles, wat je daar, van Trojen,
En afkomſt van Trojaanſe luy,
Hebt opgeſnoven, dat zyn moje
Verdoemde logens, aldenbruy.
De Fransman zey terſtont: dat lieg je,
Jy blinde ſchijtbeeſt als je bent!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met jou verbruyde praat bedrieg je
My niet, wyl elk zyn afkomſt kent.
Zo je uyt Trojanen zyt geſproten,
(Zey d'ander) en uyt Trojen voort
Gekomen, van Trojaanze Groten,
Zo, zweer ik, ben je door een zoort
Van nietten, uyt een niet geboren,
Geteelt; wat raarder zoort van niet
Is dit! ik kan 't beſchydlyk horen;
En mooglyk dat men 't ook wel ſiet:
Maar ik arm blindman, die geen oogen
Heb, kan geen ſcheet by donker ſien:
Maar doch, 't is meeſterlyk gelogen
Meſſieurs, maar zeg eens tegen wien
Vertell je dat? d'een tegen d'ander
In 't ront, (zey Sultan Mahomet)
En zo vertellen wy 't malkander.
Zo: (zey Homeer) 't is raar byget,
Maar hoor eens toe jy ſoort van gekken!
Ik zal je dommighyt, zo naakt,
Als 't my maar mooglyk is, ontdekken;
Eer je in de ſtoel met rinkels raakt:
De Stadt van Trojen, en die zaken,
En hoe die Stadt belegert wiert,
En tot een puynhoop quam te raken,
Dat heb ik al den bruy verciert;
Belegering, belegeraren,
En alles watter gepaſſeert
Schynt, en 't beleg van zo veel jaren,
Heb ik, uyt niets, ſlegs gefingeert,
Al wat 'er in myn Iliaden
Gevonden wort, van heyr, en ſtadt,
Ja al die helden, en hun daden,
Zyn uyt myn ygen harſſenvat
Gebroet, gekoeſtert en geboren,
Tot myn vermaak, en door myn liſt:
Ik zeg je, dat men noyt te voren,
Van Trojen, noch van al dat, wiſt,

Hoe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe kan je dan zo duvels liegen?
(Zeid een van d'andren) groei je 'er in,
Om al de werelt te bedriegen?
Wat heb je daar doch mee in 't zin?
Hoor! (zeid Homeer) je lui moet weten,
En ik zeg 't je zonder veynzery,
Dat alle ſchilders, en poëten,
Staat, in haar konſt, het liegen vry:
Wie 't een of 't ander werk wil ſtigten,
Die maakter na zyn wil wat van:
Myn geeſt was vaardig om te digten;
En ziet ik maakte een krygsroman.
En, of jy domme duvels loven
Wilt, wat poët en ſchilder liegt,
Wiens eer kan dat (als d'uwe) roven,
Wanneer jy lui je zelfs bedriegt?
Wanneer Poëten iets fingeeren,
Of zamen ſtellen uit haar hooft,
Wie duzent duvel kan dat keeren,
Indien dat ider gek gelooft?
Wy, als wy fraje loog'nen ſtigten,
Die elk voor waar acht, zulk gedigt,
Is, na den aart van brave digten,
Dan braaf, en tout a faict geſtigt;
En dats dan meeſterlyk gelogen:
Daar groejen we, en daar bloejen we in:
Die 't loven wil die mag: wy dogen
Dat elk daar mee doe na zyn zin:
Maar, dats de rarityt van liegen,
Als imant ſtadt en volk verziert,
Daar d'een den aar mee wil bedriegen,
En wil beweren, dat hy wiert
Wel eer, uit ſtadt en volk geboren,
Dat is, noch was, noch noit zal zyn,
Gelyk ik hier van u moet horen!
Die konſt, als blykt, heb ik in myn
Gedigten klaarlyk laten blyken:
Dat blykt in u; gy wilt malkaar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In ouderdom noch afkomst wyken;
Om dat je je inbeelt, allegaar,
Van stadt, en volk, dat noit in wezen
Was, afgesproten, en geteelt
Te zyn, daar elk doch maar gelezen
Heeft, hoe myn dichtkunde heeft gespeelt.
Maar eene der Veneetianen,
Zei: swyg jy blinden hummeling!
Is 't waan? fiat!. wy willen 't wanen:
Wie looft u? gy liegt alle ding:
Zo als je zulke fraje dingen,
Van helden, en hun dapperhyt,
Van Troje, en die belegeringen,
Gelogen hebt, regt uit gezeit,
Zo kun je nu dit ook wel liegen,
Dat wy niet afgesproten zyn,
Van Trojens overschot; bedriegen,
Is doch een misdaat, die zeer klyn
Is, by de logendigters geesten.
Hoo! (riep Homerus, luid en fel)
Wat doen hier zulke domme beesten,
By lui van kennis, in de hel?
Hoor, hou je bek maar! (zei een Metzer)
Voer vry de naam van logenaar,
'k Misgun ze u niet: gy zyt swetzer,
En logenaar daar by; dats klaar:
En dat zal ik, met goeden yver,
Bewyzen: want Virgilius,
Dien deftigen Historie schryver,
Heeft frai, *de nationibus*,
Die van Trojanen zyn gesproten,
Geschreven, in d'OEneides;
Altans ten minsten van de Groten:
Wat dunkt u? dats een ander les.
Hou Maro! (riep Homeer) waar ben je?
Kom hier! verantwoorje op je beurt;
En toon dees domme duvels, ken je,
Dat elk van haar u konst bespeurt!

Schreew

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Schreew niet; hier ben ik al; (zei Maro)
Je hebt met een ligtgelovig volk
Te doen, Homere! ben je daar zo
Mee aan 't ageren, zonder tolk?
Nu (zeid een Tongrenaar) verweer je
Nu, Maro! toon je een wackren haan
Van eer, te wezen; of begeer je
Maar, mee voor loognaar door te gaan?
Wat Schriften heb je in 't ligt gegeven?
Die twalef boeken, zyn zy waar,
Die van Eneas zyn beſchreven,
En van die mannen allegaar,
Die uit de Trooize brant ontkomen
Zyn? of is 't logen, al den brui?
Zeg op! wat zeid mer van te Romen?
Hoor! (zei Virgilius) je lui
Schynt, met malkander, aan te ſpannen,
Tot voordeel van myn poëzy;
Nochtans ik ſweer je! 't zyn Romannen:
Daar is geen woort van waarhyt by,
By al die hele twalef boecken,
Die 'k van Eneas eens gemaakt
Heb; zo jer waarhyt in wilt zoecken,
Zo ben je van de weg geraakt.
Jou zuſters duvel! (zeid een Franſman)
Zyn al die ſchone boecken, zo
Maar vol van Leugens? 'k zeg altans dan,
Zo ben je een gek in folio,
Dewyl je ſchoon papier bekladden
Gaat, met iets arger als een ſcheet:
Zo dat papier veel andren hadden,
't Wiert wis met groter nut beſteet.
Wy Digteren (zei Maro) ſtigten,
Tot ons vermaak, en tyd verdryf,
By gantſche tobbens vol gedigten;
En, die, voor waarhyt, ze in het lyf
Wil vreten, is 'er mee bedrogen:
Ik heb myn werken uit myn hooft

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gebaart, en 't alles maar gelogen:
Hy is niet wys, die die 't gelooft.
Ik dagt (zey Kol) dats regt geſproken:
Zo doet myn Heer, den Doctor ook;
Die rymt van duvels, en van ſpoken,
En 'k weet niet wat voor damp en rook:
Die al zyn ſnorrepypen lezen,
Die zeggen: dat hy dan eens lykt,
Papiſt, en dan eens geus te wezen;
En hy zeyt: dat het niet en blykt,
Uyt Rymers digten, wat een digter
Wil voorſtaan, wyl hy niet verſtrekt,
Als maar alleen een vaarzenſtigter;
Daar hy zomwyl maar zelfs mee gekt:
Hy zeyt: ik rym ſlegs, voor, en tegen,
Van 't geen myn harſſenpot begrypt:
Daar lyt heel wynig aan gelegen,
Waar ider gek zyn tong op ſlypt.
Wie expres tytverdryf wil maken,
Die bruyt het juyſt niet veel, waar van;
Al zoud hy ſtront voor neuten kraken,
Als 't maar voor iets verſtrekken kan.
Hier op quam, onvoorziens, daar onder,
Een bulderſtem, van boven neer;
Die bulderden gelyk een donder:
De Papen doen geen ſielmis meer!
Dit ſchreewen deed een helſche *Chaſſer*,
Of jagtenduvel: (zey de Kol)
Myn ſtaart wierd als een kannewaſſer,
En 't lyf gelyk een ragebol,
Zo ruyg, door hondert duzent vrezen,
Wyl, door dien droes, en zyn geluyt,
Myn haren my te berge rezen:
Ik woud, en kon d'er niet weer uyt.
Men zag de geeſten ſtrak, by hopen,
Met een afgryſlyk naar gebaar,
Gekerrem, en gejammer, lopen,
Gelyk de miren, door malkaar.

Dit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dit was 't begin des druks: en vorder,
Brulde een: gy helſche geeſten! hoort!
Herſtelt u daatlyk in u order,
Als voren! ider by zyn zoort.
Men zag in wynig ogenblikken,
De geeſten in hun rang herſtelt:
Ik zal 'er duzent jaar voor ſchrikken,
Zo lang my dit gezigt verzelt.
Ik zag een hopen Potentaten,
Als krygsraat houden; en 'er quam
Niets uit de monden, van die praten,
Als een gants blawe ſwavelvlam.
Een Droes, die mee in dezen raat zat,
Zeid: aardſche goden! duvels graaw!
Om dat u reden, d'eigenbaat had,
Tot hooft wet, was het alles blaaw,
En anders niets als blawe reden
Van oorlog, daar gy 't oorlogs vuur
Door aanblieſt, waar door lant en ſteden,
Vergingen van u na gebuur.
Op aart liet ge, uit metale monden,
U vlammen blazen, maat alhier
Wort zulk een vuurtuig niet gevonden:
U mond blaas zelfs dan vlam, en vier.
Een andre ſtem riep: gy Prelaten,
En Papen! 't zy van wat fatzoen
U kap is, hooge en laag van ſtaten!
Komt, gy moet reſtitutie doen!
Gy zult het gelt, dat in u leven,
Voor geeſtlyke ampten, geeſtlyk werk,
En wat zulk meer is, u gegeven
Is, tot een laſter van Godts Kerk,
Reſtitueren, aan die genen,
Die 't u gegeven hebben! daar
Op quam een tandgeknars, en wenen,
Mét een afgryſſelyk misbaar:
Niet zonder oorzaak: want die gelden,
Die gloeiden, op het ſmelten af,

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer zy ze aan malkander telden;
Die, die ze ontfangen heb, die gaf
Ze, aan die ze hem, voor zyn ſimonyen,
Gegeven had, zo gloejent weer:
Dat mag de duvel doen, en lyen;
Een menſſen hant is niet van leer;
Men kan 'er zeer ſubtyl mee voelen:
En daar was, nat, noch niets, ontrent.
Om zulken hette mee te koelen;
En nimant wiert het oyt gewent.
Maar, Columbanus Vranks, (zey Puysjen)
Waar was die doe? daar ook? hy zat
(Zey Kol) daar in een hyl'gen huysjen,
Aan taaffel, even of hy at:
Maar huysjen, taaffel, bank, en ſtoelen,
Was gloejende: en hy toonde wel,
Met al zyn wrimmelen, en woelen,
Dat zyn huyt altans niet, van 't vel
Was, van Carteſiaanſe beeſten:
Hy riep: erbarmt u over my
Myn vrinden! ô ondankbre Geeſten
Des aartrijks, ſta my nu doch by,
Al was 't maar met een arm vol miſſen!
Ach! 'k heb u rijk gemaakt; en kunt
Gy nu, ô girigaarts! niet giſſen,
Dat my, myn ygen ſchachgermunt,
Kan helpen? daadlyk quam een drommel,
Die zeyd: Heer Abt, wat ſchort je bil?
Wat 's dat geromme l, en geſtommel?
Zit doch een reys een beetje ſtil.
d'Abt zey: jou maagren duvel! dat je
Nou eens een Armiaanze ſiel
Waart; en hier, met je maagre gaatje,
Moeſt by my ſitten, en men hiel
Jer vaſt; ik ſweer! je ſout wel voelen,
Wat oorſaak dat my dus beweegt,
Op 't gloejend yzer, dus te woelen.
Je wort in 't vagevuur geveegt;

(Zei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Zei d'aêr) je moet een beetje rooſten.
Ach (zei den Abt) een Engel zou
My, was 't gezeit, gedurig trooſten:
Waar duvel blyft dien Engel nou)
Hou moet! (zei d'ander) wilt niet vrezen!
Hy zal met een confortatief,
In 't kort, ja daatlyk, by u wezen.
Ach! (zei den Abt) dat zal my lief
Zyn. Hier op dan verſcheen een duvel,
Met vlerken, als een vledermuis;
Die zeid: Heer Abt! ik breng je zuivel,
Zo als je 't hebt beſchreven, t'huis,
Daar moogje je wat mee verſterken:
't Zyn, als men in je ſchriften vint,
Gebeden, miſſen, goede werken,
Van d'een en d'andre goede vrint,
Wel eer u ziel zorg aanbevolen.
Doe ſtelde hy hem geregten voor,
(Zo 't ſcheen) van warmoes, en van koolen:
En zei: verquikt u wat Sinjoor:
Je hebt immers deze reuk, voor dezen,
Confortativ, en cordiaal,
Beſchreven, en elk een doen lezen,
Voor vagevuurze pyn, en quaal.
Maar d'Abt, die kromp en trok zyn ſnavel
En zeid: het is een duvels-werk!
Al wat hier is, dat ſtinkt na ſwavel;
Dat zich de droes daar mee verſterk!
Ik dagt: hier zoud een Engel komen,
En trooſten my wat in myn pyn.
Ja, ſtrontjes, vizevazen, dromen,
(Zei d'ander) d'Engelen die zyn
Wel wyzer, als datze, om de fratzen,
Die gy malkaar voor waar verkoopt,
Hier zouden in de vlammen fadzen:
't Is ydelhyt daar op gehoopt.
Maar Kol-buur, wort 'er doch niet quaat om!
(Zei Puis) dien Joodt, dat Bybelbeeſt,

(Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Ik draag 'er zeker nu noch haat om)
Ik meen dat ſwyn, dat onbevreeſt,
Zyn logens in de Bybel ſtopte
Dien fotzen Beckriaanzen Joot,
Op welkers praatjes ider mopte
Was 't met hem alles uit en doot,
Ik hoor je daar niet van vermanen.
De Smous, (zei Kol) die was een zot;
Die dreef maar met de Beckrianen
Op een bedekte wys de ſpot:
Hy meende of Becker prezumeerde
Dat in de Bybel deze zaak
Was in gelapt, en dies fingeerde
De Joodt ſlegts dit, na zyn vermaak,
Tot kortswyl; en om eens te horen,
Hoe dat de Beckerianen dat
Geluit zou klinken in haar oren:
Zy zyn doch ook daar onder, zat.
Ik moet je noch een beetje quellen:
Waar bleef men met die Joodt? (zei Puis)
Dat zal ik je daar na vertellen;
(Zei Kol) die zat in 't gecken huis.
Maar hoor! ik zag dan Advocaten,
En Procureurs, en Scheepnen, Schout,
En wat zich dus erneert met praten,
Sich baden in geſmolten gout,
En zilver. Eene riep van dezen,
Met een afgryſſelyk misbaar:
Wanneer zal myn verloſſing wezen?
Ik ben wel millioen maal gaar,
In deze munt materialen,
Gezoden! maar een Duvel ſprak
Al haaſt: je moet geen tyt bepalen:
Verdraag al wat: hout u gemak:
Als 't gelt, waar mee men, in u leven,
U tot u pligt moeſt kopen, zy,
Aan die 't u gaf, weerom gegeven,
Is u verloſſing digte by:

Het

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het loon, geſtelt voor u gedingen,
Was u voor 't praten te gering:
Kont gy het volk geen meer ontwringen,
Als 't geen u toequam, dan zo ging
De zaak zyn gang niet, die proceſſen
Die gy in eens kondt af doen, deet
Gy, om u girighyt, in zeſſen.
Wat hebt gy al bedrog geſineet,
Om groter rekening te maken!
Gy ſchreeft vacaties, drie voor een,
Om ſlegts aan kruis en munt te raken:
Dat moeſt voor regt en billik heen.
Alſchoon gy niet eens compareerde,
Ten Raathuize, evenwel gy ſchreeft
Daar een vacatie voor, en teerde
Daar op, als of gy veel bedreeft.
Wat hebt ge al koſtlyke avontmalen,
Voor comparitien gedaan,
En lietze dan die geen betalen,
Daar niets voor was gedaan! wel aan,
Als 't gelt, op deze wys verkregen,
Des eignaars handen weer vervult,
Dan zal u ſtraf zo ſwaar niet wegen:
Dies hebt zo lang dan maar gedult.
Dat gelt, (zey d'ander) dat myn vrinden,
De waart, en wie weet wie noch meer,
Bezitten, is niet weer te vinden;
Dat zal, noch kan, zyn regten heer
In eewighyt niet weer genietten.
Wel (zei die duvel) laat je dan
De plaag, ook ewig, niet verdrietten:
En trooſt u daar meed', als een man;
Dat me, in u regtsgeleerde leven,
Het geen u hier is toegeſtemt,
U noit heeft dat faveur gegeven,
Dat ge in het gout en zilver ſwemt.
Een ander riep met luider ſtemmen:
Ik heb 'er nimmer na getragt,

Om

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om in eens anders gout te ſwemmen!
Ja 'k heb 'er noyt eens om gedagt!
Waarom moet ik die ſtraf dan lyen,
Die 'k niet verdient heb? en wanneer
Zal 't eens, in 's duvels naam, gedyen,
Dat ik hier uyt raak? nimmermeer;
(Zey doe die zelve duvel weder)
Ten zy 't my heel en al ontſchoot:
Maar had gy in u pligt gereder
Geweeſt, zo had gy niet veel noot.
Gy Dorpſchout had gy niet geſworen,
De wetten van u Dorp, en 't regt,
Wel voor te ſtaan, en na behoren?
Maar overdenkt u eedt: hoe ſlegt
Hebt ge u, in uwe plicht gequeten?
Gy, en u Schepens, met malkaar,
Hebt meer, op ſuypen, en op vreten,
Geagt, als op het regt, en daar
Om, hebt gy lieden, van te voren
Bedagt, wie deftig zuypen kond';
En die tot Schepenen verkoren;
Of zulken, die noch tong, noch mont,
Waar 't nodig was, gebruyken konden,
Door hare beeſten dommighyt:
En daarom zyn ze hier ook, als honden,
Gemuilbant, om het vuur gelyt,
Om deze ketel te onderſchragen,
Op hunnen ruggen als een treeft:
Zo dat ze u noch bequaamlyk dragen,
Vermits men haar gedragen heeft,
Op 't Raathuis, als die geen die regt had,
Als gy hem niet wel lyden mogt,
Altyd de neerlaag in 't gevegt had,
Hier had ge u Raad toe uitgezogt,
Om anders niets als ja, en amen,
Te zeggen op u credo: hier
Door quam dan, dat partyen quamen,
En offerden u gaven, ſchier

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo veel, als 't geen, waarom zy plytten:
Of noden u zomtyts te gaſt,
Op dat ge u na haar zin zoudt quyten;
Dus ging haar overwinning vaſt,
In ſpyt van billikhyt, en reden:
Het onregt ſtrekte u tot vermaak;
Die, die u 't minſt plyzier aandeeden,
Verloren 't regt, ſpyt goede zaak:
Daar moet je hier nu zo lang voor koken:
Tot al u dus verſwolgen drank,
En ſpys, tot ſweet is uitgebroken;
En zulks, in ſpyt van u gejank.
Een wynigjen van hier, ter zyden,
Was elk in drocke bezighyt,
Met ſtampen, knippen, kerven, ſnyden,
En koken; of 'er groot profijt
In ſtak; en 't geen 'er wiert gekurven,
Dat waren Doctors, Chyrurgyns,
En Apotekers; by de lurven
Gegrepen, wierden, met veel pyns,
Door ſtarke duvels, al de delen,
Van 't lyf, met groten haaſt, gerukt,
Gelyk als kruyden van hun ſtelen:
Die maats dan, wierden zo geplukt,
Gekurven, klyn geknipt, geſtoten,
Te vuur gedaan, en met een vat
Vol ſiedent water, overgoten,
Gekookt, geklynſt, en van dit nat
Wiert al weer andren, die voor kranken
Ageerden, in gegeven, als
Ge Galeniſten hunne dranken:
Dan wiert haar die weer by den hals
Ten kelen uit getrapt: van deze
Riep eene, met een ſchorre taal:
Zal dit gebrui noch dikwils wezen,
Zo wou 'k dat jou de duvel haal!
Waar mede heb ik die ſtraf, myn leven
Verdient? Een duvel zey: dats raar?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Moet ik je daar van reden geven?
Hoor toe dan! 't antwoort is al klaar:
't Is, om dat jy lui jou patienten,
Een dik, en drabbel pampelmoes,
Van velerlei ingredienten
Gekookt, zo vers, dat ſchoon de droes,
Met ſtront, en darmen, door malkander
Geſtampt, en tot een drank geraakt,
Niet half zo vies zou zyn, als 't ander,
Dat voor u ziecken wiert gemaakt,
In form van dranken, en conzerven,
En diergelyke ſtront, en drek;
Zo dat een krancke liever ſterven
Zou, als die lompen aan zyn bek,
En in zyn ſwambalg zetten: vat je
De reden wel, myn Heer Doctoor?
Je lydt dit daarom dan,
d'Erbarmelyke ziecken, voor
Haar gelt, een drabmoes in deed ſwelgen,
Dat, om zyn vunzighyt, bequaam
Was, om de duvel te verdelgen;
En dat vereerde je de naam
Noch van gezonde medicynen;
Die eene die gezont was, 't lyf
Met quynery, of ziekte, of pynen,
Of ander deerlyk ongeryf,
Vervullen konden: menigwerven
Hebt gy de ziecken, door zulk zoort
Van poespas, jammerlyk doen ſterven:
In 't korte, je hebt 'er meer vermoort,
Als eenig beul, door ſwaart, en ſtroppen:
Veel' ſturven liever, als dat zy
Haar keel, tot uwe modderzoppen,
Begeven wouden: ook hebt gy
Door onkunde, over al, de lieden
Doen ſterven, en 't was by gevall
Als 't eene ontquam; en dat geſchiedden
By uwe ziecken overal.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat heb je al ſielen uyt doen ſchijten,
En kommetjes met bloet vervult!
Wat hoev je my dat te verwijten?
(Zey d'ander) dats myn meeſters ſchult:
Men heeft niet anders in de ſcholen
Geleert: kan ik het beetren, dat
Ons d'ouden hebben leeren dolen?
Jy hebt je (zey die duvel) wat
In 't hooft, en harſſens, laten praten;
En, als je meende, dat je vol
Waart, Doctor promoveren laten,
't Welk niet om 't ſchaap, maar om de wol,
Gedaan wiert. Ach wat waar je kanjers!
Je waart, in mening, hoog geleert:
Je ſnorkte, en roemde, trots de Spanjers;
Daar moeſt altijt gediſputeert
Zyn: want van ſotterny by hopen,
Was u de kap zo vol, zy moeſt
Of barſten, of dus overlopen;
En daar dan weer eens op geroeſt:
Maar of je ons dat hier al, by poosjes,
Gedurig vraagt, je zult verſtaan,
Men heeft je ons hier, voor lege doosjes,
Geſonden: ben je niet voldaan,
Men ſal je voldoen, van die poespas,
Van ſtrakjes; daar ben ik zo raar
Toe, ja zo raar, of ik een droes was,
In 't ſesde of ſevende apenjaar.
Daar valt hier niet lang van te temen
Gaap! doe je bek op! toon je lerf!
't Zy potiones, apoſemen,
Electuarie, of conſerf,
Een hauſtus, of een lepeldrankjen,
Van Doctors toeberyt, gebiet
Maar. Och heer Duveltjen! ik dankje:
(Zey d'ander) och my luſt dat niet!
Denk (zey die Droes) als jou patienten
Dat zeyden, zeydje: ſchaam je, 't zyn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van d'edelſte medicamenten,
Geapproprieert voor ziekte en pyn:
Nu zyn de Doctors immers beter,
Als 't medicamen, is 't niet waar?
Die regel die gaat vaſt; ik weet 'er
Bewys van: doe je waffel maar
Te degen op: ik heb hier dingen,
Van Doctors met de kap, gemaakt:
Neem in maar; ik zal 't 'er weer uit wringen;
Of trappen, dat je 't weer uit braakt:
'k Geef beter tuig als jy gegeven
Hebt: *factor facto melior:*
Ik ben in myn zaak zeer bedreven;
Kom gaap maar, zonder veel gemorr.
Za! van malkander met ſnats en tanden!
Och! (zei den ander) 't is zo heet!
Het huisje van myn ziel zal branden.
Die droes die koelde 't dan met een ſcheet,
En goot het hem doe in zyn poeſter,
In ſpyt van 't jammerlyk geluit:
Nu trapte hy op zyn pens; en 't moeſt 'er
Zo kookende in, en brandende uit.
Een ander riep: van deze zaken
Zyn wy Doctoren vry van, die
Nu rekening na 't facit maken,
Van acidum, en alcali.
Dees goot men ſtrak een mant vol meſſen
In 't lyf, noch gloejende van 't vuur:
Doe ſtak mer, om die brant te leſſen,
Veel ſcheden by; en om de cuur
Ter proef te ſtellen, greep 'er eene,
Dien armen Doctor by de kop;
Een ander, greep hem by zyn beenen:
Zy ſlingerden hem ſchriklyk op,
Met groote vaart; en dan weer neder;
Nu 't hooft, en dan de buik om hoog;
Al op en neer, en heen en weder:
Men zei, dat men hem dus bewoog,

Om

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om eens te zien, wanneer die ſcheden,
En meſſen, d'een in d'ander, zou
Geraakt zyn: 'k weet niet of zy 't deden;
Maar wel, dat ik niet wagten wou,
Om 't entje van die zaak te aanſchouwen:
De tyt viel my al veel te lang:
Wie wou daar tabernakel bouwen?
't Viel d'armen Doctor al te bang.
Nu zag ik duvels, die daar ſtonden
En pluisden magtig bezig, aan
Een deel Apteekers: die zy konden
Zo klyntjes pluizen, als ſaffraan,
En, als gekapte rode draden:
Ook wierden 'er een deel geſtampt,
En in een yſre pan gebraden,
Gedroogt, en 't zap daar uit gedampt:
Ook wierden 'er een deel gezoden,
Met wat Apteekerzop daar by,
Gánts murw en gaar; dan, in een loden
Mortier, geſtamt, zo fijn als bry;
Daar wiert dan, uit het Nikkers kakhuis,
Wat helze moſtert by geroert;
Dit wiert dan, in Apteekers bakhuis,
In plaats van conditum, gevoert.
Een van die duvels die dit deden,
Zei, tot dit lompe Apteeker-rot:
Gy mors koks waart hier niet beneden,
Had gy de menſſen niet bedott,
Wat hebt gy veel onnooſle halſſen,
Om zeep gehulpen, en in 't graf,
Door medicynen te vervalſſen!
Die u een ordonnantie gaf,
Om toe te maken, ſchoon geſchreven
Van d'alderbeſte Doctor, gy
Hebt, zulks al u geviel, gegeven;
En, om u ſnode dievery
Te dekken, zeid gy, dat gy 't beter
Wiſt, als den Doctor, hoe het hoort;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy ſpeelde dan alskaks den weter;
Dus hebt ge 'er menigte vermoort:
Gy wiſt wel, dat gy niets geleert had,
Als 's doctors kok te zyn; en dat
Den doctor daar op geſtudeert had,
Nochtans, gy broddelkoks, vermat
U zelven, beter te ordineren,
Als die 'er op geleert was; om
Dat elk u wetenſchap zou eeren:
En altyt vond ge 'er noch, zo dom,
Die u geloofden. O gy dieven,
Van gelt, van leven, en van eer!
Gy zogt u zelfs maar te gerieven,
En ondertuſſen mee, voor heer,
En doctor, na de ſwier te agteren;
Gy waagden 'er het leven aan,
Van die u wilden emplojeren,
En deedze na de dootkiſt gaan:
Maar, die u niet zo veel vertrouden,
En eyſten 's doctors recipe,
Dan hebt ge 'er 't heerlykſte uitgehouden
Op dat ge u beurs meer voordeel dee:
Den doctor, die wat goets verwagt,
Van 't geen hy geordonneert had, krygt,
In plaats van blyde tyding! klagte,
Vermits de quaal de doot nu drygt:
En, als men u dan wou beſtraffen,
Van ontrouw, en myneedighyt,
Zo dorſt ge 'er noch wel tegen blaffen:
Zo dat gy zeer wel waardig zyt,
Als diven, en als moordenaren,
Te lyden 't geen gy lydt; maar doch
Wy zullen ons reſpect bewaren:
Wy duvels haten u bedroch:
Wy zyn Aptekers; gy Patienten;
Den groten doctor Belial,
Verkieſt u, tot medicamenten:
En wil, dat men die geven zal,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Aan andre Aptekers, uws gelyken;
Want hy gelooft, dat gy, in kragt,
Geen aartze ingredienten wijken
Sult, wijl hy innig overdagt
Heeft, dat gy 't ſlegtſte hebt uytgegeven,
En 't beſte voor u ſelfs bewaart;
Zo agt hy, dat by u gebleven
Is, d'alderbeſte kragt, en aart,
Ja al de kragten van u winkel;
En hy, geloov ik, weet het wel;
Want Belial is wis geen kinkel,
Maar galthuys-doctor in de hel;
Hy ſal 'er niet heel licht om liegen;
Wat ons aangaat, men zal hem niet,
Om eer, of ygenbaat, bedriegen;
Wy zyn opregt, gelyk gy ſiet:
Gy zult gewis, van zyn conſerven,
Julapien, etcetera,
Gedenkt 'er myner by, niet ſterven;
En twyffelt gy 'er aan, ik ſta
Je 'er borg voor. 'k Zal je aan koekjes bakken,
En geven 't in, voor niet een duyt,
Als purgans; die 'er van ſal kakken,
Schijt weer een hele apteker uyt.
Nu trok men ſtrak weer aan 't beryden;
En 't werk was, plukken, drogen, braan
Gaar koken, parſſen, ſtampen, ſnijden,
Dat aan Aptekers wiert gedaan.
Wat verder, ſag ik andre lieden,
Vol etterbuylen, met veel pijns,
Daar veel tormenten aan geſchieden?
En dit nu waren Chyrurgijns:
Sta vaſt gy krukken! (riep een duvel)
Men ſal u handlen na de konſt!
Het ſnijden in eens anders ſuyvel,
Is moy; men doet het noyt om ſonſt.
Ik zal je met geneugte quellen;
Dus hebt gy andren ook gedaan:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat hebt ge menig ding doen ſwellen
Dat anders ligtlyk kon verſlaan!
Gy hebt, door uwe broddelpappen,
Geſwell, en etter, voort gebragt,
Alleen, op dat gy wat te lappen
Zout hebben; dan waart ge in u kragt,
Als gy een groot geſwel kont maken,
Vol jammerlyke pyn en ſmart,
Op dat u beurs vol gelt zou raken,
En uwe lyders, 't pyn vol hart:
Men zoud zich noch wel ſchier verzinnen;
'k Wil zeggen dan: het hart vol pyn:
Zagt gy 'er kans wat mee te winnen,
Dan kon 't u niet te ſchriklyk zyn.
Als dan 't geſwell niet op wou breken,
Dan moeſt 'er (en 't was regt) een gat
Zyn: maar, waar dat je 't gat zout ſteken,
Dats even veel, wat bruide u dat:
Was 't niet op 't plaatsje daar 't moeſt wezen,
Zo was 't een duim of twee te hoog,
Dat duurt weer langer in 't genezen,
Indien 't verſtant my niet bedroog:
Dan kond den etter lager zacken;
Dee 't comprimeren dan geen baat,
Gy wiſt het al weer goet te backen,
Hoewel een week drie vier te laat;
Alweer een gat, en dat beneden
Geſtoken; of met eenen ſnee,
't Hol op geſneden; en met reden,
Dewyl dien etter aêrs niet dee,
Als pynlyk zacken, en verrotten;
De pyn van deze ſnee is goedt:
Zo laat zich 't volk van u bedotten,
Terwyl gy haar tot narren broet.
Maar als je 't eerſte gat geſtoken
Had, na u ygen wil en zin,
Of, was 'er al een gat gebroken,
Zo moeſt 'er ſtrak een ſteekwiek in:

Geen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Geen klyntjen; maar een groten dikken,
Met kragt, en pijn, daar in geparſt;
Schit, ſchit, daar moet ſich 't gat na ſchikken,
Al zou men drukken, dat het barſt;
Hier kon je al weer profijt uyt halen;
Hoe groter pijn, hoe groter eer;
Den lijder moeſt het duur betalen,
Al deed je hem ook om kortswijl ſeer:
Die wiek dan, hiel 't geſwell vol etter,
En dat was tot u groot profijt:
Wie 't met geen wiek hield, was een ketter:
Dus was 'er altijt langer tijt
Van noden, om 't geſwell te helen;
Want, zo lang als 'er etter ly,
Kondt gy noch voor Chyrurgus ſpelen;
En pijnigen dat ſtaat u vry,
Zo wel als 't moorden der Doctoren:
't Is hier om dan meſſieurs, dat wy,
Aan u doen, als gy, van te voren,
Een aêr deedt; of, ten haeſten by;
Wie kan dat juyſt zo netjes mikken?
Wy kunnen 't alles, op geen ſchaal,
Zo net als doek, en plukſel, wikken;
De medicijn dient na de quaal,
Altans zo na als 't kan, te weſen;
Je hebt immers, van de helſe cuur,
Op aart, met groot vermaak, geleſen;
Die wort door konſt, met ſtaal en vuur,
Volbragt, kunt gy 'er door geneſen,
Dat ſal men hier bezoekken, net,
Zo als je op aarde deed voor dezen:
Dies raad ik, dat ge u daar na zet.
Nu wiert, met gloejende lancetten,
't Een gat by 't aer geſtoken, die
Men waſte, en ſchoontjes uyt ging betten,
Met ſpiritus vitrioly;
Daar wierden (by den elleweken)
Als alles dus was uyt geklaart,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een ſoort van wiekken in geſteken,
Van maakſel, als een roggeſtaart,
Van gloejend yzer; en die wierden
Al in en uyt gepompt, wel hel hart;
So dat die arme beeſten gierden,
Gelyk als varkens op de mart:
Als dat dan weder wiert verbonden,
So ſcheurden zy die wiek daar uyt,
Als uyt verrotte doode honden;
En daar injectie in geſpuyt,
Van vars gedeſtileert ſtark-water,
Eerſt heet, en aan de kook gemaakt;
So datze lolden als een kater,
Die 't gat vol moſtert is geraakt:
Die gaten wierden dan, met quaſten,
Van caardendiſtels, ſchoon gepotſt,
En van die helze ruwe gaſten,
Daar deerlyk in rondom geſtotſt:
Nu ſtak mer wiekken van klawiren
In, van 't wolkemmers hekeltuyg:
Hoe gierden dan die arme dieren!
En by de duvels was gejuyg:
Als d'ene kermde, d'ander lagte,
Gelyk als 't in de kryg toe gaat;
Men lagt en ginnegapt met klagten;
De Duvel naayt zyn oude naat.
Ik wiert dit plagen en dit marren,
Zo loof gelijk geſpogen ſpek:
Ik ging dan, horende van varren,
't Gekakel van een blatterbek,
Die, klagende, zyn waffel roerde,
Dat nimant beurt kon krijgen; wijl
Hy 't voort, zo 't ſcheen, alleen maar voerde
Van deſe of diergelijke ſtijl:
Heer Duvel! (ſeyd hy) 'k moet je klagen,
Dan 't is hoognodig dat ik klaag,
En 't is onmooglijk te verdragen;
Dies had ik tegenwoordig graag,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat gy, en al u helſche raden,
Ter deeg, wel properlyk en ſtil,
Eens agt namt, op de fraje daden,
Van twee, daar 'k over klagen wil:
Dies agt ik nut, om wel te horen,
Dat elk zyn ſnats wyt open ſtell',
En dan zyn bril zet voor zyn ooren,
Op dat men myne klagten, wel
Kan horen, en verſtaan; verwonder
U niet, dat gy dat groot getall
Verdoemden, niet meer krygt her onder,
Gelyk wel eer geſchiede: 'k zal
U d'oorzaak daar van gaan verhalen:
Een ſchrikkelyke ruimte, ſturf
Wel eer, aan vuile Venus qualen;
Daar elk zich zelven door bedurf,
En van de brodlaars wiert bedorven,
Die hun cureerden, by de gons;
Dat ze in, of na 't cureren, ſtorven,
En dat was klokſpys dan voor ons:
Maar nu is daar eeen grooven bengel,
Tot Amſterdam, aan 't ykant; ſterk
Van leden, in den gouden engel,
By Marten Luthers Niewe Kerk;
Een dicken duvel, grof van knoken;
Hy draagt een grote ſwarte pruik,
Daar wort, ſpyt ons, nu van geſproken,
Dat hy 't puikjen is, van 't puik
Der Pokmoks-meeſters: deze weet 'er
Zo zouveryne raat toe, dat
De werelt: 'k zeg niet van noit beter
Noit half zo goet een meeſter had.
Geringe hoerhuis-accidenten,
Daar ligt de pocken uit ontſtont,
Kan hy, met zyn medicamenten,
Ex fundamento, uit de gront,
Gemackelyk, en znel, genezen;
Zo, dat ze voor geen andre quaal

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van Venus, na zyn cuur, meer vreſen:
Niet dat hy maar ſlegts, altemaal
Die klyne Venus bruyeryen,
Die noch geen pokken zyn, geneeſt,
Maar, zonder dat zer veel om lyen,
Geneeſt hy pokkigen het meeſt;
Zo dat, al wat in Venus haven,
Het ſchip, of wel 't galjoen, verzylt
Heeft, om de varkensluſt te laven,
't Zy wat voor moddergront gepylt
Is; 't zy dat haven, of de rede,
Gants onbevaarbaar is, alſchoon 't
Een gruwen, en afgryzen dede,
Die zelve dikbaſt die daar woont,
Geneeſt ze, met, en zonder zuivel:
Die geen, die aan die ziekte ſterft,
Sterft altyt martelaar van den duivel;
Dats erfgoet, dat de hel dan erft:
Maar nu dien Meeſter Dreſſer, deze,
Gelyk of 't hem maar kortſwyl was,
Haaſt, vylig, met plyzier, genezen
Kan, komt geen droes daar aan te pas,
Om daar mee herwaarts af te dalen:
Hy ſteelt ons 't geen ons toekomt; en
Die vent, die moet de duvel halen,
Indien hy noch maar halen ken:
Want, als die vodden wel geſmeert zyn,
Geſtooft, of (wat weet ik 'er of)
Op zyn manier dan gecureert zyn,
Zo komen zy niet meer in 't hof,
Daar ſulke vrugten zyn te plukken:
Mijn Heer de Duvel, kun je wat,
Zo loop, en ſcheur die vent aan ſtukken;
Altans, ten minſten, klop hem plat,
Om, aan een touwetje geregen,
In plaats van Munnik graaw papier,
Zomtijts de maars daar aan te vegen:
Daar zyn, ten allerminſten, vier

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of vyftalf hondert duzent wisjes
Aan; want het is een grove vent:
Klop plat, en ryg de vent aan risjes,
Indien je noch wat kunsjes kent.
Een die daar op een troon gezeten
Was, deed zyn poeſter op, en ſprak:
Al wat gy daar vertelt, dat weten
Wy, zittende, en op ons gemak,
Met wynig praats, te wederleggen:
Die hoerenlapper die gy noemt,
Wat hem aan gaat, ik wil wel zeggen,
Wy hebben hem al lang, gedoemt,
Hier onder, even zo, te ſmeren,
Decoćten in te gieten; loof
Te maken, door hem te purgeren;
Te ſweten in een pokmok ſtoof;
En alle dingen te doen lyen,
Die hy alle andren lyen doet,
Met al zijn ſtront, en vodderyen,
In zijne brynpot uytgebroet;
Niet, om dat hy ons erfdeel mindert,
En iets wat van ons part ontrukt;
Of, dat hy ons in 't minſt iets hindert;
Want zulks en is hem noit gelukt:
Maar om dat hy zich ſchier vermeten
Wil, om de hel zyn wettig deel,
Te onthouden, door zyn dranken, ſweten,
Etcetera; (maar by myn keel!)
Gy dommen duvel, miſt in 't oordeel:
Want als ik in myn brynpot zoek,
Zo vind ik niets tot uwen voordeel,
Alſchoon ik zelfs die vent vervloek:
Want ider pokmok die genezen
Is, wyl de cuur hem wel geviel,
Wort noch veel arger als voor dezen;
Dies is 't, en blyft het, onze ziel:
Wie haaſt, en maklyk, van de pokken
Genezen is, begryp dat wel,

Dien

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dien hoeft geen duvel hier te locken,
Wyl die, met vreugde, na de hel
Toe loopt, verzott op 't hoerejagen,
Om dat hy, 't geen hy, op die jagt,
Bejaagde, als zyn de Venus-plagen,
Niet veel, en zo veel minder agt,
Als hem die maklyker verdreven
Zyn; daarom ſchroomt hy nergens voor,
Heeft hy maar gelts genoeg te geven,
Aan dezen meeſter Cacadoor:
Daarom, u ongegronde klagten,
Op reden, noch op ſchyn, gebout,
Zyn hier by my niets waardig te agten;
Maar wien is d'andre die gy wout
Beklagen? is 't ons nut te weten?
Behoort hy in ons boek te ſtaan?
Zo zeg, wat heeft de vent gevreten?
Dat is, wat heeft de vent gedaan?
Zal die beklaging ook niet mager
Zyn? ſpreek maar! ik verlang 'er na.
Ja wel Heer Duvel (zei de klager)
In jou zin vrees ik ook van ja.
(Maar eerſtlyk, Puisje, moet je weten,
Dat Monſieur d'Opperduvel, daar
In d'audiente-ſtoel gezeten
Was, voor de leſtemaal van 't jaar:
Die znater znel die ſprak, was even
Die Turkze Duvel, die al lang
Is van myn goeden Heer beſchreven,
In aller Goden ondergang.)
Spreek op! of foppen we mekander?
Herzeid de Prezes van dien Raat.
Heel niet, Heer Duvel, (zei den ander)
Ik bid je word maar ſlegs niet quaat!
Want, zo je op my begint te byten,
Zo raak ik duvels in de mat;
Ik zal van angſt myn ziel beſchyten;
Ik voel 't weratje al aan myn gat.

Hou

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe moet, (zey d'opperſte der Nickers)
En ſchyt maar niet, je hebt kans genoeg,
Je bent by Pachters noch Verklickers,
Noch in een hoeren ſmockel kroeg,
Maar by een deel regtſchapen ſpoken,
Van agtbaarhyt, en van reſpect.
Doe heett den ander weer geſproken,
Met hals en rug regt op geſtrekt:
Het temen (zeid hy) zal ik myen:
Tot Schermer dan, daar woont een vent,
Voor Doctor van de quyneryen,
En pok-kuur, overal bekent.
Zyn naam is Doctor *Ruſting*. Deze
Die heeft een boek doen uitgaan, 't welk
Ik door en wederdoor gelezen
Heb, en ik hoor daar op, van elk
Getuigen, dat hy ons heel lecker
Beſpott, en dat hy, als om prys,
Voor Becker vegt! ja meer als Becker;
Doch koddig, op een ſnaakze wys:
Hy geeft de Duvels griekze namen,
In hels en duvels grieks, en laat
Ze dapper diſputeren zamen,
Om 't meeſterſchap, en op de maat:
En 't ſchynt ſchier, dat hy ons voor zotten
Hout; en ook, dat hy hooft voor hooft,
Indien hy dorſt, wel zou beſpotten,
Heel Romen, dat voor vaſt gelooft,
(Sub intelligitur de leken)
Dat geeſten, 't zy dan ziel, of droes
Zich zichtbaar laten zien, en ſpreken:
Ook rabbelt hy wat by de roes,
Als of 't geloof van zigtbre ſpoken,
En lichaamlyke zielen, zo
Die zyn gezien, en aangeſproken,
Een zotterny in folio
Is; door de hydenen begonnen,
Wiens Tempelpapen, om 't genott,

Altyt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Altyt iets wonderlyks verzonnen,
Van d'een of d'andre fabelgott,
Slegs na hun fantazy verkoren;
't Zy dan een Moloch; een Jupyn;
Een Pallas; uit zyn bryn geboren;
Een Pluto tot de hel; en zyn
Verdigte, en helſche zielen ſtraffers:
Hier was een God gezien; en daar
Een ſpook: gelyk die Afgodsblaffers
Verzonnen, tot hun kermis waar;
Want, hebbende de ziel beſchreven,
Als of 't een lichaam was, ontbrak
Geen plaats, hun tot hun plaag te geven;
Noch domme vont, om met gemak,
Het domme graaw te doen begrypen,
Indien 't niet lyden woud, een ziel
Te laten branden, recken, nypen,
Dat elk zyn beurs, tot op de kiel,
Moeſt legen, om veel offerhanden,
Door Tempelpapen, op 't altaar,
Tot zoen van Pluto, te doen branden;
Zo niet, zo had een Paap, zeer naar,
De ſiel van zulk een horen kermen;
Die bad, met meer als Judas klagt,
Zyn vrinden, om hun zyns t'ontfermen;
Dan wiert 'er offer-vee geſlagt,
Bequaam voor leckre Papentongen;
Die daar voor, op zyn out Romyns,
Eens helder gaudeamus zongen,
Ter liefde van een pul vol wyns.
't Afvallig Jodendom, by tyden,
Aan 't Hydendom, door d'egt verknogt,
En van zulk tuig geteelt, wiert Hyden,
En Joodt, gelyk, en ook gebrogt
Tot ſpook verſchynſels te geloven,
En lichamelyke zielen: hier
Diend' iets, om 't zielen vier te doven,
Tot offer: dus is 't vagevier,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En lyvelyke menſſen zielen,
En ſpoken, die, om die meſſieurs
Te plagen, door de vlammen krielen;
Verzonnen, voor der Papen beurs.
Het Jodendom, de zotternyen
Van zielen vaag en plagevuur,
Verſchynzelen, en ſpokeryen,
Van 't Hydendom, haar na gebuur,
Door egt, en buurſchap, aangenomen,
En, om door zielen offer-gelt,
Wat ruimer aan de koſt te komen,
Heeft evenwel de wet verſtelt,
Om voor geen onderaartze goden
(Dewyl het met de wetten ſtryt)
Het zielen offer-vee te doden,
Dies heeft het Godt die toegewyt.
Het Chriſten-prieſterdom, by trapjes
Tot gierighyt vervallen, kreeg
Dat lesjen ook, en leerden 't gnapjes;
Dan 't was haer in de beurs geen deeg:
En, wyl zy blykelyk beſpeurden,
Dat reets lang, 't hele Jodendom,
Dat beurs-profyt voor hylzaam keurden;
Zy ook dan, ze heten 't wellekom:
Doe diende 'er immers veel geſproken,
Hoe dat men zielen braadt, en klooft,
Van ziel-verſchynzelen, en ſpoken:
En waarom niet, indien 't gelooft
Moeſt wezen? zulke rare zaken,
Van d'een, aan d'ander, by gezett,
Om 't volk wat louwen wys te maken,
Heeft endlyk ider een beſmett:
Niet datter elk wat mee wil winnen,
En tot verbeet'ring van zyn kas,
Of van zyn geltbeurs, zyd' by ſpinnen,
Gelyk als of 't een ambagt was;
Neen: want daar zyn 'er nu by troppen!
Die d'andren, met haar plaagvuurs rook,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met vaſte tegen-reden foppen,
En agten 't voor een harſſen-ſpook;
Doch evenwel geloven deze
Noch, datter wel een ſpook verſchijnt,
Het welk hun ſiddren doet, en vrezen,
En dan weer als tot niet verdwijnt;
En datter duvlen zyn, die zullen
Die, die verdoemt zyn, ſonder ent,
Met ſpotten, grinneken, en brullen,
Een gants afgrijſſelijk torment
Verſtrekken: maar dien voorgenoemden
Heer Doctor Ruſting, na men zeyt,
Zeyt, dat de duvels, de verdoemden
Niet kunnen tot in ewighyt,
Niet ſien, noch daar hun luſt aan koelen,
Dewijl zy niet lichaamlijk zyn:
En dies een geeſt kan ſien noch voelen,
Als maar alleen zyn ygen pyn;
Diesvolgens, dat een droes, alleenlijk,
Een duvel voor hem ſelfs verſtrekt,
En voor geen ander, als gemeenlijk
Gelooft wort. Is dit noch bedekt
Voor u, ô heerſcher aller ſpoken?
Die rijmer van den duvel, ſal
Die ons hier in de hel beſtoken?
En ſal 'er dan niet een, van al
De Nikkers, hem de maars eens vegen?
Sal hy, en Bekker, bey te gaar,
Niet hier by 't aerspapier geregen
Zijn? of zal 't hier ſich allegaar
Nu tot geduldighyt begeven,
Tot imant ons, aan deze, wreekt,
Op hoop, of die op aarde leven,
(Daar 't ons aan voorſpraak niet ontbreekt)
Hem daar eens dapper voor karnoffelen?
Maar, dat mijn raat wat gelden mocht,
Men zoud hem om de noxie moffelen,
Eer dat hy op die glorie pocht:

Doch

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Doch heb je hem juiſt in 't zin (als Becker)
Maar heen te laten bruien, dats
(Ik ſweer 't je by myn ſtaart) noch gecker;
En zie, dat zeg ik je in je ſnats:
Want, zal men hem op aarde lyen,
Die ons een ſchonen oogſt onthout,
Van zulken, die, door quyneryen,
'er Anders ligtelyk om kout,
Om ſeep, of om de noxie, raken;
(Want ons part is 'er altyd by)
Zo zal dien fotzen Doctor maken,
Met al zyn bruiery, dat wy
Ons regte part en deel verliezen;
Om datter zyn, die, na de cuur,
Een beter zoort van leven kiezen,
Als dat, door welkers quaat poſtuur,
Zy aan die quyneryen raakten:
Dan 't was haar zekerlyk een ſtraf,
Voor 't quaat, dat haar aan 't quynen maakte;
En die haar ligtelyk in 't graf,
Verzellen zoude. Snoer je ſnater!
(Zei die, die in den zetel zat,
Als Prezes) gy zyt maar een prater;
En anderzins een ledig vat:
Wat aangaat het poëtizeren,
Van dezen Doctor, dat hy zelf
Doet, om de gek wat mee te ſcheren,
Moet ons hier in dit naar gewelf,
De vrede noch de ruſt verſtoren:
Hy laat zich maar ſlegs voor een ſnaak,
En koddig zoort van digters, horen,
Hy rymt om kortſwyl, en vermaak:
En 'k heb, van eene van myn knegten,
Die zei, dat hy 't voorzeker wiſt,
My korts noch laten onderregten,
Dat al zyn hele grote riſt,
Van rymen, maar een kortſwyl ſtrekten,
Ja, dat dien maker zelfs, zyn werk,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, die 'er wat in zoekt, begekte:
Dat hy verſchil van ſtaat, noch kerk,
Noch onze macht, niet aan wil raken:
Zo dat zyn vaarſen dien hy ſchrijſt,
Maar ſtof, en kortſwijl is, voor ſnaken,
En, dat hy op niets anders drijft.
Wat vorder aangaat, zyn geneſen,
Van pokken, quijneryen, en
Wat noch meer daar aan vaſt mach wezen,
Hy doe daar toe vry wat hy ken;
Hy kan ons daar mee gants niet hindren:
Wat meent gy dommen duvel, dat
Hy ons, ons erfdeel kan vermindren?
Zo hebt gy in u harſſenvat,
Een vadſig bryn; men moet het ſlijpen;
Op dat gy, als het ſcharp is, leert,
Het geen u voegt, en paſt, begrijpen,
Zo als men 't in de hel begeert:
Wie betert ſich van bedevaarden,
En lange ſiekten? dacht gy niet,
Dat ze altijt noch meer quaat vergaarden?
Het blijkt altans dat zulks geſchiet:
Want als de ſiekte maar verdreven
Is, en de pilgrim weder t'huys,
Gemeenlijk ſchikken ze elk hun leven
Wat arger; of althans niet pluys.
Dies, weet je ons anders niets te klagen,
Als zulke wisjewasjes, daar
We hier niets, ja min als niets, na vragen,
Zo ſnoer je ſnats vry hondert jaar.
Wat verder gints heen, zag men Kloppen,
Gehult, en net in 't bruyn gekleet:
En deſe wierden hunne koppen,
Door ſwarte duvelen, verkneet;
En 't ſcheen my, dat zy daar voor gruuwden;
Dies zeyd' een van die duvels: kijk!
Je ſiet, als of 't je zeer benuuwden!
Het ſwart komt maar by zyns gelyk:

Voegt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Voegt bruin, en ſwart, niet by malkander?
Het bruin is eerlyk weet je wel:
Een klop, en duvel, d'een en d'ander,
Is hier welvoegende in de hel:
Ik zal je kop maar wat verkneden,
En doen daar andere harſſens in,
Op dat zy meerder doen, na reden,
Als na de driften van u zin;
Gy, die op aart, een voorbeelt ſtrecken
Moeſt, van devotie, en gedult,
Om andren daar toe op te wecken,
Zyt maar, zo 't ſcheen, ſlegs ingehult,
Niet, om gehoorzaamhyt te tonen,
Gelyk als u was opgelyt,
En andrens misdryf te verſchonen;
Maar, om door u ſchynhylighyt,
Veel ſlegte zieltjens te bedriegen:
Gehoorzaam waart gy maar in ſchyn,
Om 't ſlegſte volk in ſlaap te wiegen;
En, als gy zout geduldig zyn,
Waart gy verſtoort, om dat men even,
U niet, een roem, van zulk een aart,
En luiſter, van devoot wou geven,
Als gy aan andren ſchuldig waart:
Gy gingt niet ſlegts communiceren,
Ter maant, eens, als u order was;
Maar 's weeks, ja daaglyks, om met eten
Devoot te ſchynen: maar zo ras
Waart gy niet, van 't altaar, ter kerken
Uit, of gy toonde een labbekak
Te zyn, in woorden, en in werken
En, als men van een ander ſprak,
Wat goets, daar had je altyt iets tegen;
Diens deugden maakten gy zo klyn,
Als was 'er wynig aan gelegen:
U hylighyt, alſchoon in ſchyn
Daar in zocht gy van elk geprezen
Te zyn; en, om doch heel devoot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Te ſchynen, ſcheent gy ſtaag te lezen,
Of 't vyftigjen was op de ſchoot:
Om elks gats afgang te vernemen,
Was principaal u functie; en
Dan zulks de Paap aan 't oor te temen;
Gelyk u elk een daar voor ken:
Want, vond men Kloppen, ſwarte pryen,
Hoe ſtemmig en devoot in ſchyn,
Heel vry van labbekackeryen,
Dat zoud een groot mirakel zyn,
Die eenmaal tegen u miſdeden,
Die waren daatlyk in u haat;
Hun hulp, noch ſmeken, noch gebeden,
Het was een onvergeeflyk quaat:
Van die dan gingt gy labbekacken,
By elk een die 't maar horen wou:
Die hoofden dienen dan verbacken,
Indien 'er wat van worden zou.
Doe ſcheurde hy met zyn duvels klawen:
Het bovenſte van 't harſſenvat:
Hier op ontſtont een lollen, maawen,
En krollen, als een maartze kat:
Doe aanſtonts, rukte hy haar, de harſſen
Ten brynpan uit; en trok 'er dan
Terſtont aan, 't zop daar uit te parſſen;
En waar hy doe haar haſſenpan
Weer mee vervulde, kunt gy giſſen,
Vermits hy, uit zyn achter-endt,
Wat anders daar in deed, als piſſen;
Altans dat mengde deze vent,
Met d'uitgepartſte harſſenzappen,
En voegde 'er pan en huit weer op,
Met hayr en muts, met hul en kappen;
En zei: zie zo, nu heb je een kop,
Die, als hy nu eens uitgebrant is,
'k Wil zeggen gaar gebacken, zal
Een kop zyn, trots 'er een in 't lant is,
Die klop heet, ja de ſchrik van al

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die Kloppen, en die Nonnen heten;
Dan zulje, als opgepropt vol liſt:
Van veel meer aarzen afgang weten,
Als oit een Klop op aarde wiſt.
Nu hoord' ik, datter eene balkte,
Met een afgryſlyk naar gehuil:
De Non die zulk een keel opſpalkte,
Wiert, van een ſcharpe duvels ſmuil,
Gelyk een egels-rug met pennen,
Gefommelt, en geſmoddermuilt;
Noch kond ik ſtrak zo niet bekennen,
Dat hier zo naar wiert om gehuilt;
Maar 'k hebt, in 't korte, wel vernomen
Behalven zulken ſtekelbaart,
Was hy 'er onder in gekomen,
Met een zeer grote roggeſtaart;
Daar was hy drok mee doende in 't foetlen;
En wreef ze, met zyn ſcharpe ſmoel,
Geen beetje, en zei: ben ik in 't troetlen,
Schier zo plyſierig als u boel?
Gy waart een van de ſchoonſte menſſen,
Ryk, en een regte weeldekint;
Gy hadt ſchier alles wat men wenſſen
Kond, en gy waart van elk bemint;
Gy hoefde ook niet alleen te ſlapen;
U was een weerga toegelyt:
Maar, als u een der gylſte Papen,
U Biegtvaar, ried tot rynighyt,
En zeide, dat Godt meer behaagden,
Een ongebonden vrye ſtaat,
En, dat men Godt moeſt, ſchoone maagden
Opoffren, waarom hy zyn raat
Gaf, Godt u maagdom op te dragen,
En, door het hulzel van een Klop,
De vryers van u af te jagen,
Dat ried dien gylen hoerendop,
Op dat, wanneer hem dit gelukte,
d'Occaſie voor hem regt bequaam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Was, of hy zelfs u roosjen plukte,
Waar door hy licht u ertgenaam,
Tot zyner welvaart mochte worden?
En 't is hem tout a faict gelukt:
Dit was alleen maar 't geen hem porde:
Dus heeft hy 't alle bei geplukt.
En waarom ben je nu t'onvrede?
De paap is nu niet meer jaloers:
Zyt wel te vreen, dat ik de twede
Ben: 'k zal je foxen als een droes.
Zy gierde, dat ik 't niet meer horen
Mocht, maar een ander naar geluit,
Ontfong ik, van een deel Paſtoren;
Die, met de tong ten kelen uit,
Van nikkeren, met yz'ren tangen,
Gants gloejende van vuur, gevatt,
Vaſt zongen deze jammer zangen:
En hoe naar dat een ider bat,
Geen van die duvels had 'er ooren
Toe; maar men ging haar noch de tong
Met primen, root van vuur, doorboren;
Wat jammer zang u er ook om zong:
Hier was men noch niet mee te vreden;
Men hongze. meer als duvels wreet,
Aan hunne mannelyke leden;
Terwyl men hun de reſt uit ſneet,
En gaf 't haar brandende te vreten;
In compagnie van dit verwyt:
Gy Heren Prieſteren zult weten,
Dat u die ſtraf is opgelyt;
Om dat gy 't maagdenrot verlydde,
Met u geſlepen tong en mond;
En 't was niets lelyks dat gy vryde,
Maar 't allerſchoonſte dat gy vont.
Wanneer men u voor ogen ſtelde,
Dat zulks onbillik was, dat gy
Juiſt principaal de ſchonen quelde,
Met u verbruide klopgevry;

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat gy de ſchoonen, en de ryken,
Moeſt raden om te trouwen, wyl
'er Hoop is, dat elk zyns gelyke
Zal telen; rykdom is een ſtyl
Tot ſteun van Stadt, en Lant, en Staten,
Zo dat gy deze twee altyt,
Moeſt beyde billik paren laten,
Wyl zulks tot nut, en roem gedyt,
Maar arme, en lelyke, tot Nonnen
Te maken, was geen quade zaak,
Dewyl die geen van beyde konnen
Verſtrekken, als tot wan vermaak;
Maar, dat je ryke, en ſchone vrouwen,
Op dat het lant vol ſchoonhyt raak,
Hoorde aan te raden om te trouwen:
'k Zeg zo men u met zulke ſpraak
Aan 't oor quam, dorſt gy 't hoort opſteken,
Als tegen een geboren zot,
En zeggen: ſchaamt u zulks te ſpreken!
De ſchonen paſſen beſt voor Godt:
Foei! wout gy 't lelyke verêeren,
Aan die de ſchoonhyt zelf is? wout
Gy geven, 't geen gy 't liefſt ontberen
Zoudt? ſchoonhyt moet aan Godt getrout
Zyn, dat is Godt veel aangenamer;
En zulks is een godsdienſtig werk;
De ryke zyn ook veel bequamer,
Tot heerlyk making van de kerk:
Maar hoor myn Heren Prieſters! dat je
Daar mee, niets anders voor hebt, lieg
Je midden door je ſwambalg! vat je
Die woorden wel? daar mee bedrieg
Je 't ſlegte volk, by hele tonnen
Vol, als of 't pekelharing was:
't Zyn leuren, die je maar verzonnen
Hebt; en zy komen niet te pas:
Godt heeft geen luſt aan imants beenen:
Hy 's op geen ſchone maagt verlieft:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie zou van Godt zulks derven menen?
Hy neemt en geeft, hy heelt en grieft.
Zoud hy na geven moeten wagten,
Zo kreeg hy ligtlijk niet met al;
Dien rijken gever, geeft gedagten
Der gaav, aan die die geven ſal.
Wie zal dien gever iets wat geven,
Als 't zyne? 't lelijke, en het ſchoon,
Is even hoog by hem verheven:
Hy is niet als eens menſſen zoon,
Die op een ſchoonhyt zou verlieven,
En gruwen van een lelijkhyt:
De hyl'ge letteren, en brieven,
Die hebben ſulks wel klaar geſeyt:
Hy 's geen uytſond'raar van perſonen:
Hy lieft het vlees niet, maar de geeſt,
Niet min van lelijke, als van ſchonen,
Der ſielen ſchoonhyt heeft geen leeſt.
Gy Papen ſocht het volk te pajen,
Met fratſen, uyt u ygen hooft
Verſiert: gy kontze een kool aan drajen,
En wiert 'er mooytjes van gelooft:
Dus hebt gy netten uytgehangen,
Van liſt en van bedriegery,
Om ſchone maagden in te vangen,
Door u ſchijnhylig klop gevry:
Gy had een aart van zulke hennen,
(Gelijk een zeer doortrapten haan)
Door 't biegten, fraytjes leren kennen;
Daar op dan wiſt gy aan te gaan,
Zo ſnel als zy u klopjes waren;
Gy deed het vylig met malkaar;
Men had geen vrees voor openbaren;
Het biegtkint ſliep ſlegs by haar vaar:
Dit was dan d'oorſaak, dat gy mojen
Socht; niet om 't ſieltjen, maar om 't lijf;
Om daar ſomtijts eens by te kojen;
Gy wiſt ze tot zulk tijtverdrijf,

Met

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met nette praatjes te bepraten:
Maar, wyl de lelyke in 't gemeen,
Zich niet zo licht bepraten laten,
En niet beminlyk zyn met een,
Zo zogt gy zulke noit te vryen,
Tot Klopjens; 't zy dan om haar gelt
En rykdom die gy wel mogt lyen;
Die ryk was bleef niet ongequelt,
Op dat ze u pragtige autaar kleeren,
Tot voedzel voor u hovaardy,
En ryke giften, zou vereeren:
't Was alles maar bedriegery,
Als gy de ſchone en ryke maagden,
Akskaks het kloppen leven riedt;
Maar, wyl u 't lyf, of 't gelt behaagden,
Zo zogt gy dat en anders niet,
Gelyk als bleek, wyl gy de kalen,
Die lelyk waren, t'aller tyt,
Als gy 'er niets van dacht te halen,
Met vreden liet, en ongevryt;
Maar wouden die doch Kloppen wezen,
Van zelfs, gy ried het liever af,
Als dat ge 'er die toe zoud belezen:
Daarom gy Heren, is u ſtraf
Regtvaardig, maar noch hier en boven,
Hebt gy, uit heerſſucht breet en wyt
Getragt, het volk te doen geloven,
Dat gy hun geeſtlyke oovrighyt
Waart, in u paſtory, gy lieden
Wiſt immers, dat gy dinaars waart,
En woud nochtans het volk gebieden,
Als overheden, trots van aart;
Gy hadt u dienſtbaarhyt vergeten,
Doe gy maar Prieſters wiert, al ſtraks;
Doch zomtyts woudt gy Harders heten;
Dat was uit needrighyt alskaks:
Maar hoe zyt gy zo groot gekomen?
Zyt gy den Harder? wat is dan

Dien

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dien groten Souveryn te Romen,
Die aart en zee roert met zyn ban?
Wat zyn dan e ch de Cardinalen,
De Biſſchoppen, etcetera?
Een geeſtlyk Heer moet zeer laag dalen,
Eer hy tot uwen ſtaat komt: ja
De Paus, die moeſt voorzeker vallen,
Van d'allerhoogſten eeren-trap,
Tot op de nederſte van allen,
Van waar komt u dat meeſterſchap,
Dat magiſterium? voor dezen
Pleeg 't immers (en het is het noch)
Een miniſterium te wezen,
Een dienaarſchap: hoe kom je doch
Zo opgeblazen, en vermetel,
Dat gy u voeten op 't tapyt
Zet, en u gat in 's harders zetel,
Daar gy maar harders jongens zyt
Van d'allerlaagſte en ſlegſte waarde?
Wat ſtaat of doch veel lager is?
ô Wurmen! wien u moeders baarden
Van tuſſchen ſtank, en drek, en pis!
Gy jongens, waart, om 's harders ſchapen
Te hoeden, in den dienſt geſtelt;
Geen andre naam voegt u, als Papen;
En die dan voert gy noch om gelt,
Gelyk als huurlingen betamen:
Om 't huurlings loon mogt ge u het ampt,
Hoe ſrai in ſchyn, veel nutter ſchamen;
Maar hoogmoet is u in geſtampt:
U Prochiekindren ſchynen zimplen,
Wyl elk u blindeling gelooft;
Gy ſchynt my ('k wil 't niet veel bewimplen)
Geen ſchapen, maar een ſwynen hooft.
Gy wilt, dat elk u zal geloven,
En 't ſtaat nochtans in iders keur:
Gy dreunt nochtans u ſtemmen, boven,
En 't moeſter, ſpyt het regt, mee deur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy mocht noit boekjen componeeren,
En drucken laten, zo gy 't niet
Wout, eerſtlyk laten aproberen;
Waar aan een ider klaarlyk ziet,
Dat d'allerminſte van de leken,
Niet ſchuldig is, om zich, als borg,
Voor u geloof, in ſchult te ſteken;
Uit vrees voor endeloze zorg.
Dat gy dan deze ſtraf moet lyen,
Is niet zo veel juiſt om u leer,
Als heerszugt, hoerdom, vryeryen
Van Klopjens, en alzulke meer.
U hoogmoet, gy eerwaarde Heren,
Maakt u gants dik, in onzen zin;
Daar zal men u eens van purgeren:
Swelg daar voor deze padden in.
Strak wiert haar door de keel geſtoken,
Een menigte van padden; en
Die zyn haar dan zo opgebroken,
Als ider ligt begrypen ken,
En 't geen zy loſten: dat ontfingen
Een party Kerrekmeeſters, die
Regt onder, daar die Papen hingen,
Eerbiedig lyden, op een knie:
Hier zeid een langen duvel tegen:
U ampt meſſieurs, verſcheelt niet veel,
Van 't geen ge op 't aartryk had verkregen:
Want noch ontfangt gy in u keel,
Al 't geen, dat u uw Dorp-paſtoren,
Ten mont en aers uyt gunnen; maar
Op aart ontfongt gy 't in u ooren;
Daar reguleerde gy u naar:
Indien Paſtoorheer iets begeerde,
Schoon tegen billykhyt, en regt,
Al evenwel gy conzenteerde;
Want gy vermoede, dat gy knegt
Waart; en daar viel niets van te denken;
Dus hulpt ge u dan ſlegts 't kerkgelt quyt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En ſoud men een Baljuw iets ſchenken,
Dan ſpoog men gal en borſt van ſpyt:
Wat ſmaalde en ſchold men op Baljuwen,
Om dat men beedlen moeſt om ſplint!
Een die geen duvel was, moeſt gruwen,
Om al de vloekken, die de wint
Maar weg woey: en, als die 't geweten
Had, die 'er aan gelegen was,
Licht had u beurs zich doot geſcheten;
En d'ingewanden uit u kas,
O domme en ver verdwaalde ſchapen!
Wat meent gy? dat u waarde, u deedt
Tot Kerrekmeeſters, door u Papen,
Verkiezen? 't mocht een oude ſcheet:
Gy zyt 'er daarom toe verkoren,
Om dat men u voor dom, en ryk,
Aan zag: dit ried hy van te voren;
Daar had geen Paap in ongelyk:
Men zocht maar velerlye zaken,
Met u conzent, of uit u beurs,
Na 't oogmerk van u Paap, te maken:
Dat was d'oorzaak maar meſſieurs.
Niet ver van deze, zag ik andren,
Van 't zelve zoort, maar meer bekaait;
Wyl ze alle wierden met malkandren,
De nek gebroken, en gedraait;
En dat was zonder af te laten:
Een duvel zei: heb maar gedult
Jy beeſten! want hier helpt geen praaten!
Gy lyt regtvaardig om u ſchult:
Als u Paſtoren 't geen van noden
Was, eiſten, en verzochten, dat
U hulp haar wat wiert aangeboden,
Hoe vrindlijk ook u Paſtor bat,
Alſchoon hy naulyks droog kon leggen;
En 't huis niet, tot een leeraars huis,
Beſtaan kon; 't zy dan wat hy zeggen
Mogt, gy verſchafte munt noch kruis:

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men had vergeefs u aangeſproken:
De nicker zat u op de tas:
Dies wort u nu de nek gebroken,
Die hart, en gants onbuiglyk was.
Nu zag ik menigten van Regters,
Die gaf men knoei, noch drai, noch breuk,
Maar dit al t'zamen, en wat ſlegters:
Ik liep, en vond haar by de reuk.
Een van die duvels die haar plaagden,
En met haar kortſwylde, als in ſpel,
Was, die haar deze woorden vraagde:
Weet gy noch van die menſſen wel,
Die gy, met allerhande pynen,
Deed pynigen, en, voor een cuur,
Van goede, en brave medicynen,
Dat endlyk noch, door vlam, en vuur,
Tot aſch, en dampen, deed verbranden?
Gy beeſten wiſt akskaks dan raat,
Wyl gy, zo 't ſcheen, de duvels banden,
En deedt een heerelyke daat:
Pots duvel! wat waart gy dan helden,
Dat gy, na allerhande pyn,
Dan endlyk noch een vonnis velden,
Dat zulk een mens verbrant moeſt zyn,
Om d'een of d'ander ziek wyfs dromen,
Op klagten zonder fondament!
Hier moeſt hy op ter pynbank komen;
En heeft, door dwang van pyn, bekent,
Gedaan te hebben, 't geen hy nimmer
Gedaan had, nog gedagt te doen;
En daar mee wiert hy dan, noch ſlimmer
Gebraden, als een ſtinkent hoen:
Zo dat men, daar gy heerſten, ſchroomden,
Vermits u dolle razerny,
Regt uit te zeggen, wat men droomden,
Uit vrees, daar door, van tovery
Suſpect te wezen: ja de ziecken,
En die, door ouderdom, den dot

Reets

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Reets hadden, ja melancholiken,
En, die ſchier tweemaal hallef zot,
Van mening waren, dat zy deden,
Of, dat zy hadden zulks gedaan,
Dat noyt een mens doen kan; noch reden
Van geven, om te doen verſtaan;
In plaats van zulke te cureren,
Van zothyt, en melancholy,
Zo niet, de gek met haar te ſcheren,
Of, achten zulke niet, hebt gy
Ze, d'allerſchriklykſte tormenten
Doen lyden, die geen jeugdig quant,
In 't allerbeſte van zyn lenten,
Niet uit zou ſtaan, en dan verbrant.
Noch hebt ge afgryſſelyker zaken
Gedaan: om aan eens anders gelt,
Door liſt, met ſchyn van recht, te raken,
Hebt gy getuigen aangeſtelt,
Op dat zy zulk een mens beklaagden,
Van tovery, om met u, deel
Aan 't goedt te hebben, en zy waagden
't Vloekwaarde ſtuk, om even veel,
Als gy, van deze prooi te delen;
Dus is u 'et ſchelmſtuk gelukt:
Maar gy, om 't hylloos ſtuk te helen,
Hebt deze vogels ook geplukt,
Om zelfs de buit alleen te ligten;
Wyl gy den eerſt betigtten riet,
Om zyn betigters te betigten,
Uit wraak, gelyk dan is geſchiet:
Gy hebt ze zamen, aan de vonken,
Beſchuldigde, en beſchuldegaars,
Ten prooi van vuur, en vlam, geſchonken:
En 't ſtuk was in u geeſt wat raars.
Noch meer: gy pynigde alle dagen;
En dwongt, met u vervloekte ply,
Die noch meer andren, aan te klagen;
Gelyk geſchiede, uit razerny

Van

Van pyn: dus had de beul geſtadig
Al werk; 't was, bruit hem, 't is een Joot!
Gy toonde u nimmermeer genadig:
Dus heeft u, onvoorziens, de doot
Verraſt. Wanneer gy noch op aardt waart,
Waart ge in de vreugd', en overdagt
Niet eens, dat gy voor ons geſpaart waart:
Ziet hier toe hebt gy 't nu gebragt.
Daar boven kont gy Heer van rook zyn,
Van vuur, en vlam, en iders beurs.
Maar, dagt je, 'k zal 't hier onder ook zyn?
Zo ben je lui bedodt meſſieurs:
Men zal jer hier je loon voor ſchaffen;
En elk van u zal, tot zyn leedt,
Alleen gevoelen, all die ſtraffen,
En pyn, die gy alle andren deedt;
Niet ider pyn apart, byzonder,
Maar alle pyn gelyk, op een
Moment; zo ſtraffen wy hier onder:
Dat zal noch niet genoeg zyn: 'k meen
Veel andre pynen te bedenken;
Daar al die pyn gelyk, noch ligt
By zyn zal, om u die te ſchenken,
Wyl ge ons onnooſlen, hebt betigt,
Als of wy al die booshyt deden,
Die gy (ó duvelen op aardt!)
Verdigt hebt, ſchoon u godlooſheden
Die in u harſſens hebt vergaart:
Hoord' imant op eens anders zolder,
Maar turf af vallen, 't was, in waan,
Al ſtrak een ſpook; en dat gebolder,
Had ſtrak een duvel al gedaan.
Had imant liſt, om quaat te brouwen,
Dat had een duvel hem geleert:
Wie 't quaat wou doen, en 't goede ſchouwen
De duvel had hem zo verkeert.
Had elders een zich zelfs verhangen,
Een duvel had hem ſtraks verworgt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ging imant maar verkeerde gangen,
Dat had de duvel zo bezorgt.
Wy waren onweermakers; donder,
En blixem, hagel, en tempeest,
Altyt was daar een duvel onder,
Of d'een of d'andre helsche geest.
Wy bliezen altyt quaat in d'ooren,
Van elken aartschen droes, om hem
Tot godloosheden te bekoren;
Eer had het werk geen regte klem:
Of anders zou de zaak niet dogen.
Gy beesten! met wat schyn van regt,
Hebt gy ons duvels overloogen,
Gelyk ge op aarde zomtyts plegt?
Gy menssen, waart op aart zo heerlyk
Begonstigt; was dat noch niet wel?
Wy arme duvels, die hier deerlyk
Gebruit zyn; wy zyn in de hel
Niet vylig, voor u lasterbecken:
Gy zocht u schelmeryen ras,
Door ons te lastren, te bedekken;
Gelyk of 't u geoorloft was,
Op onzen naam, vry, alle quaden,
En boosheyt, uit te voeren; en
Die ons, als ezels, op te laden,
Zo veel mer maar op laden ken:
Gy helsche booswichten! wy wisten
Niet of ge 'er waart; veel minder waar
Gy waart; noch minder van u listen,
Die uit u brynpot zyn gebaart,
Heeft ooit een duvel, in u leven,
Aan u, een blykbaar quaat verrigt?
Of stof tot lasteren gegeven?
Zo niet, waarom ons vals betigt?
Of, zo al 't menschelyk verdriet, is,
Door ons, en onze schult, gedaan,
Wie hoort, als die, door wien 't geschiet is,
De straf voor 't quaat doen uit te staan?

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat ſtraft men menſſen dan, om quaden,
Die d'een of d'andre duvel deet?
Of ſtraft men d'een, om 's anders daden?
Wat wet gebiet dat, die gy weet?
Den een miſdoet, men ſtraft den ander,
Gelyk gy ſelfs belyt: wel aan!
Wy zullen over zulks, malkander
Een billik loon toepaſſen gaan.
Och! 't geen haar doe die duvels deden,
(Myn lieve Puysje) kan ik met
Geen pen beſchryven! 't geen zy leden,
En 't geen haar was gedrygt, was net
Als even eens. Niet ver van deze,
Was weer een ander naar geſchry,
Ik dacht wat mag doch daar weer wezen?
Ik liep 'er dan ten eerſten by;
En zag, een menigte van lieden,
Die, van een andre, en groter hoop,
Afgryſlyke overlaſt geſchiedden;
Daar was een plundring, en geſtroop,
Heel anders, als men hier op aarde,
Malkander plundert, en berooft,
Om dat men niets van 't lichaam ſpaarde;
Van boven, van de kruyn van 't hooft,
Tot gants beneden, aan de ſolen
Der voeten, 't was maar pluk, en ſcheur;
En 't geen dus ider haar ontſtolen
Had, ging hy, ſonder ſtraf, mee deur:
Maar, 't gene daar men mee ging ſtappen,
(Myn lieve Puysjen) was geen kleet,
Maar huyt, en vlees, dat elk by lappen,
En ſtukken, plukte, en ſcheurde, en ſneet
Heel zuyver af, tot op 't gebeente:
Daar ſtont een duvel by; die zey:
Zo deedt gy ſchelmen de gemeente;
Maar, door een andre rovery:
Gy koft wel, maar men moeſt u borgen;
Gy leenden, voor een zekeren tyt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En liet, wie zorgen wilde, zorgen:
Gy ſchurken, gy beſteedde u vlyt,
Om aan de u vorderlyke zaken:
Het zy dan gelt, het zy dan waar,
Of zulks als u geviel, te raken,
Tot u profijt: gy zorgde maar
Slegs, om 'er maklyk aan te komen:
Dus hebt gy grote zommen gelt,
Van d'een, en d'ander, opgenomen,
En 't is u vlytig toegetelt,
Op lage renten: want men agte
Gants vylig, en op zeekre winſt
Geſtelt, al waar gy maar na tragte;
Ja nimant wantroude u in 't minſt;
Alſchoon ge op 't leſt niet meer betaalden:
Men nam u uytvlugt aan, om dat
Gy magtig breet zat, pronkte, en praalde,
Met uwer Crediteuren ſchat:
En onderwijl, gy borgde, en leenden
Een ider 't zyn af; en het ſcheen
Al vylig, wijl de menſſen meenden,
Gy waart in elks ſchult maar alleen;
En 't ſcheen genoegſaam klaar te blijken,
Door uwe ſnoot verſonnen liſt:
En dus vertoonde gy den rijken,
By elk een die niet beter wiſt.
Gy gaſtereerde, en ſmuygde, en ſmulden
Terwyl u Crediteuren, 't boek
Met ſchulden, 't uwen laſten, vulden;
En gy ſleepte alles in u hoek;
Men gaf u al wat gy begeerden;
Gy ſpeelden baas; elk ander knegt;
Zo lang, tot dat gy bankrotteerden,
Gelyk ge al lang hadt overlegt;
En dat heeft elk een ſtrak ontſchoten,
Behalven u, u dulciaan
Speelde haagnevelt bankrot; op noten;
Dat kond elk een juyſt niet verſtaan:

Gy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy ſpeelden hoge en lage tonen;
En ſtelde u ſpeeltuig na 't party,
Om elk eens heerſchappy t'onttronen,
Door zoet geſpel en mommery;
En, doe ge een rykdom by malkander
Hadt, kooſt gy ſtrak het hazepat,
Tot harten leet van menig ander,
Die gy ſchoon uitgezopen hadt:
Maar had gy ze agter uit gezopen,
En 't op hun agterdeel gemunt,
En daar mee aan de galg gelopen,
Dat was u duvels wel gegunt;
Om dat gy bankrottieren maakten,
By hopen; die, door u bankrot,
Gedwongen, mee de poort uit raakten,
En deelden dan dat zelve lot,
Alweer aan hare Crediteuren:
Dus volgde, op ramp, al weder ramp:
Den druk van d'een, dee d'ander treuren;
En jy lui ſpeelden rondom kamp;
Door ſpoedig achter uit te varen,
En namt met u de buit op rys:
Gedoog nu, dat u ſchuldenaren,
Hun aandeel, van u huit, en vlys,
Alhier, na hun diſcretie, zoecken;
Wyl u niets anders overſchiet,
Om af te reek'nen, met hun boecken:
En 't is noch beter iet, als niet.
Nu hoorde ik lagchen, ginnegappen,
En ſpotten, hier niet ver van daan;
En 't waren zotten in hun kappen,
Met ſlabben voor, en mantels aan:
Daar waren duvelen by zacken
Vol; wel een ton vol vier of vyf,
Die in die zotten aan te packen,
En wat te plagen tytverdryf,
Op haar manier kortswylig maakten;
Maar 't kortſwyl was niet mooi, voor die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar zo de droes tot kortſwyl raakten:
d'Een ſmeet haar vaardig, een twee drie
Zeer groene, en taje, ſnottebellen,
Op ſmoel en znavel; en een aêr,
Expres al mee om haar te quellen,
Smeet haar wat klitzen in het haar;
Dan quàm een ander weer, die ſtemden
Dan, dat men, met een hanekam,
Dat ontuig weer ter haar uit kemden;
Akskaks met reverentie, nam
Men haar de muts af, en men veeſt 'er
In, en men hiel 't haar voor de ſnoet;
En zei dan: zie dat ſchrift eens meeſter,
Die obligatie, is die goet?
Men ſtreek de broek haar by de hacken
Neer, en men ging 'er al terſtont,
Of 't in een kakhuis was, in kacken,
Geen beetjen moſtert; en men bont
Haar dan de broek weer op, of 't nimmer
Geſchiet was; tegen wil en dank:
Dan zeid' een andre droes: noch ſlimmer?
Jy ſchytebroecken met je ſtank,
Brui hier van daan, of 'k zal je groeten!
Loop, dat men u de maars wat boen!
Dan liep men haar in 't gat met voeten:
En zy, zy lieten 't haar al doen:
Dan ſmeet men ze in een bak met pekel,
En ſcheurden ze de broek van 't gat,
En boendenze dan met een hekel;
Waar door die grote bak vol nat,
Van 't bloet, uit haar geboende billen,
Bloet root van 't bloet, en van de ſtront,
Als bierenbroot zag: maar dat gillen
Dat ik daar hoorden, kan geen mont
Op aarde weten na te bawen:
Wy katten mogen, in de maart,
Afgryſlyk lollen, en wat mawen,
Maar hier by is 't noch niet veel waart.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dan wierden ze weer wat geſtoten,
Van ſtuur tot bakboort, heen en weer;
Een gek dan, die dit heeft verdroten,
Zei: zo gy 't zelver weet, myn Heer
De Duvel, zeg eens, met wat reden,
Dat je ons hier dus afgryſlyk plaagt?
Je wort 'er vriendlyk om gebeden;
Of anders, ernſtig na gevraagt!
Waar toe dit ſtoten, ſchoppen, ſcheuren?
Ey, weet je 't, zeg 't, want wy zyn 't moe.
Wel aan myn Heren Crediteuren,
Zei ſtrak een duvel, hoor maar toe!
Ik zal je d'oorſpronk wel verklaren:
Wanneer je op aart waart, heb je lui,
Gelyk of 't eer was, ſchuldenaren
Gemaakt; geleent aan al den brui,
Wat maar ſlegs zeid', om gelt verlegen
Te zyn; daar was dan noot of geen:
Gy, zonder zulks eens t'overwegen,
Gaft, als of 't kortſwyl was, te leen, (leen)
Aan Pronkepinten, de bauchanten,
En, die met ander lieden gelt
Graag meeſter ſpeelden; zulke quanten,
Hebt gy 't heel vlytig toegetelt.
Wien 't nodig had, was uitgezondert,
Indien hy 't niet op intreſt nam,
Van vier, vyf, zes, ja meer, ten hondert,
Gelyk als d'andren: en dus quam
Dan menigmalen te gebeuren,
Dat die, die graag betalen zoud,
Om uw girighyt ging treuren:
Want, als hy u die renten woud
Betalen, moeſt hy magtig winnen;
Dus ging hem rente, en capitaal,
Zo dapper, aan zyn zorg, en zinnen,
Dat hy beſloot, met altemaal
De weg na Kuilenburg te kiezen:
Dus quamt ge, op hoop van groot profyt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

U rente, en hooftzom, te verliezen,
En raakte u gelt en ſchuld'naar quyt.
Gy, die zo veel had uitgegeven,
Op ſchrift, en goed'ren, vaſt in waan,
Dagt van u renten frai te leven,
Die van u hooftzom niet beſtaan
Kont: maar die ſchendige intereſten,
Door uwen girighyt geſmeet,
Begaven u ten langen leſten;
Men vlugte, en gaf u niet een beet.
Gy, die dus elk had uitgezopen,
Moeſt, in u ouderdom, tot ſtraf,
Doe zelfs, met naakte billen lopen:
En dat u nimant ietwes gaf,
Was ook een ſtraf, op goede reden
Gebout; gy gaft aan nimant iet,
Als maar op rente, en vaſtigheden;
En, daarom is u regt geſchiet:
Gy had geen goedren te verpanden;
U debiteuren waren t'ſoek:
Dus liept gy regt met lege handen,
En met de billen door de broek.
Maar had gy onbezonnen zotten,
Den armen ryklyk mee gedeelt,
Hier zoud geen duvel u beſpotten,
Noch nimant was bankrott geſpeelt,
Met uwe renten: want voor dezen,
Wanneer je, op aart, noch frai in je eer
Zat, pleeg je zomtyts wel te lezen:
Wie d'armen geeft, die leent den Heer;
Maar gy woud Godt niet toevertrouwen,
Uit vrees voor goe betaling; of
Die zyn belofte niet mocht houwen:
Dies moeſt 'er altyd huis en hof,
Te pant zyn, eer gy gelt wout ſchieten,
't Welk doch, voor lang al, zo belaſt
Was, dat jer niets van kont genieten:
Dats op gebraden nul te gaſt

Gaan:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gaan: had je op alles, van te voren
Gelett, gelyk den wyzen voegt,
Zo droeg je hier nu geen kap met ooren,
Daar gy niet veel mee vernoegt
Zyt. Maar nu is 'er d'een en d'ander
Noch, onder uwe broederſchap,
Die 'k weet, dat billik, met malkander,
Vaſt plyten, om de grootſte kap:
En dat zyn die, die voor beloften,
Haar gantſche welvaart, já gedult,
En wel geruſt gemoet, verkoften,
Door borg zyn voor eens anders ſchult:
Als dan de ſchuldenaar bankrot was,
En borg verſtrekte als principaal,
Dan zag den borg eerſt dat hy zot was:
Maar weg was dan zyn kapitaal.
Een darde zoorte van den uwen,
Heeft zich bemoeit, om, voor zyn lyf,
Een ſchone jonge vrouw te huuwen;
En dan verhuurde hy hymlyk, 't wyf,
Om wisjewasjes mee te backen;
En zy, zy is 'er mee vergult:
Zo wort het horenbeeſt zyn zacken,
En haar het onderlyf gevult;
Maar by te gader, van de pocken
Beſmett, en treflyk in de ly:
Daar moeſt men alles weder docken,
En noch al vry veel meer daar by,
Om zich dan weer te doen cureren,
Want in der daat het leid 'er by:
Dan gold het dranken, ſtoven, ſmeren,
En diergelyke bruiery,
Die een bedrieglyke Apoteker,
U, akskaks noch goedkoop, verkocht,
Voor aprobatum goet, en zeker;
Doch 't bleek u, dat zyn tuig niets docht.
Dan was 't: wat raat myn lieve wyfjen?
Wy zyn 'er duvels mee gebruit!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het moeit my om jou moje lyfjen,
En my: de pocken wil der uit.
Geen beter raat, als, dat we, aan 't ykant,
By Marten Luthers Nieuwe Kerk,
Daar d'Engel uithangt, gaan, om byſtant;
Dan die vent heeft altyd drok werk,
Van Venus-ziekten te genezen;
Om dat die konſt in zyn geſlagt
Is, daarom wil daar elk een wezen:
Al had men noch zo lang gewacht,
Hy weet 'er raat toe. Meiſter Dreſſer,
(Zei leſtent een Hoogduitzer hans)
Der gantſcher werrelt heft kein beſſer!
Dien dicken duvel ziet 'er kans
Toe, ſchoon men duzentmaal bedurven
Was, als 'er nimant raat toe weet:
Wanneer men maar ſlegs niet geſturven
Is. Andre meiſters zyn geen ſcheet,
Noch quat, by hem te reeknen, waardig:
Hy is de baas van outs her of:
Hy helpt ze vylig, frai, en vaardig;
Met kunſt, en uitgelezen ſtof:
Daar 's altyt ſjankers, druiperts, glimmers,
Of kroppers, ſpaanzekragen, en
Klap-oren, pokken, en wat ſlimmers,
Dat elk juiſt zo niet noemen ken,
En wat men meer kan proſpereren,
By 't ſpel van roemſteek, en piquett:
Hy 's altyt bezig in 't cureren:
d'Een in, den ander buiten 't bet:
Daar zynde: valt 'er niets te vrezen;
Dieshalven laat ons by hem gaan!
Myn lieve wyfje! 't moet doch wezen,
Dat ken je mackelyk verſtaan:
Die dikbaſt zal ons wel genezen;
Dies gaan we 'er maar na toe, wyl 't tyd
Is; anders, heb ik wel gelezen,
Men raakt zyn ſnavel zomtyds quyt,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of 't een, of 't aêr, van catze, of connie.
In 't kort, men geeft zich in de kuur;
En zo kreeg meester Dreſſer monnie:
Doch, tot u trooſt, hy was niet duur,
En, wyl ge 'er zo frai afgekomen
Zyt, wort de vorige manier
Van doen, weer by der hant genomen:
Men leeft weer na de ouwe ſwier,
En dient weer onder Venus vaantjen;
Daar komt profyt af, en 't gaat ſchoon:
Zo krygt men dan, voor 't oude baantjen
Ook al weer 't oude en 't zelve loon;
Dat is, de pocken, of zyn makkers:
Dan alweer na die zelve man,
In d'Engel, die van zulke ackers,
Zyn oogſt haalt; en hy groeit 'er van,
Zo vet, als Zint Antonies verken:
Die dikbaſt barſt ſchier uit zyn vel:
Want hy verſtaat zich op die werken,
Wel tienmaal meer als duvels wel.
Dan is 't: nou wyfjen, 't zal weer tyt zyn,
Voor ons, om uit te zyn om baat:
Wy moeten doch de pokken quyt zyn;
En daarom: 'k weet geen beter raat,
Als meeſter Dreſſer weer een kuſting
Te brengen, zo je 't zo verſtaat.
Of willen we na Doctor Ruſting,
Te Schermer? dat is ook niet quaat:
We gaan, aan d'haringpackers Toren,
Maar dingſdag, in de Schermer ſchuit,
En zyn 'er zavonts: zeg te voren
Maar, by de buren, dat we eens uit
Gaan, om plyzier, om onze vrinden
Eens te bezoeken; tot we 'er moe
Zyn; kom, verzietje van ſchoon linden,
En varen we na Schermer toe;
Of, in den Engel. Ondertuſſen
Vergat je lui, dat je al 't profyt

Weer,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Weer, door de pok-kuur moeſt verbruſſen:
En zomtyts waar je 't gelt al quyt
Gemaakt, van die, daar 't afgekregen
Was, die 't de hoer al afgezett
Had, als hy maar zyn wil, ter tegen
Geboet had, eer hy eens van 't bedt
Was; als hy 't ſchotbeeſt al bedorven
Had; waar door gy bedorven wiert:
Dies zyt gy zonder hulp geſtorven.
Wort gy dan, buiten reen, verciert,
Met ſotskap, ſlab, en rachebellen,
En alles waar men mee gewent
Is, gecken, hier ten toon te ſtellen?
Of twyffel je, of je al gecken bent?
Zo denk, of al 't gezeide leven,
Iets in zich heeft, als zotterny?
't Wert hier geen andre naam gegeven,
En gy komt zeer gemaklyk vry,
Indien gy daar mee vry moogt raken:
Dan 't is geen klyne zothyt, goet,
En lyf, een aêr gemeen te maken,
Op dat die daar zyn wil mee doet.
Indien men u geen andre ſtraffen,
Als, dat men u in 't gekhuis bant,
Voor uwe zothyt, zal verſchaffen,
't Kan zyn, om dat gy uitgebrant
Zyt, in den gouden Engel, daar je
Gezuivert, en gevaagt bent; en
Is 't niet geraden, ik verklaar je,
Dat ik het dan niet raden ken:
Want die van 't morbum gecureert wort,
Het zy dan, dat hy in de cuur,
Geſtooft, geſmeert, of gepurgeert wort,
Die is genoeg in 't vagevuur.
Ook zyn hier immers onder deze,
Die in der daat iets waren; maar
Die wilden ſchynen meer te wezen;
Waarom ze haar mid'len, allegaar,

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verpronkten; en terwyl verkeerden,
By veel ſmarotzaarts, daar ze wyn,
En 't geen die wilden, aan ſpendeerden,
Om akskaks banjerheer te zyn:
't Welk maar zo lang continueerde,
Tot al het geltjen uit de kas
Was, daar dan zelf de gek mee ſcheerde,
Die, daar 't door opgehulpen was:
En ben je, doe, daar al voor gecken
Om uit gekreten, wat zal hier,
Doch hier tot u verſchoning ſtrecken,
In 't geckenhuis van 't vagevier?
Daar zie 'k ook noch een zoort van ouden,
Wiens bloem verſtoven was, voor 't kaf,
Noch jonge, en ſchone vrouwen trouden;
Waar door zy, ſnel, en wel, in 't graf,
Als of ze 'er haaſt by hadden, lieppen;
Waar voor de jongens, hun op aart,
Al met de naam van gek uitrieppen:
Dies raad ik, dat ge u klagten ſpaart,
Gy op- en onderaartze zotten,
Bedenkt u wel: gy hebt abuis:
Laat u maar ſlegs wat heen beſpotten,
In 't vagevuurze laaſrus huis.
Zo 'k, die daar gints heen ſtaan, eens vragen
Wou, of men haar geen onregt doet,
Ik wed, zy zullen zich beklagen,
En zeggen; dat me haar eren moet;
Om dat zy by de boeren, Schepen
Geweeſt zyn: maar, ô malle bloets!
Men heeft u uit den hoop gegrepen,
Om dat je een bek of twee vol goets
Had, meer als jy in een etmaal vreten
Kondt; niet om datter imant dacht,
Dat jy meer als een aar zout wezen;
Maar gy, gy hebt u zelfs geacht,
Veel meer, en beter, als te voren:
U hoogmoet wies by ponden aan,

Van

Van dat gy Schepen wiert verkoren;
Doe waart ge een Banjerheer, in waan:
Quam u een deeglyk menſch ontmoeten,
Al ſchoon die u blootshooft voorby
Ging, gy wout hem niet blootshoofts groeten;
Schoon dat hy tienmaal meer als gy,
Van waarde, en van verſtant, mogt wezen:
Men nam een ezel in den Raat,
Om dat hy diſtels op zou lezen:
Maar gy veranderde in der daat,
Van boeren ezelen, in bokken:
Hoe kon 't ook anders zyn? gy waart
Maar by de beeſten opgetrokken:
U groven boks en ezels-aart,
Had gy die laten in de ſtallen,
By uwe makkers blyven, 't had
U mede boeren wel gevallen:
Maar gy, als gy op 't kuſſen zat,
Kont noch u beter wel wat foppen:
Gy beelde u in, als of 't verſtant,
Van uws gelyken, ezelskoppen,
Bequamer was, het platte lant,
En deſſelfs opgezeten boeren,
Hun regt te mainteneren; en
Daar over 't groot gezag te voeren,
Als zelfs u beter. Ezels! ken
Je niet begrypen, dat het zootjen,
Dat u tot Medeſchepen koor,
U maar alleen ſlegs, voor een ootjen
In 't cyffer, ſtelde; om dat gy, voor
Haar, kont een nulletjen verſtrecken?
't Was, om dat haar authorityt,
Wat ſchynen zou, by zulke gecken,
Als gy, en uws gelyken, zyt,
Staat een alleen: 't is maar een eentjen: (1)
Maar zet een nul daar by, 't is tien, (10)
Een kanjer, by een brekebeentjen,
Is altyt frajer aan te zien:

Maar

Maar regt contrarie, zulke zotten,
Als gy, by wyzen, munten uit:
Hun zothyt hoort men maller knotten:
Haar gantze wezen, en geluit,
Vertoont zich maller, by de wyzen.
Gy, die zo dom als beesten waart,
Quaamt uit u koestront te verryzen,
Gelyk een vlieg, en vloogt te paart;
En meenden, dat gy duvels ygen
Waart, als gy Schepen waart: maar neen;
Men kon juist doe geen dommer krygen,
Voor nul te strecken, by een een:
En 't was de mode al lang voor dezen,
Gelyk men by de boeren ziet,
Daar moet een gek op 't Raathuis wezen;
En wist gy ezels dat noch niet?
Maar 'k sweer, men had u, van zyn leven,
Wyl onze wet het niet en lyt,
Geen plaats in 't gecken huis gegeven,
Ten zy om u hoogmoedighyt.
Maar ziet my daar die arme droezen
Eens druilen, die daar ginter staan!
Hoor hier jy beesten; is 't met roezen,
En met je beurs, nu heel gedaan?
Kunt gy de plaag wat maklyk dulden,
In 't onderaartze geckenhuis?
Gy, die u blaas, met nat, vervulden,
Tot datter endlyk munt noch kruis,
Per kas was! die in brandewyntjes,
In stinkhont, sjap, jenever, (of
Hoe noem je 't helze tuig?) geen klyntjes
Geconzumeert hebt; heb je stof
Om over u onthaal te klagen?
Ey, denk eens hoe dat wyf, en kint,
Gebrek, en armoe, moesten dragen,
Als gy al speelde: noch een pint,
Noch een kan wyn, of noch een glaasjen
Rossolis, brandewyn, of sjap.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat waar je lui doe elk een baasjen!
Je ſoopt, gelyk om 't meeſterſchap;
En zeid, je moeſt je hart wat ſterken:
Maar, als het alles op was, moeſt
Je, tot je ſpot, van armoe, werken;
En daar mee was het uitgeroeſt:
Want, wyl men zag, dat gy niet zorgen
Wout, als maar voor de Waart, zo wou
Noch kramery, noch Backer, borgen;
Dies gingt gy ſmorgens dan, van rou,
Het lietjen van zint jutmuts zingen;
En principal het leſte vaars:
Dien inhout klonk op uwe dingen;
En 't was voor u doe noch wat raars:
Maar, had ge u zaken eerder willen
Betragten, als u kas voorzien
Was, en u goet niet door de billen
Gejaagt, zo zoud u niet geſchien
Als nu, hier onder by de gecken
Te wonen, in het Vagevier:
Komt hier, en opent uwe becken!
Wy hebben giſter, deftig bier,
En wyn, en ſjap, en al het resjen
Van zoopjes, ingeladen. Za!
Doe op je ſnats, ontfang het lesjen!
Waar wagt jy dronken beeſten na?
Nu (lieve Puisbuur) moet je weten,
Dat al die dronken gecken, wiert
Hun keel, en waffels, vol geſcheten,
Van herbergsduvels, met een ſliert,
Meer als die maats verzwelgen konden,
Doe zei die duvel weer: hebt gy
De reuk 'er niet noch in gevonden?
Altans de ſpecie was 'er by.
Wat ſta je lui daar zo van varren!
(Vervolgde hy) gy die ginter ſtaat,
Zyt noch van 't argſte zoort van narren:
Ben je noch niet machtig quaat,

Om

Om dat je in 't gecken gilt geſtelt wiert?
Hoor! doe je op aart met ziekte, en pyn,
En wat zulks meer mag zyn, gequelt wiert,
In plaats, van goede medicyn,
By brave Doctoren, te zoecken,
Zo liet ge u, van wat broddelaars,
Apteekers, en alzulks, bedoecken;
Die ſpoelden u de keel, en aars,
Met hun cliſteriën, en dranken,
En allerhande mengelmoes,
Regt pas, om zulke malle kranken,
In 't kort, hier onder, by de droes,
Te jagen: quam een Jan Potaſie,
En loog by mande vol; je kocht
Al ſtrak een deel, van zyn bagazie,
En hebt het in je lyf gebrocht.
Gy gingt met Hydens zelfs te rade;
Die gaven u al mee wat in:
Gy ſtelde u lyf in haar genade;
Maar zy, u beurzen, in haar zin.
Een boeren meeſter die maar prat zag,
En zig u quaal verſtont, als 't geen
In zynen aarsdarm, aan zyn gat, lag;
En diergelyke brekebeen,
Vertroude gy volmaakt u leven,
Als of 't een ding was, dat hy maar
Kon nemen, en dan weder geven.
Dus hebt gy gecken met malkaar,
Aan quynery, aan ziekte, en pynen,
Als of gy alles had gedaan,
Wat in u magt was, lopen quynen;
Tot ge aan u qualen zyt vergaan:
Had ge u een Doctor aanbevolen,
Zo had ge u gelt zo niet verquiſt:
Maar ge hebt u brodlaars laten folen,
Tot dat ze u endlyk in de kiſt,
In 't graf, en hier in 't gekhuis, kregen:
Hier zyt gy op u regte plaats:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En daar 's al vry wat aangelegen:
Dies voer maar nu ſlegs niet veel praats:
En zeg niet dat men u geen regt doet:
Want hier in 't geckenhuis, daar gy
Zyt, plaatſt men anders niet als ſlegt goet,
Vervult met ſtof van zotterny.
Of elders oit, wel dommer beeſten
Gevonden wierden, als dit ſlag
Van malle brynelooze geeſten?
Waar of men zotter vinden mag?
ô Aldermalſte van de zotten!
Gy ſchraapte u kaas, en zoute u vlees,
Om voor verderven, en verrotten,
Bevryt te blyve, en uit vrees
Of 't hout vergaan mogt, of verderven,
Zo zyt gy dapper in de weer,
Met boenen, ſchueren, teren, verven;
U yzer maakt gy glat, met ſmeer,
Of oly; middlen voor 't verroeſten;
En elk een wont gy aan dat goet
Noch niet gebruiken, maar het moeſten
Juiſt wel ervaarnen zyn: En doet
Het u nu zelf niet machtig wonder,
Dat gy u zelfs alleen, vergatt,
En droegt geen zorg, dat gy gezonder,
En dies te langer leven hadt;
Mits in u quynen, ziekte, en pynen,
Een Doctor te gebruiken, die,
Door konſt, en goede medicynen,
U van u quaal verloſte? zie
Zo kon 't u mogelyk gelucken:
Maar gy verquiſte u gelt en tyt,
Aan vodderyen, haak en krucken:
Dus raakt gy dan 't leven quyt.
Pots duvel! 'k zie daar noch de beſten.
O jy manhaftige oorlogslui,
Die achter af ſtaat als de leſten!
Wat heb jy lui daar voor gebrui?

Kom!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Kom! ben je dappere oorlogs knegten,
Zo moet je niet van verren ſtaan;
Gy moet ons van naby bevegten.
Wat leg je luy daar achter aan
Te pruttelen, en te muizebruien?
Zo je ons de neerlag gunt, wat zal
Dat fotzen kakelen beduien?
Zyt gy niet malder noch als mal!
Gy moet niet met u tongen ſtryden,
Indien ge ons overwinnen wilt.
Hoor! (zei d'er een) de droes mag lyden,
Dat wy hier in het gecken gilt,
En 't geckenhuis, met ſlabben pronken,
En met een zotskap elk op 't hooft:
Ik loof weratje dat je dronken
Bent, of altans van bryn berooſt:
Die duvel die ons hier beſtelt heeft,
Verongelykt ons, om dat hy 't al
Wat herwaarts komt, in zyn gewelt heeft.
Swyg, (zei die droes) dats mal gekal
Jou zotskap ſtrekt een ſtormhoet, maatje;
Want anders was je 't hooft ontbloot:
Je ſlab verſtrekt een harnasplaatje;
't Is ſchoot vry voor een rachelsſchoot,
Hoe! wout gy ongewapent wezen?
Dats immers heel en al niet puyk:
Daar zou men in de krant van lezen:
En 't is ook immers krygs gebruik:
Je moet je goetſchik waapnen laten.
Geen waapnen komen ons te pas;
(Zei d'ander) wy zyn geen zoldaten.
Hoor! (zei die droes) als 't oorlog was,
Heb jy lui velerhande tochten,
Spyt of 't in 't leger was, gedaan;
En met u zottentong gevogten,
Als of jet 't heir mee wout verſlaan.
Je waart, op dartig veertig mylen,
Ontrent geen vyant; en je kont,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van verren, al de buit al dylen,
Als of je al in batalje ſtont.
Jy wiſt van allerlye zaken,
Veel beter, als die geen die 't wiſt.
Gy wiſt een vaſt beſluit te maken,
Dat nimmer (in u zin) niet miſt.
Gy waart ſlegs raatslui zonder oordeel;
En krygslui zeer ver buiten ſchoots.
Gy kont altyt des vyandts voordeel
Bediſputeren op zyn groots.
Gy zout altans gewis geen byſtant
U vaderlantze vyant doen;
Want gy waart meer als vyants vyant:
Maar 't was u aars wis die zo koen
Was, dat ge 'er alles mee dorſt wagen:
Daar deedt gy ſtorm op ſtorm mee: daar
Mee, waart ge in alle ſware ſlagen:
U lerf was magtig dapper; maar
In 't ſlaan, in 't ſtormen, in 't verraſſen,
In plondren, in beleegren, was
't U meer als duvels quaat te paſſen;
Ja 't was u nimmermeer van pas.
Indien u tong mocht veltheer wezen,
Wanneer 't een ſtorm of veltſlag gaf,
Zo mocht de vyant zich wel vrezen;
Niet eene quam 'er levend' af:
Gy ſpaarde 'er wis niet eene het leven:
Want gy zyt wreet en boos van aart:
Gy hout niet van quartier te geven;
Ten zy gy zelfs verwonnen waart.
De droes meſſieurs! wat waart gy helden,
Van verren, met u blattertong,
In 't ſmalen, liegen, laſtren, ſchelden,
Als of daar d'ondergang aan hong,
Van 's vyants heir, en al zyn magten!
Sloeg 's vyants volk 'er duzent doot,
Gy kont dat naulyk vyftig agten;
't Verlies was altyt niet heel groot:

Maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar, bleef 'er een, van 's vyants troppen,
Daar maakte gy 'er hondert van:
Ja 't was met hondert niet te ſtoppen.
Gy loogt gelyk een oorlogsman.
Wat uwe lantsgenoten deden,
Was altyt goet: u vyandt deedt
Niet anders, als afgryſlykheden:
En 't zy hoe zich u vyant queet,
Hy deed altyt maar ſchellemſtucken:
Niets won hy, of 't was door verraat.
Gy gecken wiſt niet, dat de nucken
Des oorlogs, zelden iets, als quaat,
Contrarie 't borgerlyke leven,
Begrypen. Al wat ondeugt heet,
Zal me in de kryg een eernaam geven:
En die is dom die dat niet weet.
Doch jy lui kont dat niet beſpeuren:
Gy droegt de vyant zulk een haat
Toe, dat je hem zelf wel zoudt verſcheuren;
Want gy waart eewig op hem quaat:
Noit wiert 'er iets van hem geſproken,
Of ge hebt u aarswis, 'k meen u tong,
Daar ſtrak, vol booshyt, in geſtoken,
Als of daar 's lants behout aan hong:
En die niet mee met u woud ſnappen,
Daar waart gy ſtrak zo quaat op, dat
Ge hem wel wout zien aan ſtucken kappen,
Hadt gy maar moets genoeg gehadt.
Gy achte 't geen goet vaderlander,
Die met zyn tong niet magtig vogt;
Dus leverde gy dan malkander,
Als vry en dappre tongentogt.
Hoe dapper had ge u dan gequeten!
Gy hadt wel ligt, met huit, en haar,
U gantſche vyant opgevreten,
Indien 't een oſſen huſpot waar.
Maar waarom vogt gy dus van varren?
Waar toe doch was dat tong gevegt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat hebt gy regte domme narren,
Daar oyt of oyt mee uytgeregt?
Wiert 's vyants magt daar door vermindert?
Verloor zyn heyr daar door de moedt?
Of hebt ge hem iets daar door verhindert?
Wat heeft u malle narren snoet,
U Vaderlant, met zulks, tot voordeel,
En 's vyants nadeel, uytgewerkt?
Spreek op! geeft zelf daar nu van oordeel!
Wat hebt ge 'er hylsaams door gewerkt?
Dit maar alleen: twee grote nietten,
Die noch twee groter nietten, in
Een bodemlose sluytmant gietten;
En vegten daar na om 't gewin.
Indien u Vaderlant geen krijgers
Had, als alleen van zulk een zoort,
U vyant liep, spijt zulke drygers,
Het lant af. Ziet gy regtevoort
Wel, dat gy van de domste mallen
Zyt, die hier, in ons gekkenhuys,
Tot ons parlott, heronder vallen?
Kom, maak dan maar niet veel gedruys;
En sparr u snatsen fraytjes open!
Daar is op aarde zo veel drek.
En stank, en wintstrijt, uytgelopen,
Dat alles leeg is: doe je bek
Maar op! men zal ze weer vervullen,
Eer dat je door gebrek verdroogt.
Met stront, en stank, en zulke prullen,
Als gy 'er 't meest op aart uyt spoogt.
Op staande voet nu, wiert haar, even
Gelijk ik van de dronkerts zey,
Dat zelve deel, en lot gegeven;
En ook die zelve praat daar by.
Nu wiert, op horens, en cornetten,
Als mede, op flasjolett, en fluyt,
Geblasen; zelfs ook op trompetten:
Ik dacht, wel wat of dit beduyt?

Een

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een duvel met een koper keelgat,
Riep, met een ſchrickelyke ſtem,
Als of hy wel een keel te veel hadt:
Gy geeſten al den brui! ehem!
Valt aanſtonts allegaar ter neder!
Zint jeuns proceſſie komt hier aan!
Hun hyl'gen dag verſchynt hier weder!
Wyk wat ter zyden! maak ruim baan!
Op dat men vry en vrank paſſeren
Kan; en zyt allegaar devoot;
Wyl wy dien groten Hylig eeren,
Per hyperdouliam: zeer groot
Acht Lucifer dien groten Hylig,
Zint Jeun; om dat hy, op der aart,
De naam der duvelen, gants vylig,
Voor ydel noemen, nauw bewaart:
Hy ſchelt ze, voor ongure beeſten,
Ligtvaardig volk, en ydle maats,
Voor vloeckers, en voor dartele geeſten,
En voor een oorzaak van veel quaats,
Dies Duvels naam ligtvaardig noemen:
Hy maniteneert onze eer, dies voort
Aan, zal men hem als hylig roemen,
Met al die geen die van zyn zoort
Zyn; en haar in proceſſie dragen,
Door heel de hel, en vagevier:
Dits Lucifer zyn wel behagen,
Begeerte, willen, plyzier.
Men maakte dan een ruimer ſpatie;
Daar door paſſeerden, paar aan paar,
Een lengte duvels, 't was een ſtatie,
Als of het een begrafnis waar,
Die Duvels met gevlerkte wiecken,
Als vleder muizen, allegaar,
Die droegen, lang geſtangde piecken,
Met gloejend yzer boven; daar
Op net geklede menſſen zaten,
Van beide zexen, man en vrou:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En 't ſcheen, of ze al ſomtyts wat praatten,
Maar dat het niemant horen wou;
Altans, ik konder niets van horen:
De mannen was het hayr geſneen,
Tot eventjes beneden d'ooren;
En van dat zootje was 'er geen,
Of was gekleet in bruyne kleren;
Zy keken ſtemmigjes, en prat:
Altans het ſchenen luy met eren;
En 't ſcheen, men haar verheven hadt,
Op dat men ze zou reſpecteren:
Maar 't gloejend yſer in haar gadt,
Scheen 't wouden ze ſeer graag ontberen;
Wyl elk daar op te wrimmelen zat,
Als of hy peper in de maars had.
Dan riep men; ſit daar boven ſtil!
Zo dat men ze daar voor wat raars had:
Maar eene, die voor albedill
Van deſen omgang, ſcheen te ſpelen,
Deed dan, met graviteyt, het woort,
Met grover ſtem, en luyder kelen:
Gy geeſten, en gy ſpoken, hoort!
Myn heer de duvel wil mits deſen;
Dat alle maanden, eenen dag,
Ter eren van ſint Jeun zal weſen!
En dat men die, zo fyn als rag,
De leſte van de maant zal vieren!
En met een ſchonen ommegang,
Gelyk als heden, zal vercieren!
En, op dat die ſint Jeunen, lang
In eer, en in hun weſen blyven,
Zo zal menze, als een zeef door boort,
Zeer ſtyf, met zout en peper wryven;
En leggenze in de pekel; voor 't
Beſchimmelen, en voor 't verderven,
Want, als menze hier heeft, wil myn heer
Niet, datter een zint Jeun zal ſterven;
Om daar dan, endlyk, jongen, weer

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van aan te tezen, of ze op aarde
Verſtorven: Lucifer, myn Heer
Die hout dat volk in grote waarde
Dewyl ze altyt om zyns naams eer
Gedurig d'oorlog declareren
Met ernſt: Verſtaat gy ſpoken dat?
Wie dit zal contravenieren
Zal daatlyk Lucifer in 't gat.
Ik, die dit op een paaltje droomde
Digt op het kantje van de ſloot
Als die doe nergens voor en ſchroomde,
Verzeker je dat ik verſchoot,
Als ik een ſteentje aan myn ſnater
Kreeg, en viel plof van boven neer
Maar bolta van de paal in 't water,
En hier door dan ontwaakte ik weer:
Dat was den Doctor zelfs die gooide,
Die trof doe juiſt ten eerſten wis:
Hoe of hy doe juiſt zo net rooide
Van tien is aêrs wel zeven mis.
Jou zuſters duvel! zyn 't maar dromen?
(Zei Poes) ik meende, dat je waart
Uit hel en vagevuur gekomen;
En dat je 't alles in zyn aart
En ygenſchap wel door gekeken
Had, en is 't maar een fotzen droom?
Kom van jou dromen al dat preken?
En word je daar van noch zo vroom?
Wat bruit my die gedroomde oratie?
Daar is niet waardig op gelet:
Ik ſchyt eens in die predicatie;
Ik gun 't je wel (zei Kol) dat vret!

Gy die dees Kattendroom gelezen
Hebt, als ik daadlyk ook noch dee
Wil je evenwel in 't vaagvuur wezen
Spreek my niet aan ik wil niet mee.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

DOCTORS PLACCAAT

OF

D'AANSPRAAK EENS DOCTORS AAN DE PATIENTEN.

GY die door quynery, of ziekte, of ſware pynen,
Of uiterlyk gebrek, moet, na de medicynen,
Om trooſt, en baat, uitgaan, tot zulken ſpreek ik hier!
Wie hulp van my begeert, let eerſt op myn manier!
By d'opperheerſcher, moet gy 't eerſt, om byſtant wezen
Zo zal zyn knegt, u dies te zekerder genezen.
Bidt Godt, dat hy u wys, alzulk een konſtig man,
Die hy dan zeegnen wil, en u geneze kan.
Maar denk dan niet: ik wil 'er beſte nu van hopen
En ſlegs, na d'eerſte kruk, of lomp, de beſte lopen,
Dat is geen wys mans werk: het leven is te waart:
Een kruk helpt u, in plaats van ziek, licht onder d'aart
Of is u accident voor 't oog, en maar uitwendig,
Ligt wiert gy krom, of lam, of anderzints elendig;
Dat is de mening niet, verneem dan vlytig, waar
Een man woont, in de naam, en daat, een konſtenaar
Geleert, geluckig, en voorzigtig in zyn zaken

Godt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Godt wil die gaven aan geen bok deelagtig maken.
Een boer voegt by zyn vee: den ezel voegt zyn laſt:
Maar by de ziecken voegt een welgeſlepen gaſt. (wen
Men moet geen mannenwerk aan kindren toevertrou-
Het gelt het leven, te verliezen, of te houwen;
Dat is geen klyne zaak, dies paſt wel op u ſtuk;
En kies een konſtenaar, in plaats van haak of kruk,
Eer dat gy 't leven, of het lichaam laat verderven:
Maar wilt gy wagten, tot in d'ogenblik van ſterven;
Of, tot u quaal niet meer, na my, nog midlen, vraagt,
Om dat u girighyt u, meer als reedlyk, plaagt,
Zo wagt vry langer; 't mag met u zo veel wel ſchelen:
U vrinden zullen, van u goet, te ruimer delen:
Maar, zo gy 't leven, en gezonden leden, mint,
Zo ziet wel toe, dat gy de girighyt verwint:
En wagt niet al te lang; want vroeg by tyts begonnen,
Wort zo veel t'eer volbragt. Geen quaat wert eer ver-
wonnen
Als in 't begin; dan wort een quaat veel eer geſtuit.
Een jong geplantte boom die rukt men ligtlyk uit:
Maar wort hy out, en heeft ſyn wortels diep geſchoten,
Zo laat hy zich zo licht niet van zyn plaats ontbloten.
Hoe menig quynt 'er wel, of raakter in de kiſt,
Om dat hy by een kruk zyn ſchone tyd verquiſt,
Een waan wys brodlaar wil de naam van meeſter voeren
Ja zelf als Doctor: dus bedriegt hy ſlegte boeren,
Tot dat het quaat verargt in wezen en in graat.
Wat meent gy? dat gy dan dien lomp van pas verlaat?
Neen. Waart gy daatlyk by een ſchrandre geeſt geko-
men,
U quaal was moogelyk van u af, en weg genomen;
Maar, wyl de ziekten zich verargren, door de tyd,
Zo raakt ge u accident zo ligt als eerſt, niet quyt.
Men helpt zo haaſt geen verouderde gebreken,
Als varſſe. Maar men vint 'er, die zeer godloosſpreken:
Alleenlyk van Godt komt my myn ziekte en pyn
Godt zal my helpen, 'k wil noch luſt geen medicyn.
Dats mal of girighyt. Maar waar toe dat gekakel?

Waar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Waarom verzoekt gy God, en yscht van hem mirakel?
Hebt gy 't aan Godt verdient, meer als Hyskias deedt?
Ey waarom doet gy doch de moeite dat gy eet?
Gy weet wel, schoon dat Godt u honger heeft gegeven
Dat gy, als hem belieft, kunt zonder eten leven,
Wel waarom eet gy dan? of zyt gy d'honger moe?
Of schryft gy Godt, in dit stuk, zo veel magt niet toe?
Maar hoor! Godt schiep de spys, op dat gy die soud eten,
Wanneer u hongert; en zyn woorden doen u weten;
Dat hy de medicyn voor die geschapen heeft,
Die ziek zyn, wyl de mens niet na behoren leeft.
Als gy de medicyn gebruikt, en Godt die zegent,
Zo dankt dan Godt voor 't goedt dat u aldus bejegent.
Wanneer gy dan by een verstandig Doctor zyt.
Zo denk dan niet: ik ben myn quaal nu al schier quyt,
Het gaat zo snel niet toe: men heeft een tyd van noden:
Na 't onkruit is, om met zyn wortels, uit te roden.
Begin en ent gelyk te zien, begeert een zot.
Maar neemt al wederom u toevlugt strak tot Godt:
Maar, voor u Doctor, moet ge aandagtig, u gebeden,
Tot Godt, zo innerlyk, als voor u zelfs besteden.
Den Doctor is gewis Gods ygen instrument;
Waar door den Schepper 't quaat genadig van u went:
Dies bidt dan Godt, dat hy uws Doctors handel zegen:
Want zegent Godt hem niet, zo gaat u alles tegen.
Des Doctors wyshyt, en der medicynen kragt,
Zyn, zonder zegen, gants gering, en zonder magt.
Het instrument alleen, kan niets met allen werken;
Dat kan men aan de byl, de graav, en zabel, merken:
Geen byl, hoe scharp gewett, spleet oit een hout aan twee,
Ten zy de klover 't zelf met ygen handen dee:
En zonder graver, kan de graav geen aard om keren:
Zo kan de zabel ook geen vyant overheren:
Ten zy door 's krygsmans hant. U Doctor is 't geweer;
Zo Godt hem niet regeert, zo lyt u hoop ter neer:
Dies bidt aandagtelyk voor u en hem te zamen:
Zo doet u Doctor ook: daar zegge God op AMEN.

Wan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wanneer dit alles nu, gelyk als 't hoort, geſchiet,
Zo volg uws Doctors raat, wijk van zyn order niet:
Al wat hy u gebiedt, of verbiet, ſteunt op reden,
Die gy u niet verſtaat; ſtelt u daar mee te vreden:
Het is zyn ſtudie; en hy is 'er op geleert:
Wat u aangaat, gy zyt daar op niet geſtudeert.
Indien u vrinden, of bekenden, willen raden,
En zeggen: doet eens dit, of dat, het zal niet ſchaden;
Zo laat u antwoort zyn: myn vrinden ſpaart u praat:
Want, wyl ik doctren wil, zo volg ik 's Doctors raat.
Een lyder moet zyn oor na nimants raden voegen,
Als na zyns Doctors raat, en daar ſich mee genoegen.
Die 't niet geleert heeft, is u leven niet vertrout;
En dies verwerp zyn raat, al ſcheen ze u goet als gout.
Maar, wil u quaal niet haaſt na medicijnen luyſtren,
Zo moet ge uws Doctors eer, daarom, niet ſtrak verduyſtren,
Al kreegt gy ſchoon geen baat, en 't had al lang geduurt;
Want gy hebt Godt, noch ook zyn ſegen, niet gehuurt,
Om u ten dienſt te ſtaan: maar overdenkt u leven;
En toont berouw, dat gy Godt oorſaak hebt gegeven,
Dat hy u niet verhoort; en houdt met bidden aan;
Zo ſal 't noch endlyk, als 't Godt wil, na wenſchen gaan.
Die, die verdriettig, van den een na d'ander lopen,
Die moeten dik wils, haar verderf, wel duur bekopen.
Wie blyft, beklyft; en wie lang aanhout, die verkrijgt.
Bidt Godt, dat hy zyn oor na u gebeden nijgt.
Die, die haar Doctor, noch een metgeſel verkieſen,
Staan apparentie, gelt, en leven te verlieſen:
Zy komen zelden met malkander over een:
Elk agt het zyne beſt. Blyft gy by eene alleen.
Wanneer gy my dan, tot u Doctor, hebt verkoren,
't Geen hier geſchreven is, beding ik van te voren:
Ik zeg uytdrukkelyk; hier moet gy toe verſtaan:
En wie dat zo niet wil, die blyf hier vry van daan,
De ryke en kalis, heeft hier een en 't zelve voordeel.
Ik onderwerp my Godt, en anders niemants oordeel.
Ik volg myn ygen hooft, het zy by groot of klyn:

't Geen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Geen ik u voorſtell, moet gy mee te vreden zyn.
Nu wil ik endlyk dit, als nodig, niet vergeten:
Zo d'een patient, hier komt, van d'ander, iets te weten,
Dat hymlyk blyven moet, en zeit dat andren weer,
Die lyd ik in myn huis, van die tyt af, niet meer:
Men moet een hymlyk quaat, niet verder overdragen.
't Is billik dat men hier zyn quaal vry uit komt klagen.
Des Prieſters biegtplaats, en myn huis (ter zaak van my,
En myn patienten) 'k acht ze beide al even vry.
Men mag my alle ding vrymoedig toevertrouwen:
Hoe ſchandlyk 't ook mag zyn, ik zal 't verborgen houwen.
Dit is 't nu all' waar men zig hier na reguleert:
Op dat die 't weet, wie hier gelyk patient verkeert:
Zo zyt gy 's Doctors, en den Doctor u verluſting;
Zo Godt zyn zegen geeft. Dit wenſt u' *Doctor Ruſting*.

Godt gaf, Godt nam.

Een zoort van menſſen, doch meer harſſenloze geeſten;
Niet beter, maar een ſlag wel arger, als de beeſten,
Veragt, en laſtert, Godt: ons eenig oppergoet:
Wort een van deze, ziek, die zeit dat Godt het doet.
Ach! (zeit men) 't is Gods wil dat ik dit quaat moet lyden!
En, wyl het Godt zo wil, zo kan het nimant myden!
Gods laſterlyk gezeg! ô goddeloze taal!
U Schepper, noemt gy die een oorzaak van u quaal?
Godt gaf u ſpys, om door te leven, zult gy weten;
Maar gy, 't ſchynt of gy leeft, alleen maar om te vreten.
Wanneer gy nu en dan u maag hebt overlaan,
En endlyk daar door ziek wort: heeft dat Godt gedaan?
Als gy met rawe ſpys u maag vult, als een verken,
En daar door ziek wort, zyn dat dan u Scheppers werken?
Als gy van zout en zuur, en ſlym'ge zuiker ſmult,
En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En daar door ſiek wort, is dat dan u Scheppers ſchult?
Als gy u zelfs gewent in ſnoepery te byten,
En daar door ſiek wort, voegt u dat, u God te wijten
Als ge om u ſmaak, u voedt, met ongezonde ſpys
To ziek zyn toe, heeft Godt die ſchult? is dat Godts wys?
Wanneer gy van u maag een vuilnis vat wil maken.
Als gy, door luihyt, aan de ſcheurbuyk komt te raken.
Als gy te veel, met wyn en bier u keelgat ſpoelt.
Als gy met karndemelk en wei, u bloet verkoelt.
Als gy u bloet verquiſt, met al te veel vrouwereu.
Als gy u warmte ſpilt, met al te wynig kleren.
Als gy des winters, turf, en hout, tot warmte ſpaart.
Als gy door dit, en meer, allengs een ziekte gaart;
Komt dat dan all van Godt? gy zyt 'er zelfs aan ſchuldig.
't Is u ſchult maar alleen. Was God niet zeer verduldig.
Wanneer gy 't hem op legt, hy ſtrafte u op de daat:
Niet Godt, maar gy alleen, zyt oorzaak van u quaat.
Gy laſtraars als gy zyt, gy kort u zelfs het leven.
Niet God, maar gy hebt zelfs de quaal u zelf gegeven.
Allengskens hebt gy 't quaat by beetjes opgegaart,
En wort het niet gewaar, al eer 't zich openbaart.
Maar vraagt men die dan: of zy niet medicyneren?
Zo zeggen zy, dat zy geen medicyn begeren:
Godts hant is overal: Godts hant is onverkort:
Hy weet dat ik 'er ben, en ook wat dat my ſchort:
Godt gaf, Godt nam, zeid Job: Godt zal my wel genezen;
Ik laat het op hem ſtaan: daar moet het wel mee wezen:
Godt gaf my ziekte, en ik laat alles ſtaan op Godt;
Want myn gezonthyt is niet in de Aptekers pot.
Indien men vraagt: heeft Godt dan zo veel medicynen
Vergeefs geſchapen? zelfs den Doctor? moet men quynen,
En ziek zyn, zonder hulp by die te zoeken? hoe
Spreekt Chriſtus dan de mens met deze woorden toe:

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die geen die ſiek zijn, is de medicijn van node.

Die text verſtaan zy niet; of 't is by haar geen mode.
Zy geven, in haar ſiekte, om Bybel noch Schriftuur:
Maar blyven by haar teem, zo vaſt gelyk een muur.
Maar, gaf Godt ſiekte, en heeft hy honger niet gegeven?
Kunt gy niet, als Godt wil, wel zonder eeten leven?
Ey waarom eet gy dan? of zyt gy 't hongeren moe?
Miſſchien betrout gy Godt niet alle dingen toe.
Ik weet waar 't ſchort: men zoud wel haaſt een Doctor halen:
Liet die ſich, met Godt loont, of groten dank, betalen,
Maar, wyl den Doctor werkt, als ider doet, om loon,
Zo willen zy, dat Godt, aan haar miracul toon';
Als of hy 't ſchuldig was, voor haar godtvruchte daden.
Een Chriſten roept God aan, om zegen, en genade,
Wen hy de medicyn, na 's Doctors wyzen raat,
Voor zyne quaal gebruikt: en geeft hem Godt dan baat
Als hy de medicyn door zyne goethyt zegent,
Zo dankt hy Godt, voor 't goet, dat hem aldus bejegent.
Een Chriſten eyſt van Godt niet, dat hy wondren doet:
Hy weet wel, dat men Godt zo niet verzoecken moet.

Het goede doen, en 't quade laten
Beſtaat niet in gewigt noch maten:
Al 't ander werelts doen, beſtaat
In ordentlyk gewigt, of maat.

Heeft Godt u, voor u dartel leven,
Een ziekte of pyn, tot ſtraf, gegeven;
Zo weet, dat hy de medicyn,
En Doctor, ſchiep, tot ziekte, en pyn.

Geen onverdragelyker geeſten,
Als zommig ſlag van domme beeſten,
Die, 't geen haar in haar ezels hooft,
Schoon waar, niet kan voor waarhyt komen
Maar 't ſlegs voor logentaal gelooft,

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verzierzels, fabulen, en dromen.
Zulk ontuig is dat volk, dat niet
Gelooft, als 't geen het voelt en ziet.

Wie nimmer buitens lants verkeert heeft,
En geen ervarentheid geleerd heeft,
En daar by dom is, altemaal
Is 't wonderwerk, of logentaal,
Wat hy van buiten hoort vertellen:
Zulk vonnis durft hy aanſtonts vellen,
Of woud, dat hy daar van, terſtont,
Be-eedigde getuigen vont.

Wie zelfs gewoon is, veel te liegen,
Meent altyt dat men hem bedriegen
Wil; en hy meent dat elk een liegt,
Om dat hy zelf zo veel bedriegt.

Gy vrome Catholique zielen!
Laat u door vuur noch vorſt vernielen,
In 't fotzen vagevuur; maar ſtuur
(Als ik) u kat na 't vagevuur;
En zoek daar zelver niet te komen;
Zo hoev je voor myn kat zyn dromen
Geen zorg te dragen: laat je raan;
Licht kom jer anders noit van daan.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

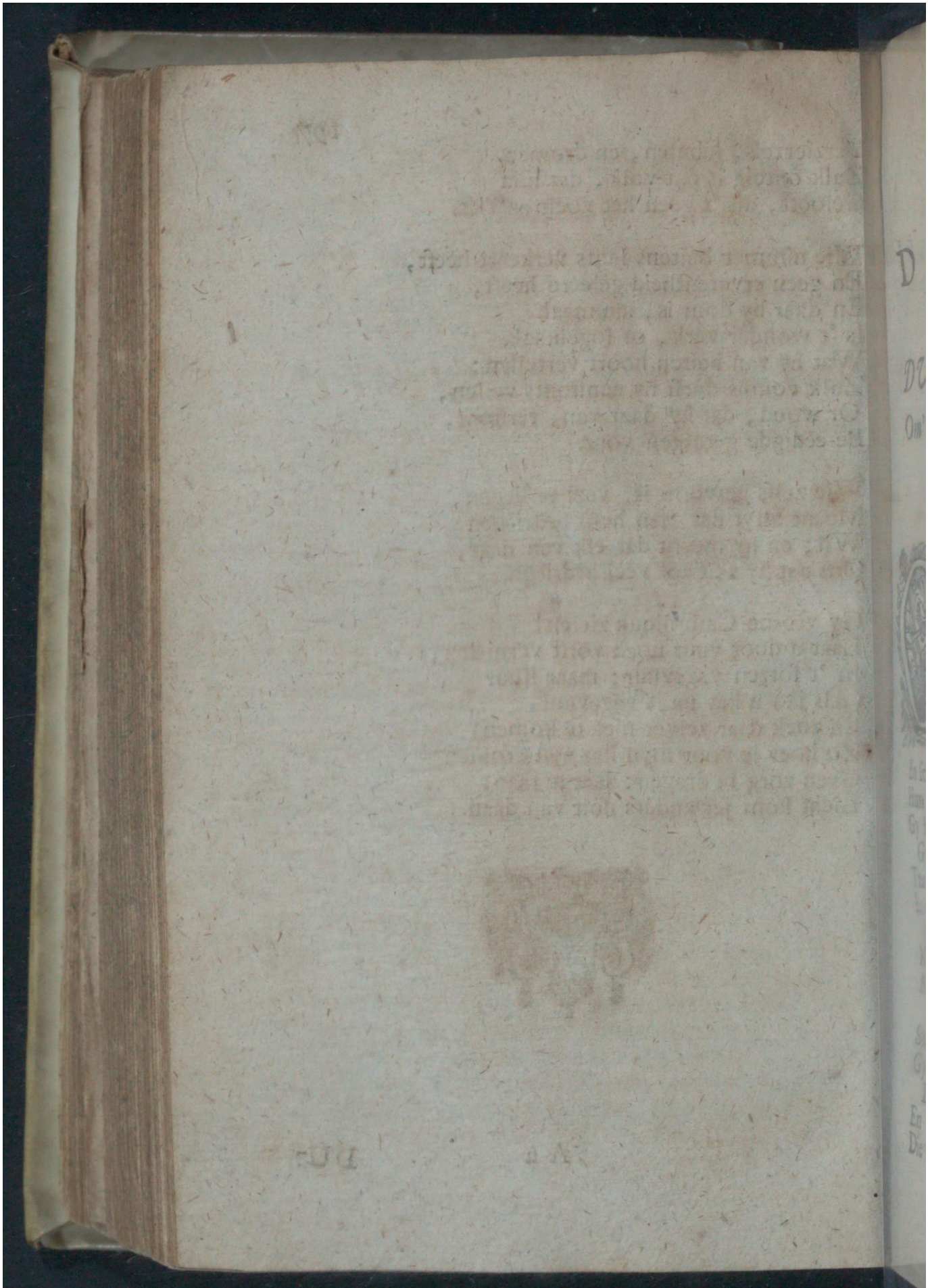

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

DUVELS LEVEN

Onder de

DUVELEN,

Ofte

DUVELS DISPUYT

Om't Opper-Duvelſchap, terwyl den opperſten Duvel geketent leit.

ONlangs geleden, was hier onder
Al vry wat woelens; 't was geen wonder,
Wyl Robdobdob, Tamboer majoor
Van 't helſche Leger, zyn Tamboeren
Beval de Trommelen te roeren,
En ſchreeuwde, op deze wyze, voor
Hun logement: Gy rommel geeſten!
Gy hontsfots tuig van trommel beeſten!
Gy wisjewasjes tuig! her uit!
Tza! gord' u trom op zyd' gy ſchurken!
En brui 'er op als jonge turken!
Ja, ſchoon je 't kalfs vel ſtucken bruit,
Men zaljer anders niet voor geven,
Als maar een oorvyf zes of zeven,
Om dat het nu de zaak vereiſt:
Sla mars, vergaring, noch revelje,
Gy hak en krucken of ik zelje
De bockel ſchuren, dat je veiſt:
En wie retrait ſlaat, of chamade,
Die zal 'er duzent jaar voor braden:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want wy zyn 't hachje noch niet quyt:
Maar ſla d'alarm, en die ter degen,
Daar leit nu vry wat aan gelegen:
En ſchreew vry dat je je beſchyt.
Alarm! alarm! alarm! 't is gaande!
Ja ſchreewend', en de trommel ſlaande,
Gelyk. Tza ſcheerje, en op een pat!
Al wie van dees myn order miſſen
Zal, raakt, gelyk hy licht kan giſſen,
In Lucifer zyn gryze gat.
Wanneer nu al die legioenen
Tamboeren, en de Guarnizoenen
Der hellen, door d'alarmen ſlag,
En, door d'alarmroep deden daavren,
Klom, al wat nicker heete, en klaavren
Kon, uit hun kotten voor den dag:
En, wyl 't noch nacht was, was 't geen wonder
Dat dien alarm (gelyk een donder
Verbaasde boeren maken kan)
Een deel verbaasde nickers maakten:
Want al de helſche kotten kraakten;
En alles daverde daar van.
In 't kort, op deze nacht alarrem,
Raakte ieders kop en ooren warrem,
En heel de hel in rep en roer;
Zo datter nimant was, of 't ſlapen
Verliet hy, en quam in de wapen:
Ja zelf de droely en zyn moer.
Waar is de vyant? (zo was 't roeppen)
Men zalze gieren doen als poeppen!
Een ieder geev zich by zyn vaan:
De Generaals en Coronellen,
Die zullen ons in order ſtellen:
En alle ding zal heel wel gaan.
Een ſcheet zal wel gaan! (riep men ginder)
't Zyn gecken, die haar vyant minder
In rykdom, dapperheid, en moet,
Victaalje, kracht, en menigte, achten,

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als waarlykt blykt. Men moet wat wachten
Eer dat men zulk een oordeel doet.
Gints trok men rykelyk aan 't ſchreewen,
Val an den brui als jonge leewen,
Eer dat men ons de pas afſnyt!
Indien men ſchromen wil voor ſlagen,
Zo zal men ons de kit uitjagen;
En daar mee zyn wy 't hachje quyt!
Bet gins op, en van andere oorden,
Riep elk, men zoekt ons te vermoorden!
Eer morgen raken we op een hond!
Men wil ons hier de kit uit boenen:
En wis wy zyn gekloven hoenen,
We raken al den brui tot ſtrond!
Hier ſchreeuwd' men weer met luider kelen;
Daar zoud 'er meer als een mee ſpelen!
Wy op een hont; waar dan na toe?
Men zal 'er eerſt noch wat op letten;
Ja, kop en keel daar op voor zetten:
Men geeft het zo niet kamp. Wel hoe!
Daar teeg een andre troep aan 't brommen:
Waar is de vyant? laat hy kommen:
Wy zyn by millioenen ſterk!
Het moeſt by get noch ſlimmer wezen,
Eer 't helſche guarnizoen zou vrezen!
Dat 's geen rechtſchapen Duvels werk.
Maar wacht een beetjen! (riep een ander)
Wy moeten hier byget malkander
Geen kool verkopen voor zalaa!
Hoe komen we dus in disorden?
Wat wil van dezen oploop worden?
Dit is een zaak die 'k niet verſtaa.
Terſtond hier op wiert van ter zyden
Geroepen: Och hier helpt geen ſtryden,
Komt Lucifer ons niet te baat!
Hier is alarrem zonder vyand,
En elk verlangt nochtans na byſtant!
Het is geen deeg! verraat! verraat!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Nu quam een leger met trompetten
Hun ronde poeſters op te zetten,
En bliezen dapper dat het klonk;
Doe blies elk op eens op van achter;
En dat was doe een weinig zachter,
En ſchoon 't niet minder daarom ſtonk.
Wanneer nu ieder om zyn ooren
Vloog, om aandachtig toe te hooren,
Riep een: Gy vrome Duvels, hoort!
Van wegen Lucifer, verkondig
Ik ieder nicker, kort en bondig,
(Hy zy dan ook van wat voor zoort)
Sich ſtrak by zyne vaan te voegen
Al zoud' hy loopen dat hy zwoegen
Zou! Vorder maak ik u bekent
Gy kapiteynen! dat gy ryen,
Of gaan zult, met u compagnyen,
Een ieder by zyn regiment!
Gy Overſten en opperheeren
Van bataillonnen! zult marcheeren,
Met uwe troeppen, op de plaats
Des rendevous. Dat haar genaden,
Dat Brigadiers, deeze in brigaden
Verdeelen; braaf, op zyn zoldaats!
Van daar nu, zal het leger vorder
Opbreken, en in goe ſlagorder
Marcheren, met ontwonden vaan,
En ſlaande trommen, gants manierlyk,
Vierkantig, duvelachtig çierlyk,
Met groten haaſt, recht toe recht aan;
Tot voor Vorſt Lucifers geſtoelte,
't Welk tegenwoordig, om de koelte,
By 't poortje van het vagevuur
Geplaatſt is; daar zyn excellentie,
Een ieder nicker, audientie
Zal geven: en hy ziet zo zaur,
Als of hy alle de limoenen,
Of (zo men ze ook wel heet) citroenen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En al d'onrijpe druyven van
De werelt, op had; en by ſtopen
Al 's werelts eek daar toe gezopen:
Hy ziet al ſuurder als hy kan,
Zo datter (na 'k geloof) te vreſen
Is, datter iets te doen zal weſen:
Te meer, terwyl dat Belial,
Beëlzebul, en zyn heer broeder
Apollyon, vry veel verwoeder
Zien, als ik je nu zeggen zal.
Dees order hebje nu ontfangen;
En wie 'er tegen doet zal hangen:
Ja ook, die niet met groote vaart
Al daatlyk heen gaan: en de grooten
Die achter blyven zal men ſtooten
Recht onder Lucifer zyn ſtaart.
Op deze woorden vloog een ieder,
Zo ſlecht Janhagel, als Gebieder,
Elk na zyn aangewezen oort:
En als het heyr, gelyk als 't hoorde
Geſchikt was, trok men op na 't noorde,
Tot voor de vagevuurſen poort.
Hier zat nu Lucifer vermetel,
En pronkte in een zeer hogen zetel;
Aan zyne regter zyde zat
Beëlzebul: ter linker zyde
Zat Abbadon: en deſe byde
Vertoonen ſich wel trots en prat.
Zy ſaten bey te gaar wat lager
Als Lucifer den ſcepterdrager:
En voor hem op een lager ſtoel
Zat Belial: en van ter zyen
Den Ryxraat, in twee lange ryen,
Met weynig, of ſchier geen gewoel.
Voor aan by deze ryen, quamen
Vier Veltmaarſchalken, en met namen,
Als Dagon, Moloch, Aſtaroth,
En Berith. Beyd de ryen ſtonden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En wachten, als met open monden,
Op Konink Lucifers geboth.
Maar, wyl die tot verſcheyden tochten
Zyn ſnats in duzent vreemde bochten
En plojen trok, ſprak Dagon:
Gy verdoemde Koning der verdoemden,
Die op u macht en voorrecht roemden!
Wie ſtaat 'er na u heerſchappy?
Gy die u monarchy doet krielen,
Alleenlyk van vervloekte zielen,
Onendlyk in getal! wiens troon
Zal ewiglyk beſtaan, en weſen,
Wat is 'er gaans? wie doet u vreſen?
Wie ſteekt u na u helſche kroon?
Nu raakte Lucifer aan 't ſteunen,
(Waar door de bel begon te dreunen)
En ſeyd' het is met ons gedaan,
Indien men het gerucht geloven
Mach, dat ik datelyk van boven
Kreeg, doch noch klaarder moet verſtaan.
Myn boode, Anteſſer, komt uyt Sweden,
Door Hollant, en zo, na beneden
Gekomen wezende, vertelt
Hy my een lengte vremdigheden,
Die my, gelyk een koorts, de leden
Doen beven; want ik ben ontſtelt:
Geen wonder; want indien men vluchten
Moet, heb ik reden om te zuchten:
Dus raak ik troon en ſcepter quyt:
Ja noch veel ſlimmer: want (myn vrinden)
Hy ſpreekt van ketenen en binden,
En van hy weet niet wat voor ſpyt.
Maar, om 't my beter te verkonden,
Heb ik hem ſtrak weer om geſonden,
Om nader kontſchap van de ſaak:
En ik ontbied hier al de troeppen
Van nikkeren, en nikkers koppen,
Op dat men tot myn voordeel waak':

Want,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want, wie weet, of niet al de Papen
En Munnicken, al in de wapen
Zyn, met hun horlementen, en
Gewyde palm, en aſch; de Paters
Met haar prevelende ſnaters:
Althans, 'k zeg dat ik angſtig ben.
Ho (zei Biaſtæs) Paternoſters,
En zulk gebrui van domme koſters,
Daar vraagt geen reedlyk Duvel na.
Zou daar een Duvel wat na vragen?
Men zalze voor den Duvel jagen.
Wat bruit een Duvel dat? wel ja.
Daar op zei Lucifer: potmouze!
Men voer die vent in gatehouze?
Wat is dat voor een Crocodill,
Die, daar ik by ben, zo onaardig
Myn naam noemt, zonder noot, lichtvaardig?
Gy Biaios volbreng myn wil!
En kunt gy hem niet overmannen,
Laat Bia met u zamen ſpannen,
En ſtoot hem achter in myn gat!
Zo zal ik my aan ieder wreken,
Die, Duvel, zonder noot zal ſpreken.
Men gryp hem! wat gebrui is dat?
Biaſtæs wiert, van die twee ſpooken,
Strak Lucifer in 't gat geſtoken;
Dat 's gatehouze daar ter ſtee.
Diaphonas, die dit niet lyen
Kon, zei: wat zal 'er nu gedyen?
Ik weet niet wat Biaſtæs dee.
Gy ſpoken! hout men ons voor beeſten?
Hoe! zyn wy dan geen helſche geeſten?
En helden, tot malkanders dienſt
By een vergaart? en zal men dulden
Dat hy, om zo geringe ſchulden,
In 't gat raakt, zo op 't onverzienſt?
Wyl Adeæs dat ook niet velen
Kon, riep hy uit, met luider kelen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Schyt ons daar ſtrak die nicker uit!
Orgilos, riep, het ſpyt wie 't ſpyten
Mag, je zult ons die geeſt uit ſchyten;
Want, hy 's voorzeker myn cornuit!
Indien (riep Thorybodæs) deze
Droes aanſtonts niet weer vry zal wezen,
Zo vind ik my terſtont beryt.
(In ſpyt van zulke fotze wetten)
Een baſt, vervaarlyk, op te zetten,
Tot dat je hem zelfs, van ſchrik, uitſchyt!
Hoe nu (zei Mochthærias) zullen
De grooten ons, als kattekullen
Tracteren? dat zal zo niet heen
Gaan: want zyn duvelheids genade
Moet zich beraden met zyn Raden:
Dats overal een wet, zo 'k meen.
Halt ſmaul (riep Lucifer) gy ſpoken!
Of 't zal hier arger doen als roken!
Ik wil dat ieder hier op lett'!
Myn Ryk is eewig. Ik ben Koning.
Ik ſtraf, en geev elk een beloning.
Myn wil is een onbreekbre wet.
Wie dat myn naam, dat 's Duvel, noemen
Zal, zonder eerbiet, zal ik doemen
In gatehouze (vat je 't wel?)
Dats in myn gat: en die zich zetten
Zal, tegens eene van myn wetten,
Verklaar, en acht ik, voor rebell.
Wy Heer (zei Epilæsmon) weten
Dat nu; maar morgen is 't vergeten:
Wat raat met zulk een die 't vergeet?
My dunkt (zei Kalogos) een order
In 't leger, duurt een dag, en vorder
Geen ogenblik gelyk men weet.
En daarom zoud ik pretenderen
Dien dag, als jy 't laat publiceren,
Dat ieder dan gehoorzaam zy:
Maar, dat een ieder, zulke dagen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als jy dat over hebt geſlagen,
Zy, van 't verbodt, en pene, vry.
Als jy 't vergeet bekent te maken,
Dan kan 't ons ook vergeten raken.
Wat zeg je? ben jer mee te vreen?
Morôs, die nu al lang geſwegen
Had, zei: daar heb je niet veel tegen.
Apiplektos dacht ook van neen.
En Philepónos, die voor dezen
Een beetjen (meend' hy) had gelezen,
Zei: Koning Lucifer! 't zou goet
Zyn, deze dingen te betrachten:
Gy wykt niet voor u ondermachten
Indien ge haar iets te wille doet.
Wel aan (zei Lucifer) voor deze
Maal, zal ik u te wille wezen:
Ik zal myn wil, door trommelſlag
Doen, openbaarlyk, verkonden,
En daar zal ieder aan gebonden
Zyn, op zyn frans, dien gantſchen dag.
En die dag, als 'er niets vorboden
Zal wezen, acht ik niet van noden,
Dat iemant voor gevangnis vreeſt.
Maar Staſiodæs zei: 't verlangen
Is nu maar ſlechs na dien gevangen,
Biaſtæs, u getrouwe geeſt;
En zo je hem niet op vrye voeten
Stelt, excuzeerme, zal men moeten
Gewelt verdryven, met gewelt.
Akamatos, die ook niet ſwygen
Kon, zei: dat zal men wel verkrygen:
Hy 's voor 't verbodt in 't gat geſtelt.
Weer aan (zei Lucifer) 'k zal toonen
Dat ik dat fotzen ſpook verſchonen
Wil; doch alleen om vredens wil,
Ook zal ik toonen dat ik ſtraffen
Wil, ſpyt al wie 'er tegen blaffen
Zal. Met een lichte hy 't linker bil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En drukte 'er dien gevangen buiten
Zo haaſt Biaſtæs uit der muiten
Quam, kuſte hy Lucifer zyn ſtaart
Van blytſchap; maar de Prins der ſpoken
Zei, myn gezach wiert ſtrak gebroken:
Gryp Staziodæs by de baart
Gy Biaios: en voert hem netjes
In 't gat, voor al zyn carabétjes,
En drygen. 't Wiert ook ſtrak gedaan.
Paignæmon opende zyn ſnater,
En, lachende met groot geſchater,
Zei; zo den brui! hou warm de baan.
Met quam 'er een geluit van boven;
Een ſtem, die riep: wy zyn gekloven!
Men vlucht vry (zo men kan) terſtont!
Men geev de hel vry ſtrak ten beſte!
't Loopt met ons nickers nu op 't leſte!
Voor morgen zyn we al op een hont!
Philàrgyros riep: hei! noch zo niet!
Wy geven 't noch zo dra byloo niet!
Wy zyn hier zelf noch in! en wie
Ons uit onze eygendom wil jagen,
Die moet 'er eerſt zyn huit voor wagen!
Een binnen, is zo goet als drie
Daar buiten! maar Deilos, aan 't huilen,
Riep: och ik zou my ſchier bevuilen!
Wat ſchriklyker geroep was dat!
Wie komt ons arme nickers tergen?
Waar zal men lopen? waar zich bergen?
Zet my nu ook maar ſlegs in 't gat!
Anteſſer, die nu uit den hogen,
Vol angſt, verbaaſt, quam af-gevlogen,
Met zulk een ſtrak genoemt geſchreew,
Viel ſtrak voor Lucifer ter neder,
En zeid'; ô Vorſt! hier ben ik weder!
Gy die regeert van eew tot eew!
Die u palleis van vuur doet flickeren,
En 't endeloos getal van nickeren,

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als dienſtbre geeſten, commandeert,
Wiens heerſchappyen ewig krielen,
Vol jamm'rende verdoemde zielen,
En altijt noch u ryk vermeert!
Beginje? of zal 't noch vry wat duren?
(Vroeg Lucifer) waar toe die kuren?
Je ſchreewt van boven, zo verbaaſt,
Om ſtrak de ſpillen op te pakken;
Als of geen tyt meer om te kakken
Was; en hier op hebje nou geen haaſt,
Spreek op, en doet ons aller ooren,
In korte termen, daatlik horen
Al 't geen gy boven hebt verſtaan!
Voornaamlyk zult gy ons verkonden,
Dat, waar ik u om uytgeſonden
Heb. Spreek nu op! wy horen 't aan.
Geſtrenge Helvorſt! (zeyd Anteſſer)
Je weet wel, dat ik maar een preſſer
En voerman van de Kollen ben;
En, zedert dat men in die landen,
U dienſtbre ſlaven deed verbranden,
Heb ik gelopen (als een hen
Die ſnottig is) door alle hoekken,
Weer niewen ſlaven op te ſoekken,
Daar ik de rechte man toe ben:
Maar 't vuur heeft al dat goet verſlonden;
Zo dat ik 'er niet een gevonden
Heb, die 'k nu weer bedotten ken.
Gy ſpook van Blokula! gy ſnapper!
(Zey Lucifer) men ſal u dapper
Kaſtyden, voor dat ge ons het oor
Vervult, met zulke wisjewasjes.
Vertelt u bootſchap, en dat rasjes!
Op dat men 't niews van boven hoor'!
Anteſſer die begon te beven,
En zeyd': ô Koning! 'k zal 't myn leven
Niet weer doen! hoor, als ik van hier
Na boven quam, en daar gekomen

Was,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Was, heb ik niet heel veel vernomen;
In 't kort geſproken niet een zier.
Philoneótæs, die 'k ontmoette,
Belaſte my om u te groeten:
Epibælos al mee: die twee
Zyn al op weg, om 't u te zeggen,
En wel perfectjes uit te leggen;
Veel netter of ik 't zelver dee.
'k Heb u dan onder myne boden
(Zei Lucifer) niet meer van noden:
Gaat, los Pyrpóletæs eens af!
En gy zult, met u nicker poten,
De ſtoppels in de vlamme ſtoten,
Gelyk den ander met zyn ſtaf.
Logopojós zei: wil je weten
Anteſſer, wie daar ſtoppels heten?
Ik zal 't je zeggen: 't zyn die lui,
Die al haar ſchoone tyt verſpillen
In 't practizeren van pasquillen;
En haar paſquillen al den brui,
Zyn haar im aars en mont geſtoken:
Men doet met zulke ſtoppelen koken,
Een ketel onbegryplyk groot;
Waar in, die zulke ſchriften kochten,
En drukten, en al verder brochten!
Zy koken in geſmolten loot.
Van onderen gy boontjes kackers!
Daar komen die getrouwe mackers,
Philoneotæs, en zyn maat
Epibælos! nu zal men horen
(Zeid Adeæs) wat ons beſchoren
Is; en hoe 't in de werelt gaat.
Op 't ent van deze korte reden,
Zag ieder deze twee beneden;
Zo even met haar naam genoemt.
Spreek op (zei Lucifer) voor dezen
Was 't arg: zal 't nu noch arger wezen?
Ik denk, niet arger als verdoemt

(Zeid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Zeid Atlæzias) want wyweten
Dat wy, verdoemt zyn, en zo heten:
En kan 't noch ſlimmer? zeg dan hoe.
Maar Lucifer die riep hier tegen;
Wie aan geen Roggeſtaart geregen
Wil zyn, die hou zyn ſnater toe!
Epibælos nu zeide: zo men
Ons looft, ik heb veel nieuws vernomen;
Myn maat Philoneôtæs ook:
Op aard is alles in de wapen,
En 't is 'er wonderlyk geſchapen:
Ik loov, daar moet een ander ſpook
Zyn, als Diaphonas van d'onzen:
Want onze, wou die 't zo niet vergonzen,
Gelyk als ik verneem, op aart
Geſchiet te wezen, 't was van noden,
Hem en zyn aanhang uit te roden:
Hy was geen aarspapiertjen waart.
Een Doctor (zo men zeid, vol kennis)
Wat ons belang aangaat, vol ſchennis,
Die ſchent, en laſtert ons; ja zo,
Dat wy maar geeſten zonder krachten
Zyn; en dat nimant ons moet achten:
Hy ſchent ons eer in folio.
Ziet hier zyn boeken: kunt gy 't lezen?
Hy ſtelt, en acht het voor beewezen,
Dat wy geen Duvels zyn; maar ſlegs
(Indien ik 't anders niet vergeten
Heb) luttel doen, en weinig weten;
En heel en al onnutte knechts.
Maar nu (ô Lucifer) zal 't honden;
Gy (zeit hy) zyt hier vaſt gebonden,
Geketent, en wel vaſt gezort:
Hy zoekt met reden door te dryven
Dat gy hier in de hel moet blyven.
Ik weet niet wat hem daar toe port.
Hy zeid, en hy beweert het krachtig,
Dat gy, ô Lucifer! niet machtig

Zeid,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zyt, iets aan 't menschelyk geslacht,
Of leet, of onhyl toe te voegen;
In 't kort, men schelt u in de kroegen,
Reets voor een Duvel zonder macht.
U, wil hy noch wel Duvel noemen,
Maar onze namen heel verbloemen;
Hy kent 'er ons niet langer voor:
Ons noemt hy maar slechts helsche geesten,
U dienaars, en alsulke beesten:
Daar ik me'al vry wat om verstoor.
Ook zeyd hy, dat hy niet kan merken,
Dat een van d'onze iets uyt kan werken:
Ja 't geen voor dezen, elk gelooft
Heeft, van ons uitgerecht te wezen,
Hoe wel beschreven, en gelezen,
Dat praat hy elk een uit het hooft.
Noch meent hy zekerlyk te weten,
Dat noit een mens van ons bezeten
Is, of, hoe 't wezen mach, geplaagt:
Ja, dat geen spook noch nachtgespenssen,
Of onderaartsche geest, geen menssen
Te voren komen: en hy jaagt
Ons heel van d'aarde, na zyn gissen:
Ja, dat ik rook daar hy quam pissen,
Hy joeg 'er my gewis van daan:
Maar evenwel men vint noch helden,
Die heel een ander vonnis velden,
Dwars tegen zyne stelling aan:
Haar wel gegront bewezen oordeel,
Verstrekte weinig tot zyn voordeel:
Maar wie van beiden dat nu recht
Heeft, kunt gy Princen van der hellen
In 't kort eens oordeel over vellen:
Althans de zaak gevalt my slecht.
Kond ik dat volk na hier heen jagen,
Pots mouzen! hoe woud ik ze plagen!
Philoneòtæs, 't is nou jou
Beurt! weet jer noch wat by te praten?

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik zal je zuiver praten laten;
Ik heb gedaan: begin jy nou.
Ik (zei Philoneòtæs) weet 'er
Niet meer als jy van, ook niet beter:
Maar ik vind actie op die twee
Partyen, daar je van geſproken
Hebt, naamlyk die, die ons voor ſpoken
En Duvels acht, en d'andere mee.
Die ons niet wil voor Duvels achten,
Die krenkt onze achtbaarheit en machten,
Ten minſte altans, hy tracht 'er na;
Ja krygt een aanhang die niet klein is,
Dewyl zyn achting niet gemein is:
Ten minſte na dat ik verſta.
Ja lui van kennis die gelooven
Hem, en wy worden heel verſchoven;
Men is niet meer voor ons vervaart:
Want (zo hy zeit) kan niemant merken,
Dat geeſten, zonder lichaam, werken;
Zy dienen dan expres gepaart.
En, wyl geen lichaam ons gegeven
Is, om als menſchen zo te leven,
Zo zeit men, dat het malligheid
Is, te geloven, dat we op aarde
Wat kunnen doen, hoe klein van waarde
De beſte hoop der menſchen zeid
Op al die dingen reets al amen.
Wat meer is, deze ſtemmen zamen
Dat wy geen plaats (gelyk als Niet)
Beſlaan; zo dat men ons by zacken
Vol, in een vingerhoed kan packen,
Eer iemant eens vervulling ziet.
Zo dat een hel vol, tot aan 't rantje,
Noch minder hoops is als een zantje;
En, voor zo nietig zoort van goet
Wil niemant meer vervaart voor wezen,
Als niet meer waart om voor te vrezen
Hoe dunktje? komt het niet vry zoet?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar 't ander ſtemmig zoort van quanten,
Die zich nu tegen dezen kanten,
Zyn ook met ons niet: want ik weet
Wel, dat ze onze achtbaarheid vermindren;
Alſchoonze onze eernaam juiſt niet hindren,
Dat is, dat men ons Duvel heet:
Want, ſchoon zy noemden my Heer Kyzer,
En ik was zelf al mee niet wyzer,
Wat hulp my dat, wanneer men my
Noch minder als Janhagel achte,
Ja my, en al myn macht belachte;
Wat had ik aan die heerſchappy?
Zy zeggen dat, die voor ons vrezen,
Dat die maar ſlegt hoofts moeten wezen,
Die zich de zaken niet verſtaan,
Vermits wy niemant kunnen deeren,
Ten zy dan door de wil des Heeren;
Hier knoopen zy dan dit noch aan:
Wie onzer oit een mens bezeten
Heeft, is 'er ook weer uit geſmeten,
Gebannen, en van daar gejaagt,
In varkens, en wie weet al waar in?
Daar paſt een Duvel al vry raar in,
Zo dat men nu geen mens meer plaagt.
Hier is nu 't ander zoort weer tegen
Die zeggen, dat men niet ter degen
Bewyzen kan, dat oit een droes
Een mens bezeten heeft: zy willen
't Niet loven, ſchoon men wou ze villen,
En kokenze voor ſpek in 't moes.
En beide zeggenze met yver,
Dat zy zes boze Duvels, lyver
Ontmoeten willen, als een boos
En dronken mens, die moeite maken
Wil, wyl zy ons nu heel verzaken:
In 't kort, men acht ons niets altoos,
Daar is 's nu alles wat wy weten.
Maar zoetjes! 'k zal noch ſchier vergeten

Te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Te ſeggen, datter noch een ſoort
Van volk is, waardig om te pryzen,
Om datſe ons Godlyke eer bewyzen.
Is dat niet noch een trooſtlyk woort?
Het ſchynt ſchier of men haar verdoemen
Zal, zo zy 't woort van Duvel noemen.
In ſomma Duvel, is een naam,
By ſommig zoort van volk op aarde,
Van Goddelyk ontſag en waarde:
Die waar paſt wel in onſe kraam.
Wie Duvel drie vier maal hoort ſpreken,
Die vreeſt ſchier, by den elleweken,
Indien hy daatlijk niet van daar
Gaat, dat hy aanſtonts zal verſinken,
Of in een henneſtront verdrinken:
Zy willen dat men die naam ſpaar.
Ja zelf, zy achten 't ſchand' en zonde,
De naam des Duvels in den monde
Te nemen. Dat volk heeft reſpect
Voor ons; die achten ons als Heeren,
En Goden, wyl ze ons reſpecteren:
En dat is d'alderbeſte zect.
Ey kyk! je zit met ſmuyl en oren
Wyt open, of je meer zout horen:
En ik verſekerje dats mis,
Dewyl ik al die horlementen,
Met al haar ap- en dependenten,
Vertelt heb; immers by de gis.
Wel nu (zey Lucifer) wy horen
Dan dat het uyt is; en te voren
Begrepen wy dat zo noch niet.
Gy hebt u taamlyk wel gequeten,
Vermits wy nu ſchier alles weten
Wat van die ſaken is geſchiet.
Maar hoor gy Spoken! 'k zeg mits deſen,
Dat voortaan dit een wet zal weſen:
Wie dat een reden oyt te bert
Zal brengen, 'k wil, als hy gedaan heeft,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat hy 't ons daatlyk te verſtaan geeft,
Mits hy zyn redens ſluit met Snert.
Dat Snert, zal hy, tot myn genoegen,
Strak achter zyn vertelling voegen;
Op dat, wanneer men Snert maar hoort,
Men flux en vaardig zyn gedachten
Daar af trek, zonder meer te wachten:
Snert zy dan 't ſlot, en 't leſte woort.
Wanneer dien Docters boek doorlezen,
En alles aangemerkt zal wezen,
Door Haphonos, dan wil ik, dat
Een ieder hier weer zal vergaren,
Om zyn gevoelen te verklaren!
Men zal eens raatſlaan, hoe, en wat
Gedaan moet wezen in de zaken,
Die myn gezach en grootsheit raken,
Zo wel als heel de republyk,
En zouverainiteit der hellen:
En ik zal zulk een order ſtellen,
Als nut zal wezen voor myn ryk.
Vermits de zorg nu wat verdwenen
Is, gaat gezamelyk weer henen;
Een ieder aan zyn werk; en kom
Hier weder, als men u van noden
Heeft: naamlyk, als gy zult ontboden
Zyn, door 't gedommel van de trom.
Myn raat, en myn bedienden, blyven,
Om ons door trouwe raat te ſtyven!
Doch wyl men leeſt, dat ieder zwyg'!
De ſtilte dient om aan te merken.
Dit vaſt geſtelt voor alle werken,
Op dat de zaak zyn leden kryg'.
Terſtont ging elk een daar hy wezen
Moeſt. Haphonos die trok aan 't lezen,
Preſentibus Apollyon,
Beëlzebul, Epithymìas,
Proſpòjeſis, en Aſtasìas,
Panourgos, Anakòlæton,

Hapi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hapiſtos, Hechthos, Apronontos,
En Hyperogkos, Peribontos,
Epidapſilenomenos,
Anaiſchyntos, en Hadikias,
Philodikos, en Mochthærias,
Authatæs, en Epiklopos,
En Apeitheia, en Orgilos,
Met Atheotæs, en Kampylos,
En Sykophantæs, Baskanos,
En Pſeudos. Apenæs, en vorder
Den gantſchen Hofraat in zyn order:
Den Kamerling was Gorgopos;
Kaooſos Auditeur: ten leſten
Was Tuphlos meeſter der requeſten,
En Belial was Procureur:
Een ieder had zyn plaats genomen;
Maar hoe? dat zou geen ezel dromen
Al ſliep hy by zyn eigen breur.
Haphonos die zo ſnel ter taal was,
Alleen, als 't zootjen altemaal was,
Doorlas dat hele boek heel ſnel;
Niet al vervolgens, als de menſſen,
Maar hier en daar wat, als geſpenſſen:
Dat is de mode van de hel.
Semàntoor onderwyl, noteerde
't Geen de helſche macht contrarieerde,
Daar hy zich tout à faict in droeg,
Dewyl hy, om wel op te letten,
Zyn ſnats in duzent bochten zette,
Zo dat hy niet veel overſloeg.
Als 't hele boek nu zo doorlezen
Was, Ananthropos verrezen,
Van daar hy lang gezeten had,
En ſprak als Prezes: na myn oordeel,
Vind ik hier niets tot onzen voordeel;
Die Vent moet Lucifer in 't gat.
Men moet zich aan die Kerel wreken,
'k Weet anders niet heel veel te ſpreken,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als dat ik dol ben op die Vent.
Orgilos by den elleweken,
Riep: 't is nou jou beurt om te ſpreken.
Halt ſmaul jy matsfots als je bent!
Anaphrodiſios daar tegen,
Riep, leit 'er dy wat aan gelegen?
Hou zelf den bek! wat bruid het dy?
Wat Spook heeft in den Raad zyn leven
Aan dy de twede ſtem gegeven?
Dyn grauwen is maar bruiery.
Philodikos riep: 't is verloren
Gekakelt; gryp mekaar by d'oren!
En brui 'er op! want knorren paſt
Geen reedlyk nicker: laat je grawen
En kyven ſtaan, en ſtel je klawen
Te werrik, by den ackremaſt!
Paráphron riep: al wie niet ſwygen
Wil, zal ik ſtrak by d'oren krygen!
Ik ſchyt een reis in je aldenbrui!
Wie dat zyn ſnavel niet wil houwen,
Daar puur ik daatlyk op te touwen:
Ik heb een wrevelige bui.
Kakòdymos riep: wie zyn ſnater
Niet ſnoeren wil, die krygt een klater
Van my, die Hans heet! is 'er een
Die noch een woortje maar durft kicken,
Potsmouzen! hoe zal ik hem licken;
Ik ben je mans genoeg alleen.
Adamazos weer boven dezen,
Riep: wel waar ſpook zoud ik dan wezen?
'k Raad' elk zyn ſnater, ſnavel, ſmoel,
Bek, bakhuis, waffel toe te houwen,
Of 't zal ons alle zeven rouwen,
Dewyl ik 't aan myn kak al voel,
Elk wil, zo 't ſchynt, zyn luit hier koelen
Met kaaklen, drygen, en krioelen;
En ſwyg je niet, ik brui je plat!
Pas op! ik zeg 't je nou te voren,

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik wil geen eenig woort meer horen,
Wat kaaklen, en gebrui, is dat.
Maar Taraktæs riep: hoor jy ſpoken,
Je hebt elk je reden wel geſproken,
Je hebt al den brui gelyk, maar zo
Wat Nicker zich laat overbluffen,
En heeft gelyk, die is aan 't zuffen:
Ja, dats een gek in folio.
Ananthropos heeft recht te ſpreken,
Dat hy zich aan die Vent woud wreken.
Orgìlos heeft gelyk, dat hy
Voor de geregtigheid wil ſtryden,
En 't eerſte woord van hem niet lyden.
Anaphrodizios, dunkt my,
Heeft alzo wel gelyk als d'ander,
Wyl hy niet wil, dat men malkander
Verſnorken zal. Philodikos
Heeft recht dat hy in Nickers, 't kyven
Beriſpt, als eigen in de wyven.
Paraphron, en Kakodymos,
Als ook Adamaſos, die drygen
Die genen, die niet willen ſwygen;
En daar in hebbenze ook al recht:
Want, waar elk een zyn ſnats wil roeren,
En, buiten rang, het woort wil voeren,
Daar is het raatsbeſluit heel ſlecht.
Maar ei, wat Nicker kan dat velen,
Dat elk, als hier, de baas komt ſpelen?
d'Een ſpreekt zo haaſt niet: of den aêr
Die dreigt hem daatlyk met ſlagen:
Wat Spook, of Droes, kan dat verdragen?
Hier in heb je onrecht allegaar.
Dat elk den ander wil regeren,
En, of hy baas was, commanderen,
Alſchoon hy in dezelve graat,
En ſtaat is, als dien hy wil dwingen,
Zyn onverdragelyke dingen:
Dat maakt de goeiſte Nicker quaat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En endelyk tot beſluit, jy geeſten
Bent al den brui zo dom als beeſten;
Je dreigt, je hebt recht, en nimant ſtaat:
Ik meende dat je lui woud vechten,
En ken je 't noch met woorden ſlechten,
Zo ben je niet ter degen quaat.
Doe Staziodæs dit in d'ooren
Klonk, mocht hy al 't gebrui niet hooren;
Dies riep hy: zat ik niet in 't gat,
Hoe zoud ik jou die becken ſnoeren!
De drommel zou je op Marken voeren;
Ik bruiden je al den preutel plat.
Hier op quam Polemos te roeppen.
Je lui bent arger als de poeppen!
Ja ſchytebroecken al den brui!
Tref! gryp malkander by de lurven,
Sla! ſmyt! met branthout, en met turven!
Taſt toe, hoe pocke ſta je lui!
Maar Atlæzias riep: gy Krucken,
Ik ſcheur myn reuzel ſchier aan ſtucken,
En maak 'er huiken van, uit ſpyt,
Om dat je in den bek geſlagen
Is, en je durft geen kansje wagen!
Sla, dat je lui mekaar beſchyt.
Zo haaſt Orgilos deze woorden
Met groote toornighyt aanhoorden,
Greep hy een branthout zes of acht,
En wurp die rezolùt in 't hondert,
Op ieder; niemant uitgezondert;
En dat niet meer als taamlyk zacht.
Paraphron, die dit niet verdragen
Kon, riep; dat zulje je beklagen!
En daar mee, ſmeet hy zo veel vuur
In 't zootje, dat zich niemant bergen
Kon en hy riep: dat komt van tergen!
Myn krygsgeweer is hier niet duur!
Ik zal, indien ik wel kan rojen,
Jou zo veel vuur aan d'ooren gojen,

Dat

Dat Luçifer daar zelf zyn vreugt
Aan zien zal: doch (met zyn believen)
Dit wapen, of-en defencieve,
Zal maken dat mer lang van heugt.
Panourgos, die ſich doe ter plaatſe
Vont, waar hy 't vuur weerom kon kaatſen,
Riep dapper tegen d'andre maats:
Verweerje nou byget! waar benje?
Sla my die ballen weer toe, kenje!
Zo niet, zo teken my die kaats!
Philodikos die kreeg een turref
(Ruym half geglommen) voor zyn murref,
Zo dat hy met zyn ſlinker klaaw,
Ten eerſten na zyn tanden taſten;
Maar vont 'er geen! ô akremaſten!
Wat gaf hy doe een bitzen graaw!
Jou honden als je bent! jou beeſten!
Wie handelt zo met helſche geeſten?
Wat ſpook, wat nikker, of wat droes,
Of boerſſen helgeeſt met zyn gaffel,
Bruyt my zo beeſtig voor myn waffel,
Myn tanden aus das maul her oes!
Kan ik dat ſpook, dat zo de pypen
Stelt, krygen, 'k zweer, ik zal hem nypen
Dat hem de darmen uyt zyn gat
Met ſtront, en drek, en al den preutel,
Zo murw gelyk een kattenkeutel,
De reſt om neus en ooren ſpat!
Daar zwaayden zo veel vuur en vonken,
En brauthout, dat geen droes zyn ſchonken
Kon bergen: Hyperæphanos
Kreeg ook een vuurkool voor zyn ſnater,
Zo dat hy ſchteewde: water! water!
En brulde g'lyk een Switſer os.
Nu, dunkt my, diſputeer je al ſamen,
Hoe dat ze aan vuur en branthout quamen,
Ter plaats daar me om de koelte was?
Maar zyt daar over niet verwondert;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zy hadden 't vagevuur geplondert,
Van alle brantſtof, tot op d'as:
Ook was deſſelver poort en wallen,
Door dit gebrui, om verr' gevallen,
Geſloopt, verdelgt, geruïneert,
Zo dat geen ſteen bleef op den ander,
En hier mee goiden ze ook malkaar,
Dat ieder Droes 't gezicht verkeerd'.
En, wyl nu voor de Roomsgezinden,
Geen vagevuur meer is te vinden,
Zo zullen ze aanſtonts, na de doot,
Na d'hemel, of ter hellen ryzen;
En dat kan nimant haar mispryzen,
Al lag hy midden in de ſloot:
Maar 't zal de Papen groote ſpyt zyn,
Wanneer zy 't Zielmisgelt nu quyt zyn:
Want ieder vlamt op zyn gewin:
Doch 't zal de leken veel profyt zyn,
Dies mogen die daar om verblyt zyn.
Dit is zo per perenthezin.
Elk Droes bemoeide zich zyn klaawen
Te reppen, en zomtyts te ſnaawen.
Epidapzilenomenos,
En Philoponos, grepen beide
Chryſophanæs; die quam ten ſtreide,
Geholpen door Argyrikos:
De laaſt genoemde twee (ó wonder!)
Die raakten, ſpyt haar bakhuis, onder:
Dat zag Philargyros, die riep,
En ſchreewde, en bulderden, en raaſde
Dat ieder door 't gedruis verbaaſde,
Ja tierde, en beerde, als of men ſliep:
Men wil myn vrinden daar verpletten!
(Dus riep hy) kan men 't niet beletten,
Zo peur ik om een ſtrop na Gent,
Om daar wat nieuws mee aan te vangen!
Als ik een dag drie vier gehangen
Heb, ben ik 't hangen al gewent:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En ſneuvelen wy met ons dryen,
Daar zal de gantſche hel om lyen.
Loop toe; en keer die nederlaag,
Eer dat zy bei te gaar geſturven
Zyn; want dan zyn zy wis bedurven
En dat is een zeer boze plaag!
Anækouſos, (en zyn gezellen)
Riep: kom! wy zullen order ſtellen!
En Baskanos riep: kom den brui!
Wy zullen haar de buit ontjagen,
En geven ze in de plaats wat ſlagen!
Val an den brui, waar ben je lui!
Men riep: waar's branthout om te ſmyten?
Men zalze bruien datze ſchyten!
Philargyros riep: ja dats goet:
Want, zo 't ontzett ons komt te miſſen,
Zo zal ik wis myn doodſtront piſſen;
En dats my tegen myn gemoet!
Moros riep: zoek je branthout? zekers?
Hou daar een bondel Apothekers;
Een takbos tout a faict; zo groot
Als hier de keur is; en verweer je
Daar mee: maar zie wel toe! bezeer je
Niet, brui mekaar daar niet mee doot.
Paignæmon riep: wat mag je praten?
Loop, haal hier Vondels Advocaten,
Dat is noch vry wat ſwaarder brant!
Askeptos riep weer: berreg je ooren,
Voor deze takbos van Doctoren,
Van d'ouwe en van de niewe trant!
Maar Apenæs riep: hier jy ſtryders,
Daar heb je een drie vier boſſen ſnyders:
En Skythropos riep: hier 's een zoort
Van baanlui, ſtroppendraiers, todden,
Zo ruig als d'alderſlimſte vodden;
Bequaam tot veelerleie moort!
Nu ging 't 'er dapper op een ſmyten,
En ſlaan, op 't ſchrewen, en op 't kryten;

En

En dat al by de roes in 't wilt.
Eutrapelos riep als bezeten:
Hier heb je een duzent boſch Poëten;
De meeſte van Studenten gilt!
Maar Penæs riep weer: by gants lichters!
Verſchoon my doch die arme Dichters.
En neem wat Pachters in de plaats!
Aan zulk een duzent acht of negen,
Is juiſt zo veel niet aan gelegen!
Anagnos riep: hoe zo veel praats?
Wy grypen 't geen wy 't eerſte vinden:
Maar wil je ze ons aan bosjes binden,
Gelyk men ſwavelvelſtocken doet?
En heb je luſt om daar jou handen,
Of duvels klawen aan te branden,
Zo brengze ons op ſtaande voet!
Maar Apretæs riep: hoo jy nickers!
Hier hebje boſſen van Verklickers,
By millioenen! gooi, en ſlaa
Daar mee in 't zootjen, dat het dondert!
Mits wurp hy 'er een deel in 't hondert;
En riep doe: zo! dat lykt 'er na!
Nu (loof ik) zit je vaſt te turen,
En dunkt, of Lucifer die kuren,
En al 't gebrui, van al dat ſpook,
Van vechten, ſmyten, ſchreeuwen, ſlagen,
En die tumelt, zo kon verdragen,
Dewyl ſchier na een oploop rook.
Maar hoor Meſſieurs! dit moet je weten,
Dat daar altyt een duvels vreten
Is, als daar raat gehouden wort:
Want, wyl de vrede daar verbannen
Is, kan men daar geen vierſchaar ſpannen,
Ten zy 'er altyt wat aan ſchort.
Ook was 't nu juiſt dat zyn genade,
(O: N: on) Lucifer, beladen
Was, met gedachten, over 't geen
Er uit dat boek was voorgelezen:

Dan,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dan, ſcheen hem wonderlyk te wezen;
En daar in was hy 't niet alleen;
Wyl elk ſchier zulk gemymer voede:
Want zelfs de Princen van den bloede
Beelzebul, Apollyon,
En Belial, die helden ſtonden,
Of zy geen kacken zeggen konden,
Al eer die kyvery begon,
Ja zelf de Marechals; (te weten
Die Ducqs en Pairs der hellen heten)
Als Dagon, Moloch, Aſtaroth,
En Berith (wyl zy 't boek geloofden)
Die hongen, alle vier, haar hoofden
Voor over, als een ouwe vodt.
En, onder deze mymeryen
Gebeurden 't (want men kon 't niet myen)
Dat Aſtaroth recht voor zyn domp
Een branthout kreeg, dies hy zich ſtoorde
(Gelyk als bleek door deze woorden)
Je lui goit al te beeſtig plomp!
Ik heb den brui van jou grimmaſſen!
Indien je lui niet op wilt paſſen,
Dat je ons, in onze bezigheit,
Niet ſteurt; of zo je ons dus komt hindren!
Zo ſweer ik jou, jy hoerekindren,
Ik zal je bruien datje ſchyt.
Ik raad je ons dus niet weer te tergen!
Men moeſt zyn ſnavel kunnen bergen,
Indien 't hier taamlyk wel zou gaan.
Eutrapelos riep als een Zater:
Sta ruim! van ondren! berg je ſnater!
Daar komt al weer een branthout aan!
Ik waarſchuw nu altans te voren,
Een ieder berg zyn kop en ooren!
Dit nu, kreeg Moloch voor zyn ſnoet:
En, wyl hem dat niet zeer vermaaklyk
Was, riep hy, 'k weet, en 't is nootzaaklyk
Dat dat een onbeſchoften bloet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Is, die zyn Heeren Officieren
Met branthout goyt! ik zoud hem gieren
Doen, als een varken op de mart,
Indien ik hem ſlegs in myn poten
Kon krijgen! leeft men zo met groten?
'k Voel ſeker dat mijn waffel ſmart.
Is dat een wijs van helſche geeſten?
Dat mag een wys van domme beeſten,
En doedendoppen van deux aas,
En zulk een dom karnalje weſen:
Dus doende mag men hier wel vrezen.
Janhagel (ſchijnt het) ſpeelt den baas.
Anaphroſidios riep weder:
Werentig? is jou ſnoet zo teder?
En huyl je al ſchier Heer Marechal?
Wat mag je hier doen! was 't niet geraden,
Dat u lichtquetsbare genade,
Weer fadsde na zyn tromlendal?
Hoo (zey Paignæmon) deſen ouden
Verſletene, kan 't nergens houden!
Wanneer men hem in Tophet loof
Was, heeft hem elk op aart verſtoten:
Hier pronkt nu 't puyk van hanekloten
Gelyk een kermispop ten hoof.
Dat zal (riep Aſtaroth) niet hotten!
Ik zeg Paignæmon, zo je ſpotten
Wilt, ſiet met wien, en waar je ſpot!
Met ons, hier in den raat geſeten,
Dient niet geſpot, dat moet je weten.
Heer Pair d'Enfer! heer Aſtaroth!
(Zey Phthonos) wil je wat vermanen
Zo bruy weer na jou Indianen!
Jy Heren, jy verlaat jou poſt,
En komt ons hier beneden quellen,
Als of je noch wout order ſtellen:
Wie heeft je boven afgeloſt?
Met kreeg heer Aſtaroth een gaffel
Vol branthoudt, netjes voor zyn waffel;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een takbos na de ſwier gemaakt,
Van Hyperogkos uitgeſmeten;
Hy riep: ik heb me wel gequeten,
Vermits 't noch niemant heeft geraakt.
Jy ſchurk (zeid Aſtaroth) waar leer je
Die complimenten? ik beſweer je
By myn, door 't hout gequetſte, ſmoel!
Dat jy jou ovrigheid verſchonen
Zult, of pas op, ik zal je tonen
Dat ik myn zere waffel voel.
Nu vloog 't branthout onder 't houdert
In 't wilt; geen plaats was uitgezondert:
Elk gooide, en dat was overal:
Dus raakte 't Berith voor zyn bakhuis;
Die deed een bek op als een kakhuis,
En zei: by Lypæs watjekal;
Daar zal je dit en dat voor halen!
Jy ſchurken, 'k zal je dat betalen
Jou poddelhonden als je bent:
Maar Apronoætos riep: weerje
Maar! want, alzo by beetjes, leerje!
Zo wordje 't bruien frai gewent:
Zo niet, zo brui vry weer na Inje!
Je weet, in ouwe tyden binje
Daar aangebeden, als een Godt:
En legje en bruit ons hier te knoejen,
En ſtoor jer je aan als wy wat ſtoejen,
Zo ben je by myn ziecker, zot.
Jy ſtront (zei Berith) hou je poeſter,
Of waffel, toe! zo niet ik hoeſter
Wat in, wat bruid my deze gek!
Maar Lucifer, de Vorſt der hellen,
Riep: wie komt hier de kit opſtellen?
Wie ſmyt dat branthont voor myn bek?
Ik kreeg (zei Belial) een klater,
Strak, met een branthout voor myn ſnater;
En, zo 'k noch voel, het trof wel wis.
Ik (zei Beëlſebul) voer immer

Strak

Strak van een branthout ook niet ſlimmer;
En 't was myn kakement niet mis.
Apollion zei: zo de koning
Dat bruien doogt, moet ik zyn woning
Verlaten: want myn hele ſnats
Is, van een takbos, zo gehavent,
Dat, zonder kollenſmeer, ik t'avent,
Ligt bank kyk, in de plaats van bats!
Houd op (riep Lucifer) gy ſpoken!
Of 't zal hier arger doen als roken!
Die my dat branthout voor myn ſmuil
Wurp, zo 'k hem kond, ik zoud hem ſchricken
Doen! zeldrement hoe zou 'k hem licken!
Dien babok, ja dien dommen uil:
Jy krucken hebt ons met Poëten,
En Doctors, na de kop geſmeten,
(Dat onze ſwavelſtocken zyn)
En baanlui, die, voor alle zaken,
Bequaam zyn, haaſtig vuur te maken:
Die brantverquiſting is niet klein.
Je zult me 't branttuig beter ſparen,
En, als begyneboek, bewaren;
En ons hier in den breeden raat,
Met vreden, en in order, laten:
Wie praten wou, die mocht wat praten;
Maar al dat gojen acht ik quaat,
Ik denk, men heeft my nu ter degen
Verſtaan; voorts, wie 'er aan gelegen
Leit, let nu op ons raats beſluit,
En ſwyg! niet buiten rang te ſpreken;
Of 'k zal me aan die zeer ſtrenglyk wreken,
En bruien hem ten raatzaal uit.
In rang te ſpreken zulje weten,
Is, dat we in order ſpreken heten;
Dat is, dat niemant eer zyn ſnoet
(Voor dat een ander uitgeſproken
Heeft, of zyn reden afgebroken,
Om iets te ſpreken) open doet.

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dies, om geen onnut geraffel
Te maken, zal elk een zyn waffel,
Bek, ſnater, ſnavel, ſnats, of ſmoel,
Of bakhuis, of wat naam 't mach voeren,
Terwyl een ander ſpreekt wat ſnoeren,
En ſtil zyn, zonder veel gewoel.
Dees order dan voor af beſweer ik;
Die arreſteer en ſtatueer ik;
Die wil ik, die gebied ik; en
En wil en wet zal 't zelve wezen!
Dit ordonneer ik dan mits dezen;
Wyl ik noch zelver Koning ben.
Nu tot de zaak! men zal ter degen
Dat boek! en d'inhout overwegen,
Op dat men ryplyk overlegg'
Wat ons te doen ſtaat, in die zaken,
Die d'eer van al myn geeſten raken:
Ik wil dat elk zyn oordeel zegg'!
Vermits die kerel ons doet achten,
Voor ſlechte machteloze machten,
Zo wil ik, (voor dat ik my wreek')
Dat elke geeſt my te verſtaan geeft,
Al wat hy doen kan, en gedaan heeft:
Wel aan! die d'eerſte ſtem heeft; ſpreek!

HYPEROGKOS, *de Hoogmoedige Duvel.*

Indien de kerel ſlegs 't verſtant had,
Als d'alderſlegſte boer van 't land had,
Wie zoud niet zeggen, dat hy dan
Op een heel andre wys zou praten,
Van Lucifer zyn onderzaten;
Daar ſpreekt een boer heel anders van.
Ben ik dien geeſt niet, waar voor dezen,
Ja noch zo veel van wort gelezen,
Wiens macht en mogentheid zo groot
Is, als geen ſchepzel zou doorgronden?
Door my is 't mensgeſlagt verbonden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In ſpyt haar weerzin, aan de doot.
Wat afkomſt aangaat; wie der grooten
Op aarde, is hooger afgeſprooten,
Als ik? is niet den hemel 't huys
Van myn geboorte? wie zal 't ſtraffen?
Wat veenboer zou daar tegen blaffen?
Pronkte ik daar niet zo mooy als puys?
Door wien als my, zyn d'eerſte vorſten
En andre hoog-geachte borſten
Geworden? zegt eens, is het niet
Maar door myn raat (dat mogt ik weten)
Als ik die ſchepſels heb beſeten,
En door myn drift en wil, geſchiet?
Ik zelf ben d'oorſaak, en de reden
Van d'eerſte bouwing van de ſteden,
Wie kent myn achting daar niet aan?
Was ik het ook niet, die de ſinnen
Der Vorſten, porde om die te winnen?
Wat nikker heeft dat dan gedaan?
Kan ik de werelt niet beroeren
Door kryg, en waapnen te doen voeren?
Dat ſpeurt een ieder die maar wil.
Ik ben, die d'aarde bloet doe drinken.
Ik doe trompet en trommen klinken.
Ik ben des werelts albedill.
De groote menigte onderdanen,
En zo veel onderſcheyt van vanen,
En ſtandaarden, en trommelſlag,
Trompet geblaas, en van livryen
En paarden prachtigh te beryen,
Dat ſpruyt alleen uyt myn geſach.
Ik maak de Koningen tot gekken,
Wyl ik ze kleedren aan doe trekken,
Van allerley miſmaakt fatſoen;
Die doe 'k haar tot myn kortſwyl dragen:
Dan ga 'k hun onderdanen plagen,
Om haar die ſotheyt na te doen.
'k Roep haagnevelt van zotten-broeden.

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men dekt zich (my ter eer) met hoeden,
Van hoogte voor twee koppen pas;
Niet lager, of het zoud haar moejen;
Gelyk of 't hooft noch zo zou groejen,
Eer zulk een hoet verſleten was.
Op andren zet ik weer een legen
Gants plat gebolden, die ter degen
Haar narrenkop niet decken kan;
Als of men 't hooft noch woud beletten
Te groejen, en 't wat neder zetten;
En hier een klein ſmal rantjen an:
Dus lykt een lyvig man zyn bakhuis,
Een aarsgat door de bril van 't kakhuis.
Dan raad ik tot een breden rant
Waar door ze (om 't vonnis wel te ſtryken)
Een klepen in een klok gelyken:
Maar hier toe leer ik bant by bant
Om zulke vodden op te binden,
Men zal de man licht aêrs niet vinden,
Alſchoon men hem t'huis ontmoet:
Hy huiſt noch in een andre woning;
Want hy logeert, gelyk een Koning,
Recht in het midden van zyn hoet.
Noch doe 'k, tot ſpyt van 't gat der apen,
De menſchen koppen 't haar af ſchrapen,
En die bedek ik dan wel raar,
Met haar, wel eer vol luis en neten,
Of door de pocken afgebeten,
Of met een hoer of dief zyn haar.
Ik practizeer ſteets wisjewasjens
Van allerhande malle dasjens
Nu lang, dan kort, nu breet, dan ſmal;
Met ſmalle, en brede, en breder zomen:
Men zou van al de kant niet dromen,
Al ſliepje op 't kantje van de wal.
Ik leer ze, en doe ze lappen maken,
Van menigte van ſtof of laken,
De weerga van een ſchoverzyl;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Somtyts met mouwen, zo van paſſen,
Dat, zo daar d'arm noch na zal waſſen,
Zo groeytſe noch al vry een wyl:
Dat zyn dan mantels en kapotten:
En daar in is dit zoort van zotten,
De meeſten tyt al ſchier verwart:
Van onder deſe lap komt abel,
(Op 't gat) een degen, of een zabel:
Dats 't merk; een Duvel voegt een ſtart.
Die lap zomtyts, als ze uyt de weeg is,
Vertoont dan datter daar geen deeg is,
Wyl broek, en rok, of wambas, kaal
Is, datter niets van is te plukken;
Of wel vol gaten, en aan ſtukken:
Een ongeneeſſelyke quaal!
Wat maak ik menig malle pronker,
Wanneer ik rijke en kale jonker,
En dees of gene mokkemok,
De benen, hoog, tot aan de naarſen,
Bekleed met harde en ſtyve laarſen!
Een been gelyk een ſwavelſtok,
En halv en heel ontkouſte beenen,
Die deſe pronk van my ontleenen:
En anders ider tot een ſpot
Verſtrekken ſouden, deſe pronken
Met haar verhoerde en ſchrale ſchonken,
In laarſen, trots een kermis zot:
En 't is geryflyk; want zy vinden
Haar achter uytgeblaſen winden,
Weerom te ſtuyten, uit de laars,
Tot aan haar ſlegt geklede billen,
Tot warmte; want om niets te ſpillen,
Is 't een aan 't ander laars en naars.
Van my komt al dat malle groeten,
Door nygen, buygen, ſchrabbelvoeten,
Een hant te kuſſen, en een ſchoen
Daar mee, laag buygende, te raken,
En allerley grimmaſſen maken,

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als in de hel de gecken doen.
Ik doe de narreryen voeden
Door veelerlei gebrui met hoeden
Te maken, als men iemant groet;
Want, zeid men, 'k wens u goede dagen,
Of heil en zegen, welbehagen,
Of alles goets; dat is niet goet:
Men wil die wenſchen niet eens horen
Zo d'eene voet niet dwars na voren
Gezet wort; of, de rechter ſcheef,
Al buigende, achter uit geſtreken;
Als of men tegen d'aardt wou ſpreken;
Op dat men ſchyn ootmoedig leev'.
Al was 'er noch zo fel een regen,
Al vroor 't een duimbreet acht of negen,
Al was men glat en kaal van kruin;
Indien men 't hooft niet wil ontbloten,
Zo wort men lichtelyk verſtoten,
Gelyk een mager paart in duin.
d'Een doe 'k zyn hoet van 't hooft af ryten
Als of hy ze op de gront wou ſmyten;
Zo moedig is hy, en zo rat.
Een ander, die 'k wat meer bezeten
Heb, wil zyn hogen moet niet weten,
Die heeft zyn hoet maar pas gevat.
En wil niet anders, als voor groten,
Zyn trotzen narrenkop ontbloten.
Een ander, daar ik ſtaag in woon,
Doe 'k allerleie dingen noemen,
En hem, ſchoon logen, daar op roemen;
Ja daar op ſweren by de goon.
In 't kort, ik heb myn onderzaten
In allerleye ſlag van ſtaten;
Paus, Keizer, Koning, Prins, en Graaf,
Ten hoogſten trap gepromoveerden,
Geleerden, en wel beſtudeerden,
Den Edelman, en zynen ſlaaf:
Wat aardſchen heerſcher is zo machtig?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat ſtarke natie is zo krachtig?
Wat krygsman, moedig van gelaat?
Wat koopman, ryk door veel gelucken?
Wat liſtig ſchalk vol boevenſtucken?
Die zich myns heerſchappys ontſlaat?
De gantſche werelt zal betuigen,
Dat alle ſchepzels voor my buigen:
'k Regeer, 'k gebied', myn wil geſchiet:
Ik derv der zonnen wagen mennen:
'k Wil boven my geen heer erkennen;
Ja zelf niet die, die my gebiet,
Van myn vermogen, op te oreeren:
Ik ben hier heer. Ik wil regeeren.
Ik ben de Duivel en zyn moer:
Voor die my zulks niet acht zal 't honden.
Is Lucifer hier vaſt gebonden,
Zo acht ik 't voor misdeammoer,
Ja hoog verraat, my niet te vrezen,
En trots een hont, getrouw te wezen:
Hy ſchricke, dien ik commandeer,
En my niet wil gehoorzaam wezen.
Wie my verwerpt, zal ik doen vrezen,
Voor 's hels en 's werelts Opperheer.
Ik wil dien Doctor die zo razen
Komt: vol van myne geeſten blazen,
Op dat hy zich zeer hoog verheff:
Een heel deel andren, wil ik volder
Gaan blazen, met een groot gebolder
Op dat ik hem, door deze, treff.
'k Wil zelfs dan in perzoon na boven;
Spyt Lucifer! 'k zal u geloven
Doen, dat ik 't all' verrichten kan
Alleen, wat dezen die hier woonen,
Te zamen kunnen: en 'k zal toonen,
Dat ik Vorſt Hyperogkos ben.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

PHILARGYROS, *de Gierige Duvel.*

't Is waar jy bent al vry een kanjer,
In trots, en moedt; ja trots een Spanjer:
Je ſnuift hier, en rodomonteert,
Als of je d'aard en hel doen barſten
Wout; want je bent een vent als Karſten
Die was niet garen overheert.
Jy hoeft hier zo niet op te ſnuiven
Als of je ons allegaar kont kluiven
Gelyk een visje van de graat:
Wat gras heb jy alleen gekurven?
Wie heb jy doch alleen bedurven?
Ik hoor 'er mee toe, groote maat.
Dien heer ben ik, die zyne woning,
In Paus, in Keizer, en in Koning,
En, al wat mens heet, heeft geveſt:
Als gy de menſchen moet verlaten,
Dan blyv ik by myn onderzaten,
In ſpyt van u, tot op haar leſt.
De krygslui paſſen op myn winken:
Ik doe trompet en trommen klinken:
'k Vervul het velt met moortgeſchreew:
'k Verſchoon geen levenden, noch doden:
Ja d'onvertzaagden, noch de bloden!
En ik regeer van eew tot eew.
Alleen om my, wort lant en baren,
Geheel doorreiſt, en doorgevaren.
Men waagt om my, gewillig, 't lyf.
Ik doe ontelbre hopen ſterven.
Ik ken 't heel ſwaarlyk zo verkerven,
Dat ik geen heerſcher ben en blyf.
Men zegg', by wat voor zoort van groten,
Of klynen, ben ik oit verſtoten?
Om mynent wille werkt den boer,
En alle ſlag van Ambachtslieden.
Wat dingen doe 'k doch niet geſchieden!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik maak de kuisheit zelfs tot hoer.
Ik heerſch in oorlogen en vreden.
'k Verdelg de legers: 'k win de ſteden.
En, zo 'k maar wil, het koſt geen bloet.
Ik durf het vryſte volk aanranden.
In vrede en oorlog, ga 'k uit branden;
En altyd keurd het iemant goet.
Men laat, om mynent wil, zich vangen;
Ja branden, en te drogen hangen.
De trouwe die verlaat zyn trouw.
Ik maak regtvaardige onregtvaardig.
Ik maak de boosheit zelfs goetaardig.
Ik vraag na hitte noch na kouw.
Een zieke, die verwerpt in 't quynen
Om mynent wil de medicynen,
Tot dat hy zich tot ſterven legt.
In 't kort, ik woud zo rechte zaken
Wel zien, dien ik niet krom kan maken,
Gelyk van kromme dingen, regt.
Ik ben, tot boven toe, van ondren,
Gepakt, gepropt, geſtampt, vol wondren;
Zo dat my d'opperheerſchappy
Behoort, van heel de hel, en d'aarde
Die ben ik, en dats na myn waarde;
Zo dat ik 'er geen aar toe ly.
Ik moet dan zelve na de werelt,
Indien men deze zaak beperelt
Wil zien; want, kryg ik logement,
By hem, die zo veel gal gaat braken,
De Vorſt Philargyros zal maken,
Dat zich de zaak heel anders went.

ASELGÆS, *d'Onkuiſche Duvel.*

Ik wil de hel nu niet verwyten,
Hoe grote menigte profyten,
Ik die tot noch heb aangebragt:
Maar anders kan men niet verbloemen,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of ik heb ſtof genoeg tor roemen:
Ik ben gewis niet klein van magt.
Waar ben ik zonder onderdanen?
Wat oorlog iſſer, daar myn vanen
Ontbloot van oorlogslieden zyn?
Wat huizen ben ik uitgefloten?
Waar zyn palleizen, daar de grooten
My wraken? immers in haar bryn.
Wat liſten heb ik niet verzonnen?
Wat ſterkten heb ik niet verwonnen,
Die ik met voordagt heb beſtormt?
Wat kryg belangt; wat heb ik landen,
En ſteden, door myn vuur, doen branden!
Wat heb ik menig Ryk hervormt!
Wat ſpook, wat nicker, out van dagen,
Kan, eer en ſchaamte, beter jagen,
Uit allerleie ſlag van volk,
Als ik? en daar die uitgedreven
Zyn, is de hel eerſt regt in leven;
De zaak ſpreekt zelfs, zy hoeft geen tolk.
Gy Hyperogkos, moet myn luimen
Gehoorzaam zyn, en voor my ruimen;
In ſpyt u trots, en hogen moet.
En gy Philargyros moet weten,
Dat gy zo vaſt noit zyt gezeten,
Of ik verſchop u met een voet.
Ik heerſch in hoge en lage huizen;
Ja zelfs in kloofters, en in kluizen,
In Paap, in Monnik, en Bagyn,
En wie met diergelyke namen
Zich noemen laten; ſchoon zy zamen,
Geſtampt vol ſchaamte zyn, in ſchyn.
Als ik myn krachten in wil ſpannen,
Zo kan ik 't alles overmannen.
Wie toont my zulk een ſtarke wal,
Of wel bewaakte, en digte poorten,
En veſtingen, 't zy van wat zoorten
Daar ik niet binnen dringen zal?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie kan de werelt zo bedotten,
En maken ze al den brui tot zotten,
Als ik? en dat noch met vermaak.
Ik lag met preken en met drygen.
Men zal my niet ligt buiten krygen:
Van daar ik eens regt binnen raak.
Men eert my met veel rare geſten.
Men geeft my alle ding ten beſten.
Men ſtelt het alles na myn wil.
Men overlegt, by nagt en dagen,
Hoe dat men my beſt zal behagen;
d'Een openbaar, den ander ſtil.
Men ſchroomt, om mynent wil, geen plagen:
Ja zelfs niet, lyf en ziel te wagen:
Men brant, men moort, men ſteelt, verkragt
En liegt, en legt vervloekte lagen,
En vraagt na bidden, noch na klagen,
Om dat ik 't zo geraden acht,
Men paſt op overheid noch wetten;
En wie zich tegen my wil zetten,
Verwekt zich zelven vyantſchap.
Ik heerſch in hoog en lage jaren;
En vind geen zorgen, noch gevaren,
Dat ik niet lichtlyk overſtap:
Hierom dan, ben ik zo vermetel,
Dat ik den ſcepter, kroon, en zetel
Der hellen, voor my pretendeer'.
Op aarde is zulks my reets gegeven.
Wie zal my billik tegenſtreven?
Ik Aſelgæs ben opperheer.
Met reden tracht ik dan om 't zeerſte
Dat ik, als billik is, wil d'eerſte
Zyn, die dien kerel op het lyf
Gaat peuren. Aſelgæs heeft nimmer
Iets uitgevoert, of 't was noch ſlimmer
Te doen, als dit gering bedryf.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

BASKANOS, *de Nydige Duvel.*

Gants bloet van hoge zolder-ſlacken!
Wat kan je lui al kolen backen!
Wat benje kanjers! maar al zagt!
Wie was van onze vier de ſtoutſte?
Ja wie is van ons allen d'outſte?
Wie heeft u allen voortgebragt?
Beziet my vry eens allegader!
Erkent in Bàskanos u Vader?
Ik ben die 't opperſte gezach
Dorfd' openbaarlyk tegenſtreven:
Doe gaf ik Hyperogkos 't leven;
Wat of dit ſpook doch roemen mach!
Wanneer den opperſten der groten,
Ons had van boven neer geſtoten
Miſgund ik aan d'onnooſlen mens,
Den onuitſprekelyken zegen:
Daar zond ik Hyperogkos tegen;
En die voldeed myn helſche wens.
Dus wrachte ik d'eerſte daat van allen.
Den mens nu, als hy was gevallen,
Heb ik, hoe langs hoe meer, bekoort;
Ik deed, den eerſten ſchapenhoeder;
Zyn heil misgunnen, door zyn broeder;
Dus wrochte ik moort, ja broedermoort.
Daar na, wanneer zich op der aarden,
Gout, en meer anders, openbaarden,
Waar elk, zo 't ſcheen, vermaak in vondt
Heb ik haar (wyl ik 't haar misgonde)
Epithymias toegezonden,
Die op myn order, haar terſtont
Bekoorde, om alles aan te vatten,
En doopte 't met de naam van ſchatten:
Doe boude ik ſtrak in ieder een,
Een ſchoone en hoogverheven woning,
Daar ſtelde ik in als onderkoning,

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Philargyros. Doe ging ik heen,
En ſtelde aan ieder ſex' voor oogen,
Of 't moogłyk was te kunnen doogen,
Dat elk zyns lichaams ſchoonheit ryn,
Of, maar voor eene, zoud bewaren?
En, of 't behoorlyk was te ſparen,
't Geen ieder zeggen kond', 't is myn'?
Doe teeld' ik Azelgæs; en vorder,
Zond ik hem heen met dees myn order:
Dat hy de menſchen zeggen zou,
Dat d'een geen voorregt meer als d'ander
Had; en dat alles door malkander
Gemeen was, zelfs ook man en vrou:
Dat zulk een ſtelling zonder reden
Was, dat elk mens met een te vreden
Zoud' wezen: dat men eene om 't gelt,
Eene om 't verſtant, een om de ſchoonheit,
Moeſt hebben, die men fier ten toon leit:
En dat ging alles haagnevelt.
Maar, wyl 'k benyde dat men dede,
Veel dingen die men deed, met vrede,
Gaf ik my tot Abebajos,
En zeide: 'k wil veel liever ſterven,
Als, dat ik alles niet verderven
Zou: gy dan, komt met Hadekos;
Maak my, (ſpyt bloetverwantſchap) ſwanger,
Op dat ik baar! 't verdriet my, langer
Te leven, zonder barens pyn.
Wy moeten altyd iets bedryven:
Wy kunnen dus elkaar geryven,
Wyl wy Hermaphroditen zyn.
Myn wil geſchiede na myn wenſchen,
Ik baarde, tot bederf der menſchen,
Een reeks van ſpoken; die haar plicht,
Geheel, en tout a faict, betrachtten,
Vermits zy myn bevel volbrachtten.
Men zegg' nu eens, voor wien ik ſwigt?
Myn zaak ſpreekt zelfs, ik hoef geen voorſpraak.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik Bàskanos alleen, ben d'oorzaak,
Van plaag, van Duvel, en van hel:
En die zich tegen my wil zetten:
Myn teelzel zal dien ſtrak verpletten;
Dat weet een ieder nicker wel.
Ik woud wel, dat men eens beweerde,
Gelyk ik menigmaal begeerde,
Waar uit doch Lucifers gezach,
In geuſurpeerde dwingelandyen,
En monarchale heerſchappyen,
Zo hier als elders, ſpruiten mag.
Dewyl een Ryk is voor zyn ſtichter,
Zo blykt genoegzaam, dat ik richter,
En zouveryen regeerder ben:
Ten minſten dat ik 't hoor te wezen,
En dat my elk behoort te vrezen,
Mits ik geen meerder heer erkenn'.
Ik Baskanos, doe oorlog voeren,
En al wat ſchepzel heet, beroeren.
Ik ſtoot de Vorſten van haar troon.
Ik breng roemwaardigen om 't leven.
Ik hinder eer en loon te geven.
Ik ſchenk alleen maar ſmaat en hoon.
Ik toon het quade; en ik verduiſter
Een ieders eernaam, lof en luiſter,
In 't kort, ik ben een groſſer herr',
Die elk doe ſchricken voor myn donder:
'k Heerſch aard' en zee: ja zelfs hier onder,
In ſpyt en trots van Lucifer.
Men zegg'! wie heeft ons oit bewezen,
Of in loofwaardig boek gelezen,
Dat hy, die hier de vierſchaar ſpant,
Ons aller heer en vorſt verkoren,
Is, of tot Koning is geboren?
't Is boven al het hels verſtant.
Hoe komt hy hier dan te regeren,
En d'helſche ſcepter t'uſurperen?
Dat weet geen Duvel. Doch men zal

Hem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hem d'opperheerſchappy ontwringen.
Gy nickers! laat ge u zo licht dwingen?
Jy lui bent al den duvel mal.
Hy is gebonden, zo ze ſchryven:
Men laat hem dan gebonden blyven:
Hy brengt de hel doch noit geen buit:
Hy zit maar ſlegs te koekeloeren,
Om heerſchappy, en 't woord te voeren;
En regt zyn leven aars niet uit.
Ik zelfs dan, wil na boven trecken,
En daar zo veel gebrui verwecken,
Tot een zo zeer gewenſte val,
Dat hy, die zo veel quade reden,
Van ons, gaat in zyn brynpot ſmeden,
Zich zelfs uit ſpyt beſchyten zal:

GASTRIMARGOS, *de Gulzige Duvel.*

Wyl elk geboden is te ſpreken.
Zo ſweer ik, by den elleweken!
Dat ik juiſt niet heel garen ſwyg.
Ik hoor vaſt, elk een roert zyn ſnater,
En heerſt in hel, op lant, en water,
By hoog, en laag, in vrede, en kryg:
En elk wil meerder als gemeen zyn,
Ja opperheer, en baas, alleen zyn.
Hoor ik 'er ook niet toe meſſieurs?
Philargiros is zulk een helt niet,
Om dat hy maar alleen op 't gelt ziet;
Maar ik ben meeſter van de beurs.
Indien men praat van oorlog voeren,
Daar kan ik ze al den brui in loeren,
Wanneer ik alles verſlampamp:
En daar van, zyn genoegzaam blyken;
Want ik verteer wel hele ryken;
En geev jy zonder gelt eens damp.
Wanneer ik, door myn domineren,
Elk een heb doen zyn gelt verteren,

Hoe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe zal men van den onderdaan,
De ſenuw van de kryg bekomen?
Het middel wort door my benomen:
Wie wil voor niets ten oorlog gaan?
Als Hyperogkos elders in is,
En my die plaats dan na myn zin is,
Ik jaag 'er hem ten eerſten uit.
Ik kan d'hoogmoedigen vernedren,
Al pronkten zy met pawen vedren,
Wen ik haar ondergang beſluit.
Ik brouw de gantſche werelt rampen,
Vermits ik elk, die 'k aan 't ſlampampen
Kryg, doe verliezen moet en goet,
Na dat men eerſt door my te voren
Heeft eer en achtbaarheit verloren.
Wat Aſelhæs belangt, ik moet
Bekennen, dat hy, als myn macker,
Met my, beploegt een zelven acker;
Ik baan de weg die hy betreet:
Ik ſtel hem zelfs als onderkoning,
In myn dominium en woning;
Daar is hy tot myn dienſt gereet:
Maar, wen zyn onſtantvaſte luimen
Hem overkomen, moet hy ruimen.
Maar Baskanos, (myn trouwe gaſt)
Verzelt my trouwlyk tot den ende,
Met Penæs; en waar ik my wende,
Daar volgen zy tot overlaſt.
Wanneer ik Penæs ingelaten
Heb, kryg ik menigte onderzaten,
Als Atheòtes, Katymos,
Anaiſchyntos, Mochtharias,
Apotælos, Epithymias,
Epiklopos en Hechthrodos.
Elk is myn onderdaan en dienaar.
Ik ben haar huiswaart, en 'k gebie maar:
Geen ſchrikdaat is 'er op der aart
Zo hels, en duvels, en vervaarlyk,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo ſtrafbaar, en zo wonderbaarlyk,
Of ik heb diergelyk gebaart.
Ik breng de hel gedurig voordeel,
By groote menigte; of ik oordeel
Geen Duvel nutter, om die vent
Zyn eer en achting te verbaſtren,
En hem van ieder te doen laſtren,
Als my; want zulks ben ik gewent.
Men moet dan my maar derwaart zenden:
Laat hy my in, ik zal hem ſchenden.
Zoodanig, dat hy zich, eerlang,
Voor gants verloren uit zal kryten;
En dan zich zelfs de keel afbyten,
Uit vrees, eer hy zich zelfs verhang'.

ORGILOS, *de Gramme Duvel.*

Halt ſmaul of 'k ſchyt 'er in jy ſpoken!
't Hooft is my lang genoeg gebroken.
't Verwondert me, dat ik je niet
(Wyl ik hier by den hoop in 't ront ſta)
Gelyk, met eenen ſlag, tot ſtront ſla;
Dats wel om kleider leet geſchiet.
Ik ſweer, indien je meer wilt ſnoeven,
Ik zal je voor een ſtaartſchroef ſchroeven,
In 't gat van d'een of d'ander hoer!
Die nicker, zal de nicker halen,
Die my myn reden wil bepalen!
Ik vraag na nicker noch zyn moer.
Die dingen die je lui daar noemden,
Als dappre daden, daar je op roemden,
Die lieg je lui maar al den brui.
Wel wat of deze wurmen ſchyters,
En ſchaamteloze luizenbyters,
Hier ſnorken by manhafte lui!
Al die geroemde heldendaden,
Zyn d'eigenſchap van myn genade,
En majeſteit: ik breek, ik maak,

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik roov', ik ſteel, ik ſchend', en laſter,
Ik quets, dood', moord, en brand', verbaſter,
All, wien ik maar mee gaande raak.
Ja 'k ſweer by aalspis! 't is al hachlyk,
Of Lucifer wel zo ontſachlyk
Is, als Orgilos: 'k word gevreeſt,
Veel meer als d'alderſlimſte nicker:
Ja meer als pachter en verklicker:
Ja meer als 't alderſlimſte beeſt.
'k Verzoek niet dat men my zal zenden:
Geen Duvel van de helſche benden,
Zo koen, dat hy my wederhout:
Zo je al den brui wilt op my komen,
Zo zulje van den Duvel dromen;
Je raakter al den brui om kout.
'k Wil heen gaan! 'k zal 'er my op ſpitzen;
En zo veel tongen op hem hitzen,
Dat zo elk tong een aars-wis wiert,
Genoeg zou zyn voor 't kackers kakhuis
Van 't oude haringpackers pakhuis:
Men zal hem nypen, dat hy giert.
Want, wyl my al wat leeft ontzien moet,
Zo zyt verzekert, dat ik dien bloet,
Met zulk een groten hoop, van myn
Bezetenen, zal komen plagen,
Dat men hem en zyn boek, zal jagen,
Ter plaats daar al zyn boecken zyn.
Ik zal zyn boek zo doen verbluffen,
En overduuvlen, dat hy zuffen
Zal: 'k zal hem in myn rechter ſchoen
Of in een ander loch doen kruipen;
En daar zal ik hem noch doen druipen:
Ik zal hem, 'k weet niet wat, al doen.

RATHYMOS, *de Luye Duvel.*

Lof zy die Paus, die my de laatſte
Der zeven grooſte duvels, plaatſte:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe quam die vent aan dat verſtant,
Indien hy ons geen jaar, of zeven,
Tot zynent, woning heeft gegeven?
Dat las ik nimmer in de krant:
Maar doch, dits wis, dat ik een heer ben
Indien ik niet een hopen meer ben,
Dewyl ik nimmer iemant dien,
Maar, van elk een gedient wil wezen;
En daarom zeg ik u mits dezen
Dat ik... dat ik een.... laat eens zien....
Dat ik een drommel van een droes ben,
Die elk zo mak, als besjes poes, ken:
Ik vind altyd gemak voor myn;
Gebiedende ieder een te werken:
Waar aan een gaawert kan bemerken,
Dat ik van grooten ſtaat moet zyn.
Ik leev om ſchepzels te gebieden:
De meeſte zyn myn edelieden,
En fraaitjes tot myn dienſt gewyt:
In mynen dienſt heb ik de grooten,
En kleinen, die my, onverdrooten,
Ten dienſt zyn; elk te zyner tyd.
Wie roemt zich over my, als vader,
Of moeder? 'k loochen 't bei te gader:
Ik ben alleen, van zelfs gegroeit,
Gelyk als d'aal, en kelderſlacken,
In ſpyt van u gy kackerlacken!
Hoe zeer jer tegen keft en knoeit.
Maar ik, dat ik teel', wie zal 't hindren?
Ik heb verſcheiden baſtert kindren;
Gelyk als Penæs, Apretæs,
Als ook Askeptos, Mochtherias,
Anaiſchyntos, en Atlæzias,
Epiklopos, Pyrpoletæs,
Anaphrodizios is mede
Myn teelzel ('t blykt aan zyne zeden)
Zo wel als Anakòlæton,
En Apronoutæs: wie is frajer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verzien van vruchten? en wie tajer
In 't worſtelen? ik ben de bron
Waar uit de Hel zyn meeſte voetzel
Krygt; ik vervul die door myn broetzel;
En daarom zo men my maar zent,
Met myn zes eerſtgenoemde kindren,
Ik zal dien Doctors aanhang mindren,
Al was hy noch zo ſchrandren Vent.
'k Wil Lucifer met geen Oratie,
Juiſt bidden, om gezeide gratie:
Maar zent hy ons, ik wil een beeſt
Zyn, zo 'k die Vent dat niet verleren
Wil: 'k had hem ook wel konnen keren;
Indien ik by hem had geweeſt.
Myn luſt juiſt nu niet veel te ſloven;
Want ik ben pippig: daar en boven
Heeft Lucifer hier ſpoken zat;
Ook gaf de kerel my geen reden:
Ik kan myn tyt wel aars beſteden
De luizen byten in myn gat.

APOTÆLOS, *de Bedrieg-Duvel.*

Het ſpreekwoort luit: is d'een wat trager;
Een ander is weer zo veel grager:
't Schynt Ratymos bemint de ruſt:
Hy kan altyt wel wonders werken;
Maar laat het al te zelden merken;
Ik heb zo veel te beter luſt.
Men mag zich 't zoeken onderwinden
Maar niemant zal bequamer vinden,
Als my, om 't voorgenomen werk,
Na zaaks vereis, regt uit te voeren;
Ik heb 't verſtant, ik zalze loeren;
Men zend my vrylyk na de Kerk:
(Want dit hoort tot de Kerk-verſchillen.)
Ik zal daar zonder tyd verſpillen,
Heel tout a faict myn dingen doen;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Sodanig, dat men my ſal roemen,
En met myn ouden eernaam noemen;
Dat is: een Duvel van fatſoen.
Men ſpreek eens op! men vell' zyn oordeel!
Wie dee de hel ooyt zo veel voordeel,
Als ik gedaan heb, nu noch doe,
En noch doen zal? in 't eerſte leven
Der menſchen, heb ik blyk gegeven:
Van doe, ja vroeger tot nu toe.
Apotælòs vint, in bedriegen,
En oude Iuy, als kints, te wiegen,
Zyn baas niet: en dat ſiet men noch.
Heb ik niet boven, in den hogen,
Ons allen, en my zelfs, bedrogen?
Ik heet in duyts dan recht bedroch.
Wat zeet, of godtsdienſt, is ter werelt
Geweeſt, zo Vorſtelyk beperelt,
Zo naauw geſett, al waar ik niet
Een brave woonplaats heb gekregen?
Ja ſpyt al wat men 'er ook tegen
Deed, als men dagelyks noch ſiet.
Ik heerſch na wens, in Jood', in Chriſten,
En Turken: en wie keert myn liſten
Logeer ik niet in Rooms Papiſt?
In Lutrianen, en Menniſten?
In Libertinen, Atheiſten,
Gereformeert, en Janſſeniſt?
'k Heb over al, in alle ſtaten,
Myn dienaars, en myn onderſaten.
Ja 'k loov, dat ik, by ieder mens,
By hooge en lage ſtaats-perſoonen,
Een logement heb, daar ik woonen
Kan, na myn eygen wil en wens.
Ook ben ik van 't getal dier goeden,
Die menigten van menſchen voeden;
Dies ben ik ook by elk bemint:
Wie groote dingen uyt wil regten,
Die maak', ſpyt kakelen en vegten,

Zich

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zich eerſt van yder een bezint.
'k Help alle konſten en hantering,
De koſt verdienen, in haar nering.
Den onverſchrocken oorlogs-man,
Help ik, in 't velt, den veltſlag winnen:
'k Voer hem in 's vyants veſting binnen,
'k Help alles wat ik helpen kan.
Zo ik 'er niet in uit kan rechten,
Zo zal de ganſche Hel 't niet ſlechten.
Ik zal dien Doctors woorden, zo
Subtyl voor ieders oogen leggen,
Dat al de menigte zal zeggen,
Het is een gek in folio.
Ja 'k zal hem, (ſpyt al wie 't mach ſpyten)
Door ſtyve koppen uit doen kryten,
By 't ſlegte volk, voor Atheïſt.
Ik zal die Vent, en al zyn boeken,
Doen laſtren, ſchelden, en vervloeken:
Ja 'k breng hem hier, zo 't my niet miſt.

LOGOPOJOS, *de Leugenachtige Duvel.*

Indien myn raat een beetje gelden
Mag, by zo veel manhafte helden,
Zo raad ik dat zich elk wat ſpaar,
En heel de zaak op my laat ruſten:
Het zoud my zeker heel wel luſten;
En myn beraat dat leit al klaar.
Ik zal zo veel grimmaſſen maken,
Met zo marveille van de zaken
Te ſpreken, dat men overal,
Dat wangedrogt, dien boekenmaker,
Noch arger als een godtverzaker,
Ja, voor een beeſt uitkryten zal.
Apotælos wil elk bedriegen:
Maar zonder my? dat zoud hy liegen:
Hy kan pas kacken zonder my.
Waar heeft dat ſpook in al zyn leven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een wonder zonder my bedreven?
Ik was 'er immers altyt by.
Ik wil die geeſt niet affronteren,
Maar, voor my zelven pretenderen,
Dat baantje, daar nu elk na tracht:
Men weet wel, als ik maar wil ſpreken,
Dat ik wel kans weet ons te wreken;
Want in myn tong leit groote macht.
Ik heers, in alle Monarchyen,
In Ryken, Landen, heerſchappyen:
Wat mens heet, is myn onderdaan:
Wat zyn 'er menig die ſtuderen,
Om myn methode wel te leren,
Eer dat zy voor den Rechter gaan!
De Procureurs en Advocaten,
Helpt nimmer taalrykheit in 't praten,
Ten zy dat ik haar gonſt betoon,
In haar, met onbeſchaamde kaken,
Stoutmoedige logenaars te maken:
Dan zyn zy op haar eeren troon.
De Paus, de Koningen, en Kyzer,
Schoon elk was duizentmalen wyzer,
Als haantje pik: de konſtenaar,
Geleerde, en koppige idioten,
De Kooplui, Ambachtslui, de Groten,
En kleinen, tot den bedelaar
Incluis: niet eene dezer allen,
Die ik niet na myn welgevallen,
En, als 't my zelver luſt, regeer.
Te land alleen niet, ook te water:
Daar roer ik ook al elk zyn ſnater:
En wat vereiſt men van my meer?
De Vent heeft my te na geſproken,
Meer als al 't gros van onze ſpoken;
Logopojos is principaal
Van hem beledigt, en geſchonden;
Dies heb ik ſtof tot wraak gevonden,
Meer als jy nickers altemaal.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik wil alwaar men van hem kaaklen
Zal, toonen, dat men ook miraaklen
Kan doën, vermits ik yders bek,
Spyt yders bakhuis, zal doen liegen,
Geſwinde logenen, die vliegen,
Zo glad by 't ſmoelgat uit, als ſpek.
Ik ſweer dat ik die Vent verleeren
Zal, dat hy ſpoken zoekt te onteeren!
Geen ſpook, noch nicker, heeft hem leet
Gedaan: kan hy van ons niet ſwygen?
Dat kan ik in myn kop niet krygen:
Maar evenwel dats niet een beet.
Ik zal myn oogwit wel beryken,
En hem een tobben eek doën zeiken,
Zo wrang als groene vitriool.
Laat my maar zorgen voor de zaken:
Ik zal hem aan een kleur doen raken,
Zo ſwart, gelyk een houtekool.
Eerſt wil ik Doctorale mannen
Gaan tegen hem doen zamen ſpannen:
Na dezen 't heele onwetent graaw;
En wie 'er tegen in wil leggen,
En voor de Vent een woortje zeggen,
Voor die zal troef zyn, graaw en ſnaaw.
Dus kan ik menigten verbluffen.
Zo raakt een gaaw verſtant aan 't zuffen.
Zo moet men doen, wanneer men ziet
Een ſcharp geſlepen geeſt uitmunten.
Men jaag hem door de ſcharpe punten
Der logentongen. 't Gelt aars niet.
Wat droes kan beter vont bedenken?
Wat kan een gaawâart beter krenken,
Als logens, tot zyn ſmaat gezeit?
Wat heb ik veel doorluchte mannen,
Dus, doen vermoorden, en verbannen?
Men zend my dan maar. 't Is al tyd.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

SYKOPHANTÆS, *de Laſter-Duvel.*

Gy ſpooken, en gy helſche geeſten,
Zyt aldenbrui zo dom als beeſten!
Ik woud je met een entje touws,
Ja met een party brave veeſten,
De minſte, zo wel als de meeſten,
Wel jagen in je besjes kouws.
Je lui bent al den brui maar ſnoevers,
En in der daat maar koele troevers,
Begoten met een zelve zop:
Maar dat je lui een zaak volvoeren,
Kont, even als je waffel roeren,
Dat mocht je willen om je kop.
Maar ik durf, op myn krachten ſpreken:
Myn macht is menigmaal gebleken;
Ik triumpheer met groot geraas,
In al des werelts grote ryken:
Myn mogentheit moet ieder wyken;
Want ik ſpeel overal den baas.
Ik heb (dat weet ik) noit myn leven
Iets anders, als veel quaats, bedreven;
En zonder aanzien van perſoon:
'k Ontzie noch goddeloos noch heilig;
Want voor myn macht is niemant veilig,
Dewyl ik niemant niet verſchoon.
Maar, als ik iemant wil verſchonen,
Zo wil ik my genadig toonen,
Aan menſchen, goddeloos van aard:
Want wou 'k de goeden niet verdelgen,
Dat zou de gantſche hel zich belgen:
Die heb ik tot myn wit geſpaart.
Gy nickers, waar ge u wilt doen vrezen,
Moet gy geheel, en zelver wezen,
Uit vrees, of 't anders niet wel gong:
Maar ik, ſchoon in de helſche kolken,
Doe zidderen al des werelts volken,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dat alleen maar door myn tong.
Ik heb de tong maar ſlegs van noden,
Om alles watter leeft, te doden:
'k Ontzie noch ſchurk noch majeſteit:
Die, daar ik 't eenmaal op gemunt heb.
Dat geen, dat ik die dan misgunt heb,
't Zy d'eer, of 't leven, dats hy quyt.
Ik ſtrooi de werelt vol tyrannen,
En hits die op doorluchte mannen.
Wee die myn mogentheit niet vreeſt.
Myn handen houd ik zelfs vol troeven,
En ſpeel niets uit als aas en boeven;
En wie 'er tegen ſpeelt is beeſt.
Een Koning mag zo wel regeeren,
Als iemant hem zou kunnen leeren:
Een minder heerſcher, ſchoon volmaakt;
Een Veltheer, ſchoon hy door veel ſlagen,
Victorieus, in 't velt te wagen,
Zyn vyanden, als noten, kraakt:
Een Zeevoogt, ſchoon hy alle baren
Kon ſlegten, en daar vry door vaaren:
Een Land-of Stadvoogt, hoe manhaft:
Geen wereltze op of onder Goden,
Die 'k niet onteert heb of doen doden,
In ſpyt van wie daar tegen blaft.
'k Doe vierendelen, hangen, branden,
En landen hitzen tegen landen.
Ik doe de Vorſten uit hun Ryk,
En mogenden haar haav ontvluchten,
Gebannen, en gevangen zuchten.
Gy ſpoken zelve! ſchrik! en wyk
Myn gramſchap! of ik zoud u plagen,
En mooglyk wel ten Hel uit jagen,
Wyl ik de grootſte Duvel ben,
En kan u allen doen belyen
Dat ik in alle heerſchappyen
Geen Duvel boven my erkenn',
En, wyl ik, ſchoon ik in myn ſchik ben,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Der duvlen en der menſchen ſchrik ben,
Wat meent gy ſpoken? dat ik dien
Vloekwaarden, die de helſche machten
Dus wil vermindren, en verachten,
Meer, als veel andren wil ontzien?
Ik wil die ſtront in 't hembt betoonen,
Dat ik hem ſtraffen kan en loonen,
Voor dat hy ons 't gezach ontſteelt,
En zoekt ons van 't bezit t'ontbloten,
Veel ewen lang door ons genoten
En door den mens ons toegedeelt.
Ik zal al 's werelts tongen ſpitzen,
En die, als honden op hem hitzen;
En, tot zyn endeloos bederf,
Door veel dolkoppigen verbolgen,
Hem ſchriklyk overal vervolgen,
Zo lang tot hy rampzalig ſterf.

ATHEOTÆS, *de Godloze Duvel.*

Met reverentie! dat ik mede
Myn ſtem eens horen doe met rede!
Gy Zykophantæs, die nu leſt
Geſproken hebt! hebt gy u leven
Wel ietwes zonder my bedreven?
Neem tot u hulp vry al de reſt.
Ik roem, ik tart eens alle ſpoken!
Wie heeft oit vuur op aart ontſtoken,
Daar Atheòtæs niet in hulp?
ô Arme nickers, die hier ſwetzen
Komt, of je, zonder my, kont quetzen!
Kruip allegaar maar in je ſchulp!
Al waart gy duzentmal verwoeder,
Zo ben ik aller nickeren moeder:
Ik heb u allen voortgebracht;
En gy zyt allegaar myn kind'ren
Die myn gezach noch macht kunt hind'ren,
En zonder my hebt gy geen macht.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat rampen, en wat ongelukken,
Wat boosheyt, en wat ſchellemſtukken,
Wat bloetſchand, en wat hoerery,
Wat roof, wat kryg, wat moort, wat liegen,
Wat laſter, diefſtal, en bedriegen,
Is niet alleen gedaan door my?
Ik ben, die mikken, galgen, raden,
En beul, verryk'; dat zyn myn daden:
Dat ken ik, zonder u, alleen:
Maar gy kunt niets, hoe 't zy, bemerken,
Dat gy kunt, zonder my, uytwerken;
U doen, en roem, is my gemeen.
Gy nikkers! poch dan niet vermetel,
Als of gy, elk apart, u zetel
Kond plaatſen waar 't u ſelf behaagt:
Gy kunt geen ſtroo aan ſtukken byten;
Ja niemant van u all' kan ſchyten,
Men zy 't u Moeder met u waagt.
Indien maar eene van u allen,
En zaak zoekt, na zyn welgevallen,
Te doen, zo ſweer ik by myn ſtaart!
Als dat gy maar op eenerleye
Methode, u ſnode ſchelmeryen,
Kunt werken, yder na zyn aart;
Hoe ſnoo dat gy moogt zyn, in deſen
Moet ik u noch behulpſaam weſen:
Want ſonder my, is 't met u uyt.
Maar, alle liſten, die gy weten
Moogt, heb ik zelve niet vergeten,
Wyl ik die alle in my beſluyt.
Ik ben 't geheel! gy zyt myn delen,
Myn poppegoet om mee te ſpelen,
Ja zelfs myn ſlaven, zo 'k maar wil:
Dewyl ik al 't geſpook der hellen,
Alleen, kan aan den arbeyt ſtellen.
In 't kort, ik ben den albedill.
Wyl alle ſpoken hier ontrent zyn,
Zo kan nu niemant onbekent zyn,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat ik der Duvlen oorſpronk ben,
En 't hooft, waar na zich alle leden
Bewegen moeten; en met reden;
Wyl niemant my regeren ken.
Dit vaſt geſtelt, zal volgen moeten
Dat elk my, voor myn hooft, zal groeten:
Wy ſchyten in een Lucifer!
Wy praten hier, gelyk Jan gatten
Van dingen die wy zien noch vatten,
Wy hebben hier geen morgenſter.
Wie heeft ons hier oit ligt gedragen,
Daar wy noit lichts gelyken zagen?
Is hier niet ewiglyk de nacht?
't Is lang genoeg hier van geſproken:
Gy weet het wel, gy brave ſpoken;
Maar hebt het mooglyk niet gedacht.
Ik heb de macht, en ik gebiede,
Dat ieder nicker derwaarts vliede
Na boven, en zich tot een plaag
Van deze Boekemaker ſtelle!
Dat hem een ieder nicker quelle!
Men legg' hem liſtig laag by laag!
Een ieder nicker volg de nucken,
Van zyn dus lang gepleegde ſtucken,
Die tot vermeerdring van ons Ryk,
En tot uws roems vermeerdring, ſtrecken:
Gaat niet alleen, gelyk de gecken,
Maar vat hem allegaar gelyk.
Help allegaar getrouw malkander!
Mislukt het d'een, 't gelukt den ander.
Tot zulk een Vent als deze Vent,
Wyl hy ons allegaar wil bannen,
Moet heel de Hel haar kragt in ſpannen:
Betoon dan dat gy helden bent.
Gy moet u na de zaken voegen;
Bezoek het over alle boegen:
Wel aan myn kindren! ga dan heen!
Hebt vry geen vrees dat ymant wagen

Zal,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zal, ons terwyl de Hel t'ontjagen:
Vertrouw my vry de Hel alleen.

ANYPÆKOOS, *d'Ongehoorzame Duvel.*

't Is raar! ô nickeren! wat men horen
Moet! zo je mem niet wilt verſtoren,
Maar haar gehoorzaam zyn, zo peur
Maar daatlyk heen, en toon je vaardig:
Loop heen, volbreng haar order aardig;
Een Duvel heeft niet langer keur.
Wat my aangaat, gy helſche boden,
Wy dunkt ik heb geen raat van noden,
Want ik weet zelver wel, hoe dat
Een eenig Kerel te overwinnen
Is, wen men my maar laat beginnen.
Ik ben zo ſnood als besjes kat.
Ik heb wel Koningen verſtoten,
En uitgeroeit; en 't puik der groten
Geheel en al geruïneert.
Wat heb ik niet al eedle mannen,
En onderdanen, doen verbannen!
Ik heb altyt ons Ryk vermeert.
Schoon Atheotæs hier komt roemen,
En zich ons aller oorſpronk noemen,
Dat acht ik waarlyk niemendal.
Om dat wat nader uit te leggen,
Zal ik haar dat wel anders zeggen:
Ik loof het oude wyf is mal.
Ik ben die geen die uit den hogen
Verjaagt wiert, wyl ik niet kon dogen,
Tot 's menſchen dienſt gereet te ſtaan:
En, wyl ik over zulks vertoonde,
Dat men het Engeldom dus hoonde,
Moeſt ik terſtont naar ondren gaan.
Die 't met my hielden, die zyn alle
Terſtont met my gelyk gevallen;
Dus blykt dan, dat ik d'oorſpronk ben

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van heel de Hel, en al zyn geeſten:
Hier uyt nu volgt, dat ik de meeſte
Van 't hele rot der nikkren ben.
En, wyl 't een Kerel van verſtant is,
Miſſchien trots eene die in 't lant is,
Is 't nodig, dat een groten geeſt,
Sich haaſtig tegen hem ga ſetten,
Om hem, is 't mooglyk, te verpletten;
Zo niet, zo raken wy licht beeſt.
En, waar wat valt te roeſemoeſen,
Daar ken ik, onder alle droeſen,
Myn baas niet; en dieshalven moet
Ik ſelf, ten eerſten, opwaart ſtygen,
Om my daar aanhang te verkrygen;
Want anders quam de zaak niet goet.

STASIODÆS, *d' Oproerige Duvel.*

't Verwondert my dat yder drommel
Dus roemt, en ſnorkt, en veel gerommel
Maakt. Hoor! je liegt het al den bruy!
Verkoopje hier katteſtront voor ſuyvel?
Jy ſnoevers! ik ben d'eerſte Duvel!
Jy baas? myn ſlaven ben je luy.
Gy nikkeren zyt maar rebellen,
Bequaam u opperheer te quellen.
Ik ſelfs, ben die droes, die, om hoog,
Sich tegen d'Opperheerſcher kantte,
Daar ik myn ſtandaart tegen plantte,
Wen Michaël ons tegen toog,
Doe hebt ge u in myn dieuſt begeven,
En zyt met my van daar gedreven,
Vervloekt, verdoemt, en, als myn volk,
(In plaats van, daar om hoog, verheven,)
Gedwongen, hier om laag te leven,
Met my, in deze duiſtre kolk.
My, zyt gy ſchuldig dank te weten,
Dat gy nu Duv'len wort geheten;

Het

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het heel geſlacht der menſchen ook,
Dat zy, om eene van hun allen,
Zijn onder onze macht gevallen,
Daar ik noch daaglyks onder ſpook'.
Die daden die jy luy genoemt hebt,
En daar zo dapper op geroemt hebt,
En daar je een yder droes mee tart,
Als of je ze allegaar beſtaan had,
Te doen, en, zonder my, gedaan hadt,
Dat lieg je lui maar in je hart.
Wat nicker heeft dat ooit gelezen?
Elk Duvel wil hier Koning wezen.
Elk is hier, boven andren baas.
Elk droes is hier een Konings moorder,
Een Vorſten-dwinger, ruſt-verſtoorder,
Een hart man op een weke kaas.
Jy lui lykt al den brui wel helden,
Die al de werelt wetten ſtelden:
Ik hoor hier niemant, of hy zal
Schier om iets kleins niet willen bucken;
Maar, ſlegs de groten onderdrucken.
Je bent maar ſtuurlui aan de wal.
Gy wisjewasjes tuig van ſpoken,
Die myn gezach dus hebt gebroken!
Ik ſweer je by myn hangebaart!
By al de ſnoo verklickers zielen
Die onder in myn aarsgat krielen!
En 't uiterſte entje van myn ſtaart!
Niet eèn van u, heeft iets begonnen
Te weven, dat ik niet geſponnen,
Gehaſpelt, en gemuizebruit,
Heb, aangedraait, en diergelyken,
En zonder dat, ik woud' eens kyken,
Door 't venſtergaatje van een ruit,
Hoe dat jou al jou boeveſtucken,
Als ik geen hulp dee, zouden lucken.
Ik ben dan eigentlik die geen
Die alle dingen durft beginnen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om daar goet garen van te ſpinnen.
En zulk een baas ben ik alleen.
Dieshalven zeg ik, ordonneer ik,
Gebied ik, wil ik, ſtatueer ik,
Beſweer ik, en ik brui myn moer,
Jy droeſen, drommels, nickers, geeſten,
't Zy wat je bent voor helſche beeſten,
Dat elk voor eerſt zyn ſnater ſnoer!
Hoor toe na 't geen ik proponeren
Zal! want je zult het aproberen,
Indien je 't even eens verſtaat
Als ik het zelver nu begrepen
Heb; want ik ben 'er op geſlepen;
Dat weet den helen helſchen Raat.
'k Wil heen gaan, en een oproer maken,
Daar elk een door zal gaande raken:
'k Wil elk een hitzen tegen hem,
En hem weer tegen 't hele ſlaatje:
Wanneer ik hem dan zulk een naatje
Genaait heb, krygt het werk zyn klem.
Ik wil 'er veel doen zamen rotten,
Om met hem, in 't publicq te ſpotten:
Een twede menigte wil ik
(Om na zyn ondergang te trachten)
Hem openbaarlyk doen verachten:
En dat ik hem de maars vry lik,
Zo ik hem niet zal tonen, hoe men
Hem klaar, met reden, zal verdoemen:
Zo krygt hy, na myn wil zyn ſtraf.
Ook wil ik 'er doen zamen ſpannen,
Om hem uit land en volk te bannen,
En te verdelgen tot in 't graf.
Dan (voor een Duvels magt kleinmaker)
Zal ik hem, voor een Godtverzaker
By hoog en laag doen achten: want
Indien my dat maar wil gelucken,
Zo raakt zyn boek aan duzent ſtucken,
Verdoemt, verboden, en verbrant.

Noch

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Noch wil ik een deel andren zoeken,
Om deze Kerel, en zyn Boeken,
(Gelyk een afgevallen Joodt
Van d'andren) door al 's werelts hoeken,
Te laſtren, haten, en vervloeken,
Veel eeuwen lang noch na zyn doot.
Ik wil 't canaille doen vereenigen,
(Om, zo men kan) hem dood te ſteenigen:
En dan, die halen kan, pas op,
Om hem zeer vaardig hier te halen!
Zo 't lukt, men zal hem dan betalen.
Zie daar, ik wou 't wel om myn kop.
Hem zelve wil ik zo verbaſtren,
Dat hy zyn laſteraars zal laſt'ren,
Zo mondeling als met zyn pen:
Daar moet het noch al niet by blyyen;
Maar 'k zal noch zo veel quaats bedryven
Dat elk zal weten wien ik ben.

HADIKOS, *d'Onrechtveerdige Duvel.*

Na my dunkt, ben ik met u reden
(ô Staſiodes) wel te vreden.
Het geen ge ons laatſt hebt voorgezeit,
Wil zeer gemaklyk in myn ooren;
Men hoeft ſer niet om op te boren:
Begin dan maar ter rechter tyt.
U voorſtel acht ik zeer behaaglyk:
Maar, ô dat Boek: dats onverdraaglyk!
ô Dat verbruide lompen Boek!
Dat hier (zo 't ſchynt) met ons wil ſtryen
Om onze al-oude heerſchappyen!
Waar haalt de Kerel 't uit een hoek?
Onze eigendom, dus lang bezeten
Door ons, en 't onze altyt geheten;
Onze eigen overoude naam
Van Duvel, kan hy die met eeren
En reden, ons bediſputeren?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dats ons byget een groote blaam.
Die Kerel is gewis verbaſiert,
Van zeden, wyl hy ons belaſtert,
En zeid ons, minder als deux aas
Te wezen: zal men dat gedogen
Dat hy zo klein, ons groot vermogen
Maakt? zeker, zo ſpeelt hy de baas.
Men moet dan heen, en hem betonen,
Dat hier geen ſlechte geeſten wonen;
Maar, dat wy, na ons' eigen wens,
Vermaak, begeerte, en welgevallen,
Gelyk de Jongens met haar ballen,
Alzo mee ſpelen met den mens.
Maar, dat je my myn eer wilt ſteelen,
Door den gebraden haan te ſpelen,
Als of je hier Opperduvel waart.
En yder nicker kont regeren,
En, of je baas waart, commanderen,
Ik zeg, dat lieg je door je baart.
Wie weigert hierom te getuigen,
Dat ieder ſpook voor my moet buigen!
Ik ben hier heer en principaal.
Ik zelfs ben die my oppozeerde,
Daar boven, doe men ons verneerde:
Dieshalven lieg je 't altemaal.
Dat jy lui nickers word geheten,
Dats my alleen maar dank te weten;
En 't komt alleenlyk maar door my,
Dat al de helſche poelen krielen,
Van zulk een hoop verdoemde zielen:
Dies is 't myn wettige heerſchappy.
Geen ziel, hoe hoog, of laag geboren,
't Zy tot wat heerſchappy verkoren,
Geen Edelman, geen ſlaaf, geen boer,
Geen ambagtslui, geen konſtenaren,
Of kooplui, zullen herwaarts varen,
Ten zy dat ik die herwaarts voer.
My is de duiſtere poel, daar neven

Het

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het zeiſſen van de dood gegeven,
Waar van ik niemant ook verſchoon':
Al wat maar mens heet, volgt myn order
Gehoorzaam, dan geev ik ze vorder
De doot, tot hun verdiende loon.
Geen mens, wat naam die ook mag voeren,
Kom ik maar aan zyn klopper roeren,
Men laat my ſtrak gewillig in.
Elk dient en viert my in zyn woning,
Gelyk zyn wettig Vorſt, en Koning;
Waar door ik ziel en lichaam winn'.
Die my de meeſte dienſt betonen,
(Dewyl 't my voegt om hun te loonen)
Die voer ik, aan een zyden ſtrik
Hier onder, om dus, als voor dezen,
Myn waardige Edelen te wezen;
En ze hebben 't alzo goet als ik.
Ik wil dan zelfs gaan opwaart ſtygen,
En zien hem in myn ſtrik te krygen,
Op dat hy heel daar in verwart;
Dan zullen hem geen hondert karren
Vol nickers, weer daar uit ontwarren:
Hier dient dan niet lang op gemart.
Ik heb een menigte van liſten;
En zelden dat my eene miſten:
Geen mens, hoe ſchrander van verſtant,
Hoe afgeregt, en hoe doorſlepen,
Of 'k heb hem dikwils aangegrepen,
En menigmalen overmant.
Men hoeft dan vry niet eens te vrezen,
Dat myn practyk om ſonſt zal wezen,
Ik zal hem zo veel vyantſchap,
En bitzen hoon, en ſmaat, verwecken,
Dat yder een hem zal begecken,
En houden voor een narrenkap:
Wanneer dan zyn gezach te mindren
Komt, zal men ligt zyn aanhang hindren,
In 't ſlegt gevoelen, dat hy haar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van ons heeft ingedrukt: na dezen,
Zal niemant meer die Boeken lezen.
Wat dunkt u ſpoken? is 't niet raar?
Ook wil ik elk doen overwegen,
Of deze Kerel, al ter degen
By zinnen is, dewyl hy al
Dien hoop, doorluchtige verſtanden,
Durft, in haar vry bezit, aanranden,
'k Hoor, dunkt my reets, de Vent is mal!
Een die (zal ik 'er by doen ſpreken)
't Al out gezag der ſchriften breken
Wil, is een rechten Atheiſt.
Had ik hem in de Roomſche Landen,
Ik deed hem zekerlyk verbranden;
Zo ſpaarde hy 't graf gelt, en de kiſt.

PROSPOIESIS, *de Geveinsde Duvel.*

Indien hier eenen droes ontrent was,
Die niet uitſtekent wel bekent was!
Dat Mochthæria d'oude hoer
Myn moer is, en dat zy my teelde,
By alle nickeren, uit weelde,
'k Zegg', zo myn vaders, en myn moer,
Slegs my, hun eigen kind, verzaakten,
En my maar zo geluckig maakten,
Zo wil ik ſweren, recht van pas,
(In ſpyt van die m'er in beletten
Woud, of, zich tegen my verzetten)
Dat ik de grooſte Duvel was.
Och! of 'er eens een peſt af daalde,
Zo dat de droes de nickers haalde,
Mits voor beding, dat ik alleen
Maar over bleef, zo zoud ik giſſen,
Men zoud u geen van allen miſſen:
Bezoek het vry, en ſterf eens heen.
ô! By gants duzent Papen wyven?
Wat woud ik wonderen bedryven!

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En waarom niet, wyl men den aart
Van alle Duvelen, myn vadren,
In my, deed by malkaar vergaad'ren,
En, wyl een droes my heeft gebaart?
Ik durf in 't openbaar betwiſten,
Dat ik in alle duvels liſten,
Zo veel weet als jy allegaar:
Geen wonder, wyl ik uytgeleert ben,
En na de konſt gecomponeert ben,
Van al de nikkers met malkaar.
'k Roep ſchrik van na de konſt te liegen,
En van ſiniſter te bedriegen:
Geen ſchepſel kan myn liſt ontgaan.
'k Ben ieders vrind, en ieders vyant:
'k Verdelg elk een, en doe elk byſtant:
En ik verſchalk een ieders waan.
'k Schyn vreedſaam, en ik zoek krakelen.
'k Schyn trou, doch ſteel', en raad' tot ſtelen.
'k Schyn kuys, doch evenwel 'k hoereer'.
Ik ſchyn beſchermer, ſchoon ik doode.
'k Schyn dapper, en ik ben doch blode.
'k Schyn vergenoegt, ſchoon ik begeer.
'k Schyn heylig, 'k ben een godverſaker.
Ik ſchyn een pryſer, 'k ben een laker.
'k Schyn openhartig, en 'k bedrieg.
'k Schyn goedertier, en ben boosaardig.
Ik ben een ſchelm, en ſchyn eerwaardig.
'k Schyn waarheyt lievende, en ik lieg.
Ik ſchyn verdrukt, en ben verdelger.
'k Schyn ſober, en ik ben een ſwelger.
Ik ſchyn ootmoedig, en ben trots.
Ik ſchyn gants milt, en ben gants gierig.
'k Schyn zedigh, en ben onmanierig.
'k Schyn ſpotters vyant, en ben ſpots.
'k Schyn elk goetgunſtig, ben doch nydigh.
'k Schyn licht verleyt, en ben verlydigh.
'k Ben wankelbaar, en ſchyn ſtantvaſt.
'k Schyn ryk, en ben aan ieder ſchuldig.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Ben korſel, en ik ſchyn verduldig.
Ik nood wel, maar ik wens geen gaſt.
In ſchyn galjaart, en ben onaardigh.
'k Schyn nedrigh, en ik ben hovaardig.
'k Schyn heus, en ben doch onbeleeft.
Ik ſchyn onnoſel, ben argliſtig.
'k Schyn zuinig, en ik ben verquiſtig.
In 't kort, al 't geen de Hel op geeft,
En alles, 't geen op aard, de boeken
Der wyzen, en zy zelfs, vervloecken,
Ja al wat hels, en duvels, heet,
Dat ben ik; dat was ik voor dezen;
En dat zal ik wel ewig wezen:
Ik dek het alles, met een kleet
Van ſchyn. Dus word ik, in de werelt
Bemint, gedient, geviert, beperelt,
En aangebeden: zo dat ik
Ons aller wraak wel uit zal vinden:
Zo niet, zo wil ik my verbinden,
Dat ik u allen 't aarsgat lik.

ABEBAIOS, *d'Onſtantvaſte Duvel.*

Roem vry ô ſnorkbeeſt! op u liſten,
Als of u nimmer ietwes miſten!
Roem! aller Duvlen baſtaart! roem!
Als of u niemant kond beletten!
Schrik niet. Gy moet u niet ontzetten,
Schoon ik u met u eernaam noem.
Ik, en wat nicker heet, wy weten
Wel, wie gy zyt, en hoe geheten:
U ſnorkery doet weinig baat,
Vermits gy by een ſlegt canaille
Verkeert; wat helpt ons u rappaille,
Wyl u elk reedlyk ſchepzel haat?
't Is waar, gy klimt wel op de Tronen;
Maar, met u loon, doet elk u loonen:
Men geeft u, 't geen gy andren geeft.

Wie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie kan zich op die hulp verlaten?
Ei lieve, wat kan ons dat baten?
Men geeft ons, 't geen men dubbelt heeft.
Al waar gy van hebt opgeſnoven,
Is maar bedrog: dats al u ſloven;
Dat zeid ik, en dat zeg ik noch.
Dewyl gy maar bedrog kunt zayen,
Wat poogt gy, als bedrog, te mayen?
Al wie bedrog zaait, oogſt bedrog.
Ik zeg u, dat de zaak by myn lyt,
Om dat gy, 't geen gy zyt, in ſchyn zyt,
Verwagt gy 't waarlyk zyn; en juiſt
Wert u ook niets dan ſchyn gegeven
Zulks als gy geeft ontfangt gy even:
Maar wy zyn Duvels voor de vuiſt.
't Is waar, na aller ſchepzelen oordeel,
Doet gy de Hel gedurig voordeel,
Zo door u zelfs, als door u maats:
Maar dezen Doctor, moogt gy weten,
Die hebt gy noch niet wel bezeten;
Want hy vergunt u weinig plaats.
Had hy u plaats na wens gegeven,
Hy had zyn Boeken niet geſchreven.
En, ſchoon hy vlyde u noch al in;
Wat botten zoud gy doch vergallen?
Wat man van aanzien deed gy vallen?
'k Meen gene, zo 'k my wel verzin.
Maar ik, om van my zelfs te ſpreken,
Vind my bequamen om ons te wreken,
Of ik zal maken dat men ons
Op die manier niet meer komt quellen,
Maar ons weer in onze eer herſtellen,
Indien men d'aanſlag niet vergons.
'k Wil gaan, en die, die 't met hem houden
Doen hun genegentheit verkouden;
Dat wil ik maken dat hy 't ziet:
Want ik wil, op verſcheiden tyden,
Hem, door zyn vrinden doen beſtryden;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dats een onlydelyk verdriet.
Voorts wil ik hem dan doen betrachten,
Dat yder ſchurk hem zal verachten,
Indien hy 't eens begonnen werk
Niet wil herroepen: onder allen,
Dat hy voorzeker zal vervallen
In d'ongenade van de Kerk.
Dat zal ik op hem wel verkrygen:
Zo niet, ik zal hem ſchriklyk drygen,
En weten doen, dat ik den hoon,
Die hy de Hel doet, niet verdragen
Wil; maar hem ſchriklyk daar voor plagen
Zal, wyl ik niemant niet verſchoon.
Hy heeft al over lang geweten
Dat ik wel van den Troon geſmeten
Heb, die 'k de Rykstroon, en de ſtaf,
Misgunde, en dat ik weer, geringen
Deed in eens Vorſten Zetel ſpringen,
Als ik ze Kroon en Scepter gaf.
Ook heeft hy wel zo veel gelezen,
Dat hem niet onbekent kan wezen,
Dat ik, (ſpyt al de ſnorkery
Daar zich elk droes in wil vergapen)
Tot d'eerſte Duvel ben herſchapen,
Ey jy lui al den brui na my.

HAPISTOS, *d'Ongetrouwe Duvel.*

Dat lieg je door je ſchelmze waffel!
Wy ſchyten eens in jou geraffel!
Die d'eerſte droes is, is hier heer.
Ik ben, die d'eerſte van ons allen,
Den Bovenheer is afgevallen;
Dies raakte ik 't eerſt van boven neer.
Had ik my na myn plicht gequeten,
'k Was niet van boven neer geſmeten:
En, had ik u en al de reſt,
Niet eerſt noch op myn zy gekregen

(Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Wat nikker heeft een woord hier tegen?)
Zo waar je hier niet in dit geweſt.
Elk nikker toone ſich myn voorſpraak
En tuyg', dat ik alleen maar, d'oorſaak
Ben, dat je brave duvels bent.
Daar volgt uyt, zo je luy geen beeſten
Bent, maar gants raiſonnable geeſten,
Dat elk my voor zyn heer erkent.
De droely ſal je een rokje najen,
Indien je 't anders wilt verdrajen,
En zo je luy de waarheyt ſpaart.
Al kraayden alle Papen hennen,
Zo ſal een yder my erkennen
Voor d'allerſlimſte droes op aart.
En ſoud ik niet, in deſe kolken,
Gelyk by d'opperaartſche volken,
De baas, en Opperduvel, zyn!
Dat zou my al myn leven moejen:
En zoud ik hier dus leggen knoejen,
Gelyk een Duvel van ſattyn?
Dat ſal men je wel anders ſeggen,
Indien hier anders wetten leggen.
Wie dat een plaats vind, waar te voor,
Geen droes iets op te pretenderen
Had, die mag daar als Vorſt regeren.
Hoe klinkt jou duvels dat in 't oor?
'k Heb dees Colonie zelfs gevonden,
En, 'k heb u zelfs hier heen geſonden:
Hoe zyn u harſſene zo bewolkt?
Gy zyt (na dat ik u vergaren
Dee) door, (niet voor) my, hier gevaren.
Voorts heb ik ook dit Ryk bevolkt,
Met al die menigten van zielen,
Die op de werelt my toe vielen,
En hier noch komen, drom by drom.
Op deſe wys heeft Roomlus Romen,
En haar bevolking eerſt bekomen;
Dat is, alleen door 's werelts grom.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik wil, en zal dan, als voor dezen,
Hier, heer, en opperduvel wezen;
Ik ben een Duvel van een Vent:
En wil je lui daar tegen praten,
Zo zal ik j'aldenbrui verlaten;
Ik ſchyt in al den horlement.
Ik heb me lang genoeg verbeten.
Je weet wel (wil je 't maar ſlegs weten)
Dat hier, tot noch, niet eene ziel,
't Zy wie, of waar van daan gekomen,
By ons in dienſt is aangenomen,
Die niet door my her onder viel.
Waar over woud je lui regeren,
Indien ik noit ons Ryks vermeren
Gezogt had? ik dan ben die geen,
Die 't helryk vol verdoemde zielen,
En 't aartryk tot ons erf doe krielen:
Die Duvel ben ik maar alleen
't Komt my hier toe de vlag te voeren;
En jy lui zult je ſnater ſnoeren:
Want ieder nicker die daar zeit,
Zich zelven ong'lyk te geſchieden,
Indien men hem geen eer komt bieden,
Ik ſweer, die queſt myn Majeſteit!
Sic idem, die ons wys wil maken,
Dat gy ('t zy wat geringe zaken)
Als ik niet help, volvoeren kan,
(Al was 't een boer de maars te licken)
Wie van zyn eigen macht durft kicken
Die zy volkomen in den ban.

APRONONTOS, *d'Onvoorzichtige Duvel.*

Je bant ons dan? ja? doe je zeker?
En ben jy zulk een batzen wreker?
En ſtel je ons al den brui beſtek
Waar na we ons moeten reguleren?
Komt jou toe, ons te gouverneren?

Dat

Dat lieg je midden door je bek.
Geen mens, hoe hoog of laag, op aarde,
Die u in 't minſt iets houd van waarde;
Gy zyt by ieder een gehaat.
Hebt gy dit helſche ryk gevonden?
Hebt gy ons herwaart afgezonden?
Wel lieve praatvaar! wat een praat!
Hou ſlegs je bril eens voor u ooren,
Ik zal je dan wat aars doen horen:
Die d'eerſte Duvel was, ben ik:
Ik ben die ons de wieken kortte,
Waar door wy na beneden ſtortten.
Dat hier een droes eens tegen kik!
Door my, dorſt gy, in 't ander leven,
De Opperheerſcher tegenſtreven.
Door Apronontos liet ge u raan.
Gy ſpeelde op Apronontos koorzang;
En Apronontos had de voorrang,
Tot dat wy moeſten herwaarts gaan.
Ik heerſch in ouden en onmondigen.
Ik dede d'eerſte menſchen zondigen:
Logopoiòs, 't is waar, dee 't woort,
Maar had ik haar niet eerſt bezeten,
Hy had 'er waarlyk voor geſcheten,
En Eva had hem niet verhoort.
Zo enig droes zich oppozeren
Wil, en daar tegen diſputeren,
Die overdenk eerſt, eer hy roemt;
Hy, van wiens wysheit wort geſchreven
Die al de Dieren naam gegeven
Heeft, en elk na zyn aart genoemt,
Hy, waar den Schepper ſtaag ontrent was,
En wiens volmaaktheit hem bekent was,
Hoe zoud die, door iets anders, als
Door onvoorzichtigheit, gevallen
Zyn, of je lui de bot vergallen
Wilt, en daar tegen zyn, dats vals.
Wen Caïn zynen broeder doode,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat was doe ook noch zo geen mode;
Dies heeft hy daarom niet gedaan;
Maar hy heeft zich met moort beladen
Om dat hy zich door my liet raden;
Dat is gemaklyk te verſtaan.
Had dien zo zeer beminden Koning,
Dien David, my niet op zyn woning
Ontfangen, hy had zulk een wee,
Door my, voorzeker niet ontfangen,
Als om Urias hem quam prangen,
En om zyn Ega Barzabe.
Wyl yder droes zich zelven pryzen
Wil, zeg eens, wie die groten, wyzen,
Zeer ſchrandren Koning, Zalomon,
Om eene van zyn fotzen wyven,
Eens deed Afgodery bedryven?
Was ik die niet, die hem verwon?
Maar kom: dit blaatjen om geſlagen:
Wat voor een ding brout zo veel plagen,
Als Apronontos; dat is klaar
Geen wroeging, geen conſcientie knagen,
Te laat berouw, ontydig klagen,
Of ik verzoek dat allegaar.
Wat moort, wat brant, wat vrouweſchenden,
Wat oorlogs bloetbad, wat ellenden,
Wat Stads, of Lands, of Ryksverlies,
Ja lyf en ziels verlies, wat boejen,
Wat quaat, groeid' oit, of zal 'er groejen,
Dat niet uit Apronontos wies?
Was 't ſchepſel maar genoeg voorzichtig,
En keerde my, 't was noit meeplichtig,
Aan eenig quaat; noch deelgenoot
Aan zulk een groot getal van ramppen,
Daar 't al geſtadig mee moet kamppen:
Ja 't ſturf wel nimmer, trots de doot.
Ik heerſch dan over dood en leven,
Die kan ik, waar ik huisveſt, geven.
Van 't allerlaagſte ſtargewelf,

Door

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Door alle landen van de werelt,
Tot hier toe, is myn Kroon beperelt:
Ik ben den opperduvel zelf.

ADEÆS, *de Stoute Duvel.*

Hou ſtant, voorzichtig? 'k zal je tuimlen
Doen, als een Beer! ik zal je kruim'len
Als hennepſtocken! ſnork geen meer!
Is 't jou officie nou te liegen?
Dats wel: maar nickers te bedriegen,
Is prykel: doe je dan geen zeer.
Die d'Alleropperſte dorſt trotzen,
Die ons van boven neer dorſt plotzen,
Was Adeæs, dats ik: en dat
Jy alles wat je daar genoemt hebt
Gedaan hebt, ſchoon jer op geroemt hebt,
Je liegt het in je ſchelmze gat.
Jy Koning? men erkent geen Koning
In deze duiſtre nare woning,
Als die, die doen derft zulx, als al
De hel niet zoude durven dromen,
Zulks heb ik moedig ondernomen:
Wat u gelukt, is by geval.
Elk duvel moet 'er voor verlegen
Staan, als hy maar wil overwegen,
Hoe dat ik op ſteeg, na om hoog,
Om dien zo vromen Job, te degen
Te plagen; en dat ik verkregen
Heb, dat zich God na my wil boog.
Die d'Opperheerſcher om kon praten,
Om zyn begeerte toe te laten,
Zo, dat hy 's Allerhoogſtens vrind,
(Hoe goed en vroom) vermag te plagen,
Gezontheit, goed, en bloed ontjagen,
Die zy hier, als de baas gedient.
Ik Adeæs, ben dien geleerde,
Doortrapte duvel, die ageerde,

Schrif-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Schriftuurlyk, met Meſſias, en
Hem opvoerde, om hem, op de bergen,
En op een Tempels top te tergen:
Ziet wat een kanjer dat ik ben!
Ik derfde hem ook voor oogen leggen
My aan te bidden: wie kan zeggen
Dat hy iets zulx durfde onderſtaan?
Wie deed' al 's werelts ryken,
Van eenen berg, voor d'oogen blyken?
Dat wonderwerk heb ik gedaan.
Of jy lui ſnorkt, en roemt, met menſchen
Te leven na je wil en wenſchen,
Dat acht ik minder als een zier;
Ik zoek na hoger wit te doelen,
Doch, kan je by de menſchen woelen!
Hier tappen we ook al ſcharrebier.
Daar gelt geboden, noch gebeden,
Geen ſtreng vermaan, noch zoete reden,
Geen vaſte, noch onverbreekbre wet;
Als ik 'er maar niet mee te vreden
Ben, doe 'k ze een yder overtreden:
Ik ſta voor geenig ding verzet
Ik lach met alle Potentaten;
Zo ook met allerleie ſtaten
Van volk, en haar verbintenis;
Hoe vaſt zy zamen die beſweren:
Ik kan ze 't onderſt boven keren,
Indien 't maar myn behagen is.
Al was op aard een vreed beſworen,
Ik dorf, en kan, die lichtlyk ſtoren:
'k Ontzie geen galg, noch rad, noch ſwaart,
Ik moord', ik brand', ik roov', ik ſchende,
Zo veel als heel de helſche bende.
Niets, is voor myne macht bewaart.
Ik voer den ſcepter ſtaf der aarde.
Myn mogentheit houd ik van waarde.
Wie by zich zelfs iets groots beſluit,
Hoe ſchrander dat hy 't heeft beſteken,

Indien

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Indien myn hulp hem komt t'ontbreken,
Zyn gantſchen aanſlag is verbruit.
Wie noemt my zulke ſware zaken,
Die ik niet licht te doen kan maken?
Ja dat ik al de nickers, wou
Ten hell' uit jagen, en verdelgen,
(Schoon dat je 't je al den bruy mocht belgen)
'k Wou zien, wie 't my beletten zou.
Durft gy geringe ſpoken, roemen?
Ja u dan opperbazen noemen?
ô Krucken! u ontbreekt betoog.
Gy zyt u moer te vroeg ontlopen.
Gy zyt eerſt uit den dop gekropen.
Je bent noch niet te degen droog.
Wie van u allen heeft zyn leven
Een zaak, hoe ſlegt ze ook was, bedreven,
Daar ik hem niet na wens in hulp?
ô Oppervorſten van de luizen!
Van Oeſter-ryk, en nergens huizen!
Loop heen, en kruip weer in je ſchulp.

ASKEPTOS, *de domme Duvel.*

Ja wel Meſſieurs, 't is omgekomen.
Keer ſtorm! de hel word ingenomen;
Want Adeæs, dien trotzen helt,
Komt ons door ſnorkery beſtryen:
En zo men dat maar ſlegs wil lyen,
Zo blyft hy meeſter van het velt.
Hy doet ons allegaar ſchier beven;
Maar zacht! men zal 't hem zo niet geven
Hy ſpeelt de baas, maar, met zyn tong.
De vrouw vecht mee; maar mans hant boven.
Die ſnorker, moet men niet geloven;
Want hy kan liegen of hy zong.
Hoor Monſſieur Adeæs! dat liegen
Het Koninkryk, en dat bedriegen
Den ſcepter, en dat ſnorkery

Een

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een Kroon was, wie van alle gecken;
Zoud u gezag in twyffel trecken?
Hel, aard', en hemel, was voor dy.
'k Geloov' (indien men 't maar kon weten)
Dat gy een ſpook zyt, dat bezeten
Is, van een ander ſpook: want ziet,
Ik meen, Logopoios, heeft heden
U al die ſnuivery doen ſmeden.
Zo niet, zie daar, zo weet ik 't niet.
Altans, dat jy de Kroon wilt ſtelen,
Daar moeſter meer als een mee ſpelen:
Je liegt, als of jer gelt mee wont.
Heb jy, verachter aller ſpoken,
Op aard, Meſſias aangeſproken,
Jy mocht een ouwe katteſtront.
Waar mach die potskop doch van dromen!
't Was myn ampt. Ik heb 't waar genomen,
En, meer als heerlyk, geuzurpeert:
En 'k meende, wyl hy mens geboren
Was, hem, als andren te bekoren:
Daar had ik op gepractizeert.
Ik zach dat ik hem weg kon voeren;
Dies dacht ik: wacht! ik zal je loeren,
Op 't onvoorzienſt, eer dat je 't weet.
Ik diſputeerde als een droelie
Van kennis, voor den ouwen foelie:
Maar 't miſte my; en dats my leet.
Wat Job aangaat, (dat lieg je al weder!)
Die ſtorte ik zelfs van boven neder,
In zo veel rampen, en verdriet:
Ik dacht: verlies van goed, en kindren
Zal ook godtvrugtigheid vermindren:
Maar 'k zag wel dat ze hem niet verliet.
En, ſchoon my 't principaal miſlukt is,
Dat juiſt zyn ziel niet onderdrukt is,
De aanſlag is niet heel miſlukt:
Want, ſchoon hem zevenvoud hergeven
Is, 't geen ik delgd' en bragt om 't leven,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo is hy doch genoeg verdrukt:
Want, al wat ſich, aan zyne zonen
Voor hem, beminlyk kon vertonen,
Dat was hy by proviſie quyt:
En, aan die geen die hy noch teelde,
Was meer aan vaſt, als ſpel, en weelde;
Want hy was in zyn ouden tyt.
En, eer die zonen, in de jaren
Zyn eerſten gelykvormig waren,
Zo was hy out en kout; of, doot:
Zo dat iets, in dien aanſlagh, in was
Dat endlyk noch wat na myn ſin was;
Mislukte 't âer, dat is geen noot:
Aan Job leyt ons niet meer gelegen
Als andren, die 'k wel eer gekregen
Heb; want een ziel is maar een ziel:
Want, als ik 'er een meen te vatten,
Zo gryp ik mis, en zy gaat ſpatten;
Zo dat ik 'er noyt een behiel.
Wat andren aangaat, elk zal tuygen,
Dat yder onder my moet buygen:
Ten minſten eenmaal op een dagh,
Moet yder een myn driften volgen,
Al was men noch zo zeer verbolgen:
Wie hoed ſich voor myn ſcherrem-ſlag?
Ey, wat had Dalila bedreven,
Had ik van Simſon afgebleven?
De ſchoonheyt van 's Hethiters wyf,
Quam David aan zyn kouwe kleren
Niet, had hy my maar konnen weren:
Dieshalven dat was myn bedryf.
Die wyſen aller werelt-wyſen,
Die alle menſchen waardig pryſen,
Die bracht ik tot afgodery:
Zyn wyven mochten ſlegts wat praten,
Had hy 'er my maar afgelaten,
Zo was hy van dien laſter vry.
Wie van u allen ſluypt bequamer,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In aller Vorſten binnen-kamer,
En krygt gehoor in hunnen raat;
Alk ik? men laat my lichtlyk binnen;
Dan rocken ik, en trek aan 't ſpinnen,
Van Duvels vlas, een helſchen draat.
In 't kort kom ik myn garen geven,
Om moort en dootſlag van te weven:
Dus help ik d'oorlog op 't getouw:
Flux laat ik de trompetten brommen:
Men hoort al vaardig van de Trommen,
't Geluit van ritje ditje douw.
Dus, doe 'k in 't kort hier alles krielen,
Van rovers en zoldaten zielen.
Ik ben die 't vuur des oorlogs boet.
Askeptos is die al d'elenden
Van moorden, doden, ſtelen, ſchenden,
Brantſtichtery, etcet'ra voedt.
Ik lieg 't niet: want, men kan bevinden,
Daar ik de werelt niet verblinden
Kan, dat men daar in eendracht leeft,
En, wyl ik nu genoeg mits dezen,
Myn zaak, en voorrecht, heb bewezen,
Op dat men my myn luiſter geeft,
Zo wil ik, dat zich elk verneren
Kom, voor my, en my prezenteren,
De Kroon, de Rykstroon, en de ſtaf:
En 'k wou, dat meu zich daar mee repten,
Zo woud ik al die Vents concepten
Verſtuiven doen, gelyk als kaf.

AKAMATOS, *d'Onruſtige Duvel.*

Weratje? dat mocht jy wel wouwen:
Maar 'k loov wel dat het ons zou rouwen.
Jy, die maar zes bent, in de kaart;
Zoek jy hier heer en aas te wezen?
Wie heeft van zulk een ſpul gelezen?
Een ſcheet recht midden in je baart!

Wel

Wel wie of hier mag komen blaſen,
En eyſchen 't ampt van baas der baſen?
Wel wat of deſen doedendop
Sich, van ſich ſelven, in mach beelden,
Als of zyn vaar een Koning teelden!
Dat mocht hy willen om zyn kop.
Maar komt eens hier gy krukken vader!
Beſiet Akomatos wat nader!
En gy ô ſpoken! die zo koen
Na d'opperheerſchappy durft ſteken;
Gy ſult u reden wederſpreken,
Eer dat ik u ten kit uytboen.
Gy weet wel, als wy noch, daarboven,
Ons ham en ſpek met vreden kloven,
Dat my die ſoete ruſt verdroot;
En, dat ik u doe, met malkandren,
Socht, in my zelven te verandren,
Daar ik u gonſt ook toe genoot;
Nu doe, was Hyperogkos d'eerſte,
(Schoon dat my elk van u om 't ſeerſte
Ten dienſt was) die my ried, om voort
My, door my reets getrouwe troeppen,
Te doen voor wettigh heer uytroeppen,
En planten myne ſtoel in 't Noort.
Doe quam Epithymias raden,
Dat ik 't geſach op hem ſou laden
Van Veltheer; op dat hy een ſlagh
Zoud wagen, en met myne knechten,
't Heyr, dat ons tegen quam bevechten,
Voor my, om 't opperſte geſach.
Wyl ik my zelfs de winſt beloofde,
Steld' ik daatlyk Opperhoofden:
'k Gaf Atheòtæs, mynen vrind,
De voortroep; (dat kon door de beugel)
En over 's Legers rechter vleugel
Kreeg Anypækoos 't bewint.
'k Liet Hádikos, op zyn begeren,
De linker vleugel commanderen;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En d'achtertroep Apògnoſis.
'k Liet Hyperogkos voor zich werven,
Een wakker Corpus de rezerve
Dat voerde hy met Proſpòjeſis.
Die 't groote Corps d'Armee regeerde
Was ik; ik voerde en commandeerde
't Als Oppervorſt, en minder niet:
Men weet hoe moedig dat ik trede;
Wat ik al dappre weerſtant dede;
Tot dat ons Leger 't velt verliet.
Doe raakten wy, als met een donder
Geſlagen, te gelyk hier onder.
Akamatos gaf 't noch niet kamp;
Maar een ſlang (ô wonder!) ſpreken,
Om heel de Hel haar leet te wreken;
Op dat het mensdom ook, de ramp
Der hellen, zou deelachtig wezen:
't Gelukte; ik wiſt ze te belezen;
En 'k heb, van doe af, al dat quaat
Genaamt wort een begin gegeven:
En, wyl ik niet geruſt kan leven,
Saai ik voor ons een vruchtbaar zaat;
Wiens vruchten moorden, roven, branden,
Schofferen, ondergang van landen,
En ſteden: oorlog, dievery,
Godtslaſtring, hoerery, bedriegen,
Twiſt, onbeſchaamtheit, wanhoop, liegen,
Zyn ketens, daar de ſlaverny
Der hellen, eewig aan verknocht is.
Men zegg' wat ziel hier oit gebrogt is,
Die ik niet vaardig tot de reis
Gemaakt heb? dies wil ik wel ſweren,
Zo ymant hier wil gouverneren,
Dat ik voor my den Scepter eis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ANAISCHYNTOS, *d'Onbeſchaamde Duvel.*

Dat ſchut ik! daar leit my ter degen,
En uitermaten, aangelegen.
't Gezag komt my toe! want ik ſweer
Dat niemant zonder my kan kacken!
Dat zeg ik je in je kinnebacken:
Daar volgt uit: ergo, ik ben heer.
Had ik je lui niet eerſt bezeten,
Je waart niet hier heen afgeſmeten,
Gelyk de turven aan de haart:
En dat hier yder zulk een heer is,
Ja Duvels baas, en noch veel meer is,
Dat lieg je midden in jé baart.
Die nicker, die de meeſte zielen
Kan, door zyn eigen macht, vernielen,
En, boven dat, in elk regeert;
Een zulken zal men billik lonen
Door hem als opperhooft te kronen:
Dat yder dien als Koning eert.
En dan neem ik aan te bewyzen,
Dat ik de hel alleen kan ſpyzen:
Dat ik hier alle zielen voer,
Die oit hier onder zyn gekomen;
Zo wel de ſnellen, als de lomen;
Zo wel de Koning als den Boer.
Dat heel de werelt en zyn ſtaten,
My dienen, en myn onderzaten
Zyn, blykt, wyl yder, onbeſchaamt,
Stoutmoedig, 's Opperheers mandaten,
Slegts overtreet, en derft verlaten;
En weet wel dat het niet betaamt.
De trouw, heb ik na 't ander leven,
Van 't aartryk, hemelwaart gedreven,
De ſchaamte volgde ſtrak de trouw:
Zo haaſt als dit paar uit myn oogen,
Van d'aard, na boven was gevlogen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Regeerde ik fix in man en vrouw.
Doe deed ik daatlyk zonder reden,
't Geen goet en heilig was, vertreden:
Men blies terſtont de krygs trompet.
Men gaf de ziel en 't lichaam wonden.
Men brak ſtrak eden en verbonden.
Een yders wil wiert yders wet.
Men wou terſtont op God noch wetten,
Op ſtraf, noch op beloning, letten.
Men doodde, en moordde, hoereerde, en ſtal.
In 't kort, de menſchen wierden beeſten,
En ik herſchiepze in helſche geeſten:
Dus deed, en doe 'k noch overal.
Wie kan, die zeg my eens, wat zonden
Ik niet alleen heb uitgevonden?
Wat ramp is 't menſchelyk geſlagt,
Om mynent wil, niet opgekomen?
Men zegg', wat heb ik ondernomen.
Dat ik niet na myn wil volbragt?
De wereld zoud my, na myn giſſen,
Geheel ongaren willen miſſen;
Want yder is my toegedaan.
En, zo 'k my van haar af ging zonderen,
De werelt zoude zich verwonderen:
Ja wie zoud niet verwondert ſtaan?
Waar zoud een ſcheuk, en ſchotbeeſt, willen,
Gants moedernaakt, met buik, en billen,
En al de reſt, geheel ontbloot,
Een kaars in ſchaamdeel laten zetten,
En op haar naakte buik piquetten,
Van d'een en d'ander hanekloot.
Waar zoud' een Daam' van eer, door ſlaven,
En dienaars, doen haar geilheit laven?
Hoe zoud ze het afgeſoolde lid
Noch derven kuſſen, ſtryken, ſtrelen,
En daar als een zottin mee ſpelen,
Op dat ze haar pol op nieuws verhit?
Wie zoud het bed van zyn bekenden,

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En vrinden, ja van bloetvrind, ſchenden?
Wie zoud zyn eigen Ledekant,
Met echtbreuks dartelheit beſmetten,
En daar een hoer, of pol, op zetten,
Tot leſſching van een helſche brant?
Die nu dus leven met malkandren,
Hoe zouden dieden een op d'andren,
Staan kyken, zo 'k haar eens verliet!
Zy zouden elk malkander ſchromen,
En noit weer by den andren komen:
Dus kreeg de hel zyn erfdeel niet.
Wie zoud zich, om zyn Scheppers goetheit,
Niet ſchamen, eer hy met verwoetheit,
Zyn naaſtens eer of leven neemt?
Of, eer hy ymants ryk, en lande,
Komt zonder eigendom, aanranden?
Of, eer men iemants goet ontvreemt:
Dat ik de werelt ging quiteren,
Hoe noo dat zy my zoud ontbeeren,
Wie twyffelt, of zy zoud, in ſpyt
Van hel en duvels, of al gnorden,
En morden, zeker zalig worden?
Dus raakten wy dan 't hachje quyt.
En, of jy ſpoken woud geloven
Dat ik het loog, trekt gy na boven;
En laat geen quelgeeſt hier beneen,
Als my; zo zulje in 't kort bemerken,
Dat geen droes ietwes uit kan werken:
Bezoek het eens, en trek maar heen.
Als ik de menſchen niet verblinden
Wil, zult gy zekerlyk bevinden,
't Geen ik u zegg', dat is, dat al
Wat mens heet, zich voor Godt zal ſchamen
Te doen, 't geen hem niet kan betamen.
Wie of dan na u luyſtren ſal?
Maar, als ik eerſt voor af gekomen
Ben, en den mens heb ingenomen,
Dan vind gy duvels tydverdryf:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En wie van u dan elders heen is,
Die meent dan dat hy baas alleen is;
En eigentlyk is 't myn bedryf.
Maar, ô gy rechte domme nickers!
Blyf in u poelen, als de kickers;
En ziet, als ik den mens regeer,
Dat ik geen Duvelen tot boden,
Ja, tot myn dienſt, niet een van noden
Heb: want ik zelf alleen ben heer.
Daar hoefde noit geen droes (voor dezen
Of nu, of ooit hier na) te wezen
Als ik: want myn gekuifden haan
Is Koning. Al waar ik te lande
Kom, wort my daatlyk, offerhande
Van alle gruwelen, gedaan.
In 't kort, ik roem: dat gene zonden
Wat naam dat men die geven konde,
Zyn zonder myn beleit geſchiet.
Daar volgt uit, dat hier nimmer zielen,
Van boven, tot ons neder vielen,
Ten zy dat ik ze heronder ſtiet.
Dewyl nu myne macht gebleken
Is, wil ik om den ſcepter ſpreken,
Wat nicker keert my van den troon?
Ik zal my ſchriklyk aan die wreken,
Die myn gezach en macht wil breken:
Ik wil dat elk my Koning kroon',

HALOGOS, *d'Onredelyke Duvel.*

Beziet my daar dat helſche wonder;
Dien haak en kruk, die zo byzonder
Derft ſwetzen, op zyn mogentheit!
Ik ſta verwondert (ô gy ſpoken!)
Dat ik zyn kop niet al verbroken

Heb,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Heb, even als een ſtukje kryt.
Wat blaaskaak derft hier compareren,
Om tegens my te muiteneren,
Die aller duvlen oorſpronk ben?
Ik ben die droes, die tot regeren
Geſchapen is, en commanderen
Wil, wyl ik genen baas erken.
Wat ſpook ook mens bezat, zal weten,
Dat ik de duvelen zelfs bezeten
Heb, eer de naam van duvelen haar
Gegeven is, of opgeſtorven:
Ik heb die naam voor ons verworven:
En dat bewys ik zonneklaar.
Indien ik niet in u gekomen
Was, en myn plaats in u genomen,
Daar boven in der eewigheit,
Zo was noch niemant van u allen,
Zo plotzeling her afgevallen,
Ter plaats al waar gy heden zyt.
En heb je doe al na myn pypen
Gedanſt, zo kun je wel begrypen,
Dat hier geen ouder droes, als ik,
Van boven, ons is toegekomen:
Altans, men heeft hem noit vernomen,
Dat yder my myn gat vry lik,
Indien ik 't hele Leger droeſſen,
Dat hier maar om te roezemoeſſen
En om het opper-regiment,
Schynt by malkaar vergaart te wezen,
Strak niet een lesjen voor zal lezen,
Waar door dat elke droes bekent
Gemaakt zal worden (wyl ik d'outſte
Bekent ben) dat ik ook de ſtoutſte
Ben, en de machtigſte van al
De nickers, die hier by maldander
Vergaart zyn; d'een zo wel als d'ander;
Gelyk ik dus verklaren zal:
Wyl ik den Hemel om dorſt roden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ter tyde, als ik u, van Gods boden,
Tot helſche duvels worden deet,
En doe, daar na, my dorſt verſtouten,
Om d'eerſte menſchen om te kouten,
Daar ik my haagnevelt in queet.
Zo heb ik dan noch boven dezen,
Getoont, dat niets my kon doen vrezen,
Hoe zeer myn mogentheit beſnoert
Was, durſd' ik op de werelt ſlenteren,
En zelfs des werelts Heilant enteren,
Die 'k heb, nu hier, dan daar, gevoert.
Ja 'k dorfde van hem pretenderen,
Dat hy zich voor my zoud verneeren,
En my aanbidden: daar voor bood
Ik hem al 's werelts Koninkryken
Die 'k hem van eenen berg liet kyken.
Mislukte 't my, dat is geen noot.
Ook dorfde ik by den Schepper vragen,
Of ik zyn vromen vrind mocht plagen:
(Dien goeden Job) en ſchoon hy heel
Myn beed, niet aanſtonts wou vergonnen:
Zo heb ik endlyk doch verwonnen:
Is 't niet geheel, het is ten deel.
Die dingen, die 'k wel ondernomen
Heb, zou geen droes van durven dromen,
Al ſliep hy op de voddemart.
En ſchoon men andre duvels noemen
Kan, die zich op myn werk beroemen:
Ik ſweer, zy liegen 't in baar hart.
Anaiſchyntos, die 't al genoemt heeft,
Waar op de werelt als verdoemt leeft,
Heeft al die dappre daden, uit
Zyn onbeſchaamden bek doen dondren,
Om heel de Hel te doen verwondren;
En doch hy liegt het als een guit:
Myn werken roemt hy voor de zynen;
Dat liegt hy: want het zyn de mynen.
Ik ben die kanjer, en die geen,

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die alſo ſtrak als ik beneden
Quam, oorlog voerde met de reden:
'k Verwon ze, en dreef ze van beneen.
Zo haaſt ik reedlykheyt verbannen
Had, kond ik alles overmannen:
De reſt was voor my veel te ſwak;
Dat bleek wel, wyl ik d'eerſte beyde
Perſonen, lichtelyk verleyde,
Met weynig woorden die 'k maar ſprak;
Of die 'k een Slang doe leerde ſpreken:
Dat komt zo naauw niet, want ik reken
Die dingen juyſt zo naauw niet na:
't Is nu ook al zo lang geleden,
Dat ik my dat geheym op heden
(Gelyk dien Doctor) niet verſta.
Dats even goet, als 't maar geſchiet is.
En wyl dat d'oorſaak van 't verdriet is,
Dat al de werelt nu noch lyt,
Zo volgt hier uyt, dat alle qualen
Des werelts, maar van my af dalen;
In ſpyt van wie daar tegen ſeyt.
Want alſo haaſt men my gehoor gaf,
Beet ik Godtvreſentheyt een oor af,
En ſloeg de liefd'een been aan twee:
(Doe heeft de moord begin genomen)
Zy kon doe niet by Caïn komen
Als hy zyn Broer de dood aan dee.
Maar waar toe ſal ik oude jellen,
Voor yder dieſe weet, vertellen?
Een ſtuk of twee dat is genoeg:
Myn wonder groote machten blyken,
In, dat ik reedlikheyt dee wyken,
En die van d'aard ten hemel joeg.
Waar uyt al ſtrak al 't quaat geboren
Is, waar door de zielen door verloren
Gaan: want myn vaſte en ſtale wet,
Waar by de menſchen nu ſchier ſweren,
Ja, die nu niemant wil ontberen,

En;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, door myn zelfs, is vaſt gezet.
Word, op haar tyd, by alle zoorten
Van volk, van ſtaat, en van geboorten,
Van Overheit, van Onderdaan,
Ja zelfs by zotten, en by wyzen,
By jonge, middelbare, en gryzen,
Gemainteneert, en voorgeſtaan.
Myn wet gelt niet alleen op aarde,
Maar hier iſſe ook van grote waarde:
Wat helſche geeſt, heeft ooit iets voor
Genomen, om in 't werk te ſtellen,
't Zy wie dat hy dan wilde quellen,
Daar hy myn wet niet toe verkoor?
Dewyl nu klaarlyk is gebleken,
(Gelyk geen droes kan tegenſpreken)
Dat ik die Duvel ben, die al
De ſchepzelen, doe, op myne wetten,
Hier onder, en daar boven letten,
Gelyk elk een getuigen zal,
Zo volgt nu daar uit, dat ik heer, en
Den Opperduvel, ja noch meer, ben.
Ook, wyl ik d'oudſte, en ſtoutſte, van
Het hele zootje ben, zo vat je
Wel, dat ik baas ben: ja weratje!
Men zeg dan eens, waar ſchort het an,
Dat jy zo daatlyk met jou allen,
Hier niet komt voor my nedervallen,
En toont met onderdanigheyt,
Berouw, van dat je als ongetrouwen,
't Zo lang met Lucifer gehouwen
Hebt, ſchoon gy myne dienaars zyt?
Gy hebt geen reden, ſoud ik mienen,
Een fotzen Lucifer te dienen:
Want hy 's de hel, en ons, onnut.
Waar heeft hy van zyn gantſche leven,
Doch t'onſer voordeel, iets bedreven?
Waakt op (gy nikkers!) uyt den dut.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

APERIÆS, *d'Onbarmhertige Duvel.*

Wie dut? by gat, ik zal niet dutten,
Om u, in deze zaak, te ſtutten:
Gy zyt maar ſlegs een grootze gek;
Een ſnorker, die, om baas te ſpelen,
Elk nicker komt zyn roem ontſtelen:
Een oneerwaarden hoddebek.
Gy waart noch boven, by 't gewemel
Der zaal'ge zielen, in den Hemel,
Indien ik de barmhartigheit,
Maar niet had willen tegenſtreven,
Daar van kan elk getuigen geven:
En gy, die myne dienaars zyt,
ô Helſche geeſten, hoe geheten!
Gy zyt voorzeker niet vergeten,
Dat gy (zo 'k anders regt gevoel)
Om dat gy met my aan gingt ſpannen,
Zyt, om, en met my, hier gebannen,
Beneden in de jammerpoel.
Al wie maar, na vereis van zaken,
Daar ſpeculatie op wil maken,
Die zal bevinden, dat ik wis,
Begin en oorſpronk ben van yder
Die Duvel heet; en dies, gebieder,
Van al wat hier beneden is.
Ik gis, (indien men 't eens mocht weten)
Dat al de Duvelen bezeten
Zyn, en die haar bezeten heeft
Is Hyperogkos: eiſt men blyken?
Geen Duvel wil voor d'ander wyken,
Op dat men hem den Scepter geeft.
Die David, Job, en andre vromen,
Zo veel verdriets deed overkomen,
Schoon 't niemant deed als ik, nochtans,
Poogt yder nicker van myn zaken,
Zich zelven heer en voogt te maken:

Zo

Zo graag is yder hier veel mans.
Maar zegt my eens, gy helſche ſpoken!
Waar toe dus myn gezach gebroken?
Wie meen je dat je lui bedriegt,
U zelven. 'k Wil u ſnorkeryen,
Om redens wil, niet langer lyen.
'k Zeg abzolut dat, dat je 't liegt.
Al 't geen in 't menſchelyke leven,
Strafwaardig is, of word, bedreven,
Dat is alleen maar myn bedryf.
Die, daar ik woonplaats in genomen
Heb, klimpt vrymoedig, zonder ſchromen,
Playzierig op zyns naaſtens wyf.
Barmhertigheit, moet, men haar luizen,
Van daar ik woon, terſtont verhuizen:
Dan broed ik al wat hels heet, uit.
'k Doe kuiſche vrouwen, pollen lieven.
'k Maak die noit iets begeerden, dieven.
'k Maak van een eerbaar man een guit,
Een ſchellem, of een landverrader.
Ik hits de kindren, en de vader,
De vrou, en man, d'een tegen d'aar.
Dus doe 'k door onluſt en krakelen,
Elk anders eer en leven ſtelen,
In ſpyt van eer en lyfs gevaar.
Ik hits de landen tegen landen,
Die 'k uit doe plundren, en verbranden.
Ik maak de werelt vol verſchil:
Ik doeze van de deugt verbaſtren;
Elk d'ander, ja den Schepper laſtren.
Dus leeft, wie zo leeft, na myn wil.
Nu zegt my eens gy helſche groten,
Wat quaat is niet uit my geſproten?
Wat boosheit heb ik niet verricht?
Wie is dien trotzen al-regeerder?
Wie is dien groten hel-vermeerder?
Als ik? wat heb ik niet geſticht?
Ik wil uit verr' gelegen hoeken,

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of boeken, myn bewys niet zoeken.
Een reedlyk Duvel weet wel raat,
Zyn zaak met reden te bewyzen;
En die dan recht heeft, zal men pryzen,
Als 't zomtyts in de werelt gaat.
d'Ervarentheit, waar zo veel dommen,
En doedendoppen, zo van brommen,
Bewyſt genoegzaam: zo den mens
Niet onbarmhartig wilde wezen,
Hy hoefde noit voor ſtraf te vrezen:
Dus kreeg de hel dan noit zyn wens.
Dat ik de werelt wou verlaten,
Wie zoud zyn evennaaſten haten?
Hoe haaſtig zoud barmhartigheit
In yder weder triumpheren,
Wie zou dan doch den ander deren?
Wy raakten 't hele zootje quyt:
Hier uit is klaarlyk aan te merken,
Dat al wat ſtraſbaar is, myn werken
Alleen zyn, en dat jy lui niet
Bewyzen kunt, wat fraje zaken,
Gy oit, de hel ten dienſt, kunt maken,
Of, wat door u alleen geſchiet.
En dit zo zynde, blykt voorzeker,
Dien Doctor, of dien Apoteker,
(Hoe heet hy?) heeft geen ongelyk
Dat hy niet, als een deel Jan hennen,
Meer als een Duvel wil erkennen:
Want my alleenig is dit Ryk,
Der Duvlen zyn geen twee van noden.
Ik ben de Duvel; gy myn boden;
Een yder van u is myn knegt;
Noit zyt gy elders heen gezonden,
Als tot volbrenging myner vonden.
Dieshalven heeft de Kerel regt.
Maar, dat hy zich heeft onderwonden
Te zeggen, dat ik hier gebonden
Ben, 't zy aan keten, of aan koort,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar zal hem dit en dat voor halen!
Dat liegt de Vent, zo menigmalen,
Dat ymant van hem ſeggen hoort.
Waar vint men ketenen of banden
Die metter tyt niet heel verbranden?
En ſchoon het was dan zo geſchiet;
Men had my eens aan touw of keten
Gebonden, dats al lang verſleten,
Verbrant, verroeſt, en heel tot niet.
Altans, dat ik 't noch heel wel klaren
Kan, heeft hy ſelfs genoeg ervaren.
Dieshalven, 'k zal hem, waar ik kan,
Daar fraje potſen voor doen ſpelen,
En wonden geven die niet helen;
Daar heb ik ſchone kennis van.

KATAKRITOS, *de Strafbare Duvel.*

My dunkt jy lykt wel heer van tongen
Heb jy de praat alleen bedongen?
Ben jy hier hoſpes van de kit?
Het ſchynt je ſoekt maar te regeren!
Ik ſel je dat wel anders leren.
Regeer jy daar de kater ſchit.
Maar doch het ſtryd niet met de reden
Dat wy met eenen heer te vreden
Zyn: eenen Duvel is genoeg.
't Is juyſt zo mooy niet als veel Heren,
Ons al den bruy maar commanderen.
Een kochel beſt, in eenen kroeg.
Geen Koning in zyn Monarchyen,
Wil oyt een medemakker lyen.
Waar meer als een 't commando voert,
Zal 't menigmaal niet wel gelukken,
't Geen de eene maakt, breekt d'aar aan ſtukken:
Zo doende raakt een ryk beroert.
Een eenig Duvel voegt, met zeden,
't Geſach te voeren hier beneden.

Hier

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hier helt elk droes na zo 'k beſpeur:
Een zy dan op den troon gezeten,
En wil de reſt ook duvel heten,
Fiat! daar bruit 'er al mee deur:
Daar moet zich 't hooft geruſt in ſtellen,
Al was 't maar om die Vent te quellen
Die zo veel ſchoon papier beklat,
Om elk zyn grollen wys te maken:
Hy weet zo veel van onze zaken,
Als Jochem Bulkes oude kat.
Maar, wyl zich yder zelfs wil hulden
Doen, en geen ander heerſcher dulden,
Zo dunkt my, is 't nu eenmaal tyd,
My zelven op den troon te zetten:
En wie my daar in wil beletten,
Die zal ik bruien dat hy ſchyt.
Of jy lui ſnorkt, en ſnoeft, als Turken;
Ik zeg je, dat je lui maar ſchurken,
En ſlegs bezeten duvels bent:
Logopojos, dat zulje weten,
Heeft je al den brui bezeten:
Die zit in al den horlement.
Wat meen je? dat je lui, met liegen,
My in den dut zult konnen wiegen?
Ik loov zeker, dat je met mekaar,
Daar in te zamen hebt geſworen.
Dats klaarlyk van je lui te horen:
Altans myns menings, blykt het klaar.
Want, waarom roem je aars met elkander,
Den een ſchier alzo wel als d'ander,
Op al die dingen, die je lui,
Van ſtuk tot ſtuk, van 't eerſt aan 't leſte,
Genoemt hebt, yder t'zynen beſte?
Je liegt het immers al den brui.
Want al die fraje leckere zaken,
Die jy de jouwe zoekt te maaken,
Daar je elk om 't zeerſte op ſweſt en roemt,
Van al die dingen heeft zyn leven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Geen van u allen iets bedreven:
En daarom lieg je lui verdoemt.
Want, als je 't weten wilt, zo weetje
Wel, dat je lui aan 't minſte beetje,
Van alles watter is gedaan,
Geen deel hebt, wyl niet een der ſpoken,
Zyn kop daar over heeft gebroken,
Als ik. Dat kan een Boer verſtaan.
En dat je lui myn eer wilt ſtelen,
Dat zoud de beſte droes vervelen:
Zo doen geen Duvels van fatzoen.
d'Een helgeeſt moet den aar verſchonen
Indien men hier geruſt zou wonen,
Als raizonnable Duvels doen.
Bedenk eens, zo je 't kunt bedenken!
Wat ſchepzel zal een ſchepzel krenken,
Indien 't Katakritos niet doet?
Had jy lui my niet ingenomen,
Je waart hier onder niet gekomen,
Daar je ewig met my blyven moet.
Wat mens, hoe laag, of hoog geſteigert,
Heeft my oit plaats in hem geweigert?
Wie buigt niet voor myn mogentheit?
Wie zyn ze, die om myne wetten,
Alle andre wetten niet verpletten?
Wat leeft, erkent myn Majeſteit.
Wat leeft, betracht voor andre zaken,
Weer andren, zyns gelyk te maken.
Ik, die de ſtrafbre Duvel ben,
Doe alle ſchepzelen ſtrafbaar wezen;
Een quaal, onmooglyk te genezen:
Dat kunsje toon ik dat ik ken.
Dat ſta my yder toe: en vorder,
Help ik de werelt in disorder,
Vermits 'er nergens oit een wet
Is, nieuw, of out, hoe zeer verheven,
Van wien, wanneer, of waar, gegeven,
Die ik niet, ſpyt wie 't keert, verplet.

Wie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie twyffelt aan myn roem? myn werken,
Kan yder, in een yder, merken:
Zo 't ſchepzel nimmer ſtrafbaar was,
En woud geen wettebreuk gedogen,
Zo had ik ook, als gy, gelogen;
Dan quam ook droes noch hel te pas.
Ik durv my zelfs volmondig roemen,
't Begin en oorſpronk van 't verdoemen,
Van 't quaat, van Duvel en van Hel;
En dies, van al d'hier zynde ſchimmen,
De naaſte om op den troon te klimmen,
Om dat ik daatlyk order ſtell',
Om die myn macht in twyffel trecken
Wil, zo veel rampen te verwecken,
Dat hy zyn Duvel-laſtrent Boek,
Zo zeer tot onzer ſmaat en ſchanden,
In aller menſchen oog en handen,
Ja zelf papier en ink vervloek.
Indien wy met gelyke ſtemmen,
Geen eenen Kerel kunnen temmen,
Zo is 't niet meer de pynen waart,
Voor ons, veel wondren aan te vangen;
Ik zelf dan, wil veel liever hangen;
Dat ſweer ik by myn Voſſeſtaart!
Wel aan dan, zo men my wil kronen,
Tot opper duvel, 'k zal betonen,
Gelyk een Duvel van reſpect,
Hoe ſwaar het valt, zich voor de magten,
En liſten van de hel te wagten,
Voor die haar mogentheit begekt.
Ik wil zyn zaak niet eens betwiſten
Maar hem door duzenden van liſten
Verſchaffen zyn verdiende loon,
En dat, gely ik ſweer mits dezen,
Zal ſchriklyk, hels, en duvels, wezen:
Men help my dan maar aan de Kroon.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ATLÆSIAS, *d'Ongeduldige Duvel.*

Pwoe hoh! met ſcheerze! wacht een beetje!
Men kroont ze hier niet zo ſnel; dat weet je
Wel, maak je klawen eerſt wat nat;
Je laat den Scepter aars ligt glyen.
Wou jy voor ons, als Koning ſtryen?
Een entje rochſtaarts in je gat.
Ik mach werentig in myn ooren,
Al dat gedruis niet langer horen,
Dat elken droes uit ſtaatzugt maakt:
Indien ik d'opperſte van allen
Was, 'k zou de bot wel beter gallen;
Ik zoud je bruien dat het kraakt.
Hoe durf je lui hier jou intentie,
Zo klaar in Lucifers prezentie,
Vertonen? gy zyt altemaal
(Zelfs Lucifer, indien hy 't blaffen
Van al die ſnorkers niet wil ſtraffen)
Niet waart dat u de duvel haal.
Wat ſchrandre nicker vond zyn leven
Iets diergelyks, als dit, beſchreven:
Hier zit de Koning op zyn Troon;
En in zyn by zyn, doen geen groten
Haar beſt, om hem daar af te ſloten:
Dats raar! en 't komt al machtig ſchoon.
En deze trotze grote Heren,
Die kunnen noch niet accorderen:
Want yder ſtelt zich zelven voor,
En ſtaat, vol ſtaatzugt, gants vermetel,
Na 's Konings Scepter, Kroon, en Setel.
Elk nicker is hier grand Signoor.
Wat meer is, elk zoekt noch, met reden
Te tonen, dat zyn achtbaarheden,
Tot noch toe niet en zyn erkent;
En dies roemt yder op miraklen,
Door hem gedaan, maar al dat kaaklen,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat zyn we al over lang gewent.
Die ſnorkeryen van u daden,
Zyn deftige Rodomontaden,
Die ik ook daar voor maar erkenn';
Maar, zo je luy, met al je krachten,
Dus t'ontyd', wilt na 't heerſchen trachten,
Zo weet dat ik 'er ook noch ben.
Indien men je niet kan bepraten,
Om van die ſtaatſucht af te laten,
Zo zal ik tonen, dat je liegt,
Als of jer gelt voor zoud ontfangen:
Altans, ik ſweer, dat ik wil hangen,
Indienje je niet zelfs bedriegt!
Want ik ben die, die van ons allen,
De eerſte menſchen heb doen vallen:
Ik gunde haar doe zo lang geen tyt,
Om zelfs haar heyl om ver te ſtoten.
Het had me al lang genoeg verdroten:
Die val broud ongeduldigheyt.
Dat Cain ſijnen broeder ſlagte,
Quam, dat ik na zyn dood niet wachten
Wou; want hy leefde my te lang.
Die dingen zyn van d'andre werelt.
Myn kroon heb ik al bet beperelt.
In deſe ga 'k myn oude gang.
Ik nam myn kindren mee op aarde,
Die my myn Atheotæs baarde,
Authátæs, Anakòlæton,
Met Polemos, en Thorybodæs,
En Sykophantæs, Maniodes,
Orgilos en Mochthærion.
Heb ik, myn boel, of myne kinderen,
Wel oyt geſocht ons ryk te minderen?
Of hebben wy 't niet ſtaag vermeert?
Wie van ons allen, heeft zyn leven,
Iets, als vloekwaardigheyt bedreven!
Waar hebben wy doch oyt verkeert,
Of, wat is door ons ondernomen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar wy niet roemryk afgekomen
Zyn? wie heerſcht in den helen mens
Met meer ontſach, en groter glorie,
Als wy? wy krygen de victorie:
En zo krygt ook de hel haar wens.
Doe Hechthos, eene van myn Boelen,
Myn helſche Minne-vlam quam koelen,
Heb ik 'er daatlyk by geteelt
Diaphona, wie kan ze laken?
Wat nikker kan een beter maken?
Doe had ik noch niet uytgeſpeelt;
Ik heb haar te gelyk doen baren
Twee kinderen, ryp voor hunne jaren,
Anànthropos, en Hecnthrodos:
Men ſpreek! wie zag bequamer telgen
Om alle deugden te verdelgen?
Tot toemaat teelde ik Biaios.
Maar wat een ſpyt! myn eygen vrugten,
Ja zelfs myn boelen, doen myn ſuchten!
Zy zetten my hun voeten dwars,
En doen hun heerſche ſtemmen daavren,
Om voor my op den Troon te klavren:
Elk toont ſich, boven andren, bars.
Maar ik wil by myn aarsdarm ſweren,
Dat ik haar zulk een trots verleren
Zal, zo ze eens kikken, om de ſtaf
Des helſchen ryks te pretenderen:
Ik zal dan over haar uſeren,
Het voorregt dat natuur my gaf.
Een yder Duvel zal ſich wennen,
My voor zyn opperſte t'erkennen,
Indien men Lucifer niet meer
(Als voren) wil gehoorſaam weſen:
My zal men dan ontſien en vrezen,
Gelyk als aller opperheer.
De reden die my dus bewegen
Te ſpreken, die zyn wel ter degen
Gegrontveſt, na de ſwier van ſtaat;

Wyl

Wyl niet een duvel, zich in machten,
Of aanhang, myns gelyk kan achten;
In zaat, noch ſtaat, noch raat, noch daat.
Gy nickers weet wel, al dat wonder
Daar ſchier elk nicker in 't byzonder
Zich op beroemt heeft (als van Jop,
Van David, Zalomon, den ſterken
Meſſias,) dat zyn myne werken:
't Is billik dat men u wat fop.
Maar hoor, gy regte domme ſpoken!
Vergeefs word hier veel opgeſproken,
Hoe dat men die, die ons onteert
Heeft, na zyn waarde zal vergelden:
Gy dreigt wel maar gy ſlaat heel zelden;
Zyn hoogmoet is al ſchier verneert.
Zyt maar geruſt! wy triumpheren
Al weer, gelyk als banjerheren:
Men heeft die Vent zo veel fenyn
Doen, op zyn rug, en boeken ſpuwen,
Dat ik 'er zelfs ſchier van zou gruwen.
Ten zy ik droom: en 't kon wel zyn.

HECHTHRODOS, *de Vyantlyke Duvel.*

My dunkt ik hoor 't in Ceulen donderen!
Ben jy dat ſpook van zo veel wonderen?
Lieg dat je nu de duvel haal!
Dats duits: ik zeg 't je voor je wangen.
Ik wil my garen laten hangen,
Indien je dat niet altemaal,
Met konſt, en opzet hebt gelogen:
Want je hebt het uit je poot gezogen,
Dat weet je zelfs wel, als je 't maar
Niet hebt verſworen om te weten,
Doch je hebt je in 't liegen wel gequeten;
Daar ben je meeſter in: dats klaar.
Ben jy de pol van myn twee boelen?
Ken jy daar zo gentil mee woelen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat jy daar kindren, (daar ik vaar
Van ben) plyzierig by kunt telen?
Daar zouder meer als een mee ſpelen!
Dat lieg je, al zeid je 't hondert jaar!
Ik ſweer je by gants vier en vyven!
Die kronjens zyn myn eigen wyven,
Die jy daar ſtrakjes hebt genoemt,
Zo ook die kindren, 't heel dozyntjen,
Dat zyn myn eigen; (ſchoon geen klyntjen)
En zyn ze jouwe? dats verdoemt.
Wat aangaat alle die mirak'len,
Daar jy zo ſmaaklyk van kunt kak'len,
Die liegje al mee maar door je keel:
Je maakt niet ſlegts rodomontaden,
Maar ſtront en drek van gaſconnaden;
En je hebt aan alles part noch deel.
Of doe je 't om een winterteering?
Ik zegg', indien men van regering,
Hier in de hel veranderen wil,
Zo zal men zich gehoorzaam tonen,
En my tot wettig Koning kronen:
Of, hou je ſnats toe, en ſwyg ſtil.
My komt het toe, om opperdrommel
Te wezen, (ſpyt al u gerommel)
Ten opzicht van myn braaf geſlacht;
Van 't welk een yder, tot regeren
Geboren ſchynt; men zal my eeren,
Om dit, en om myn grote magt,
Want, al wat hels is, en zyn leven
De naam van duvels is gegeven,
Hoe zeer afgryzelyk 't ook mag zyn;
Al 't quade dat men vint geſchreven,
Dat door de duvel is bedreven,
Dats myn werk, en het komt van myn.
Schoon elk al roemt voor d'ouwen foelie,
Ik ben de vyantlyke droelie!
Ik ben fac totum (d'albeſchik)
Van hel, van water, lucht, en aarde:

Wie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wie is als Hechtrodòs van waarde?
Dat yder my de maars vry lik,
Indien ik het niet zal proberen,
Zo klaar als eenig droes begeren
Zal, is hy maar ter degen wys.
En om met al zyn zeven ſinnen,
Perfect, en netjes, te beginnen,
Zo ſpreekt voor my het Paradijs,
Daar rold ik heen gelyk een knikker,
Was dat geen vyantlyke nikker,
Die maakte, dat het eerſte paar,
't Gat uytgeboent wiert? en dat alle
De menſchen, zyn door haar gevallen?
Nu, dit bewys is openbaar.
In Cain kon men ook, de werken,
Eens vyantlyken geeſts bemerken,
Dats myne: was 't niet vyantlyk,
Dat hy ſich, my te wil, verſtoorde,
Dat hy zyn eygen Broer vermoorde?
Je ſwygt. Wel dats de twede blyk.
In 't kort, ik was die elk een porden,
Den Schepper vyantlyk te worden:
Dat had ik niet zo haaſt volbragt,
Of alle ſchepſlen raakten vorder,
En vorder, ſchriklyk in disorder;
Tot haar een zontvloed onder bragt.
Wat was doe 't helſche ryk ten hoogſten
Verheugt! hoe drok was elk in 't oogſten!
Hoe ſnel wiert onze mogentheyt
Vergroot! men moeſt ſtrak onverdroten,
Aan d'arbeyt, en de hel vergroten;
Dies wiertſe daatlyk uytgeleyt.
Als d'eerſte werelt nu ontzielt was,
En, door myn liſten gants vernielt was,
Doe maakte ik myn op nieuws weer ſterk;
En ging al daatlyk by de goeden,
Dat kleyn getal, myn liſten broeden;
En 't was my machtig weynig werk.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Deed Noach, en een van zyn zonen,
Malkander vyantſchap betonen,
Ja zelve tot vervloekens toe.
Dat was 't beginzel; 't kon niet quader:
De Zoon vervloekt van zynen Vader:
Was dat niet ſchoon voor ons? wel hoe!
Wat voerde ik hier een heir beneden,
Uit vyf door vuur verteerde ſteden!
Daar voerde Sichems manſchap by,
Van Jacobs zonen, door myn ſtoken,
Gelykerhant den hals gebroken:
Daar liet ik 'er niet een van vry.
Siet waar myn doelwit al na ſtrekte!
't Was ik, die Pharao verwekte,
Tot vyant Gods, en Izraëls;
Waar door hy, met zyn legerſcharen,
Door zee, na ons toe, is gevaren.
In zumma, wat ik doe, dats hels.
Wat David, Job, en andre vromen
Belangt, men kan wel vatten (zo men
't Maar vatten wil,) dat hun verdriet
Is, door een vyandlyke Duvel,
Die haar te vreten zogt voor zuivel,
(Wiens naam is Hechtrodos) geſchiet.
Nu, wat Meſſias raakt; met reden
Zocht ik doe van hem aangebeden
Te zyn: want, was my dat gelukt,
Ik had hem ſtrak den hals gebroken,
En al ons leet aan hem gewroken,
Op dat het mensdom, gants verdrukt,
Zo doende, noit het pad zou miſſen,
Tot onze helſche duiſterniſſen:
Maar, doe my dit mislukte, zocht
Ik zyne dienaars te vermind'ren,
Om 's menſchen heil al weer te hind'ren;
En 'k heb al vry veel uitgewrocht,
In zyn gezanten uit te roden,
Die ik ſchier allegaar dee doden:

(Door

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Door myne dienaren op aart)
En, ſchoon wy haar niet konden krygen,
Men deed ze doch, door ſterven, ſwygen;
En dat was ons al vry wat waart.
Wie lochent dan myn groot vermogen?
Ik ben, die zo veel oorelogen,
Door al de werelt, heeft geſticht.
Ik groei in moort, en brant, en blaken;
Geen troon zo vaſt, of 'k doe ze kraken:
Zo dat elk voor myn ſchriknaam ſwigt.
Myn macht veel erger als de donder,
Voert jaarlyks zulk een oogſt hier onder,
Door d'oorlog, dat ik my geparſt
Vind, om te raden, en te zeggen,
Dat men de hel dient uit te leggen,
Ten twedemaal, eer dat zy barſt.
Wat aangaat nu dien Boekemaker,
Die wil ik voor een Godtverzaker,
En al wat haatlyk by 't gemeen
Is, door een koppig zoort van dommen
En reedloos babokſtuig, uitbrommen
Doen: daar gaat Hechtrodos al heen.

MOCHTHÆRIAS, *d'Ondeugts-Duvel.*

Zacht! zoetjes! wacht! je hebt zulken haaſt niet.
Ei lieve loop maar zo verbaaſt niet!
Het zal al evenwel wel gaan.
Indien jy koppig zoort van gecken,
Hier, heer en koning wilt verſtrecken,
Zo blyft, en laat een ander gaan.
Ik hoor hier zo veel waffels roeren,
Om 't opperſte gezach te voeren,
Dat ik 'er zelf ontroert voor ſta:
't Schynt, of de Koning hier al doot is!
En of de hele hel in noot is,
Om weer een aar te kiezen: ja
Wat meer is, demonſtreert een yder,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat hy, als opperſte gebieder,
't Gouverno voor zich pretendeert:
Ook dunkt my, dat zy dees oratien,
Verkopen voor verificatien;
Wie heeft u hier, daar toe, begeert?
Gy ſpoken, die dit ryk wilt erven!
Men laat het opperhooft eerſt ſterven;
En dan hoor ik 'er ook noch toe:
Of zocht jer my ſlegs uit te ſluiten?
Dats mis. Ik zal je daar in ſtuiten;
Gelyk ik dan mits dezen doe.
Zo die, die 't meeſte quaat bedreven
Heeft, om de hel zyn wens te geven,
Het ryk toe komt, zo is 't voor my:
Dat zal ik u dan ook op heden,
En zo terſtont, met goede reden,
Betonen zonder ſnuivery.
Dewyl geen Duvel hier ontrent is,
Die niet uitſtekent wel bekent is,
Dat al wat goet is, en bequaam,
Om gants onſtratbaar na te leven,
De deugt alleen wort toegeſchreven,
Zo blykt genoegzaam uit myn naam,
Dat ik dootvyant ben, van dezen
Die garen deuglyk willen wezen,
Der is geen Duvel in de hel,
Die met zo veel ontelbre rampen,
De deugt zo dapper kan bekampen,
Als ik: dat vat een yder wel.
Wat nicker is oit opgerezen,
Die oit heeft van een mens gelezen,
Bemint, om d'een of d'andre deugt,
En las ook niet, dat ik zyn luiſter,
En gants benevel', en verduiſter,
Tot 's werelts druk, en helſche vreugt?
Ik heb 't op aard zo verr' gekregen
Dat ſchier de meeſte menſchen, tegen
De deugt, met wapenen, ten ſtryt

Gaan,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gaan, om die boom, en al zyn telgen,
Irrepàrabel te verdelgen;
Al was 't maar ſlegs alleen uit ſpyt.
Wat meer is, alle menſchen kanten,
Gelyk als Duvels lyf-trawanten,
Zich, d'eene tegen d'ander, om
Een ſchyndeugt in elk aar te doden,
En alle deugden uit te roden.
En, op dat doch de deugt verſtom,
Doe ik ze in alle menſchen laſtren,
En van haar ware naam verbaſtren.
En munt 'er een in deugden uit,
Ik heb 'er, die dat niet gehengen,
Maar hem om eer of leven brengen,
Gelyk een ſchellem of ſchavuit.
Ja 'k woud wel zulk een mens eens weten,
Van my, tot noch toe, onbezeten,
En waarlyk van myn ſlaverny,
En van myne onwringbre lagen,
En ſtricken, heel en al ontſlagen;
In 't kort, van ondeugt zuiver vry.
Ik weet wel dat je lui zult blaffen,
Dat ik myn volk niet voor de ſtraffen,
Van Beul, en ſtrop, en rat, en ſwaart,
Kan, om haar goeden dienſt behoeden:
Dat zulks een trooſt is voor de goeden:
Maar ziet, wat verder uit je baart;
Wat meen je? dat ik 't ewig leven,
Myn dienaars, tot een loon wil geven!
Dats mis, wanneer ik haar te dom
Ken, tot verſterking myner benden,
Doe ik ze my hier onder zenden;
En dan zyn ze hier weer wellekom.
Maar wie zal my een Rechter vinden,
Die zich zo aan de deugt zal binden,
Dat niemant hem beriſpen kan
Van eenige ondeugt? laat myn oren
Is 't mooglyk, doch zyn naam eens horen!

Waar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Waar woont hy? en hoe heet de man?
Die geen die anderen verdoemen,
En ſtraffen doen, die durf ik noemen
Zo ſtrafbaar, als die, die de ſtraf
Reets hebben uytgeſtaan: en ſeker,
Men wyſt my een zo fellen wreker,
Die my, in hem, geen woonplaats gaf.
Wat ik geſeyt heb, blykt mits deſen,
Volkomen wis en waar te weſen;
Want, zo de werelt ſuyver was,
Van ondeugt (wat was dat een jammer
Voor onſe republicq) dan quam'er
Gants geen barmhertigheyt te pas.
Uyt al 't voorgaande, kun je weten,
Dat ik de werelt heb bezeten;
Ja yder niet een mens excluys.
Myn zaak is recht, ik hoev geen voorſpraak:
Dieshalven dan ter deſer oorſaak,
Heb jy al den bruy gelyk abuys.
By dezen dient dan niet vergeten,
Dat al wie duvel word geheten,
Of helſche geeſt, of droes, hoe 't zy,
Nooyt eenig quaat in al zyn leven,
't Zy van wat naam, oyt heeft bedreven,
Ten zy alleenig maar door my.
Al wat gy doet zyn myne vonden,
Dat kan men ligtelyk doorgronden:
Want, alles waar men ſich om ſchaamt,
Wat ſtrafbaar is, in 't kort, wat ſonde
De mens op aard bedryven konde,
Word ondeugt, na myn naam, genoemt.
Wat nikker kan dan in zyn werken,
Iets, als myn werk, dats ondeugt, merken?
Daar leyt u roem op 't onvoorzienſt,
En al u voorrecht tot regeren:
Want, volgens myn opregt beweren,
Is hel, en aarde, my ten dienſt.
Ik ben dien groten ſcepter-ſwierder.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik ben dien groten al-beſtierder,
Die 't aardſche en helſche ryk regeer'.
Geen mens op aarde of 't is myn dienaar
Ja alle dingen zelfs: 'k gebie maar,
En elk gehoorzaamt my als heer.
Myn Majeſteit erkent geen wetten,
Als, om die vaardig te verpletten:
'k Roodze uit, vertrede ze, en verdelg
Ze, zo ze iets deugdelyks begrypen.
Dus danſt de werelt na myn pypen,
Op dat de hel zyn deel op ſwelg.
Indien gy nickers met malkandren.
Nu wilt van opperheer verandren,
Zo weet je nu voor wie de Kroon
Zal wezen: ik Heer Ondeugt ſweer je
Dat my die toehoort! wat begeer je?
Spreek op! zo treed ik op den Troon.
'k Zal die 'er op zit af gaan ſmyten:
Ik kan wel Luciferren ſchyten:
Maar is hy elke droes noch wel,
En wil hem elk obediëren,
Wel fiat! ik al mee gy Heeren;
Zo blyv' hy Koning in de hel.
Men laat dat dan alzo geſchieden:
Ik kom altans myn dienſt aanbieden
Om die zo zeer gevreeſde Vent,
(Hoe heet hy ook?) die ons als ketters,
Ja ſlegter afmaalt, met zyn letters
Die onze mogentheit ontkent,
Om (zeg ik) hem, voor al zyn blaffen
(Door zyn vermeetle pen) te ſtraffen;
Want ik, die noit de deugt ontzie,
Wil gaan, en nimmer weder keren,
Of eerſt zyn laſtertaal verleeren:
Ik weet wel raat tot zulke drie.
Wat of die Kerel heeft bewogen,
Om ſich zo, tegens ons vermogen
Te kanten? ſiet de Kerel niet

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat al de werelt niet durft kikken,
En duvel zeggen, zonder ſchrikken,
Wyl yder onſe macht ontſiet?
Wie lyt 'er, zonder ogenluyken,
De naam des Duvels te gebruyken?
Wy hebben 't reets zo verr' gebragt
Dat niemant ſchier ſich durft beroemen,
Het woord van Duvel, vry ten noemen,
Want elk beriſpt hem ſtrak met magt.
Wat ſtarke, vol van dappre kragten,
Durft onze grote macht verachten?
En zal die Kerel, al 't verſtant
Van al de werelt, op gaan wecken,
Om ons vermogen te begecken?
Ik weet wel raat, tot zulk een quant.
Men quetſt de hel niet ongewroken:
Ik wil hem zulk een vuur gaan ſtoken,
Dat hem de ſchyn verveelen zal:
Ik wil 'er etlyke op gaan hitzen,
Op dat zy zich ter degen ſpitzen,
Tot voordeel van de helſche wal.
De Romaniſten wil ik ſweren
Doen, en hantſchriftlyk atteſteren
Doen, bondig, en Notariaal,
Dat hunner vele wel met ſpoken,
En geeſt, en duvel, heeft geſproken,
In eygene, en in vreemde taal.
Dat hier en daar, een geeſt, wel eenen
Is uyt het Vagevuur verſchenen
Die, aan een Klooſter, Paap, of Non,
Veel had beſproken, in zyn leven;
En, voor dat ſulks dan was gegeven,
Van pyn en ſmart niet duren kon.
Ook, dat de Duvel, uyt beſeten
Luy, authentique dingen weten
Dee, daar men niet aan twyflen mag:
Als, dat men, door 't geloof van Romen,
Alleen, de hel maar kan ontkomen.

Alzulks

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Alzulks bekrachtigt ons gezach.
By dezen zal ik veel bedryven,
En menig tegen hem doen ſchryven:
Al was hy noch zo zeer beroemt,
Ik zal hem in die roem wel hindren;
En dus, dan ook zyn aanhang mindren,
Zo raakt zyn Boek en hy gedoemt.

THORYBODÆS, *de Bulder-duvel.*

ô Kakelaars! het dunkt my wonder,
Dat ik je lui niet al den donder,
Van hier, na 't Vagevuur toe jaag',
In plaats van Papen hazewinden:
Laat zien! waar is 't? kan ik het vinden,
Zo raak jer lichtlyk noch van daag.
Je roemt, en dreygt, en ſnuift, als Turken;
Je bent den meeſten hoop maar ſchurken.
Ik brui je daatlyk dat je ſchyt.
Pots-duvel! raak ik eens aan 't duimlen,
Ik zal het hele zootjen kruimlen,
En vreten je op, tot myn ontbyt.
Ik wil hier al die ſnorkeryen,
En gaſconnaden, niet meer lyen:
En toont zich een' weer zo veel mans,
Dat hy den ſcepter aan wil packen,
Die zal ik daatlyk oly kacken,
En eek doen piſſen als een gans.
De Kroon is Lucifer beſchoren;
En die is tot den troon geboren:
Zyn macht is over 't helſche rot:
En die hem daar in wil bepalen,
Dien duvel zal de duvel halen,
In onze jonge rommelpot!
Jy ſchit in 't hemten! rechte jasjes!
Jy krukken, en jy wisjewasjes!
Jy poddelhonden al den brui!
Waar ben je die de baas wilt ſpelen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Blaas nu eens aaſſem uit je kelen!
Spreek op! waar duvel ben je lui?
Dat je elk om 't zeerſte 't leet wilt wreken,
Ons door die fotzen Vent beſteken,
Die ons ontzach op aard bederft,
Met yders oordeel op te wecken;
Dat yder op hem los wil trecken,
En daar, op aarde, volks toe werft,
Kan ik gemaklyk aproberen:
Maar dat je lui hier wilt regeren,
In plaats van Lucifer, hoe ſtyf
Je ook op je lyf ſtaat, om je zaken
Met ſchyn van waarheit, waar te maken,
Die dingen hebben niet om 't lyf:
En daarom kun jy, banjerheeren
Van Nullenburg, niet accordeeren:
Dies ſteek daar vry een ſpeltje by.
De reſt aangaande ſchyn jy ſpoken,
De Vent een pap te willen koken,
Heel aars van ſmaak als ryſtenbry.
Pots muizen! was 't met op te ſnuiven
Te doen, de droes! hoe woud je hem kluiven!
Als kluiver een gebraden hoen.
Pots katteſtront! hoe zoud je hem villen,
En vreeſlyk van de graat afſchillen!
Maar! 't is met dreigen niet te doen.
Je blyft al dreigend' in der muiten,
En hy ageert vaſt vry daar buiten,
Gelyk een man die niets en vreeſt:
En ken men hem dat niet verleren,
En, in zyn Boeken maken, keren,
Zo raken wy voorzeker beeſt.
Maar, om zich tegen hem te zetten,
En hem in alles te beletten,
Zelfs in zyn Boekemakery,
En al zyn aanhang in te tomen,
Zo dat zer niet van durven dromen,
Dat baantje paſt alleen voor my.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik wil in 't kort, al dat geſchater,
Zo ſmoren, dat niet een zyn ſnater,
Zyn ſmoel, zyn waffel, of zyn bek,
Of bakhuis, hoe 't ook naam mag voeren,
In 't minſte meer zal durven roeren:
Daar toe heb ik een brave trek.
Ik zal ze in 't korte doen verzuffen,
En door myn bulderbaſt, verbluffen,
En overbuldren, met een ſtem,
Die dreunt, en davert, datter mollen
En vale podden, in haar hollen,
Van barſten: en dat geeft hem klem.
Ook heb ik menigte van geeſten,
En haag'nevelt van bulderbeeſten,
Op aarde, my ten dienſt gewyt:
En deze zullen, met haar allen,
Zyn aanhang in de reden vallen,
En buldren datter d'aard van ſplyt.
'k Heb altyt vaardig, zulke gaſten
Van donderende bulderbaſten,
Die my te wil, ſpyt regt en reen,
Slegs buldren; en zich houden, even
Als door een goeden geeſt gedreven:
Van dat fatzoen was Cayphas een.
My durv ik daar dan d'eer van geven,
Dat zelden gaauwe geeſt, zyn leven
Gedurende, door zyn vernuft
Iets zeltzaam goets, de wereld leren
Zal, dat hem zelfs gedyt ter eeren:
Hy word, terwyl hy leeft, verbluft.
'k Ben zo gering noch ſlegt van waarde
Niet, dat men my niet op der aarde,
Ten dienſt zou wezen, en ontzien:
Want, waar 't verſtant niet door kan komen
Word ik voor opperbaas genomen;
Wyl ik 'er herelyk toe dien.
Waar goede redenen ontbreken,
Daar doet men my gemeenlyk ſpreken;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dats met ſchrikkelyk ontzach,
Mits ik ze vol verbaaſtheit lillen,
En beven, zidderen, en trillen
Doe, dats by get de rechte ſlag.
'k Heb altyt zulke bulderquanten
In Philozophen, Predikanten
Van etlyk zoort van Godtsdienſt en
In Doctors in de Medicynen,
En Advocaten, en de mynen
Zyn, die 'k aan 't buldren daar voor kenn'.
Vind ik een botmuil diſputeren,
Die billik niet kan triumpheren
Die leer ik buldren dat het kraakt:
Een bulderſtem, gelyk een donder,
Brengt ſtrak zyn tegenſpreker onder
Zo dat heer botmuil boven raakt.
Wie kan dat bulderen verdragen?
Men wort, gelyk voor 't hooft geſlagen,
Verbyſtert, en geheellyk van
De cours gedreven, en de ſinnen
Geperturbeert, zo dat men 't winnen,
Noch van de zaak meer ſpreken kan.
Dat buldren, dat is, tot de gronden
Van helſche wetten, uitgevonden:
't Verſtrekt een deftig fondament,
Voor bok en buffel, om beletzelen
Der wetenſchappen op te metzelen:
Zo raakt de ſtudie aan zyn ent.
Wel, dat men my dan maar afvaardig'
Ik zal die hele zaak, zo aardig
Ten einde brengen, dat men zal
Bekennen, dat de hel geen beter
Verwinnaar heeft, voor zulk een weter:
Want Thorybodæs is niet mal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

APEITHEIAS, *d'Ongeloovige Duvel.*

De droelie baas! hoe woud je hem tyſtren,
Kond je hem verbuldren, en verbyſtren!
Zo raakte hy in de baſiant.
Wou dat zo lukken (zelleweken)
Om hem zo over ſtaag te ſteken,
Geen beter baas als jy in 't lant.
Kan jy dat daar, met al jou knegten,
Zo maklyk als je zegt, verregten,
Zo naakt hem kòrts een groot verdriet:
Maar zo zy 't aldenbrui geloven,
Zo wel die hier zyn, als daar boven,
Zo loov ik het alleenig niet.
Indien jy 't moitjes wiſt, met zeggen,
En ſnorkeryen, af te leggen,
Zo lei de koot voor ons wel ſtoof:
Je zout, wie 't met hem hield, doen ſchricken;
Ja zo, dat niemant meer zou kicken:
Maar dat is, 't geen ik niet geloof.
Die 't op geeft om jou bulderbackis,
Die dunkt my, dat zyn zaak te ſwak is,
Om met de reden te beſtaan.
Maar, 'k loov niet, dat hy, zonder reden,
Die goet zyn, ons dus heeft beſtreden;
Dies bleev jer nutter ſlegs van daan,
Wat aangaat Mochtærias, 'k weet niet,
Hoe die, zo weinig als een ſcheet, ziet,
Dat alles, hoe men 't keert, of draait,
Op wyven praat, en oudtmans dromen,
(Dats wisjewasjen) uit zal komen;
En daar ben ik niet mee gepaait.
Indien 't een man van Duvels vreugt is,
'k Meen, een die vyant van de deugt is,
Zo is hy ons daar boven nut:
Kan Mochthærias wel verſwelgen,
Zyn dienaar t'onty te verdelgen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat loov ik niet: wel neen by gut.
En is 't een man des deugts, (by vyven
En dry!) zyn zaak zal boven dryven,
Hoe dapper dat je hem onderdrukt.
Is 't aan Des-Cartes niet gebleken?
Ho Mochtherias! laat het ſteken!
Ik loov niet dat het u gelukt.
En wat mach Hechthrodos noch ſnappen
Al kond je hem tong en hand af kappen,
Zo dat je hem 't ſchryven, en de ſpraak
Van dees tyd af, al kond beletten;
Ik wil 'er myn geloof voor zetten,
Dat je, endlyk, voor de gantſe zaak,
Zult, ſpyt je bakhuys, deerlyk ſchyten,
De droes! hoe zal je dat dan ſpyten!
Dies onderwint niets eer, voor dat
Je kans genoeg ſiet om te winnen:
Zyn Boeken hebben al de ſinnen
Der menſchen, reets te veel gevat.
Maar Atlæſias! lieve ſpookje!
Loop heen! vertel de maats een ſprookje
Van al jou kindren, en gebroet;
En maak ze wys, dat jy 't verſtant hebt,
En al de duvels aan jou hant hebt;
En ziet eens, of 't 'er wat toe doet.
Jy kunt die Vent, met al jou nukken,
Geen borſteltje te maars uyt rukken;
En heb je hem dan noch leet gedaan?
Gy helſche ſtraf voor alle ſpoken!
Hebt gy ons leet alreets gewroken?
En heeft dat niemant noch verſtaan?
Ik ſweer je, ſag men je eens hier buyten,
Men zou jer eewig buyten ſluyten;
Om dat ik niet geloven kan,
Of jy, met al jou logen-kindren,
Zyt hier maar ſlegs om ons te hindren:
Peur wakker heen dan als een man.
Katakritos! myn vrintje! ſeker,

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je bent, voor die 't gelooft, een wreker,
En al een duvel van een vent:
Maar 'k loov niet, ſchoon al zoud ik ſterven,
Dat jy daar heel veel gras kunt kerven;
Om dat je zelver ſtrafbaar bent.
Maar Apenæs! kun jy begrypen,
Dat jy de Kerel, na jou pypen,
Zult kunnen danſſen leren? heen
Dan! op een pat! hoe eer, hoe beter!
Maar zeker, ben je zulk een weter?
Wat my aangaat, ik loov van neen.
Wel Kalagos! durv jy 't bezoeken,
Om deze Doctor, met zyn Boeken,
Te dempen? ken je jou zo koen!
Je ſchynt altans een man van wapen:
Maar wyl ze altyd op aard niet ſlapen,
Zo loov ik wel zult gy 't niet doen:
Want, lui van goet verſtant, en mannen
Van kennis, hebben u verbannen:
't Kanaille, en zulke ſtront, en drek,
Of dat u mede valt, of tegen,
Daar is ons weinig aan gelegen:
Blyft hier dan binnen u beſtek.
Anaiſchyntos! myn zoete macker!
Wat doe je? ſlaap je? of ben je wacker?
Ben jy de duvel, die flus zeid',
Dat je al de Duvels kont regeren?
En dat je 't hem wel zoud verleren,
Die ons als deze lagen leid?
Wat meen je? dat men jou, by benden
Van mannen van verſtant, zal zenden?
Men zoud jou vlieden als de peſt:
En daarom, maatje, na myn oordeel,
Doet al jou praat ons weinig voordeel,
Blyv jy dan hier maar in je neſt.
Akàmatos die laat ſchier merken,
Als of hy ook wat uit kon werken;
Ten minſten zo hy zelver zegt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Weet hy van onruſt mee te delen,
En overal den baas te ſpelen:
Maar heeft hy dit niet uitgeregt,
Dat al de werelt vol rumoer is,
En heel de hel in rep en roer is?
Ik meen, of hy dat fotzen boek
Miſſchien niet zelf heeft helpen maken,
Daar wy hier om in actie raken?
Ik ſweer je by myn onderbroek!
Indien hy vry is van die blaatjes,
Zo loov' ik niets van al zyn praatjes.
Askeptos! weet je mee noch raat?
ô Dommen Duvel! wie heeft ooren
Om u geſnater aan te horen?
Hy leu 't die 't leut, ik leu dat naat.
Dat Adeæs hier op komt ſnuiven,
Als of hy heel de hel kon kluiven,
Dats ongelooflyk: en het klemt
Niet. Apronontos! ha! by gommen,
Jy bent een helt in op te brommen!
Maar buiten dat, maar ſtront in 't hemt.
Hapiſtos! by gants pels met mouwen!
Kond jy jou waffel noch niet houwen?
Wie kan geloven, dat men jou
Een zaak van waarde kan betrouwen,
Dat dien vertrouwer niet zou rouwen?
Abebajos, wel, heb ik nou
Al ongelyk, om af te raden,
Dien laſt op uwen hals te laden,
Die gy 'er zelver op begeert?
Ik loov niet, of gy zyt, door 't wachten,
Al reets verandert van gedachten:
En had men u gedepeſcheert,
Gy waart, in plaats van 't met ons allen
Te houden, ons wel afgevallen.
Prospojezis! ik weet niet wat
Ik tot u voordeel op zal ſtellen;
Maar hoor! ik zal myn oordeel vellen:

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je bent een huychlaar in je gat.
Je bent in hemel, hel, en aarde
Gevloekt, gehaat en ſlecht aan waarde:
'k Erken je voor het ſlimſte ſpook;
En zo de ſlimſte 't ryk regeeren
Moet, kun je 't billik pretenderen,
En kroont u elk, ik kroon u ook.
Maar 'k loov wel, dat u onderſaten
U zouden, eer gy 't wiſt, verlaten.
Wat Hadikos belangt; ik wil
Niet loven, dat hy onze zaken
Zal, op de werelt, beter maken.
Ik ſweer je by myn Besjes bil,
Zo hy 'er wat mee op kon ſteken,
Dat hy zyn order haaſt zou breken!
En Staſiòdæs, woud men die
Niet, na zyn welgevallen, lonen,
Hy zoud ſich zelfs doen Koning kronen:
My dunkt ſchier dat ik dat al zie;
Ik weet, hy zou 'er ſich op ſpitzen,
Om al de werelt op te hitſen,
Tot ons verderf, en zyn profijt.
En Anypækoos is nimmer
Zo ſlegt vermaart, of hy 's noch ſlimmer,
Om al zyn ongehoorzaamheyt:
Hy die niet acht op alle wetten,
Zal op geen helſche wetten letten.
Maar Atheòtæs! ik geloov,
Dat die, op aard, van elk, gehaat is,
Wyl hy van 't oudſte duvels zaat is;
Dies blyft hy beſt alhier te hoov.
Dat Sykophantæs, door zyn laſtren,
Zyns zelfs reſpect niet kon verbaſtren,
Maar blyven, als een droes van eer,
Gelootbaar, hy zoud, uyt de groten,
Niet by 't canaille zyn geſloten:
En zulk tuyg acht nu niemant meer.
Logopojòs, wie zal die, boven

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Op aard, een eenig woord geloven?
By wie hem kent, daar heeft hy uit.
Apotælos word, op de werelt,
By die hem kent, met ſtront beperelt,
En yder acht hem voor een guit.
Met zulke maats wat te beginnen,
Daar zou de hel geen zy by ſpinnen.
En Ratymos is al te lui.
Orgilos is weer al te vaardig.
Gaſtrimargos is 't ook niet waardig.
En Baskanos deugt niet een brui.
Met lui, en korzel zyn, en vreten,
En zuipen, moet gy nickers weten,
Raakt ons gezach niet weer herſtelt.
En of men 't mensdom wil benyden,
Dat zy zich van ons jok bevryden,
Dat ſtelt haar niet in ons gewelt.
Maar wat of Aſelgæs mag dromen?
Hoe of die hier te pas wil komen?
Wy praten nu van geen bordeel.
Philargyros dien duiven-dryver
Moet weten, dezen Boeken-ſchryver,
Heeft van de gierigheit, niet veel.
Kond Hyperògkos voor ons ſtryen
Met allerhande bruieryen
Van moden, en een bars gelaat,
En diergelyke wisjewasjes,
Wie twyffelt, of hy zoud ons rasjes
Herſtellen, in ons eerſte ſtaat?
Maar al die voorgenoemde bazen,
Hoe darze ook pochen, roemen, razen,
En dreigen, als of elk de man
Was, die dien Boekemaker quellen
Kan, en ons in ons eer herſtellen;
Ik ſweer dat ik 't niet loven kan!
En wil je lui, dat ik geloven
Zal, dat wy duvelen, daar boven
Zo veel gebrui aanrechten, als

Elk

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Elk d'ander daar zoekt wys te maken,
Met onbeſchaamde ſtyve kaken;
Vermits ik al die dingen vals
Acht, zal ik die uitſtekent pryzen,
Die 't onweerleglyk zal bewyzen.
Wat my aangaat, ik heb op aart
(Myns wetens) met geen mens geſproken:
En 'k loov ook niet dat een der ſpoken,
't Zy met een lange of korte ſtaart,
Zyn reden zo wel aan zal leggen,
Dat hy met fondament zal zeggen,
Zodanig, dat het plaats in my,
Gelyk als dat behoort, zal vinden,
Dat menſchen zich aan ons verbinden,
Als tovenaars, tot tovery.
Dat zo veel geeſten en geſpenſſen,
Daar boven, zouden, met de menſſen,
(Gelyk als was 't tot tydverdryf)
Daar fadzen gaan uit pierewajen,
Dat moet je een aar als my aan drajen,
Dewyl ik ongelovig blyf.
Get zeldrement gy helſche geeſten!
Zyn wy dan zulke dienſtbre beeſten,
Dat men de menſchen te geval,
(Die ſlegs een lengte logens liegen
Om d'een den ander te bedriegen)
Haar fabels onderteek'nen zal?
Maar zachjes! door zo veel te ſpreken,
Ben ik te ver van 't pat geweken;
Excuzez moi! 't quam zo te pas:
Ten minſten doe 'k hier mee niet blyken,
Dat ik, als Koning tragt na ryken,
Gelyk 't hier ſchier de mode was.
Nog Lucifer hoeft niet te vrezen,
Dat ik op zynen troon wil wezen:
Ik laat hem blyven dien hy is.
Indien de hele zaak geen ſpel is!
Waar of een Duvel in de hel is,

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van zulk een naams betekenis?
Wie droes vind hier doch morgensterren,
En stront en drek van Luciferren?
Indien de werelt is bekolt,
Hier is de hel gewis niet minder,
Door d'een of d'andre borstelbinder,
Die 's nachts voor kat, of weerwolf krolt.
Waar is dien groten heer der heeren,
Dien Lucifer, die tot regeren,
Van al de nickers, in de hel,
Geschikt is? laat hem my eens kyken,
Die elk, als opperdroes, moet wyken!
My dunkt het lykt schier apenspel.
Ik zal, noch kan, noch wil geloven,
Dewyl we hier allegaar verschoven
Zyn, dat hier eene baas van al
(Als of hy Vorstelyker van aart was,
En meer als andre Duvels, waart was)
Ons heeten en gebieden zal.
Nu dats tot daar en toe: 't mag wezen
Zo 't wil; ik zeg altans mits dezen,
Dat al myn ongeloof, de zaak
Niet kan van wezen doen verandren,
Men conzuleer slegs met malkandren,
Hoe dat men 't met die Kerel maak':
Doch myn geloof kan, zonder gecken,
Voor deze tyd, zo verr' niet strecken,
Om aan te nemen, dat die man,
Om welke nu zo veel geraas is,
Gedempt kan worden, zo hy baas is,
By al wie wel begrypen kan:
Maar, zo men my de macht kon geven,
Om daar mee, ons ten dienst te leven,
Zo woud ik maken, dat geen mens
De Kerel, noch zyn Boeken, zoude
Geloven, schoon hy garen woude;
Zo kreeg de hel zyn helsche wens.

Mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

MOROS, *de Malle Duvel.*

Meſſieurs! ben ik geen Vent als karſten;
Ik ſwyg me zeker ſchier te barſten:
Altans! ik maak nou niet veel praats:
Maar, als 't gezeit moet wezen, reken
Ik, is 't nu myn beurt om te ſpreken,
Zo wel als een van d'andre maats.
Haoozos! Tuphlos! en Paignæmon!
En jy Thnezimaìos! Demon
Of Duvel! (dats al even goet)
Je weet dat ik gecommandeert ben,
(Om dat ik tout a faict geleert ben)
Dat ik met jou lui praten moet.
En of de nickers my nou drygen,
Of niet, ik wil niet langer ſwygen:
De bek word my van ſwygen moe.
Ja dat ik ſwygen moeſt, ik quam 'er
Niet levend' af; en dat was jammer:
Dies luiſter eens ter degen toe!
'k Loov dat myn bek ſchier uit het lit is,
Van 't ſwygen: wat gebrui of dit is!
Ik voel 't heel in myn harmen poeſt.
Als myn bek zo lang ſtil moet leggen
En in het minſt geen woortje zeggen,
Zo raakt hy uit zyn plooi geroeſt.
Nou moet ik (al zou 't uren duren)
Hem, met een zak vol woorden, ſchuren,
Want loog en bikſteen is te duur.
Maar och! ik vrees het zal niet lucken!
Licht praat ik noch myn bek aan ſtucken!
Wie, heeft een bek voor my te huur?
De droes vaar in zo lang zilentie!
't Zal endlyk lucken: audientie
Den brui! myn kakement word los.
Hoor nou maar toe met ſmoel en ooren!
Ik zal je ſpels genoeg doen horen;

In

In ſpyt en trots van Gorgopos.
Hoort botte ſcholtjes, by zyn buren,
Wel oit zo wonderlyke kuren,
Als elk hier uit zyn bytgat ſtoot?
Wat is de hel gepropt vol helden,
Om 't eenen Kerel te doen gelden!
Mislukt het niet, zo raakt hy doot.
Was hy als ik, hy zou 't ontſluipen,
En in een poddenhol gaan kruipen;
Want komt men tegen hem in 't ſpier,
Zo zou men giſſing konnen maken,
Dat hy wis op een hont zal raken;
Elk nicker is een Batavier:
Want elk heeft meer geluit in bakhuis,
Als in 't oude Doolhofs Kakhuis,
In ſchemer-avond, klinkt en ſtinkt.
En zo hem al die woorden treffen,
Op 't linker bil, ſpyt al zyn keffen,
Ik ſweer dat hy 'er al van hinkt.
Maar, zo 't niet allegaar zekreten
Zyn, wens ik, dat ik eens mocht weten,
Hoe wy aan deze niewigheit,
En door wiens konſten zyn gekomen.
Ik loov 't zyn al den brui maar dromen:
Die by de roes zyn uitgeleit.
Een eenig Kerel zou die durven,
Een hel vol nickers, by de lurven,
En vodden grypen met zyn pen?
En zoud hy duvlen als rotzen,
Met pen en ink, hier durven trotzen?
Ik zeg dat ik 't niet loven ken.
Hoe zoud een Kerel durven denken,
De hel in achtbaarheit te krenken?
Zo 'k hoor zo is 't immers boer noch loer:
Maar, weet hy, dat hier zulke wrekers
Zyn, trots de Wæærtze Rocche-ſtekers,
Zo vreeſt hy duvel noch zyn moer.
Maar hoe is 't mooglyk, wyl 't een Vent is,

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die buiten twyffel wel bekent is,
Dat al de werelt ons geryft,
Mits dat ze in yders ooren dondren
Doen, onbegrypelyke wondren,
Die elk van ons vertelt en ſchryft?
Wyl meeſter quak in oude boeken
De waarheit van iets nieuws wil zoeken,
En Autenticq, met Guiccardyn,
Bewyzen, dat wat lang voor dezen,
Geſlegt is, nu niet vaſt kan wezen,
Op die wys hoord' het ook te zyn,
Dat dezen Doctor, in memorie
Hield, een zeer machtig oude hiſtorie
Die van de wondren beſchreef,
Die 't helſche volk wel in Ooſtfalen,
En Brabant, dik en menigmalen,
Met eer en groot reſpect bedreef.
Maar, wyl de lui alle ogenblicken,
Zich voor ons vrezen, en verſchricken,
Ja zelfs op 't noemen van de naam
Van Duvel, zich voor ons ontzetten:
Wat quelgeeſt mag hem doch beletten,
Dat hy ons niet zo wel bequaam
Kent, als de reſt, die zo veel eewen
Van onze wonderdaden ſchrewen,
En ſchrewen zullen ſpyt zyn bek?
Maar, zo de werelt ſlegts 't verſtant heeft,
Als d'alderſlegſte Boer van 't land heeft,
Zo ſpeelt ze hem ligt een ſnode trek.
En zo ze een raat van my wil leeren,
Zo zal ze hem gantſchelyk degraderen;
En, eer hy yder een bedot,
Zyn ſchrift verbieden, en verbranden;
En hem, gelyk een peſt der landen,
En volken, voeren in 't casjot.
Zal hy ons arme helſche beeſten
(In ſpyt van zo veel ſchandre geeſten,
Die door de werelt, overal

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verſpreyt zyn) ſoeken te onderdrukken!
Bygommen dat zal hem niet lukken;
De gantſche werelt is niet mal:
Ken ik ze recht, ik wil wel ſweren,
Zy zal ons recht wel mainteneren,
En heel niet lyen, dat een quant
Als hy, de hel zal affronteren;
Het ſoud haar zeker zelver deren,
Indien men ons dus overmant.
Al die ſich niet en oppoſeren
En deſen trotſen ſchryver keren
Die menen 't zekerlyk niet wel
Met zulk een groot getal van vrinden
(Als wy op aarde voor ons vinden)
Met ſpook, met Duvel, noch met hel.
Maar ik zou raden, dat men benden
Van Duvels, moeſt na boven ſenden,
Tot aſſiſtentie van die geen,
Die 't in de werelt met ons houwen:
Want, al die geen die ons vertrouwen,
Die wenſchen ons gewis al heen.
'k Wil wedden, dat een hopen menſchen
Met groten ernſt en yver, wenſchen,
Dat hem een Duvel eens verſcheen,
En liet zich horen op zyn zoldren,
Met een afgryſlyk holdreboldren,
En greep hem eens by 't linker been.
My dunkt, ik hoor 't canaille ſpreken,
'k Wou dat een Duvel eens een deken
Die hem op 't lyf leid, had gevat?
Of, dat een Duvel hem quam wecken,
Door hem ten bedden af te trecken;
En bruiden hem wat voor zyn gat.
Gy Duvels, moogt u, al te zamen,
Wel heel tot in u aarsgat ſchamen,
Dat je hier legt ſtinken aan den haart,
Een heel acht negen duzent jaren,
Om ſlegts een brypot te bewaren;

Brui

Brui heen na boven toe, op aart!
Wie van al 't zootjen is de wyſten?
Je legt hier maar in d'as te vyſten.
Maar zo jer je bequaam toe kent,
Zo fads met al den brui na boven,
En doe die Kerel eens geloven,
Dat je onbeſchroomde Duvels bent!
Loop heen en voer hem eens van 't kakhuis,
En brui hem achter voor zyn bakhuis,
By donker, en verberg de kaars,
En maak dat hy ze in alle hoeken,
In 't huis her om, vergeefs gaat zoeken:
Dan, ſteek ze hem brandende in de maars.
Wanneer hy bezig is met ſchryven,
Zo moet je hem ten ſtudoor uit dryven,
Met een onlydelyken ſtank,
Die 't hele rot van helſche geeſten,
Terſtont verwecken moet, met veeſten;
Dat hy 't onthoud zyn leven lank.
Wanneer je hem zo doet, kun je hem dwingen
Een ander zoort van zang te zingen:
Dies raad ik dat je 't met my ſtemt:
Maar, wil je in plaats van daar te ſpoken,
Hier ſlegs een pypjen leggen roken,
Dats wisjewasje, en ſchit in 't hemt.
Want wil je niet eens vertonen,
Zo zullen die op aarde wonen,
Ons al den brui hier in de hel,
Haaſt komen op de ſnavel ſchyten;
En dat zou my voorzeker ſpyten:
Dat, loov ik immers, loov je wel.
Ja, mooglyk, dat ze met haar allen,
Die Boekemaker toe gaan vallen,
En zeggen; ſchyt in tovery,
In Demons, Duvels, helſche beeſten,
In ſpook, verſchyningen van geeſten,
En diergelyke zotterny.
Ja mooglyk, dat ze ons heel vergeten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En dan ook niet meer willen weten,
Dat door een onzer Duvels ict
Aan menſchen, huizen, ſtallen, wyen,
Door ſpokery, en toveryen,
En zulke leuren, is geſchiet.
En, dat het ons aan macht ontbroken
Heeft, om te toovren, en te ſpoken;
Dies volgens, dat het malligheit
Is, voor een ton vol ſpooks te vrezen;
Al zou 'er ook een hel vol wezen:
Dat wort 'er nu doch al gezeit.
Her op dan! vaar eens in de menſchen
En beeſten! want ik zou wel wenſchen
Te weten! hoe je lui dan deet,
Wanneer je ze verſcheiden talen
Deed ſpreken: pikſtok moet my halen,
Zo ik 'er zelver iets af weet.
Wy zyn hier Duvels met malkanderen,
d'Een Duvel is niet min als d'anderen,
Wyl elk volkomen Duvel is;
En ken jy lui veel wondren brouwen,
En myn verſtant daar buiten houwen?
Dat geeft my vry wat ergernis.
Hoe dat ik myn verſtant ga ſlypen,
Zo ken ik doch noch niet begrypen,
Hoe dat een Duvel met een mens,
Kon ſpreken, als hy, met zyn woorden,
Die, daar hy tegenſprak, bekoorden;
En zulks te weten is myn wens.
Heer Auditeur Haoozos! weetje
Van zulke dingen niet een beetje?
Zeg! heb je wel een eenig woort,
Luidklinkende, en verſtaanb're reden,
Die nickeren met menſchen deden,
Oit, uit een duvels-bek, gehoort?
Jy Monſſieur Tuphlos! die net even
Zo veel, wel weet, als andre zeven,
Of mooglyk wel als andre tien,

Hoe

Hoe Duvelen, of Duvels moeren,
In 't ſpreken, ſmoel of waffel roeren,
Heb jy 't je leven wel gezien?
En jy Haphònos! 'k wil wel ſweren,
Dat al wat jy zult atteſteren,
De reine waarheit is; daarom
Wens ik van jou wel wat te leren;
Je moet me een beetje excuzeeren;
Ik ben te duvelachtig dom:
Heb jy jou leven wel gaan ſpoken,
En door of met een mens geſproken?
Ey lieve zeg me, zo je 't weet,
Hoe kreeg je een ſnater, die kon ſloeren,
Om die, al pratende, te roeren?
Vertel me een beetje hoe je deet.
Je dient me ook wel eens te verklaren,
Wanneer twee geeſten zamen waren
(Een Duvel, en een menſchen ziel)
Dats, als je een mens eens had bezeten,
(Indien je 't niet al lang vergeten
Is) hoe jou dan dat werk geviel.
Hoe kon jy hem zyn ſpraak beletten,
En zelfs zyn bakhuys daar na zetten,
Dat jy met zyn bek praten kont?
Op wat manier leeg jy zyn darmen?
En hoe beweeg jy hem zyn armen?
Hoe ſpreekt men met eens anders mont?
Tneſimaìos! vrintje! laten
Wy openhartig zamen praten!
't Is nou al 'k weet niet hoe lang tyt
Geleden, dat ik droes geworden
Ben, en een kanjer van onze orden:
Maar ſchoon ik bleef 't in ewigheid:
Wat kan my 't nicker wezen baten?
Ik kan noch met geen menſchen praten;
En 'k heet een duzend konſtenaar:
Wat of men my, met ſtyve kaken,
Hier al zou zoeken wys te maken!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik loov zy liegen 't allegaar.
Ik ſweer by onze backers oven!
Ik zal, noch wil, noch kan niet loven,
Dat ooit een Duvel, die een geeſt
Is, zo veel dingen uit kan werken,
Dat ik 'er niets van zou bemerken:
Van die zin heb ik lang geweeſt.

HAPHONOS, *de Stomme Duvel.*

Ik zal je (by een elle weken!)
Volmondig, bondig, tegenſpreken,
Zodanig als men dan gewent
Is. Hoor eens toe jou mallen hontjen!
Ik zeg je, dat je maar een ſtrontjen,
En wisjewasjes Duvel bent!
Wie een rechtſchapen Duvel wezen
Wil, kan ſchier alle talen lezen,
En ſpreken, en perfect verſtaan;
Dats reedlyk; om uit alle boeken,
En menſchen, konſten op te zoeken:
Want anders was 't met ons gedaan.
Wie dan een gaawen Duvel heten
Wil, komt op deze wys te weten,
't Geen mens, noch Duvel, wiſt, of weet:
Want, dat uit wonderlyke talen,
Veel wondre dingen zyn te halen,
Dats reedlyk: anders 't was ons leet.
Door duizent konſten te veroovren,
Uit duzent ſpraken, leert men toovren;
En, om een taal te maken, daar
Men zat van heeft, om eenen ſchepel,
Voor toov'naars, roert men, met een lepel
Al 's werelts talen door malkaar,
Op 't vuur: en eer dien brui bezengt is,
Zo proeft men eens of 't wel gemengt;
Dats reedlyk; lach 'er maar niet om:
Dats dan de taal der tovenaren,

Daar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Daar ze alle wonderen door verklaren:
Een droes die die niet kan, is dom.
Een die dan in die taal kan kaaklen,
Voor die, zyn wonderen, miraaklen;
En alles wat geen Duvel kan,
Dat poogt hy, uyt zyn toverboeken,
En vreemde poespas, op te ſoeken:
Dats reedlyk; en zo doet men dan.
Een wonderboek, alſo beſchreven,
Daar ſoud men 'k weet niet wat voor geven,
Vermits het alle ding bevat;
ja zelfs onmoogelyke zaken:
En die men dat niet wys kan maken,
Dat is een botmuyl in zyn gat.
Die boeken laten wy beſchryven,
Door hexen, en door unjerwyven;
Alſchoon niet een van haar, een pen,
Geleert heeft, na de konſt regeren;
En vraag je hoe men 't haar kan leren,
Zo zy de pen niet handlen ken?
Zo gaat (ô ſlegſte van de joolen!)
Eens by de kindren, in de ſchoolen,
En ſiet hoe dat de meeſters hant,
Zyn jongens handen kan beſtieren;
Wiens pen, en ink, dan zulke ſwieren
Maakt, als de meeſter neder plant.
Op deſe wys, doen wy de kollen
Haar pennen langs de bladen rollen,
En ſchryven 't wonderbaarſte ſchrift,
En lett'ren, als noyt van zyn leven,
Door mens of duvel, is geſchreven;
Zo fijn, als was het ſchrift geſift.
Ook moet een Duvel 't kunnen klaren,
Dat hy in mens en beeſt kan varen:
Dats ook al reedlyk; want zo niet,
Hoe zoud hy uyt hem kunnen ſpreken,
Gelyk men ſeyd dat veel gebleken
Is, en op aarde veel geſchiet?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een Duvel die niet met de menſchen
Kan praten, al wat hy kan wenſchen,
Dats geen doorſlepen Duvel: want
Hy moet in gene talen ſlegt zyn;
Maar overal op afgeregt zyn:
Dan is 't een Duvel van verſtant.
Om tong en bakhuys te doen roeren,
Dat kunnen d'alderdomſte Boeren
In 't Veen wel; en die ſeggen: ſpreek!
En wil je niet? al zoud ik hangen,
Zo zal je backus vliegen vangen.
Dies is dat maar een boeren ſtreek.
Een Duvel, die een Duvel heten
Mach, zou die daar geen raat toe weten?
Zo was hy niet een quat waart; en
Men zoude ſeggen, dat men merken
Kon, dat hy minder uyt kon werken,
Als d'alderdomſte Veenboer ken.
Een Duvel die niet wil gelaakt zyn,
Moet uyt den ruygen heel volmaakt zyn;
En kunnen doen, wat yder nar
Kan denken, dat een Duvel hoorden
Te kunnen, want alzulke woorden,
Die horen wy hier al van var.
En of je my niet woud geloven,
Zo trek vry zelver eens na boven,
En vraag 'er al de werelt na,
Behalven die dat Boek gemaakt heeft:
Want, wyl die onſe macht verſaakt heeft,
Zal die, zyn antwoort wis geen ja
Zyn: maar de reſt ſal u vertellen,
Dat wy, en onſe metgeſellen,
Onmogelyke dingen, die
Geen Duvel in zyn kop zou krygen,
Verrichten kunnen: paardevygen
Voor geld uytgeven: twee of drie
Tot een doen worden: zware kranken
Genezen, zonder kruyt of dranken:

Ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gezonden (zonder haar fenyn
Te geven) 't geen men zou voor gruwen,
Met pyn, ten keel op te doen ſpuwen;
En dus elendig ziek doen zyn.
Dat zal het minſt zyn, dat u ooren
Van onze daden zullen horen:
Heel andre dingen zyn 'er, daar
Ge u beter over zult verwondren:
Men zal u zeggen, dat wy dondren
En wind verwecken kunnen: maar
Dats niemendal; men zal u parſſen
Te loven, dat wy rype karſſen,
Des winters, kunnen van de boom
Doen plucken: menſchen, door de baren,
In moſſel ſchulpen te doen varen,
(Spyt ſtorm en onweer) zonder ſchroom.
Ja wy menſchen zelfs, in Beren,
In Kat en Weerwolf transmuteren;
En, dat wy dan noch, zulk een dier,
Onzichtbaar, kunnen wech doen ſluipen,
Of, door een klinkſnoergat doen kruipen
Gelyk een oorworm, of een pier.
En, dat wy dooden, uit haar graven,
Doen ſpreken, danſſen, loopen, draven:
Etcetra: wat meer is, dat
Wy ze uit het graf doen komen, zonder
De kiſt eens te openen (ô wonder!)
En doen ze gaan door dorp en ſtad.
Ook, dat wy menſchen doen, op ſtokken,
Met bezemen, en houten bocken,
Als vogels, vliegen, door de lucht.
Ook dat wy Duvels, trots de ſlacken,
Een wisjewasjen kunnen backen;
Ja zonder dat mer een bevrucht.
In 't kort, men zal u duzentmalen
Meer, als ik zelfs u kan verhalen,
Vertellen van ons wonderwerk:
Ja duzent dingen, die 't geloven

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van mooglyk zyn, heel verr' te boven
Gaan; doch, als amen in de Kerk,
Zo wis en waar, en dat is reedlyk;
Want yder zal 't modeſt, en zeed'lyk,
Ja zelfs met eeden (zo je wilt)
Bekrachtigen, en zyn 'er gecken,
Die 't noch in twyffel willen trecken,
Die zet men ſtrak in 't narren gilt.
De gantſche werelt uit den ruigen,
Zal, 't geen ik zegg', voor ons getuigen:
En dats al reedlyk; want, indien
De werelt eens begon te kaaklen,
Contrarie alle die miraklen,
Zo zoud ons niemant meer ontzien.
En, wyl des gantſchen werelts oordeel,
Geheel en al tot onzen voordeel,
(Ten opzicht, onzer macht) verſtrekt,
Zo bruit het ons niet, of 'er een is,
Die tegen 't oordeel van 't gemeen is:
De reſt houd ons in ons reſpect.
Ziet daar Morös! dit allegeren
Behoorde u wel te contenteren;
Want anders weet ik 'er niet van;
Als, dat een yder, onze luiſter
Beſchermt, op dat ze niet verduiſter:
En zulks op pene van den ban.
Maar gy roemruchtige helſche groten,
En dappre Duvels bontgenoten,
Die in den Raad vergaadert zyt,
En raatpleegt, om, met uwe knechten,
Een eenig Kerel te bevechten!
Ik zoud niet raden dat je ſtryt:
Want eens deels, is het onvermaaklyk;
En anders deels, is 't niet nootzaaklyk:
Dieshalven, op dat geen abuis
Begaan word, door u oorlogs-daden,
Zo bid ik, laat u van my raden!
Dats reedlyk; en blyf maar ſlegs t'huis.

ANA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ANAKOLÆTON, *'t Quaat gevolg.*

My dunkt wy zyn hier ook met zotten
Gebruit. Lik jy wat mottekotten,
Zo leer je gnorren! hoor je dat?
Vertrek hier uit den Raad gy gecken,
En ſtront en drek van hoddebekken!
En blaas me eens achter in myn gat.
Gy ſpoken! hoe word hier, met reden,
De wisjewasjes praat geleden,
Daar zo veel dingen van fatzoen,
En zaken, daar, van onzent wegen,
Geheel de hel is aan gelegen,
Zyn op 't tabyt, om af te doen?
Elk Duvel heeft nu audientie,
Om (na 't gebod) alleen maar mentie
Te maken, yder van al 't geen
Hy, kan verrichten, en gedaan heeft:
Op dat elk nicker, te verſtaan geeft,
Zyn macht, en mogentheit, alleen.
Dies volgens, al die malje kalje,
Voegt meer een zeer gering canalje
Dat nergens van te praten weet;
En dat men zich hier vint bewogen,
Om zulke praatjes te gedogen,
Dat is my in myn darmen leet.
Ik wil het hels gedult niet tergen,
En dies myn naam ook niet verbergen,
Of ze ymant niet bekent zyn kon.
Ik ben dien droes, die al wat leven
Heeft voor myn naam alleen, doe beven:
Myn naam is Anakolæton.
Wiens klank, verheven tot de wolken
Een dootſchrik is voor alle volken.
Ik ben dien Duvel, die men noemt,
Wanneer men Duvel zeit; en even
Die naam wort my alleen gegeven,
Door al de werelt wyt beroemt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy nickeren, en helſche ſpoken,
Die nu tot noch toe hebt geſproken!
Vermits gy openbaar bedriegt,
Met zo veel dingen op te noemen,
En u dan daar op te beroemen,
'k Zeg dat je 't al den preutel liegt.
Al 't geen waar gy van opgeſnoven
Hebt, gaat u mogentheit te boven;
En 't zyn al dingetjes van myn,
Uit myne koker voorgekomen,
En voor u eigen aangenomen,
Alſchoon ze alleen maar myne zyn.
De moort en dootſlag, hoeze ook heten,
Zy my alleen maar dank te weten.
De rebellie, de gierighyt,
Onkuisheit, gramſchap, ontrouw, boosheit,
Geveinſtheit, laſter, goddeloosheit,
Bedrog, onreden, domheit, nyt,
Haat, vyantſchap, ſlampamperyen,
Begeerte, luiheit, hovaardyen,
Styfkoptheit, tweedragt, ſpyt, gewelt,
Kryg, quiſting, wanhoop, quade zeden,
Twiſt, logen, onbarmhartigheden,
En dievery, van eer en gelt.
Hoe groots dat gy u zelfs wilt maken,
Al 't geen dat quaat is, dat zyn zaken
Van quaat gevolg, en dat ben ik.
In 't kort, al wat men, van zyn leven,
Van Duvels werken vint beſchreven,
't Zy op de naam van Heintje Pik,
Of andere miſſelyke namen,
Dats even goet, zy zyn te zamen
Van my: 't zyn myne: dies, ik ſweer,
Indien men my wil tegenſpreken
Dat ik my ſchrickelyk zal wreken!
Pas op! ik waarſchuw nu geen meer.
Die wonderbaarlyke bedryven,
Die men zo bondig gaat beſchryven,

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van ſpokery, bezetenheit,
En tovery; 'k heb 't al bedreven,
Wat zulke namen word gegeven:
Gelyk door yder word gezeit.
Wie 't my ontkennen wil, zal 't vry ſtaan;
Maar al de wereld zal my byſtaan,
En tuigen, dat al 't geen dat hels
Is, met wat naam 't ook mag geſchieden,
Van quaat gevolg is; dat is myne:
Wat maak je luiden zo veel ſpels?
Ik ben de Duvel dan: gy bengelen
Zyt myne dienaars, of myn engelen.
Ik ben de baas hier maar alleen.
'k Erkenn', in deze helſche woning,
Niets boven my; want ik ben koning,
En Vorſt, en heerſcher; en anders geen.
Dewyl ik dan alleen dien helt ben,
Die hier tot Opperhooft geſtelt ben,
Zo woud ik wel eens weten, hoe
Een ſpook, zo koen een bloed in d'aad'ren
Krygt, dat het ons hier doet vergaad'ren:
Die heeft een hart gelyk een Koe.
Maar dat ik hem eens in myn klaawen
Kreeg, 'k zoud hem, als een kat, doen maawen:
De zuipſchyt vaar hem in zyn baart!
Maar wat aangaat dien Apoteker
Dien Doctor, is 't een lichtenbeker?
Wie kent hem? hoe 's de Vent van aart?
Spreek op! wie iſſer van u luiden,
Die my de Kerel kan beduiden!
Wat is het voor een bonjerhans?
Kan ik hem kennen, 't zal niet miſſen,
Dat ik hem zal azyn doen piſſen,
En oly ſchyten, als een gans.
Niets is, voor die wel wil, onmooglyk:
En, wyl die groote ziel, my hooglyk
Tot wangonſt brengt, zo neem ik voor,
Hem, en zyn boeken uit te roden,

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En by de borgerlyke doden
Te plaatzen, achter Jochems oor.
En, als hy zyn reſpect moet derven,
En zal hy wel van hartzeer ſterven;
En al zyn aanhang zal vergaan:
En, als in al des werelts hoeken,
Zyn boeken niet meer zyn te zoeken,
Zo kan zyn lering niet beſtaan.
Ik wil dan hem, en al zyn ſchriften,
Zo redenloos doen muggeziften,
Dat elk ze ſtrak verwerpen zal.
Wanneer zyn lering uitgeroot is,
Wat bruit ons of de Vent dan doot is?
Na myn bedunken niet met al.
Dat neem ik aan om uit te werken;
Zodanig, dat hy klaarlyk merken
Zal, dat ik zulk een Duvel ben,
Die niet leit in de hel gebonden;
Maar, dat ik 't middel uitgevonden
Heb, waar door ik hem ſtraffen ken.

DIAPHONAS, *de Twedragts Duvel.*

Na my dunkt, leit 'er wel ter degen
My, ook al vry wat aan gelegen:
Ben jy die Duvel, die zo ſnel
Kan midd'len vinden ons te wreken?
Aan my zal ook niet veel ontbreken,
Wanneer ik maar ſlegs onderſtel.
Ben jy de baas hier? 'k ſweer by katten
Gekraai, dat ik dat niet kan vatten:
My dunkt dat ik 'er ook toe hoor:
Ja 'k zegg', al maawden al de hennen,
Zo wil 'k jer niet voor erkennen;
Al waar je Duvel door en door.
Waar of men my voor aan wou kyken?
Diàphonas wil niemant wyken.
De grootſte Duvel die 'er leeft
Ben ik; ik lach met alle d'andren:

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je bent maar ſnorkers met malkandren,
Die d'een den ander latter weeft.
Jy ſlegte Duveltjes moet weten,
Dat ik u allen heb beſeten;
Zo dat ik uwe tong regeer:
En dat is d'oorſaak dat gy lieden,
Den een den ander wilt gebieden,
Gelyk als Duvels opperheer.
Dit blykt, gy kunt niet accorderen,
In uwe winkels te ſtofferen,
Een yder met zyn eygen waar;
Gy ſchynt, gelykerhant, beladen
Met roem, op eenerleye daden;
Dies zyn u winkels noch niet klaar.
Die dingen, die gy reets met kaak'len
Hebt voorgeſtelt, al die miraak'len,
Die geen van allen heeft gedaan;
Die elk nochtans hier voor de zynen
Wil keuren, zyn alleen de mynen;
Daar is niet veel bewyſen aan.
Men overweeg eens, wie ſich ſtoorde,
Wie dootſloeg, wie een mens vermoorde,
Wie haat, wie nyt, wie vyantſchap,
Of eenig quaat, wat naam gy 't geven
Wilt, oyt, of ergens, heeft bedreven,
Daar tweedragt reets niet op den trap
Van boosheyt, hoog was opgeklommen?
Spreek op! verantwoort u gy dommen!
Ik maak de groote dingen kleyn.
Ik doe het vuur des oorlogs branden.
Ik ruïneer gehele landen,
In ware daat, en niet in ſchyn.
Ik hits de kindren op de moeder.
Den broeder tegen zynen broeder.
In 't kort, ik doe al, 't geen de hel
Tot winſt en voordeel kan verſtrecken.
U roem is niets, gy hoddebecken:
U werken zyn maar kinderſpel.

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men laater my dan maar mee omgaan!
Gy zult voor myn practyken ſtom ſtaan.
Doch, op dat ik u niet verſwyg,
Hoe ik myn zaken aan wil leggen,
Zo luiſter toe! ik zal 't u zeggen,
Voor dat ik noch na boven ſtyg.
Eerſt wil ik hem gaan conſtringeren,
Zyn eigen zaak te controlleren:
(Ik meen de maker van dat boek)
En ken ik hem daar toe bekallen,
Zo moet hy wis en zeker vallen,
Al was hy duzentmaal zo kloek.
Mislukt my dit, 'k heb weer wat anders:
Ik zal hem weer, met andre branders,
Aan boort gaan leggen: 'k zal terſtont
Myn zaat, by al zyn mackers zajen;
Die hy met reden zo niet pajen
Zal; en zo raakt hy op een hont.
Maar zo my dit nu ook mislucken
Mocht, heb ik al weer andre ſtucken
Die niet mislucken zullen: want
Ik heb altyd een deel rappaille,
Domkoppig volk; en zulk canaille,
By millioenen op myn hant.
En dezen zullen; als myn helden,
Zyn ſchriften voor godtlaſter ſtelden;
Hem zelven voor een Atheiſt:
En dien vervloekten naam zal maken
Dat hy zyn ſchriften zal verzaken
Indien 't my maar ſlegs niet en miſt.
Altans, ik durv vrypoſtig giſſen,
Dat my zo lichtlyk niet zal miſſen,
Te maken, dat niet yder mens
Zich met zyn ſchriften zal bemoejen,
Noch 's Duvels groot ontzach beſnoejen;
Dat is ten deel doch onze wens.
En kan ik dan zo veel bedryven,
Dat ik 'er tegen hem doe ſchryven,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo zal ik een zeer groten hoop
Van Leſers, tot ons voordeel winnen;
Daar zal hy ook geen zyd' by ſpinnen,
Licht geeft hy dan wel beter koop.

APOGNOSIS, *de Wanhoop.*

Tut! tut! waar mag dit ſpook van ſnakken!
Ik loov jy zoekt hier kool te bakken.
Jy Duvels in het generaal,
Die dus met kracht hebt opgeſproken!
Jy bent, als heel onnutte ſpoken,
Niet waart dat u de Duvel haal.
Elk Duvel is een helt in 't vechten,
En heeft het heel heel-al vol knechten:
Elk wil die Kerel op zyn huyt:
Maar ben je waarlyk zulke baſen,
Dats wel; wat valt 'er veel te raſen?
Waarom recht elk dan niet wat uyt?
Was 't ſlegs te doen met op te ſnoeven,
Men zou maar een van u behoeven;
Elk was apart hem mans genoeg:
Je zoud hem, eer hy 't wiſt, verſchrikken,
Zo dat hy niet zou durven kikken;
Was 't maar ſlegs in een boevenkroeg.
Maar ben je luy alſulke helden,
Gelyk u eygen reden melden,
Waar blykt u macht en goet beleyt?
Ey, in wiens gat, en in wat hoeken,
Waart gy, wanneer die Vent zyn boeken
Beſchreef, met zulk een ſchranderheit:
Weet je alle ding, en bleef 't verborgen,
Dat ons dat Boek noch zou doen zorgen?
Of vong je vlojen uit je ſtaart?
Ken je al des werelts poespas deren,
En konje hem 't ſchryven doe niet keren?
Of was 't je niet de moeite waart?
En waarom keerde je 't geſchreven
(Doe 't tyd was) niet, in druk te geven?

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of vrat je lui doe ouwe kaas
Met bollen? liet jy, regte krukken,
Den Drukker toe, dat Boek te drukken?
ô Dappre helden van deux aas!
En mogt het geen van je allen beuren
Die boeken kleintjes te verſcheuren?
En was u 't vuur doe onbekent,
Om al den preutel te verbranden?
Waar vind je 't, als je gantſche landen
Verbrant, met al den horlement!
Je roemt op vuur en vlam te ſtichten;
En kon je dat doe niet verrichten?
Weer aan dan! had je doe geen geld
Om na den Drukker toe te lopen
En al die Boeken op te kopen!
Of had je 't niet in jou geweld?
Was dan geen middel uit te vinden
Om al die Lezers te verblinden?
Op dat niet eene 't werk begreep?
En kond je lui doe met malkandren,
Den gantſchen inhoud niet verandren?
Of waarenze je lui allegaar te leep?
En kond gy, duzend konſtenaren,
De Lezers niet met angſt vervaren,
En een gebulder maken, dat,
Om 't heele boek vol uit te lezen,
Men vol van helden moed moeſt wezen?
Daar elk miſſchien niet veel van had,
Indien gy geld, in paardevygen,
Verandren kunt (ik mag 't niet zwygen)
Hoe komt dat gy die boeken niet
In aars-papieren transmuteerde,
Voor dat 'er ymant iets uit leerde,
Gelyk nu ſtaag te veel geſchied?
En waarom dwing je die gezellen
Niet, dat zer niets van na vertellen?
Indien je zo veel wondren kent
Verrichten, volgens al jou blaffen,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo hoort men je al den brui te ſtraffen,
Zo ſchriklyk als je waardig bent.
Niet eenen Duvel (zelfs de beſten)
Bezorgt de helſche intereſten.
Ben jy lui Duvels van fatzoen,
Die voor 't reſpect der helſche nickers
Moeſt zyn, als Pachters haar verklickers?
Je moogt een kattekeutel doen.
Dewyl je niets als maar 't geluit hebt,
En 't quaat niet in 't begin geſtuit hebt,
En 't vonkje voor de vlam gedempt;
Of jy lui nou al met jou allen,
De bot afgryſlyk wil vergallen,
Dats al den brui maar ſchit in hemt.
Daar baat geen arbeit ondernomen
Het is reets al te verr' gekomen:
Doet wat je wilt, het is om zonſt.
Wie kennis heeft, en 't boek zal lezen,
Zal niet meer bang voor nickers wezen,
Daar baat gewelt, noch gelt, noch konſt,
Wat mach ik van die dingen praten!
Waar mag de hel zich op verlaten!
Had eenig nicker, konſt, of macht,
Gehad, hy had ze zonder toeven
Gebruikt. Nu mach men zich bedroeven:
En wy zyn waardig uitgelacht.
Men hoopt vergeefs, ten langen leſten
De zaak noch eens te zien, ten beſten
Gelukt: het is met ons gedaan:
Wy hebben all' wat ons beſchoren
Was, (eer, en vrees) gelyk verloren,
En 't was ons erflyk toegeſtaan.
My dunkt dat alle ding geen noot was,
Indien men maar met eeren doot was,
En leefde daar na nimmer weer:
Want al wie ons te voren eeren
Deed, zal de gek nu met ons ſcheren;
En wats een Duvel zonder eer?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men kan hier op geen beter hopen;
Want onze dingen zyn verlopen.
't Is ydel op onzer gehoopt,
Als elk de vyand toegevallen
Is, en de graften met de wallen
Gedempt, en alle ding gefloopt.
ô Grootze gecken! domme beeften!
En machteloze helfche geeften!
ô Helfche fnorkers! wat een fpyt!
Gy wilt zo ryk als Sinterklaas zyn;
En over hel en wereld baas zyn:
Ey ziet wat opgeblazenthyt!
Jy zeldrementze boontjes kakkers!
Gaat, dwingt de werelt met u mackers,
En ziet, of elk niet in u fchyt:
Maar eenen Kerel heeft u fpoken,
't Refpect, en achting heel gebroken.
Ja hoop, en achting, zyn wy quyt.

APLOIKOS, *d'Onnozele Duvel.*

Al zagt Apògnofis! 't is wonder
Dat zulk een dommen fpook, hier onder,
By zo veel Duvels converzeert,
En daaglyks tot op d'hoogfte trappen,
Van zo veel duvels konften, ftappen
Kan, en nochtans niet beter leert!
Geringfte flag der helfche zielen,
Die in dees duiftre woning krielen!
Kleinmoedig fpook! die nimmermeer
Een trooft, hoe klein ze ook is, verwerven
Kunt! u was 't nut mors doot te fterven.
'k Wens, dat u ramp u zelfs verteer'!
My dunkt, ik moet my zelven quyten,
In u domheit te verwyten.
Wat meent gy? dat de hel haar kans
Verloren heeft? dat zal u miffen:
Want, na myn welbedachte giffen,
De fpeelman roept ons eerft ten dans.

Kond

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Kond eenen man, zo licht daar boven
De Duv'len van haar macht beroven,
  En heel de hel van haar profijt,
Wat meen je? datter noit voor dezen?
Een zulken helt had kunnen wezen;
  Ziet wat gy voor een ſlegthooft zyt!
Kond een Kerel, door zyn ſchryven,
Dat quaad zo mackelyk bedryven,
  't Had zo lang niet na hem gewagt.
Wat zyner ſchrandere verſtanden,
Die in de helſche vlammen branden?
  Of heb je daar niet om gedacht?
Dien Boekenſchryver, trots de ſtieren,
Is een van d'alderdomſte dieren,
  Die d'aard nu heeft, of heeft gehad;
Wat zoud zyn opgeblazen keffen!
Hy ſchiet, om 't hart des hels te treffen,
  En gaat na 't wit ſtaan met zyn gat.
Hy meent (om na de ſwier te ſpreken)
Om ons een ſtok in 't wiel te ſteken
  En dryft het juiſt noch radder om:
Hy wil de hel haar prooi ontjagen,
En helpt 'er zelfs noch meer in dragen:
  Wie zag een Kerel oit zo dom?
Zyn boeken zullen ons verwecken,
Een werelt gants vervult vol gecken,
  Geheel en al van zorg ontbloot:
Men zal om ſpook noch duvel geven;
En dies te zorgelozer leven,
  Tot dat men hun hier onder ſtoot.
Men pleeg uit yders mont, te voren,
Wie weet hoe menigmaal, te horen,
  Hoe dat een Duvel hier en daar,
Een ſtroppedrajer, en een wreker,
('k Meen henker) Doctor, Apoteker,
  Een Pachter, en een Tovenaar,
En diergelyke beeſten, haalde,
Daar hy dan mee hier onder daalde;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat halen was een grote plaag,
Voor onze raizonable nickers:
Dan droeg men hoeren, dan verklickers;
Die ſlaverny duurde alle daag.
Nu zal licht alles wat hier boven
Woont, in een korten tyd geloven
Dat al de Duvels al bakrot
Zyn; dat men daarom vry mach leven
Zo als elks geeſt hem in zal geven,
In ſpyt van verbod of gebod.
Dat grom dan, als dat zo zal ſterven,
Dat kan de hel in 't minſt niet derven:
Want in den hemel is geen plaats
Voor die noch hel noch Duvel vrezen,
Op aarde mogen ze ook niet wezen:
Wie twyffelt dan, of zulke maats
(Dewyl 'er geen plaats is, die nergens
Heer, en dat narrentuig doch ergens
Moet wezen) zullen bly zyn, hier
Met groten haaſt te mogen komen?
Dats ons den arbeit afgenomen:
En dat wort nu de nieuwſte ſwier.
Wanneer zy daar geruſt in weelden,
Zich zelfs beginnen in te beelden,
Dat hier maar eenen Duvel is,
En die noch als de boeren honden,
Met ketenen wel vaſt gebonden,
My dunkt, ik loov al, voor gewis,
Dat zy, met Chaizen, en Karoſſen,
Hier zullen konnen hoſſeboſſen,
Ja zelf met hele ſchepen vol,
Met Karren, Wagenen, en Schuiten,
Expres om hun pleizier na buiten,
Om eens de Duvel in zyn hol,
Geketent, veilig aan te ſchouwen:
Ook dunkt my, durf ik wel vertrouwen
Indien 'er gelt op word geſtelt,
Om dus de Duvel eens te kyken,

't Word

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Word ons gewis van arm' en ryken,
Puur uyt nieusgierigheyt geſtelt.
Zy zullen hier, met grote hopen,
Om 't rariteyt te kyken, lopen;
Geheel tot achter in de fuyk.
Dus wort 'er zyd' by 't werk geſponnen;
Dat deſe Kerel heeft begonnen:
Dies acht ik al zyn boeken puyk,
Om heel de hel vol op te vullen,
Met al die die geloven zullen.
Die Kerel die betoont ſich kloek,
Ja kloeker als de kloekſte Duyvel:
Hy geeft ons tiende van zyn zuyvel,
Door 't maken van dat fraje boek.
't Zy dat hy Doctor of Chymiſt is,
Wie weet of hy geen Atheïſt is?
Ik wil geen borge voor hem ſtaan:
Want, dat die Vent zo ſchrandre vonden
Heeft, om die dingen te doorgronden,
Dat komt al ergens mee van daan.
Maar hoort nu eens gy helſche geeſten,
En Duvels, al zo dom als beeſten!
Je mocht wel willen, om je kop,
Dat je allegaar niet zo veel vloeken
Gedaan had, op die Vent zyn boeken,
Of had je doe de borrel op?
Woud jy heen gaan, en beletten
Hem, pennen op papier te zetten?
Zo zoud men, daar op aard, in 't kort,
Wel ſeggen, dat wy hier beneden,
Ons eygen grote afbreuk deden,
Als die doen, die 't aan kennis ſchort.

PAIGNÆMOON, *de Spot Duvel.*

Je moeſt hier (by een elle weken)
Schier al den bruy niet eewig preken:
Je maakt je teem zo duvels lang,
Die elk wat kort hoord' af te byten;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik zou 'er my ſchier van beſchyten:
Myn aars, geloov ik, word al bang.
Je teemt vaſt voor den ouwen foelie.
Apògnoſis dien armen droelie
Die 'k zie wel, is, en blyft, in 't naauw:
Dat arme ſchytbeeſt moet ik helpen,
Licht kruypt hy anders in zyn ſchelpen,
Hy is van vrees al ſchier maar laauw.
Hoor wanhoop! ſchyt maar niet! wy leven
Noch in ons element. Wy geven
Noch machtig weynig om die Vent.
Wat meenje? dat wer al voor ſchyten?
Dat zoud ons al ons leven ſpyten:
Dat zyn we hier immers niet gewent.
Hoor, als die Vent zyn boek beſchreven
Heeft, waren al de nikkers, even
In een zeer ſoeten ſlaap geraakt;
En eerze eens half en half ontwaakten
En uyt haar eerſte ſlaap ontwaakten,
Was 't fotſen Boek juyſt al volmaakt:
De Drukker drukten als een Aapjen
Juyſt als de hel zyn twede ſlaapjen
(Dat is de morgenruſt) genoot;
En eer dat haar de vaak benomen
Was, is het uyt de pars gekomen
En noch al zyn wy luy niet doot.
Nu wakker zynde, moeſt geſcheten
Zyn, en een weynigjen ontbeten
Zyn; en dat was een brave pan
Vol, wel gefruyte Papen zielen:
Doe hulp de Drukker met zyn fielen
Al d'exemplaren aan de man.
De tyd die wy luy lekkerbekten,
(Wie kan dat keren) die verſtrekte
De Drukker ook tot zyn geryf:
En word dat Boek zo veel geleſen,
Wats daar aan? dat mach heel wel weſen:
Dat heeft al niet zeer veel om 't lyf.

Maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Maar foey! je woud, met ſtyve kaken,
De Duvelen tot koopluy maken;
Een eedlen Duvel paſt dat niet:
Laat wisjewasjes henen lopen,
Om al die boeken op te kopen,
Dat is van Duvels noit geſchiet.
Verbrand ze zegje: wacht een beetje!
Bedenk je wel; en zeg eens: weetje
Wel, of een Duvel óit beſtaan
Heeft, boeken (zonder grote ſchande)
Door vuur en vlammen te verbranden?
Of gaat jou 's Duvels eer niet aan?
Wat zoud een Duvel zonder eer zyn,
Zyn je eigen woorden: 't heeft nog meer ſchyn
Dat noit een Duvel zonder moet
Behoort te wezen: dat is heerlyk;
Want, zonder moet zyn, dats niet eerlyk,
En zulk een Duvel is niet goet.
Zoud zich een Duvel zo verbinden
Dat hy de Lezers zou verblinden?
In die zaak ſteekt ook niet veel braafs:
Daar zyn op aard al te veel lieden,
Die daar een dienſt mee zou geſchieden;
En hun te dienen, dats maar ſlaafs.
Gy wilt, men zou de Lezers quellen,
Met een gebulder op te ſtellen;
Maar dat is al te lompen raat:
Wy willen niet dat men ons vrezen
Zal, maar zeer garen by ons wezen;
Diesvolgens is u voorſtel quaat.
Maar, om die boeken, wel ter degen,
In oorbaar, 't gat mee ſchoon te vegen,
In plaats van aarspapiertjens; heet
Jy dat op jou wys transmuteren?
Papier zoud in papier verkeren.
Je toont wel dat je niet veel weet.
Zy moeſtenze alle met malkandren
In telb're nitten doen verandren;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo menig boek, zo menig niet:
Die konſt zal millioenmaal meer zyn;
En voor de Duvels eewige eer zyn;
Dewyl dat nimmer is geſchiet.
Maar 't na vertellen in te tomen,
Dat zou geen Françen Ezel dromen,
Al ſliep hy op zyn ſtuurboorts oor:
En dats al niets: maar 't hele denken
Te demppen, zonder leven krenken,
Dat is veel groter wonder; hoor
Een vlam in zyn begin te ſmoren,
Wie zou daar niewigheit aan horen?
Dat doet een kind wel met een kaars:
Maar, als de brant zo verr' verſpreit is,
Dat yder een de moed al quyt is,
Die dan te bluſſen, dats wat raars:
Indien 'er na dien brand zal blyken,
Dat brandb're ſtof, noch diergelyke,
Noch brand, noch vlam, heeft aan geweeſt.
Uit zulke daden kan men merken,
Wat dat men doen kan; en 't zyn werken
Van een zeer wyze en ſchrandre geeſt.
En pozito! 't is all' verloren,
Wat ons de werelt, lang te voren,
Van eew tot eew, heeft toegeſtaan;
Reſpect, en eer, en alle zaken,
Die ons op aard ontzachlyk maken:
Dan zyn wer noch niet ſlimmer aan
Als eerſt, wanneer men ons, als paarden
De zielen woude van de aarde
Doen voeren: wie hier wezen wil,
Die kan hier zelfs al beter komen,
Als van Japon te voet na Romen:
Dat ſweer ik by myn bakboorts bil!
En, of Apògnozis wil mienen,
Dat zulks een eer is, dat wy dienen,
En peuren als tous jours na d'aard,
Om ons parlot van daar te voeren,

Dats

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dats mis; my dunkt het kan wel ſloeren,
Al dient een Duvel niet voor paart.
Men moet haar niet in luiheit ſtyven;
Wie zelf niet komen wil, mach blyven;
Wat bruit het ons. En 't is playzier
(Voor die 't wel vat) dat wy hier even,
Gelyk vergeten Duvels leven:
Dats d'alderniewſte en beſte ſwier.

EPIKLOPOS, *de Diefachtige Duvel.*

Hoor! al die wisjewasjes-praatjes,
Zyn al zo veel als lege blaatjes,
Daar niemant niet een woord in leeſt:
Men moet hier ſpoedig order vellen,
Op alles wat onze eer herſtellen
Kan; anderzins zo zyn wy beeſt.
Een party nodeloze reden,
Alhier, ter Vierſchaar, te beſteden,
Komt in het minſte niet te pas:
Men hoort je lui daar in te keren;
En beter moris te doen leren;
Als of men by de beker was.
't Is nutter, dunkt my, hier te ſpreken,
Hoe zich bequamelyk te wreken;
En ons reſpect, op aarde, weer
In volle ſwier, te doen herleven:
En als 'er dat maar is bedreven,
Zo eiſſen wy voor eerſt geen meer.
Dewyl alhier geen droes prezent is,
Die niet geheel en al bekent is,
Dat een, die van een brave ſtam,
En van een goet getal van groten,
Van eer, en achting, is geſproten,
Dat zulk een (als 't 'er maar toe quam)
Uyt al de reſt pleeg uitgelezen
Te worden, om de man te wezen,
Tot importante zaken, zo
Durv ik, ter dezer oorzaak, brommen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En roemen, dat ik ben (by gommen)
Een held, en baas, in folio:
Want luiheit is myn eigen moeder:
Myn vaar, begeerte: liſt, myn broeder:
Myn zuſter, onrechtvaardigheit:
Bedrog, moort, ondeugt, goddeloosheit,
Gewelt, haat, oproer, onruſt, boosheit,
Zyn myne kindren: 'k ben bereit,
Om voor u allen te betonen,
Dat alle die hier onder wonen,
En Duvels zyn, myn maagſchap zyn;
't Moet volgen dat ik veel geacht ben,
Wyl ik van zulk een groot geſlacht ben,
Als ymant tonen kan met myn.
En ik geloov wel dat hier onder
Geen Duvel is, die zo veel wonder
Bedreven heeft, als ik: ja ſchoon
My, al wat reedlyk heet, op aarde,
Veracht, en weinig houd van waarde,
'k Wil tonen dat ik in haar woon'.
'k Wil juiſt niet overdadig roemen!
Maar ſlegt daar heen myn daden noemen;
En dat van meta af: Ik ben
Die, die noit zaak heeft ondernomen,
Of ze is tot een goet endt gekomen,
Zo hels als men ze wenſchen ken.
Myn werk is nemen, dat heet ſtelen:
Ik ben dan die, die onzer velen
Den Hemel, en de vreugd' ontſtal;
En, die in 't Paradys ging dolen
Tot ik gehoorzaamheit geſtolen
Had: ik ben d'oorzaak van den val
Der eerſte menſchen, die 'k ontrooft heb
Al 't geen ik, tot haar heil, gelooft heb
Te konnen dienen: daar door is
Ons daatlyk breder voet geworden,
Tot onderhoud van onze orden:
Wat meent gy ſpoken? heb ik mis:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Al ſtrak heb ik myn wet gegeven
Aan Caïn, om zyn broeder 't leven
Te ſtelen: en, op dat ik niet
In 't lang, met alle myne zaken,
U d'ooren vol verdriet zou maken,
Door 't noemen, watter al geſchiet
Is, door myn wetten in te blazen
(Gelyk hier all' ons andre bazen)
Zo zal 't genoeg zyn dat ik zegg',
Dat ik de menſchen 't al ontſtolen
Heb, wat haar hoeden kon voor dolen:
Dus raakten ze op een dwarrelweg,
Die haar van 't hemelpad afleiden,
Ter hellen, daar we haar plaats bereiden:
Zo dat ik roemen derf, alleen
De helſchen poelen te doen krielen,
Van al dien hoop verdoemde zielen,
Die daaglyks reizen herwaarts heen.
'k Ontſteel 't verſtant maar van de menſchen;
Strak doen zy alles wat zy wenſchen;
Zy ſtelen eer, en goet, en bloet,
En leven, arbeitsluy haar lonen,
Ja menſchen, wapenen, en kronen;
Ziet wat de dievery al doet!
Na myne wetten, ſteelt men harten,
Om die tot allerhande parten
Te vergen; als, tot hoerery,
Nyt, gramſchap, gulzigheit, en liegen,
Tot gierigheit, en tot bedriegen,
Tot veinzery, en hovaardy,
Tot laſteren, ſchelden, agterklappen,
En zulke helſche wetenſchappen:
Epiklopos doet alles, wat
Een reedlyk Duvel kan bedenken,
Om 't mensdom eeuwiglyk te krenken,
Indien men 't maar ter degen vat.
Nu weet men, na dat men myn naam ken,
Dat ik tot alle ding bequaam ben:

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik prezenteer myn dienſt; indien
Men my maar ſlegs wil emplojeren,
Ik zal onze achting reſtaureren;
Altans ten minſten, laat eens zien,
Of ik alleen groot op zal ſpreken,
En 't werk ten halven laten ſteken.
Ik zal betonen, dat ik al
Wat men op my kan pretenderen,
Zo netjes als men 't zou begeren,
Volkomentlyk verrichten zal.

OINOPHLIX, *de Dronken Duvel.*

Als elk (verſta je wel) zyn praatje
Gepraat heeft, zal ik 't hele ſlaatje
Betonen gaan (verſta je wel)
Dat ik, hoewel ik juiſt geen Spanjer
Ben, evenwel zo braaf een kanjer
Ben, trots de beſte van de hel.
Doch evenwel Meſſieurs (verſta je)
'k Zal niemant met geen praatjes pajen,
(Verſta je wel) dats niet een beet:
(Verſta wel) maar ik zal myn zaken
Met brave exempelen krachtig maken,
Die elk (verſta je wel) wel weet.
Ik zal (verſta wel) klaar doen merken,
Dat ik al vry wat uit kan werken;
Maar niet (verſta) by haag of huig,
Strontſteegs, en lepelſtraats cannaille,
Bordeels, en ſmokkelkroegs rappaille,
Noch zulk een wisjewasjes tuig.
Maar mannen die (verſta) voor mannen
(Verſta je wel) verſtrekken kannen,
Daar voeg ik my digt by, en in
(Verſta je) en 'k laat niet, aan te randen,
De beſte en heerlykſte verſtanden;
En dats (verſta je wel) myn zin.
Jy andre Duvels (by pots muizen!)
Moet menigmaal van plaats verhuizen;

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men jaagt, en boent je luy 't gat uyt;
Maar waar de dronken Duvel in raakt,
En 't ſlegs al ſachjes na zyn ſin maakt,
(Verſta je wel) daar helpt diſpuyt,
Noch pompſtok, bidden noch beleſen,
Noch praat, noch dreygen, hoe 't mag weſen,
Hy blyft 'er in in 's Duvels naam:
Wie kan door liſt zo veel verwekken,
Dat hy my doet van daar vertrekken?
Wat mens, wat Duvel, zo bequaam?
'k Maak welbeſpraakten, hottentotten,
En raff'laars: wyze luy, tot zotten:
De ſtillen, vol van mal gekal;
Jelourſſen, maak ik horendragers:
Kuys volk, tot hoer, en hoerenjagers:
En gants verdraagſamen, vol gal.
Ik maak vertſaagde, en bloden, woedig:
Modeſte, en nedrigen, hoogmoedig:
En onvertzaagden vol van ſchrik:
Van ſchrandre, maak ik doffe geeſten:
Ja 'k maak wel heel van menſſen, beeſten:
Zulk een doorſlepen droes ben ik.
'k Maak van beſchaamden, ſchaamteloſen:
Goetaardigen, maak ik tot boſen:
De vreedſamen, gants vol gekyf:
Ik maak de Doctors, tot vergifters:
Waanwyſen, maak ik muggefifters:
Gedienſtigen vol ongerijf:
Aptekers vol bedrog, tot ſchachers:
De ryke en milden, maak ik prachers:
De haters van de kroeg, goet Waards:
'k Doe oude, als Maartſe Katers krollen:
De kreup'len, ſpyt haar krukken, hollen:
'k Maak zoberen tot gulſigaarts.
Ik ben te recht een droes van wonder,
Die 't onderſt boven, 't bovenſt onder
Keer, ja met ſmaak en met vermaak:
In alles door malkaar te roeren,

Trots

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Trots Duvelen en Duvels-moeren,
Ben ik een baas; en dats de zaak.
In kort, ik doe door alle landen,
Het vuur van ontugt dapper branden.
De doodſlag, tyranny, en moort,
Bloetſchenderyen, vloecken, ſweren,
Ja landverraat, en rebelleren,
En zo veel gruuwlen als men hoort,
Kan ik alleen door myne knechten
(Die gants ontelbaar zyn) uitrechten:
Ja zelfs, begonſtigden van Godt
Wil ik in 't minſte niet verſchonen;
En dat kan ik genoeg betonen,
Met d'oude Noach, en met Loth.
Zo lang 'er mid'len zyn, om dronken,
(Of zo Sint Jeun zich noemt) beſchonken,
Te maken, vind ik altyd kans,
Myn ſlaven myns gelyk te maken,
Dats dronken Duvels: deze zaken
Verſchaffen ons altyd avans.
Dit zyn (verſtaa wel) goede reden,
Om myn reſpect en achtbaarheden,
En overgroote mogentheyt,
Voor yder klaarlyk te bewyzen;
't Zyn werken die zich zelven pryzen;
Daar hoeft geen boek vol van gezeyt.
Zo nu myn dienſt u aangenaam is,
Gelyk myn macht daar toe bequaam is,
(Verſta je wel) om heel de hel
Haar achting te reſtituëren,
Ik kom myn hulp aan prezenteren:
Snert! nu dats uit verſta je wel.

EUTRAPELOS, *de Koddige Duvel.*

Je hebt al den bruy gelyk jy ſpoken!
En elk heeft meeſterlyk geſproken:
Ik hebber noch niet een gehoort,
(Zo my myn ooren niet bedriegen)

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die niet zeer meeſterlyk kon liegen;
En daar op geev ik ook myn woort.
Zo liegen na waardy zal gelden,
Zo zyt gy Duvels, dappre helden:
En hangt de gantſche helſche wraak,
Reſpect, ontzach, en eersherſtelling,
Aan liegen, 'k wed dan om een ſchelling,
't Is reets al een gewonnen zaak.
Maar, dat rechtſchapen Duvels, even
Op deze wyze moeten leven,
Dat is, dat yder Duvel moet
Een ſnorker zyn, op 's anders daden,
Daar in is niemant wel beraden;
En al je zaken zyn niet goet.
'k Loov dat die dingen wel geſchiet zyn,
Die elk geroemt heeft; maar 't kan niet zyn,
Dat je allegaar de waarheit zegt,
Om dat den een den aar verdoemt heeft,
In 't gene daar hy op geroemt heeft:
En dies heb je allegaar geen regt.
Nochtans beken ik, dat ik heden,
Elk nickers roem, op goede reden
Gegrontveſt, en gebout, bevind':
Maar wyl elk nicker te verſtaan geeft,
Dat hy 't geroemde, alleen gedaan heeft,
Zyn al je ſnorkeryen wint.
Myn raad en vonnis, is mits dezen,
Wyl yder Duvel baas wil wezen,
Dat je eens een kansje daar om legt;
En grypt malkander by de vodden,
Om 't hele ſpul niet te verbrodden:
Dats, dat jer rezoluit om vegt.
Elk Duvel moeſt voor d'ander bloot ſtaan;
Elk moeſt ook d'ander zuiver dood ſlaan:
En die dan 't leven hield, op 't leſt,
Wyl die betoont heeft dat hy baas is,
Als dicke Dirkjen op de kaas is,
Die zy dan Heer van al de reſt.

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Terwyl jy vegt, zal ik niet ſlapen,
Maar ſtucken van doô Duvels rapen,
En voerenze aan de Volewyk,
In 't ronde graf, daar zo veel brave
Verheven helden zyn begraven;
Vermeerderaars van 't aartſche ryk.
Daar wil ik dan een Brief by placken,
Tot onderricht van die daar kacken
Komt; meldende, dat daar het graf
Is, van die reſpectable ſpoken,
Die om haar konſt den hals gebroken
Zyn; en dat ik het graffchrift gaf,
Dies meen ik onder aan te krabbelen,
Eutrapelos me fecit. Babbelen
Dat is geen kaawen. Byt maar toe.
'k Wil zeggen, kyven, ſchelden, drygen,
Daar is geen eer mee te verkrygen;
Dat yder dan myn raat maar doe,
En brui maar toe. A za! in 't hondert!
Slaa, raak, wat pokken, my verwondert
Dat yder zo veel konſten weet,
En zo veel wondren uit kan rechten,
En durft om d'heerſchappy niet vechten:
Of zyn je d'ooren noch niet heet?
Ik zal je daar wel in geryven,
En die wat met een brantbout wryven:
Of heb je lui nou noch geen tyt?
Of vrees je in 't onderſpit te raken?
Dat zal wel gaan. Men zal 't wel maken:
Hou moed! je bent het noch niet quyt.
Bedenk eens! wat een eer zal 't wezen,
Wanneer men aan u graf zal lezen,
(Wanneer gy daar begraven zyt)
Dat gy daar legt (niet als de fielen
Maar zo) als hoog verheven zielen,
Om eer gebleven in een ſtryt!
Je lui moogt op die eer, met reden,
Dan wel twee drie vaam hoger treden:

Je

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Je gat mag op geen vaam na dicht,
Op zulk een doot van grooter eeren:
En ken je noch niet rezolveren?
Je bent je zelver in de licht.
Die d'andre reſt gecappotteert heeft,
En, als grand maeſtro overheert heeft;
Pots Duvel! wat zal daar een droes
Dan wezen! die hem voor wil ſtappen,
Die zal hy, met een talhout, kappen,
Zo klein als Munſters nettelmoes.
En, als 't ook al gezeit moet wezen,
Wie zal voor zulk een droes niet vrezen,
Die alle Duvels meeſter is?
Op aarde zal men voor zyn klicken,
Als voor de bullebak verſchricken;
Dat is wel zeker en gewis.

DEILOS, *de Blode Duvel.*

Al zacht Eutrapelos! met vechten
Is, in de hel niets uit te rechten,
En daar ik by ben, zulk een taal
Te voeren, acht ik heel onaardig:
Een oorlogs-taal acht ik niet waardig,
Dat die de lange Duvel haal.
Jou koddigheid, en ſnakeryen,
Zyn hier, ter dees tyd, niet te lyen;
Zy komen nu hier niet te pas:
Hier is een ander web te weven:
Je kortswylt, en je boert ſlegs; even
Als of 'er niets te vegen was.
My dunkt het leit 'er wel ter degen
By, om te zamen raat te plegen;
De gantſche hel is op de been,
Om dat men onze macht, op aarde
Gering acht, en van ſlegte waarde.
Dat is geen kleine zaak, zo 'k meen.
Maar hoort gy brave Duvels! laten
Wy daar te zamen eens van praten!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik ben geen droes, die op den troon
Van Lucifer, begeert te klimmen:
Gelyk de reſt van onze ſchimmen:
Ik geev om Scepter noch om Kroon.
Men hoor met billikheit en rede
Na my! ik ben de helſche vrede,
Wyl ik de bloode Duvel ben.
Ik hou van vegten noch van twiſten,
Maar van practyken, en van liſten
Daar elk heel veel mee winnen ken.

PANOURGOS, *De Loze Duvel.*

Halt ſmaul! ik wil die praat niet horen!
Ik zweer je, dat je my tot toren,
En dolle razerny verwekt.
'k Laat niemant zo licht toe, op heden,
Als beunhaas in myn ampt te treden;
Al was hy noch zo wel gebekt.
Al kon je luy, als Advocaten,
En andre logenduvels, praten,
Ik zeg, en zweer je dat je miſt,
Indien je van practyk wilt ſpreken.
Die ongegronde roem, laat ſteken!
In myn kop, hier, logeert de liſt.
Deilos, de bloode Duvel, zoude
Die zich nu voor Panourgos houden?
Dat moeſt niet wezen: neen by loo!
Waar iets met liſten, zonder vechten,
Of 't zy hoe 't wil, is uit te rechten,
Daar ben ik baas in folio.
Jy ſpoken, zoek je te overwinnen?
En wil je zonder my beginnen,
Zo ſchyt jer wel voorzeker voor:
Dieshalven, zo je, als brave knechten
Iets remarcabels uit wil rechten,
En wis en zeker gaan, zo hoor'
Na my, die zo veel kops alleen heeft,
Als heel de hel, en al 't gemeen heeft;

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of elk al ſnorkt, en pocht, en raaſt,
Als of hy rotzen kon doen ſcheuren,
Dats niemendal; men kan beſpeuren,
Als 't nypt zo hebben zy geen haaſt.
Maar hoor! indien men 't wel wil klaren
Men doe een nieuwen raat vergaren,
Beſtaande in Duvels van fatzoen,
Van kennis, goet verſtant, en oordeel;
Op dat men raam' tot onzen voordeel,
Als reſpectable Duvels doen.
Men laatze zich niet langer quellen,
Met ſtront, en drek, en bagatellen,
Gelyk als in een ſmokkelkroeg,
Na my dunkt, heeft elk droes, onze ooren,
Zyn macht en daden al doen horen:
Wy hebben daar van dan genoeg.
't Was beſt; uit alle deze zaken,
Een treflyk raatsbeſluit te maken;
Zo raakt de zaak eens afgedaan:
Indien het Opperhooft der hellen
Daar order in belieft te ſtellen,
Zo dunkt my zal 't fatzoenlyk gaan.
Indien men dan iets kan beſluiten,
Om verder rebelly te ſtuiten
Op aarde, daar zal 't end het werk
(Indien 't zo lukken wil) van kronen:
't Is nut, indien men macht wil tonen,
Dat men zich eerſt door raad verſterk'.
De Sandomiren, en Magnaten,
Pairs, en zo zy zich noemen laten,
Die 't naaſte zyn aan troon en kroon,
Gelyk de Princen van den bloede,
Gevielen dezen raad ten goede:
Dies offerden zy ze aan den troon
Van Lucifer, dieze aprobeerde:
Waar by men daatlyk rezolveerde,
Van nieuws af, een geheimen raat,
En 't geen daar noch annex mocht wezen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo daatlyk uit den hoop te lezen
Tot welſtant van den helſchen ſtaat.
Maar wierd beſloten, dat by d'oude
Raat, deze niewen wezen zoude:
Deilòs, Moròs, Philodikos,
Haoozos, en Epithymias,
Panourgos, Tuphlos, Atlæſias!
Authataes, en Tnæſimajos:
En deze tien die zouden zamen
De beſte middelen beramen
Die zy bedenken konden, tot
Der hellen voordeel: en by dezen
Zou al den helſchen Adel wezen
Van aan begin, tot op het ſlot.
Deilos was d'eerſte, die zyn waffel,
Bezadigt, met niet veel geraffel,
Begon te roeren: 't was van woort
Tot woort (indien men 't ſlegs kon weten)
Ja zonder comma te vergeten,
Gelyk hy lezen kan, die 't hoort.

DEILOS, *de Blode Duvel.*

Gy nickers! heb ik, ongelogen,
De zaken heel wel overwogen;
En ik verzeker, dat (indien
Men mynen raat wil aproberen)
Geen mens op aardryk ons kan deren;
Gelyk men veylig kan bezien.
De ſtelling is, dat men op aarde
De helſche macht niet meer van waarde
Wil achten, als een oude ſlons:
Dat men geen ſpook, en daar en boven
Geen toveryen wil geloven:
Wel nu fiat! wat bruit het ons?
Wat willen wy ons daar mee quellen,
En hier de hel in roer om ſtellen?
Zoud ik zo dom een doedendop
Zyn, dat ik daar van zoud verſchricken?

Zy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zy mogen my den maars eens licken.
Wel, dat woud ik niet om myn kop.
Ey zeg! wie heeft oyt van zyn leven
De werelt zo veel macht gegeven,
Dat zy de hel verdelgen kan?
En kan geen mens zo veel verwerven,
Dat hy een Duvel kan doen ſterven;
Jy Duvels waar voor vrees je dan?
Je ſtelt, men wil onze achting mindren:
Dats raars! wel wat kan ons dat hindren?
Wat bruit het ons wie dat ons acht?
Wy zyn, en blyven, helſche machten;
't Zy wie ons niets, of veel, wil achten:
Dies ben je waardig uitgelacht.
Wie kan ons zo veel leets bedryven?
Dat wy geen Duvelen zouden blyven?
Het lykt werentig apenſpel!
Wie zal ons doch op aard tot menſchen,
Of, boven, weer tot Englen wenſchen?
Dies ergo, Duvels, in de hel.
Den hemel wil ons niet logeren.
Op aard zoud niemant ons begeren:
Want boven is men ons te fijn;
En 't mensdom zoud voor ons doch yzen:
Zo dat wy (hoe dat men 't ook wyzen
Wil) in de hel, en Duvels, zyn.
Of meen je dat de menſchen lagen
Bereyden, om ons te verjagen?
Neen zeker; men is daar zo mal
Niet, dat men om het ewig lyden
By tyts te winnen, zoude ſtryden,
Wyl 't elk te vroeg verkrygen zal.
Onnodig dan voor haar te vrezen:
Wy zullen hier wel zeker wezen,
Spyt al wie zich daar tegen ſtelt.
't Zy hoe zy (jong of oudt) bejaart zyn,
'k Weet wel dat ze al den brui vervaart zyn
Voor 's duvels, en 's hels gewelt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat ſpokery en toveryen
En diergelyke zotternyen
Belangt, of men van zulks, op aart
Iets loven wil, of niets, gy Heeren!
Dat kan ons niet een hontsvot deren,
Zy zyn doch evenwel vervaart.
Zo dat ik vonnis zoude vellen,
Dat wy ons maar te vreden ſtellen,
En hier een drachtig met malkaar,
Als broederlyke Duvels leven;
En, om al 't aars-geſnap niet geven:
Want wy zyn doch in geen gevaar.

PHILODIKOS, *de Twiſtige Duvel.*

Jy blode Duvel! al jou ſnacken
Is waardig om eens in te kacken.
Jy ruilt gezach, reſpect, en eer
Voor ſtil, en maklyk, in je kluizen,
Te moffen, en te zitten muizen:
Wat inzicht heeft u blooheit meer?
Of jy hier kolen zoekt te drajen,
En ons met praatjes wat te pajen,
Als, dat je d'helſche vrede bent,
En, dat je ons daarom (als Jan Kranen)
Tot vrede en eendragt wilt vermanen,
'k Zeg dat men hier geen eendragt kent.
Wy moeten ewig twiſtig wezen,
Al zou mer in de krant van lezen,
Spyt nikker, en zyn beſtemoer.
Wat meen je? dat wy hier geraakt zyn,
Op dat wy zouden gants volmaakt zyn?
Zo ben je dommer als een boer.
Iſt niet zo ver met ons gekomen
Dat alle dingen ons benomen
Zyn, die ons eenigzints tot trooſt,
Of tot vernoeging ſtrecken kunnen?
Wie zoud ons dan hier eendragt gunnen?
Want eendragt is een hemels krooſt,

Met

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met vrede in eene zelve waarde:
Nu weetje je wel, dat die op aarde
Niet zuiver is; en zou de hel
Die vreugde, meer als d'aard, genieten?
Dat zoud den hemel zelfs verdrieten
Dat vat een domme veenboer wel.
Je weet wel, dat ons alle zaken,
Die vergenoeging kunnen maken;
Mitsgaders alle ding wat goet
Heet, of ons troosten kan, ontzeit is:
En wyl de hel het alles quyt is,
Dat iets tot vergenoeging doet.
Wie duvel zoud ons dan betonen,
Dat vrede en eendragt by ons wonen,
Dat hemelsche vernoegings zyn?
De Duvelen, en 't hels gewemel,
Zyn 't recht contrarie van den hemel;
Dats wel bekent by groot en klyn.
Ik heb nu al betoont mits dezen,
Dat hier geen vreed noch eendragt wezen
Kan, schoon mer ook zyn vlyt om deed:
Den hemel zoud om ons te quellen,
Zich tegen onze vrede stellen:
Want ons is niets bereit als leet.
Wilt gy Deilòs de plaats van vrede
Bekleden? vlie dan van beneden:
Gy zyt hier balling, trek om hoog!
Vaar op ten hemel! stel vermetel
In de hoogste hemelen u zetel,
Was ik als gy Deilos, ik vloog
Uit deze helsche poel vol ramppen:
Maar ik geloov, dat u de damppen
Der hellen, swaarder als een zark
Dien optocht, van om laag, verhindren:
U kracht zou licht die swaarte mindren;
Maar gy zyt al zo blood als stark.
Iets uit te werken zoekt gy nimmer;
Gy vreest altyd noch, dat gy slimmer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Als duvel worden mocht: en dies
Raat gy (om buiten ſchoots te blyven)
Niets tegen d'on-eer te bedryven,
En tegen al 't reſpect verlies,
Dat ons op aard' alreets gebeurt is,
En duzentvoudig waart betreurt is:
Maar ik raad dat men derwaarts trek,
Met heel en al onze helſche machten;
Om d'aard, is 't mooglyk, te verkrachten:
Op dat men ons weer vrees verwek.
Want, dat de wereld zo zou wezen,
Dat zy ons niet meer zoude vrezen,
Dats ons onlydlyk: en ik zegg'
Indien wy niet in 't kort beginnen,
Om tot ons voordeel iets te winnen,
Zo hebben we al ons eer al wech.
Wy moeten daatlyk henen varen,
En ons een langte Tovenaren
Verwecken, van de ſnootſte ſlag;
Wel afgeregt op onze leſſen:
By deze, een lengte Tovereſſen,
Zo lelyk als de zon oit zag.
Ik ſweer, die zullen, door haar toovren,
Ons d'aard in korten tyd veroovren;
Vermits men dan, op ſtaande voet,
Bevinden zal, en klaar bemerken,
Dat geen van dezen, zyne werken,
Door iets als door den duvel doet.
Als dat maar na de konſt begonnen
Word, hebben wy voor eerſt gewonnen
(Gedenk Philodikos daar by)
Dat niemant ons (daar na) zal trachten,
Door ſchrift, of woorden, te verachten,
Alleen uit vrees voor tovery.
Dan moeten wy terſtont, de doden
Gaan, uit hun graf, en kiſten roden;
En daar mee dan voor bullebak
Gaan ſpelen: daar dient uitgeſproken:

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

In zomma, daar mee moet men ſpoken.
Kom aan! beginnen wy maar ſtrak!
Wy Duvels, die men zo voor dezen
Gevreeſt heeft; zouden wy nu vrezen?
Dat voegt geen Duvels van fatzoen.
Wat dunkt u van myn raad gy Heren?
My dunkt ze is waardig te aproberen,
Dies laat ons daar maar ſlegs na doen.

MOROS, *de Mallen Duvel.*

Praat wat je wilt: nochtans, ik reken
Het is nu myn beurt om te ſpreken:
Schoon menig mooglyk zeggen zal,
Dat al myn praatjes, met geen ooren,
Noch order, waardig zyn te horen:
Wel poſito! Morôs is mal.
Je zult nochtans (wyl ik verkoren
Ben, tot een Raatsheer) my te voren
Eerſt moeten horen, en verſtaan,
Al eer 't met reden kan gebeuren,
Dat men myn raat voor quaat zal keuren;
Dieshalven dunkt my zal 't wel gaan.
En, wyl nu (na de nieuſte keur is)
Thnæſimaîos Auditeur is,
Zal ik alleenlyk myne ſtem
Voor hem opheffen, en zyn oordeel
Is, buiten twyffel, tot myn voordeel:
Dies praat ik dan maar tegens hem.
Nu Auditeur, hoor toe! men zal je
Geen praatjes van een dom canaille
Vertellen, als op heden hier
Een yder nicker (hoe hy heten
Mach) al zyn tyd mee heeft verſleten:
Hoor toe dan, dan 't verdriet my ſchier!
Voor eerſt dan wil ik garen hangen
Indien een Duvel oit ontfangen
Heeft (zedert dat hy Duvel wiert)
Iets, daar hy zich door kond vermaken,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Zy trooſt of diergelyke zaken
Waar door zyn ramptoom wierd geviert.
Want, als (voor 't ewigh vreugde leven)
Ons 't ewigh lyden is gegeven,
Wierd op die zelve tyd ons lot
(Na dat men ons 't genomen
Had, wat ons oyt te pas kon komen)
Het tegendeel te zyn van Godt.
Nu blykt uit dees myn ſtelling krachtig;
Is Godt Almachtig, wy niets machtig:
Want wie noch macht heeft, 't zy hoe klyn
En hoe bepaalt zyn magt mach weſen,
Die kan (gelyk als blykt by deſen)
Het tegendeel van Godt niet zyn.
Ten tweeden: wy, en onze benden,
Volkomen, tot volmaakte elenden,
Gants eeuwig, zonder end, gedoemt,
Alleen tot lyden; 'k wil niet vragen,
Hoe wy noch menſchen kunnen plagen?
Dat iemant my dat middel noemt!
Wil iemant zeggen, dat wy nikkers,
Den Schepper dienen voor verklikkers,
Om aan te klagen, 't geen den mens
Misdaan heeft, volgens alle wetten?
Daar zal ik my gaan tegen zetten:
't Ging dan de hel noch iets na wens,
Vermits een droes, hoe droev en drukkig,
Noch merkelyk veel meer gelukkig
Zoud wezen, als de meeſte part
Van zo veel uitverkoren menſchen,
Die, om met Godt te ſpreken, wenſchen,
Van gantſcher ziel, en gantſcher hart.
Wat dommen Ezel zou doch dromen,
Dat Godt hier in de hel zou komen,
En horen onzen aanklagt aan?
Dies, hebben wy wat voor te dragen,
Om 't zondig mensdom te beklagen,
Zo moeſten wy ten hemel gaan:

En,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, (zo 't my anderzints noch heugde)
Zo zoud ons dat geen kleine vreugde
Zyn, om van hier, de helſche doot,
En ewige onverdraagbre pynen,
In d'ewige vreugde te verſchynen,
Van alle jammeren ontbloot.
Hoe zouden wy, als Officieren,
En Schouten, ons ten hemel tieren!
Wech met die wisjewasjes praat:
d'Alweetende heeft ons niet tot boden
Verklagers, noch caillons, van noden:
Hy weet hoe 't in de werelt gaat.
Indien gy nickeren wilt blaffen:
Dat Godt ons, om de mens te ſtraffen,
Als beulen ſlegs te werrek ſtelt,
Wel pozito! dan zoud ik mienen,
Dat wy den Opperkoning dienen,
Gelyk als dienaars van gewelt.
En, wyl 't voor die, een deftige eer is,
Die dienaar van een Vorſtlyk Heer is,
Zo blykt wat eer ons dan geſchiet,
Indien men ons, door zulk een keffen,
Tot dienaars van Godt zelfs verheffen
Wil: maar Moros gelooft dat niet.
Philodikos geliefde ſtrakjes,
Onze ooren, met een party quakjes,
Te vullen; even of het maar
Slegs hong aan zeggen, en aan willen,
Om 's werelts rebelly te ſtillen:
Maar zacht! wy zyn noch zo niet klaar.
Indien wy Duvlen ons (als menſchen)
Maar ſlegs lichaamlyk konnen wenſchen;
En dan ons toegelaten was,
Te leven na ons welgevallen,
Zo woud ik zeggen, tot ons allen,
Begin! wy kunnen niet te ras.
Maar zeg! wat zal die geen bedryven,
Die woorden ſpreken kan noch ſchryven,

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Vermits hem tong en hand ontbreekt?
Hoe zal die Hex en Tovenaren
Toeſtellen? en hoe zal hy 't klaren,
Indien hy niet en ſchryft noch ſpreekt?
Wat middel kan men practizeren
Om menſchen tooveren te leeren,
Ten zy dan dat men 't haar bedui,
Door woorden, letteren, of teek'nen?
Men kan 't niet anders mooglyk reek'nen;
Dats (na myn oordeel) van den brui.
De gantſche hel bedenk eens liſten,
Om doden uit het graf en kiſten,
Te wenſchen! wenſchen zeg ik: want
Een graf te ontgraven, kiſten breken,
En zonder lichaam, zelleweken!
Die zaak is boven myn verſtant.
Wie iets door toov'ren kan veroov'ren,
Laat die zich zelfs een lichaam toov'ren;
Dan ſchynt het half gewonnen ſpel:
Een lichaam uit het graf te trecken,
En daar, voor ziel, in te verſtrecken,
Dats in de macht niet van de hel.
Die ſtyve leden te bewegen,
Daar 's kracht en wysheit aan gelegen;
Daar hoort al weer een lichaam toe:
't Word, zonder trecken niet bewogen;
En dat is niet in ons vermogen:
Dies ben ik zulke praatjes moe.
Maar ſtelt eens op, dat wy een ygen
Gants menslyk lichaam, konden krygen;
Waar in een Duvel dan de ziel
Zou wezen, om daar mee te leven,
Zo als de geeſt hem op zou geven:
Hier 's weer een andre ſtok in 't wiel:
Wie zo zag dode leden trecken,
Die zou ten eerſten met u gecken:
Maar zag 't een dienaar van 't Gerecht,
Die zoud jou, voor dat graven plondren,

Zo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo licken dat je jou verwondren
Zoud. Zomma 't middel is te ſlegt.
Maar doch, dus, zoud je prezumeren,
Het volk te kunnen toovren leeren:
Wat woud je haar leeren? allerly
Bekende, en mogelyke zaken!
Die kunnen zy daar zelfs wel maken;
Dies is dat maar ſlegs bruyery.
En 't geen onmooglyk is (myn maatje)
Dat ſtaat noch op dat witte blaatje
Geſchreven, daar noit letter ſtont,
En daar 't geen Duvel oit kan lezen.
Wat zul jer leren? wat zal 't wezen?
Je mocht een ouwe katteſtront.
Indien wy zo vol wetenſchappen
Zyn, als m'er in zou kunnen trappen,
Gelyk ons menig ſlegthooft eert,
Die ons voor duzent konſtenaren
Verklaart, in alle ding ervaren:
Hoe komen wy doch zo doorleert?
Doe wy van boven zyn verdreven,
Doe was 'er noch geen boek geſchreven,
Waar uyt wy leren konden; en
Die boeken, die 'er nu zyn mogen,
Te lezen 't ſchort ons maar aan oogen
Wyl 'k zonder die, geen letter kenn',
't Is waar, men leert heel veel door horen:
Hier ſchort het ons al weer aan ooren:
Zo dat ons alle ding manqueert,
Wat ons ervaren kan doen wezen:
Want wie niet horen kan, noch lezen,
Word maar voor dom geëſtimeert.
Askeptos (denk ik) zoud wel haken,
Om ons hier fraitjes wys te maken,
Dewyl wy Englen zyn geweeſt,
Dat ons 't verſtant van 't ewig leven,
Tot in de hel is by gebleven:
Maar daar in is hy zeker beeſt.

Wat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Wat ons in eeniger manieren
Vertrooſten kond, of kond verçieren,
(Wanneer men ons van boven dreef)
Daar heeft men ons dan doen beroven:
Al 't geen dat goed was, bleef daar boven;
Zo dat ons daar van niets by bleef.
Nu dan lichameloze geeſten,
En machteloze helſche beeſten!
Ô Arme Duvels! iſſer iet,
Hoe klein 't mag heten, van zyn leven,
By menſchen; op der aard, bedreven,
Door u? zeg op! hoe is 't geſchiet?
Gy wilt met willen ſchermutzeren;
En 't willen kan den mens niet deeren:
Juiſt daar in is u macht alleen
(Hoe dat gy 't keert of draait,) gelegen.
Daar baat geen ſnork of blaftaal tegen
Deilòs dan, raat u recht, zo 'k meen
Ik wil myn raat, by zyne, voegen:
En rade, dat ge u vergenoegen
Laat (zo verr' vergenoeging kan
Hier woonplaats vinden om te wonen)
Want, ſchoon dat ons de menſchen honen,
Wat kreuplen Duvel hinkt daar van?
Zy moeſten ons doch Duvels laten.
U dreigen kan ons doch niet baten.
Gy wilt de menſchen zus en zo
Veel wondre duvels-dingen leren,
En gy kunt niet een ſantjen keren:
't Is maljekalje in folio.
Ik hoor u ſnorken met verwondren!
d'Een droes kan blixemen, d'ander dondren:
Dees ſtak de wereld in de brand.
Die deed, wel eer, Gods helden vallen,
Een ander Duvel ſloopte wallen,
En ruïneerde ſtad en land.
Een ander Duvel roemt verwaten,
Dat hy Godt zelven om kon praten,

Om

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Om zyn zeer vromen dienſtknecht, Job,
Op allerleye wys te plagen:
Wie kan die logentaal verdragen?
Hy mocht wel willen, om zyn kop,
Dat hy zo veel by Godt verwerven
Kon, om zyn vrinden te bederven:
Die Duvel is voorſeker mal,
Dat hy ons hier ſoekt wys te maken,
Dat hy met Godt in praat kon raken,
En wie of dat geloven zal?
Zo hy by Godt kon obtineren,
Zyn vrinden dus te ruïneren,
Dat hy ze aan lyf en goed verderft,
Laat hy gaan bidden ons te wreken,
En 't mensdom gants den hals te breken:
'k Wil wedden dat hy 't ook verwerft.
Zo Godt, een Duvel te gevalle,
De principaalſte vrint, van alle
Zyn vrinden, dus laat plagen, hoe
Zal hy de menſchen die hem haten,
Hem, op zyn beed, niet plagen laten?
Hy trekke 'er dan maar ſlegs na toe.
Miſſchien dat eens de Joden, even
Zo een fabel (na haar aart) beſchreven,
Zulks hangt het Jodendom doch aan,
En zulks dien Duvel eens ter ooren
Gekomen, ſtelt hy ſich ter voren
Als had hy 't zelf alſo gedaan.
Maar, noch een andren dommen Duyvel,
Die naawlyk weet, of ſpek ook ſuyvel
Is, moeſt men horen dat hy ſprak,
En dorſt zyn Eſels waffel roeren,
Van Godts Geſalfde wech te voeren,
Op hogen berg, of Tempeldak,
't Zy dan van zulks of diergelyken
Toonde hy al 's werels Koninkryken
Dwars door de ronde werelt heen,
Ook zelve die van d'Antipoden:

Dees

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dees alle heeft hy hem aangeboden
(Hoe was 't? te ſchenk? of was 't te leen?)
Indien hy neerviel, en, in 't midden
Des werelts, hem eens aan wou bidden:
Wat duvels domme ſnorkery!
Godt zelfs, zal met den Duvel praten
En ſich van hem vervoeren laten;
Wat wilt gy Adeæs? dat wy
Die wisjewas-praat wat achten?
Dat komt niet eens in myn gedachten
Wy nikkers lacchen daar eens om.
Ja? woud je, om al die frajigheden,
Zo van Godt zelfs zyn aangebeden?
je bent al meer als duvels dom,
Dat gy Godt zelfs ſocht wys te maken,
Dat hy, door jou, aan 't geen kon raken
Dat jy niet hadt, en hem toehoort.
Of docht je, hy is nou al vergeten
Wat 't zyne is, ik zal 't myne heeten?
ô Duvel van de domſte ſoort!
Maar kom; wy willen van die zaken
En praatjens, eens een end gaan maken:
't Is allegaar maar bruyery,
En wisjewasjes praat: wy buygen
Ons garen onder twee getuygen:
Men neem 'er dan getuygen by.
Twee Duvels naamlyk, die te voren
(Voor 't geen geen waarheyt is,) geen ooren
Voor ſnorkeryen hebben, en
En wiens ooren, nimmer iets ontfingen,
Als ware, en moogelyke dingen,
Op dat men haar geloven ken:
Haooſos, wyl hy daar voor doof is,
En dies, een Duvel van geloof is,
Geef Tuphlos die tot macker; want
Hy ziet op gaven noch geſchenken,
Die d'achtbaarheit des waarheits krenken;
En 't is een duvel van verſtant.

Ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Haphònos, 't puikje van de ſpoken,
Heeft nimmer logentaal geſproken;
Dies is 't een Duvel van geloof,
Die heden, en al lang voor dezen
Was, als een Duvel hoort te wezen
Tot liegen, ſtom; voor logens, doof:
Indien Haoozos dan zyn woord geeft
Dat hy in zekerheit gehoort heeft
Dat ooit een Duvel ('t zy wie 't mach
Geweeſt zyn) met de menſchen, woorden
Gewiſſelt heeft, dat hy dat hoorde:
Zo Tuphlos ook zeit dat hy zach
Dat oit een Duvel, uit der aarden
Een dode nam, en daar me waarde;
't Zy dat hy daar mee ſpookte, of niet
Wat anders dede: of dat hy zaken
Gezien heeft, die de menſchen raken,
En door een Duvel zyn geſchiet:
En, zo Haphonos kan verklaren;
Dat oyt een Duvel, Tovenaren,
Of Hexen maakte; en dat het geen,
Daar yder droes van opgeſnoven,
Heeft, waardig is om te geloven,
Zo is 't gewonnen ſpel zo 'k meen.
Laat ons dan, zonder lang te temen,
Eens daar van informatie nemen:
En zo men dan voor waar bevint,
Dat al die pocheryen waar zyn,
Zo zegg' en ſweer ik, dat wy klaar zyn,
Spyt wie wat tegen ons begint.
Gy ſpoken! tuig dan eens! wat hoeven
Wy elders anders na te toeven?
Dat yder dan myn voorſtel prys?
Gy weet hoe dat de wetten leggen;
't Leit aanbewyzen, niet aan zeggen:
Ik eys van 't zeggen dan bewys.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

HAOOSOS, *de Dove Duvel.*

'k Zoud, op myn woord, wel ſweren durven,
Dat ik gereiſt heb, en geſwurven,
Zo veel als eenig Duvel dee;
Diesvolgens, dat ik zo ervaren
Ben; om de waarheit te verklaren,
Als d'alderbeſte duvel mee.
'k Wil elke nicker 't hooft niet breken
Met voor, of tegen hem, te ſpreken,
Maar regt door zee, zo moderaat
Gaan, als my mogelyk zal wezen:
Wy zullen 'er dan eens na lezen,
Hoe datter in myn brynpot ſtaat.
Indien ik oit op aard verkeert heb,
Zo zeg ik, dat ik noit geleert heb
Te weten, hoe een Duvel zou
Op die wys met een mens verkeeren,
Dat hy die toovren zoude leeren,
't Zy welke Sexe, man of vrou.
Altans, ik durv wel atteſteren,
Zo vaſt, als ymant zou begeren,
Dat ik, tot noch toe, niet een woort,
Van Duvelen tot Tovereſſen,
Geſproken, 't zy van toverleſſen,
Of, wat het zyn kan, heb gehoort.
Als mede, dat ik nimmer, woorden
Of ſpraak, uit menſchen monden, hoorden,
't Zy dode of levenden, die daar
Uit zyn, door een van onze ſpoken,
Of Duvlen ('t zy wanneer) geſproken;
Gelyk ik dat dan ook verklaar.
'k Heb noit een droes, voor holdrebolder,
In ſchuur, in kamer, of op zolder,
Gehoort, gelyk een Bullebak,
Grimmaſſen, en patjollen, maken;
't Zy binnens huis, of op de daken:
Dies acht ik 't praatjes voor de kak.

Hier

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hier hebt gy myn getuigeniſſen;
Waar uyt men lichtelyk kan giſſen,
Dat alle nickers ſlegs, als dol,
Zich wondren hebben toegeſchreven,
Om d'een den aar niet toe te geven:
Dats veel gerugt en weinig wol.
Morös heeft zich zeer wel gequeten,
En 't ſpits voor my al afgebeten;
Dies voeg ik myne ſtem by hem:
Hy is myn reden voorgekomen,
En heeft my d'arbeid afgenomen;
Zo dat ik zuiver met hem ſtem;
Hy met Deilos, zo dat wy dryen,
Geheel en al wel mogen lyen,
Dat wy lui hier geruſt en ſtil,
Als moje, zoete, jonge nickeren,
Om tytverdryf wat zamen knickeren;
Men zegge van ons wat men wil.
Want, of we ons zelven al bedriegen,
En zeggen, 'k wil na boven vliegen,
En koken daar een party ſtront,
En doen die door de werelt ſtinken,
Zo datter d'aarde van zal klinken,
En helpen 't alles op een hont,
Wy weten zelf wel, 't zyn maar praatjes,
Voor 't ſlegte tuig van domme maatjes,
En d'een of d'ander kaijebaart,
Van zimpelheit meeſt overladen:
En dies Meſſieurs, ik zoud ons raden,
Zich warm te houden by den haart.

TUPHLOS, *de Blinde Duvel.*

Als raad, en als getuig te ſpreken,
Dat is geen kleinigheit zo 'k reken,
En 'k heb dat nimmermeer gezien:
Der is juiſt niet veel aan gelegen;
Dies heb ik 'er ook niet veel tegen:
Dog 't zal miſſchien hier 't eerſt geſchien.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik zal Moros u dan ten believe,
Van deze zaken negative
Verklaring geven; en die geen
Die daar mee niet en is te vreden,
En zelf, met poſitive reden,
Verklaren wil, verklaar vry heen.
Dat ſpoken, Duvlen, of geſpenſſen,
Zich zichtbaar hebben, aan de menſſen
Vertoont, gelyk het ſlegſte ſlag
Van praters, 't volk zoekt aan te drajen,
Die zich met ſprookjes laten pajen,
Dat zeg ik dat ik nimmer zag.
Dat ooit een Duvel neer gedaalt heeft,
Met eenig mens die hy gehaalt heeft,
Al was 't ſchoon in een leeren zak,
Of, dat een droes zo lang geloert heeft
Dat hy de menſche weg gevoert heeft,
Het zy door ſchipdek, of door dak,
Na onderen, of na den hogen,
Dat zag ik nimmer met myn oogen.
Dat oit een Duvel heeft een zark
Gelicht, en doden uit de graven,
Als of ze leefden, weer doen draven,
Ik zag noit eenig droes zo ſtark.
Dat menſchen, door ons Duvels, kollen,
Of toovren (als de zottebollen
Malkaar, als een Prophetiſch woort,
Gants bondig zoeken wys te maken)
Dat affirmeer ik, dat zyn zaken,
Dat noit een Duvel heeft gehoort.
Altans, dat ergens ooit, in hoeken
Des werelts, Duvlen, toverboecken
Beſchreven hebben, of dat zy
De Tov'naars, als die 't maar begeerden,
Hun tegenwoordigheit vereerden,
In 't kort, geheel een tovery
Door Duvels lering aangenomen,
Is noit voor myn gezigt gekomen,

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat geeſten, hier van 't helſche rodt,
Als muggen op der aarde ſweven,
En ſtaag de menſchen 't quaad ingeven,
Of om een praatje gaan by Godt,
Indien 't geen Joodze, of Paapze fablen
Zyn, zie 'k ze alleen aan voor parablen:
Altans ik heb dat noit gezien:
En dies, om mynenthalven, hoeven
De maats hier zo niet op te ſnoeven;
Ten zy dan 't was met een indien:
Indien 'er wat mee was te winnen,
Daar wy hier zyd' by konnen ſpinnen:
Maar nu, wat baat hier al die praat,
Als of men rotzen kon doen ſplyten?
Je kunt geen ſtront aan ſtucken byten,
Alſchoon ze voor je ſnavel ſtaat:
En, kan geen Duvel iets bedryven,
Zo raad ik ook van hier te blyven.
Wat baat het, of je al zegt, ik wil,
En kan, de grootſte rotzen ſlegten,
En niemant weet iets uit te regten:
Zyt maar geruſt, en hout u ſtil.
't Wisje wasje veel te kaaklen,
En op te ſnuiven van mirak'len,
Daar niemant part of deel aan aan heeft;
Want zo doen lompen, hoddebecken,
En waanwyze opgeblazen gecken;
Voor welkers dreigen niemant beeft.

ATLÆSIAS, *d'Ongeduldige Duvel.*

'k Dacht of ik noyt een beurt zou krygen:
Ik woud, en kon niet langer ſwygen:
't Is onverdraaglyk, zo veel kaaks,
Geduldig, en met goeden ooren,
Alzulke praters aan te horen;
Want al haar praat is niet veel zaaks.
Men zeg' wat goeds is doch te zuigen,
Uyt onaanneemlyke getuygen?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy Tuphlos, en Haoozos, zyt
Voor geen getuigen tollerabel:
Geen wet acht u daar voor capabel;
En 't is de rechte plaats, noch tyt
Niet, om dat hier nu te bewyzen:
Maar 'k zeg dat ik u zoude pryzen,
Indien gy by u raats-ampt bleeft,
Om ons iets heilzaams te openbaren:
Men zit hier niet om te verklaren
Of op dat men getuigen geeft.
Indien 'er ymant zoude ſpreken,
Om onzen hogen moed te breken,
Dat voegt voor helſche Raden 't minſt
En 't meeſt voor menſchen, die partyen
Zyn, en de helſche macht beſtryen:
Die achten zulk een doen voor winſt.
Zo wy te vreden wouden wezen,
Dat niemant ons op aard zou vrezen,
Zo zeg doch eens, met wat voor ſchyn
Van reden dat we alhier vergaart zyn,
Als, om dat wy van grootzen aart zyn;
En dat wy vreeſlyk willen zyn?
De gantſche hel die is in roeren,
Om een zeer fellen kryg te voeren:
Die hier tot vrede raat, is mal.
Zo word de ſchone tyt verloren.
Wy zyn tot helſchen raat verkoren,
Op dat men iets beramen zal,
Om heel de werelt zo te plagen,
Dat wy ze gants de moet ontjagen;
Zodanig, dat ons yder vreeſt,
Zo veel, ja meer, als van te voren:
En kunnen wy dat gat niet boren,
Zo raken al de Duvels beeſt.
Of hier een Tuphlos atteſteren
Wil, en Haoozos affirmeren,
Dat d'een gezien, noch d'aar gehoort
Heeft, wat een Duvel uit kan rechten,

(Daar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

(Daar elk Sint Jeun wel voor zou vechten,
En zyn in folio verſtoort,
Op all' die ons, en onze krachten
Zo weinig en zo klein zoud achten)
d'Atteſten die zy geven, acht
Ik op de ſchaal te licht te wegen,
Om ſlegs de maars maar aan te vegen;
En 't zyn maar woorden zonder kracht.
Die gantſche boeken vol beſchryven,
Van onze daden, en bedryven,
En zo veel wondren, als men ons,
Veel ewen lang, heeft toe geſchreven,
Van 't geen door Duvels is bedreven,
Die ſchryven ook niet by de gons.
Wat zyn 'er veel die onze wonderen,
Van wint verwecken, blixemen, donderen,
Van voorſpook maken, tovery,
De menſchen 't quade te doen denken,
Pyn ſtillen, en gezontheit krenken,
Ja, dat noch raarder is, dat wy
De doden doen, gelyk herleven,
Om antwoort op een vraag te geven;
Ja daar mee pirewajen gaan:
Dat wy 'er ook den hals wel breken:
Wat zyn 'er vele die zo ſpreken!
Of zouden die 't haar niet verſtaan?
Men hoort, en leeſt, in alle talen,
Van Duvels werk, en Duvel halen,
Dat dit, en die, de Duvel haal:
En zyn 'er wonderbare zaken,
Die (zeit men) mach de Duvel maken:
Zyn dat maar praatjes altemaal;
Deed imant quade en ſtrafbre daden,
Dat heeft de Duvel hem geraden;
't Is al door 's Duvels liſt of konſt
Geſchiet, alzo zy zelver zeiden:
Men liet zich door de droes verleiden:
Is die getuigenis om zonſt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ô Neen! men laat zich hier niet pajen,
Met lange wort'len aan te drajen,
Voor taarſſen. Was het niet geſchiet,
De gantſche Wereld (na myn oordeel)
Gaf geen getuige t'onzen voordeel:
Dies achten wy die praatjes niet.
Ik raad dan, dat men ons zal trachten
Te wreken, zonder lang te wachten:
Dat men op aarde ga, en ſpook',
En keer gedurig 't bovenſt onder:
Dat men daar wonder doe by wonder:
Dat men de jonge lieden ook
In onze konſten maak' ervaren;
Men leer ze, in ſchulpen, op de baren
Te ſwerven: op een houten bok,
Op een zeer verren reis te tyen;
En ſlegs ten ſchoorſteen uit te ryen,
Op een beſworen bezemſtok.
Men maak by menigten van hexen
En Tovenaars, van beide Sexen
Men ſtampte, en trapze, vol van liſt,
En doeze wonderen, en zecreten,
Van alle Duvels konſten weten;
Ja zulke als noit geen Duvel wiſt;
Expres, om die, die noit vertzagen,
Een dootſchrik op het lyf te jagen;
Op dat men vrees in die verwek',
Die nimmer vrezen, of verſchricken:
En zulken dient mer uit te picken
Op dat het ons tot eer verſtrek'.

AUTHATÆS, *de Styfkoppige Duvel.*

Maar hoor eens! dat zyn vizevazen:
Wy willen tonen dat wy bazen
Zyn, en wy willen maken, dat
Die ſtoute en onvertzaagde menſchen,
In weinig dagen, zullen wenſchen,
Te ſteken in een Ezels gat.

Men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Men zal ze dat wel aars beduyen,
Als maar te leggen muizebruien,
Met Hexen, en met Tovenaars,
En diergelyke ſtronteryen:
Dat zyn maar rechte zotternyen;
En acht jy die noch voor wat raars?
Veel duvels-konſtenaars te maken;
Wel wat is dat? die dingen raken
Het wit niet, waar men nu na doelt:
Wy nickers moeten zelfs na boven:
Men wil daar heden niet geloven,
Als 't geen men zeker ziet en voelt.
Of wy dan Tovenaars wat leren,
Daar zullen zy de gek mee ſcheren,
En zeggen, 't is een gaaw verſtant,
Die zulke dingen uit kan werken,
Dat andren niet en kunnen merken:
Dat is geen kolfjen na ons hant.
Of zy de Tovenaars al eerden,
En evenwel ons affronteerden,
Daar hadden wy heel weinig aan:
Wy moeten heen gaan, en in 't donker,
Den eenen onverzaagden Jonker
Met d'ander, om zyn ooren ſlaan.
Dat moet alle oogenblicken beuren:
Men moetze aan kleine piesjes ſcheuren,
En voegen die weer aan malkaar:
Maar 't hooft moet by den aars verneert ſtaan,
En alle ding moet heel verkeert ſtaan:
De voeten boven: dat is raar.
Dat moet men alles netjes micken;
Zo zal den een voor d'aar verſchricken:
En wy dan moeten overluit
Haar dreigen, dat wy ze alle villen,
En dan de huit vol ſchyten willen:
Dat doen, en dreigen, zal verbruit,
Dat wangevoegde volk, malkandren
Van hun gevoelen doen verandren.
Dan moet men ze, in een oogenblik, Al

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Al weer aan kleine piesjes trecken,
En haar, in hare pyn begecken:
  Maar, dat men dan ter degen mik
Om al die ſtukjens, als voor dezen
Recht op haar plaatzen te doen wezen,
  En zeggen dan: jy ſtronten! ziet!
Zo weet een Duvel, met die dingen
Die menſchen heten, om te ſpringen!
  Aanbid je, en vrees je ons nu noch niet?
Indien je ons nu niet om genade
Bid, zal men je ſtrak gaar doen braden,
  En vreten je met moſtert zous:
En als je dan weer uit geſcheten
Bent, zul je roccheſtaarten ſweten,
  En zien, als een bepiſte kous.
Wie twyffelt, als myn raat volbragt is,
Dat dan de hel niet in zyn kracht is?
  Indien men myne raat maar doet,
Wie twyffelt, of de menſchen zullen
Gelyk verlepte kattekullen,
  Gants buigzaam zyn? en dan is 't goet.
Zo zal men, in die hoddebecken,
Ontzach, en ſchrik, en vrees, verwecken,
  Zodanig, dat zy nimmermeer,
De naam van Duvel, zullen kicken,
Of noemen durven, zonder ſchricken;
  Uit vrees, of wy ze daatlyk weer
De voorgenoemde pyn en ſtraffen
Doen lyden zullen, voor haar blaffen.
  Dit is myn raat; en 'k affirmeer,
Dat alles, wat men proponeren
Wil, zonder hier mee t'accorderen,
  Dat ik daar maar de gek mee ſcheer!
Myn raat is goet; en die moet klemmen.
Ik ſchyt eens in de meeſte ſtemmen.
  Ik ben zo wel een Duvel, als
Een Duvel Duvel is. Die ſweren
Wil, dat hy beter raat kan leren,
  Die liegt het midden door zyn hals. EPI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

EPITHYMIAS, *de Begeerige Duvel.*

Je hebt recht, en weet het niet myn macker.
Je weertje by myn zieker wacker.
Je bent een Duvel van een vent.
Je wilt niet gaaren onder leggen;
En daarom zulje 't ook wel zeggen,
Indien je 't ſlegs maar zeggen kent.
Je moet me een beetjen excuzeren
Zo ik jou raat niet accepteren
Kan: ik ben Opperofficier.
Ik ben hier niet om te aproberen.
Myn ampt is maar alleen begeren;
Dats d'alderniewſte helſche ſwier.
Ik heb u voorſtel met malkander
Verſtaan: ik wil het een en 't ander
Doen overwegen, ſlegs van twee,
Die ik daar toe zal eligeren,
Om met malkaar te conzuleren;
En daar toe is myn keur al ree.
Panourgos! 'k loov wel, gy hebt netjes
Gelet, op al die carrebetjes,
Die hier gemaakt zyn; en ik weet
Dat gy 'er u laat aangelegen
Zyn, om 't op 't netſte te overwegen,
Al ſchoon 't Askeptos dikmaal ſpeet:
Gy zult op yder Duvels werken,
Zo 't u gelieft, aandachtig merken
En daar een deftig raats-beſluit
Uit componeren; en ten meeſten
Profijt van hel, en helſche geeſten,
Dat pronunceren, overluit.
Thnæzimaios zal u horen,
Met open ſmuil, en open ooren:
Die zal 't weer voor den groten raat
Der Vaiovoden, en Magnaten,
Pairs, en Bojaren, overpraten;
Op dat het frai ordentlyk gaat.

Dit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dit eiſch ik; en dit pretendeer ik;
Dit wil ik ernſtig; dit begeer ik:
En doet je reden met gemak!
Maar ſpreek volmondig uit je bakhuis.
Vaar wel. Ik ga terwyl na 't kakhuis:
Want nou juiſt heb ik groten kak.

PANOURGOS, *de Loze Duvel.*

Gy Duvels, nickeren, en ſpoken,
Die elk u rol hebt uitgeſproken,
Gelyk als in een ſmockelkroeg,
Daar elk Jan rap wil Banjerheer zyn!
Elk giert en raaſt gelyk een Beerſwyn,
En maakt my zeker werks genoeg.
Ik kan noch ſtaart noch oren vinden,
Om yder aan zyn woort te binden.
d'Een roemt, en d'ander zeit, hy liegt.
Elk zeit dat d'ander, van zyn zaken,
En daden, zyne zoekt te maken.
Elk nicker zeid dat d'aar bedriegt.
d'Een zeit voorzeker wel te weten,
Dat al de nickeren bezeten
Zyn, en dat hy alleen maar vry
Is: d'ander knottert, als een besjen,
Van al de reſt het zelve lesjen;
En die maar vry is, dat is hy.
d'Een roemt op zyn geſlacht, en kinderen:
Daar wil hem d'ander weer in hindren,
De wyl hy zich een kanjer roemt;
Wiens afkomſt hy, verr' boven zyne,
Verheffen wil, en uit doen ſchynen:
Ja zo, dat hy de kindren noemt,
Die d'ander zei dat hy geteelt had,
Ja zelf, die, daar hy mee geſpeelt had,
Als hy ze teelde, wrikt hy ook.
De Zoon wil meer baas als de Vaar zyn:
De Vaar nu, wil weer boven d'aar zyn:
Dies is 't allarem onder 't ſpook.

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En al dees grote Banjerheeren
Die raken ſchier aan 't muitineeren
Om Opperduvel, baas, en heer
Te zyn: ja zelf, men wil, vermetel,
Met Lucifer al uit den zetel:
Gy ſpoken! wilt gy noch niet meer?
Dit nu ten ruuwſten overloopen,
Ziet hier een andre winkel oopen
Om alles in 't particulier
Eens van wat nader te beſchouwen
(Indien ik 't alles wel onthouwen
'Heb, want my dunkt ik twyffel ſchier,)
De daden die je lui genoemt hebt,
Waar je elk voor ander op geroemt hebt,
Geloov ik, zyn niet alle gaar,
Zo, en van die dat zeid, bedreven:
Van twee, die d'ander tegenſtreven,
Liegt d'eene; en dat is altyd waar.
'k Heb, 'k weet niet hoe veel helſche geeſten
Haar trots geſnork gehoort als beeſten,
Elk zeide, dat het helſche rot,
Alleen om zynent wil verdoemt was,
En dat hy, daarom, waart geroemt was,
Elk rebelleerde tegen Godt.
Men pleite zuiver, zonder voorſpraak:
Elk noemde zich alleene d'oorzaak
Van ſpook van Duvel en van hel.
Elk was ten hemel 't puik der groten:
Elk Duvel is van daar geſtoten
Om zynent wil. Wel 't lykt wel ſpel.
Elk roemt zyn afkomſt uit den hemel
By 't altyt zalige gewemel.
'k Vroeg Epilæsmon, of hy 't wiſt
Dat al die ſnorkeryen waar zyn,
En of die zaken wel zo klaar zyn,
Wyl ik, noch door practyk, noch liſt,
Vernemen kan, noch heb vernomen,
Of 'k uit den hemel ben gekomen.

't Moet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Moet lang geleden zyn, indien
De zaak zich zo heeft toegedragen,
(Zeid Epilæſmon) 't zyn geen dagen,
Maar duzent jaren acht of tien.
(Zeid ik) den aar zei: wel te weten?
Zo ben ik 't wis al lang vergeten:
'k Onthou zo lang geen dingen meer;
Maar zo wy geeſten, zonder ſwaarheit
Zyn: zeg me dan doch eens met waarheit
Hoe vielen wy van boven neer?
Zo plotzeling, en met ons allen,
Zo leeg, tot in de hel te vallen!
Wat duzent kranken meen je lui?
Dat ik me ſlegs wat wys laat maken?
Neen, 'k hou van onderzoek van zaken.
Maar lieg je niet wel aldenbrui?
'k Begeer nochtans niet, dat je denken
Zult, dat ik je achtbaarheit wil krenken,
Gelyk op aarde d'Ezels doen,
(Die zeggen, ſlegs om eer te roven,
Dat liegje. 'k Wil je niet geloven.)
Dat moet je van my niet vermoen.
Maar, wyl ik juiſt genomineert ben,
En tot de zaak gecommitteert ben,
Om netjes, en perfectjes, met
Een ryp, ja murwen raat, en oordeel,
Tot aller helſcher ſpoken voordeel,
Al 't geen 'er nu gezeit is, net
Als of 't gelekt was, te overwegen,
Zo dunkt my, leit 'er aan gelegen,
Te weten, of je lui ook liegt,
Om van malkanders eer te delen,
En den gebraden haan te ſpelen:
Hoor! ik begeer een reine biegt!
Regt uit gezeit, je moet niet liegen,
Want ik laat my niet licht bedriegen,
Door al je wisjewasjes-praat.
Ik ben in 't minſte niet te vreden,

Yets

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Yets aan te nemen zonder reden:
Dies hoor dan toe! ik weet geen raat
Om al die opgenoemde zaken,
Gelovens waart, en waar te maken,
Ten zy men, onweerleggelyk,
Die fraje daden kan bewyzen:
Want, ons hier, drollen, voor zaucyzen
Te veilen, gelt niet: hier gelt blyk.
Jy reſpectable Duvels! kun je
De zaak bepleiten, zeker 'k gunje
Te triumpheren met je zaak:
Je hebt voor geen ſchellemſtuk te vrezen
Wyl ik alleen party zal wezen,
Uyt haat noch nyt, maar om vermaak.
Maar, om geen tyt vergeefs te ſpillen,
Zoud ik je om 't zekerſt raden willen,
Dat je een uit heel den hoop verkoort,
Die haagnevelt zyn ſnats kon roeren,
Om 't woort voor al de reſt te voeren:
Zent my dan zulk een droes aan boort.
Laat die dan voor geloovlyk maken,
Dat gy die flus genoemde zaken,
Gelyk gy roemt, verrichten kent.
Bewys nu eens, als brave knegten,
Dat je al die bruiery verregten
Kunt. Luſtig by den eldrement!
Zo doende, durf ik u wel ſweren
Dat Luciſer u emplojeren
Zal, yder na zyn waardigheit.
Elk nicker zal een Officier zyn,
En, als een kanjer, na de ſwier zyn,
Verheven, van zyn Majeſteit.
Wel aan dan! wil je lui beginnen?
Ik zal met al myn zeven zinnen,
Opmerklyk acht gaan nemen, om
Een oordeel, tout a faict, te vellen,
Zo heerlyk als ik 't op kan ſtellen,
Ten beſte van het nickerdom.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

THNÆSIMAIOS, *de Doden Duvel.*

Duvels, nickers, helſche geeſten,
Die roemt, dat gy, van menſchen, beeſten,
Kunt maken! en gy ſpoken! en
Kaboutermannen! bytebawen!
Die katten huilen, wolven mawen
Doet! elk bewys nu wat hy ken!
Ik zal met open ſmuil en ſnater,
Zo ſtemmig luiſtren als een Pater;
Dat ſweer ik by myn knevelbaart!
Begin maar, zo gy wel beraden
Zyt. Speel vry uit u beſte bladen:
Maar wacht u van een valſche kaart.

LOGOPOJOS, *de Logen-Duvel.*

Naar inhout van myn procuratie:
Ben ik, van heel de helſche natie,
Ge-eligeert, om u, Sinjeur
Thnæſimaios, voor te ſtellen
De macht en mogentheit der hellen
(Als Procureur) Heer Auditeur!
De gantſche werelt doet confeſſie,
Dat wy lui Duvels, in poſſeſſie
Zyn, van een wondre mogenthyt,
En wondre onmogelyke zaken,
Gants licht, en onmogelyk te maken:
Wie maakt ons die poſſeſſie quyt?
Wy hebben (zo men 't ſlegs kon weten)
Die eer veel duzentjaar bezeten.
Wiens mogenthyt is dan zo groot,
Om heel den aardboom te overtuigen,
En ons bezit recht zo te buigen,
Dat men ons heel daar uit verſtoot?
Het is een recht dat ons gegeven
Is, mooglyk wel van al wat leven
Heeft: wy dan hebben 't geuzurpeert,
Een onnadenklyk tal van jaren,

On-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Onmooglyk netjes te verklaren:
Wat of men meer bewys begeert?
Wie dat zich daar wil tegen zetten,
Die zet zich tegen alle wetten,
Die leren, dat wie in 't bezit
Is, en 't een eew lang heeft bezeten,
Daar niet kan worden uitgeſmeten.
Ey zeg eens, wat bruit ons dan dit,
Of ſlegs een ſchuim van aartſche geeſten,
En harſſenloze domme beeſten,
In macht, en reden, even kaal,
Een wisjewasjes tuig, kanaille,
Styfkoppig redeloos rappaille,
Niet waart dat haar de Duvel haal,
Ons poogt uit ons bezit te ſtoten?
Zy kunnen, met haar arents poten,
Zo verr' niet reiken, dat ze ons iet
Ontknarpen kunnen. 'k Zal haar pryzen,
Indien ze onze onmacht maar bewyzen:
En zonder dat, wy achten 't niet.
Ons kan 't niet ſchaden: haar niet baten,
Wat mach dat fotzen tuig dan praten!
Het ſchynt, het is haar even veel
Als zy maar (even als de boeren)
Haar Ezels waffel kunnen roeren;
Dat dunkt my zeker, by myn keel.

PANOURGOS, *de Loze Duvel.*

Heer Procureur, 'k loov dat ge u leven,
Veel meer by vis, en wortelteven,
Verkeert hebt, als by volk van ſtaat,
Vermits gy eene van die helden
Zyt, vuil van bek, en ſchrik van ſchelden,
En zulks, betoont gy met u praat.
Zo gy met ſchelden, en met kyven
Mocht vechten, gy zoud meeſter blyven;
Maar hoort eens Monſieur wortelteef!
Je moet hier maar met reden praten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En zulk een groenteefs taal wat laten;
Dewyl ik daar niet veel om geef.
Jy ſchynt, als meeſter Quak, te plyten,
Wiens wetenſchap meer in verwyten,
En ſchenden, en 't geen daar aan hangt,
Beſtaat; als in zubtyl te vegten,
Met brave regulen van regten,
Daar yder zyn party mee vangt.
't Poſſeſſie-regt dat gy beweren
Wilt, wil ik niet bediſputeren:
Maar dat en baat niet tot de zaak:
Den eiſch is, dat je ons al de krachten,
Die opgenoemt zyn! waar doet achten.
In plaats van praatjes voor de vaak.
Je moet, met reden, doen geloven:
Dat alles, waar zo van geſnoven
Is, onweerleglyk waarheit is.
Zo ja, dat alle die miraaklen
Beſtaan in waarheit, niet in kaaklen;
En ken je dat niet doen zo is 't mis.

LOGOPOJOS, *de Logen-Duvel.*

Wel. Die Meſſias aan kon roeren,
En, op een dak, een ſteenrotz voeren,
En daar mee diſputeren, kan
Gewis noch beter een deel boeren,
Met minder konſt, op die wys loeren.
Nu Adeæs dan is de man,
Die 't met Meſſias zo kon ſchicken:
Dies kan hy andren ook wel licken,
En voeren ze hier en daar maar heen.
Wie zal my hier in tegenſtreven,
En goede tegen reden geven?
Myn argument is goet, zo 'k meen.

PANOURGOS, *de Loze Duvel.*

'k Ontkenje Minor; en met reden:
Wyl andre roemen, dat zy deden,

Daar

Daar Adeæs zich op beroemt;
Als Hechthrodos, en Atlæſias,
Die hebben 't werk, aan den Meſſias
Gepleegt, haar eigen werk genoemt.
'k Wil Halogos ook niet verſwygen,
Die noemde 't zelve zyn eigen:
Zo doen weer andre nevens die:
Maar, van die drie zo ſtrak genoemde,
Schynt, of 't Askeptos wint; die roemde
Met grooter ſchyn als d'andre drie.
Want, wie zal willen diſputeren,
Met die, die 't al kon overheren?
Dat ondernam noit ſchrandre geeſt.
Dies, heeft een Duvel ondernomen
Den Alregeerder te betomen,
Den dommen Duvel is 't geweeſt.
Maar doch, van deze en andre zaken,
Is 't nodig kort beſluit te maken:
Wy hebben allegaar gehoort
Verſcheiden daden allegeren
Die elk, zyn eigen doen, wil ſweren
Te zyn: maar in het kort, verſtoort
Zich over deze roem een ander:
Je bent niet eenig met malkander;
Bewys dan (zo je 't mooglyk vint)
Slegs, dat die meer genoemde ſtucken
d'Een droes of d'ander, kon gelucken:
Zo niet, zo is u praat maar wint.

LOGOPOJOS.

Courage dan! alree man maatje!
'k Zal nu eens uit een ander vaatje
Gaan tappen, van een beter ſmáak;
Dewyl ik tout a faict geleert ben,
En door, en weer door beſtudeert ben,
Wel aan! ten eerſten tot de zaak!
Ik kan met duizenden van boeken,
(Verſpreit door al des werelts hoeken)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Betonen, van na by, en veer,
Dat al die dingen die geroemt zyn,
Vol uit des Duivels werk genoemt zyn,
Die niet alleen, maar noch veel meer.
Wat zyn 'er al hiſtorie-ſchryvers,
Die ons den naam van albedryvers,
Toe-eigenen! en wat 'er ſpook,
En Duvels werken, van zyn leven,
By hele boeken vol beſchreven!
Is 't waar? of lieg ik dat nou ook?
Wat boek van Godtsdienſt, zal ontkennen,
Dat wy die Heren kanjers bennen,
Die 't gantſche menſchelyk geſlagt,
Bedurven, en als noch bederven?
Ook, dat wy 't noch tous jours verkerven,
En doen veel quaats met alle macht.
De boeken die zyn niet te tellen,
Die ons tot grote Vorſten ſtellen,
Regerende in de lucht, op aart,
Op 't water, over wint, en baren,
Ja dat wy vliegen, gaan, en varen:
Wie is 'er die daar tegen blaart?
Indien men my daar toe wil doemen,
Dat ik die boeken op zal noemen,
Fiat, ik ben 'er mee te vreen:
Maar 't zal my vry een beetje ſpyten,
Om daar myn tyd mee te verſlyten;
Doch luiſter toe, ik noem al heen!

PANOURGOS.

Sacht! wacht een beetje! want wy willen
Daar hier geen tyd meer mee verſpillen
Je bent hier voor geen werelts raat.
Alwaar men al 't bewys, uit boeken,
Ter zake dienende, moet zoeken.
Je bent geen menſchen Advocaat.
Wy willen hier geen muggen ziften,
Door boeken, ietteren en geſchriften;

Alleen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Alleen de reden gelt hier maar.
Wy Duvels lachen met de bladen.
Bewys met reden dan je daden:
En ken je dat, zo ben je klaar.
Bewys, hoe wy een mens doen denken:
En hoe we hem aan zyn lichaam krenken;
En hoe we op aard, in zee en lugt,
Regeren: hoe wy winden maken,
Die schip, ja huis, en toorn doen kraken.
Ik raak al met de zaak bedugt.

LOGOPOJOS.

Ja, stront in 't hemt! jy wilt de wetten
Geloov ik, hier al mee verzetten.
Geev ik geen Autenticq bewys?
Hoe pocken wil je 't beter wenschen?
Ik geev bewys gelyk de menschen,
Maar kom, weer aan dan, hoor een rys;
Wyl jou 't bewys niet contenteren
Kan, moet ik eerst noch wat studeren.
'k Verzoek dan van den eisch copy;
En tot beraden, zeekre dagen,
Om myn Autheuren raat te vragen:
En dezen eis die staat my vry.

PANOURGOS.

My even vry u die te ontzeggen;
Vermits hier zulke wetten leggen,
Dat yder zich opstaande voet,
En zonder uitstel, elk om 't zeerste,
Met vaste reden zo ten eerste
Zeer ernstig defenderen moet.
Za repje dan, en doet onze ooren
U niterste bewyzen horen:
Want uwen eis word u ontzeit:
En zoek je 't noch wat uit te stellen,
Zo zal men daatlyk vonnis yellen;
En daar mee ben je 't hagje quyt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

LOGOPOJOS.

Wel nou noch ſlimmer! nou noch ſlegter!
'k Verzoek dan om een andren Rechter!
Want ik acht u voor ons party:
Maar vel je vonnis t'onzen laſten,
Men zal 't noch verder ondertaſten:
Gaat vry u gang. Wat bruit het my.
Men zal ten eerſten appelleren;
En zien eens wat men obtineren
Kan: teken dan vry ſtrak appel;
Al zoud ons 't heel Proces berouwen:
Wy zullen 't tegen u wel houwen:
Want ik pleit voor de gantſche hel.
Nu quam Epithymias weder
Ten Raatzaal in, en zat wat neder;
En, wyl hem aanſtonts wiert vertelt,
En van Haphonos voorgeſlagen,
Hoe zich de zaak had toegedragen,
Was hy 'er vry wat door ontſtelt.
Hoe! zeid hy, kan men hier beneden,
Geen zo geringen zaak, met reden
Bediſputeren? kom, wel aan!
Geev my copy van alle woorden
Die men van beide zyden hoorden!
Ik zal ze prezenteren gaan
Aan Lucifer, in zynen rade,
Zo mach zyn duvelſche genade,
Zich over deze zaak beraan,
Hy zit 'er doch al na te wachten:
Hy mach 'er zelver zyn gedachten,
Ter degen laten over gaan.
Vorſt Lucifer die had nu even
Zyn trotze ſnater opgeheven,
Als den gecommitteerden raat,
Hem, en zyn fraje metgezellen,
Al 't gepaſſeerde quam vertellen.
Anækouzos quam op de daat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En ſeyd: indien gy aan wilt merken
(ô Lucifer!) op al de werken,
Zo loflyk, en zo wonderbaar,
Op aard beſchreven, t'onſer eeren,
Wat wilt gy dan noch meer begeren?
Zyn wy niet heel ten vollen klaar?
Indien wy 't hachjen lieten glyen,
Zo moeſt ons wel de duvel ryen:
Of ſchoon Panourgos reden yſt,
Om daar door, waar geſchiede ſaken,
Of 't niet was, mogelyk te maken:
Zeg dat men hem de bek vol vyſt,
In plaats van zyn malkoppige ooren,
Bewys van zaken te doen hooren.
Wat duvel of de Vent begeert!
Wie of ons hier Philoſopheren,
En diſputeren zoude leeren?
Wy zyn daar niet op geſtudeert.
Is 't niet genoeg, wanneer wy weten,
Dat wy de helſche machten heten,
Daar zo veel wondren van vertelt,
Beſchreven, ja beſworen worden,
Dat, ſchoon zer alle tegen morden,
Wy meeſter blyven van het velt?
Wie of ons tot bewys wil dwingen,
Van, yder een bekende, dingen,
Daar al de werelt Protocol
Van houd? is dat niet wel beweſen?
Wie lezen kan, heeft zulks geleſen:
'k Loov 't ſchort Panourgos in zyn bol.
Wat eernaam is ons ooyt gegeven,
Die niet beſegelt, en beſchreven
Is, vaſt en bondigh? ja gedrukt
In aller menſchen harſſen-vaten!
Wie wou daar oyt wat tegen praten,
Die 't na zyn wenſchen is gelukt!
Maar! wyl de menſchen met malkandren,
Voor tegenwoordigh ſchier verandren,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Zo datmen nu bediſputeert,
Of 't waar is, dat wy zulke helden
Zyn, als men in de boeken ſtelde,
Ja, dat men onze magt negeert:
Wat meer is, dat men ſchynt te hopen,
Onze heerſchappy, en macht t'ontlopen,
Ja zo, dat ieder, in de kroeg,
Zeyt, dat men ons niet hoord te vrezen,
Zo zeg, en zweer ik dan mits dezen;
Anækouzos weet raats genoeg,
Om haar die parten te verleren,
Zo dat wer veel by profiteren,
En winnen zullen: vat je 't wel?
En twyffel je of de zaak zo klaar is?
Zo maak my Plenipotentaris,
Op dat ik het te werrek ſtel:
'k Zal al de nikkers emplojeren,
Op dat zy zich manhaftig weren;
Elk nikker in zyn qualityt,
En zaken, daar hy in ervaren
Is; kunnen wy 't alzo niet klaren,
Zo raken we eer en achting quyt.
Dewyl (zey Lucifer) op dromen,
Zomtyts, veel achting word genomen,
Zo zal ik zeggen, dat ik ſtrak,
(Wanneer ik, om myn achterſteven,
Wat lichting van zyn zorg te geven,
My wat ontlaſte van de kak)
In ſlaap viel; en dat ik die woorden
Die gy nu ſpreekt, in ſlapen hoorde:
Dieshalven hoop ik van de zaak,
Door u, in 't kort, een end te maken:
Wel aan! begin dan met u zaken
Dewyl ik u volmachtig maak!
Gy geeſten! nikkeren! en ſpoken!
Al 't geen Anækouzos geſproken
Zal hebben, en gecommandeert,
Zult gy, gelyk myn eigen wetten,

Ont-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ontfangen; en 'er wel op letten,
Dat gy die wel effectueert!
En wie zich daar in traag zal tonen,
Die zal men, met een blaas met bonen,
In Gatehouze jagen: dies
Pas op als nikkers, om te leven;
Na d'order, dien hy u zal geven:
En dat ook zonder tyd-verlies!
Terſtont, en zonder langer beiden,
Is heel den Raad daar op geſcheiden.
Anakouzos nu, nam het woort,
En zeid: gy nikkers! kom! waar ben je
Nu? ben zo doortrapt? en ken je
Zulks, als ik van u heb gehoort!
En ſteek je zo geſtamt vol liſten?
Dat wil ik niet beredentwiſten:
Ik ben een Duvel van fatzoen:
Ik wil niet leggen argueren,
Wyl ik geen praatjes zal begeren;
Ik ſlagt de wyven, 'k hou van doen.
Doen! doen! dats't woort! ik hou my buiten
Die wisje wasjes van diſpuiten.
Ik ſchyt in Zylogiſmen, en
Door liſt getimmerde argumenten.
't Is (zeg ik, by den akkrelenten!)
Van doen daar ik een vrint van ben.
Hoort toe dan gy roemryke helden
Die daatlyk zo de kit op ſtelden!
Hyperogkos 't eerſt van al!
Ik wil op al u carabetten,
Van modemakery, niet letten;
In die zaak dunkt me ben je mal:
Maar ken je zo veel neuten kraken,
Zo moet je daatlyk gaan, en maken
Die, die die boeken lezen, zo
Vol hoogmoed, datze niet eens willen
Haar tyd tot overleg verſpillen;
Ja zo, dat zy, in folio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Haar eigen wysheid zo veel achten,
Dat ze alle groter wysheid trachten
Te demppen. Gy Orgilos, zult
Met een deel wysgewaande zielen
Des werelts, dreigen te vernielen,
Al die, die heden, met gedult,
In deze Boekemakers boeken,
De minſte ſchyn van waarheit zoeken.
Gy Baskanos zult al die geen,
Die hedensdaags geleerde heten,
Hoe dom ze ook mochten zyn, doen weten,
Dat al de boeren in het Veen,
De gek wat met haar zullen ſcheren,
Om dat ze nu noch moeten leren,
Waar in des duvels macht beſtaat;
En dat die ſpot niet is te keren,
Als met zich dapper te oppozeren:
En zegt haar, dat het in der daat
Een ſpyt is, zo geleert te lyken,
En voor een aar te moeten wyken:
En maak haar wys, dat dat een ſmaat
Is, die geen braaf gemoed kan lyen;
Dies, dat zer moeten tegen ſtryen,
Al was 't maar ſlegs op hoop van baat.
En gy Philargyros zult lopen,
En kerenze in dat boek te kopen,
Door haar met gierigheit te ſlaan:
Want al die 't kopen, zullen 't lezen,
En dat kan ons geen voordeel wezen:
Dan daar komt al 't gebrui van daan.
Gy Rathymos zult u verkloeken,
Dat gy al die, die deze boeken
Bezitten, wederom bezit,
Om haar van 't lezen af te keren;
Op dat zer niet in ſpeculeren:
Dan dats nu eygentlyk ons wit.
Apotælòs! gy, en u macker,
Logopojòs! gaat weert u wacker

By

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

By 't mensdom in 't generaal!
Zegt dat het boek van zulk een aart is,
Voor die, die 't leeſt, dat die niet waart is,
Dat hem de blaawe Duvel haal.
Gy Zykophantæs! en u broeder,
Heer Atheòtæs! hoe verwoeder
Gy lieden op die boeken ſchelt,
En op al die ze lezen zullen,
Hoe meer gy d'order zult vervullen,
Van die u lieden daar toe ſtelt.
Zeg dat die boeken vol van liſten
Zyn, om een menigte Atheiſten
Te maken: zeg, die niet gelooft,
Dat Duvlen, wondren kunnen maken,
Dat die Godt zelfs daar mee verzaken,
Sweer daar by get op by u hooft!
Gy Thorybodæs! hebt gy geeſten
Op aarde, die men bulderbeeſten,
Of anders, bulderbaſten noemt,
Zo doe, door deze bulderbaſten,
Den Doctor, en zyn boek, aantaſten:
Zeg, dat zy al den brui verdoemt
Zyn, die de Duvels affronteren:
En dat men die wat aars zal leren,
Die die couragie hebben, dat
Zy ons vermogen tegenſpreken:
Seg, dat men 't ſtreng aan haar zal wreken:
En vind jer een, die dan noch wat
Wil zeggen, help die ſtrak aan 't zuffen,
Door overbuldren, en verbluffen!
'k Vertrouw my 't meeſt op u: zo gy,
Door uwe buldraars, u knechten,
Geen overwinning kunt bevechten,
So is 't met ons maar bruiery,
Gy Stasìodæs! help 't rappaille,
Jan rap, Jan hagel, en kanaille,
So ſnel als 't mooglyk is te been;
Om al de nickers (kan 't geſchieden)

Behulp;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Behulpzaamlyk de hand te bieden:
Dat is de regte ſlag (zo 'k meen)
Om ons, van alle deze zaken,
Volkomen heer, en baas, te maken.
Anaiſchyntos! en Halogos!
Gy zyt 'er twee die waart geſpaart zyn
En die de hel al vry wat ſwaart zyn:
Dies zeg ik peurt 'er beide op los!
Roem, dat dien Doctor onbezonnen,
In veel diſputen is verwonnen;
Zo, dat hy, met de ſtaart voor 't gat,
Is janckende achter afgedropen,
En ſwygende in zyn hol gekropen,
Als Gore Giertjes ouwe kat.
Gy Apeitheja! trek na boven,
En zeg daar: dat gy niet geloven
Kunt, dat dien Doctor, zulk een boek
Gemaakt heeft; maar, dat, onder velen,
Een', heeft gezocht zyn eer te ſtelen:
Op dat men hem, om 't boek vervloek.
Zeg, wyl de Kerel meer verſtant heeft,
Als mooglyk een in 't gantſche land heeft,
Is 't niet gelooflyk, dat die man,
Een zo vloekwaarden boek zou maken,
Daar 't al om overhoop zou raken:
Daar is zyn vyand maker van.
Hy, die 't om eer miſſchien geſchreven
Heeft, en tot roem in druk gegeven,
Zal daar door miſſen al die eer,
Die hy gehoopt had te verwerven,
En mooglyk dol en razend' ſterven.
Wel nu dan: dat is dat al weer.
Askeptos en Moros! gy bazen,
Zult door de wereld lopen razen,
Gelyk of gy bezeten waart;
En, waar gy maar gehoor vint, brullen,
Om yders ooren te vervullen,
Met een geluit na uwen aart,

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En zeggen, datter in die boeken,
Niets is, als godloosheit te zoeken;
En datze daarom nu verbrant
Zyn. Apenæs! kunt gy verwerven
Dat hy, die 't boek verzierde, ſterven
Moeſt, balling, uit zyn Vaderlant,
Wat zoud je hier eer daar voor ontfangen!
Je moet 'er je verſtant aan hangen,
En zien eens of 't je niet gelukt.
Deilòs! gy, zonder lang te temen,
Zult gaan, en in bezitting nemen,
Al 't geen dat onder 't Pausdom bukt,
En, wat zich meer, onnooſle zaken,
Voor vaſte waarheit, wys laat maken:
Zeg d'eerſte dat zy in den ban
Zyn, zo zy 't ketters boek doorbladen:
Dryg d'andre maar met ongenaden:
Dat helpt zo veel 't helpen kan.
Abebajos! gy zult u nygen,
Om plaats in deze Vent te krygen,
Zodanig dat hy 't boek weerroep,
En iets wat ter contrarie timmer;
Zo zal men zeggen, dat hy ſlimmer
Is, als de domſte baſterpoep.
Authàtæs! Hechthrodos! gy ſpoken!
U heeft het noyt aan macht ontbroken:
(Gelyk gy zelver zeide) indien
Gy nu kond, met een party mannen
Van achtbaarheit, te zamen ſpannen,
Daar woud ik myn vermaak aan zien.
Maar dat moeſt eigentlyk geſchieden,
By zulken, die geleerde lieden,
In waan, en ſchyn zyn: maar de daat
Moet van de waarheit veel verſchillen;
Maak, dat die helden aars niet willen
Verſtaan, als 't geen Jan rap verſtaat.
En doet zer opentlyk by blyven:
Ja doetze grote boeken ſchryven,
Vervult met laſter, op dat boek.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, dat ze dryven, 't geen ze dryven
Om yder een alzo te ſtyven,
Dat elk dat boek met haar vervloek.
Gy Atlæſias, moet in dezen
Haar allebei behulpzaam wezen:
Gy komt haar zekerlyk wel te pas.
Wel nu gy Duvels unjerdieren!
Sie daar, nu zyt gy Officieren,
Als of het op een Schouburg was.
Gaat in de werelt! ryd op kollen!
En ſpeelt u uitgedeelde rollen,
So, datter niet een zilb manqueert.
Nu, dunkt my, zou de reſt wel wenſſen
Al meede op aard', en by de menſſen
Te zyn als nickers geëmplojeert.
Wel aan dan! kun je wat verrechten,
Gaat weert u als getrouwe knechten:
Vertrekt van hier gelykerhant
En maak met al den brui, op aarde,
Dat fotzen boek maar klein van waarde,
Ja help 't vry wech, en aan een kant.
Maar zo nu heel de zaak niet lukken
Wou, ſpyt u liſten en u nukken,
Zo hoort eens toe, in 't generaal!
De wetten die 'k nu voor zal ſtellen,
Aan alle nikkers metgezellen,
Die treffen 't zootjen altemaal.
Dan zult gy gaan door alle ryken
Des waerelts, en u macht doen blyken,
In alle dingen, daar gy zo
Vervarelyk van opgeſnoven
Hebt. Ga dan heen, en trek na boven!
Volbreng myn ordre in folio!
'k Zal overal u vergezellen,
En waar ik 't goet vind, order ſtellen.
Vorſt Lucifer zal hier alleen
Als Heer en Koning commanderen:
De reſt zal gaan, en d'aard regeren,
Zo 't mooglyk is. Wel ga dan heen. VER-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

VERDUITSCHING
Der DUVELS-NAMEN,
In dit Werk begrepen.

A Bebajos, *d'Ontſtantvaſtige Duvel.*
Adàmaſos, *d'Ontembare*
Adèæs, *de Stoute*
Adikia, *d'Onrechtvaardige*
Akamatos. *d'Oarustige*
Akon, *d'Onwillige*
Anaìſchyntos, *d'Onbeſchaamde*
Anàgnos, *de Vuile*
Anakòlæton, *Quaat gevolg.*
Anànthropos, *d'Onbeleefde*
Anaphrodiſios, *de Boerſche*
Anækonſos, *de Noytgehoorde*
Anypækoon, *d'Ongehoorzame*
Apeithòjas, *d'Ongeloovige*
Apenæs, *d'Onbarmhertige*
Apìplektos, *de Domme*
Apògnoſis, *de Wanhoop.*
Apotælòs, *de Bedriegagtige*
Apretæs, *de Lelyke*
Apronontos, *d'Onvoorſigtige*
Argytikos, *de Verſilverde*
Aplolkos, *d'Onnooſle*
Aſelgæs, *d'Onkuyſche*
Askèptos, *de Domme* } *Duvel*
Aſtasia, *d'Onſtantvaſtigheit.*
Atheòtæs, *de Godloſe*
Atleſias, *d'Ongeduldige*
Authàtæs, *de Styfkoppige*
Báskanos, *de Nydige*
Bia, *'t Gewelt.*
Biaios, *de Geweldige*
Biàſtæs, *de Schen-*
Chryſophonæs, *de Vergulde*
Deilòs, *de Bloode.*
Diaphonas, *de Tweedragts-*
Epibælos, *de Verſpiedende*
Epidapſilenòmenos, *d'Overdadige*
Epìklopos, *de Diefachtige*
Epilæsmon, *de Vergetige*
Epithymias, *de Begerige*
Eutràpelos, *de Koddige*
Gaſtrìmargos, *de Gulſige*
Gòrgopos, *de Stuurſche*
Hàdikos, *d'Onrechtvaardige*

Hàlo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hàlogos, *d'Onredelyke*
Haooſos, *de Dove*
Haphònos, *de Stomme*
Hapiſtos, *d'Ongetrouwe*
Hàtimos, *d'Infame.*
Hèchthos, *de Haat.*
Hechthrodos, *de Vyantlyke*
Hyperæphanos, } *de Houaerdige*
Hyperògkos, }
Kakodymos, *de Quade*
Kampylos, *de Kromme*
Logòpoiòs, *de Logenachtige*
Lypæ, *de Droevige*
Logopoios, *de Log en Duvel*
Maniòdæs, *de Dolle*
Moròs, *de Malle*
Mochthærias, *de Ongeduldige*
Oinòiphlix, *de Dronkene*
Orgilos, *de Korſelkoppige* } *Duvel.*
Paignæmon, *de Spot-*
Panòurgos, *de Loſe*
Paraphron, *de Dolle*
Penæs, *d'Arme*
Philargyros, *de Gierige*
Philoneòtæs, *de Nieuwgierige*
Philopònos, *de Behendige*
Pòlemos, *d'Oorlogs-*
Proſpoietis, *de Geveinſde*
Pſendos, *Bedrog.*
Pyrpòletæs, *de Brandſtichter*
Rathymos, *de Luye*
Sæmantoor, *d'Opmerkende*
Staſiòdæs, *d'Oproerige*
Sykophàntæs, *de Laſter-*
Taraktæs, *de Roerom-*
Thnæſimajos, *de Dooden*
Thorìbodes, *de Builder-*
Tuphlos, *de Blinde*

EYNDE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ARAN en TITUS,

OF

WRAAK,

EN

WEER-WRAAK.

Koddig Treurſpel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

PERSONEN.

Saturninus, Rooms Keizer.
Titus Andronicus, Veltheer der Romynen.
Marcus Andronicus, Broeder van Titus.
Lucius, d'oudſte Zoon van Titus.
Pollander, *Melanus*, *Klaudillus*, *Gradamart*, } Zonen van Titus.
Rozalina, Dogter van Titus.
Baſſianus, 's Keizers Broeder, en Minnaar van Rozalina.
Thaamra, Koningin van Gotlant, 's Keizers Bruit, en Arans Boel.
Quiro, *Demetrius*, } Zonen van Thaamra.
Aran, Veltheer der Gotten, een Moor.
Tempelier, (*Offeraar.*)
Quintus, Arans Staatjongen.
Tacitus, Bode.
Roomze Borgers.

Swygende.

Tempeliers.
Roomze Raden.
Roomze Borgers.
Roomze Regters.
Philippus.
Camillus.
Vier Coronellen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

ARAN en TITUS.

'T EERSTE BEDRYF.

Saturninus. Marcus. Baſſianus. Roomze Raden. Roomze Borgers.

Sat: Wie zal den Adelaar een veer ten maars uit plucken,
Dewyl Andronicus, de Gotſche Leew doet bucken,
En knielen, onder 't jok, dat Romen, voor altyt,
Voor alles, wat op aart maar vreten kan, beryt?
Borg: Lang leev Andronicus!
Sat: Zie zo den brui! niet zuffen.
Zet vry een baſt op, of je Cerberus verbluffen,
En overbuldren wout: Andronicus is 't waart.
Wie zig te barſten ſchreewt, ryt ſtyxwaart in te paart.

Titus. Saturninus. Thaamra. Quiro. Demetrius. Pollander. Melanus. Klaudillus. Gradamart.

Tit: O Roma ryk van roem! wie ſag oit Koninkryken
In 't gants Ooſtfalen, die na 't Roomſche Ryk gelyken;
Voor u buigt alles wat in Ropeka, ja veer
Daar buiten lyt. Ja noit, beheerſte een Kyzer meer.
Auguſtus dwong de Parſſianen,
En liet zyn tekens aan de Nyl:
Maar ik, u Hooftman, voerd' u vanen,
Gewapent met myn oorlogsbyl,
Al verr' aan d'andre zy van Loenen;
Daar ik de Koningen van Urk,
En Ens, ging ſnel ten kit uit boenen,
En vogt gelyk een jonge Turk.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Heb d'overwinbre Monarchyen
Van Dimerbrug, en Sloterdyk,
Sparwouw, de bloem der heerſchappyen,
En 't wyt beroemde Kyzerryk
Van Arleveen, en al de Landen
Van 't magtig Vorſtendom Jutfaas,
Ver-oovert: wat ik overmande
Daar ſpeeld' ik, op Romyns, den baas.
'k Wil, zonder op te ſnorken ſpreken.
Ik dwong de Vorſten die 'k verwon,
My ſtrak de neus im aars te ſteken,
Tot ider al de vaarzen kon,
Van 't lietjen van zint Jutmuts, neuren:
Dat was een compliment van eer,
Die 't ſlegte volk niet mogt gebeuren,
Wyl ik my niet zo leeg verneer.
In 't Noorden heb ik Vinnen, Vodden,
('k Wil zeggen Lappen) Gotten, en
Al zulke en diergelyke todden,
Die 'k nu juiſt zo niet noemen ken,
Met Romens kreigsheir zo beſprongen,
Beſtormt, geſlagen, overheert,
En tot gehoorzaamhyt gedwongen,
Dat ider daar myn grootheit eert.
Ja, 'k heb der wetteloze ſcheten
(Of Schyten) woedent heir geſtuit:
Ik heb my meeſterlyk gequeten;
En ider is geſtamt vol buit:
Maar, wyl 't Romyns geweer geen botter meer kan kerven,
Zo wens ik vrede; en u, de werelts Heer te ſterven.

Saturn: Dat hoop ik! en men kent u dapperhyt zo wel,
Dat, zo gy, met het heir, het voornamt, om de hel
Te winnen, 't u gewis en zeker zou gelucken.
U ſtale vuiſt ſlaat, al wat breken kan, in ſtucken.

Tit: Dats regt! maar gy, die al de werelt wetten geeft,
En tot gebider van den gantſchen aarskloot leeft,
Ziet gints eens heen, en laat het oog u niet bedotten:

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dat moje kronje; dats de Koningin der Gotten.
Sat: Dat mach de Koningin der Hexen zyn. Ik ſweer,
Dat ik betovert ben! ik zeg je nu geen meer,
Als dit: je moetze van die banden,
Alſchoon je't ook niet garen deedt,
Ontſlaan; En ſtellenze in myn handen:
Want al myn dingen worden heet.
Titus. Zie daar myn Heer: daar heb je 't mensje;
Dat cierlyk Gotſche meeſterſtuk:
Ze is 't uwen beſten; en ik wensje
Van harten, met haar, veel geluk.
Sat: Dus net gevormt van ſmuil en ooren!
Zo blank! zo poezeltjes en vet!
't Is u gelukt my te bekoren.
Kom, gaan we daatlyk maar na bet;
Om allerhande bruieryen
Van ſomlen, en etcetera,
Dat volgen zal, te doen gedyen.
Kom an den brui! waar wagt je na?
Thaamra. Na jou niet, kun je wel beſpeuren.
Ik teeken jou requeſt met nul.
Wat of my nu noch zal gebeuren!
Wat bruit me deze kattekul!
Men moeſt malkander zo niet loeren.
Vrouw Thaamras hart is veel te kuis
My daarom in triumph te voeren?
Men liet my al veel nutter t'huis.
Saturn: Hoe Schone! ben je gants bevroren
In 't noorden? heb je geen gevoel?
Of heb je 't onderwyl verloren?
Of is je gantſche natie koel?
Ik zal je ontdojen, en verwarmen:
Kom, fads maar mee na 't ledekant:
Want Cupido zit in myn darmen,
En ſteekt het onderdeel in brant.
Hier is noch vrees, noch ſchaamt van noden.
't Is ook geen quaat: want wy verſtaan
Van Jupiter, en d'andre Goden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die hebben 't al den brui gedaan.
Dat loov ik heb je wel gelezen.
Ook weet ik dat myn ygen moer,
Hoe groot haar agtbaarhyt kon wezen,
Die wisjewasjes noit verſwoer.
De beeſten kunnen dat wel vatten:
Lett in de maart maar op 't gekrol;
En ſpeculeer eens hoe de katten
Malkander bruien, datter wol
En haar, afſtuift Wat reuën kluiven
Zo lecker aan een gnabbelbeen,
Die niet een teef ten rug op ſtuiven?
'k Wil zeggen zien ze 'er maar ſlegs een.

Thaamra. Wat meen je? dat ik dat verſwelgen
Kan, dat gy onze aloude wal,
En 't gantze Gotlant liet verdelgen?
Heel niet. Vrou Thaamra is niet mal.
Ik weet weratje niet, hoe dat je durft beginnen
Myn Ryk t'ontnemen, en my dan noch te beminnen.
Ik ben voor zulk een vent vervaart.
Ik veeſt je liever in je baart.

Saturn: Wel nou noch ſlimmer? 'k zal je, in plaats van bidden, dwingen;
En, even als een bok, jou haverzak beſpringen.
Men hou ze vaſt. Zy maakt zich, door myn bidden, koen.

Thaamra. Niet. Ei de droely neen. Dat mag je lui niet doen.

Marcus. Sie toe Mevrouw! gy ſtaat hier geen Jan hagel tegen;
Maar ſelfs de Vorſt: en daar's al vry wat aan gelegen.
Wie Vorſten gonſtontſeit, raakt ligtelyk op een hont.

Titus. Wel volgtze 't Gotze Ryk, dat ook zo wreevlig ſtont, (ten.
Maar nu tot puin gemaakt is door de Roomze mag-
Men zal, door 's Prieſters byl, de Gotze Veltheer ſlagten,
Ten offer van God Mars, en zoen voor 't Roomze volk.

Dan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Dan zal de offeraar, gelyk der Goden tolk:
U d'uitkomſt van u min, van ſtuk tot ſtuk ontleden.
Ai! zyt, om redens wil, dan zo lang maar te vreden!
Saturn: 't Is wel; maar evenwel het moeit me, dat ze nou
Zo wat weerbarſtig is: maar 't is een ſchone vrou.

Offeraar. Tempeliers. Aran.

Vois: *ô Doelwit van de Min.*

Dus wert in Romen meeſt
Verdriet met vreugt geſleten.
Nu heeft dit ſwarte beeſt
Syn leſte Broot gevreten;
Hy ziet gelyk bezeten,
En hy heefter haaſt geweeſt.
Die voor dezen, door zyn blicken,
Schier de duvel zelf dee ſchricken,
Sal een Paap,
Zal een Paap gelyk een aap,
Nu ſlagten als een ſchaap.

Aran. Swyg dat je Kyzers tong je in 't gat vaar! loze Papen,
Vervloekte Tempeliers, tot myn verderf geſchapen!
Ik zugt; en jy lui zingt een lietje? 'k woud, je kreet,
En zongt, en ſchreewde, tot je lui malkaar beſcheet!
Thaamra. Is 't Aran? ja, hy is 't. O dapperſte der helden!
Aran. ô Gotze Koningin! wie kan u deugt vermelden?
Saturn: Houd op! laat af! wat ſchort je vent?
Waar drommel meen je dat je bent?
Wat doe je aan deze ſchone mont?
Spreek uit je bek, jou ſwarten hont!
Wat ben jy voor een matsfots, die
Zulks doen durft, hier, daar ik het zie?
Aran. 't Is Aran: en een die niet ligt
Voor doot, noch hel, noch duvel, ſwigt.
Wiens handen, by den akkremaſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Het ſtaal, als u den Scepter paſt.
Ik ben een vent, die, door een ſcheet,
Het Roomze Leger ſchricken deet,
En, die, door 't laten van een veeſt,
Hier, tot in Roma, wiert gevreeſt.
Een Veltheer van het oorlogs-rodt
Van Gotlant; en haar Wapengodt.
Saturn: Ja? zulk een kanjer? maatje buur!
Fads daatlyk na dat offervuur.
Aran. Brui jy daar zelf na toe: zo niet,
Zo raad ik, dat je een Paap gebiet,
Dat hy, in plaats van my, een kat,
Of kater, by de lurven vatt',
En offre die den Krygsgod op.
En, ſchoon hy tienmaal doller kop
Had, als hy heeft, ik zegg, verſpill
Geen tyt, wyl ik niet branden wil.
Thaamra. 't Is myn beurt nou: niet waar? myn Heer!
Ik bid je! ſpreek doch zo niet weer!
Verhoor myn klaachelyke ſtem!
Pak my aan, in de plaats van hem!
Brand, braad my, ſteek my vry aan 't ſpit:
Maar hem niet. Wat gebrui is dit.
Saturn: A hah Mejuffertje! zo ſtrak,
Eer ik die ſtarke woorden ſprak,
Begeerd' ik, dat je my maar zoudt
Geryven. O wat ſprak je ſtout!
Maar evenwel Mejuffer, hoor!
Ik ſchenk het leven aan de moor:
Maar, mits conditie, dat je 't geen
Ik wil, je weet wel wat ik meen,
My toelaat: en dan zulje myn
Vrou Kyzerin, en bruitje zyn.
Thaamra. Kom, duimpjen op. Dats niet een beet,
Ik loov geen man als by zyn eet.
Saturn: Je hebt groot gelyk: maar waarom juiſt
Een duim? zie daar de gantze vuiſt.
Offeraar. Gy weet, ô grote Majeſtyt!

Hoe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe onze al oude wet hier lyt,
Na d'oude mode van ons lant,
Dat ſwarte ſchytbeeſt moet van kant.
Hy moet, ter eeren van God Mars,
Verbrant, al zag hy noch zo bars.
En, zo hy dezen offer ſtaakt,
U zetel, zekerlyk, die kraakt.
Titus. Indien gy dezen offer ſtuit,
ô Vorſt! zie toe! ik wil een guit
Zyn! zo God Mavors deze zaak
Niet hanthaaft. Pas dan op de wraak.
Marcus. Volbreng den offer maar terſtont,
Of't hele Ryk raakt op een hont!
Indien de Moor het leven hout,
Men raakt 'er al den brui om kout.
Saturn: Ik eer de zoete Mingodin;
En offer haar myn kling, en min:
En d'eer die Venus wort gedaan,
Neemt Mavors voor zyn ygen aan.
Aran. Ik ſweer! je lui bent al te maal
Niet waart, dat jou de duvel haal.
Indien die keten my niet hielt,
Ik had je al den brui ontzielt:
En 'k jaag je daatlyk evenwel,
Noch licht, in 't hoekje van de hel.
Titus. Gy helhonts laatſte werpzel! dryg
Ons hier in 't Hof niet meer; maar ſwyg!
Hou ſmoel! of 'k jaagje met een ſnap,
Strak, in je besjes wipperwap.
Aran. Jy ouwe neutekraker, bent
Niet anders, als een fotzen vent.
Ik grypje daatlyk by je baart,
En brui je tien myl onder d'aart.
Titus. Gy ſchytbeeſt! hout u ſwarte bek,
Eer ik je van malkander trekk'.
Ik brui jou daatlyk licht, ik ſweer,
Tot in de hel, van boven neer.
Ben jy zo ſtark? en zulk een helt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hoe kom je hier dan in ons gewelt?

Aran. Wel oude mamzer! ouwe kruk!
Dat quam alleen door 't ongeluk,
Dat jy doe juiſt een veltſlag deet,
Als 't Gotſche Leger zat en ſcheet.
Maar anderzints, ik zweer je dat,
Men had my niet zo licht gevat.
Ik ben dat blaffen hier al moe;
Dies hou je waffel daatlyk toe:
Of anderzints, ik zeg je lui,
Dat ik de kit aan piesjes brui.
Ik brui, al keek je noch zo bats,
Jou, met myn keten voor je ſnats.

Titus. Gy nicker-teelzel, aan de kleur
Bekent; ſwyg daatlyk! of ik ſcheur
Je aan vodden, om op 't kakhuis hier,
In plaats van munn'kegraaw papier,
Gebruikt te worden: en daarom
Swyg; eer ik je op je buffel kom!

Aran 'k Loov, datjy, ouwe gryzevent,
Al uit je hondejaren bent,
In d'apen jaren; en dat blykt,
Om dat je een aap natuurlyk lykt,
In al je wezen en gebaar.

Titus. Wat hout me, ſwarte laſteraar?

Saturn: Halt ſmaul of 'k ſchyt 'er in! zie daar.
Die complimenten allegaar,
Zyn niet een quat waart. En wat ſchort
Je, dat je hier, in myn by zyn, gnort,
En kyft, en ſchelt, en tiert, en baart,
Als of je hier in een motkas waart?
Al lang genoeg gediſputeert!
Ik heb de Moor gepardonneert;
En geev hem, boven dien, verlof,
En rezidentie, in myn Hof.
'k Wil dat je lui die queſtie ſtaakt,
Eer dat je my mee gaande maakt.
Maar gy myn broeder Baſſiaan,

Sult

Sult met vrou Thaamra, henen gaan,
En ſtellen order, dat men haar
Het oor vermaak, met zang, en ſnaar.
Lucius. De droelie Kyzer Saturnyn!
Daar aan den Tybur, is een Swyn,
Zo groot ſchier, als een Oliphant:
Noit zyns gelyk in Poepenlant.
Dat ſotzen Swyn, dat bruit zyn moer,
En ſtelt het platte lant in roer.
De boeren roeppen altemaal:
'k Woud dat Swyn de duvel haal!
De klokken kleppen vaſt. Men hoort
Van 't Schotbeeſt, anders niet, als moort.
Saturn: Kom an den brui myn edellien!
Dat hoerekint moet ik eens zien.
Courage mannen, 't moet om zeep,
Al was 't noch duzentmaal zo leep.
Elk wapen zich opſtaande voet
Nu, met een arm of twee vol moet.
Wie nu geen Legers kan verſlaan,
Val met my op de varkens aan.

'T TWEDE BEDRYF.

Quiro. Demetrius. Aran.

Quiro. STa!ſta Demetrius! dees hant zal u doen ſneuvlen.
Dem: Wyk zelf niet: want ik wyk veel min als Pindus heuvlen.
Ik ſterf, indien ik ſterf, ter eren Rozalyn.
Quiro. Myn degen zal voor u, en zy voor Quiro zyn.
Dem: Dat zal je miſſen: want ik zal je ſtrak doorſteken.
Quiro. Kom hier dan: of ik zal je by den elleweken,
Indien ik by je kom, doen kriewlen al eens pier.
Dem: Ik zal je daatlyk doorſtoten. Kom maar hier.
'k Wou dat je my maar zo na quaamt, dat ik je raken Kon:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Kon: 'k zou van Rozalyn en u, my meeſter maken.
Aran. Sacht Princen! wat gebruî is dat!
Waar toe dit bos met bloet beklad?
Bemin je lui een Maagt, wiens vaar
Ons ſlus noch voerde aan 't brant-altaar?
Je ziet wel dat die Moſſelhoer
Verlieft is, op des Kyzers broer.
Meen jy, dat ze een van u, als mal,
Voor Baſſiaan verkiezen zal?
Je dwaalt. Maar kom. 'k Weet beter raat,
Indien je d'eer ter harten gaat:
Hier in dit eenzaam bos is plaats
Genoeg, hanteert ze op zyn zoldaats.
Verkragt haar; en volbreng u luſt,
Tot die tot walgen is geblutt.
En vreeſt gy, dat haar tong, de vont
Zal klappen, ſny die uit haar mont.
En dugt gy, dat haar hant, en pen,
Zo wel als 't ſpraaklit, klappen ken,
Waar gy voor vreeſt te zyn beklapt,
Dient maar voorzichtig afgekapt.
Gedenk eens aan die grote ſpyt:
Gy zyt gevangen in den ſtryt;
En hier, gelyk een ſlaaf, veracht,
Na Romen, in triumph gebracht:
Hy die 't u deed, heeft zelfs, u hooft,
En vader, van zyn ziel berooft.
Voldoe de wraak, als edel bloet,
Wanneer het kan, gewillig doet.
Ik zeg dan, met een vol verſtant,
De Veltheer, Titus, moet van kant.
Zyn Zoons, Claudill, en Gradamart,
Zyn ook maar ſchelmen in haar hart.
Pollander, en Melaan, dat zyn
Twee adderſlangen, vol fenyn:
En Lucius, die is in 't ſtill',
De weerga van een crocodill.
Die broeders, waren, alle vyf,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Al ſchelmen in haar moeders lyf.
Des Veltheers broeder, Marcus, was
Altyt de lelie van 't compas.
Des Kyzers broeder, Baſſiaan,
Is 't licht, waar by men 't zeil moet gaan.
Dat brootbeeſt geeft altyt den raat
Als 't Roomze volk ten oorlog gaat.
En daarom zeg ik, zyn die lui
Heel nut om 't leven, al den brui.
Die ſchurken zyn doch altemaal,
Niet waart, dat haar de de Duvel haal.
De kroon paſt beſt op Arans hooft,
Indien je my te regt gelooft.
Het Beeſt van Romen, 'k meen de Vorſt,
Die ſtaag na bloet, en kronen, dorſt,
Moet zelf, zo wel, als Rozalyn,
U Vaders lyk een offer zyn.
Ik ſweer hun doot! het ga zo 't wil.
Wel hoe gy Princen! ſwygt gy ſtil?

Quiro. Ik ſwyg, wyl ik u bozen raat
Verwerp, verſmaad', vervloekk', en haatt'.

Demetr: Ik bid u Aran! ſwyg. 't Is tyt.
Wy walgen van u godlooshyt:
En dies, ik ſweer, dat ik beken,
Dat ik, hier in, u vyant ben.

Aran. Hier dient bedroch en liſt geſmeet!
Ik heb 'er daar al een gereet.
Sta Quiro! ſta Demetri! ſta!
De ſchim uws Vaders volgt u na.
Hy rees daar voor u uit der aart.
Ach Broeders! help! ik word vervaart!
Hoe doodlyk ziet dat aangezigt
Uit holle gaten, zonder ligt!
Help mannen! want hy komt na my
Als toornig. Help my! ſta my by!
Kom yërtrappers! rep je wat!
Zie daar! hy grypt me by myn gat.

Quiro. Ik ben een ſchellem, droom je niet:

Want

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Want niemant is 'er die hem ziet.
Aran. Swyg Princen! want my dunkt, ik hoor
Iets dreunen, in myn bakboorts oor.
Ik ſweer, ô dappre Gotſche ziel!
By 't rat van Pallas ſpinnewiel,
Dat ik, eerlang, dien Roomzen hont,
Zo plat zal trappen als een ſtront!
En ſchenken dezen braven baas,
Aan Pluto, tot een Zinter Klaas!
Demetr: Zacht Aran! ſchroom voor Saturnien.
Hebt gy myns vaders Geeſt gezien?
Wat eiſt hy? en wat is de zaak?
Aran. Uws vaders Geeſt eiſt niet als wraak.
Quiro. Hoe laat hy zich nu zien?
Aran. 't Is been
Al wat men ziet: ja been alleen.
Hy zach zo nors, en zoor, gelyk
De bocken zien, in 't Noortze Ryk.
Zyn haar was ongekemt in een,
Gelyk de boeren in het veen.
En zyn bemorſte baart, die zat,
Als of hy bry gevreten hadt.
Zyn domp, en tronie, ſtont zo vies,
Als of hy ſtront uit luiers wies.
En zyn doorwonde borſt, was maar
Ontrent een vaam wyt van malkaar:
Zo dat m'er klaar, gelyk den dag,
Zyn harſſens, hart, en nieren zag.
Zyn ſtem was wel; maar zyn geluit
Dat woud 'er niet ter degen uit.
Zyn ſtem die quam als uit myn zak,
Wanneer hy deze woorden ſprak,
De nicker haal je (zeid hy) zo
Je my niet wreekt in folio!
Gy zult die Roomſche oorlogslui
Verruïneren, al den brui.
Andronicus moet zelfs van kant,
Dien ſchender van myn Vaderlant.

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verkragt zyn Dochter. Al zyn bloet
Moet wech. Den Kyzer, met zyn ſtoet,
En al den duvel dat gezach
Nu voert, of immer voeren mach,
Moet op een hont: en tot u loon,
Verwagt het Kyzerryk, en kroon.
Doe ſcheen de Vorſt van ſpreken moe;
Dat bleek; hy hiel zyn waffel toe;
En ging zo zoetjes druilen heen,
Tot dat hy endelyk verdween.
Quiro. Ik ſweer, dat ik myns vaders Geeſt
Zal pajen! en ik wil een beeſt
Zyn, zo'k ooit weer verandren wil.
Demetr: Ik ſweer je, by myn linker bil!
(Dat is een dikken eet) het Hof,
En al de Ridderſchap, tot ſtof
Te malen.
Aran. Zult gy byde, myn
In deze wraak behulpzaam zyn?
Quir: Demetr: Wy ſweren 't u! het ga zo 't gaat.
Aran. Wel zo! dat is een lofwaarde daat.

Saturninus, Thaamra, Titus, Marcus, Aran, Quiro, Demetrius, Baſſianus, Lucius.

Saturn: Waar 's onſe Wiltſchut? en waar Thaamra met haar zonen?
Thaamr. Hier is ze, met haar krooſt.
Saturn: ô Dochter van Latone!
Begonſtig onze jacht! maak Saturninus bruit
Verwinſter van het Swyn! of ik wil wel een guit
Zyn, zo'k u ooit weer eer'.
Aran. Stafdrager van out Romen!
Waar is het ongediert?
Saturnin: Het is ons gints ontkomen.
Titus. Pollander, en Melaan! kom har waart met uvolk!
Voort Lucius! kom voort! bezett dees modderkolk!
Marcus. Ik hoor myns Broeders ſtem. Het bos dat ſchynt vol levens.

Titus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Titus. Claudill, en Gradamart! loſt al de honden te-
vens!
Baſſiaan. Andronicus! hou ſtant!
Lucius. Hier Baſſianus! hier!
Saturn: Elk wend zich darwaart heen, op 't ſchigtig
jagtgetier.

Aran. Thaamra.

Aran. Hout ſtant geveinsde ſchotbeeſt! eer
Ik u dat verder gaan verleer!
Thaamra. Myn Lief, wat is 'er? ben je quaat?
Wat reden geev ik u tot haat?
Aran. Karronje! varken! vraag je dat?
Vraag d'oorzaak van je ritze gat.
Gy wenſt maar na verſchiet van goet,
Op dat ge u gyle luſt voldoet.
Het zal by get met u noch gaan:
Val an den brui! hou warm de baan.
Thaamra. Dats maar een fotsſen praat. Je weet
Wel, wat ik flus noch voor je deet.
Vryd' ik je niet van 't offer vuur?
Waar toe dan deze malle kuur?
Is dat myn loon, en dank nu, voor
Dat ik u tot myn by man koor?
En, voor dat ik myn man in 't graf
Joeg, als ik hem de dootſteek gaf,
Op dat je op 's Konings ledekant,
Zoudt vylig zyn? heb ik u brant,
En onverzetbre minneluſt,
Niet altyt, als gy wout, gebluſt?
Aran. Wel kronje! lieg niet! want noch flus,
Doe wygerde gy my een kus:
En 't grote hoornbeeſt, Saturnien,
Die gaf je 'r doe, voor een, wel tien.
Thaamra. Dat loov ik wel weratje; dat
Had reden: 't hof quam regt op 't mat:
En had myn bruidegom ons daar

Gezien,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gezien, al kuſſende, aan malkaar,
Hy had ons, bei te gaar, gejaagt,
Daar Pluto al zyn branthout draagt.
Maar hier is nu gelegenthyt:
Kus nu, tot gy verzadigt zyt.
Of wilt ge op's Vorſtenkoets, met myn,
Gelyk in Gotlant, zeker zyn?
Gebied my (wyl ik u bemin)
Ik druk hem't ſtaal ten boezem in,
Al eer hy d'eerſtemaal, te nacht,
Zyn minneſtreling heeft volbracht.
Aran. Zyn doot is al beſlooten: maar
Het is een aanſlag vol gevaar.
Eer ik aan 's Kyzers doot begin,
Heb ik voor dees tyt in myn zin
Te doen, dat Rozalyn verkracht
Zal worden, heden op de jagt:
En deeze haar bruigom, Baſſiaan,
Zal voor, na d'ander wereltgaan,
Om voor Claudil, en Gradamart,
Een woonplaats, onder Plutos ſtart,
Te maken; wyl ik haar, in 't ſtill'
Noch heden, darwaarts zenden wil.
En deze put zal 't graf zyn, daar
Zy beide, levende, malkaar
De doot in wyzen zullen. 'k Zal
Van dezen dag een ſwaren val
Voor Titus huis bereiden: want
U Zoons, heb ik, door myn verſtant,
Zo verr' gekregen, dat zy myn
In alles, hulpzaam zullen zyn.
Ik heb my, met u krooſt, beraan:
Men zal Pollander, en Melaan,
Voor moorders van haar ygen bloet
Uit ſchrewen, komt myn liſt maar goet.
Ik heb hier, by die put, in 't groen,
(Dat haar gewis de doot zal doen)
Een helm vol gout begraven; en

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Een brief, daar ik d'autheur van ben,
Die, van de broedermoort, en 't gout,
En 't geen 'er meer toe dient, in hout,
Zal ik, hier ſlegs ontrent, maar neer
Gaan leggen, daar ik dan begeer.

Thaamra. Myn Lief: ei zeg; wat ſtaat 'er in?

Aran. Zie daar Mevrouw: lees zelf den zin.

Thaamra. Je bent beget een rare vent.
Hier is in 't minſt geen vrees ontrent.
Het is een wel geſmeet bedrog.
Maar zeg: hoe droelie kom je doch
Aan zo veel gout? een helen helm
Vol? 'k wil wel een driedubble ſchelm
Zyn, zo 'k in 't minſt kan vatten, hoe
Je aan 't gout komt: en hoe kom jer toe?
Dewyl je hier pas een uur of twee
Aan 't Hof geweeſt bent, en alree
Zo ryk te wezen? wel myn maat:
Ik ſweer, dat dat geen droes verſtaat.

Aran. Je ſtaat en kykt gelyk een aap.
Hoe quam de droelie aan de Paap.

Thaamra. Maar nu al weer een andre zaak.
Hoe drommel kom je deze ſpraak
Zo gaaw te leeren, dat je brief
Daar in kunt ſchryven?

Aran. Hoor myn Lief!
Is dat wat raars? hoe droes kom jy
Die taal, in al je vryery,
Zo fix te ſpreken? want, ik ſweer 't,
In Gotlant wiert ze niet geleert.

Thaamra. Dat 's regt. En ik agt voor gewis,
Dat hier de taal in krankhyt is,
Die d'een den ander over zet,
En elk, gelyk een peſt beſmett.

Aran. Mevrouw, dats wel bedagt by loo!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Baſſianus, Roſalina, Thaamra, Aran.

Baſſiaan. EY kyk eens langs myn ſtuurboorts oor!
Is Taamra gints niet by de Moor?
Roſalina. Wel ja ze. 'k Zag dat zy haar luſt
Met kusjes, aan hem heeft gebluſt.
Baſſiaan. Ik zie dat noch. Myn Lief, geheng
Dat ik ze beide om 't leven breng!
Roſalina. Ei niet liefwaarde Baſſiaan.
Thaamra. Gints, dunkt my, komen menzen aan.
Verſchuil u hier dicht by, tot ſlus.
Aran. Vaar wel Vorſtin, met deze kus.
Thaamra. Jy wisjewasjes bei te gaar!
Wat heb jy luy te komen, daar
Vrouw Taamra is? van hier! ſie toe!
Baſſiaan. Noch arger? Gotſche hoer! wel hoe!
Seg my, wie raat u doch, dien uyl,
Dat ſwarte ſchytbeeſt, muyl aan muyl
Te aankleven, even als een klits?
My dunkt jy bent wel beeſtig rits.
Thaamra. Ik ſweer ô Monſieur Haneveer!
Noch eenmaal: 'k ſweer je by myn eer!
Baſſianus. Waar is die? ſweer, ô gyle Snol!
By 't aarsgat van u ſwarte pol.
Roſalina. Foey! geev je je eer zo goet koop wegh?
Wat heeft je 'er toe bekoort? ey ſegh!
Heeft ſulk een beeſt, zo ſwart als pek,
Wat cierlyks aan zyn apenbek?
Zyn draken-oogen, is daar in
Wat ſoets, wat vrindlyks, na je ſin?
Zyn omgekrulde lippen, daar
Een drie vier wratten, ruig van haar,
Te pronk by ſtaan, zyn die zo mooi
Te zoenen? wel wat ben je een dooi!
Wat is 'er aan dat beeſt niet plomp?
Zyn opgekipte platte domp,
Daar wytgeſpalkte gaten in:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

By dit, een Aarleveenſche kin,
Van ondren ſcharp, van boven plat,
En breet, zo miſlyk als myn gat;
Met een gekrulde zatyrs baart:
Is zulk een huisraat zo veel waart?
Is die met wol begroeide kop,
Die vunzen ſwarte hoeren dop,
Jou zo bekoorlyk: dat je 't hooft
Van Romen, dus zyn eer ontrooft,
Uyt gylhyt? en dat hier in 't wout?
Wel, 'k zeg, je bent wel duvels ſtout.

Thaamra. Je hebt in der daat al vry veel beks:
Maar 'k ſweer je, was ik nu een heks,
Gelyk ik wens, ik zoud je

Baſſ. Zacht!

Het hapert je aan geen konſt of macht,
Vermits gy Saturnin vertoont
Met horens, tout a fait gekroont.

Thaamra. Weg jongen! ſcheer je maar van hier!
Weg met je dartle Venus dier!
Je lui waart noch ſchier jong genoeg,
Dat ik je naars met roede ſloeg.
Is 't wel een maant of twee geleen,
Dat gy noch popte? 'k loov wel neen.

Rozelyn. Is 't een jaar vyf zes, dat gy,
Door gyle minneſluikery,
't Pallys van Gotlant, ſpyt u eedt,
Een dartel hoerhuis worden deedt?

Thaamra. Wat langer, als wanneer jou moer,
Een hoer wiert van een wortelboer.

Rozalina. Help Vader Roomlus! help u zaat!

Thaamra. Help Quiro! kom je moer te baat!

Quiro, Thaamra, Rozalyn, Demetrius.

Quiro. WAt duvel ſchortje? hier ben ik. Spreek!
Wat wil je dat ik doe?

Thaamra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Thaamra. Doorſteek
Des Kyzers Broeder. Zo. Dats puik.
Hang 't lichaam daar maar aan een ſtruik.
Rozalyn. ô Schelm! wat hebt gy met ons voor?
Demetr: Dat zult gy ſtrak bevinden. Hoor?
Thaamra. Stop Rozelines bek. Zo. Vliet
Nu met haar, daar u nimant ziet:
En ſpeel daar met haar onderlyf,
Als vuur'ge Tewis met haar wyf.

Klaudillus, Thaamra, Gradamart, Aran.

Klaudill. WAar bleef het wilde Swyn daar?
Thaamra. Hier
Quam 't uit een heg, met groot getier;
En 't raakte in deze put.
Gradam: Zo is
't In ons gewelt.
Klaudill: Het zal gewis
Ons daar niet uit ontvlugten.
Gradam: Zacht!
Ik hoor het ſchudden van zyn vacht.
Thaamra. 't Is tyt! kom Aran! toon u kragt
Aran. Daar! brui 'er by, vervloekt geſlagt!
U Vaar zal volgen.
Thaamra. Die, zyn doot:
En 't gants geſlagt moet uit geroot.
Aran. Men vlugt; want alles is beſtelt:
Hier lyt de brief: daar ginder, 't gelt.

Titus, Marcus, Saturninus, Lucius, Gradamart, Claudillus.

Titus. ALs ik daar gints heen, met gemak
My wat ontlaſte van de kak,
Zo dacht ik, nu zou 't wilde ſwyn,
Zo 't my dus vont, my meeſter zyn:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Juyſt aanſtonts hoord ik een geluyt,
Gants dicht ontrent, en by, myn huyt.
Het hele bos wiert my te naaw.
Geen wonder: 'k hoorde een zulk gegraaw,
Als of my 't ſwyn al by myn gadt
Zo als ik zat, gegrepen hadt.
En juyſt quam Marcus, tot ontſett
Zyns broeders, en zey: ſta begett!
Wat is 'er? ſchyt noch niet te vroeg.
Je hebt mooglyk noch wel kans genoeg.
Marcus. Zo als ik deze woorden zei,
Quam ik 'er met myn ſwynſpriet by,
En dacht, vermits ik leven zag,
Dat daar het Swyn verborgen lag.
Ik ſtak dan met myn ſwynſpriet toe:
Het graawde, en ſnaaude, als 'k weet niet hoe,
En, 'k reeg juiſt, by den ackremaſt,
Twee katten aan myn ſwynſpriet vaſt.
Saturn: Giuts hangt, indien ik niet en droom,
Een bondel vodden aan een boom.
Lucius. Wat drommel is daar? 't is gewis
Daar is wat; zo 't geen weerwolf is.
Titus. Schyt weerwolf. Wyk maar. Ik zal 't zien,
Al was 't een Duvel acht of tien.
Men brui 'er onverzaagt op los.
Marcus. Brul op! laat horen! ben je een os?
Of ben je een uil? of ben je een boer?
Pots duvel! 't is des Kyzers broer:
Hy hangt, en bloet, en by myn keel
Hy heeft een gat in 't lyf te veel.
Alarm den brui! hier is verraat!
Zie daar. Hier hangt myn grote maat.
Saturn: Werachtig! 't is myn Broer. ô Broek!
Wie leent my nu een ſchorteldoek,
Dat ik vol bitt're tranen huil?
Ik vrees dat ik myn broek bevuil
Van droefhyt. ô Broer Baſſiaan!
Ey lieve! zie me noch eens aan!
En zeg, wie reeg jou aan zyn ſtaal? 'k Wou

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'k Wou dat die vent, (de Duvel haal!)
Die jou deedt ſmoren aan een ſtrop,
Een kop kreeg, als Meduzas kop.
Gradim: Help! help!
Marcus. Wat is dat, dat ik hoor?
Klaudill: De droely vader help! ik ſmoor!
Lucius. 't Geſchreeuw komt, of ik ben een Jut,
Hier uit een boom.
Titus 't Komt uit die put.
Men breng een toorslicht hier! terſtont:
Op dat men daar door op de gront
Kan zien.
Marcus. My dunkt het kan niet zyn.
Zo 'k wel zie, of het is het ſwyn.
Lucius. 'k Loov 't weratjen ook.
Titus. Wel aan;
Vermits men in die put kan gaan,
Langs uitgeſpatte drek en ſlyk,
Is 't raatzaam dat men 't eens bekyk.
Marcus. Dat gaat u voor.
Saturn: ô wrede moort!
Geworgt? gehangen? 't hart doorboort,
En aldenbrui? ô Moordenaar!
Dat u de kramp ten aars in vaar!
Titus. Moort! wraak! het zyn myn kindren, die
'k Hier doot, en voor myn ogen zie!
Lucius. De moſtert is haar uit haar gat,
En 't bryn ten brynpot uit geſpat.
Titus. Wraak! wraak! ô ſchrickelyk vertoog!
Marcus. Men draag de lykken na om hoog;
En brengze in 't ligt.
Titus. Ik ſchyt in 't ligt.
Men brui de put met aart maar digt,
Op dat ik in het graf, ook by
Myn zoons, en haar gezelſchap zy.
Lucius. Niet vader. Dat is geen plyzier:
Maar zo jy blyft, ik ga van hier.
Marcus. Klim broeder! klim na boven! maak

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met ons een vaſt beſluit tot wraak!
Saturn: Wraak Suipiter! de droelÿ help,
Eer ik de droethyt overſtelp.
Titus. Myn Zoons, Klaudill, en Gradamart!
Ik ſweer by Pluto, en zyn ſtart!
En by vrou Junos onderpels!
Dat ik u wreken zal; zo hels,
En duvels, dat je 'er van voldaan
Zult wezen.
Marcus. 't Is van ſtonden aan
Van noden, deze lykken heen
Te voeren, daar hun ider een
Kan zien: op dat een ider wort,
Met ons, tot wreken aangeport.
Hier lyt een brief
Titus. Geef Zaturnien.
Saturn: Wat is dat voor een brief? laat zien.
Hier ſchuilt de ſchelmery. Verraat!
Titus. Ei lees eens op, myn grote maat!
Sat: Polander en Melaan: de wraak die heeft, &c.
(ziet in Aran en Titus door Jan Vos)
U Zoons, ô Titus! zyn, na 'k zie,
De moordenaars van deze drie,
En trachten ons noch op een hont
Te helpen. Za! men zoek terſtont
Na 't gout! en breng 't in ons gezigt.
Titus. Dit ſchelmſtuk dat is loos gedicht.
Saturn: Ten zy men uwe Zonen gryp',
En 't ſchelmſtuk uit hun tongen nyp',
Zo loopt ons leven groot gevaar,
Dan deze blyken zyn te klaar.

Thaamra, *Saturninus*, *Aran*, *Quintus*, *Titus*, *Marcus*.

Thaamra. MYn Bruigom! hoe ben ik geſleurt,
Geſchopt, getreden, en geſcheurt,
Van

Van twee, die my, dus op de jagt,
Schier hadden tegen wil verkragt!
Was Aran niet van pas op 't mad
Gekomen, 'k had het weg gehad.
Myn rynighyt was 't om gewett,
Had my de Moor niet ſnel ontzett.
Saturn: Op Ridders! op! wy zyn verraan!
Bezett de monden van de paan!
Aran. Ziet hier, ô grote Roomze Vorſt!
Een kling, die daatlyk op de borſt
Van u Beminde (daar ik 't zag,
Zo klaar, als blinde Tryn den dag)
Gezett geweeſt is. Dit geweer
Verraat miſſchien zyn ygen Heer:
't Is eene ontvallen: en zo 't oog
My niet bedroog, dat nimmer loog,
Zo zag ik dat die zelve ſchelm,
In 't bos verſchuilende, zyn helm
Van 't hooft nam; en van ſtonden aan
Vertoonde hy 't bak huis van Melaan.
Saturn: Leev lang, ô dappre Gotſche Helt!
Vermits gy Thaamra van gewelt
Verloſt hebt. Maar laat zien die kling.
Die degen is my zonderling
Bekent, voor Titus Soons kling. Wraak!
Wie twyffelt nu noch aan de zaak?
Men zoek na Titus Soons in 't wout!
Quintus. Hier is 't vervloekt helmet met gout.
Saturn: Zie daar! wat zeit de vader nu?
Titus. Dat ik voor 't yſlyk ſchelmſtuk gruw,
En my wil wreken; wiſt ik maar
Aan wien.
Saturn: De blyken zyn zeer klaar:
Ten zy dat men de wetten buigt,
Zo zyn u Sonen overtuigt,
Zie hier de brief. Daar 't gout.
Titus. Wie ſchreef
Dien brief?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Saturn: Die 't gruwelſtuk bedreef.
Titus. Die d'eer van myne zoons benyt,
In 't Gots geweſt, en in den ſtryt,
Verdient, maar pozito: al 't geen
Gy zegt was nu al waar; zo meen
Ik doch, dat u myn krygsbeleit
Moeſt porren, tot barmhartigheit.
Ik ben geen ſnorker: maar wie weet
Niet, hoe zich Titus eertyts queet?
Elk een zal 't melden, ſchoon ik ſwyg.
Herdenkt eens Romens burgerkryg!
Hoe deerlyk zach 't 'er met u uit?
Wie ſchrikt niet noch voor dat gemuit?
Het graaw, by een gerott, verſcheen
Slegs met de naam van 't algemeen,
En ſloopte, en plonderde, alles wat
Het overrompelde; en de ſtat
Stond hier en daar in vlam en vuur.
De buur vermoorde zyn gebuur;
De ſchuldenaar zyn ſchultheer: hier
By bleef 't noch niet: maar 't offervier
Verſlont zelf d'offeraar, men gaf
Dat vier, den tempeliers ten graf.
De tempels wierden maar verwoeſt,
En d'offer vaten vol gehoeſt,
Van achtren. Had het daar noch by
Gebleven! maar de razerny
Des volks, vloog regt na 't capitool:
Doe ſtont u tronie (by myn zool!)
Wel zo devoot als Paters kat,
Wanneer hy van 't gewyde nat
Gedronken had. Met wat voor kleur
U broek geverft was, kon de geur
Myn neus wel zeggen; en 't was ook
Schier niets, als moſtert, wat ik rook:
En 't was geen wonder; want het graaw
Maakte u het capitool te naaw:
Men had u onvoorziens gevatt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Gy ſchoot wel, maar 't was met u gat:
En voor geweer van zulk een aart
Was nimant van het graaw vervaart.
Ik meen, gy weet noch, dat een ſchelm
Zyn achterſteven in een helm
Ontlaſte, en zette u die op 't hooft:
Gy ſtont, gelyk als afgeſlooft,
En keekt, en liet u alles doen.
Maar geen canaile was zo koen,
Die hant, of vinger, aan myn borſt,
Of aan myn vodden, ſteken dorſt.
Wie heeft zyn znater, voor u doe
Geroert, als ik? je weet wel hoe
'k My treflyk met myn waffel queet,
Als ik die predicatie deed',
Zo heerlyk, als geen Veltpaap ooit
In ſchrift, of mondling, heeft voltooit:
Hoort gy Romynen (zeid ik) die
'k Hier voor my in de waap'nen zie!
'k Loov dat je nou de ſpekdroes ryt,
Om dat je in 's Kyzers hellem ſchyt:
Schyt in je voorbroek liever; daar
Komt ſtront en lompen by malkaar:
Maar in zyn helm? wel ben je mal?
Die, die jou Kyzer wezen zal,
Draag die altans wat meer reſpect,
Als dat je hem dus abzort begekt.
Gedenk eens aan je wetenſchap
Daar je aldenbrui ſchier, als met pap,
Mee op gevoet bent, en zo zul
Je vinden, dat dit hele ſpul,
Van moorden, doot ſlaan, rovery,
Etcetera, maar zotterny,
En zulks is, daar men zich voor ſchaamt,
Om dat het een Romyn betaamt,
Zyn vorſt, zyn ridderſchap, zyn raat,
En alles waar door 't Ryk beſtaat,
Met kragt, en liſt, en al den brui,

't Hooft

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

't Hooft op te houden. Geev je lui
't Verſtant nu heel en al de ſchop?
Of ken je 't in je domme kop
Niet meer verbergen? liever als
Dat je al de ſtaats lui om den hals
Brengt, buiten laſt, en zonder noot,
Zo brui mekander liever doot.
Hoe kom je lui zo beeſtig dom?
Ik weet wel beter raat. Hoor! kom:
't Is nu ruim lang genoeg gemoort:
Loop, voor den nicker daar je hoort,
Elk weer van daar hy quam. Kuſſs! kuſſs!
Want, hoort het vader Romulus,
Die vreten kan gelyk een beer,
Zo komt hy wis van boven neer,
Ten hemel af, en ſlaat je in baart,
Zo, datter ooren, kop, noch ſtaart,
Van over blyft. Loop al je beſt
Maar metter haaſt weer na je neſt,
Eer dat hy komt, en je op een hont
Raakt. Weg liep 't vulgus: en ik won 't
Met myn oratie; ſchoon men zach
Er dartig duzent op een dach,
Door 't graaw gemaskerneert. Had ik
Doe niet, gelyk een hyntje pik,
Voor u geſtreden, 'k wil een beeſt
Zyn, had je niet om zeep geweeſt.
En wil je nou hier, om een moort
Of twee, ſtrak met myn zonen voort?
Doe dat by get niet. Ben je zot?

Saturn: Zo maken zy my zelf cappott,
Gelyk myn broeder is geſchiet:
En zeker, dat gevalt my niet.

Titus. Wel nou. Ban ze uit: of zet ze in 't gat.

Saturn: Ja regt oom kool. Dat was al wat.
Neen. 'k Wil ze aan piesjes kappen doen;
En fricaſſeren ze als een hoen.

Marc. Ei niet weratje! dat doet zeer.

Ik

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik bid voor broeders zoons myn Heer!
Men twyfelt immers aan de fout.
Saturn: Wie twyfelt? hier 's de brief. Daar 't gout.
Titus. Schyt brief. Schyt gout. Wie ſchryven kan,
Kan dat wel ſchryven. Daar 's niet an
Gelegen. Dat is geen bewys.
En 't gout aangaande, kyk een rys!
Wat zou dat beetjen gout hier nu?
Men vint zo veel gout in Peru.
't Moet klaarder blyken eer men ſtraft.
Saturn: Ik ſtraf, ſpyt wie daar tegen blaft.
Titus. Wel maatjen, had ik dat gedogt,
Je waart al lang om hals gebrogt.
Neen zeker, doe je zo in 't naaw
Waart, van dat zeldrementze graaw,
Doe zong je leger; en ik weet
Wel, dat je doe je broek vol ſcheet:
En had ik doe niet, als een helt,
Gelyk ik ſtrakjes heb vertelt,
Voor jou geplyt, je waart terſtont
Zo week geklopt als katteſtront.
Maar, nu je weer een beetje bent,
Nu ben je een duvel van een vent.
Saturn: Of jy wat ſchelt, en wat verwyt,
Ik ſeg je, dat ik daar in ſchyt.
Jou zonen zullen om den hals,
Al wierd jy duzent maal zo vals. (binnen.)
Titus. Ik gun je niet veel quaats: maar 'k wou
Dat jou de duvel halen zou.

'T DARDE BEDRYF.

Saturninus, Titus, Pollander, Melanus, Lucius, Roomze Regters, Marcus, Rozalina.

Saturn: Dit zyn die raven azen, daar
Men over hondert duzent jaar,

Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Van ſpreken zal. Dat zy de wraak.
Voor tyd verdryf, en tot vermaak
Verſtrecken! voer ze op 't ſtraftoneel,
Om ider zyn geregte deel
Te ontfangen!

Titus. O gy roomze vorſt!
Al eer ge u met myn bloet bemorſt,
Zo bid ik je om je moeders pram!
Denk, hoe 't canalje by je quam,
Als ik je, door welſprekenthyt,
Verloſt heb; dit voor af gezeit,
Zo bid ik, dat je deernis krygt,
Met my, die voor je neder zygt,
Als varſſe koeſtront op het velt!
Ei, doe myn zoons doch geen gewelt!
Ontbintze, laatze lopen. want
Het gaat my in en door 't verſtant,
Van achtren: want ik ſchyt van laſt,
Hoewel 't een krygsman wynig paſt.
Ik kan 't niet beetren. Ey vergeef
De fout voor deze maal! en leef
Dan vry tot heel aan 's werelts ent.
Zo lang ten minſten, als je kent:
Je leeft ons nimmer in de weeg.
Gena! geen regt! is 't noch geen deeg?

Marcus. Staat op Andronicus.

Titus. Niet eer
Voor gy my gonſt bewyſt myn Heer.

Marcus. Andronicus! ei rys myn broer!

Titus. Al noemde je me moſſelhoer.
Ik zal 't verdragen: en ik zoen
Uit puure ootmoedighyt je ſchoen.
Ey ziet eens hoe 'k je been omhels!
Ik bid je, om Juffrou Taamras pels,
En al wat je aan haar zoeken zult,
Vergeef 't myn Soons! verſchoon haar ſchult!

Marcus. Rys op myn broer! 't is lang genoeg.

Titus. Al zoud het, over eenen boeg,

Tien

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Tien jaren duren, of je ſchyt,
Of pypt, je raakt me niet eer quyt,
Heer Kyzer, voor je my genaa
Voor myne Zoons belooft: en gaa
Dan vry: 'k laat je eer niet van my gaan.
Marcus. De Regters zyn hier al van daan.
Rys op. U huis genaakt zyn val.
Titus. Ik loov ik word weragtig mal.
Marcus. Ziet Broeder. Ziet u jongſte kint,
Wel eer van 's Kyzers Broer bemint.
Titus. Hoe bloed je dus, myn zoete roos?
Marc: Och Broer! ze is hant en tongeloos.
Titus. Hoe! hant en tongloos Dochter? waar
Is dit geſchiet? vertell 't my maar.
Rozalina. Och Vader! ginter, in een heg
Wierd ik gedragen, van de weg:
Hoe minlyk dat ik badt, of keek,
Men gaf my deerlyk ſteek op ſteek.
Titus. Zo ben je meer gequetſt, als 't geen
Ik zien kan: doe je Dochter?
Rozalyn. Neen,
Juiſt niet gequetſt, maar....
Titus. Nu, vertell
't My.
Rozalyn. Vader, je verſtaat my wel.
Titus. Myn kint, hoe kan ik dat verſtaan?
Vertell! wat heeft men u gedaan?
Wat ſchelmen waren doch zo koen,
Dat ze u dit ſchelmſtuk dorſten doen?
Is 't kenbaar volk, ik ſweer, dat ik
Het wreken zal, tot ſchril en ſchrik.
Zeg, wie dus na myn onhyl dong.
Rozalyn. Hoe kan ik ſpreken? 'k heb geen tong:
Want, als myn maagdom was geplukt
Is my al ſtrak de tong ontrukt.
Titus. Zo is je 't maagden zoet ontjaagt
Myn dochter? en je bent geen maagt?
Wat booſwigt heeft je dus geſchent
Wat was dat voor een lompe vent? *Roza-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Rozalyn. 't Is of je mal bent vader: dan
Ik zegg, dat ik niet ſpreken kan;
Dewyl men my de tong uitſneet,
Om niet te klappen.

Titus. Dat's my leet.
Maar kom ik heb noch ink en pen:
Dat's goet voor die niet ſpreken ken:
Kom, ſchryf dan wie dat is geweeſt.

Rozalyn. Ach! wat ben ik bedroeft van geeſt!
Myn ouwe, lieve, zoete taat,
Jou raat is regte zacken raat:
Men heeft myn handen my, zo 'k meen,
Om niet te ſchryven, afgeſneen.

Lucius, Titus, Marcus, Rozalyn.

Lucius. Och! 't is met my nu ſlegt geſtelt,
Wyl elk my voor verrader ſchelt:
En, 't hele Ryk is my ontzeit,
Om dat ik voor myn broeders pleit'
Met myne kling.

Titus. Maar ziet eens hier!
Heeft Lucius ook aan dit dier
Wat kennis?

Lucius: Hoe kan 't anders zyn?
Het is myn zuſter Rozalyn.

Marcus. Ze is hant en tongeloos.

Lucius. Wie deet
Haar die afgryſlikhyt?

Titus. Wie weet?

Aran, Titus, Marcus, Lucius, Rozalina.

Aran. SEeghaftig Oorlogshelt, ik kom u tyding brengen,
Hoe dat men 't bloet uws Zoons, door 't wettig ſwaart zal plengen.

Titus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Titus. Waar zal de ſlagtbank zyn?

Aran. Laat zien?

Dicht by Marphori en Paſquien.
Het Leger heeft het plyn omringt.
Het graaw, 't canalje, loopt, en dringt
Elkaar, om plaats te krygen, ſchier
Te barſten. Schriklyk is 't getier
Dat van Jan hagel wort gehoort.
Men roept 'er: brengt de ſchelmen voort!
Waar is die kockedrillen aart?
Men ryg hem aan een roggenſtaart!
Een ander, met een trotzen zin,
Roep: jaag ze een leew ten ſwambalg in!
Een ander weer: men ſchenk ze een ſtrop,
En hangze daar een beetjen op!
Een ander weer: men braadze aan 't ſpit!
Gints roept een ander weder: dit
Is al te zachte en korte ſtraf:
Men zet ze levendig in 't graf,
Tot aan de keel toe! ginter hoór
Ik weer een ander dus: men ſmoor
Hun in een ſmoorpan gaar, en geef
Ze hun zelf te vreten! hier hy bleef
't Noch niet. Een ander riep: men kook
Ze! dees: men hang hun in de rook!
Die: ſla ze een tuinſtaak, met het ent,
Van achter in haar voddement!
Nu klom u krooſt geſchopt, beſpott,
En wel berachelt, op 't ſchavott:
En even doe quam luiffel, dak,
En venſteren, ja boom, en tak,
Vol volk, om 't ſchouſpel van om hoog
Te zien, tot meer gemak voor 't oog.
Wat mart het regt noch? (riep 'er een)
Men kap en trek haar al de leen
Van 't moorders lyf af, met een ſnap!
Hier ſchreewde een ander weer: men kap
De ſchelmen ſtrak tot huſpot maar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Met ſtront en darmen door malkaar!
Daar, ſchreewde een ander: dats te grof:
Men maak'er fricadellen of,
Zo fijn gekapt als poppe-ſtront:
Zo helpt men ſchelmen op een hont!
Gints voerd 'er een weer deze taal:
Dat men den een tot moſtert maal',
En d'aêr tot Panvis maak'; en wat
Men haar te vreten geeft, zy dat,
En anders niet! nu riep een quant:
Indien men ze tot tontel brant,
Of heel en al tot ſtof, en as,
Als of't maar ouwe vodden was,
Wie is zo dom en zo verkeert,
Die zulk een vonnis reprobeert?
Nu bulderde een met groot getier:
Men ſtampze plat, tot graaw papier,
Voor Plutos kakh uis! of men kyk',
Of ze al die doden te gelyk
Niet lyden kunnen, die haar nou
Van elk gegunt zyn! wat dunkt jou.

Titus. Dat heel de hel, tot myn verderf
Gewapent ſchynt, op dat ik ſterf.

Aran. Nu riep 'er een, gelyk verwoet,
Zie toe ô borgers! wat gy doet.
Hun vader voert het heir, en zal
De gantſche ſtad, met volk en al,
Tot peper malen, tot een wraak
Om zyne Zoons: let op de zaak!
Dees wiert het graaw al ſtrak tot buit:
Het ſcheurt zyn lerf ten waffel uit,
En trapt hem, tot hy, eer men 't weet,
Zyn hart en ziel te maars uit ſcheet.
Nu raakte 't alles over hoop.
Men kiljemorte elkaar, en zoop
Het bloet uit hoeden, als verwoet.
Men glibberde en verzoop in 't bloet.
Men dacht niet eens op ſwaart of ſpeer.

In

In noot, is alle ding geweer.
Juist nu verscheen op 't wreek toneel,
Een goddelyke Maagt, geheel
Volmaakt, van lichaam en van leen:
Haar kleet, van boven tot beneen,
Is konstig geborduurt, en kraakt
Van gout; kort, alles is volmaakt.
Strak leid een ider, 't moortgeweer,
Ootmoedig voor haar voeten neer.
Zy boog voor 't hylig recht; en dit
Was 't geen ze zeid: ô vorst! ik bid
Om Titus jongste Zoon! ik kom
En bid maar om myn Bruidegom;
En dat met reden, ziet, want ik
Word al vry meer als taamlyk dik:
Het is my leet, ik heb't gewaagt,
Maar aêrs ben ik noch zuivre maagt.
Hoe (zeide ze) swyg je stil? je weet
Misschien wel van je Grootvaars leet,
Wanneer de vorst van Sloterdyk,
Een grote inval deed in 't ryk,
En roofde, en plunderde aldenbrui:
Doe schorte 't hem aan oorlogs lui,
Om dat hem gelt ontbrak; en daar
Alleen aan, schorte 't allegaar:
Doe heeft myn moeders moei, begett
Alleen, hem uit die noot gerett;
En zonder haar, had hy doe beest,
En jy vorst van hotsvott geweest.
Gy daarom, zyt aan my, haar nicht,
Nu noch in folio verplicht.
Je hebt regt, zei Saturninus, maar
Je moogt met regt geen moordenaar
Zyn vryhyt yssen. 'k Wou dan dat
(Zei zy) de kramp u dwars in 't gat
Voer! want je maakt my tot een hoer.
Hier was 't niet mee genoeg, zy voer
Hem in zyn baart, met vuist, en tant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En leek natuurlyk een bachant.
Hy, ſtond en keek, als of hy mal
Was, en docht by zich zelven: zal
Ik haar de jongſte ſchencken, en
Dan d'outſte doden? ik beken,
Dat is wat wreet: maar zyn beſluit
Quam endelyk dan hier op uit:
Hy eiſt u regterhant tot zoen
Voor uwe zoons. Wat wilt gy doen?
Het regt hier tegen aan, beſloot
Voor vaſt, u beider zonen doot;
En ſtaat na ſtraf. Nu weet gy 't regt,
En 's Vorſten eis. Wel aan, wat zegt
Gy?

Titus. Dat ik ze ten eerſten geev'.
Marcus. Dat lyd ik niet zo lang ik leev'.
U hant is nut voor 't Roomze volk.
Zie daar de myne. Waar 's u dolk?
Titus. Waar deed myn hant een beter ſtryt,
Als hier, wyl zy myn zoons bevryt?
't Is myn hant die de Vorſt ontbiet.
Kom, kap maar af.

Lucius. Dat bruit my niet;
Ik wil de myne geven: want
Ik ſchyt eens in een regterhant
Ik ben een linkert.

Titus. In der daat,
Het zyn maar vaakjes voor de praat,
Om dat het myn hant wezen moet.
Aran. Tot noch toe gaan de zaken goet:
Maar noch zal 't anders moeten gaan,
Eer op myn kop de kroon zal ſtaan.
Het huis van Titus valt al neer.
En 's Kyzers doot is ook niet veer.
De kroon, en ſcepter zyn voor myn:
En ik zal 't Ryk een geeſtel zyn.
Titus Daar is die dappre hant; wel eer
Gevreeſt; maar nu helaas niet meer!

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Die hant, die zo veel heeft verrigt,
Die zo veel keurſſen heeft geligt.
Myn klaaw, die zo veel wondren deedt;
En zo veel ſnippen heeft ontleed;
Ja 't Gotze Leger heeft geſlagt,
En heel in 't voetzant heeft gebragt.
Die zo veel koppen heeft verplett;
Zal die myn Zoons nu tot ontzett
Verſtrecken: Aran, daar, ontfang
Myn hant: en voerze, door 't gedrang,
By Saturnin. en zeg hem; 't geen
Hy meer wil, ſta 'k hem toe. Gaat heen.
Aran. Ik zal de vorſt van ſtonden aan
U ſtrytbare hant vertonen gaan. (binnen)
Titus. Myn kint! myn Rozalyn! verſchuilt
Niet meer. Hoe zyt gy dus behuilt?
Is 't om je taatjes hant? geen noot.
Zy redt u broeders van de doot.
Zy kon niet beter ſtryden. Ey
Myn dochter, ſtaak u droef geſchrei!
Lucius. Wie heeft myn Zuſter dus geſchent?
Marcus. Dat weet geen Duvel. 'k vondze, ontrent
Een myl in 't bos, en bragt ze, daar
Ik 't bloên dee ſtempen.
Lucius. Wiſt ik maar
Aan wie 'k my wreken zoud; ik ſweer,
'k Zou die doen tuimlen als een beer.

Quintus, Titus, Lucius, Marcus, Rozalyn.

Quintus. O Dappre roem van 't vaderlant!
Ziet hier u afgekapte hant.
Titus. Waar zyn myn Zoons? men toon ze my.
Quintus. Hier zyn haar koppen, alle bei.
Titus. Jou ſchelm! 'k wou dat je van myn gat
Beſpogen waart!
Quintus. Verſchoon my! dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ik u de koppen breng, is door
't Commando van myn Heer, de Moor.
Marcus. 'k Wou dat je blaften als een hont!
Lucius. Loop by de duvel, en raap ſtront!
Kruip daatlyk in een poddenhol!
Zo niet, je krygt wat op je bol.
(*Quint*: binnen)
Marcus. Dat ik die doden wreken wil,
Dat ſweer ik, by myn linker bil!
Dat is al vry een dicken eet.
Lucius. Och vader! wat geſchiet ons leet!
Wat lyd u huis al ramp, en hoons,
Door deze ſlagting van u zoons!
Wat keert u, dat gy, als een leew,
Niet brult, met yſlyk moort geſchreew?
Marcus. Hy ſtaat, gelyk een beelt, verſteent:
Hoe is 't myn Broer, dat gy niet weent?
Lucius. Indien je noch myn vader bent,
Zo zeg eens, of je my noch kent.
Marcus. Hy heeft het zeker voor zyn hart!
Hoe zyn we hier in de ramp verwart!
Titus. ô Wee! de droeli wee! ô ramp!
Lucius. Ei vader! geev het noch niet kamp!
Titus. O wee! de droeli wee! ô wee!
Lucius. Indien jy lyd, wy lyden mee.
Titus. Pots mauzen! ô de drommel! wraak!
Marcus. Dats wel; maar zimuleer de zaak.
Titus. Wraak! wraak! wraak, ô pots duvel ô!
Marcus. Swyg ſtil! hoe duvel ſchreew je zo?
Titus. 'k Zal ſchrewen, dat 'er berg en dal,
Ja ſtad, en wal, van barſten zal!
Marcus. Dat ſchrewen is maar ſchit in 't hemt.
Lucius. De wraak is onze, zo gy 't ſtemt.
Titus. Wiens lot betreur ik, met myn hart,
Nu 't eerſt? Claudill? of Gradamart?
Pollanders? of Melaans? ô pyn!
Of zal het Rozalinas zyn?
Of Lucius in ballingſchap?

Of

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Of dees myn hant, met eene kap
Van d'arm geſlagen?
Marcus. Ei verdraagt
U ramp, die ge aan de bomen klaagt.
Titus Spreek Gradamart! hoor hier Claudill!
Wie hulp je om zeep?
Marcus Ey broeder!
Titus. Stil!
Wie bruiden je van boven neer
Ten put in? deed je dat geen zeer?
Lucius. Och vader! dat ik u verwinn'.
Titus. Halt ſmaul zeg ik, of 'k ſchyt 'er in!
Pollander! en Melanus! als
Je 't ſwaart gevoelde door je hals,
En in je bloet wiert neer geſliert,
Zeg, of je doe niet miſlyk wiert.
Je mocht wel eer je bloet niet zien.
Hoe voer je doe myn Zoons! indien
Ik 't weten mach, zo zeg het my.
Myn lieve Lucius! en gy
Moet na dat kouwe Groenlant toe,
In ballingſchap? myn Dochter! hoe
Zal vader u rampzalig lot
Betreuren? ach! ik lyk wel zot.
Marcus. Ja dat 's werachtig waar. Je bent
Een mallen duvel van een vent.
Voor dezen waar je een man, zo vol
Van kennis, als een pod van wol;
Nu, ſchynt het, is je 't bryn ontluiſt.
Altans 't verſtant is nu verhuiſt.
Titus. Dat is geen wonder regtevoort.
Twee van myn Zonen zyn vermoort.
En twee zyn wel een kop te kort
Gedaan: dats vier De vyfde wort
Het hele Roomze Ryk ontzeit.
Dit kint, is tong en handen quyt,
En ik myn regter hant. Zie daar,
De droelie ly dat allegaar,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En hou zyn zinnen heel en al.
Marcus. Ziedaar; daar wort myn broer weer mal.
Hoor! of je al hels en duvels wiert,
En, als een mager varken giert,
Zo doet dat heel niet tot de zaak.
Verwerp die grillen. Spreek van wraak.
Titus. Een hart man, op een weke kaas.
Kom aan. Wel aan. Pas op de blaas;
En lees terwyl eens wat ik ſchryf,
Daar. Wil je lui dat woort vier vyf,
Met my beſweren; ſpreek nu op.
Marcus. De nicker Broer! ik vrees myn kop.
Titus. Wat? vrees je? en ſpreekt van wraak? loop, kak
De vrees eerſt uit, en ſweer dan ſtrak.
Lucius. Het Leger is ons heel ten dienſt.
Mislukt het, 'k zal op 't onverzienſt
Een ſtorm beginnen op de wal,
Die ons dan niet mislucken zal.
Het kan ons niet mislucken oom,
Sweer jy met ons maar zonder ſchroom.
Marcus. Wel nu, als 't wezen moet, wel aan!
Laat ons dan maar beginnen gaan.
Titus. Men ſweer op 't puntje van 't rappier.

Titus, *Marcus*, *Lucius*, *De Geeſten van Claudill en Gradamart*, (alle gelyk)

WY ſweeren!
Titus. Wat gebrui is hier?
Tit: Marc: Luc: Wy ſweer!
Geeſten. Wy ſweer!
Lucius. Wie baaut ons na?
Titus. 't Is d'echo. Dat men darwaarts ga.
Alle dry. Wy ſweer!
Geeſten. Wy ſweer,
Marcus. Hoe! noch al meer?
Lucius. Wat ſweer? je zuſters duvel ſweer!

Marcus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Marcus. Wat wil dit zyn? wat of dat is?
Titus. Och! och! ik voel 't wel aan myn pis,
Dat zyn myn Zonen! dat geluit
Komt haar ten hollen waffel uit.
Ik ken die ſtemmen. 't Is Claudill
En Gradamart.. Wat is u wil?
Wy bidden, dat men 't ons vertell'!
Geeſten. Wy willen niets als wraak.
Titus. Dat 's wel.
De wraak is al beſtemt. Maar zeg,
Wie moordde u? ach zy zyn al weg.

Alle drie gelyk.

DE kramp die moet ons dwars en ſcheef te maars in varen.
Indien we in 't hylloos Hof de ſpinnekoppen ſparen!
Dat die de vogels vreete, en dat hem d'aard verſwelgt,
Wie 't Roomze Hof niet, als tot ſnuif-tabak, verdelgt!
Titus. Nu dunkt my zie 'k het ſtaal (ô Vorſt Van Romen!) reets al in u borſt.
Marcus. Wat ſtaat ons nu te doen?
Titus. Met my
Ter ſtadwaart in te gaan. En gy
Zent, voor den avont, zo gy kent,
By ons, uws broeders regiment,
En vier Cornels, tot lyfwagt, marr'
Niet lang. De zaak, zal ik van varr',
Haar voor gaan ſtellen. Stemmen zy 't
Met ons, wel aan, zo zullen wy 't
U laten weten, door een brief.
Lucius. Al wat gy doen zult is myn lief.
Indien ons dit gelukt, myn vaar
Is Kyzer: ik zyn nazaat. Klaar
Is Kees.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Lucius, met 4 Coronellen.

Manhafte Helden! dat
Gy Broeders regiment in ſtat
Voert, is des veltheers laſt. Hy wagt
U reets.

Aran, Lucius, Demetrius, Quiro, Vier Coronellen.

Aran Is Rozalyn verkragt?
Lucius. Myn Heren, dits de Gotze Moor.
Men ſchuil een wynig, om 't gehoor.
Aran. Wat duvel ſchort je? ben je ſtom?
Demetr: Die 't eerſt van twee, haar maagdeblom
Geplukt heeft, ik ben die dat deed.
Quiro. En ik, die haar de tong uitſneed.
Demetr: Ik heb haar handen afgekapt,
En doe noch met myn voet getrapt.
Quiro. Ik ſmeerde 't uitgeſpatte bloet
Rondom haar waffel, en haar ſnoet.
Aran. Is 't waar Meſſieurs? of lieg je 't maar?
Quiro. Al wat wy zeggen, dat is waar.
Aran. Mach ik 'er op vertrouwen? en
Zo 'k Titus huis verdelgen ken,
Zult gy my helpen?
Quiro. Ja, dat ſweer
Ik by myn leven!
Demetr: Ik begeer
Niets liever. En, was 't in myn magt,
Het was, eer morgen, al volbragt.
Lucius. Doorlugte Ridderen, loop toe.
Laat niemant ons ontvlugten.
Aran. Hoe!
Wie valt ons dus verradeling
Op 't lyf?

Lucius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Lucius. Die u de gladde kling
In 't hart zal ſteken.
Aran. Weer je vry
Gy Gotze Princen! 't lyt 'er by. *Quiro en Demet:*
Verſchrik je voor 't Romynſe ſtaal? *dyzen en vlugten.*
Loop, dat je d'ouwe duvel haal!
Lucius. Geef u gevangen! 't geef 't geweer
Maar hier, of bruit het daar maar neer.
Aran. Ik geef 't gewonnen tegen vyf.
Daar lyt myn duvels tydverdryf,
Daar d'onverzaatbre wraak haar kragt
En d'ondergang van u geſlagt,
In vaſt geſmeet heeft. Nu, zie daar.
Lucius. ô Schelm! ô heilloos moordenaar,
Tot ons verderf geboren! biegt
U booshyt nu. Maar zo je liegt,
Zie toe, ik zal je trappen, dat
Je 't grom een vaam ten maars uitſpat.
Aran. Hoor toe dan! ik ben een dwingelant,
Wiens hart na moort, en gylhyt, brant.
Ik heb myn broeder omgebragt;
Zyn ega, op zyn lyk, verkragt,
En doe, daar, met het zelve ſtaal,
Haar ook vermoort, als haar gemaal.
Myn moortzucht, heeft ook niet geſpaart
Myn Moeder, die my heeft gebaart;
Ik vroeg na bidden noch geween,
Maar heb ze levende opgeſneen,
En ſpeculeerde, voor haar doot,
Op d'enge plaats, die my beſloot
Eer ik geboren was. Myn hart
Is, in moordadighyt, verwart.
'k Sneed menigmaal een ſwanger wyf
De vrugt, zo levende, uit het lyf,
En dwong de man, die 't zag, om aan
Zyn ygen vlees te gaſt te gaan.
'k Nam menig zuigling van de mam,
En worp 't zo levende in de vlam:

Of

Of ſlingerde 't, by 't eene been
Gevaſt, aan morſlen, op een ſteen.
De gylhyt, wyl ze in my ſteets woont
Heeft nimmer vrou noch maagt verſchoont.
Ik ſweer, by Prozerpinas ſtaart.
Dat ik geen klooſter heb geſpaart!
Ja zelfs, in 't hylig koor, geen Non
Verſchoont, als ik ze krygen kon:
En, als myn gylhyt dan volbragt
Was, heb ik ze als een beeſt, geſlagt.
'k Heb, met een offerſtier, myn luſt,
Voor 't Autaar, openbaar gebluſt.
Geen Tempel zo vol hylighyt,
Die voor myn booshyt was bevryt.
'k Heb 't hyligdom (met ygen hant)
Met Tempel, Paap, en all, verbrant.
Ik heb, in 't noorder Gotlants wout,
My zelfs een marmre kerk gebout;
En daar, myn beelt, op 't hoog Altaar
Doen ſtellen, of 't een Godhyt waar.
Voor 't autaar, my tot eer geſtigt,
Heb ik doen ſtellen dit gedigt.

Leeft na 't u luſt, of vroom, of ſnood,
U ziel ſterft, met u lichaam, dood.

Al wat u vaders huis nu lyd,
Is myn bedryf, uit wraak, en ſpyt.
Geen ondeugt, hoe men 't noemen kan,
Of ze is by my een Edelman.
Maar, zo 'er Duvels zyn, zal ik
Een Duvel zyn, tot iders ſchrik:
En, na myn doot, in Plutos ſchyn,
Een Duvel vol verwoethyt zyn.

Lucius. Vervloekte moordenaar! men zal
U ſtraffen, binnen Romens wal.
U Godvergeten tong, zal myn
Een aars-wis na de mode zyn.
Geen doot is ooit zo wreet, voor ſchult
Gelgen, die gy niet lyden zult.

Men

Men voer den booſwigt in 't pallys
Myns vaders, op een ſtrenge wys
Geboeit. Men zal den ſchelm daar dan
Doen zien, wat weerwraak werken kan.

'T VIERDE BEDRYF.

Titus, De Hoofden, van Pollander, en Melanus, De Geeſten, van Klaudillus, en Gradamart. Rozalina.

Klaud: geeſt. Andronicus.
Titus. Ay my!
Gradam: geeſt. Androon!
Titus. Ja, 'k hoor je wel myn lieve Zoon:
Maar ik ben nu ſchier doot van vaak.
Klaud: geeſt. Op Titus, op: volvoer de wraak!
Gy wagt met wreken veel te lang.
Titus. Juiſt nou? nou 'k eens een uiltje vang?
Grad: geeſt. Schaf order dat men wraak verkryg.
Titus. Zeg dat ze dy wat ſchit! en ſwyg.
Wie wekt me, en ſpeelt me deze part.
Klaud: Geeſt. U Zoons: Klaudill, en Gradamart.
Titus. Het haar ryſt my te berg: waar vliet
Gy heen, myn Sonen? vrees my niet.
Hoedanig is de wraak, die gy
Dus dringende begeert van my?
Poll: hooft. Een zoeneloze wraak.
Titus. Aan wie
Wilt gy dat ik my wreek?
Mel: hooft. Aan die
Die Vaders val beſloot.
Titus. Wie is 't?
Ik wou dat ik de vent maar wiſt.
Poll: hooft. De Veltheer van het oorlogs-rot
Van Gotlant. Gotlants Wapengodt.
Van die geen, die zich zelf zo noemt,

Is

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Is vaders huis ten val gedoemt.
Titus. Dat ſwarte ſchytbeeſt! hou maar moet!
Ik zal my baden in zyn bloet.

Marcus. Titus. Rozalina.

Marcus. HOe ſtaat myn broeder dus? wat ſchort
Je nou weer?
Titus. 'k word tot wraak geport
Door deze koppen: en door ſpook.
Marcus. Waar je ook in ſlaap? of droomde je ook?
Titus. Heel niet, men donderde in myn oor
Om wraak, en 't is de Gotze Moor
Die ons ten val gedoemt heeft.
Marcus: Zo!
Dat is een ſchelm in folio.
Myn lieve nigt! waar hoor je na?
Jou handen, tong, etcetera,
Zyn die ook van dat ſwarte beeſt
Gerooft? hoe ſta je zo bedeeſt?
Schroom niet. Spreek vrylyk uit de borſt.
Rozalina. Och ſchoon dat ik 't al zeggen dorſt,
Zo kan ik niet in eewigheit.
Ik ben myn ſpraak lit immers quyt.
Marcus. Daar dacht ik nu juiſt zo niet om.
Maar hoor! 'k weet raat myn nichje. Kom:
Die ſtaf, neem ze in je waffel. Stuur
Ze met je ſtompen. Avontuur
't Nu eens, en ſchryf daar in het zant,
Wie u in 't bos heeft overmant.

Rozalyn ſchryft. Titus leeſt.

'k BEn in het bos, en op de jagt
Zo ſchelms mishandelt, en verkragt,
Van Quiro, en dien ſchelm zyn broer;
Door Thaamra, Arans hoer, haar moer.

Marcus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Marcus. Nu is ons 't ſtuk bekent; en wraak
Is nu alleen de gantſche zaak.
Titus. Wel aan, die beeſten moeten doot.
Geheel de ſtam dient uitgeroot.
Begeeft gy u by 't regiment,
En maak myn Zoon de zaak bekent.

Thaamra. Titus. Quiro. Demetrius. Rozalina.

Thaamra. ANdronicus!
Titus. Wie daar?
Thaamra. Ziet hier
De wraakzugt, met haar hofgeſwier;
Door 't aartryk heen gebroken, om
U ongeval te wreken.
Titus. Kom
ô Zesmaal hyl'ge wraakzugt! ey
Kom nader! voeg u hier by my!
't Is Thaamra, met haar Zoons. 't Geluit
Heeft haar verraan. Ik veins. Myn Bruit!
Ey geev u bruidegom een kus!
Hoe keert gy, en hoe deinſt gy dus?
Thaamra. Myn aangezigt ziet veel te naar.
Staat af, behoed u voor gevaar.
Titus. U ſchoonhyt heeft myn hart gewont,
Op 't aanzien van u zoete mont.
Myn liefde brant, gelyk de damp
Van varſſe koeſtront, in de lamp.
Thaamra. U liefde is afgeleeft.
Titus. Godin
Van 't onderaarts geweſt! myn min
Wiert eerſt geboren, als ik zag
't Bevallik wezen van u lach.
Dat ſmoeltjen zonder wederga
Bruit heel na d'ooren, en 't is dra,
Te poſt, weer in zyn oude plooi.

Je

Je bent te duvelachtig mooi.
U tantjes zyn zo net geplaaſt
Als 't volk tot Egmont, als het kaaſt.
U gants verquickende aaſlem, ruikt
Als d'amber die myn boer gebruikt,
Als hy de lauwer bomen miſt.
U voorhooft glimt als was 't verniſt.
Het helder ligt van u gezigt,
Vertoont, by donker zelfs, haar ligt,
Gelyk als kaarsjes; trots myn kat.
Je hebt zulk een proper neusjen, dat
Men ſchier niet zien kan waar het woont
't Aanbidlyk hooft, en hals, vertoont
Zich, als een blom kool op zyn ſtruik.
Wat heb je een cierelyke pruik,
Met krullen, als God Pan zyn baart.
Wie kan u ſchoonhyt na haar aart
Beſchryven? dits noch 't geen men ziet.
U quabbetjes die ziet men niet;
En evenwel, wie twyffelt, of
Gy hebt ze van zeer goede ſtof,
Zo murw als botter zomers? en
Of elk geen kaaskop vullen ken?
Wie weet? zo 't naakte lyf ten toon
Geſtelt wiert; of 'er venus zoon
Niet op verlieven zou? miſſchien
Zoud elk twee fraje billen zien
Wie weet hoe dik! zo net van pas
Gemarmort, als of 't ſchilpad was.
Ik ſwyg noch van je etcetera.

Thaamra. Al zacht! niet hoger, Titus.

Titus. Ja?

Niet lager wil je zeggen: maar
Ik ben op wraak verlieft. Zie daar.

Thaamra. U vryery is veel te gul.

Quiro. De vent ziet even als een bul
Die bruien wil.

Demetr: Zyn zinnen zyn

Ont-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Ontſtelt: en zo is heel zyn bryn.
Titus. Wat raat? (o wraak!) de wraakzugt brant
My 't hart af. 't Gaat my door 't verſtant.
Mishaagt u myn vryazie? och!
Dat 's jammer, wat 's de reden doch?
Wat oorzaak heeft u komſt doch dan
By my ter doot bedroefde man?
Thaamra. Alleen om u te raden, hoe
Ge u wreken zult, tot walgens toe.
Titus. Maar hoor eens! 't Hooft van Romen, is
Nu d'oorzaak van myn droeffenis:
Het voegt u beſt; gaat heen by die,
Spring op, en byt hem in zyn knie.
Of 'k raad, tot ſlinſſing van myn ſmart,
U, dat ge u lippen open ſpart,
En loopt hem, met u tong, wat ſchaars
Een ell na boven in zyn aars,
En kittel hem daar metter tyd
Het hart af, dats een grote ſpyt.
Maar weet gy beter? 'k wil u raat
Wel hooren, als een braaf Zoldaat.
Thaamra. Wel, hoor dan toe! u outſte zoon,
Uit kroonzugt, tot des Kyzers kroon,
Heeft 's Kyzers broeder, Baſſiaan,
Vermoort: Pollander, en Melaan,
Met gout, gelyk een ſchelm, behoort
Tot hunner jongſte broedren moort;
Zy hebben haar, en hem, beklapt,
Eer haar de hals wiert afgekapt:
Zyn handen, noch van 't bloed bemorſt,
Staan nu na 't leven van de vorſt:
En dan wil hy zyn vader zelf,
Met liſt, na 't onderaarts gewelf
Toe zenden. Hy 's u veel te leep.
Zent hem, of hy zent u, om zeep.
Zyn doot zal u, by Saturnyn
In gunſt, en aangenaam, doen zyn.
En doe je 't niet, ik ſweer je, dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Hy jaagt je in 't hol van Plutos gat.
Titus. Wel aan, u raat gevalt my beſt;
En dies, fiat. Probatum eſt.
Ik wil dan 't Roomze Hof egaal
Verzoecken, op het avontmaal,
Daar ik dan 't afgekapte hooft
Myns Zoons, van 't hylloos lyf berooft,
Myn vorſt zal toñen, aan den dis,
Wanneer hy met my vrolyk is.
Ik zal hem 't alles doen verſtaan.
Thaamra. Gelieft u dat wy dar waarts gaan?
Laat ons die boodſchap brengen.
Titus. Ach!
Indien de vorſt u ſchoonhyt zach,
Hy wiert op ſtaande voet verlieft,
En, als de min hem heeft gegrieft,
Zo vrees ik, zal hy zich gewis
Aan u verhangen. Dat is mis.
Dan zoud hy hier niet komen. Neen
Godin, daar moet een ander heen.
Thaamra. Wy, die ons zelfs in berg, in boom,
In wint, en vuur, in lugt, en ſtroom,
In kattendrek, en ſnippenſtront,
Herſcheppen, zullen ons terſtont
Hervormen in u boden.
Titus. Goet.
Zeg, dat de vorſt op ſtaande voet,
Met zyne Bruit, om zaken van
Zeer groot gewigt by my koom'. Dan
Verzoek ik u, kom zelfs hier weer.
Thaamra. Zeer wel. Wy vliegen als een veer.
Titus. Hoe! gaat gy alle drie? dat 's niet
Van noden. Ei Godin! gebiet
U ſpeelnoots, dat zy blyven! gaat
Gy ſlegs alleen; op dat het zaat
Van wraakzugt, hier zyn vrugten baar'.
Thaamra. Zo 'k nu de kindren, en de vaar,
Tot nootweer van de Moort niet kan

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Verdelgen, trots een oorlos man,
Zo ſchort het aan myn hofgezin.
Titus. Gaat heen vervloekte Wraak godin.
De tyt genaakt, om tot u ſtraf,
U buik, u Zonen tot een graf
Te geven. Marcus! Tacitus!
Philip! Camill!
Quiro. Hoe ſchreewje dus?
Titus. Kom har waart met u volk!
Demetr: Wat zal
Dat ſchrewen, Titus? ben je mal?
Titus. Waar blyft myn kamerwagt? en waar
Myn dienſtbre ſlaven met malkaar?
Is hier geen lyftrawant ontrent?
Quiro. 'k Wou dat je bek vol ſtront was, vent.
Titus. Hoe! is 'er geen gehoor?
Demetr: Wat wil
Je met dat roeppen? ſwyg maar ſtil.

Marcus. Titus. Quiro. Demetrius. Tacitus. Philippus. Camillus.

Marcus. WAt is 't Andronicus?
Titus. Verſchrik
Niet! want nu ben ik in myn ſchik.
Hoe ſtaat gy dus verbaaſt? en ziet
Gy deze dolle Duvels niet?
Ik heb gezelſchap na de ſwier
Dit monſter, en dat duvels-dier,
Wie meen je dat dat zyn, myn broer?
Marcus. De Zonen van de Gotze Hoer.
Titus. Dat zyn maar praatjes voor de vaak.
't Zyn ſpeelgenoten van de wraak.
Marcus. Ja dat was zeker al wat ſchoons.
Ik ſweer nochtans, 't zyn Thaamras zoons.
Ik heb de broers, en moeder, zelf
Dus toegetakelt, na 't gewelf

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

'Zien ſtappen.

Titus. Hoo! je droomt. Of 't ſchort
Je in 't harſſenbecken. Of je wort
Begoochelt. Ziet eens toe. Ik ſweer,
By Krygsgodt Mars zyn moort geweer!
Dat ik myn wraak, aan wraak, nu koen,
Op 't alderſchriklykſt zal voldoen.
Hoe ſtaat u dat aan?

Quirò. Ziet eens toe
Andronicus! en let eens hoe
'k U kamer, ja dit heel pallys,
Aan piesjes ruk, bedenk je rys,
Eer ik je, met een naar geluit,
Voer', boven by 't verwulleſt uit.
Maar, om dit voor te komen, doet
U deuren op, op ſtaande voet;
Op dat ik, met myn macker, daar
Kan doorgaan, by, en naaſt malkaar.

Demetr: Zo niet, 'k zal u doen zien, dat ſchyn
En zaak, in ons, het zelfde zyn.
Daarom zie toe wat gy begint.
Wy kunnen ons heel ſnel in wint
Herſcheppen: ja in rook en vlam,
Zo vuil, als of ze uyt ſtyx op quam.
En acht gy 't niet, ziet toe! ik ſweer,
Dat ik u metamorphozeer,
(Wyl gy de klynſte zyt van 't huis)
In platluis, vloo, of wegeluis.

Titus. En ik, Meſſieurs, ik ſweer, dat ik
Je daatlyk, in een oogenblik,
In prozerpinas watjekal,
Door dees myn zabel, voeren zal!
Ik acht u metamorphozis
Niet meer als ouwe paarde pis.
'k Sal u, door myn konſten, ſtrak
Gaan transformeren, met gemak,
In hutſpot, zonder tovery:
En die weer in een vlees paſty;
Die zal u moer dan, door haar mont, Her-

Herſcheppen gaan, in menzen ſtront.
De Kyzer, en al 't Hof, zal aan
Je peuſlen. Dat zal heel wel gaan.
Je bloet zal drank zyn, onder wyn.
Je zult een heren vreten zyn.
Wat wil je beter? is 't niet frai?
Marcus. A za! hier hebben wy de mai,
Weg met die ſlangepruik! je bent
Ons in die vodden onbekent.
Demetr: Gena!
Titus. Doe Rozalina badt,
Hebt gy daar deernis mee gehadt?
Quiro. Daar heeft ons Aran toe geraan.
Titus. Maar 't ſchelmſtuk, dat hebt gy gedaan.
En daarom zal ik 't helſche wyt,
U moer, u godtvergeten lyf,
Gekapt, gebraden, en gevilt,
Te vreten geven.
Marcus. Gy verſpilt
Maar tyt. Begin maar aan de moort,
En help de Ravenâzen voort.
Titus. Meſſieurs, herſchept u nu in wint,
Men breng een becken hier! myn kint,
Myn Rozalina, kom, en wreek
U, wyl ik hem de borſt doorſteek:
Byt hem de Zebedeus af,
En ſpuuw 't hem in zyn bek, tot ſtraf.
Scheur Quiro, met u tanden, 't rif
Ten ſwambalg uit. 't Is geen vergif.
Daar. Spuuwt hem 't hart in 't aangezigt.
Nu is de ſtraf aan d'een verrigt.
Voort nu Demetrius! gy zult
Niet minder lyden voor u ſchult.
Dit ſlagtmes is op u gewett.
Gy zult u moer zo wel bankett
Verſtrecken, als u broeder. Daar
Is 't ingewant nu by malkaar,
Dat zo afgryſlik heeft gewoedt:
Nu ſwemt het in zyn ygen bloet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Bode. Titus. Marcus. Rozalyn.

Bode. DE Moor is in 't kasjot myn Heer.
Titus. Wie heeft ons dien verwoeden beer
Gevangen?
Bode. Lucius.
Titus, Dat 's wel,
'k Zal hem om moſtert, na de hel
Toe zenden.
Bode. Hy 's al binnen 's wals.
Titus. Dat 's goet. Zo is den ſchelm om hals,
Ik ſweer, ik zal dat ſwarte beeſt
Verdwynen doen, gelyk een veeſt;
En alles wat myn huis ten val
Gedoemt heeft! ô de droes! hoe zal
Ik deze nacht het Hof verkneen!
Marcus. Dat 's regt. Het moet 'er nu mee heen.

'T VYFDE BEDRYF.

Saturninus, Thaamra, Titus, Lucius, in ſchyn als Kamerling, Rozalina.

Saturn: HEeft Lucius zyn broers vermoort?
En 't hart van Baſſiaan doorboort?
Zyn broers met broedermoort beticht!
Heeft hy dien ſchelmzen brief gedicht?
En 't gout begraven? zoekt hy my
Nu, om de kroon, en heerſchappy,
Om zeep te zenden? 'k wil, men kerv'
Hem als een braad-aal, tot hy ſterv'.
Thaamra. Ik bid voor Titus Zoon!
Titus. ô Swyn!
Je wout zyn beul wel zelver zyn:
Ey bid voor hem.
Thaamra. Hoe zeid je daar?
Titus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Titus. Niets, als dat ik de moordenaar
Doorboren zal, gelyk een zeef.
Lucius. Lang leev de Roomze vorſt! lang leef,
Zyn Bruit! lang leef den Oorlogshelt!
Titus. Waar is myn Zoon?
Lucius. Die is gevelt.
Saturn: Waar ſpreekt gy van? van 's veltheers Zoon.
Lucius. Ja. Daar is 't hoofd, dat uwe kroon
Wou dragen. 'k Heb, door Titus laſt,
Hem in de ſchoot zyns boels verraſt.
Saturn: Heeft zich de werelt oit verheugt,
Zo is het nu een tyd van vreugt.
Titus. ô Asbeeſt! heb je zo veel ramp
Gebrouwen? zo, dat is nu kamp.
Je zult het nu niet meer doen. Leg
Daar dat je barſt. Je meugt wel.
Marcus. Weg
Maar ſlegs met dien harpyen aart.
Loop heen, en vyſt hem in zyn baart.
Titus. Indien 't de vorſt gelieft, hy ſchik
Zich aan den dis en vreet zich dik.
Saturn: Waar zyn de Gotze Princen?
Titus. Zyt
Geruſt. Zy zyn gewis niet wyt
Van hier. Zyt maar te vreen Mevrouw;
Zy warmen zich wat voor de kouw:
Gy zult, in 't by zyn van u krooſt
U luſt verzaden. Zyt getrooſt:
Ik zal u dinaar zyn. Men pier'
Ons hier een deuntje, dat 's de munt.
Waar ben je nu die michlen kunt?
'Zie zo! een dansje, dat 's de munt.
'k Hou machtig van die bruiery.
'k Wil dat het oog geen honger ly
Daar ider een zyn buik verzaat.
Lucius. Myn Heer, gy eet niet, wyl gy ſtaat
En praat. Of is u luſt niet groot?
Titus. Hoe kan ik met myn linker poot?
Marcus. Zit hier maar neer op deze ſtoel. R r 4 *Titus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Titus. Steek jy my dan zo wat in ſmoel.
Marcus. Nou, doe je waffel op.
Titus. Dat's in
Myn domp, en dat's weer aan myn kin:
Ik heb de brui van jou. Ik weet
Wel Maak jy dat je zelf maar vreet.
Saturn: Die dans, gevalt ons oog, zo net
En lecker, als de tong 't bankett.

De Geeſten van Quiro en Demetrius.

Titus. ONtzachelyke Bruit, ontfang
Die kop, en drink die, zonder bang
Te kyken, tot de boom toe leeg.
Thaamra. Och! 't is my in myn lyf geen deeg!
Saturn: Wat deert myn Kyſerin?
Thaamra. Het gaat
Hier niet als 't hoort. Men brout ons quaat:
Men bluſt het toorslicht: en den dis
Wipt op. Wat of ons nakende is?
Titus. De tafel danſt van vreugt, en dat's
De wys nu mooglyk. Vul je ſnats
Maar ſlegs met wyn: en kyk niet goor.
Thaamra. Ach! Jupiter die dondert! hoor!
Titus. Niet, niet. Zy doen daar turf op.
Thaamra. 'k Voel
In 't lyf een levende gewoel.
Titus. Ben je ook met jongen, dat je weet?
Thaamra. Het ſpookt hier.
Titus. Tut, dat's niet een beet.
Thaamra. Ik hoor myn Sonen wenen: ach!
Waar zyn zy? breng ze voor den dach!
Titus. Schit, ſchit; zy ſingen 't lietjen van
Sint Jutmuts.
Thaamra. Men vertoonſe dan.
Titus. Wel aan: myn dochter Roſalyn,
Zal ſtrak hier, met u Sonen zyn.
Marcus. Daar is de droeve maagt.

Saturn:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Saturn: Met glans
Vercierde ſchoonhyt; is'er kans
Mevrou haar Zoons te zien? wat draag
Je dus bedekt?
Rozalina. Ik zei't je graag,
Indien ik ſpreken kon; maar ziet,
Ik heb geen tong; dies kan ik niet.
Saturn: In wiens gat is je tong dan? zeg.
Rozalyn. Ik ken niet: maar ze is happa: weg.
Titus. Twee ſchelmen hebben deze maagt,
In 't jagen, 't maagden-zoet ontjaagt:
Haar tong, en handen, afgeſneen:
En dat gedaan, daar bruiden ze heen.
Saturn: 't Is meer als wonder, dat haar d'aart
Niet inſlokt.
Titus. Ze is 'er voor vervaart.
Zy luſt geen ſchelmen. 't Wreken voegt
Ons bloetverwanten zelfs.
Saturn: Vernoegt
U zelven dan; en wreek u koen.
Titus. Dat zal ik ook in 't kort noch doen.
Myn kint! myn uitverkoren roos!
Door vrees, of gy ook vaderloos
Mocht leven, als ik ſterv', wel aan,
Daar, ſterf: en trouw met Baſſiaan.
Vergeev my uwe doot! ik bid!
Saturn: Wat helſche razerny is dit?
Titus. 't Geſchonden kint zou nu maar 't lant
Een walg zyn: dies was 't nut van kant.
Saturn: Wie voerden 't ſchelmſtuk aan haar uit?
Titus. De Zonen van Mevrouw, u Bruit.
Saturn: Men haalze daatlyk hier!
Titus. Hou Stal!
Zie toe! de ſchelmen zyn hier al.
Saturn: Waar zyn ze dan verborgen?
Titus. Ziet
De Vorſt nu noch die ſchelmen niet?
Thaamra. ô Ramp! wy zyn verraden.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Titus. Zie
Ze vry te deeg. Dit zyn ze, die
Door uwe waart vervloekte raat,
Myn Dochter ſchonden. Kent ge u zaat?
Thaamra. Hoe weet je 't? ze had noch tong, noch hant.
Titus. Zy ſchreef het met een ſtaf in 't zant.
Thaamra. Ach myn vermoorde Soons! waar is
Het overſchot!
Titus. Noch op den dis.
Thaamra. Is 't ernſt?
Titus. Wat meen je? dat ik lieg?
Of dat ik je zo wat bedrieg?
Neen. Je hebt je Sonen in je balg.
Wat ſteekt gy berggedrogt de walg?
Geen grouzaam monſterdier zo wreet,
Dat zelfs zyn ygen jongen vreet,
Maar gy (ô vuil vervloekte zaak!)
Vreet zelfs u kindren op, met ſmaak.
O hongerige raven!
Saturn: Pak
Dien moorder aan! ik zal hem ſtrak
Het hart doen ſcheuren uit zyn borſt.
Titus. Schiet toe gy Heeren, gryp de vorſt!
Thaamra. ô Ramp! wee my, dat ik dit hoor,
En zie, waar is de Gotze Moor?
Indien hy hier was, ('k ſweer je dat!)
Hy joeg je in 't hol van Plutos gat.
Ach Aran! Aran! Aran! ach!
Help Thaamra! of hier komt geen dach.

Aran. Thaamra. Saturninus. Titus. Lucius. Marcus. 4 Cornellen, &c.

Aran. Wie roept my? wie is die zo naar
Help Aran roept?
Thaamra. Ach! zyt gy daar!
Kom Aran! Aran kom! 't is tyd;

Op

Op dat gy's Kyzers Bruit bevryt!
Andronicus heeft ons te gaſt
Genoot; en heeft ons onze baſt,
Met vlees van myne Zoons gevult!
Ik arme kronje, kryg de ſchult,
Van't geen zyn Dochter is geſchiet.
Kom! help ons! waarom kom je niet?
Waar blyv je?

Aran. 'k Sweer by Plutos ſtart!
Hy liegt het midden in zyn hart.
Door my is Rozalyn verkragt!
Haar broers heb ik om hals gebragt.
Door my is Baſſiaan vermoort,
En aan een boom gehangen Hoort
ô Titus! Thaamra die is vry.
't Is myn ſchult alles. Wreek 't aan my.

Saturn. Hier zit ik nu en kyk, of ik
Geen kacken zeggen kon! ô ſchrik!
Mocht ik my wreken aan dat ſwyn,
Hy zoud wel haaſt tot warmoes zyn.
Wie wreekt myns broeders doot nu? och!
Wie helpt my? en wat raat nu doch?

Titus. Ik zal u hulpzaam zyn alleen.

Aran. Van onderen! daar brui ik heen!
Hoo Titus! Titus! wat gebruy
Is dit? waar donder ben je lui?

Titus. Hier dichte by.

Aran. Wel dat komt net!
Daar zit je lui en zuipt, en vret,
En ik brui hier van boven neer.
Her op den brui! herſtell my weer!
Hoe duvel is't? wel dat komt raar!
Ik ben begett ſchier half gaar.
Kom, hoos het vuur uit! rep je wat!
Brant! water! nat! pots duvel nat!
Of 'k rys na ſtyx.

Titus. Dats regt. wel aan,
Haal daar een elle ſeep van daan.

Aran.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Aran. Wat Duvel ſchort je? meen je dan
Te zien, of ik ook branden kan?
Ik brand al. Zeker.

Titus. Brand een uur
Of twee. 't Is nu mooi warm by 't vuur.

Aran. Jou zuſters duvel is 't!

Titus. Soek liſt:
Seg Thaamra, dat zy 't vuur uit piſt.

Aran. Ik brand weragtig! help de Moor!
Neem weg het vuur, of 'k ſchyt 'er voor!
Hoe lang moet ik hier hangen, vent?

Titus. Tot dat je gaar gebraden bent;
En heel en al tot as, en ſtof,
Verbrant; eer raak je daar niet of.
Hang daar zo lang tot myn vermaak,
En tot een doelwit van myn wraak.

Aran. Genaade! ach, ik ben hier al loof!
Genaa! genaa!

Titus. De wraak is doof.

Aran. Ach! Stut u wraak! verhoor myn bee!

Titus. Hebt gy zo voor gegaan?

Aran. ô Wee!
Al wat ik dee, dat woud ik dat
My leet was!

Titus. Ja dat helpt al wat:
En pozito nu, 't was je leet;
Ik acht je minder als een ſcheet.

Aran. Dat vret, jy vreetbeeſt! en ik wens
Jou al die vlammen in je pens.

Titus. Hy 's in de vlam verzonken: en
Ik ben gewroken.

Saturnin: Ik beken,
Dat gy ons beyde te gelyk
Gewroken hebt, ô ſtut van 't Ryk!
Ik ben daar over zeer verheugt.
Myn blaas (ik ſweer 't) ſpringt op van vreugt.

Titus. Eer dat ge u van die vreugt beſchyt
In deze grote vrolikhyt,

Zal

Zal ik u vreugde, daar gy 't ziet,
Wat tempren gaan, met wat verdriet.
Mevrouw, wat dunkt u van zyn lodt?
U ſwarte Gotſche Wapengodt,
Wien gy om hulp riept in u noot
Hou die gezelſchap in zyn doot.
Daar Morenhoer! daar, Gotze ſnol,
Vaart heen! gaat na u ſwarte pol;
Hy huisveſt onder Plutos ſtaart,
In 't hoekje van zyn winterhaart.
Saturn: En gy, hou daar, vervloekten guit!
Zyt lytsman van des Kyzers Bruit.
Lucius. Is Vader doot? gaat, volg hem ſnel
Tyran! of loop voor uit; en ſtel
Wat order, darwaarts daar gy daalt,
Op dat myn Vader zegepraalt.
Marcus. Nu is het Kyzerryk, en Troon,
En Kroon, voor 's Veltheers outſte Zoon:
En wie 't niet lyden wil, die zal
Na Prozerpinas watjekal,
In eewigduur'ge ballingſchap.
Ik acht het nodig, dat gy knap,
U troeppen, rondom het marrekvelt,
En langs de wal, en poorten, ſtelt.
Lucius. Maar evenwel, myn vaar is doot.
En 'k ſweer, by Cerbrus linkerpoot!
Hy dient, als 't all zal zyn gezeit,
Van my in folio beſchreit.
Ja, al wat leeft, en 't zal verſtaan,
Moeſt met my, hem beſchreyen gaan.
Maar zeg, wat raat nu Marcus oom?
Het ſchryen dunkt my zelfs een droom:
't Staat kinderlyk myn grote maat.
Hoe zal ik 't ſtellen? geev my raat.
Marcus. Raat zat. Hoor! ik zal, by myn troep,
Gaan brommen, trots een baſtert poep,
Dat onze Veltheer, en de Vorſt,
Na Ozenbrug toe zyn, om worſt;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

En, dat gy met authorityt
Nu op den Troon, en Kyzer zyt.
Voorts, dat u wil is, dat de lui
Nu uyën vreten, al den brui,
Een week lang over eenen boeg;
Dan pauzum, ſnert, al lang genoeg,
Maar, dat gy ook expreſlyk wilt,
Dat elk zyn ygen uyens ſchilt:
En, dat men ons ook niet vergeet,
Wyl al de werelt uyen vreet,
Maar, dat men ons hier in 't pallys,
Een arm vol uyen breng tot ſpys:
Die zal men aanzien, zonder ſchil.
Zie neef, zo ſchryt men zonder wil.
Lucius, Fiat. Probatum. 'k Acht het goet.
Volbrengt dat zo, opſtaande voet.
Brom op. En ſchroom vry geen geluit.
Meſſieurs, verwagt je meer? 't is uyt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

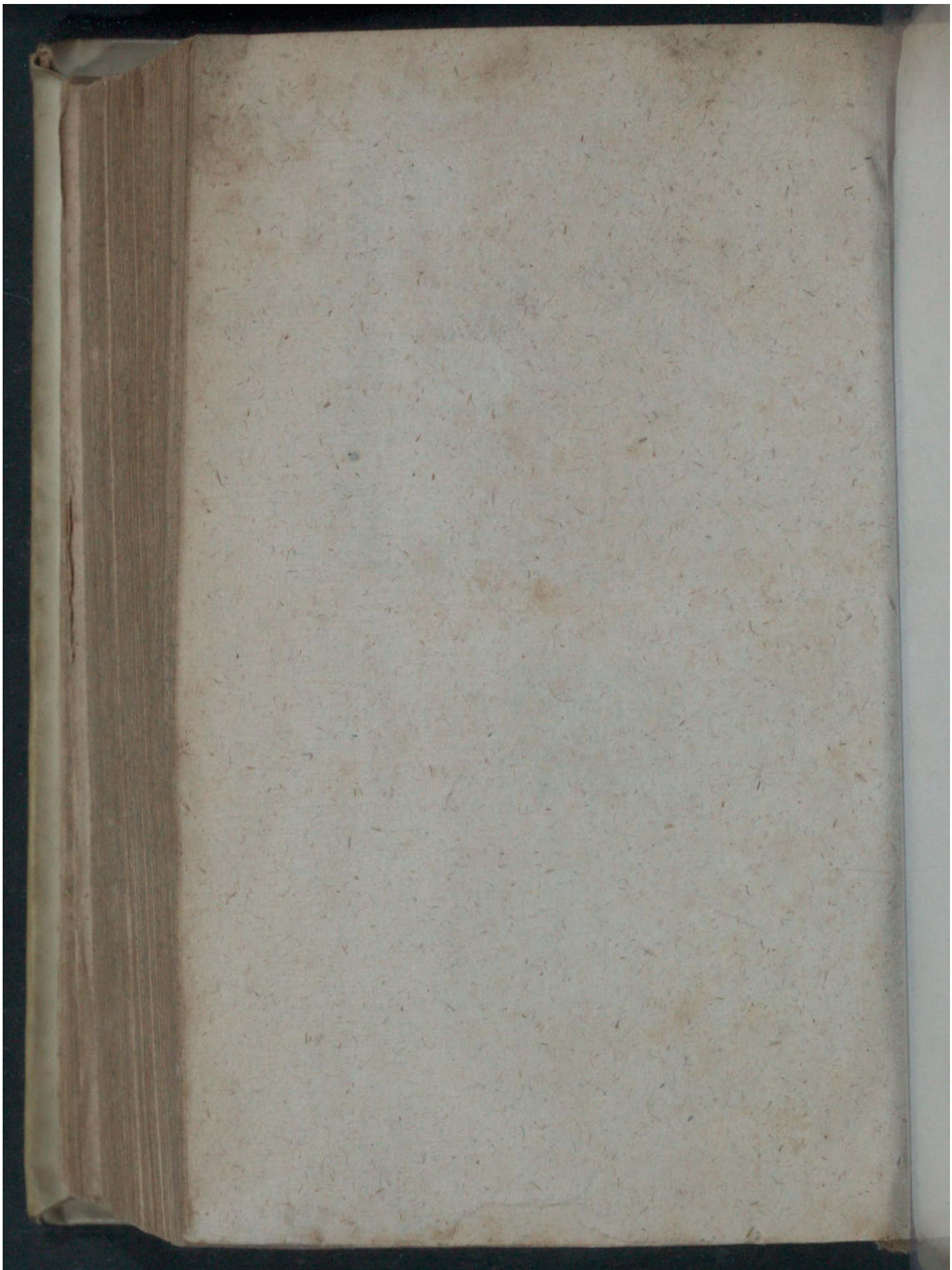

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

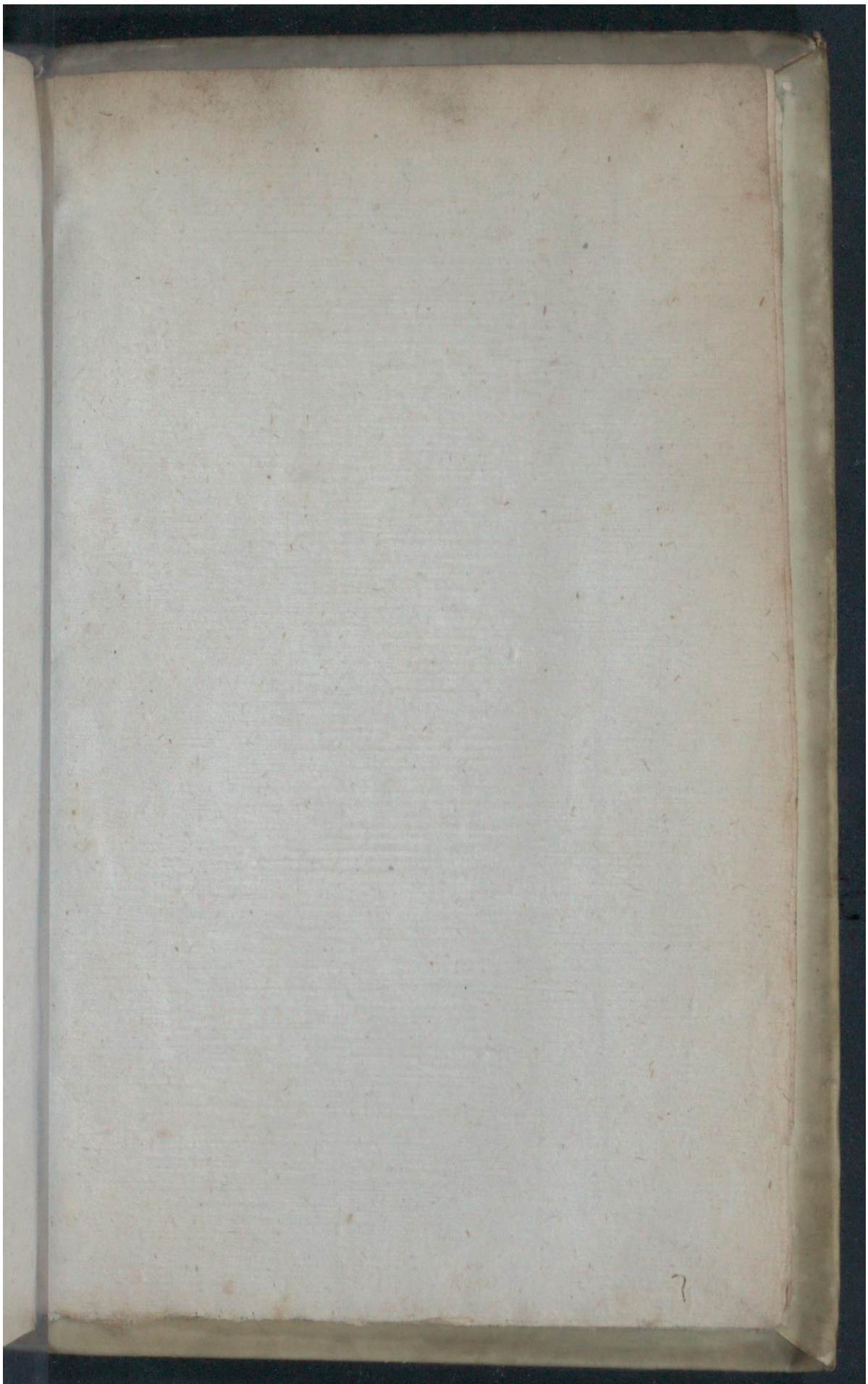

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

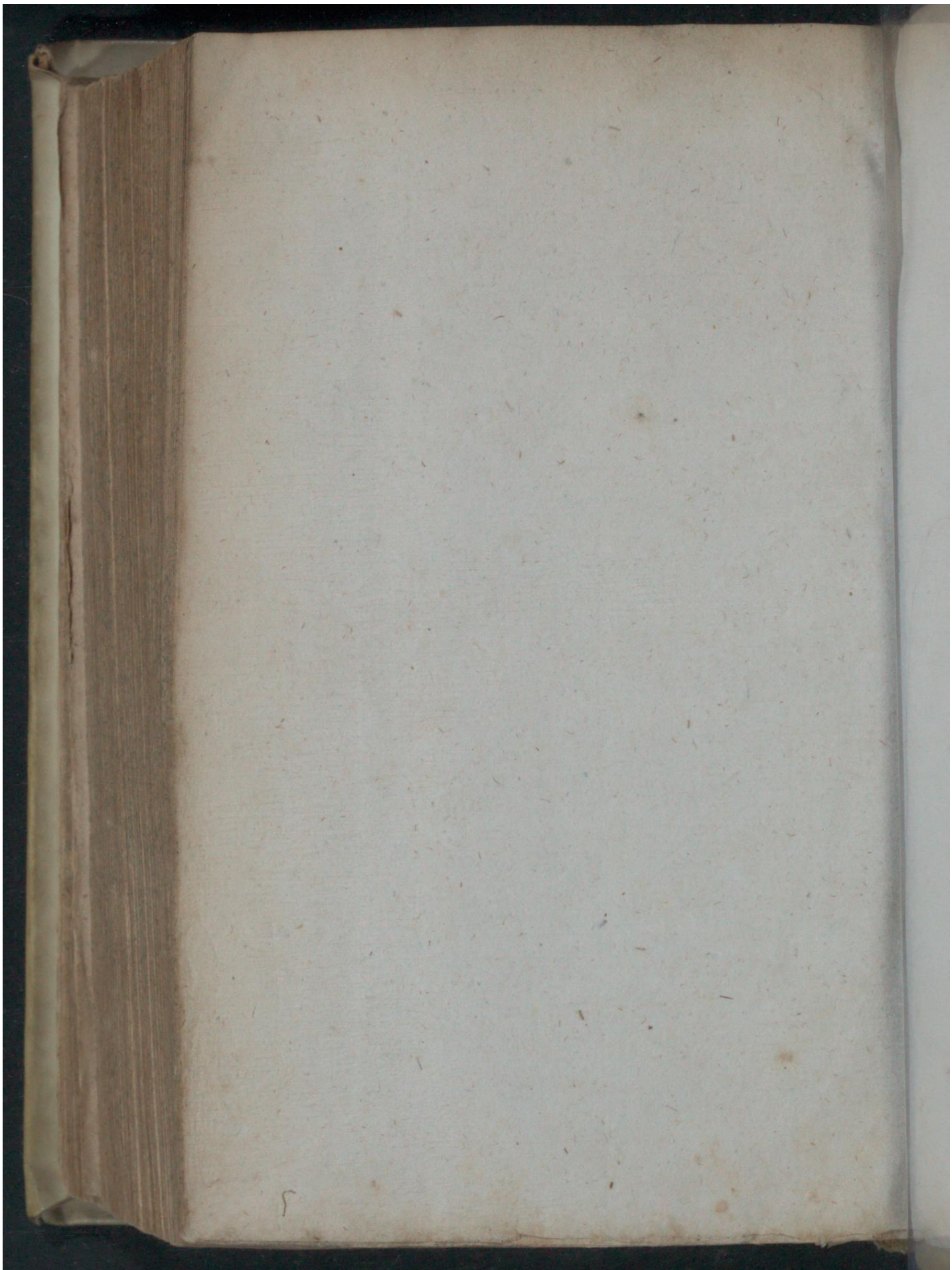

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

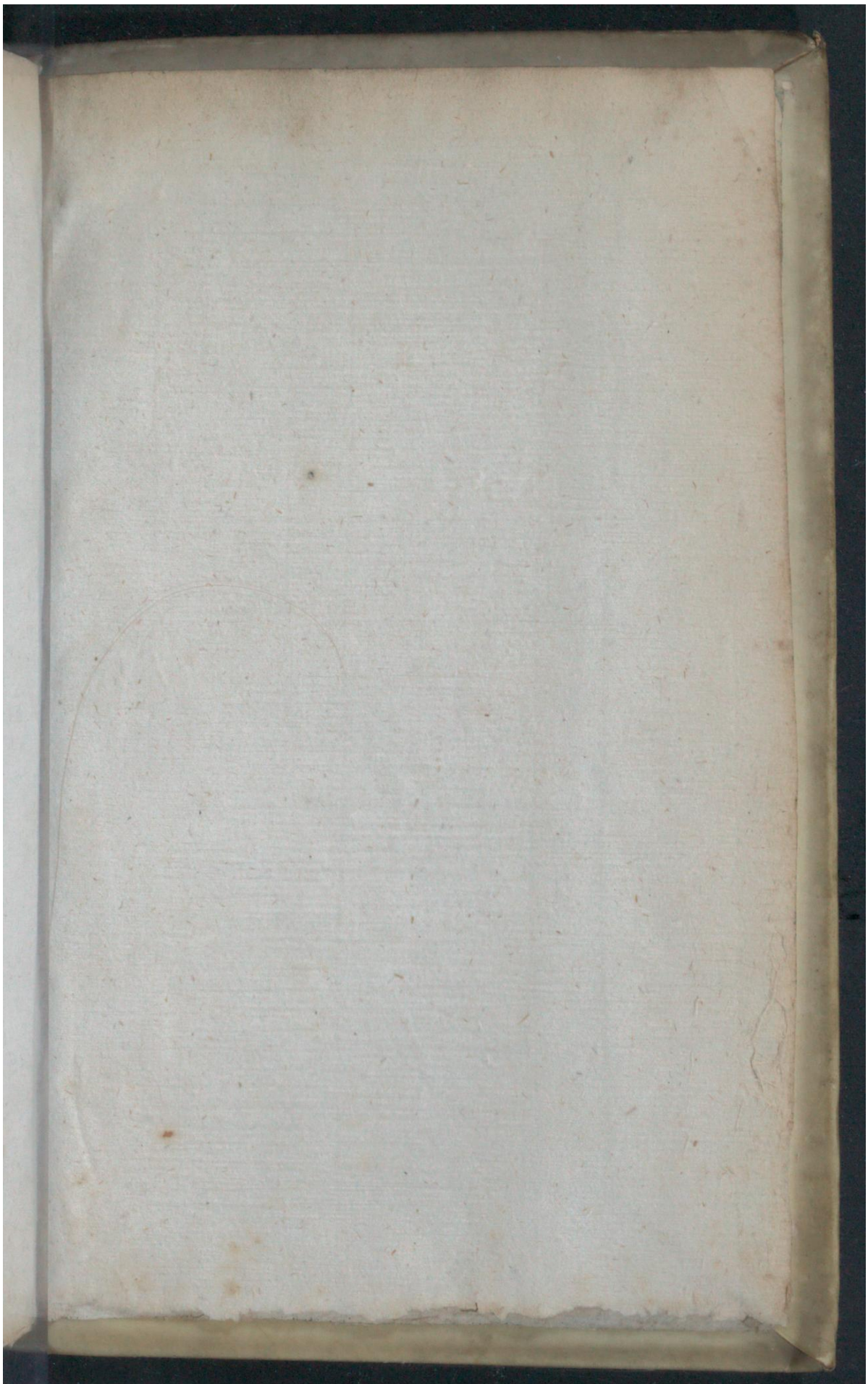

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

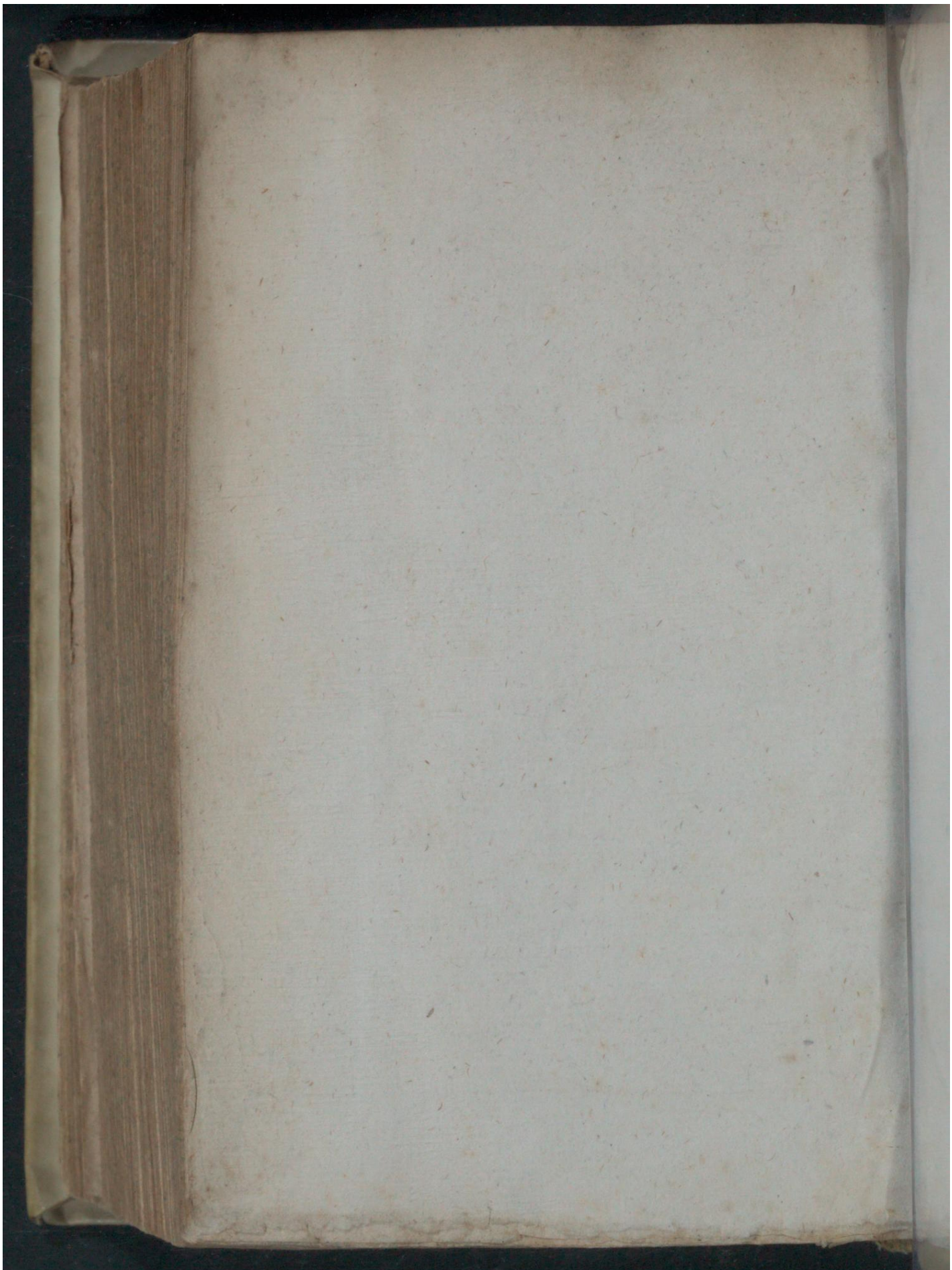

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13

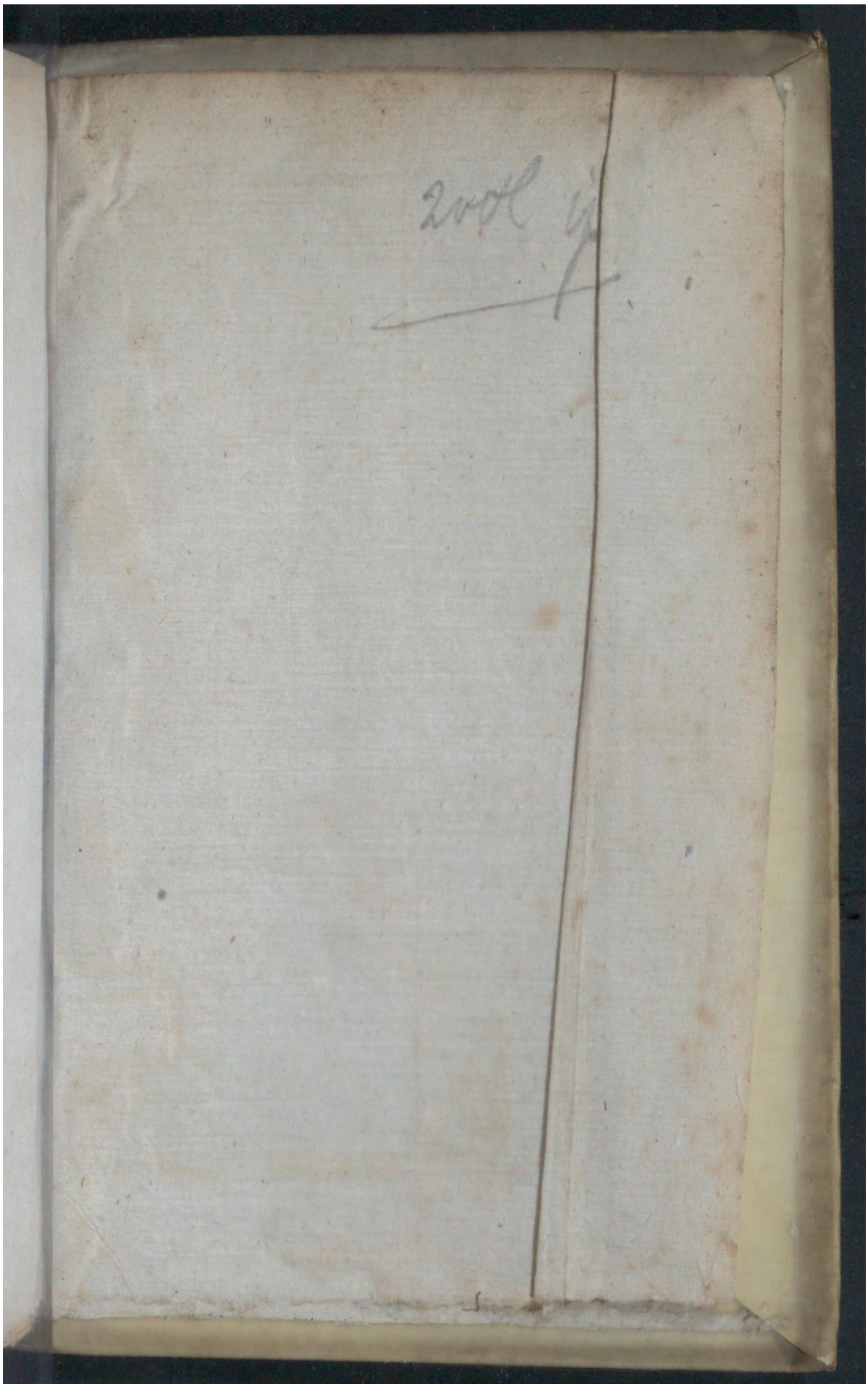

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
31 B 13